



PERSONAL LIBRARY
OF
HENRY JOHN HEYDT

Ἡ ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM
GRAECE.

NOVUM TESTAMENTUM
GRÆCÆ

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM

GRÆCÆ.

RECENSUIT

CONSTANTINUS DE TISCHENDORF.

EDITIO QUINTA STEREOTYPA
AD TEXTUM EDITIONIS VIII. MAIORIS CONFORMATA
ET NUNC DENUO RECOGNITA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCLXXVIII.

2. Bible N.T. Greek
3. Greek language materials
4. Latin language materials

H. KALIN, ALBONKE

NOVUM TESTAMENTUM

GRAEC.

CONSTANTINUS DE TISCHENDORF

EDITIO QUINTA STEREOtypA

AD PRIMUM SUPPLEMENTUM VULGATAE EDITIONIS

ET NUNC PRIMUM RECOGNITA

AT DE PESSINA PER PHILIPPO TAUCHINUS

LEIPZIG MCCCXXXV

PROLEGOMENA.

I.

Primus Graecum Novum Testamentum edendum curavit Franciscus Ximenes de Cisneros archiepiscopus Toletanus, inseruitque addita interpretatione Latina vulgata editioni biblicorum polyglottae Complutensi, cuius volumen quintum efficit.¹ Prelo illud quidem exiit ineunte anno 1514, sequentibus intra triennium quinque voluminibus reliquis; sed anno demum 1520 Leonis X. litteris permissum est ut totum opus in lucem ederetur, neque id fere ante annum 1522 revera factum est. Hinc editio Novi Testamenti Graeca et Latina, quae Erasmo auctore ex officina Frobenii anno 1516 Basileae prodiit, principis editionis laudem sibi vindicat, repetita annis 1519, 1522, 1527, 1535. Complutensis editio unde fluxerit, non satis constat; haud dubie tamen, ut ipso textu probatur, ad codices recentiores instituta est indolis eiusdem qua sunt superstitem plurimi; neque est quod horum numero eximatur codex ille a Leone X. ad edendum oblatus, nomine „eximiae vetustatis spectataeque fidei“ laudatus, nisi quod usus eius potius ad Vetus Testamentum Graecum quam ad Novum pertinuisse putandus est². Accessit autem ad fundamenti iniquitatem quod editores, Latinum textum maximi facientes³, in edendis Graecis non eam quae in tanto opere decebat diligentiam adhibuerunt⁴. Hac vero diligentia nec

¹ Primum Latine Biblia edita sunt circa annum 1452; earum editionum quae annum notatum habent princeps est editio Moguntina anni 1462. Eodem anno Moguntii Germanica Biblia primum edita sunt. Hebraica primum integra prodierunt Bononiae anno 1488.

² Exactis ipsius bibliothecae Vaticanae a Carolo Vercellone nuper demonstratum est codices ad Card. Ximenium Roma missos Veteris Testamenti non item Novi fuisse. Cf. Ni Ti editionem meam oct. crit. mai.

³ Cf. verba in prologo ad lectorem (de Vetere Testamento) scripta: „Mediam Latinam B. Hieronymi translationem velut inter Synagogam et Orientalem ecclesiam posuimus, tamquam duos hinc inde latrones, medium autem Iesum i. e. Romanam sive Latinam ecclesiam collocantes.“

⁴ Luculentissimum indiligentiae exemplum habetur Hebr. 7, 3. ubi post verba μένει ἱερὸς εἰς τὸ διηνεκέος hanc Euthaliani capituli partem: ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετι-

magnus ille Erasmus Complutenses editores antecessit. Adhibuit is codices paucos maximeque Basileenses recentiore textu Byzantino nequaquam superiores. Vestigia summae festinationis in prima editione adhibitae nec plane extincta sunt in reliquis, maximeque, ut nuper luculenter Franc. Delitzsch docuit, apocalypsin deformant, quamvis quarta editio passim ad Complutensem emendata sit. Verba illa quidem celeberrima 1 Ioh. 5, 7 sq., postquam recte abfuerunt ab edd. 1 et 2., Erasmus in tertiam ac seqq. ex codice Montfortiano post Dublinensi saeculi XVI. propter „adversariorum clamores“ recepit.

Nihilominus quum Complutensem tum Erasmicam textus Novi Testamenti Graeci conformationem per longum tempus ubique terrarum repetere placuit, mutatis plerumque paucissimis, saepe vero alterius lectionibus alteri immixtis. Hunc in modum comparatae sunt etiam Roberti Stephani docti typographi Regii Parisiensis editiones, quarum ille tertiam, quae anno 1550 prodibat, fere totam conformavit ad Erasmi quintam, exceptis multis apocalypsis locis quibus Complutensem sequi malebat. Hanc Roberti Stephani editionem, nomine Regiae claram, per paucis ad codices ab Henrico Stephano conlatos mutatis secutus est Theodorus Beza inde ab anno 1565, rursusque Bezae editiones secuti sunt Elzevirii typographi Leidenses, qui inde ab anno 1624 Novo Testamento Graeco edendo operam navarunt. Qui quidem quum secundam editionem, quae anno 1633 prodibat, praepositis verbis his: *Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum*, commendassent, factum est ut *textus recepti* nomen mox in omnium consuetudinem abiret. Idem est quo ad hunc usque diem viri docti utuntur ad significandum textum eum qui, paucis ex arbitrio potius quam via et ratione mutatis, per haec ultima duo saecula ex Elzeviriiis saepissime repetitus est, quamquam in re critica vel in pristino ipsorum apostolorum textu indagando perexiguam auctoritatem, passim adeo nullam, nusquam certe maiorem habet quam qui in plerisque codicibus recentiore aetate scriptis invenitur, quippe a quibus Erasmus, primus et principalis rationis Elzevirianae auctor, totus pependerit.

Dum vero haec Novi Testamenti Graeci ratio, sive Erasmi sive Stephani sive Bezae sive Elzeviriorum mavis dicere, in communi hominum doctorum usu erat, non deerat industria adeundi

μήθη, (ex margine) in textum inreperere passi sunt. Ipsa Graeca ad Latinum textum exegisse immerito taxati sunt, etsi duo nomina ad Latinum usum quam Graecum scribere

maluerunt, edentes Βεελζεβοῦβ et Βελιאל. Quod posterius (ab hominibus Latinis ad vocem Hebraicam conformatum) ex incredibili errore denuo C. Lachmannus recepit.

fontes antiquioris rationis in variis terris et nationibus propagatae. Hinc sensim ortus est apparatus Novi Testamenti criticus, in quo ad singulas textus partes ac particulas testimonia codicum Graecorum et vetustiorum et recentiorum, item antiquorum interpretum vel orientis vel occidentis, item scriptorum veterum, qui vel ipsum textum exscripserunt vel docte explicuerunt, tanquam in thesauro reponerentur: unde non modo textus sacri historia sed etiam emendandi textus plerumque editi et caussa et ratio disci poterant, praesertim quum simul ars critica excoli coepta esset. Horum studiorum nomine inclaruerunt opera trium Anglorum: Briani Walton (anno 1657), Iohannis Fell (anno 1675), Iohannis Mill (anno 1707). Quae omnia superavit editio I. L. Wetstenii Basileensis, quae Amstelodami anno 1751 et seq. voluminibus duobus prodiit. Cuius operis opes criticas, post inprimis ab Altero Vindobonensi, Birchio Havniensi et Matthaeio professore Moscuensi auctas, exeunte saeculo decimo octavo Ioh. Iac. Griesbach Ienensis ad rem criticam revera promovendam ipsumque textum emendandum docta ratione convertere studuit. Vestigiis ille insistens Bengelii et Semleri testibus antiquis inter se assidue conlatis docuit, tres olim institutas esse textus Novi Testamenti recensiones, occidentalem interpretandi maxime studiosam, Alexandrinam grammatices vindicem, et mixtis priorum studiis Byzantinam. A qua ratione, frustra Matthaeii probis impugnata, subinde vero etiam Hugii et Eichhornii studiis exulta, proficiscens copiam immensam variantium lectionum in ordinem quendam redegit, additisque certis quum de auctoritate testium tum de probabilitate lectionum legibus hoc egit ut textum receptum sive Elzevirianum multis locis corrigeret. Editio Novi Testamenti Griesbachiana (prodiit secundum 1796 tomo I., 1806 tomo altero) magna aequalium laude ornata multumque propagata est. Priorem partem quae evangelia complectitur novis curis auxit Dav. Schulzius anno 1827. Plures alii, ut Knappius, Schottus, Vaterus, Theilius, Hahnus, crisi Griesbachiana ita usi sunt ut Elzevirianam formam insertis probatissimis Griesbachii lectionibus ederent.

Brevi post editio prodiit Augustini Scholz (vol. I. 1830; vol. II. 1836). Quo ille opere ut apparatus criticum allata plurimorum codicum notitia multisque lectionibus inde notatis vel confirmatis auxit, ita gravi detrimento affecit quod in adhibendis quum suis tum aliorum collectionibus criticis maxima usus est levitate atque socordia¹; praeterea quum codices recentiores

¹ Ea de re uberius disserui in prolegg. ed. 8. crit. mai. et iam N. T. anni 1859. pag. XCIX sqq.

Asiaticos antiquioribus Alexandrinis praestare contenderet¹, ipsum textum imprudenter ad Griesbachii rationes multo magis quam ad suas conformavit.

Mutata res est editionibus Lachmanni et meis. Uterque enim Elzeviriana editione missa facta ad ipsos reversi sumus antiquos testes, a quibus solis textum peteremus in locum Elzeviriani substituendum². Sed satis diversa ratione usi sumus. Ac Lachmannus quidem³ daturum se professus (cf. *Theologische Studien und Kritiken* 1830 p. 817—845., ibidem 1835 p. 570 sqq., item prolegg. ed. mai.) textum Novi Testamenti saeculo quarto in oriente vulgatissimum, ex codicibus Graecis nomine „orientalium“ insignitos adhibuit ABC, cum evangeliorum fragmentis PQTZ et epistularum H; item de patribus Origenem. Quibus discrepantibus quum adeundos censeret „occidentales“ testes ex eorumque auctoritate dirimendam illorum dissensionem, eo nomine admisit Graecos Latinos D evangeliorum atque actuum, E actuum, DG epistularum; item Latinos evangeliorum a b c, in epistulis passim etiam Sangermanensem, in apocalypsi Primasium; praeterea Irenaeum, Cyprianum, Hilarium, Luciferum, insuperque vulgatam Hieronymi editionem.

Hac in re Lachmannus classes testium orientalem et occidentalem cum Griesbachio adscivit, sed nullo modo quo id iure faceret probavit; nihilominus tota Lachmanni ratio ab his classibus recte constitutis vel maxime pendet. Quid quod occidentales codices ad tollendam orientalium discrepantiam adhibentur, quum occidentales qui creduntur nullo sint numero ubi orientalium duo aut tres consentiunt. Quod vero laboris sui principium ponere debebat, fieri posse ut textus apud Christianos terrarum orientalium saeculo quarto vulgatissimus mathematica quam dicunt via constituatur, id testium suorum paucitate mirum in modum impediri ipse luculenter probavit. Ait enim: „In maxima Novi Testamenti parte codices A et B conferre possumus, sed non ubique. Per magnam partem Matthaei et aliquam Iohannis, item 2 Cor. 4, 13 usque 12, 6. orientalium codicum non habemus nisi B, rursusque inde ab epist. ad Hebr. 9, 14. unum A, accedente modo passim incerta codicis C auctoritate.“ (Cf. l. l. p. 832.) Hoc quale sit in promptu est, atque ipse addit: „Certum est igitur in his partibus“ (i. e. quarta fere totius Novi

¹ Cf. prolegg. N. T. anni 1841, iam 1776. Londini Ed. Harwood ubi dissertatio est quam scripsi de instituerat.
recensionibus quas dicunt textus

Novi Test. ratione potissimum
habita Scholzii.

³ Prodiit editio eius stereotypa
a. 1831; secuta est editionis maioris
pars prior 1842, posterior 1850.

² Simile quid sed parum recte

Testamenti parte) „saepe lectionem parum vulgatam pro unica venditari.“ Sed etiam eis locis ubi non eandem testium paucitatem habet mathematica Lachmannus ratione abuti videtur. Quo enim tandem iure pro certo ponitur, tres codices superstites, alterum quarti fere alteros quinti saeculi, consentientes textum saeculi quarti probatissimum tradere? Textus vero qui an id ipsum sit quod se esse profitetur, i. e. orientalis textus quarti saeculi, etiam atque etiam dubium est, quale si solus per se sumitur inveniendi textus primi saeculi fundamentum esse poterit? Testes Lachmanno unice probati omnino maximi faciundi sunt non modo quarti sed etiam primi saeculi lectionem quaerentibus, sed textum ex Lachmanni testium computationibus quamvis negotii diligentiae subtilitatis plenis petitur, nisi apponatur commentarius, non idoneum puto qui in communem usum edatur, quemadmodum dudum multis plus fuci quam lucis fecit.

Atque haec quidem de Lachmanni principiis. Iam his quo ille modo satisfecerit quaerendum est. Qua de re uberius exponens in prolegg. N. T. mei 1859 p. cvii sqq. (rursus in prolegg. ed. octavae crit. major.) probavi, eum leges suas non raro deseruisse et quum arbitrium excludi vellet arbitrio usum esse, appositis insuper exemplis pluribus vitiorum commentarii quae e suis subsidiis editores corrigere debebant. Illud vero maxime planum feci et aegerrime tuli, Lachmannum circa testes ipsius eius textus novi quem quaerebat principales, codices B et C, quibus etiam addendi sunt codex D et Amiatinus codex, mira suaeque persona indignissima socordia fuisse cum maximo sui operis detrimento. Nihilominus libenter agnoscimus, Lachmanni opus utut imperfectum rem criticam iuvisse nobisque ipsis aliisque ut perfectiora quaereremus incitamento fuisse. Ac quum per ultima haec tempora mirabili modo gravissima critices sacrae subsidia tantopere aucta sint ut ipsi Lachmanno, si adhuc in vivis esset, commentarius totus de integro instaurandus esset, accidit ut quam ille viam, insistens Richardi Bentleii vestigiis, in re critica ineundam censuit, ea nunc demum ad bonum eventum sit perductura.

Equidem ex anno 1840 rei Novi Testamenti criticae assiduum studium impendi. Eodem anno exeunte prodiit prima mea Novi Testamenti editio, in qua, ut in titulo inest, „textum ad fidem antiquorum testium recensui, brevem apparatus criticum una cum variis lectionibus Elzeviriorum, Knappii, Scholzii, Lachmanni subiunxi, argumenta et locos parallellos indicavi, commentationem isagogicam notatis propriis lectionibus editionum Stephanicae tertiae atque Millianae, Matthaeianae, Griesbachianae praemisi.“ Prolegomenis inserta est dissertatio uberior de recen-

sionibus quas dicunt textus Novi Test. ratione potissimum habita Scholzii¹. Quam editionem dum parabam, intellexi quot quantosque labores critica sacra postularet ut litteris, ecclesiae, sibi ipsi satisfaceret. Hos quantum possem in me ipsum suscipere apud animum meum constituebam². Ante omnia vero illud faciendum existimavi ut nova studia conferrentur ad testes omnes eos quorum summa in re critica auctoritas esset, vel, ut definitius dicam, ut Graeci codices antiquissimi omnes, uncialibus illi litteris scripti, denuo diligentissime excuterentur ipsique si fieri posset summa cum accuratione ederentur, nec vero minus in antiquissimis interpretationibus et gravissimis patrum operibus recte ad rem criticam convertendis novae curae ponerentur. In haec igitur intendens inde ab auctumno anni 1840, absoluta m. Oct. prima Ni Ti editione, plura per Germaniam, Franciam, Angliam, Hollandiam, Helvetiam, Italiam terrasque orientales itinera feci ac repetii, ita ut intra triginta annos plus octo in perquirendis bibliothecarum libris scriptis antiquissimis consume-rem. Unde ad augendum corrigendumque apparatus criticum plurimum conferre contigit, codicibus Graecis gravissimis omnibus una cum Latinis aliquot, exceptis dudum editis, vel mea manu transcriptis vel accuratissime conlatis, additis insuper multis summae antiquitatis monumentis quae eo usque tenebris sepulta iacuerant³. Ad istos vero itinerum labores accesserunt domestici

¹ Huius editionis Lipsiensis textum, evangeliorum potissimum recognitione facta, repetii anno 1842 in ed. Parisiensi. Eodem anno Parisiis prodiit altera editio hoc titulo: Nov. Test. Graece et Latine. In antiquis testibus textum versionis vulgatae Latinae indagavit lectionesque variantes Stephani et Griësbachii notavit, viro S. V. Jager in consilium adhibito, C. T. Parata est eum in finem ut „primum faceret ad studium Graeci textus suscitandum alendum fovendum apud eos quibus Latinus prae ceteris commendatus etsancitus est“ (catholicos Franciae et Italiae theologos spectabam), tum „adiuvaret atque illustraret versionis vulgatae usum criticum“, denique „ingenia et pia et strenua ad novas excitaret lucubrationes quibus ad veritatis lucem magis magisque perveniretur.“ Accuratius de toto opere in prolegg. explicui, item in prolegg. editionis VIII. criticae

maioris, et iam antea in prolegg. editionis VII. p. CXXIV sqq. Ceterum postea pessima fraude factum est, quod in ipso titulo minori editioni eiusdem laboris mei pro meo nomine proposuerunt Jageri nomen meque ipsum „in consilium adhibitum“ dixerunt.

² Primum ea de re exposui in Theol. Stud. et Crit. 1842 p. 499 sqq.

³ Cf. infra subsidiorum criticorum indicem. Mea opera *detecti* sunt α Gact I Npaul Oact Opaul Tb Td Γ Θa Θb Θc Θd Δ II. Item evangelistarum palimps. saeculi octavi vel noni (cod. Tisch. V. in biblioth. Paulin. univ. Lips.) cum variis lectionariorum fragmentis. Minusculis codicibus addidi quattuor evangeliorum codicem Tischendorfianum IV. bibl. Paulin. Lips. saec. decimi, insignem actorum codicem anni 1044. (nunc Musei Brit.), alia Petropolitana. *Primum* a me in criticum usum conversi: Fa (pleraque fragmenta) Ib N

circa interpretationes antiquas, patrum opera, criticos aliorum labores, recensiones quas vocant textus antiquas, scriptorum Novi Testamenti dialectum, imprimis circa leges apostolorum verba ad auctoritatem testium recensendi et ad pristinam integritatem revocandi. Quae pleraque uberius exposita sunt in prolegomenis editionis octavae criticae maioris, quae tertio volumine continentur. In eadem editione uberrimum apparatus criticum quem dicunt dedi, omnibus quae dei gratia orbi Christiano impertiit subsidiis maxima cura adhibitis. Leges autem in constituendo ipso sacro textu has mihi scripsi.

Discrepantibus antiquis testibus, a quibus scilicet omnis conformatio critica proficisci debet et nostrae editiones posthabita Elzeviriana profectae sunt, primo loco habenda sunt quae tuentur codices Graeci antiquissimi a quarto inde usque ad nonum fere saeculum scripti. In his rursus qui antiquitate antecellunt iidem auctoritate praevalent. Quae auctoritas ut magnopere augetur si aliqua interpretationum veterrimarum atque patrum testimonia accedunt, ita non superatur plurimorum vel etiam omnium recentiorum testium dissensione, quippe qui ut tantopere concordarent publico ecclesiae Byzantinae usu factum est. Neque tamen quae pro documentorum aetate recentior nobis lectio est non potest nisi ab arbitrio aut usu posterioris aevi derivari: multae enim lectiones recentiorum codicum iam apud Chrysostomum aliosque saeculorum quarti exeuntis et quinti ineuntis testes, atque item in celeberrimis Gothicae versionis membranis rescriptis inveniuntur; quemadmodum fit ut lectionem vetustissimorum auctoritate codicum destitutam ipsius secundi tertiique saeculi testis unus vel alter (ut Syrus interpres nomine Peschitto clarus) confirmet. Unde sequitur, codicum nostrorum antiquissimorum lectionibus non unis et solis, sed tantum prae ceteris laudem antiquitatis inesse. Quae quidem laus permagni faciunda est, quamvis nullum documentorum nostrorum eam superet aetatem ubi universa quaedam textus sacri varietas ac depravatio

(pleraque fragmenta) N^{paul} O^{a b c d e f} Θ^g Θ^h. *Descripti* toti vel accuratissime *conlati* E^{evv} (F^{paul}) G^{evv} H^{evv} P^{paul} et cath P^{poc} Q^{paul} R^{ta} H^{act} K^{evv} L^{act} paul cath M^{evv} O^{evv} (pars) T^c W^b W^c W^d W^e Θ^e Θ^f SUXΓΑΠ. *Italiae et Vulgatae* codices quos edidi vel primum adhibui vel ad edendum praeparavi vide infra, ubi de versionibus antiquis explicatur. *Syriaca et Arabica* quae in Europam perferre mihi contigit maiorem partem nondum in rem criticam conversa sunt, nec magis fragmenta *Sahidica* cum similibus.

Editi a me B^{poc} C^{paul} E^{act} L^{evv} M^{paul} N^(pars pridem nota) P^{evv} Q^{evv} W^a Y, item qui iam primo vel secundo loco notati sunt α^{fa} I^b N^(pars iam ante nota) O^a P^{paul} et cath P^{act} P^{poc} R^{ta} W^c Θ^a. *Proxima editioni* destinati ac praeparati G^{act} N^{evv} (recens inventa) N^{paul} O^{paul} Q^{paul} T^a T^b T^c T^d Θ^b Θ^c Θ^d Θ^e Θ^f

iam invaluerat, cuius rei testes luculentissimi sunt Origenes et Tertullianus. Nec vero obliviscendum illud est, antiquissimos codices Graecos nostros, quorum principes omnino sunt Sinaiticus et Vaticanus, pro ea quae calligraphis Alexandrinis erat sermonis Graeci ignoratione, non tam suae sequi aetatis consuetudinem quam longe antiquiora exempla plerumque fideliter quamvis passim vitiose repetere. Quod ne ex opinionis arbitrio dictum videatur, vetat insignis consensio quae multis locis inter Sinaiticam lectionem Graecam et vetustissimam Latinam invitis plerisque reliquis testibus esse deprehenditur, accedente passim antiquissimo evangeliorum interprete Syro, quem Curetonianum diximus, vel etiam alio secundi saeculi teste. Atque ita fit ut sequentes prae ceteris omnibus codicum Sinaitici et Vaticani similibusque auctoritatem, si non ipsorum apostolorum scripturam, certe plerumque eam quae secundo saeculo apud homines Christianos pro apostolica habebatur, restituisse nobis videamur. Certum vero est probatissimam secundi saeculi rationem multo propius ad ipsam veritatem accedere quam quae posterioribus saeculis in ecclesia circumferebantur. Quod dum statuimus, non excludimus de singulis lectionibus iudicium quibus locis ipsi antiquissimi testes nostri inter se discordant, probabilitatem ita definientes ut pro suspectis habeamus quum quae uni vel alteri horum testium prorsus peculiaria sunt vel certam indolem ab homine docto profectam redolent, ut arceamus quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est, ut eam lectionem reliquis anteponamus quae reliquarum ansam dedisse vel earum elementa in se continere videtur, ut studiose ea teneamus quae a ratione sermonis Graeci auctoribus Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur. Quibus regulis accedit ut locis geminis quum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent praeferebimus eos ducamus qui dissensionem testantur, nisi gravis caussa aliud suadeat. Sed ista omnia non eam vim habent ut non in maximo errore eos versari dicamus qui arbitrium suum auctoritati testium, non numero sed antiquitate et gravitate aestimandae illi quidem, anteponant.

His pauca adscribamus de universa Novi Testamenti dialecto, quam et ipsam vel maxime ex antiquissimis codicibus hauriendam ducimus. Errasse enim eos existimamus qui ab his sacris libris quaecumque Alexandrinae dialecti plerumque dicuntur studiose prohibenda duxerunt vel certe non tolerarunt nisi pauca

quae ipsis dudum non alienissima videbantur a vulgari sermone Graeco. Nimirum quae eiusmodi multa in vetustis codicibus scripta compererant, ea non deberi nisi librariis Alexandrinis opinabantur. Qua in re mirum hoc erat quod qui Novo Testamento Alexandrinas formas abiudicarunt, eas libenter addixerunt Alexandrinis Veteris Testamenti interpretibus, nixi illi quidem vulgatis utriusque Testamenti editionibus. Quamvis autem nemo negaverit Alexandrinum dicendi scribendique genus Alexandrinis hominibus proximum fuisse, una concedendum est quum omnes Iudaeos illo tempore Graece loquentes tum scriptores sacros vel maxime pependisse a septuaginta virorum interpretatione. Quid quod ex hac tot Novi Testamenti locis allata legimus invitis vel certe neglectis Hebraeis verbis. Accedit quod dialectus Alexandrina non Iudaeis modo, sed omnibus qui per Aegyptum, Palaestinam, Syriam, Asiam minorem et quae circumiacent Graeco eoque vulgari sermone circa aetatem Christi utebantur, communis fuisse videtur: id quod multis eiusdem fere cum Novo Testamento antiquitatis monumentis, ut papyris et inscriptionibus nuper in lucem protractis, probari potest. Quod vero ab editis libris sacris argumentum sumpserunt, id in magno errore positum est. Cur enim Vetus Testamentum tot Alexandrina, non item Novum Testamentum habebat? Propterea quod illud ex Vaticano potissimum codice, etsi Romani editores multa aspernati sunt indolis Alexandrinae constanter in eo posita, hoc vero e recentissimis Erasmi codicibus editum est. Adhibito enim diligenter Veteris Testamenti apparatu critico quum Holmesiano tum aliunde locupletato satis edoctus sum, plerasque formas de quibus agitur in Sinaitico Vaticano similibusque tantae antiquitatis codicibus servatas similiter in Vetere atque in Novo Testamento ex recentioribus codicibus expulsas esse, licet plus studii ad Novum quam ad Vetus Testamentum usui Graecorum accommodandum pertinuisse facile intellegatur. Quos autem testes in Vetere, eosdem in Novo Testamento sequi tutum videtur. Ceterum si grammatici Alexandrini potissimum hoc egisse putandi essent, ut quae aliunde acceperant scripta ad suam ipsorum consuetudinem transformarent, profecto mirum esset quod non Platonem vel Aristotelem vel tot alios aequae ac sacros scriptores reddiderunt Aegyptios. Si vero quaeritur quomodo Alexandrina illa, ab ipsis sacris scriptoribus profecta, in recentioribus codicibus fere penitus interierint, nihil facilius dictu est. Hos enim, in quos sensim tot novae lectiones maioris momenti transierunt, an summa fide ea quae grammaticam spectant conservasse credibile est? Circumferebantur atque adhibebantur hi codices in ecclesia Graeca: ibi ut videtur fieri ne potuit quidem quin viri docti qui

in describendis codicibus suas partes habebant barbara id genus amoverent. Ad orthographicam quidem partem quod attinet, inprimis vexatam illam a doctis recepti textus defensoribus, grave est quod recentiorum codicum ipsi ii qui universam textus recensionem cum codicibus NABCD similibusque communem habent, orthographiam tamen mutata[m] habent.

Quibus expositis non offendent lectores formis λήμψεται, ἀναλημφθῆναι: συνζητεῖν, συνζήσομεν, σύνζυγος, συνσταυροῦν, συνκληρονόμοι: ἐκχυννόμενον, ἀποκτέννειν: τέσσερα, τεσσεράκοντα: ἐξολεθρευθήσεται, κράβαττον, ἔσθων, γυμνιτεύομεν, εἰδέα: κατασκηνοῖν, παρεδίδοτο, πῖν: μαχαίρη, ὀρθρον βαθέωσ, ἐρύσθην, εἰλωμένος, ἐπροφῆτευσαν: Καφαρναούμ, item οὕτως et ν ἐφελκυστικόν ante consonam, et si qua alia huius generis sunt: haec enim omnia ex usu antiquissimorum codicum constanti recipienda erant; nonnulla alia simili sed non eadem auctoritate gaudent.

Ordinem singulorum librorum eum sequuti sumus quem antiquissimi codices Graeci habent. Inde igitur est quod epistulas catholicas cum actis apostolorum coniunximus, non ut antiquissima Latina fert consuetudo, post Paulinas collocavimus. Eam coniunctionem testantur Sinaiticus, Vaticanus, Alexandrinus, Ephraemi, Porfirianus, accedentibus minusculis codicibus plurimis. Discedit tamen Sinaiticus a sociis eo, quod actus cum catholicis epistulis non post quattuor evangelia sed post epistulas Pauli collocatas habet. Praeterea eadem ex auctoritate id est ex usu codicum Graecorum veterrimorum NABCHP epistulam ad Hebraeos inter alteram ad Thessalonicenses et priorem ad Timotheum inserendam curavimus.

BREVIS SUBSIDIORUM CRITICORUM NOTITIA¹.

I. CODICES GRAECI IIQUE UNCIALIBUS LITTERIS SCRIPTI A SAECULO IV. USQUE AD X.²

N: hoc siglo notavimus codicem Sinaiticum, quem annis 1844 (fragmenta Vet. Test. foras data codice Frid. Aug.) et 1859 (reliqua

¹ Plura quaerenti satisfaciet editio Ni Ti mea VIII. critica maior, in qua uberrimus horum subsidiorum index exhibetur. Eundem paullo succinctiorem eadem editio

critica minor praebet.

² Insignitos † signo ediderunt alii, †† ipse edidi, ††† transcripsi vel contuli, ° ad edendum prae-paravi.

Vet. Test. fragm. et totum N. T.) in monasterio S. Catharinae Sinaitico deteximus. Praeter multos Vet. Test. libros Novum Testamentum continet totum, nulla lacuna deformatum, auctum vero etiam epistula Barnabae (cuius pars prior lucusque Graece deperdita erat) ac priore Pastoris parte. Medio saeculo quarto scriptum eum esse argumentis idoneis probatur, quibus contradici nequit quin omnis ratio palaeographica, qua de aetate codicum ABCD similiumque statuitur, evertatur. Eadem fere aetate Vaticanum esse postquam dudum cum Hugio statui, nuperum examen ipsius codicis confirmavit; tamen ea res in Sinaitico paullo manifestior quam in Vaticano est. Ad quam antiquitatis laudem accedit talis textus, quem ipsis primis p. Chr. saeculis vulgatum fuisse demonstrari possit. Miro saepe modo cum Vaticano consentit; saepe vero etiam illo invito, accedentibus plerumque nobilissimis aliis testibus, rectum tenere videtur, vel certe consentientes habet antiquissimos patres atque interpretes. Antiquissima saeculi quarti scriptura plurimis locis a pluribus mutata est, post diorthotam quem dicunt saeculis fere sexto, septimo et postea. Meis curis prodierunt: 1. anno 1862. Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis imperatoris Alexandri II. etc. 2. anno 1863. Novum Testamentum Sinaiticum etc. 3. anno 1865. Nov. Test. Graece ex Sinaitico codice omnium antiquissimo, Vaticana itemque Elzeviriana lectione notata. Etiam 1869. Conlatio critica codicis Sinaitici cum textu Elz.

† A codex Alexandrinus ex donatione patriarchae Cyr. Lucaris a. 1628 Musei Britannici factus. Incipit Matth. 25, 6. Rursus hiat Ioh. 6, 50—8, 52. 2 Cor. 4, 13—12, 6. Novum Testamentum, quod una cum Vetere (ed. Baber Lond. 1816—28) complectitur, ad ipsius codicis similitudinem editum est cura Woidii Londini 1786. Inde excerptas lectiones quae ab ed. Steph. III. differunt edidit Spohn in Notitia codicis Alexandrini 1788. Anno vero 1860 prodiit N. T. Gr. ex antiquissimo codice Alexandrino a C. G. Woide olim descriptum: ad fidem ipsius codicis denuo accuratius edidit B. M. Cowper. Quo labore nonnihil correctum est quod Woidius minus curate ediderat. Scriptus videtur circa med. saec. V.

† et †† B codex Vaticanus signatus numero 1209. Utrumque Testamentum continet; in Vetere desunt tota fere Genesis, psalmi triginta tres et omnes Maccabaeorum libri; Novum vero deficit inde ab Hebr. 9, 14., ita ut desiderentur epistolae ad Timotheum utraque, ad Titum, ad Philemonem et apocalypsis. Conlationes imprimis tres institutae sunt: prima studio Bartoloccii anno 1669, servata in bibl. Imp. Parisiensi; altera a Birchio, edita in Variis

lectionibus Havniae 1798, 1800, 1801; tertia a Micone Italo sumptibus Richardi Bentleii. Eam transcripsit Woidius transcriptamque edidit Henricus Ford in Appendice ad editionem Ni Ti e cod. ms. Alexandrino 1799. Tertiae supplementum Rich. Bentleius ita fieri iussit, ut non perscriberentur nisi loci secundis curis tractati. Quod postquam diu deperditum visum esset, 1855 contigit ut in lucem protraherem. Alia praeterea supplementa meis aliorumque curis accesserunt¹. Denique a. 1858 codicis editio dudum ab Aug. Maio suscepta prodiit, emendata curis Caroli Vercellone. Quam a perfectiore forma perquam alienam esse facile apparebat; neque multo praestantior erat quae anno post ipsius Maii curis adornata editio Ni Ti manualis prodiit. Nihilominus ad Maii exemplum ediderunt alii: Londini eodem anno (ex officina Lips. Teubneriana) anonymus, Lugduni Bataavorum 1860 A. Kuenen et C. G. Cobet, Ratisbonae a. 1862 Val. Loch, Berolini 1862 Phil. Buttmann. Anno denique 1866 ego adsequutus sum quod tam diu desideraveram. Romae enim mihi concessum est ut magnam Ni Ti partem perscrutarer, reliquam certe percurrerem. Qua re contigit innumeros quum Maii tum aliorum errores corrigere et quae ratio atque aetas correctionum per codicem frequentissimarum esset perspicere. Hinc anno 1867 mea cura prodiit Nov. Test. Vaticanum, quod ipso titulo „post imperfectos Maii aliorumque labores ex ipso codice editum“ dixi. Accessit a. 1869. Appendix cum emendationibus et supplementis, addita insuper eius editionis censura quae nuperrime (a. 1868.) Romae auspiciis Pii IX. typis Sinaiticis exscribi coepta est. Denique huc spectant, quae 1870. edidi, Responsa ad calumnias Romanas.

† et †† B ad apocalypsin, codex Vat. nr. 2066, olim monachorum Basilianorum in urbe nr. 105. Anno 1843 variantes lectiones omnes editioni meae Lips. I. inter paucas horas adscribere conatus sum indeque in Monum. sacr. ineditis p. 407—432. a. 1846 edidi. Inseruit vero etiam eiusdem codicis verba A. Maius editioni suae biblicorum Vaticanorum et quae inde derivata est editioni Ni Ti manuali. Postquam vero 1866 mihi contigit editiones et meam et Maianas ad ipsum codicem corrigere, rursus edidi in Appendice Ni Ti Vaticani a. 1869. Scriptus videtur circa initium octavi saeculi.

¹ Ex Bartolocci et Birchii conlationibus, additis meis lectionibus et ut vult aliquot suis, fluxit editio quam „ad fidem codicis principis Vaticani“ a se institutam dixit Ed. de Muralto. Cf. N. T. meum

Lips. 1849 prolegg. p. XLVII sqq. (1859 p. CXII sq.). Quem idem postea addidit „Recensum locorum“ etc., de eo exposui in Novi Test. Sinaitici mei (a. 1863) prolegg. p. XXVII sq.

†† C codex Ephraemi Syri rescriptus in bibl. Imp. Paris. nr. 9. Fragmenta quae continet plus dimidiam totius Novi Testamenti partem efficiunt. Scriptus videtur ante med. saec. V. (C*), uno fere saeculo post primum correctus (C**), secundum correctus et ad usum ecclesiasticum instructus saeculo fere nono (C***). Denique saeculo XII. scripturis antiquis spongia deletis superscripti sunt tractatus Ephraemi Syri Graece versi. Totum codicem per annos 1840—1842 Parisiis a me diligenter excussum edidi Lipsiae 1843 (fragmenta Novi Test.) et 1845 (fragmenta Veteris Test.).

† D codex Bezae Cantabrigiensis. Textum evangeliorum una cum actibus apostolorum Graecum et Latinum continet, in evangeliiis Matthaei et Iohannis et in actibus passim mutilum, aliquoties etiam posterioribus curis suppletum. Scriptum existimo circa med. saec. VI. Splendide edidit Kipling Cantabrigiae 1793; rursus a. 1864 emendatius edidit F. H. Scrivener.

†† D ad epistulas Pauli, codex Claromontanus a Beza possessore dictus, nunc in ampliss. bibl. Paris. nr. 107. signatus. Continet Graece et Latine epistulas Pauli omnes quattuordecim, paucis versibus exceptis. Scriptus videtur saeculo sexto medio; postea, inprimis saeculis ut videtur septimo et nono, a pluribus viris doctis ad varios codd. et Graecos et Latinos correctus est. Duo folia deletis Euripideis rescripta. Utrumque textum per versus scriptum una cum lectionibus variorum correctorum plus mille edidi anno 1852.

†† E ad evangelia, codex Basileensis A N III. 12. Evangelia habet integra, nisi quod quinque Lucae folia perierunt, quorum tria minutis litteris suppleta sunt. Saec. VIII. med.

† et †† E ad actus apostolorum, codex Laudianus Bodleianus est, scriptus stichometricè. Graeco textui adiunctus est Latinus vetus. Postquam e Sardinia in Angliam pervenit, iam a Beda Venerabili (obiit 735) ad commentarios adhibitus est. Hiat 26, 29—28, 26. Edidit 1715 Oxonii Thomas Hearne editione perquam vitiosa, quam nuper etiam Ed. Hansell ad N. T. suum integris antiquissimorum codicum scripturis compositum adhibuit. Ipse edidi in Monum. sacrorum volumine 9. a. 1870. Saec. fere VI. exeunt.

†† E ad Pauli epistulas, codex Sangermanensis, post incendium abbatae S. Germani Parisiis a Dubrowskio comparatus indeque postea Petropolitanus factus. Is per totam partem Graecam nil est nisi Claromontani codicis identidem iam correcti apographum satis vitiosum. Ad Latina vero, quae et ipsa passim ineptissime ex Claromontano transcripta sunt, simul alius

codex adhibitus est. Cf. Codicis Clarom. mei prolegg. p. xxv sq. Passim hiat. Pro scripturae similitudine eiusdem cum cod. evv. Δ similibusque aetatis ac patriae habendus est.

† F ad evangelia, codex Boreeli, nunc Rheno-Traiectinus. Continet evangelia, sed folia permulta periere, quorum nonnihil Wetstenii tempore nondum avulsum erat. Lectiones variantes a Matth. 7, 6 usque Luc. 11. Wetstenius suis inseruit commentariis. Anno vero 1843 H. E. Vinke edidit Iodoci Heringa disputationem de codice Boreeliano, adscriptis omnibus codicis lectionibus. Saec. IX.

†† F^a codex Coislinianus Parisiensis. Pauca evangeliorum, actuum et epistularum fragmenta in Octateuchi margine citata. Edidi in Monumentis sacris ineditis Lips. 1846 p. 400 sqq. Scripta sunt saeculo fere ineunte septimo.

† F ad Pauli epistulas, a monasterio Augiae Maioris in Helvetia codex Augiensis dictus est, post a Rich. Bentleio emptus atque a filio fratris eius collegio Cantabrigiensi S. Trinitatis donatus. Continet inde a Rom. 3, 19 Graece et Latine epistulas Pauli tredecim, lacunis paucis, item ad Hebraeos epistulam Latine. Hic codex et Boernerianus Dresdensis ad idem exemplar Graecum conformati sunt, etsi passim differunt. Latina ab interpretatione Hieronymi multo magis quam ab Italo textu pendent. Accurate post imperfectissimum Wetstenii laborem contuli 1842. Utrumque vero textum Frid. Henr. Scrivener accuratissime edidit Cantabrigiae 1859. Saec. IX. exeunt.

†† G ad evangelia, codex Andreae Seidelii, qui cum codice evv. H ex oriente attulit, nunc Harleianus 5684 Musei Britannici. IV evangelia continet, locis multis mutilus, passim minutis litteris suppletus. Saec. fere X.

° G ad actus apostolorum, fragmentum Petropolitanum ex collectione mea orientali anni 1859. Continet Act. 2, 45 usque 3, 8. Saeculi VII.

† G ad epistulas Pauli, codex Boernerianus bibl. Reg. Dresdensis. Graecus epistularum tredecim textus, quem paucis deperditis continet, ex eodem fonte cum codice Augiensi (F) haustus est, Latina vero versio interlinearis non Hieronymi sed Itala est. Totum edidit Chr. Fr. Matthaei Misenae 1791. Saec. IX. exeunt.

†† H ad evangelia, codex Andr. Seidelii, nunc Hamburgensis bibliothecae publicae. Textum IV evangeliorum continet, sed multis locis mutilum. Post Christophor. Wolfium accuratissime contulit 1850 S. P. Tregelles; post eum anno 1854 et ipse examinaui et passim contuli. Eiusdem cum G aetatis.

†† H ad actus apostolorum, codex est Mutinensis nr. 196.

Plura desiderantur, quorum partem supplevit antiquus corrector, partem alius satis recens. Prima huius codicis notitia debetur Scholzio. Saeculi fere noni est.

† et ° H ad epistulas Pauli, cod. Coislin. nr. 202 in bibl. Imp. Paris. Sunt folia 14, quorum duo ex sexaginta annis Petropoli habentur, olim tegumento alius codicis agglutinata et ex Atho monte Parisios translata. Continet fragmenta epistularum ad Cor. prioris, ad Gal., prioris ad Tim., ad Tit., ad Hebr. Edidit, neglectis et erratis paucis, Montefalconius in Bibliotheca Coislin. p. 251. His accedunt ex collectionibus Porfirii episcopi et Antonii archimandritae folia quattuor, quae in Monum. meis sacr. ined. prodibunt. Ad eundem vero codicem etiam fragmenta ep. ad Hebr. (10, 1—7. 32—38) Mosquensia pertinent, de quibus olim a Matthaeio explicitum ac nuper in Speciminibus palaeographicis episcopi Sabas relatum est. Anno 1868. ipse Mosquae transcripsi indeque foras dabo. Saeculi VI.

†† I: codex bibl. Imp. Petropolitanae, ad quam nuper ex collectionibus meis transiit. Folia sunt palimpsesta 28, septem antiquissimorum codicum reliquiae, quorum tres saeculo quinto, duo sexto, duo alteri septimo scripti videntur. Fragmenta continent quattuor evangeliorum librique actorum, item epistularum ad Corinthios prioris et ad Titum. Edidi in Monumentorum sacr. nova collectione, vol. I. anno 1855.

†† Ib: fragmenta pauca palimpsesta evangelii Iohannis saeculo fere quinto scripta. Continet codex Syriacus hymnorum Severi in Museo Britannico num. 17,136 insignitus. Edidi in Monum. sacr. ined. Nov. Coll. vol. II. rursusque nuper exegi edita ad ipsum codicem.

†† K ad evangelia, codex Imp. Parisiensis nr. 63. ab insula unde anno 1673 in bibliothecam Colbertinam pervenit plerumque Cyprius dictus. Continet evangelia IV integra. Saec. IX. med. vel exeunt.

K ad epistulas catholicas et Paulinas, codex Mosquensis S. Synodi nr. 98. ex Atho monte petitus. Continet omnes Novi Test. epistulas exceptis aliquot capitibus. Contulit Chr. Fr. Matthaei, accurateque descripsit in ed. epp. Pauli ad Romanos etc. Rigae 1782. p. 265 sqq. Ipse percurri a. 1868. Saec. fere IX.

†† L ad evangelia, codex Imp. Paris. nr. 62. Textum evangeliorum integrum praebet exceptis locis quinque. Anno 1846 totum inserui meis Monumentis sacris ineditis p. 57—399. Saec. fere VIII.

†† L ad actus et epistulas, codex bibl. Romanae Angelicae A 2. 15, antea Passionei cardinalis. Incipit Act. 8, 10. et deficit Hebr. 13, 10. Saec. IX. exeunt.

†† M codex Imp. Paris. signatus numero 48, olim abbatis Des Camps. Evangeliorum textum integrum habet. Saec. IX. fere exeunt.

†† M ad epp. Pauli: fragmenta duo, altera Hamburgensia (ex ep. ad Hebr.) altera Londinensia (ex epp. ad Cor.). Edidi in *Anecdotis sacr. et prof.* 1855 pag. 174 sqq. (Editione 1861 repetita correxi quattuor locis vitiose typis exscripta.) Saec. IX.

†† et ° N: sunt evangeliorum codicis purpurei auroque et argento scripti fragmenta. Primum foliorum duorum Vindobonae, alterum (antea J evv.) quattuor foliorum Londini, tertium (antea Γ evv.) sex foliorum Romae servantur. Desumpta sunt ex evv. Matthaei, Lucae et Iohannis, scriptis sexto ut videtur saeculo. Edidi a. 1846 in *Monumentis sacr. ined.* p. 10—36. Nuper vero eiusdem codicis folia 33 ex evang. Marci (6, 53—15, 23) desumpta in insula Patmo Iohannes Sakkelion vir clarissimus invenit accurateque descripta ad me misit. Prodebunt proxime in *Monumentorum meorum volumine* 8.

° N ad epp. Pauli: duo folia Petropolitana, alterum ep. ad Gal. (5, 12—6, 4) alterum ad Hebr. epistulae. Saeculi videntur IX.

† et †† O codex Mosquensis S. Synodi nr. 120. Folia octo ex Atho monte advecta, a bibliopecto codici homiliarum Chrysostomi agglutinata. Continent fragmenta evangelii Iohannis cum scholiis. Edidit Chr. Fr. Matthaei, cui est codex 15., in ed. epp. Pauli ad Thess. et ad Timoth. Gr. et Lat. Rigae 1785. p. 258—260. Nuper ipse ex codice descripsi. Noni fere saeculi.

†††† O^a O^b O^c O^d O^e: his siglis insignire placuit quae hymnorum a Luca evangelista traditorum (1, 46 sqq. 68 sqq. 2, 29 sqq.) exempla habentur in cdd. uncialibus Guelferbytano, Bodleiano, Veronensi, Turicensi, Sangallensi. O^a edidi in *Anecd. sacr. et prof.* p. 206 sqq. O^d locum habet in *Monumentorum meorum vol. quarto*. O^c Blanchinus edidit in psalterio duplici quod adiunxit Vindiciis canonic. scripturar. Romae 1740. Accedunt nota O^f iidem hymni ex psalterio Abrahami de Noroff Petropoli a me hausti.

° O ad epp. Pauli: duplex est folium saeculi fere VI., quo continetur 2 Cor. 1, 20—2, 12. ex oriente a. 1859. mea opera Petropolin perlatum. Prodebit *Monum. sacr. ined. vol. VIII.*

° O^b ad epp. Pauli: folium saec. VI. quod 1868. Mosquae vidi. Continet cum lacunis Eph. 4, 1—18.

†† P codex Guelferbytanus rescriptus, cuius antiqua sacri textus scriptura saeculi fere sexti superscriptum habet textum Latinum Isidori Hispalensis. Quae legere poterat edidit Franc.

Ant. Knittel in Ulfilae versione Gothica etc. Brunsvic. (1762) p. 55—100. Sed multo plura ipse erui, eaque continet Monumentorum meorum vol. VI. Fragmenta multa Lucae, aliqua Matthaei, pauca Marci et Iohannis.

†† P ad actus et epp. cath., item ad epp. Pauli et ad apocalypsin: codex est palimpsestus, quem quum in libris Porfirii episcopi Petropoli vidissem et quas pretiosas sacrorum librorum reliquias contineret primus perspexissem, Porfirius exeunte anno 1862 benevole ac liberaliter mihi tradidit ut evanidas scripturas eruerem. Quod postquam mihi contigit, alteras partes in Monumentor. vol. V. edidi, alteras volumine VI. Videtur IX. saeculi.

†† Q codex Guelferbytanus rescriptus. Sunt fragmenta evv. Lucae et Iohannis in eodem codice Isidori, de quo ad P diximus, reperta, saeculo fere fragmentis P priora. Post imperfectam Knittellii editionem edidi in Monumentorum meorum volumine III.

° Q ad epp. Pauli significat fragmenta aliquot. epistulae prioris ad Cor., quae e foliis papyraceis quinti fere saeculi a Porfirio in oriente repertis a. 1862. Petropoli erui mihi contigit.

†† R codex rescriptus Musei Britannici ex monasterio Coptico deserti Nitriensis allatus. Continet sub textu Syriaco uberrima evangelii Lucae fragmenta saeculo VI. scripta. Edidi 1857 in Monum. sacr. vol. II. pag. 1 usque 92. Addam ibidem vol. 8. nonnihil supplendi et corrigendi caussa.

†† S codex Vaticanus nr. 354. Evangelia quattuor integra habet. „Bis diligenter“ se contulisse Birchius affirmavit, sed permulta anno demum 1866. ex ipso codice a me correctae sunt. Exaratus est anno 949.

† et ° T^a cod. Borgianus 1. in collegio Romano pro propaganda fide depositus. Continet capitum 6. 7. 8. evangelii Iohannis fragmenta, quae ad latus habent versionem Coptam Thebaicam. Edidit Aug. Ant. Georgi in Fragmento evang. S. Ioh. Graeco-copto-thebaico etc. Romae 1789. Saec. fere V. Accesserunt autem nuper duo fragmenta Sahidica Graeca (Lc. 12, 15—13, 32. Ioh. 8, 33—42.) in Woidii conlationibus excerpta. Praeterea accedunt Lc. 22, 20—23, 20, quae fragmenta postquam Bradley H. Alford in usum fratris Henrici contulit, 1866. ipse Romae descripsi et ad edendum praeparavi. Plura etiam in ed. Georgiana corrigenda inveni.

° T^b diximus fragmenta evangelii Iohannis Petropolitana nuper a me inventa, quae VI. fere saeculo scripta magnam cum

Borgianis similitudinem habent. In lucem proditura spero in Monumentorum meorum vol. VIII. Continent Ioh. 1, 25—42. 2, 9—4, 14. 4, 34—50.

° T^c: plura fragmenta capitum 14 et 15 evangelii Matthaei, pro scriptura et textu cum fragmentis T^a et ^b cognata. In oriente invenit Porfirius episc.

° T^d: nonnulla evgg. Matthaei, Marci, Iohannis fragmenta, quae in nupero itinere Romano ex membranis Borgianis Sahidicis Graecis protraxi. Eis quae T^a diximus paullo recentiora.

†† U codex Venetus Marcianus class. I. nr. VIII. olim Nannianus. Sunt evangelia IV integra. Saeculi IX. vel X.

V codex Mosquensis S. Synodi. IV evv. continet saeculo fere nono scripta usque Ioh. 7, 39, a quo inde loco manus recentior saeculi fere XIII. litteris minutis scripsit. Praeterea desideratur nonnihil in Matthaeo. Chr. Frid. Matthaei „bis diligentissime“ contulit, ipse tantum percurri.

†† W^a codex Imp. Paris. nr. 314. Sunt duo fragmenta evangelii Lucae, octavo fere saeculo scripta. Edidi 1846 in Monumentis sacr. ineditis p. 51—56.

†† W^b codex Neapolitanus rescriptus foliorum 14, quorum anno 1843. unum legi, in quo est Marc. 14, 32—39. Haec edidi in annalibus Vindob. 1847. Reliqua fragmenta Mt. 19, 14—28. 20, 23—21, 2. 26, 52—27, 1. Mc. 13, 21—14, 67. Lc. 3, 1—4, 20. anno 1866. legi. Eiusdem cum W^a et aetatis et indolis sunt.

†† W^c: folia tria Sangallensia, quibus quae olim Marci et Lucae fragmenta scripta erant (Mc. 2, 8—16. Lc. 1, 20—32. 64—79), ad librorum palimpsestorum modum fere deleta sunt. Quae inde eruere contigit edidi in Monum. meorum volumine III. Saec. IX.

† W^d: fragmenta trium capitum (7. 8. 9.) evglīi Marci saeculo fere nono scripta, quae anno 1862. in collegio S. Trin. Cantabrigiensi vir clarissimus Bradshaw in membranis detexit quibus liber Gregorii Naz. compactus erat. Edidit Bradshaw tabulis photographis.

†† W^e: fragmenta pauca capitis quarti evangelii sec. Ioh., quae anno 1865. ex libris collegii Oxon. ad aedem Christi primus protraxit doctissimus socius eius collegii Kitchin. Simillima fragmentis eiusdem evangelii Mosquensibus quae siglo O apud nos utuntur.

†† X codex bibliothecae universitatis Monacensis. Sunt fragmenta plurima IV evangeliorum, quorum textui additi, passim

interiecti sunt complurium patrum inprimis Chrysostomi commentarii. Saec. IX. vel X.

†† Y codex bibliothecae principalis Barberinae nr. 225. octavi fere saeculi. Fragmenta evang. Iohannis: 16, 3—19, 41. Edidi in Monumentis sacr. 1846 p. 37—50.

† Z codex Dublinensis collegii S. Trin. rescriptus. Insunt plurima ev. Matthaei fragmenta, sexto fere saeculo scripta. Edidit Io. Barrett, Dublinii 1801. Postea emendavit S. P. Tregelles.

†† Γ codex quattuor evangeliorum nuper ex oriente a me allatus, magna codicis Cyprii i. e. K evangeliorum similitudine conspicuus. Lucae textus integer superest, item Marci exceptis 3, 35—6, 20. Accedunt fragmenta ex 10 capp. Matthaei et 8 Iohannis capitibus. Atque haec quidem ex anno 1855 Bodleiana sunt. Ex itinere vero meo anni 1859 pervenerunt Petropolin: Mt. 1, 1—5, 31. 9, 6—12, 18. 14, 15—20, 25. 23, 13 usque finem. Ioh. 1, 1—6, 13. 8, 3—15, 24. 19, 6 usque finem. Quibus in foliis Petropolitanis subscriptio ad finem ev. Ioh. inventa est, qua annus Christi 844 notatus videtur. Cf. Notitiam meam ed. cod. bibl. Sinait. etc. pag. 53.

† Δ codex Sangallensis cum versione Latina interlineari. Quattuor evv. habet integra praeter Ioh. 19, 17—35. Noni fere saeculi. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti edidit H. Ch. Mich. Rettig Turici 1836.

†† Θ^a codex Tischendorffianus I. bibliothecae universitatis Lipsiensis. Sunt folia quattuor, quorum tertium fere periit, Matthaei fragmentis completa. Edidi in Monumentis sacr. ined. p. 1—10. Saeculi VII. fere medii. Post accesserunt fragmenta aliquot de Mt. 12, 17—19. 23—25. decerpta. Haec edita sunt in Monumentor. nov. coll. vol. II. p. 321.

° Θ^b Θ^c Θ^d: his siglis in numerum codicum evangeliorum recepimus varias textus antiquissimi reliquias, quas cum tot aliis monumentis ex nuperrimo itinere meo orientali bibliotheca Imp. Petropolitana habet. Θ^b significat folia sex VII. fere saeculi, quibus Matthaei et Marci fragmenta supersunt; Θ^c folium unum saeculi VI, in quo est Mt. 21, 19—24. Eodem nomine comprehendimus fragmenta ev. Ioh. (18, 29—35) a Porfirio reperta saeculi eiusdem. Θ^d folium dimidium est cum fragmentis cap. 11. ev. Lucae, saeculi fere 8. De quibus omnibus volumini VIII. Monumentorum meorum reservatis vide praeter Prolegg. ed. octav. crit. mai. Notitiam ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 50. His accedunt Θ^e Θ^f Θ^g Θ^h ex Porfirii collectionibus. Θ^e fragmentum est ev. Mt. (26, 2 sqq.), Θ^f fragmenta continet evv. sec. Matthaeum (capp. 26 et 27) et sec. Marcum (capp. 1 et 2), Θ^g frag-

mentum ev. Iohannis (6, 13 sqq.). Omnia haec tria eiusdem saeculi VI. videntur esse. Quarto vero loco (Θ^h) recensenda sunt folia tria Graeca Arabica saeculi IX. vel X., quae ad Matthaei capp. 14 et 25 pertinent. Foras dabimus Monumentor. volumine 8.

$\dagger\dagger$ Λ codex evangeliorum Lucae et Iohannis integer, noni potius quam octavi saeculi. Antea meus, nunc Bodleianus Oxoniensis. Huc confer quae in Notitia ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 58 sq. notata sunt de alteris quasi eiusdem evv. codicis partibus minuscule litterarum genere scriptis item prolegg. ed. VIII. mai.

Ξ : hoc siglo S. P. Tregelles designavit fragmenta evangelii Lucae palimpsesta a se eruta. Pervenit codex iste recentiore scriptura evangelistarum continens quadraginta ante annis ex insula Zacynthi in bibliothecam societatis biblicae Londinensis (British and Foreign Bible Society). Antiquior scriptura octavi saeculi videtur esse; quae supersunt Lucae fragmenta, ad capp. priora undecim pertinent. Textus plerumque cum \aleph BCDL consentit, praeterea eadem cum cod. Vaticano capitulorum notatione insignis est. Anno 1861 Tregelles edidit Londini libro splendido, cui titulus est: *Codex Zacynthius*.

II: hoc denique siglo insignivimus codicem quattuor evv. noni saeculi, quem quum nuper apud Smyrnenses invenissem, possessoris nomine imperatori Alexandro II. obtuli. Descripti in Notitia ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 51 sq., item in Prolegg. ed. octav. crit. mai.

Ad haec et antiquissima et gravissima documenta Graeci Novi Testamenti accedunt codices minusculis litteris inde a saec. nono exeunte usque ad saec. 16. scripti, qui quum maximo sint numero, exigua tamen auctoritate sunt. Longe enim plurimi magna insignes consensione eam exhibent formam quae per regnum Byzantinum communi usu recepta erat. Tamen sunt etiam haud pauci in quibus antiquioris lectionis vestigia supersunt. Evangeliorum codices minusculi innotuerunt plus 500, insuper evangelistaria, i. e. libri liturgici lectionibus evangelicis compositi, plus 200, quorum fere 60 uncialibus litteris sed maximam partem saeculis demum 10. 11. 12. scripta sunt. Actus apostolorum et epistulas catholicas minusculorum codicum plus 200 continent, item Paulinas epistulas plus 300, apocalypsin plus 100. Praeterea lectionaria quae lectiones ecclesiasticas ex actibus et epistulis continent plus 60 reperta sunt.

II.

VERSIONES ANTIQUAE.

A Graecis codicibus, qui primum merito in subsidiis criticis locum obtinent, ad antiquas versiones, alteram horum subsidiorum classem, pergendum est. Harum septem: Aegyptiaca, Aethiopica, Arabica, Armenica, Georgiana, Persica, Syriaca, ad orientem pertinent, quinque: Latina, Gothica, Slavonica, Anglosaxonica, Francica ad occidentem. Quae omnes ut gravissima sunt monumenta fidei Christianae per terrarum orbem manantis, ita textus sacri historiam inlustrant et studia adiuvant eiusdem textus ad pristinam integritatem revocandi. Non omnes vero eadem auctoritate critica sunt, quae ex tribus potissimum rebus pendet. Quaeritur enim primum an interpretes ex ipso Graeco fonte hauserit; tum qua fide, qua dexteritate Graecum reddiderit; tertium an ipsius interpretationis textum antiqua fideque digna monumenta conservaverint. His diligenter perpensis sequitur, quattuor inprimis, duas alteras orientis, alteras occidentis, ad rem criticam valere, Syriacam et Aegyptiacam, Latinam et Gothicam.

Aethiopica versio magnam antiquitatis laudem habet, etsi antiqua monumenta desunt. Quae supersunt nuper accuratius excuti coepta sunt. Post ed. princ. Rom. 1548 ediderunt Bode 1753 et Th. P. Platt 1830. Arabici textus non modo magna varietas est, sed etiam de aetate, origine et fati satis ambigitur. Edita ab Erpenio 1616 et in bibl. polyglottis Par. et Lond.¹. Armenicae versionis quinto saeculo factae tres inprimis editiones habentur: Amstelodamensis 1666; Zohrabi 1789; Veneta 1805. Georgiana sive Iberica, saeculo fere Armenica posterior, edita est Mosquae 1743 et 1816. Persice evangelia tantum edita sunt, eaque duplici textu: alter (in polyglott. Lond.) e Syra simplici fluxit, alterius (a Wheloc et Pierson 1657 editi) fontes qui fuerint non satis liquet. Porro occidentales versiones Anglosaxonica et Slavonica non antecedunt octavum et nonum saeculum; prioris e Latino potius quam e Graeco haustae evangelia tantum supersunt, edita a Iunio 1644, a Thorpio 1842. Posterior admodum varia ad haec tempora pervenit. Prae ceteris laudatur vulgaris textus editio Mosquensis a. 1751. De excutiendis libris mss. inprimis promeruit Dobrowsky. His accedit Francica evangelii Matthaei versio, instituta saec. IX. nuperque (a. 1827) curis Andreae Schmeller edita.

¹ Codicem epistularum Paulinarum, qui annum 892 subscriptum rei criticae subsidium. Sed non-habet, nuper ex oriente Petropolin dum inventus est qui in usum criticum converteret.

Versiones igitur istae omnes etsi multa sunt quae impediunt quominus ad rem criticam fidenter et cum plena auctoritate adhiberi queant, tamen virorum doctorum studia hucusque in eis tractandis consumpta non sine fructu manserunt. Quae pleraque ad apparatus editionis nostrae octavae criticae maioris accuratius quam a quopiam antea adhibita sunt.

Restat ut de gravioribus breviter dicamus. Aegyptiacae tertio saeculo adscriptae distinguuntur dialecti tres, Memphitica, Sahidica, Basmurica. Duarum posteriorum nonnisi fragmenta sed maximam partem in antiquissimis membranis et papyris reperiuntur. Ad Sahidica, quae dimidiam fere partem totius Novi Testamenti complectuntur, potissimum Woidius studium contulit (cf. Append. ad ed. Ni Ti e cod. ms. Alex. Oxonii 1799), ad Basmurica epistularum Pauli et evangelii Iohannis fragmenta post alios Engelbrethus (Havniae 1811). Memphitici textus editionem post Wilkinsium (1716) suscepit Schwartzius. Evangeliiis diligentissime ab eo editis (Lips. 1846, 1847) actus et epistulas addidit P. Boetticher (Halaë Saxon. 1851, 1852). Codices quidem his laboribus adhibiti parum valent antiquitatis laude.

Syriacam versionem, quam secundo iam saeculo institutam esse cum aliis multis credimus, quarto saeculo dudum exstitisse et quasi usu receptam fuisse certum est. Antiquissimam eius rationem, sive eam quae Peschitto i. e. simplicis nomen habet, post ed. princ. Vindob. a 1555 aliasque ediderunt curis coniunctis Leusden et Schaaf Lugd. Bat. 1709 (et 1717), item Londini 1816 Sam. Lee et 1828 Guil. Greenfield. Quinque libros: 2 Pet., 2 et 3 Ioh., Iud. et apoc. primam Syrorum versionem non habuisse tantum non certum est. (Edid. primi Pococke et de Dieu.) Altera ad Monophysitarum usum suadente Philoxeno a Polycarpo ineunte sexto saeculo facta est, quae Graecam litteram multo pressius redderet. Eandem rursus anno 616 Thomas Charklensis ad codices Graecos Alexandrinos recognovit et asteriscis obelis notisque exegeticis instruxit. Haec postrema ratio ex codd. egregiis edita est a Iosepho White, excepta apocalypsi, 1778, 1799, 1803 (Evang. Ioh. rursus a G. H. Bernstein 1853). Praeterea evangeliarium quod Hierosolymitanum nuncupant, Romae manu scriptum servatum et ab Adlero (Havniae 1789) inlustratum, anno vero 1861 (vel potius 1865) integrum a comite Franc. Miniscalchi-Erizzo editum, ad antiquum textum Graecum Palaestinensium cognoscendum facit. Cui rationi similis videtur ea quam habet liber palimpsestus antiquissimus mea opera ex oriente Petropolin advectus. (Cf. praeter ed. 8. crit.

mai. Notitiam ed. cod. bibl. Sin. p. 49.) Denique vero a Guil. Cureton ex libris Musei Brit. Nitriensibus ante hos viginti annos protractus est codex evv. saeculi quinti (teste subscriptione), qui textum ab editis reliquis satis diversum inque primis cum cdd. Graecis antiquissimis consentientem praebet. Hic interpret dubium non est quin ipsam eam quae Peschitto audit interpretationem praecesserit.

Gothica versio ex ipsis Graecis accurate saeculo quarto fere medio ab Ulfila facta est. In codicibus summae antiquitatis, quorum tres palimpsesti sunt, fragmenta plurima evangeliorum et epistularum Pauli, excepta ad Hebraeos epistula, inventa sunt. Inde Knittelii, Zahnii, Angeli Maii maximeque Castillionaei operibus usi omnium eorum quae supersunt egregiam editionem paravere de Gabelentz et Loebe, Lipsiae 1836. Praeterea post omnium fragmentorum editionem Massmannus instituit, item codicis Upsalensis purpurei A. Uppström.

Latina denique versio in re critica omnium princeps est. Distinguendum est inter Vulgatam et Italam. Vulgata est ea quae Damaso pontifice Romano rogante ab Hieronymo anno 383 et sqq. Romae ita facta est, ut exemplarium Latinorum quae tum circumferebantur cum codicibus Graecis „sed veteribus nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent“ conlatione instituta textum magna cum cautione emendatum proderet. Quae quidem Hieronymi editio mox revera in communem usum recepta ac fere inde a Gregorii Magni aetate merito vulgatae nomine nuncupata est. Publica catholicae ecclesiae auctoritate donata est editio Clementis VIII. primum anno 1592 publicata, a qua passim differt Sixtina a. 1590. Utramque vero ab ipsius Hieronymianae editionis veritate multum abesse, probatur codicibus eiusdem versionis veterrimis, quorum praestantissimi et antiquissimi sunt Amiatinus, annis 1850 et 1854 a me editus, et Fuldensis, a Lachmanno excussus curisque Ernesti Ranke viri clarissimi a. 1868 publicatus. Horum maxime auxilio usi sumus ad restaurandum Hieronymi textum, ad quem vide quae praefati sumus. Itala vero Latina interpretatio dicitur ea quae primis p. Chr. saeculis apud Latinos in usu erat. Eam secundo iam saeculo et quidem in Africa prodisse perquam probabile est. Postea multis modis variisque temporibus immutata est; inprimis vero duae differunt rationes, iam ab Augustino observatae. Is enim distinxit, ut nuper a pluribus probabiliter ostensum est, inter Italum i. e. Italicum et Africanum versionis genus, sive inter codices ex Italia in Africam advectos et Africanos non ad Italica exemplaria exactos, quorum alteros non emendatos dice-

bat. Emendata enimvero exemplaria Augustino erant ab Afris ad Italos advecta ab eisque ad Graecos codd. in Italia usitatos ipsiusque Latini sermonis normam correcta, non emendata ea quibus ratio Africana illibata inerat. Quae si ad codices etiamnum superstites transferimus, comparati ita sunt ut quos Africanos habeamus ab Italicis non prorsus adhorreant, rursusque Italici locis multis ad Africanos accedant. Inde sequitur, in restituenda ipsius Graeci textus veritate quicquid ex utroque quod diximus genere aetatem tulit accurate et caute adhibendum esse.

Huius antiquissimae versionis Italae, quo nomine utrumque codicum genus dici consuevit, supersunt multi codices, evangeliorum potissimum, iique summa antiquitatis laude conspicui. Praestantissimi evangeliorum codices sunt Vercellensis, Veronensis, Brixianus (hos tres edidit Blanchinus 1749), Palatinus (a me editus 1847), Cantabrigiensis (a Kiplingio editus 1793, a Scrivenero 1864), Monacensis (cuius editionem propediem dabo), Vindobonensis (edidit Alter 1795), Colbertinus (edidit Sabatier 1751), Bobbiensis nunc Taurinensis (edidi in annalibus Vindob. 1847), Claromontanus Vaticanus (ed. Ang. Mai 1828), Sangallensis (editionis caussa a me descriptus). Porro actus, nisi quod plures ultimorum capitum versus ubique desiderantur, inveniuntur in Cantabrigiensi, quem modo nominavimus, in Laudiano Oxoniensi (ipse nuperrime edidi post Hearne) et in fragmentis aliquot palimpsestis ex Bobbiensi monasterio Vindobonam translatis (plura inde edidi in annalibus Vindob. 1847). De catholicis epistulis prorsus ut videtur perierunt epp. Iohannis et Iudae cum maxima parte epistularum Petri; Iacobi vero epistolam exhibet codex Corbeiensis (a Martianaeo et Sabatario editus), item eiusdem epistolae et prioris Petri fragmenta codex Bobbiensis nunc Vindobonensis (edidi partem a me erutam in annalib. Vind. 1847). Pauli epistolae reperiuntur in praestantissimo codice Claromontano (a me edito), item in Sangermanensi (a Sabatario edito) et in Boerneriano (a Matthaeio publicato); accedunt aliquot epistolae ad Rom. fragmenta ex cod. Guelferbyitano post Knittelium in *Anecdosis meis sacr. et prof. edita*. His addam proxime fragmenta epp. Pauli ex cod. Monac. V. fere saec. Apocalypsis codex nondum inventus est. Ceterum horum codicum supplementa eis ex patribus Latinis, qui eadem veteri versione in operibus suis usi sunt, peti possunt et iam sunt petita.

III.

SCRIPTORES ECCLESIASTICI.

Patrum testimonia de textu sacro, quemadmodum suo illi tempore ante oculos habebant, si certa sunt, magna auctoritate propterea valent, quod plura aetatem omnium codicum nostrorum superant. Sed usus eorum criticus hanc difficultatem habet quod plurimorum patrum opera, eis maxime locis ubi scripturam sacram citant, nondum eam qua opus est editorum diligentiam nacta sunt. Vereor quidem ne quorum scripta ex recentioribus tantum codicibus haurire licet, nunquam ita edi queant ut philologicis rationibus satisfiat: ad editiones vero corrigendas ex antiquis monumentis certe multa peti possunt. Iam ii qui media aetate describebant codices locos sacros a patribus laudatos minore fide transcripsisse videntur. Accedit difficultatis illud, quod ipsi scriptores veteres multos eiusmodi locos parum accurate citant. Quapropter caute distinguendum est inter ea quae revera illi testantur, cuius generis maxime sunt quae uberius tractant vel commentario inlustrant, et ea quae tantummodo videntur testari, atque ea denique quae vix ullam possunt auctoritatem habere. Inprimis autem in censum veniunt, vel pro multitudine locorum quos afferunt, vel pro accuratatione qua id faciunt, scriptores hi:

1) Graeci, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Marcion (ex Tertulliano, Epiphanio, aliis), Irenaeus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Hippolytus, auctor dialogi contra Marcionitas, Eusebius, Athanasius, Epiphanius, Chrysostomus, Basilus Magnus, Cyrillus Hierosolymitanus, Macarius, Didymus; b) quinti saeculi et posteriores: Theodoretus, Cyrillus Alexandrinus, Andreas Cappadox, Iohannes Damascenus, Arethas. Parum auctoritatis habent qui saeculi X. sunt eoque posteriores, quamvis plurima afferant, Oecumenius, Theophylactus, Euthymius Zigabenus.

2) Latini, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Tertullianus, Cyprianus, Lucifer, Hilarius Pictavensis, Hilarius diaconus (qui Ambrosiaster dici solet); Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Victorinus, Tichonius; b) quinti saeculi et posteriores: Rufinus, Fulgentius, Sedulius, Vigilius, Primasius, Cassiodorus, Beda.

DE ADNOTATIONE CRITICA.

Lectio sub textu absque signo exhibita lectio est editionum Elzevirianae 1624 et Stephanicae tertiae 1550. Quae ubi differunt (locis plus 150: vide N. T. ed. VIII. crit. mai.) ς significat Stephani editionem, ς^e Elzevirianam; lectiones quae \aleph propositum habent codicis sunt Sinaitici. Huius correctiones ($\aleph^a \aleph^c$) quae a prima manu (\aleph^*) plurimis locis discedunt, raro ad commentarium adhibitae sunt. Praeterea add significat addit, om omittit, pon ponit, praem i. e. praemittit. Ceterum opera data est ut quae differunt codicis Sinaitici lectiones tantum non omnes referrentur, exceptis apertis vitiis. Non relatum est de $\nu \epsilon\phi\epsilon\lambda\kappa$. nec de $\omicron\upsilon\tau\omega$ et $\omicron\upsilon\tau\omega\sigma$.

Lipsiae m. Octobr. a. 1872.

KATA MAΘΘAION.

I.

Genealogia et generatio Iesu Christi.

^{1 ss} ^{3, 23-38} Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. 1
²⁻⁶ ^{1 Chr} 2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 2
^{2, 1-15} Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ,
³⁻⁶ ^{Ru 4, 18 ss} 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρέσ καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, 3
^{Gn 38, 16 ss} Φαρέσ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4
^{Ios 2, 1 Ru 4, 13} 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
^{Sa 12, 24} 5 Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Καλμών, 5 Καλμών δὲ 5
⁷⁻¹² ^{1 Chr} ἐγέννησεν τὸν Βοὲς ἐκ τῆς Ραχάβ, Βοὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβῆδ 6
^{3, 10 ss} ἐκ τῆς Ρούθ, Ἰωβῆδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέν- 6
⁷⁻¹² ^{1 Chr} νησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Κολο- 7
^{3, 10 ss} μῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Κολομών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, 7
⁸ Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, 8
⁹ Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν 8
¹⁰ Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζειαν, 9 Ὀζειάσ δὲ ἐγέννησεν 9
¹¹ τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν 10
¹² τὸν Ἑζεκίαν, 10 Ἑζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆ 10
¹³ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώσ, Ἀμώσ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσειάν, 11 Ἰω- 11
¹⁴ σείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς 12
¹⁵ ^{Esr 2, 2} μετοικεσίας Βαβυλῶνος. 12 μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος 12
¹⁶ Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Καλαθιήλ, Καλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν 13
¹⁷ Ζοροβάβελ, 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ 13
¹⁸ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14
¹⁹ Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Καδῶκ, Καδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, 14
²⁰ Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν 15
²¹ Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθάν δὲ ἐγέν- 16
²² νησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα 16
²³ Μαρίας, ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

*ς το κατα ματθαιον αγιον (ςc om) ευαγγελιον

I, 1. δαβιδ 2. κ* ισακ, ισακ | δε pr: κ* om 4. κ αμιναδαβ, αμιναδαμ
δε 5. βοοζ | ωβηδ 6. δαβιδ τον | δαβιδ δε ο βασιλευς | τον σολομωντα,
κ* τ. σαλωμων, κb τ. σαλωμωνα 7. κb σαλωμων | κ* αβιας δε | τον ασα
8. ασα | οζιαν 9. ς κ οζιας | κb vela τον αχας | κ αχας δε 10. κb μανασση
δε | τον αμων· αμων δε | ιωσιαν 11. ιωσιας 13. κ* τον αβιουτ 14. κ*
σαδωχ bis | κ* ελιουτ 15. κ* ελιουτ | ς κ ματθαν bis

- 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
- 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθείσης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν 19 αὐτοὺς εὐρέθῃ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγμα- 20 τίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυεὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου. 21 ²¹ τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς Lc 2, 21 22 γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. ²² τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προ- 23 φήτου λέγοντος· ²³ ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται Es 7, 14 υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ, ὃ ἐστίν μεθερ- 24 μηνενόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ ἐγερθεὶς δὲ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ 25 παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Lc 2, 7 et 21

II.

Magi. Fuga, caedes puerorum, reditus.

- 1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέ-
ραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγέ-
2 νοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ² λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς (Nm 24, 17)
τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, 3 καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώ-
4 δης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο 5 παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθ- Mt 5, 1 Io 7, 42
λεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· 6 ⁶ καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγε-
μόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ 7 τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ⁷ τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγονς ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου 8 ἀστέρος, ⁸ καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν· πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγεί-

17. δαβιδ bis 18. η γεννησις | μνηστευθ. γαρ 19. s κ*etc(nonb) παραδειγματισαι 20. δαβιδ 22. υπο του κυριου 24. διεγερθεις δε ο ιωσηφ 25. ετεκε τον υιον αυτης τον πρωτοτοκον

II, 1. του βασιλ. : κ^b om του, κ^c restit 3. ηρωδ. ο βασιλ. 5. ειπον 6. εκ σου : κ^b εξ ου, et κ* om γαρ 8. ακριβ. εξετα.

λατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹οἱ δὲ ἀκούσαν- 9
τες τοῦ βασιλείωσ ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν
τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ
παιδίον. ¹⁰ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην 10
σφόδρα. ¹¹καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ 11
Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
(Es 60, 6) καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα,
χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹²καὶ χρηματισθέντες κατ' 12
ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται 13
κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν
εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι
αὐτό. ¹⁴ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα 14
αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως 15
τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ
(Ho 11, 1) τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυ- 16
μώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν
Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατω-
τέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷τότε 17
(Ex 31, 15) ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸φωνὴ 18
ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ
κλαίονσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι
οὐκ εἰσίν.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνε- 19
ται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰λέγων· ἐγερθεὶς παρά- 20
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν
(Ex 4, 19) Ἰσραήλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.
²¹ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ 21
εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ. ²²ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει 22
τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου, ἐφοβήθη ἐκεῖ
ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
τῆς Γαλιλαίας. ²³καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην 23
(Es 11, 1) Ναζαρέθ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζω-
ραῖος κληθήσεται.

9. εσθη 10. κ* αστεραν 11. ειδον : ευρον 12. κ* εις τ. εαυτων χωρ.
15. υπο του κυρ. 17. δια : υπο 18. κλαυθμος : θρηνοσ και κλαυθμ.
19. κατ οναρ φαινετ. 21. ηλθεν 22. βασιλ. επι της | ηρωδ. τον πατρ.
αυτ. 23. ναζαρετ (et κ) | δια : κ^b υπο

III.

Iohannes baptista. Immersio Iesu.

- 1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βα- 1-12
Lc 3, 1-18
Mc 1, 1-8
Io 1, 6 ss
- 2 πτιστῆς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ² λέγων· μετα- Io 1, 6 ss
- 3 ροεῖτε· ἥγγικεν γάρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ οὗτος γάρ 4, 17
- ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶν- Es 40, 3
- τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε
- 4 τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα
- αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν
- ὀσφύν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
- 5 ⁵ τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία
- 6 καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορδάνου, ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ
- Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἑξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας
- 7 αὐτῶν. ⁷ ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
- ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν,
- 8 τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε
- 9 οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, ⁹ καὶ μὴ δόξετε λέγειν ἐν Io 8, 39
- ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι δύναται Io 8, 39
- 10 ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ἤδη 7, 19
- δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δέν-
- δρον μὴ ποιῶν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
- 11 ¹¹ ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
- ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδή-
- ματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
- 12 πνύρι. ¹² οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν
- ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συναῖξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην,
- τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πνύρι ἀσβέστω.
- 13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Mc 1, 9-11
Lc 3, 21 s
- 14 Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ ὁ δὲ
- διεκώλυνεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
- 15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
- αὐτόν· ἄφεσ ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶ-
- 16 σαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίγησιν αὐτόν. ¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
- σοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεφύθησαν οἱ
- οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν,
- 17 ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Ps 2, 7
Es 42, 1
17, 5
- οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα.

III, 2. καὶ λεγων 3. δια : υπο 4. ἡν αὐτον : αὐτ. ἡν 6. om ποταμῷ | κ* om υπ αὐτον 7. ἐπὶ το βαπτ. αὐτον 8. καρποὺς αξιοῦς 10. ἡδη δε και 11. κ̅ εγω μεν γαρ | βαπτιζ. υμας | κ̅ εν υδατι βαπτ. 14. ο δε : add ιωαννης 15. ημιν : κ* ημας 16. και βαπτ. ο | ανεβη ευθυσ | ανεωχθησαν : add αυτω | το πνευμ. του θεου | και ερχομενον 17. ευδοκησα

IV.

Temptatio. Sedes Capharnaum translatā. Piscatorum vocatio.
Peragratio Galilaeae.

1-11
Ic 4, 1-13
Mc 1, 12s
Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνῆχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, 1
πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσ- 2
σεράκοντα καὶ τεσσεράκοντα νύκτας, ὕστερον ἐπέινασεν. 3 καὶ 3
προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα
Deu 8, 3 οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· 4
οὐκ ἐπ' ἄρτων μόνων ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι
ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. 5 τότε παραλαμβάνει αὐτὸν 5
ὁ διάβολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύ-
γιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυ- 6
Ps 91, 11 τὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἁγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἄρουσίν σε, μήποτε προσκώψῃς πρὸς λίθον
Deu 6, 16 τὸν πόδα σου. 7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ 7
ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν 8
ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς
βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, 9 καὶ εἶπεν αὐτῷ· 9
ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 τότε 10
Deu 6, 13 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ· κύριον τὸν
θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 τότε ἀφίησιν 11
αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
12 ss.
Mc 1, 14s
Lc 4, 14s
Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν 12
Γαλιλαίαν. 13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά ἐλθὼν κατώκησεν εἰς 13
Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νε-
φθαλείμ, 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου 14
Es 9, 1s λέγοντος· 15 γῇ Ζαβουλὼν καὶ γῇ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης, 15
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθή- 16
μενος ἐν σκότει φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ
καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. 17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο 17
3, 2 ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασι-
λεία τῶν οὐρανῶν.
18-22
Mc 1,
16-20
Lc 5, 1-11
Iol, 35-43
Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν 18
δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
ἦσαν γὰρ ἀλεῖς. 19 καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 19

IV, 1. κ υπο τ. πνευμ. εἰς τ. ερημ. 2. τεσσαρακοντα bis | και νυκτ.
τεσσαρακ. 3. προσελθων αυτω ο πειρ. ειπεν· | κβ ειπον ινα 4. ο αν-
θρωπ. : om ο 5. ιστησιν 6. λεγει : κβ (nec* necc) ειπεν 8. κ δικνυει
9. ειπεν : λεγει | ταυτ. παντ. σοι 10. κ προσκυνησης 12. ακουσ. δε :
add ο ιησουσ 13. ναζαρετ, κ* ναζαρεθ | καπερναουμ | κ* παρα θαλασ-
σαν 16. κβ εν σκοτια | ειδε φως μεγ. 18. περιπατ. δε ο ιησουσ | λε-
γομενον : κβ καλουμενον | αλιεις

- 20 ποιήσω ὑμᾶς ἁλεις ἀνθρώπων. ²⁰οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ
 21 δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹Καὶ προβάς ἐκείθεν εἶδεν ἄλλους
 δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν
 22 καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²²οἱ δὲ
 εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν
 αὐτῷ.
 23 Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συνα- ^{Mc 1, 39}
 γωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ ^{Lc 4, 44}
 24 θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴καὶ ^{Mc 1, 28}
 ἀπῆλθεν ἡ ἀκοή αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
 αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλοις νόσοις καὶ βασάνοις
 συνηχομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παρα-
 25 λυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ
 ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύ- ^{Mc 3, 7}
 μων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ^{Lc 6, 17}

V.

Oratio montana (cfr. 5—7). Christianorum praemia et officia. Legis divinae vera ratio. Praecepta de homicidio, reconciliatione, adulterio, divortio, iureiurando, talione, amore mutuo.

- 1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος ^{Lc 6, 17}
 2 αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²καὶ ἀνοίξας τὸ
 3 στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· ³μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ ³⁻⁶
 4 πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁴μακάριοι ^{Lc 6, 20}
 5 οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. ⁵μακάριοι οἱ
 6 πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁶μακάριοι οἱ πεινῶν-
 7 ⁷τες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
 8 ⁸μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. ⁸μακάριοι οἱ
 9 καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹μακάριοι οἱ
 10 εἰρηνοποιοί, ὅτι υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰μακάριοι οἱ δεδιωγ-
 11 ¹¹μένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
 12 ¹²νῶν. ¹¹μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώκονσιν
 καὶ εἰπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ.
 13 ¹²χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
 13 ¹³Τμεῖς ἐστέ τὸ ἅλα τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλα μωρανθῇ, ἐν τίνι
 ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι

19. ὑμας : κ^b add γενεσθαι | ἁλεις 22. το πλοῖον : κ^{*} add αὐτων
 23. ἐν ὁλῃ (κ^{*} om) τ. γαλ. : ὁλην την γαλιλαιαν | κ add ο ἱησουσ post
 περιηγεν, ε post γαλιλαιαν | διδασκων : κ^{*} add αὐτουσ 24. κ ἐξηλθεν |
 ὁλην : κ πασαν

V, 1. προσῆλθον 4 et 5. ε κ hos vv. transponunt, ut μακ. οι πενθ.
 etc v. 4, μακ. οι πραεις etc v. 5. efficient 9. οτι : add αὐτοι 11. διώξωσι |
 πονηρον : add ρημα 13. ἁλας bis | βληθῆναι ἐξω και καταπ.

ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ ¹⁴
 δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρουσ κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν ¹⁵
 λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
 καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ¹⁶
 ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
 ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφή- ¹⁷
 τας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ ἀμὴν γὰρ λέγω ¹⁸

^{Lc 16, 17} ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία
 οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ ὃς ἐὰν ¹⁹
 οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ
 οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθή-
 σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν ²⁰
 μὴ περισσέυσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ

^{Ex 20, 13} ²¹ Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν ²¹
 φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ²²
 ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν
 εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥαχά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
 ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ ἐὰν ²³
 οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ κεῖ μνησθῇς
 ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ²⁴
 ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ
²⁵ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι ²⁵
 εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἰ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
 μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ,
 καὶ εἰς φυλακὴν βληθῇς. ²⁶ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ²⁶
 ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. ²⁷ Ἡκούσατε ²⁷

^{Ex 20, 14} ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεις. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων ²⁸
 γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε ²⁹
 αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν
³⁰ μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ ³⁰
 εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοπον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ
 σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ
^{Deu 24, 1} ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. ³¹ Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν ³¹
^{19, 9} ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ³² ἐγὼ δὲ ³²
^{Mc 10, 11s} ^{Lc 16, 18} λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου

20. η δικαιοσ. υμων | κ* πλεον 22. οργιζ. τω αδ. αυτ. εικη | ρακα 25. ει
 εν τη οδ. μετ αυτ. | και ο κριτ. : add σε παραδω 27. ερρεθη : add τοις
 αρχαιοις 28. επιθυμησαι : add αυτης 30. και μη : κ* η | εις γε. απελθη :
 βληθη εις γεενναν 31. ερρεθ. δε (κ* om) οτι ος 32. πας ο απολ. : ος

πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὅς ἐάν ἀπολελυμένην
 33 γαμήσῃ, μοιχᾶται. ³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· <sup>Lev 19, 1
Deu 23, 2</sup>
 οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου.
 34 ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
 35 θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν
 τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ
 36 μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσησ, ὅτι οὐ
 37 δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. ³⁷ ἔστω δὲ ^{Iac 5, 1}
 ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ
 38 πονηροῦ ἐστίν. ³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλ- ^{Ex 21, 24}
 39 μοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι ^{Lc 6, 29}
 τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα,
 40 στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι
 41 καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ
 42 ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὑπάγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ ^{Lc 6, 30}
 αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀπο-
 43 στραφῆς. ⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ^{Lev 19, 18}
 44 καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε ^{Lc 6, 27}
 τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς·
 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ⁴⁵ <sup>ss
Lc 6, 32</sup>
 ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει
 46 ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ ἐάν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶν-
 τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ
 47 ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ ἐάν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί
 48 περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁸ ἔσεσθε ^{Deu 18, 15}
 οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

VI.

Pietatis genuinum exercitium, erogatione stipis, precatione (*oratio dominica*), ieiunio. Divitiae verae veraque sollicitudo et cura.

- 1 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν
- 2 οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς· ² ὅταν οὖν
 ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑπο-
 κριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως

αν απολυσθ | μοιχασθαι | ος εαν : κ* ος αν 36. κ* τριχαν | μιαν τρι.
 λευκ. η μελ. ποι. 39. κ αντισταθηναι | ραπισει επι την δεξ. σου σιαγ.
 40. κ* αφες τουτω | ιματιον : κ add σου 41. κ ενγαρευση 42. σε : κ*
 σοι | δος : διδου | δανεισασθαι 44. τ. εχθρ. νμων : add ευλογειτε τους
 καταραμενους νμας, καλως ποιειτε τους μισουντας νμας κ. προσ. νπ.
 των επηρεαζοντων νμας και διωκ. νμ. 45. κ* om και βρεχ. επ. δικ. κ.
 αδικ. 46. ουχι : κ* om 47. εθνικοι : τελωναι | το αυτο : οντω 48. ως :
 ωσπερ | ουρανιος : εν τοις ουραιοις

VI, 1. δε pri : om | δικαιοσυνην : ελεημοσυνην | εν τοις ουραιοις

δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³σὺ δὲ ποιῶντος ἐλεημοσύνην μὴ γινώτω ἡ ἀρι- ³στερά σου τί ποιῇ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ὅπως ἡ σοῦ ἐλεημοσύνη ἦ ἐν ⁴τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁵καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι ⁵φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, ⁶εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσενξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁷Προσενχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ⁷ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσα-
κουσθήσονται. ⁸μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ⁸ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹οὕτως ⁹οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγια-
σθήτω τὸ ὄνομά σου· ¹⁰ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ ¹⁰θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ¹¹τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ¹¹ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· ¹²καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ¹²ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· ¹³καὶ μὴ ¹³εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονη-
ροῦ. ¹⁴Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ¹⁴ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ¹⁵ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε ¹⁵τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ¹⁶Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί σκυ- ¹⁶θρωποι· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ¹⁷σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρό- ¹⁷σωπόν σου νύραι, ¹⁸ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ¹⁸ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι. ¹⁹Μὴ θησανρίζετε ὑμῖν θησανροῦς ¹⁹ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰θησανρίζετε δὲ ὑμῖν θησανροῦς ²⁰ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σῆς οὔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησανρός ²¹σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά σου. ²²Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ²²

⁹ ss
Lc 11, 2-4

¹⁸, ³⁵
Mc 11, 26

²⁰ s
Lc 12, 33s

²² s
Lc 11,
34-36

2. κ* αμην αμην 4. ἡ σου ἡ ἐλεημ. | αυτοσ αποδ. σοι εν τω φανερω
5. προσευχη, ουκ εση ωσπερ | οπως : add αν | οτι απεχουσι 6. ταμειον |
αποδ. σοι εν τω φανερω 7. βαττολογησητε 8. οιδεν γαρ : κ* add ο
θεος 10. ελθειτω | επι της γης 12. αφιεμεν 13. ποιηρου : add οτι
σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας. αμην
15. τ. ανθρωποις : add τα παραπτωματα αυτων | ο πατ. υμων : κ ο
πατ. υμιν 16. κ και οταν δε | ωσ : ωσπερ | οι : κ* om | κ* το προσω-
πον | κ* αμην γαρ | οτι απεχουσι 18. κρυφαιω bis : κρυπτω | σου sec :
κ* om | σοι : add εν τω φανερω 20. ουδε : κ και 21. σου bis : υμων

ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν ἡ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ
 23 σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. ²³ ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς
 ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ
 24 σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. ²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους Lc 16, 13
 δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ
 ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 25 δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. ²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε 25-33
 τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθηθε. Lc 12, 22-31
 οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστὶν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύμα-
 26 τος; ²⁶ ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν
 οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ
 ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε 10, 31
 27 αὐτῶν; ²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν
 28 ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα; ²⁸ καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε;
 καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν
 29 οὐδὲ νήθουσιν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Ὀλομοὶν ἐν πάσῃ τῇ
 30 δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ³⁰ εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
 ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς
 31 οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ μὴ
 οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περι-
 32 βαλώμεθα; ³² πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ
 33 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἀπάντων. ³³ ζη-
 τεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
 34 ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. ³⁴ μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς
 τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἐαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ
 ἡ κακία αὐτῆς.

VII.

Praecepta a iudicando et obtrudendo abstinendi, in precatione perse-
 verandi, viam perniciiei falsosque doctores cavendi. Verae falsaeque
 pietatis et sapientiae discrimen.

- 1 2 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε Lc 6, 37
 3 κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. ³ τί Lc 6, 4
 4 δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ
 ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ
 5 ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου. ⁵ ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον
 ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν
 6 τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⁶ Μὴ δῶτε τὸ

22. εαν : add ουν | ἡ : post απλ. 23. ἡ : κ* post δε 24. μαμμωνα
 25. φαγητε : add και τι πιητε 28. αυξανει· ου κοπια ουδ. νηθει
 32. επιζητει | κ* ο θεος ο πατ. υμων | ο ουρανιος : κ om 33. την
 βασιλειαν : add του θεου 34. μεριμν. τα εαυτης

VII, 2. αντιμετρηθησεται 3. κ* την δε δοκ. την εν τ. σ. οφθ.
 4. ερεις : κ* λεγεις | τω αδ. σου : κ add αδελφε | εκ : απο 5. την δοκ.
 εν τ. οφθ. σου | κ εκβαλλειν

ἄγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν
 τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν
 καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. ⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ⁸ ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁹ πᾶς γὰρ ¹⁰ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοι-
 γήσεται. ¹¹ ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ¹² αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹³ ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ¹⁴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁵ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οὐδαμῶς ¹⁶ ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν
 ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. ¹⁷ πάντα ¹⁸ οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ
 ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
¹⁹ εἰσελθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα [ἡ πύλη] καὶ ²⁰ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ
 εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ²¹ ὅτι στενὴ [ἡ πύλη] καὶ τεθλιμ- ²² μένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὕρισκον-
 τεσ αὐτήν. ²³ Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρ- ²⁴ χονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσθωθεν δὲ εἰσὶν λύκοι
 ἄρπαγες. ²⁵ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ²⁶ μῆτι ²⁷ συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ²⁸ οὕτως ²⁹ πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον
 καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ³⁰ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς ³¹ πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν.
³² πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ ³³ βάλλεται. ³⁴ ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ³⁵ Οὐ
 πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν ³⁶ τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς. ³⁷ πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, ³⁸ οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια
 ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ³⁹ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς, ἀποχω- ⁴⁰
 ρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ⁴¹ Πᾶς οὖν ὅστις ⁴² ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται
 ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 πέτραν. ⁴³ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευ- ⁴⁴
 σαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν·

6. ε κα καταπατησωσιν 9. ον εαν αιτηση 10. η και : και εαν | αιτηση
 12. ουν : κ* om | εαν : αν 13. εισελθτε | η πυλη : κ* itmu Naasshippol
 Clem Orquater etc om | εισιν : κ* om 14. οτι : κc τι | η πυλη : itmu Naasshippol
 Clem Orquinquies (sed semel η πυλ.) etc om 15. προσεχ. δε 16. σταφυλην
 18. ενεγκ. pr : ε κc corr* ποιειν | ενεγκ. sec : ποιειν 21. κ* τα θεληματα |
 τοις : om 22. προσεφητευσαμεν | δαιμονια : κ* add πολλα | κ* εξεβαλ-
 λομεν 24. ομοιωθησεται : ομοιωσω αυτον | την οικ. αυτου 25. προσε-
 πεσον

- 26 τεθεμελιώτω γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου
 τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ
 27 μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ
 κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι
 καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις
 αὐτῆς μεγάλη.
- 28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ^{Mc 1, 22}
 29 ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ^{Lc 4, 32} ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων
 αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

VIII.

Sanantur leprosus, paralyticus centurionis, socrus Petri alique aegroti.
 Agitur cum sectari volentibus, sedatur tempestas, mergitur daemonum
 impetu porcorum grex.

- 1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ὁπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ¹⁻⁴
 2 ὄχλοι πολλοί. ² καὶ ἰδὼν λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ ^{Mc 1, 40-44}
 3 λέγων· κύριε, εἰὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ³ καὶ ἐκτείνας ^{Lc 5, 12-14}
 τὴν χεῖρα ἤψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως
 4 ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὄρα ^{Lc 14, 2}
 μηδενὶ εἶπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσέ-
 νεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
- 5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ ⁵⁻¹³
 6 ἑκατοντάρχης παρακαλῶν αὐτὸν ^{Lc 7, 1-10} ⁶ καὶ λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου
 7 βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ λέ-
 8 γει αὐτῷ· ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκα-
 τοντάρχης ἔφη· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην
 εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
 9 ⁹ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμμαντὸν
 στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ·
 ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.
 10 ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν·
 11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὔρον. ¹¹ λέγω ^{11 ss}
 δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἤξουσιν καὶ ἀνακλι-
 θήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ
 12 τῶν οὐρανῶν. ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐξελεύσονται εἰς τὸ
 σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν

26. την οικ. αυτου 27. ηλθαν | κ* om και επν. οι ανεμοι 28. συνε-
 τελεσεν | κ εξεπληττοντ. 29. αυτων : om

VIII, 1. κ^b καταβαντος δε αυτου 2. ελθων 3. τ. χειρα : κ* add
 αυτου | ηπατ. αυτου : add ο ιησουσ | ευθεως : κ* om | ε κ καθαρισθη
 4. λεγει : κ* ειπεν | ε (non se) αλλ | ε κ προσενεγκε | μωσης 5. εισελθοντι
 δε τω ιησου | καπερναουμ | εκατονταρχος (item v. 8) 6. κ* om κυριε
 7. ε κ και λεγει | αυτω : add ο ιησουσ | εγω : κ* praem ακολουθει μοι
 8. και αποκριθεισ | εφη : κ* ειπεν | λογον 9. υπ. εξουσιαν : κ add τασσο-
 μενος 11. κ ισακ 12. εξελευσονται : ε εκβληθησονται

ὁδόντων. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, ὡς ¹³
ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

¹⁴⁻¹⁷ <sup>Mc 1,
29-34</sup> Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πεν- ¹⁴
^{Lc 4,38-41} θεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ¹⁵ καὶ ἤψατο τῆς ¹⁵
χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ διη-
κόνει αὐτῷ. ¹⁶ ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονι- ¹⁶
ζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντα
^{Es 53, 4} τὸν κακῶς ἔχοντα εἰθεράπευσεν, ¹⁷ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ ¹⁷
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλα-
βεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

^{Lc 8, 22} Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ¹⁸
^{Mc 4, 35} ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ¹⁹ καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν ¹⁹
¹⁹⁻²² αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ λέγει ²⁰
^{Lc 9,57-60} αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει
ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· ²¹
κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
μου. ²² ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄψες τοὺς νεκροὺς ²²
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

²³⁻²⁷ Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ ²³
<sup>Mc 4,
35-41</sup> μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ καὶ ἰδὼν σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ²⁴
^{Lc 8,22-25} ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκά-
θενδεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε σῶσον, ²⁵
ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; ²⁶
τότε ἐγεγρῆσι ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο
γαλήνῃ μεγάλη. ²⁷ οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπός ²⁷
ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

²⁸⁻³⁴ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γα- ²⁸
<sup>Mc 5,
1-17</sup> δαρηνῶν, ὑπῆντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων
<sup>Lc 8,
26-37</sup> ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ
τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδὼν ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῶν καὶ σοί, ²⁹
υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἤλθες ὥδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ³⁰ ἦν δὲ ³⁰
μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ οἱ δὲ ³¹
δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπό-
στεilon ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ³²
ὕπαγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδὼν

13. εκατονταρχω | υπ. και ωσ | ο παις : add αυτου | εκεινη : κ add και
υποστρεψας ο εκατονταρχος εἰς τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν
τον παιδα νυχαινοντα 15. αυτω : αυτοις 18. κ* om πολλους 21. μα-
θητων : add αυτου 22. ο δε : add ιησουσ | λεγει : ειπεν 23. κb om το
25. προσελθ. : add οι μαθηται αυτου | σωσον ημας 26. κ* τω ανεμω
27. υπακου. αυτω 28. ελθοντι αυτω, κ* ελθοντων αυτων | γαδαρηνων :
κ γαζαρηνων, ε γεργεσηνων 29. υιε : praem ιησου | κ* ημας απολεσαι
(κb βασανι.) προ καιρου 31. αποστ. ημας : επιτρεψον ημιν απελθειν
32. απηλθ. εἰς την αγελην των χοιρων

ᾧ ῥησεν πᾶσα ἡ ἀγγέλι κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν,
 33 καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. ³³ οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ
 ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονι-
 34 ζομένων. ³⁴ καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τοῦ
 Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν
 ὁρίων αὐτῶν.

IX.

Sanando paralytico condonat peccata. Vocatur Matthaeus. Discipuli Iesu
 non ieiunantes. Filia Iairi rediviva et mulier sanguine fluens. Duo caeci
 et mutus. Messorum paucitas.

1 Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν ¹⁻⁸
 2 πόλιν. ² καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνῃς ^{Mc 2,3-12}
 βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παρα- ^{Lc 5, 18-26}
 3 λυτικῷ· θάρσει τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ³ καὶ ἰδοὺ
 4 τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ καὶ
 ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνατί ἐνθυμεῖσθε
 5 πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον,
 εἰπεῖν· ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει;
 6 ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς
 γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἐγερθεὶς ἄρῃ
 7 σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ καὶ ἐγερθεὶς
 8 ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν
 καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀν-
 θρώποις.
 9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ⁹⁻¹³
 ἐπὶ τὸ τελῶνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκο- ^{Mc 2, 14-17}
 10 λούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. ¹⁰ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ^{Lc 5,27-32}
 ἀνακειμένον ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ
 11 ἔλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ καὶ
 ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· διατί μετὰ
 12 τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² ὁ δὲ
 ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ
 13 κακῶς ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω
 καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρ-
 τωλοῦς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· ¹⁴⁻¹⁷
 διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ ^{Mc 2, 18-22}
 νηστεύουσιν; ^{Lc 5,33-38}

32. πα. η ἀγγελῃ : add των χοιρων 34. συναντησιν | τω ιησου

IX, 1. το πλοιον 2. αφεωνται | σοι αι αμαρτ. σου 4. ινατι : add
 υμεις 5. κ* αφιονται, ε αφεωνται | σοι αι αμαρτ. | γειραι | και : κ* om
 6. υπαγε : κ* πορευου 8. εφοβ. : εθανμασαν 9. κ* om εκκειθ. | ματ-
 θαιον | κ* om και pr | ηκολουθησεν 10. κ. γεν. αν. ανακ. : κ* και ανα-
 κειμενων | και ιδου | κ* om ελθοντ. 11. ελεγ. : ειπον 12. ο δε : add
 ιησουσ | ειπεν αυτοις | κ ιατρων 13. ελεον | αλλ αμαρτωλ. εις μετανοιαν
 14. νηστευομεν πολλα

νηστεύουσιν; ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ 15
τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκου ἀγνά- 16
φον ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. ¹⁷ οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον 17
εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος
ἐκχέεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς
ἀσκούς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.

¹⁸⁻²⁶ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδὼν ἄρχων εἰσελθὼν προσε- 18
^{Mc 5, 22-43} κύνει αὐτῷ, λέγων· ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ ἐλθὼν
^{Lc 8, 41-56} ἐπίθεσ τὴν χειρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγερθεὶς ὁ 19
Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν γυνή 20
αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὅπισθεν ἤψατο τοῦ κρα-
σπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· εἰ μόνον 21
αἰσῶμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ στραφεὶς καὶ 22
ιδὼν αὐτήν εἶπεν· θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ
ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς 23
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν· ²⁴ ἀναχωρεῖτε· οὗ γὰρ ἀπέθανεν τὸ 24
κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε δὲ ἔξε- 25
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἡγέρθη
^{Lc 7, 17} τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φῆμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. 26

Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο 27
τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυεὶδ. ²⁸ ἐλ- 28
θόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
αὐτῷ· ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· 29
κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἀνεόχθησαν αὐτῶν 30
οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε,
μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφῆμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ 31
τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³²⁻³⁴ Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδὼν προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον 32
^{Lc 11, 14s} κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν 33
ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη
οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. ³⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι 34
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16. κ* om αὐτόν 17. απολουνται | αλλα βαλλουσιν etc : κ αλλ οινον νε.
εισ ασκ. καιν. βλητεον | αμφοτερα 18. εισελθων : ε ελθων, κ προσελ-
θων, κβ εισ προσελθ. | λεγων : add οτι 19. ηκολουθησεν 20. κ* αιμα-
ροουσα, κς αιμορροουσα 21. κ* om μονον 22. ο δε : add ιησουσ | επι-
στραφεισ 23. ελεγεν : λεγει αυτοις 24. αυτου : κ* add ειδοτες οτι
απεθανεν 26. αυτη : κ αυτησ 27. κ κραυγαζοντες | υιε | δαβιδ 28. κ* εισελ-
θοντι | κ* οι δυο τυφλ. | κ* om ο | κ* δυναμαι υμιν τουτο 30. ενεβριμη-
σατο 31. κ* om ολη 32. κ om ανθρωπον 33. λεγοιτες : add οτι

- 35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, Mc 6, 6
 διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσκυλ- Mc 6, 34
 37 μένοι καὶ ἐριμμένοι ὥσει πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 1 Pe 2, 25 Nm 27, 17 ³⁷ τότε
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται
 38 ὀλίγοι. ³⁸ δεῖθ' οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλλῃ Lc. 10, 2
 ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

X.

Apostolorum constitutio, nomina, legatio ad Iudaeos, calamitates,
 ornamenta.

- 1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν Mc 3, 14 s
 αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, 1 Pe 2, 25
 καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· ²⁻⁴ Mc 3, 16-19
³ Lc 6, 14-16 Act 1, 13 ³ Act 1, 13
 3 ³ Act 1, 13 ³ Act 1, 13
 4 ⁴ Act 1, 13 ⁴ Act 1, 13
 5 ⁵ Act 1, 13 ⁵ Act 1, 13
 6 ⁶ Act 1, 13 ⁶ Act 1, 13
 7 ⁷ Act 1, 13 ⁷ Act 1, 13
 8 ⁸ Act 1, 13 ⁸ Act 1, 13
 9 ⁹ Act 1, 13 ⁹ Act 1, 13
 10 ¹⁰ Act 1, 13 ¹⁰ Act 1, 13
 11 ¹¹ Act 1, 13 ¹¹ Act 1, 13
 12 ¹² Act 1, 13 ¹² Act 1, 13
 13 ¹³ Act 1, 13 ¹³ Act 1, 13
 14 ¹⁴ Act 1, 13 ¹⁴ Act 1, 13

35. κ* om και ante κηρ. | μαλακίαν : s κ* add εν τω λαω, insuperque κ*
 add και ηκολουθησαν αυτω 36. εκλελυμενοι και εριμμενοι

X, 2. om και ante ιακ. 3. ματθαιος | και λεββ. : κ και θαδδαιος,
 s κ. λεββ. ο επικληθεις θαδδαιος 4. ο κανανιτης | ο ισακ. : s (non se)
 om ο 5. σαμαρειτων 8. νεκρ. εγειρ. : s ante δαιμ. εκβ. pon, κb plane
 om 10. αυτον : add εστιν 12. ασπ. αυτην : κ* add λεγοντες ειρηνη
 τω οικω τουτω 13. ελθτω | προσ : κ εφ 14. om εξω | η της πολ. : κ
 η πολ. η κωμησ | om εκ

11, 24 τὸν κοριορτὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτό-15
 τερον ἔσται γῇ Codόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ
 Lc 10, 3 πόλει ἐκείνῃ. 16 Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ 16
 λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ
 17-22 περιστρεφαί. 17 προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν 17
 9-13 γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώ-
 Lc 21, 12-17 σουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε 18
 Lc 12, 11 εἵνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 ὅταν δὲ 19
 παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
 γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· 20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστέ οἱ 20
 λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, 21
 καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
 24, 9, 13 22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ 22
 ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 23 ὅταν δὲ διώκωσιν 23
 ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω
 ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς
 Lc 6, 40 τοῦ ἀνθρώπου. 24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, 24
 Io 13, 16 οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα 25
 γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος
 αὐτοῦ· εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλ-
 λον τοὺς οἰκιακούς αὐτοῦ. 26 μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν 26
 Mc 4, 22 γὰρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν
 Lc 8, 17 ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἰπάτε ἐν τῷ 27
 φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων.
 28 καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ 28
 ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνά-
 μενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. 29 οὐχὶ δύο 29
 στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ
 τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς 30
 6, 26 κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. 31 μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν 31
 στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ 32
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
 τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· 33 ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με 33
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καὶ γὰρ αὐτὸν ἔμπροσθεν
 τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 34 Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον 34
 34-36 βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ
 Lc 12, 51-53 μάχαιραν. 35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
 Mich 7, 6 αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ

15. και : κ add γη 16. κ ως ο οφισ 19. παραδιδωσιν | λαλήσετε sec loc
 23. ετεραν : αλλην | εως : add αν 24. διδασκαλον : κ add αυτον 25. κ
 βεεζεβουλ | ε εκαλεσαν, κ* επεκαλεσαντο 28. και μη φοβηθητε | αποκτει-
 νοντ. | φοβηθητε δε | κ ψυχ. (κς την ψυχ.) και το σωμ. 31. φοβηθητε
 33. αυτον καγω 34. κ ειρ. βαλ.

- 36 τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ
 37 αὐτοῦ. ³⁷ Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου Lc 14, 26 s
 ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου
 38 ἄξιος, ³⁸ καὶ ὁσ οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ 38 s
16, 24 s
 39 ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Lc 17, 33
10 12, 25
 ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ
 40 εὐρήσει αὐτήν. ⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ Lc 10, 16
10 13, 20
 41 δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ ὁ δεχόμενος προφή-
 την εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ
 δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.
 42 ⁴² καὶ ὁσ ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ Mc 9, 41
 μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν
 μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

Iohannis baptistae de Messia legatio. Iesu de Iohanne sermo. Urbium
 castigatio. Pater celebratur, afflicti invitantur.

- 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσειν τοῖς δώδεκα
 μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν
 ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
 2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοῦ τῷ τὰ ἔργα τοῦ 2-6
Lc 7,
18-23
 3 Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἶ
 4 ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς Deu 18, 15
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ
 5 βλέπετε· ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ Es 35, 5 s
61, 1
20, 18 s
 καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ
 6 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· ⁶ καὶ μακάριός ἐστιν ὁσ ἐὰν μὴ σκανδα-
 7 λισθῇ ἐν ἐμοί. ⁷ Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν 7-11
Lc 7,
24-28
 τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
 8 κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; ἀνθρώπον
 ἰδεῖν ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν
 9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων. ⁹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν;
 10 ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ¹⁰ οὗτός ἐστιν περὶ 3, 3
Mal 3, 1
Mc 1, 2
 οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ-
 11 που σου, ὁσ κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίγεται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μεζῶν Ἰωάννου
 τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν
 12 μεζῶν αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ 12-13
Lc 16, 16
 ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπά-
 13 ζουσιν αὐτήν. ¹³ πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως

41. ληφεται

XI, 2. δια· δυο 4. κ* τω ιωαννη 5. om και ante νεκρ. 7. εξηλ-
 θετε 8. εξηλθετε |ιδειν; ανθρωπ. |μαλακοις: add ιματιοις |βασιλεων:
 add εισιν 9. εξηλθετε |ιδειν; προφητην 10. ουτος γαρ

Mat 3, 23 Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν, ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δεῖξασθαι, αὐτός ἐστιν ¹⁴
¹⁶⁻¹⁹ Ἡλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. ¹⁶ Τίνι δὲ ¹⁵ 16
^{Lc 7, 31-35} ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ καθημένῳ ἐν
 ταῖς ἀγοραῖς, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις ¹⁷ λέγουσιν· ἡλλήσα-
 17 μεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 Io 10, 20 ¹⁸ ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· ¹⁸
 δαιμόνιον ἔχει. ¹⁹ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, ¹⁹
 καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν
 φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων
 αὐτῆς.

Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖ-
²¹⁻²³ 20 σται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· ²¹ οὐαὶ σοι Χοραζεῖν, ²¹
^{Lc 10, 13-15} οὐαὶ σοι Βηθσαιδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ
 δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
 μετενόησαν. ²² πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ²²
 ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. ²³ καὶ σὺ Καφαρναούμ, μὴ ἕως ²³
 οὐρανοῦ ὑψωθῇς; ἕως ἄδου καταβιβασθῇς, ὅτι εἰ ἐν Κοδόμοις
 ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι
^{10, 13} ^{Lc 10, 12} τῆς σήμερον. ²⁴ πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Κοδόμων ἀνεκτότερον ²⁴
 ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

²⁵⁻²⁷ ^{Lc 10, 21s} Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔξομολο- ²⁵
 γοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκρυψας
 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·
²⁶ καὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. ²⁶
²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπι- ²⁷
 γινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγι-
 νώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ²⁸
 ἀναπαύσω ὑμᾶς. ²⁹ Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ²⁹
 ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε
 ἀνάπανσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ³⁰ ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ ³⁰
 τὸ φορτίόν μου ἐλαφρόν ἐστιν.

XII.

Sabbati religio. Sanatur arida manus. Sanatoris modestia et mansuetudo.
 Adversariorum peccatum (*in spiritum sanctum*) inexpressibile. Typus Ionae.
 Exempla reginae austri et daemoniaci. Matris fratrumque interpellatio.

¹⁻⁸ ^{Mc 2, 23-28} ^{Lc 6, 1-5} Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ ¹
 τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπεινάσαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν

13. προεφητευσαν 14. s κ η λ ι α σ 15. ω τ α : s κ add ακουειν 16. παιδα-
 ριοις εν αγορ. καθημ. και προσφωνουσι τοις εταιροις αυτων 17. και
 λεγουσιν | εθρην. υμιν 19. κ φιλ. τελων. | εργων : τεκτων 21. χοραζιν |
 σποδω : κ add καθημενοι 23. καπερναουμ | η εως του ουρ. υψωθεις |
 εγενοντο | εμειναν 24. κ οτι | κ ανεκτ. εστ. γη-σοδ. 25. απεκρυψας
 26. εγεν. ευδοκ. 27. μου : κ* om 29. απ εμου : κ* om | πραος

- 2 *στάχνας καὶ ἐσθίειν.* ² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ·
 ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. ^{Deu 23, 25}
^{Ex 20, 10}
 3 ³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε ἐπέινα- ³⁻⁴
^{1 Sam 21, 6}
 4 σεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
 καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἔξόν ἦν αὐτῷ ^{Ex 29, 33}
 5 φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ
 ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ ^{Nm 28, 9 s}
 6 σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ
 7 ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστιν· ἔλεος θέλω ^{9, 13}
^{Hos 6, 6}
 8 καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. ⁸ κύριος
 γὰρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
 9 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. ⁹⁻¹⁴
^{Mc 3, 1-6}
 10 ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν
 λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεῦσαι; ἵνα κατηγορήσω-
 11 σιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἐσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ^{Lc 14, 5}
 ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς
 12 βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² πόσω οὖν διαφέρει
 ἄνθρωπος προβάτου· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.
 13 ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν,
 14 καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ ἐξεληθόντες δὲ οἱ Φαρι-
 σαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
 15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνόνς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν
 16 αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν
 17 αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. ¹⁷ ἵνα πληρωθῇ τὸ
 18 ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ ἰδοὺ ὁ παῖς μου ¹⁸⁻²¹
^{Es 42, 1-4}
 ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου ὃν ἠδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ
 19 πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ
 ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν
 20 φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον
 21 τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ
 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
 22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός. ^{22 ss}
^{Lc 11,}
¹⁴⁻²³
 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν.
 23 ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ
 24 υἱὸς Δαυεὶδ; ²⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος οὐκ
 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαι-
 25 μονίων. ²⁵ εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα

XII, 2. ειπον 3. δαβιδ | επεινασεν : add αυτοσ 4. εφαγεν | ο ουκ :
 ε ουσ ουκ 6. μειζων 7. ελεος 8. εστι και του 10. ανθρ. ην την
 χειρα | θεραπευειν 11. κ* πεση | κ ουχι κρατησας εγερει αυτο 13. την
 χειρ. σου | αποκατεσταθη 14. οι δε φαρι. συμβ. ελαβ. κατ αυτ. εξελθοντ.
 15. οχλοι πολλοι 17. ινα : οπως 18. ον : εις ον | ευδοκησεν 21. εν τω
 ονοματι. 22. αυτον : κ* αυτους | ωστε τον τυφλον και κωφον και λαλ.
 23. δαβιδ 24. κ βεεζεβοουλ (item v. 27.) 25. ειδωσ (κβ ιδων) δε : add ο ιησουσ

βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σα- 26
 τανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν στα-
 θήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω 27
 τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
 κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ 28
 δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς 29
 δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη
 αὐτοῦ ἀρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῇσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν
 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ; ³⁰ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, 30
 καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, 31
 πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ
 δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὅς ἐάν 32
 εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς
 δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ
³³⁻³⁵ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιήσατε 33
¹⁶⁻¹⁸ τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε 34
^{Lc 6, 43-45} τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ
 καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- 34
 νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
 τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ 35
 ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος
 ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 36
 πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ
 αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιο- 37
 θήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.
³⁸⁻⁴² Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρι- 38
^{Lc 11, 16 29-32} σαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ ὁ 39
^{16, 4} δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
 ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ
^{Ion 2, 1} τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους 40
 τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
^{Ion 3, 5} ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες 41
^{Reg 10, 1} Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
 καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ,
 καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² βασιλίσσα νότου ἐγερεθήσεται ἐν 42
 τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι
 ἤλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Κολομῶνος,
⁴³⁻⁴⁵ καὶ ἰδοὺ πλεῖον Κολομῶνος ὧδε. ⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον 43
^{Lc 11, 24-26}

27. υμων εσονται. κριτ. 28. εγω εν πνευμ. θεου 29. ε κ διαρπασαι |
 διαρπασει 30. σκορπιζει; κ add με 31. ουκ αφεθησ. τοις ανθρωποις
 32. οσ αν | κ* ου μη αφεθησεται 35. αγαθ. θησαυρ.: add της καρδιας
 36. ο εαν λαλησωσιν | κb δωσουσιν 37. κ om σου sec 38. αυτω: om
 41. νινευιται 42. σολομωνιτος

πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων
 44 ζητοῦν ἀνάπασιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· εἰς τὸν
 οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολά-
 45 ζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται
 καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα
 ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
 ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ
 γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἐν αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδὼν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ⁴⁶⁻⁵⁰
 47 ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἕξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. [⁴⁷ εἶπεν
 δέ τις αὐτῷ· ἰδὼν ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἕξω ἐστή-
 48 κασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.] ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ
 λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί
 49 μου; ⁴⁹ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν·
 50 ἰδὼν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ
 τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς
 καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

XIII.

Parabolicae institutionis caussae et exempla. Parabolae de vario agro,
 adulterato semine, grano sinapis, fermento, thesauro, margarita, verriculo.

Propheta domi contemptus.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς οἰκίας ἐκά- ¹⁻⁹
 2 θητο παρὰ τὴν θάλασσαν. ² καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι ^{Mc 4, 1-9}
 πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ^{Lc 8, 4-8}
 3 ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ
 ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδὼν ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.
 4 ⁴ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
 5 ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ⁵ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
 τὰ πετρῶδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν
 6 διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκανατίσθη,
 7 καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς
 8 ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἐπνίξαν αὐτά. ⁸ ἄλλα
 δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν
 9 ἑκατόν, ὃ δὲ ἐξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
 10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διατί ἐν παρα- ¹⁰⁻¹⁷
 11 βολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται ^{Mc 4, 10-12}
 γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ ^{Lc 8, 9, 9s}
 12 δέδοται. ¹² ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ^{25, 29}
 13 ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο ^{Lc 8, 18}

44. επιστρ. εις τον οικ. μου | ^a om ελθον | om και ante σεσαρ. 46. ει
 δε αυτου | ^b om αυτου 47. ^a om versum 48. λεγοντι: ειποντι

XIII, 1. Εν δε τη | εκ: απο 2. το πλοιον 3. ο σπειραι 7. απε-
 πνιξαν 9. ωτα: add ακουειν 10. ειπον | ^a αυτοις λαλεισ 11. ειπεν
 αυτοις

14 s
Es 6, 9 s
Io 12, 40
Act 28, 26 s
16 s
Lc 10, 23 s
18-23
Mc 4,
13-20
Lc 8,
11-15

ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. ¹⁴ καὶ ἀναπληροῦται ¹⁴ αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε. ¹⁵ ἐπαχύνθη ¹⁵ γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. ¹⁶ ὕμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὥτα ὕμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ¹⁷ ἀμὴν ¹⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφητῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸ ὕμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπειραντος. ¹⁹ παν- ^{18 19} τὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάξει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρῶδη ²⁰ σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ²¹ ἐστίν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ²² ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὁ δὲ ἐπὶ ²³ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοιωθή ²⁴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπειράντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν ²⁵ αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπήλθεν. ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, ²⁶ τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ ²⁷ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἐσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ²⁸ ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι λέγουσιν αὐτῷ· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὁ δὲ φησὶν· οὐ, μήποτε ²⁹ συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ³⁰ ἄφετε ³⁰ συνανξάνεσθαι ἀμφοτέρω μέχρι τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρω τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμάς πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον

14. αναπλ. επ αυτοις | κ βλεψητε 15. τ. ωσιν pr : κ add αυτων, item sec : κb add αυτων | sc 1656sqg συνιωσι | ιασωμαι 16. ακουει 17. αμην γαρ | ειδον 18. του σπειροντος 22. του αιωνος τουτου | συμπνιγν. 23. την γην την καλην | συνιων 24. σπειροντι 25. κ* επεσπαρκεν, ε εσπειρε 27. ε κ* τα ζιζα. 28. ειπον αυτω 29. ο δε εφη 30. κ* αχρι | ε κ* εν τω καιρω

- 31 συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. ³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέ- 31 s
Mc 4, 31 s
Lc 13, 19
 32 θηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ
 32 σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ³² ὁ
 μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ,
 μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
 33 ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία Lc 13, 21
 τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
 τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.
 34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, 34 s
Mc 4, 33 s
Ps 78, 2
 35 καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς, ³⁵ ὅπως πληρωθῇ τὸ
 ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβο-
 λαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.
 36 Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλ-
 37 θον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
 38βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ
 38 σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ³⁸ ὁ δὲ
 39 ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ
 39 τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ³⁹ ὁ δὲ
 ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέ-
 40 λεια αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. ⁴⁰ ὥστερ οὖν
 41 συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ
 41 συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς
 42 ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
 42 τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν
 αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ
 43 βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὥς ὁ Dan 12, 3
 43 ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.
 44 Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν
 44 τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς
 αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
 45 ἐκεῖνον. ⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ
 46 ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ⁴⁶ εὗρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον
 46 μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
 47 αὐτόν. ⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ
 47 βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·
 48 ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαν-
 48 τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγην, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

32. s κατὰ σκηνοῦν 33. αυτοῖς: κ add λεγων 34. ουδεν: ουκ 35. om ησαιου | καταβολησ: add κοσμου 36. κ εισηλθεν | οικιαν: add ο ιησουσ | φρασον: κ* διασαφησον 37. ειπεν αυτοις 39. του αιωνος 40. του αιων. τουτου 41. αυτου pr: κ om 42. κ* βαλλουσιν 43. ωτα: add ακουειν 44. παλιν ομοια | κ* om εν τω αγρ. | παντ. οσ. εχ. πωλ. 45. κ* om αν-θρωπ. 46. οσ ευρων ενα 48. κβ και επι τ. αγρ. καθ. | αγγεια | κ* εβαλλον

49 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγ- 49
γελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐν μέσῳ τῶν δικαίων, 50 καὶ 50
βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κἀμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυ-
μὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 51 **συνήκατε ταῦτα πάντα;** 51
λέγουσιν αὐτῷ· ναί. 52 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμ- 52
ματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίος ἔστιν ἀν-
θρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησανροῦ αὐτοῦ
καινὰ καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, 53
μετήρην ἐκείθεν. 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν 54
αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ
λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 οὐχ οὗτός 55
ἐστὶν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Cίμων καὶ Ἰού-
δας; 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσὶν; πόθεν 56
οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ 57
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ 58
δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

XIV.

Caedes Iohannis baptistae. Quinque milibus cibi praebitio marisque
Galilaei incessio. Aegroti tactu sanati.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν 1
ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης 2
ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ
δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν 3
Ἰωάννην ἔδησεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
γυναικα [Φιλίππου] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 ἔλεγεν γὰρ Ἰωάννης 4
αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. 5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτείνειν 5
ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 γενεσίῳ 6
δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος
ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, 7 ὅθεν μεθ' ὅρκου ὠμολόγη- 7
σεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσῃται. 8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς 8
μητρὸς αὐτῆς· δός μοι, φησὶν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάν-
νου τοῦ βαπτιστοῦ. 9 καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους 9
καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, 10 καὶ πέμψας ἀπε- 10
κεφάλισεν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 καὶ ἠρέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ 11
ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

50. κ* βαλλουσιν 51. συνηκατε : praem λεγει αυτοις ο ιησους | ναι, κυριε 52. μαθητ. εις την βασιλειαν 54. εκπληττεσθ. 55. ουχι η | ιωσηφ : ε ιωσηφ, κ* ιωαννης 57. κ om ιησουσ | εν τη πατριδ. αυτου

XIV, 1. τετραρχης 3. εδησεν αυτον και εθετο εν φυλακ. 5. ο ιωαννης | αυτω : κ* om, ε post γαρ 6. γενεσιων δε αγομενων 7. κ μετα 9. ε κ ελυπηθη et δια δε 10. τον ιωαννην

- 12 ¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ πτώμα καὶ ἔθα-
 13 ψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. ¹³ ἀκούσας δὲ Mc 6, 32 s
Lc 9, 10 s
 ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ'
 ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ ἀπὸ
 τῶν πόλεων.
- 14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς
 15 καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης 14-21
Mc 6,
34-44
Lc 9,
12-17
Io 6, 1-13
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ
 ἡ ὥρα παρήλθεν ἤδη· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελ-
 16 θόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
 17 φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρ-
 18 τούς καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς.
- 19 ¹⁹ καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν
 τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρ-
 20 τούς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
 ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
 21 κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθiónτες ἦσαν ἄνδρες ὥσει πεντα-
 κισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδιῶν.
- 22 Καὶ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητάς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ
 προάγειν αὐτόν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 22-33
Mc 6,
45-52
Io 6, 15-21
- 23 ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
 24 προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ
 πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
 25 κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ τετάρτῃ δὲ φυλακῇ
 τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
 26 ²⁶ ἰδόντες δὲ αὐτόν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθη-
 σαν, λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.
 27 ²⁷ εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φο-
 28 βεῖσθε. ²⁸ ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ,
 29 κελυσόν με ἐλθεῖν πρὸς σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ.
 καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιπάτησεν ἐπὶ τὰ
 30 ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον
 ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε,

12. πτωμα (κ* add αυτου) : σωμα | εθαψ. αυτο 13. και ακουσας | πεζη
 14. εξελθων : add ο ιησουσ | επ αυτους 15. οι μαθητ. αυτου | ηδη
 παρηλθ. | ουν : om | κωμας : κ* χωρας 16. ο δε ιησουσ 17. αρτους ει
 μη πεντ. 18. αυτους ωδε 19. κ εκελευσεν | επι τους χορτους | ε κ και
 λαβων 22. Και ευθεωσ ηναγκ. ο ιησουσ τ. μαθητ. αυτου 23. κ* om
 απολυσας τ. οχλ. 25. απηλθε πρ. αυτ. ο ιησουσ | επι της θαλασσης
 26. και ιδοντες αυτον οι μαθηται, κ* οι δε μαθ. ιδοντες αυτον | επι
 την θαλασσαν 27. ευθεωσ | ελαλ. αυτ. ο ιησουσ, κ* ελαλ. ο ιησ. αυτοις
 28. κυριε : κ post συ ει | προσ σε ελθειν 29. ο πετροσ | και ηλθεν : ε
 ελθειν, κ* ελθειν ηλθεν ουν 30. ανεμον : add ισχυρον

σῶσόν με. ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνασα τὴν χεῖρα ἐπελάβετο ³¹ αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² καὶ ἀνα- ³² βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ ³³ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἄληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴⁻³⁶ ^{Mc 6, 53-56} Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. ³⁴ καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἀπέστειλαν ³⁵ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντα τοὺς κακῶς ἔχοντας, ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται ³⁶ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

XV.

De manuum lotionē traditionisq̄e abusu veraque ciborum contaminatione. Sanantur mulieris Chananaeae filia aliiq̄e aegroti. Satiuntur quattuor millia.

¹⁻⁹ ^{Mc 7, 1-13} Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι ¹ καὶ γραμματεῖς λέγοντες· ² διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουν ² τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διατί καὶ ³ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ⁴ ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν ⁴ μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον ὃ ἐὰν ⁵ ἐξ ἐμοῦ ὠφελῇθῃς, οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ⁶ ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφῆτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας ⁷ λέγων· ⁸ ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν ⁸ πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁹ μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες δι- ⁹ δασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ¹⁰ ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον ¹¹ εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ ¹² τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² τότε προσελθόντες ¹² οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ¹³ τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα ¹³ φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ¹⁴ εἰς ὁδὴν ἡγῇ, ἀμφοτέρω εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ¹⁵ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ¹⁶ ὁ δὲ ¹⁶

31. κ ευθυς 32. εμβαντων 33. πλοιω : add ελθοντες 34. εις την γην γεννη. 35. κ om εκεινου 36. εσωθησαν

XV, 1. οι απο ιερ. γραμμ. και φαρι. 2. τας χειρ. αυτων 3. και : κ* om 4. ενετ. λεγων : κσα ειπεν | πατερα : add σου 5. ωφεληθησ : κ* add ουδεν εστιν | και ου μη | κ τιμηση | κ om η την μητερ. αυτου 6. τον νομον : κ την εντολην, κσα τον λογον 7. προσφητευσε 8. εγγιζει μοι ο λαος ουτος τω στοματι αυτων και τοις χειλ. μα 11. κοινοι pr : κ* praem τουτο 12. οι μαθητ. αυτου | λεγουσιν : κ ειπαν, κ ειπον 14. κς τυφλοι εις. οδηγοι | τυφλων : κ* om 15. την παραβ. ταυτην 16. ο δε ιησους

- 17 εἶπεν· ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφε-
 18 δρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ
 19 τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κακεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ
 20 γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
 20 πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτα ἐστὶν
 τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτουσ χερσὶν φαγεῖν οὐ
 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. *ἐν τῇ μετ' Ἰουδαίας Πεντηκστήσῃ*
 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη ²¹⁻²³
 22 Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων ^{Mc 7, 24-30}
 ἐκεῖνων ἐξελθοῦσα ἔκραξεν λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυεὶδ·
 23 ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
 λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέ-
 24 γοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κρᾶζει ὅπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ^{10, 6}
 ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ
 25 ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνη αὐτῷ
 26 λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ
 ἔξεστιν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
 27 ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
 ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τράπεζης τῶν κυρίων αὐτῶν.
 28 ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου
 ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὥς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς
 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκεῖνης.
 29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν ²⁹⁻³¹
 30 τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ ^{Mc 7, 31-37}
 προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἐαυτῶν χωλοὺς
 τυφλοὺς κωφοὺς κυλλοὺς καὶ ἐτέρους πολλούς, καὶ ἔριψαν αὐ-
 31 τοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς, ³¹ ὥστε
 τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς
 ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ
 ἐδόξαζον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.
 32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· ³²⁻³⁹
 σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν ^{Mc 8, 1-10}
 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νῆστις οὐ
 33 θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ
 μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι
 34 ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους
 35 ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ παραγγείλας

17. ον : ε κ ουπαω | κ εισ τον αφεδρ. 22. εκραυγασεν | λεγουσα : praetm
 αυτω | ε κ νιε | δαβιδ 23. ηρωτων 26. εξεστιν : ε κ εστι καλον
 30. κυλλουσ : κ ante κωφ. | εριψαν | αυτου : του ιησου 31. τουσ
 οχλουσ | κυλλ. υγιεισ : κ om | και χωλουσ : om και | εδοξασαν 32. ε κ
 ημερας τρε. | νηστεισ 33. οι μαθητ. : add αυτου 34. κ ειπαν 35. εκε-
 λευσε et και λαβων

τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ³⁶ ἔλαβεν τοὺς ἐπὶ ἄρτους ³⁶
καὶ τοὺς ἰχθύας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδον τοῖς μαθη-
ταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχο- ³⁷
τάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἐπὶ σπυρί-
δας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἐσθιόντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς ³⁸
παιδίων καὶ γυναικῶν. ³⁹ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς ³⁹
τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν.

XVI.

Signa temporum. Fermentum Pharisaeorum. Varia de Iesu iudicia. Petri
claves et malum consilium. Christi sectatores veram vitam adipiscuntur.

¹⁻⁴
^{Mc 8,}
¹¹⁻¹³
^{Lc 12,}
⁵¹⁻⁵⁶ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Καδδουκαῖοι πειράζον- 1
τες ἐπηρώτων αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειῖλαι αὐτοῖς.
² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· [ὀψίας γενομένης λέγετε· εὐδία, 2
πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ³ καὶ πρωῒ· σήμερον χειμῶν, πυρράζει 3
γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γι-
νώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;] ⁴ γενεὰ 4
12, 39 πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωανᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.
⁵⁻¹²
^{Mc 8,}
¹⁴⁻²¹
^{Lc 12, 1} Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους 5
λαβεῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ 6
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδουκαίων. ⁷ οἱ δὲ διελο- 7
γίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ γνούς 8
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι
ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; ⁹ οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε 9
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ οὐδὲ 10
τοὺς ἐπὶ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλά-
βετε; ¹¹ πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε 11
δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδουκαίων. ¹² τότε 12
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
καὶ Καδδουκαίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ
Καδδουκαίων.

¹³⁻²⁰
^{Mc 8,}
²⁷⁻³⁰
^{Lc 9, 18-21} Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας τῆς Φιλίππου 13
ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάννην 14
τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἓνα

35. τοις οχλοις 36. κ* κ. τους δυο ιχθ. | και ευχαριστ.: om και | εδιδου: εδωκε | τοις μαθητ. αυτου | τω οχλω 37. ε κ ηραν το περ. των κλασμ. 38. γυν. κ. παιδ. 39. μαγαδαν: μαγδαλα

XVI, 1. επηρωτησαν 2. οψιας usque ου δυνασθες (γ. 3): κ om 3. το μεν: praem υποκριται 4. ιωνα: add του προφητου 5. οι μαθητ. αυτου 8. ειπεν: add αυτοις | ελαβετε: κ εχετε 9. κ* om ουδε μνημον. 11. περι αρτου ειπ. υμ. προσεχειν απο 12. απο της ζυμης του αρτου, αλλ απο | διδαχης: κ* διδασκαλιας 13. καισαρειας | τινα: add με | κ* οι ανθρωπ. εν. λεγου. 14. ειπον | κ ιωαννην | ηλιαν

- 15 τῶν προφητῶν. ¹⁵ λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
 16 ¹⁶ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς ^{10 6, 69}
 17 τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·
 μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυ-
 18 ψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁸ καὶ γὰρ δέ σοι
 λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου
 19 τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾗδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ¹⁹ δώσω ^{18, 18}
 σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς
 ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς
 20 ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ τότε διεστεί-
 λατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἰπώσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.
 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ²¹⁻²³
 ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ ^{Mc 8, 31-33}
 τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκταν-
 22 θῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² καὶ προσλαβόμενος
 αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμαῖν αὐτῷ λέγων· Ἰλεῶς σοι, κύριε·
 23 οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ²³ ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε
 ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι σὺ φρονεῖς τὰ τοῦ
 θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ²⁴⁻²⁸
 ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν ^{Mc 8, 31-33}
 25 αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁵ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν ^{9, 1}
 αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν ^{Mc 9, 23-27}
 26 αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὕρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄν-
 θρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζη-
 μιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
 27 ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ
 πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ^{Ro 2, 6}
 28 ἐκάστην κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν
 τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων οἵτινες οὐ μὴ γέυσονται θανάτου ἕως
 ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ
 αὐτοῦ.

XVII.

Transfiguratio in monte. Iohannes alter Elias. Sanatio lunatici apostolorumque diffidentia. Stater ex pisce.

- 1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον ¹⁻⁹
 καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει ^{Mc 9, 2-10}
 2 αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² καὶ μετεμορφώθη ἐμ- ^{Lc 9, 28-36}

17. και αποκριθ. ο ιησ. | βάρ ιωνᾶ | κ̅ αλλα 19. και δωσω σοι | τας
 κλεις | κ̅ λυση επι την γην 20. τ. μαθητ. αυτου | ιησουσ ο χριστ.
 21. ο ιησουσ : κ̅ ιησ. χριστος | απελθ. εις ιεροσολ. 23. ει εμου : μου
 ει 25. αν 26. ωφελεται 27. τ. πραξιν : κ̅ τα εργα 28. οτι : om̅ |
 εστηκοτων | βασιλεια : κ̅ δοξη

XVII, 1. κ̅ και τον ιακω. | κ̅ ιωαννην

προσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδὼν ὥφθη ³ αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας συνλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. ⁴ ἀποκρι- ⁴ θεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδὼν νεφέλη φωτεινὴ ⁵ ἐπεσκέπασεν αὐτούς, καὶ ἰδὼν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ⁶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος ⁷ αὐτῶν εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ τοὺς ⁸ ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. ⁹ καὶ ⁹ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· μήδενι εἴπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ. ¹⁰ Καὶ ἐπρωτόησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ¹⁰ τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡλείας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει ¹¹ πάντα. ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνω- ¹² σαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ¹³ τότε συνήκαν ¹³ οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος ¹⁴ γονυπετῶν αὐτόν ¹⁵ καὶ λέγων· κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι ¹⁵ σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθη- ¹⁶ ταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. ¹⁷ ἀποκριθεὶς ¹⁷ δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτόν ὧδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ¹⁸ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· ¹⁹ διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ²⁰ διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· μεταβά εἴηθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν.

3. ωφθησαν|μωυση|ηλιας|μετ αυτ. οὐλλαουντ. 4. ποιησωμεν|μωση|μιαν ηλια 5. αυτου ακου. 6. επεσον 7. και προσελθων ο ιησ. ηγατο αυτ. και ειπ. 8. τον ιησ. : κ ιησουν αυτον 9. εκ : απο|εγερθη : αναστη 10. οι μαθητ. αυτου | ηλιαν 11. ο δε ιησουσ | ειπεν : ε κ add αυτοις | ηλιας | ερχεται πρωτον 12. ηλιας | εν αυτω : κ om εν 13. κ ιωαννου 14. ελθοντων αυτων | γονυπ. αυτω 15. κυριε : κ om | κ κακωσ εχει 17. κ* ο δε αποκρι. ειπ., κς τοτε αποκρι. ο ιησ. ειπ. | ειπεν : κ add αυτοις | εσομ. μεθ υμων 18. κ om ο παις 20. ο δε ιησουσ ειπεν αυτ. | δια τ. απιστιαν | μεταβηθι εντευθεν 21. ε κδ τουτο δε το γενοσ ουκ εκπορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια

3, 17
2 Pe 1, 17

10-13
Mc 9,
11-13

14-21
Mc 9,
14-29
Lc 9,37-42

- 22 *Κυστρεφομένων* δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ^{22 s} *Ἰησοῦς*· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ^{Mc 9, 30-32}
 23 ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερ-
 θήσεται. καὶ ἐληνθήθησαν σφόδρα.
 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δι- ^{Mc 9, 33}
 δραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν
 25 οὐ τελεῖ δίδραγμα; ²⁵ λέγει· ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν
 προσέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, *Κίμων*; οἱ βα-
 26 σιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τῶν λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν
 26 υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ εἰπόντος δέ· ἀπὸ τῶν
 ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
 27 ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίζωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε
 ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοιξάς τὸ
 στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ
 ἐμοῦ καὶ σοῦ.

XVIII.

Cavenda ambitio et offensio. Parabola de ove perdita. Placabilitas com-
 mendatur. Ius ligandi et solvendi. Quoties sit ignoscendum. Parabola de
 rege rationes reposcente.

- 1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγον- ¹⁻⁵
 2 τες· τίς ἄρα μεῖζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ ^{Mc 9, 33-37}
 3 προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ
 4 εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι-
 4 δία, οὐ μὴ εἰσελθῇτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις
 οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μεῖζων
 5 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἐν παιδίῳ
 6 τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὃς δ' ἂν σκανδα- ^{Mc 9, 42}
 λίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει ^{Lc 17, 2}
 αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
 7 καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ^{Lc 17, 1}
 ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν εἰσελθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν
 8 οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ εἰ δὲ ἡ χεὶρ
 σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ ^{Mc 9, 43, 45}
 σοῦ· καλὸν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ
 δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον.
 9 ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ^{5, 29}
 ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ^{Mc 9, 47}
 ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

22. αναστρεφομενων 24. καπερναουμ | s κ* ειπον | ου τελει τα διδρ.
 25. εισελθοντα : οτε εισηλθεν 26. ειποντος δε (his κ praem ο δε εφη
 απο των αλλοτριων) : λεγει αυτω ο πετρος 27. σκανδαλιωμεν

XVIII, 2. προσκαλεσ. : add ο ιησους 4. ταπεινωση 5. παιδ.
 τοιουτον εν, κ παιδ. εν τοιουτο 6. περι : επι 7. ανθρωπω ; add
 εκεινω 8. εκκοπον : κ* εξελε | αυτον : αυτα | χωλον η κυλλον

¹⁰ Ὁρατε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γάρ 10
 ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ
¹²⁻¹⁴
^{Le 15, 4-7} πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹² Τί ὑμῖν δοκεῖ; 12
 ἐὰν γένηται τι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ
 αὐτῶν, οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς
 ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ¹³ καὶ ἐὰν γένηται εὗρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω 13
 ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς
 μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ 14
 πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μικρῶν τού-
 των. ¹⁵ Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε ἔλεγξον αὐτὸν 15
 μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνον· ἐὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν
^{Deu19,15}
^{2 Cor13,1} ἀδελφόν σου. ¹⁶ ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἔτι 16
 ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν
 ῥῆμα. ¹⁷ ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ 17
 καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ
 τελώνης. ¹⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται 18
^{15, 19} δεδεμένα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυ-
 μένα ἐν οὐρανῷ. ¹⁹ Πάλιν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσουσιν 19
 ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται,
 γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ οὗ 20
 γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἑμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν
 μέσῳ αὐτῶν.

^{21 s}
^{Le 17, 3 s} Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ποσάκις ἁμαρ- 21
 τήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφῆσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ²² λέγει 22
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκον-
 τάκις ἐπτά. ²³ διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἄν- 23
 θρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων
 αὐτοῦ. ²⁴ Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη εἰς αὐτῷ 24
 ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ²⁵ μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, 25
 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα
 καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. ²⁶ πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος 26
 ἐκεῖνος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα
 ἀποδώσω σοι. ²⁷ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου 27
 ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. ²⁸ ἔξελθὼν δὲ ὁ 28
 δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν αὐτῷ
 ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδος εἰ

11. ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλὸς 12. ἐννενη-
 κοντα (etiam v. 13.) | κ* om ἐπὶ τα ὄρη 14. κ om ἐμπροσθ. | ἐν τῶν :
 εἰς τῶν 15. ἁμαρτήση : add εἰς σε | ὑπάγε καὶ 16. μετὰ σου | μαρτυ-
 ρων : κ post τριων pon 17. εἶπον : εἶπε 18. εἰν sec : κ* αν | 5 δεδεμ.
 ἐν τῷ οὐρανῷ, κ δεδ. ἐν τοῖς οὐρανοῖς | λελυμ. ἐν τῷ οὐρ. 19. δυο υμῶν
 συμφωνήσωσιν ἐπὶ | κ αὐτοῖς γενήσεται. 21. προσελθ. αὐτῷ ὁ πετρ. εἶπ.
 22. 5 κ ἀλλ 24. αὐτῷ εἰς | μυρίων : κ* πολλῶν 25. ὁ κυριος : add
 αὐτοῦ | γυναῖκα : add αὐτοῦ | τέκνα : κ παιδια 26. ἐκεῖνος : 5 κ* om | λέγων :
 5 κ add κυριε | σοι ἀποδώσω 28. ἀποδος : add μοι | εἰ τι : ο, τι

29 **τι** ὀφείλεις. 29 **π**εσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν
 30 **λέγων**· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 ὁ δὲ οὐκ
 ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδοῦ
 31 **τὸ ὀφειλόμενον**. 31 ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γινόμενα
 ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν
 32 **πάντα τὰ γινόμενα**. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος
 αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην
 33 **ἀφῆκά σοι**, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν
 34 **σύνδουλόν σου**, ὡς καὶ γὰρ σὲ ἠλέησα; 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος
 αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδοῦ πᾶν τὸ
 35 **ὀφειλόμενον αὐτῷ**. 35 οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει
 ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν
 ὑμῶν.

XIX.

Responsio de repudio et coelibatu. Manus infantibus impositae. Iuvenis
 divitis castigatio, divitiarum pericula. Petri praemiorum rogatio.

- 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, Mc 10, 1
 μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας
 2 **πέραν τοῦ Ἰορδάνου**. 2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ Mc 10, 3-9
 λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν 2-12
 4 **αἰτίαν**; 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' Gen 1, 27
 5 ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; 5 καὶ εἶπεν· ἐνεκα τού- Gen 2, 24
 του καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολλη-
 θήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν.
 6 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν,
 7 ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 7 λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετεί- 5, 31
 8 **λατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολύσαι**; 8 λέγει αὐτοῖς· Deu 24, 1
 ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπο-
 9 **λύσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν**· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. 9 λέγω
 δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ 5, 32
 10 **καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται**. 10 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ Lc 16, 18
 οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμ-
 11 **φέρει γαμῆσαι**. 11 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν
 12 **λόγον τούτον, ἀλλ' οἷς δέδοται**. 12 εἰσὶν γὰρ ἐννοῦχοι οἵτινες

29. ο συνδ. αυτον : add εις τους ποδας αυτου | και παντα αποδ. σοι
 30. 5^ο αλλ. κ* και | εως ου 31. ουν : δε | 5 κ* τα γενομενα | εαυτων : αυτων
 33. και εγω 34. αυτω : κ^α om 35. επουρανιος | καρδιων υμων : add
 τα παραπτωματα αυτων

XIX, 1. της pr : 5^ο om male 3. λεγοντες αυτω | εξεστιν : add αν-
 θρωπω 4. ειπεν : add αυτοις 5. ενεκα | 5^ο προσκολληθησεται 6. κ μια
 σαρξ 7. μωσησ (etiam κ* v. 7.). Item v. sq. | απολυσαι : add αυτην 9. ει
 μη επι πορνεια | μοιχεται : add και ο απολελυμενην γαμησας μοιχεται
 10. αυτω : κ* om | οι μαθητ. αυτου 12. γαρ : κ* om

ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν ἐννοῦχοι οὔτινες ἐννοχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν ἐννοῦχοι οὔτινες ἐννοχίσαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

13-15 Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ 13
Mc 10, αὐτοῖς καὶ προσεῖξεται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 ὁ 14
13-16 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ
Lc 18, ἐλθεῖν πρὸς ἐμέ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
15 καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15

16-22 Καὶ ἰδὼν εἰς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν 16
Mc 10, ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς 17
17-22 περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
Lc 18, εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 ποῖας; φησὶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 18
18-23 εἶπεν· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδο-
μαρτυρήσεις, 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις 19
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα 20
ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; 21 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις 21
τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς,
καὶ ἔξεις θησαυρόν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. 22 ἀκού- 22
σας δὲ ὁ νεανίσκος ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
πολλά.

23-26 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν 23
Mc 10, ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
23-27 ρανῶν. 24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι εὐκοπώτερόν ἐστιν ^{ἐν ἡμέρᾳ} κάμηλον 24
Lc 18, διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν
24-27 τῶν οὐρανῶν. 25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα 25
λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς 26
εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ
θεῷ δυνατὰ πάντα.

27-30 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδὼν ἡμεῖς ἀφή- 27
Mc 10, καμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 ὁ δὲ 28
28-31 Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές
Lc 22, 30 μοι, ἐν τῇ παλινγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους

13. προσηνεχθη 14. αυτοις : om | προς με 15. ε αυτοις τας χειρ.,
κ τας χειρ. επ αυτους 16. προσελθ. ειπ. αυτ. | διδασκ. : add αγαθε |
ποιησω ινα : κ ποιησας | σχω : ε εχω, κ κληρονομησω idque post ζω. αιω.
ρον 17. τι με ερωτ. etc : τι με λεγεις αγαθον | εισ εστ. etc : ουδεις
αγαθος ει μη εισ ο θεος | εισελθειν εισ την ζωην 18. ποιας; φησιν :
λεγει αυτω· ποιας | κ* om ου μοιχ. ου κλεψ. 19. πατερα : add σου
20. εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου 21. ειναι : κ* γενεσθαι 22. ο νεα-
νισκ. τον λογον 23. δυσκολ. πλουσ. 24. οτι : om | κ* τρηματος | εισελ-
θειν : διελθειν | των ουρανων : ε κ του θεου. Praeterea ε add εισελθειν
25. δε : κ* om | οι μαθητ. αυτου 26. κ* om παρ. ανθρωποις | παντ.
δυνατ. εστι 28. παλινγενεσια | κ καθισεσθε | και αυτοι : και υμεις

29 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν ἀδελφόν ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἢ οἰκίαν ἕνεκα τοῦ ἑμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

XX.

Parabola de mercede operariorum in vinea. Mors et resurrectio denuo denuntiatae. Filii Zebedaei sedem Christo proximam sibi arrogant. Caeci Hierichuntini.

1 Ὅμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκο-
δεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτ' μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν
2 ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δη-
ναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
3 ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ
4 ἀργούς, ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα,
5 καὶ ὁ ἐὰν ἤ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπήλθον. πάλιν δὲ
6 ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ
δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς·
7 τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι
οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
8 τὸν ἀμπελῶνα. ⁸ ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος
9 τὸν μισθόν, ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ
ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
10 ¹⁰ ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήψονται· καὶ
11 ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
12 κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¹² λέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν
ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσας τὸ
13 βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ
αὐτῶν εἶπεν· ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησας
14 μοι; ¹⁴ ἄρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι
15 ὡς καὶ σοί· ¹⁵ ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς;
16 ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; ¹⁶ οὕτως
ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

29. οστις : οσ | μητερα : add η γυναικα | η οικιας : κ* om, ε οικιας η post αφηκ. | ενεκεν | του ονοματ. μου | ε εκατονταπλασιονα | ληψεται

XX, 3. περι την τριτ. 4. κακεινοις|αμπελωνα : κ add μου 5. παλ. δε : om δε | εννατην 6. ενδεκατην : add ωραν | εσιτωτας : add αργουσι 7. κ* om ημας | αμπελωνα : add και ο εαν η δικαιον ληψεσθαι 8. απο-δος : add αυτοις 9. ελθοντες δε 10. ληψονται | το ανα : om το | και αυτοι : post ελαβον 12. λεγοντες : add οτι | ημιν αυτους 13. ειπ. ενι αυτ. | ουκ : κ ουχ 15. ποιησαι ο θελω | ε (non item εε) ει ο οφθ. 16. οι πρ. εσχατοι : add πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι.

17-19
Mc 10,
32-34
Lc 18,
31-33
Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσόλυμα παρέλαβεν τοὺς 17
δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ ἰδοὺ ἀνα- 18
βαίνομεν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθή-
σεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν
εἰς θάνατον. ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ 19
ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθήσεται.

20-28
Mc 10,
35-45
Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ 20
τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ 21
δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· εἶπέ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι
οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἐκωνόμων σου ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί 22
αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγον-
σιν αὐτῷ· δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, 23
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ ἐκωνόμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν
τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. ²⁴ ἀκού- 24
σαντες δὲ οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ 25
Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες
τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζου-
σιν αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν 26
μεγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ²⁷ καὶ ὅς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν 27
εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 28
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

23, 11
Mc 9, 35
Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχῶ ἠκολούθησεν αὐτῷ 29
ὄχλος πολὺς. ³⁰ καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθημένοι παρὰ τὴν ὁδόν, 30
ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς,
υἱὲ Δαυεὶδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ 31
δὲ μείζον ἔκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυεὶδ.
³² καὶ σταῶς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω 32
ὑμῖν; ³³ λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. 33
³⁴ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ 34
εὐθέως ἀνέβλεψαν, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

17. τ. δωδεκα : add μαθητας | και εν τ. οδω : εν τ. οδ. και 18. εἰς
θανατον : θανατω 19. εγερθ. : αναστησεται 21. δεξιων : add σου |
ενων. σου : om σου 22. πινειν : add και το βαπτισμα ο εγω βαπτίζομαι
βαπτισθηναι 23. και λεγει | πιεσθε : add και το βαπτισμα ο εγω βα-
πτίζομαι βαπτισθησεσθε | ενωνυμων : add μου | τουτο : ε om 24. ε κ*
και ακουσαντ. οι | ηγανακτ. : κ ηρξαντο αγανακτειν 26. ουχ ουτω δε |
εσται sec : εστω 27. ος εαν | εσται : εστω 29. ε κ ιεριχω | αυτω : κ*
om 30. ελεησ. ημας : add κυριε | υιε (κ prae m ιησου) : υιοσ 31. μειζον :
κ πολλω μαλλον | εκραζον | κυριε : post ημας | υιοσ 32. ποιησω : κ
prae m ινα 33. ανοιχθωσιν | ημων οι οφθαλμοι. 34. ομματ. : ε κ οφθαλ-
μων | ανεβλεψαν : add αυτων οι οφθαλμοι

XXI.

Ingreditur solemniter urbem. Purgatio templi. Pueri acclamantes. Imprecatio ficus. Unde Iohannis auctoritas? Parabola de fratribus in vineam missis et de colonis filii occisoribus. Lapis angularis reprobatus.

- 1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθθαγῆν ¹⁻⁹ Mc 11, 1-10
 εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς Lc 19, 29-38
 2 ² λέγων αὐτοῖς· πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, Io 12, 12-15
 καὶ εὐθὺς εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαν-
 3 τεσ ἀγάγετέ μοι. ³ καὶ ἐάν τις ὑμῶν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος
 4 αὐτῶν χρειάν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ⁴ τοῦτο δὲ γέγονεν
 5 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ εἴπατε τῇ Zach 9, 9
 θυγατρὶ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πρᾶνς καὶ ἐπι- Es 62, 11
 6 βεβηκώς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ πορευθέντες
 δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 7 σοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν
 8 τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος
 ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους
 9 ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρωσαν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ
 προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες·
 ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Ps 118, 26
 10 κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς
 Ἱερουσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστιν οὗτος;
 11 ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ
 Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.
 12 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλεν 12-13
 πάντα τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς Mc 11, 15-17
 τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν Lc 19, 45 s
 13 πωλούντων τὰς περιστερὰς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ Io 2, 13-17
 οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε
 14 σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν
 15 τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
 καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας
 τοὺς κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ,
 16 ἡγανάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ Ps 8, 3
 δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναὶ· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος
 17 νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἴνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς
 ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ὑψίσθη ἐκεῖ.

XXI, 1. * ἦλθεν | εἰς το : ε κ προς το | ε κ ο ιησουσ 2. πορευθητε | απεναντι | ευθως 3. αυτων : κ αυτου | ευθως 4. τουτο δε ολον 5. om επι sec 7. επ αυτων : επανω αυτ. | τα ιματ. αυτων | ε επεκαθισαν, * εκαθισαν pergens επανω επ αυτων 8. εστρωννυνον εν 9. αυτων : om | ωσαννα (item v. 15.) | δαβιδ 10. κ ελθοντος 11. ιησουσ ο προφητ. | ε (non ε) ναζαρετ 12. ο ιησουσ | του θεου : κ om 13. εποιησατε 15. om τουσ sec 16. ειπον | οτι : κ om 17. * om εξω τ. πολ.

18-22
Mc 11,
12-14
19-24

Πρῶτ' δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπεινάσεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν 18 19
συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν
αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. ²⁰ καὶ 20
ιδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη
ἡ συκὴ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 21
ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιή-
σετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὄρει τοῦτω εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς
τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ 22
προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

23-27
Mc 11,
27-33
Lc 20, 1-8

Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι 23
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκρι- 24
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἓνα,
ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
²⁵ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 25
οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες· ²⁶ ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐ- 26
ρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διατί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν·
ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην
ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ 27
οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα 28
δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου
ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐ θέλω, ὕστερον 29
μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. ³⁰ προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ εἶπεν ὡσαύ- 30
τως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. ³¹ τίς 31
ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν· ὁ πρῶτος.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ
πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² ἦλθεν 32
γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ
ιδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ³³ Ἄλλην 33
παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν
ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ
ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
ἀπεδήμησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν 34
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς
αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν 35

33-46
Mc 12,
1-12
Lc 20,
9-19
Es 5, 1

18. πρῶτα | επαναγων 19. κ* om ευρεν | ε κ om ου | κ γενοιτο 22. λη-
ψεσθε 23. ελθοντι αυτω 24. κ bis και εγω 25. το sec : om 26. ως
προφ. : post τ. ιωανν. 27. ειπον | κ. αυτοσ : κ ο ιησουσ 28. και προσ-
ελθων | αμπελωνι : add μου 29. υστερ. δε 30. και προσελθων | τω
δευτερω 31. λεγουσιν αυτω | οτι οι : κ* om οτι 32. πρ. υμασ : ante
ιωανν. pon 33. ανθρωπ. τισ | κ* om εν αυτω | εξεδετο

36 ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁵ πάλιν ἀπέ-
 στείλειν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν
 37 αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν
 38 αὐτοῦ, λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ
 ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε
 39 ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ
 λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
 40 ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωρ-
 41 γοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς,
 καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν
 42 αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. ⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμα- Ps 118, 22s
 σαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ
 κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστή ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
 43 ⁴³ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ
 45 θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁴⁵ ἀκού-
 σαντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ
 46 ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· ⁴⁶ καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
 ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

XXII.

Parabola de epulo regio. Responsio de censu solvendo, de resurrectione,
 de praecepto primario. Christus cuius sit filius?

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς, 2-14
 2 λέγων· ² ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, Lc 14,
16-24
 3 ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς
 δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ
 4 οὐκ ἤθελον ἔλθειν. ⁴ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων·
 εἴπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί
 μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς
 5 γάμους. ⁵ οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὅς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
 6 ὅς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς
 7 δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη,
 καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους
 8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸ τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ·
 ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κέκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.
 9 ⁹ πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν
 10 εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι

36. κ* και παλιν 38. κατασχωμεν 39. κ εβαλον 41. εκδοσεται
 42. κ* παρα κυριω 43. αυτης : κ* αυτου 44. ε κ και ο πεσων επι
 τον λιθον τουτον συνθλασθησεται· εφ ον δ αν πεση, λιμνησει αυτον
 45. και ακουσαντ. οι 46. κ* τον οχλον | επειδη | εισ : ως

XXII, 1. αυτοις εν παραβολαις 4. ητοιμασα 5. ο μεν (etiam κ)
 et ο δε | επι την : εισ την 7. ακουσασ δε ο βασιλ. 9. οσουσ αν

ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὔρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφῶν ἀνακειμένων. ¹¹ εἰσελθὼν ¹¹ δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. ¹² καὶ λέγει αὐτῷ· ἐταῖρε, πῶς ¹² εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφωμώθη. ¹³ τότε ὁ ¹³ βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις· δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἑξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς ^{20, 16} καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι ¹⁴ δὲ ἐκλεκτοί.

¹⁵⁻²² ^{Mc 12, 13-17} ^{Lc 20, 20-26} Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως ¹⁵ αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς ¹⁶ μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οὐδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· ¹⁷ εἰπὼν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξοστιν δοῦναι κῆρσον ¹⁷ Καίσαρι ἢ οὐ; ¹⁸ γινὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· ¹⁸ τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ ¹⁹ κήρσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς ²⁰ ὁ Ἰησοῦς· τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ λέγουσιν· ²¹ Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ²² ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

²³⁻²³ ^{Mc 12, 18-27} ^{Lc 20, 27-39} ^{Deu 25, 5} Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Καδδουκαῖοι λέγοντες ²³ 23 μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁴ λέγοντες· διδά- ²⁴ 24 σκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τὰ ἀδελφοί, καὶ ὁ ²⁵ 25 πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ ὁμοίως καὶ ὁ δευτέρος καὶ ²⁶ 26 ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἐπτά. ²⁷ ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. ²⁷ 27 ²⁸ ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἐπτά ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ²⁸ 28 ἔσχον αὐτήν. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε, ²⁹ 29 μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐν γὰρ ³⁰ 30 τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὥς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν. ³¹ περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν ³¹ 31 ^{Ex 3, 6} οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· ³² ἐγὼ εἰμι ³² 32 ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν

10. παντας οσοουσ|νυμφων: γαμος 11. κ* om εκει 13. ειπεν ο βασιλ.|
εκβαλ. αυτον: αρατε αυτον και εκβαλ. 15. κ* om εν λογω 16. λεγοντες
17. ειπον: ε κ ειπε 20. ο ιησους: ε κ om 21. λεγουσιν αυτω 22. ε κ
απηλθον 23. εν: κ* praem και|αυτω: κ* om|οι λεγοντες 24. ε κ μωυση
25. γαμησας 27. απ. και η γυν. 28. εν τ. ουν αναστ. 29. κ και απο-
κριθ. ο 30. εκγαμίζονται|θεου: του θεου|εν ουρανω 32. κ* ισακ|
κ om o sec et tert

- 33 θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. ³³ καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλή-
 σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
- 34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς ³⁴⁻⁴⁰ Mc 12, 28-31 ³⁵ Lc 10, 25-27 ³⁶ Deu 6, 5 ³⁷ Lev 19, 18 ³⁸ Ps 110, 1 ³⁹ Mc 12, 35-37 ⁴⁰ Lc 20, 41-44
 35 καίονους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ³⁵ καὶ ἐπρωώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν
 36 νομικὸς πειράζων αὐτόν· ³⁶ διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν
 37 τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν
 ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
 38 39 σου. ³⁸ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. ³⁹ δευτέρα
 40 ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίόν σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ ἐν ταύ-
 ταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.
- 41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπρωώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ⁴¹⁻⁴⁶ Mc 12, 35-37
 42 ⁴² λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνας υἱὸς ἐστίν; λέ- Lc 20, 41-44
 43 γουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυεῖδ. ⁴³ λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυεῖδ ἐν
 44 πνεύματι καλεῖ κύριον αὐτόν, λέγων· ⁴⁴ εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ Ps 110, 1
 μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω
 45 τῶν ποδῶν σου. ⁴⁵ εἰ οὖν Δαυεῖδ καλεῖ αὐτόν κύριον, πῶς υἱὸς
 46 αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ
 ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτόν οὐκέτι.

XXIII.

Castigantur Phariseorum ostentatio, simulatio legumque perversa inter-
 pretatio et multiplex abusus. Hierosolyma prophetarum interfectrix.

- 1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ¹ Mc 12, 38 ² Lc 20, 45
 2 ² λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ
 3 οἱ Φαρισαῖοι. ³ πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ
 τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ
 4 οὐ ποιοῦσιν. ⁴ δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ Lc 11, 46
 τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ
 5 θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν
 πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλα-
 6 κτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα, ⁶ φιλοῦσιν δὲ τὴν 6 s
 πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς Mc 12, 38 s
 συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι Lc 11, 43
 8 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεῖ. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεῖ· εἰς
 γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε.
 9 ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν

32. εστιν θε. νεκρ. : εστ. ο θε. θεος νεκρ. 35. πειραζ. αυτ. και λεγων
 37. ο δε ιησουσ ειπεν αυτω | τη pri : κ* om 38. εστι πρωτη και μεγαλη
 39. δευτερα δε 40. κ* om ολος | ο νομ. και οι προφ. κρεμανται 42 sqq
 δαβιδ 42. του sec : κ om 43. κυριον αυτον καλει 44. ο κυριος | υποπο-
 διον 46. αυτω αποκριθηναι

XXIII, 2. μωσειος 3. οσα αν | ειπ. υμιν τηρειν, τηρειτε και ποιεите
 4. δε : γαρ | βαρεα (κ μεγαλα βαρεα) : add και δυσβαστακτα | αυτοι δε
 τε : τω δε 5. πλατυ. δε | κρασπεδα : add των ιματιων αυτων 6. φιλ.
 τε των 7. ραββι ραββι 8. ραββι | ο διδασκ. : s κ* ο καθηγητης, item
 s add ο χριστος

ὁ πατήρ ὁ οὐράνιος. ¹⁰ μηδὲ κληθήτε καθηγῆταί, ὅτι καθηγῆταις 10
 20, 26 ὑμῶν ἐστὶν εἷς ὁ Χριστός. ¹¹ ὁ δὲ μεῖζων ὑμῶν ἐστὶ ὑμῶν διά- 11
 κονος. ¹² ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις 12
 ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Lc 11, 52 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 13
 κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
 ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελ-
 θεῖν. ¹⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 15
 περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον,
 καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλοτέρον ὑμῶν.
¹⁶ οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ ναῷ, 16
 οὐδέν ἐστιν· ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.
¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μεῖζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ 17
 ἀγιάσας τὸν χρυσόν; ¹⁸ καί· ὅς ἂν ὁμώσει ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, 18
 οὐδέν ἐστιν· ὅς δ' ἂν ὁμώσει ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
¹⁹ τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον 19
 τὸ δῶρον; ²⁰ ὁ οὖν ὁμώσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνυε ἐν αὐτῷ 20
 καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνυε 21
 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμώσας ἐν τῷ 22
 οὐρανῷ ὁμνυε ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω
 Lc 11, 42 αὐτοῦ. ²³ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι 23
 ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ
 ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν
 πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κακεῖνα μὴ ἀφείναι. ²⁴ ὁδηγοὶ τυφλοί, 24
 Lc 11, 39 οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. ²⁵ οὐαὶ 25
 ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ
 ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ
 ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον 26
 τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.
 (Lc 11, 44) ²⁷ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιά- 27
 ζετε τάφοις κεκονιαιμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι,
 ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ οὕτως 28
 καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν
²⁹ δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. ²⁹ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 29
 Lc 11, 47s καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προ-
 φητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε· εἰ 30

9. ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις 10. οτι καθηγ. etc : ε κ εις γαρ
 υμων (κ post εστ.) εστιν ο καθηγητ. 13. δε : κ* om 14. ε* οναι υμιν,
 γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιιτε τας οικιας των
 κληρων και προφασι μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψετε περιε-
 σσοτερον κριμα. Eadem ε ante v. 13. (ex quo tum v. 14. fit) ponunt ad-
 sumpto δε ex hoc. 16. κ* οδηγ. οι τυφλ. 17. αγιαζων 18. οσ εαν
 19. τυφλοι : prae mωροι και 23. τον ελεον | αφιεναι 24. κ* corr om οι
 26. ποτηριον : ε κ add και της παροψιδος | αυτου : ε κ αυτων 27. οι-
 τινες : κ* om 28. μεστοι εστε

ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινωνοὶ
 31 αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
 32 ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. ³² καὶ ὑμεῖς
 33 πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ ὅφεις, γεννήματα
 34 ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ διὰ τοῦτο ³⁴⁻³⁶
 ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμ- ^{Lc 11, 49-51}
 ματεῖς· ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν
 μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
 35 εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον
 ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
 Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ
 36 τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ
 37 τὴν γενεὰν ταύτην. ³⁷ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα
 τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
 ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις
 ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε.
 38 39 ³⁸ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ λέγω γὰρ ὑμῖν, ^{21, 9}
 οὐ μὴ με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος
 ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV.

Responsio Christi de interitu Iudaeae, saeculi fine et reditu suo. Exemplum
 aequalium Noachi, item servi fidelis et male fidi.

- 1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλ- ¹⁻⁹
 θον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάμενοι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ^{Mc 13, 1-9}
 2 ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν ^{Lc 21, 5-12}
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ κατα-
 3 λυθήσεται. ³ καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε
 ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντε-
 4 λείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέ-
 5 πετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
 ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανή-
 6 σουσιν. ⁶ μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων·
 ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος.
 7 ⁷ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
 8 καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ πάντα δὲ ταῦτα
 9 ἀρχὴ ὧδίων. ⁹ τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀπο- ^{10, 22}

30. ημεν bis 34. εξ pri : praem και | και εξ αυτων : κ* εξ αυτ. και
 35. κ* om παν | εκχυνομενον | υιου βαραχιου : κ* om 36. οτι ηξει
 37. η : κ* om | κ* τ. προφ. αποκτ. | κ αποκτενουσα | κ επισυναγειν |
 επισυναγει ορνις | αυτης : αυτης

XXIV, 1. επορευ. απο του ιερου 2. ο δε ιησουσ ειπ. αυτ. | παντ.
 ταυτ. | οσ ου : add μη 3. κ καθ ιδ. | και της συντελ. 6. δει γαρ : add
 παντα 7. επ : επι | λιμοι (κ σεισμ. και λιμ.) : add και λοιμοι

κτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλή- 10
λους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ καὶ πολλοὶ 11
ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς. ¹² καὶ 12
διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.
¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κηρυ- 13 14
χθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ
εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἔξει τὸ τέλος. ¹⁵ Ὅταν 15
οὖν ἴδῃτε τὸ βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ
προφήτου ἐστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹⁶ τότε οἱ 16
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φεugέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ 17
καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ 18
μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁹ οὐαὶ δὲ ταῖς 19
ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
²⁰ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ 20
σαββάτω. ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐκ ἐγένετο ἀπ' 21
ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² καὶ εἰ μὴ 22
ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ
δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ τότε ἐάν 23
τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ ἐγερ- 24
θήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσιν
σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανηθῆναι, εἰ δυνατόν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ ἐὰν οὖν εἴπωσιν 25 26
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθῃτε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις,
μὴ πιστεύσητε. ²⁷ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν 27
καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ²⁸ ὅπου ἐὰν ᾦ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ 28
ἄετοί. ²⁹ Εὐθὺς δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος 29
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
ἀστέρες πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ 30
ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ καὶ ἀποστελεῖ 31
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν
τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρα-
νῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. ³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παρα- 32

9. κ* om παντων | των εθνων : 5^e (non 5) om των 10. και μιση. αλληλ. :
κ εις θλιψιν 11. κ πολλους πλανησου. 15. εστος (etiam 5) : 5^e εστωσ
17. καταβαινεται | τα (κ* το) εκ : τι εκ 18. τα ιματια 20. εν σαββατω
21. οια ου γεγονεν 22. κολοβωθησονται : κ* εκολοβωθησαν 24. κ om
μεγαλα | πλανησαι 27. εσται και 28. οπου : add γαρ | πτωμα : κ* σωμα
29. εκ : απο 30. εν τω ουρανω | τοτε κοψονται 31. σαλπ. φωνησ
μεγαλης | κ* επισυναξει

βολήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα
 33 ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν
 34 ἴδῃτε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα
 35 γένηται. ³⁵ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελευσεται, οἱ δὲ λόγοι μου
 36 οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας Mc 13, 32
 οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ
 37 πατὴρ μόνος. ³⁷ ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἐστὶν ἡ 37 ss
Lc 17, 26s
 38 παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ ὥς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς
 ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
 μοῦντες καὶ γαμιζόντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν
 39 κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν
 ἅπαντας, οὕτως ἐστὶν καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 40 ⁴⁰ τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς 40 s
Lc 17, 35s
 41 ἀφίεται· ⁴¹ δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ
 42 μία ἀφίεται. ⁴² γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ 25, 13
Mc 13,
33. 35
43 s
 43 κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ
 οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐρηγόρησεν ἂν
 44 καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο
 καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 45θρώπου ἔρχεται. ⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, 45-51
Lc 12,
42-46
 ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐ-
 46 τοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος ὃν
 47 ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁷ ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
 48 ⁴⁸ εἰ δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου
 49 ὁ κύριος, ⁴⁹ καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθήῃ
 50 δὲ καὶ πίνη μετὰ τῶν μεθύοντων· ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου
 51 ἐκεῖνον ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ
 διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν
 θήσει· ἐκεῖ ἐστὶν ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV.

Parabola de decem virginibus et de talentorum usu. Iudicium extremum.

- 1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις,
 αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν
 2 τοῦ νυμφίου. ² πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι.

32. κ* om τα ante φυλλ. 35. κ* om versum | παρελευσονται 36. και
 της ωρας | ουδε ο υιος : om | ο πατηρ : add μου 37. εσται και 38. ως :
 ωσπερ | εκγαμιζοντες 40. δυο εσονται. | ο εισ bis 41. μυλωνι 42. ημερα :
 ωρα 43. διορυγναι 44. η ωρα ου δοκειτε 45. κ καταστησει | ο κυριος :
 add αυτου | οικητας : κ οικιας, ε θεραπειας | του διδοιαι 46. ποιουντα
 ουτως 48. ο κακ. δουλ. : add εκεινος | κ καρδ. εαυτου | χρον. ο κυρ.
 μου ελθειν 49. αυτου : κ εαυτου, ε om | εσθειν δε κ. πινειν

XXV, 1. απαντησιν 2. ησαν εξ αυτων | φρονιμοι και αι (ε* om)
 πεντ. μωραι

³ αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ³ ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν ⁴ λαμπάδων ἑαυτῶν. ⁵ χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι ⁵ καὶ ἐκάθεδον. ⁶ μέσῃ δὲ νυκτὶ κραυγὴ γέγονεν· ἰδοὺ ὁ νυμ- ⁶ φίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν. ⁷ τότε ἡγήθησαν πᾶσαι αἱ παρ- ⁷ θένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. ⁸ αἱ δὲ ⁸ μωραὶ ταῖς φρονήμοις εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι ⁹ λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ ἀπερχομένων ¹⁰ δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἑτοιμοὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ ὕστερον ¹¹ δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἀνοιξον ¹² ἡμῖν. ¹² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ ^{24, 42} ¹³ γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. ¹⁴⁻³⁰ ¹⁴ Ὡς περ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δού- ¹⁴ λους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ¹⁵ καὶ ᾧ μὲν ¹⁵ ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστην κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. ¹⁶ εὐθέως ¹⁶ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἡργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. ¹⁷ ὡσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. ¹⁸ ὁ δὲ τὸ ¹⁸ ἐν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν γῆν καὶ ἐκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν ¹⁹ δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. ²⁰ καὶ προσελ- ²⁰ θὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ ²¹ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν καὶ ὁ τὰ ²² δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ²³ ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν δὲ καὶ ὁ ²⁴ τὸ ἐν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· ²⁵ καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἐκρυψα τὸ τάλαντόν ²⁵

3. αι γαρ : αιτινεσ | λαμπαδας : add εαυτων 4. αγγειοις : add αυτων | εαυτων : αυτων 6. ο νυμφιος : add ερχεται | απαντησιν : add αυτου 7. αυτων 8. κ ειπον 9. κ υμιν και ημιν | πορευεσθ. δε 13. ωραν : add εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται 15. 16. ευθεως. πορευθεισε δε 16. ειργασατο | εποιησεν : κς εκερδησεν 17. ωσαυτως : add και | εκερδησεν : add και αυτος 18. γην : εν τη γη | απεκρυψε 19. χρονον πολυν | μετ αυτων λογον 20. ταλαντα pr : κ om | εκερδησα : add επ αυτοις 21. εφη δε 22. προσελθ. δε και | δυο ταλ. : κ add λαβων | κ om κυριε | εκερδησα : add επ αυτοις 24. κ οτι ανθρωπ. αυστηρος ει

26 σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ
εἶπεν αὐτῷ· πονηρὲ δούλε καὶ ὀκνηρὲ, ἥδεισ ὅτι θερίζω ὅπου
27 οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ²⁷ εἶδει σε οὖν
βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζεῖταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκο-
28 μισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαν-
29 τον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ 13, 12
δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρ-
30 θήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος
τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
31 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ
πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης
32 αὐτοῦ. ³² καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη,
καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ
33 πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ
34 δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐωνύμων. ³⁴ τότε ἐρεῖ ὁ βασι-
λεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρὸς μου,
κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς
35 κόσμου. ³⁵ ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίφησα καὶ
36 ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, ³⁶ γυμνὸς καὶ περι-
εβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ
37 ἤλθατε πρὸς με. ³⁷ τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγον-
τες· κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα
38 καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν; ἢ
39 γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ πότε δέ σε εἶδομεν ἀσθενοῦντα ἢ ἐν
40 φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ
αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν
41 ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ τότε ἐρεῖ καὶ
τοῖς ἐξ ἐωνύμων· πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ
τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.
42 ⁴² ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίφησα καὶ οὐκ
43 ἐποτίσατέ με, ⁴³ ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ
οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ
44 με. ⁴⁴ τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· κύριε, πότε σε
εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν
45 φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; ⁴⁵ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς
λέγων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν
46 ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς
κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

27. εδει ουν σε | το αργυριον | τραπεζιταις 29. του δε μη : απο δε
του μη 30. εκβαλλετε 31. πα. οι αγιοι αγγελ. 32. συναχθησεται |
αφοριει 33. αυτον : κ post ευωνυμ. 36. ηλθτετε 39. κ ασθενη
41. πορευ. : κ υπαγετε | οι κατηραμενοι 43. κ* om γυμν. και ου περιεβ.
με 44. αποκριθης. αυτω | κ* om και ante αυτοι | κ ουκ ηδηκονη-
σαμεν

XXVI.

Fata Iesu extrema. Sacerdotum consilium. Femina ungens. Pactio Iudae.
Coena ultima. Iesu anxietas in horto, captio, damnatio. Petri lapsus.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τοὺς λόγους τού- 1
τους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ² οἶδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας 2
τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς τὸ
σταυρωθῆναι.

³ ss
Mc 14, 1 s
Lc 22, 2
Io 11, 47 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ 3
εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνε- 4
βουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν.

⁵ ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. 5
Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ 6
λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου πο- 7
λυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ ἰδόν- 8

τες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτης; 9
⁹ ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. 9
¹⁰ γνόντες δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; 10
ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ. ¹¹ πάντοτε γὰρ τοὺς πτω- 11
χοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹² βαλοῦσα γὰρ 12
αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι 13
με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον 13
τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς
μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁴⁻¹⁶
Mc 14, 10 s
Lc 22, 3-6
(Zach 11, 12) Τότε πορευθεῖς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκα- 14
ριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ 15
ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. 16
καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16

¹⁷⁻¹⁹
Mc 14, 12-16
Lc 22, 7-13 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁλύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ 17
λέγοντες· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ ὁ δὲ 18
εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ· 19
ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἔγγυς ἐστίν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς 19
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

²⁰⁻²⁹
Mc 14, 17-25
Lc 22, 14-23 Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. 20
καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν 21
παραδώσει με. ²² καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ 22
εἰς ἕναστος· μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ 23
ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. 24
²⁴ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. 24

XXVI, 3. οι αρχιερ. : add και οι γραμματεις 4. κρατησ. δολω
7. αλαβαστρο. μυρ. εχ. | βαρυτιμον | επι την κεφαλην 8. οι μαθηται
αυτου 9. ηδυνατο | τοντο : add το μυρον 10. ειργασατο 15. καγω
17. λεγοντες : add αυτω 20. om μαθητων 21. ειπεν : κ λεγει 22. ειο
εκαστ. : εκαστος αυτων 23. μετ εμ. εν τω τρυβλ. τ. χειρα

- οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
 δίδεται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
 25 ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγώ
 26 εἰμι, ῥαββεῖ; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. ²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ^{26 ss}
 λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλόγησας ἔκλασεν καὶ δούσ τοῖς ^{1 Co 11, 23-25}
 27 μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ
 λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίετε
 28 ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης
 29 τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ
 ὑμῖν, οὐ μὴ πῶ ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
 ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν
 τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.
 30 ³¹ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ³¹ τότε ^{30 ss}
 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἡμέραις
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ
 32 διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. ³² μετὰ δὲ τὸ
 33 ἐγερθῆναί με προῶξ ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ
 ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ
 34 οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ^{Io 13, 38}
 σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἁλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρνήσῃ ^{Lc 22, 34}
 35 με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἀν δέ με σὺν σοί ἀποθανεῖν, οὐ
 μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον ³⁶⁻⁴¹
 Γεθσημανεῖ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ^{Mc 14, 32-38}
 37 ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ ^{Lc 22, 40-46}
 38 τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδιμουεῖν. ³⁸ τότε
 λέγει αὐτοῖς· περιλυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε
 39 ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν
 ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ, εἰ δυνα-
 40 τόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὥς
 ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὥς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ
 εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ
 41 ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ
 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα ⁴²⁻⁴⁶
 42 πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν ^{Mc 14, 39-42}
 προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν
 43 ἐὰν μὴ αὐτὸ πῶ, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν

25. ραββι | λεγει αυτω : κ add ο ιησουσ 26. τον αρτον | εδιδου τοις
 μαθηταις και ειπ. 27. το ποτηριον 28. μου το της καινης διαθηκ. |
 εκχυννόμενον 29. οτι ου μη | τουτου του : κ om του | γεννηματος
 31. διασκορπισθησεται 33. ει (κ* om) : add και 34. με : κ* ante
 απαρν. 36. γεθσημανη | κ τοις μαθητ. αυτου | αυτου : κ om | εως ου :
 κ om ου | προσευξ. εκει 39. προσελθων | πατερ : κ add μου | παρελθειν
 42. τουτο : add το ποτηριον | παρελθειν : add απ εμου

πάλιν εὔρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ⁴⁴
ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν. ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς ⁴⁵
τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀνα-
παύεσθε. ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
δίδοται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ⁴⁶
ὁ παραδιδούς με.

47-56

Mc 14,

43-50

Lc 22,

47-53

Io 18, 2

Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν, ⁴⁷
καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν
ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ⁴⁸
ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατή-
σατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε ⁴⁹
ῥαββεῖ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ⁵⁰
ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ
τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ⁵¹
ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας
τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει ⁵²
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον
αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται.
⁵³ ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ ⁵³
παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιόνων ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς ⁵⁴
οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ ⁵⁵
τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὥς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε
μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ
ἐκαθεζόμεν διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον ⁵⁶
γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μα-
θηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 s

Mc 14, 53 s

Lc 22, 54 s

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν ⁵⁷
τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.
⁵⁸ ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ⁵⁸
ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν
τὸ τέλος.

59-66

Mc 14,

55-64

Lc 22,

66-71

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν ⁵⁹
κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσουσιν, ⁶⁰ καὶ οὐχ εἶρον πολ- ⁶⁰
λῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες
δύο ⁶¹ εἶπον· οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ⁶¹
καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν αὐτὸν οἰκοδομήσαι. ⁶² καὶ ἀναστὰς ὁ ⁶²

27, 40

Io 2, 19

43. πάλιν : ante καθενδ. | ευρισκει 44. om πάλιν post ειπων 45. μα-
θητας : add αυτον | om το 46. κ* παραδιδων 48. on αν 49. ραββι
50. κ om ιησονσ | εφ ω 52. σου τ. μαχαιρ. | εν μαχαιρα 53. αρτι : ante
παρακαλεσαι | πλειονσ η δωδεκα | λεγωνσ 55. εξηλθτε | καθ ημεραν :
add προσ υμας | εκαθεξ. διδασκ. εν τω ιερω 58. απο μακροθεν
59. αρχιερεισ : add και οι πρεσβυτεροι | θανατωσασι 60. και ουχ ευρον :
και πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων ουχ ευρον | δυο : add ψευδο-
μαρτυρεσ 61. κ ειπαν | αυτον : post οικοδομησαι

ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνη τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦ-
 63 σιν; ⁶³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
 αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ
 64 σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ
 εἶπας· πληρὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὕψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφε-
 65 λῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 λέγων· ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν
 66 ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν. ⁶⁶ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες
 67 εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστίν. ⁶⁷ Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
 68 αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν ⁶⁸ λέγοντες· προφή-
 τευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστίν ὁ παῖσας σε;

69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ ⁶⁹⁻⁷⁵
 μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ^{Mc 14, 65}
 70 ⁷⁰ ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις. ⁶⁶⁻⁷²
 71 ⁷¹ ἐξεληθόντα δὲ αὐτόν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν ἄλλη καὶ λέγει ^{Lc 22, 55-60}
 72 τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² καὶ πάλιν ^{Io 18, 16ss}
 73 ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ μετὰ
 μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς
 74 καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε
 ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον·
 75 καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
 ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρ-
 νήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκκλαυσεν πικρῶς.

XXVII.

Interitus Iudae. Iesus coram Pilato interrogatur; irridetur et cruci affigitur.
 Eius mors cum portentis, sepultura sepulcricque custodia.

- 1 Πρωῖτας δὲ γενομένης συμβουλίου ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς ^{Mc 15, 1}
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατώσαι
 2 αὐτόν. ² καὶ δήσαντες αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ ^{Lc 23, 1}
 τῷ ἡγεμόνι. ^{Io 18, 28}
 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη, με-
 ταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
 4 πρεσβυτέροις ⁴ λέγων· ἡμαρτον παραδούς αἷμα ἁθόν. οἱ δὲ
 5 εἶπον· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. ⁵ καὶ ῥάσας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν
 6 ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπῆγγατο. ⁶ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λα- ^{Act 1, 18}
 βόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξοστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορ- ^{Deu 23, 19}

62. αποκρινῃ; τι 63. αποκριθεις: κς om 65. λεγων: κ* και λεγει ιδε |
 κ μαρτυριων | την βλασφημ. αυτου 66. κ ειπαν 67. εραπισαν 69. εξω
 εκαθητο 71. κ om αυτον pri | ουτος; praem και 72. μεθ ορκου 74. κατ-
 αναθεματιζ. 75. τον ιησου ειρηκ. αυτα

XXVII, 2. παρεδωκαν: add αυτον | ποντιω πιλατω 3. κ* μετε-
 μεληθη και εστρεψ. | απεστρεψε | και τοις πρεσβυτ 4 οψει 5. τα:
 κ add λ | εν τω ναω 6. ε κ ειπον

βανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγό- 7
 ρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρόν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

Act 1, 19 ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἱματος ἕως τῆς σήμερον. 8

⁹ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· 9

Zach 11, ¹³ καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν 10

(Jer 18, 1) ¹⁰ ἐτιμήσαντο ἀπὸ νύων Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρόν 10

τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

¹¹⁻¹⁴ ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώ- 11

Mc 15, 2-5 ¹² τησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ 12

Lc 23, 3 ¹² δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις. ¹² καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν 12

Io 18, 33 ¹³ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ τότε 13

λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκ ἀκούεις πύσα σου καταμαρτυροῦσιν;

¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν 14

¹⁵⁻²⁶ ¹⁵ τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ Κατὰ δὲ ἐορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν 15

Mc 15, 6-15 ¹⁶ ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾗθελον. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίση- 16

Lc 23, ¹⁷⁻²⁵ ¹⁷ μον, λεγόμενον Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς 17

Io 18, 39 s ¹⁸ ὁ Πειλᾶτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν 18

λεγόμενον Χριστόν; ¹⁸ ἥδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. 18

¹⁹ καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν 19

²⁰ ἢ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ 20

γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ 20

²¹ οἱ πρεσβύτεροι ἐπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, 21

²² τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν 21

²³ αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν 22

²⁴ Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν 22

²⁵ τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ 23

²⁶ ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· 24

²⁷ σταυρωθήτω. ²⁴ ἰδὼν δὲ ὁ Πειλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ 24

²⁸ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας 25

²⁹ ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· 26

³⁰ ὑμεῖς ὀψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα 25

³¹ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς 26

³² τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα 27

³³ σταυρωθῇ.

²⁷⁻³¹ ²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν 27

Mc 15, ²⁸ εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ 28

Io 19, 2 s ²⁹ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ 29

³⁰ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ

³¹ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν

9. τότε : κ* και 10. κ εδωκα 11. εστη | εφη : add αυτω 12. και των
 πρεσβυτερ. 13. πιλατος 15. ηθελον : κ παρηγοουντο 21. ε κ ειπον | τον :
 om 22. λεγουσιν : add αυτω 23. ο δε ηγεμων εφη 24. τουτου : ε κ
 τουτου του δικαιου | κ* υμειο δε 28. εκδυσαντες : κς ενδυο. | περιεθηκ.
 αυτ. χλαμ. κοκκιν. 29. επι την κεφαλην | επι την δεξιαν | ενεπαιξον

- αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
 30 ³⁰ καὶ ἐμπύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπον
 31 εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐκδύσαντες
 αὐτὸν τὴν χλαμύδα ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπή-
 γαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.
- 32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· ³²⁻³⁷
 33 τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ καὶ ἐλθόντες
 εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν κρανίου τόπος λεγόμενος,
 34 ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος ^(Ps 68, 22)
 35 οὐκ ἠθέλησεν πεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ
 36 ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντες κλῆρον, ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν
 37 ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν
 αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
- 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ ³⁸⁻⁴¹
 39 εἷς ἐξ ἐυνώνμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, ^(Mc 15, 27-32)
 40 κινεῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύν τὸν
 41 τοῦ θεοῦ, καὶ καταβῆθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως οἱ ἀρχιερεῖς
 ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον·
 42 ⁴² ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ
 ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσωμεν ἐπ' αὐτόν·
 43 ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ^(Ps 22, 3)
 44 ὅτι θεοῦ εἰμὶ υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συνσταυρω-
 θέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
- 45 Ἀπὸ δὲ ἔκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ⁴⁵⁻⁴⁹
 46 ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς ^(Mc 15, 33-36)
 φωνῇ μεγάλη λέγων· ἡλεὶ ἡλεὶ λεμὰ σαβαχθανεὶ· τοῦτ' ἔστιν· ^(Ps 22, 2)
 47 θεέ μου θεέ μου, ἱνατί με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
 48 ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἡλείαν φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ καὶ
 εὐθέως δραμὸν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὕδους ^(Lc 23, 36)
 49 καὶ περιθεὶς καλὰ μὴ ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· ^(Io 19, 29)
 ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλείας σῶσαι αὐτόν.
- 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα.
 51 ⁵¹ καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἄνωθεν ἕως κάτω ⁽⁵⁰⁻⁵⁴⁾
^(Lc 15, 37-39)
^(Mc 23, 45-47)

31. ἐξεδυσαν αὐτ. τ. κλ. καὶ ἐνεδυ. 33. λεγομενον : κ* om | ος εστι λεγομενος κραν. τοπ. 34. πιειν bis | οινον : οξος | ονκ ηθελε 35. βαλ- λοντες | κληρον : add ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφ. του· διε- μερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον 40. om και ante καταβ. 41. ομοιωσ : add δε και 42. βασιλευς : praeem ει | πιστευσωμεν | επ αυτον : αυτω 43. ρυσασθ. νυν : add αυτον 44. συσταυρωθ. αυτω | ωνειδιζ. αυτω 45. επι πασαν (κ^a εφ ολην) την γην : κ* om | εννατησ 46. ε ηλι bis, κ ελωι bis | λαμα | σαβαχθανι 47. εστωταν | οτι : κ om | ε κ ηλιαν 48. κ om εξ αυτ. 49. ε κ ηλιασ | σωσων : κ* σωσαι | αυτον : κ add αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν και εξηλθεν υδωρ και αιμα

εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ⁵² καὶ τὰ 52
μνημεῖα ἀνεφύθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων
ἠγέρθησαν. ⁵³ καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν 53
αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
⁵⁴ ὁ δὲ ἐκατοντάρχης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν 54
ιδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγον-
τες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. ⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες 55
πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἷτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ 56
Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μήτηρ, καὶ ἡ
μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

⁵⁷⁻⁶¹ Οὐσίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμα- 57
θαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ.
⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 58
τότε ὁ Πειλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ⁵⁹ καὶ λαβὼν τὸ σῶμα 59
ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν 60
τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμνησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσ-
κυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. ⁶¹ ἦν δὲ 61
ἐκεῖ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι
τοῦ τάφου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθη- 62
σαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλάτον ⁶³ λέγοντες· 63
κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς
^{28, 13} ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως 64
τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν
καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη
πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ⁶⁵ εἶφη αὐτοῖς ὁ Πειλάτος· ἔχετε 65
κουστωδίας· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέν- 66
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς
κουστωδίας.

XXVIII.

Resurrectio. Custodes sepulcri mercede corrupti. Ultima ad discipulos
mandata.

¹⁻¹⁰ Οὐπὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, 1
^{Mc 16, 1-8} ἦλθεν Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν
^{Lc 24, 1-9}

51. απο ανωθεν | εἰς δυο : ε κ post εσχισθη 52. κ* om και τα μνημ.
ανωσχθ. | ηγερθη 53. κ om εισηλθον et και sq 54. εκατονταρχος | ε κ
τα γενομενα | υιος ην του θεου 55. εκει : κ κακει 56. κ* om μαρ. η
μαγδ. και | ιωσηφ : ιωση | και ιωσηφ etc : κ* και η μαρια η ιωσηφ και η
μαρια η των υι. ζε. 57. εμαθητευσεν 58. ε κ πιλατω et πιλατος |
αποδοθηναι : add το σωμα 61. μαριαμ : μαρια 62. ε κ πιλατον 64. οι
μαθητ. αυτου | κλεψωσιν (κ - ψουσιν) αυτου : praem νυκτος | κ χειρον
65. εφη : ε κ add δε | κ ασφαλισασθαι

XXVIII, 1. μαριαμ : μαρια

- 2 τάφον. ² καὶ ἰδὸν σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου
καταβάς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ
3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ
4 τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
5 ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ
6 ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγγέρθη
7 γάρ, καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ
πορευθεῖσαι εἶπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν, καὶ ἰδὸν προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν
8 ὄψεσθε. ἰδὸν εἶπον ὑμῖν. ⁸ καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνη-
μείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς
9 μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδὸν Ἰησοῦς ὑπῆντησεν αὐταῖς λέγων·
χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ
10 προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε·
ὑπάγετε ἀπαγγεῖlate τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν
Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.
- 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδὸν τινὲς τῆς κονστωδίας ἐλθόντες
εἰς τὴν πόλιν ἀνήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
12 ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες
13 ἀργύρια ἰκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες· εἶπατε ὅτι 27, 62
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμω-
14 μένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκονοσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσο-
15 μεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια
ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ ἐφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ
Ἰουδαίους μέχρι τῆς σήμερον.
- 16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς
17 τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσε-
18 κύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν
αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.
- 19 ¹⁹ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς [Mc 16,
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, 15]
20 ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ
ἰδὸν ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος.

2. και sec: om | λιθον: add απο της θυρας 3. ιδεα | ωσ: ωσει 4. εγε-
νοντο ωσει νεκρ. 5. τ. γυναιξιν: κ* om (non item κα) | κ φοβηθητε
6. εκειτο: add ο κυριος 8. εξελθουσαι 9. και ιδου: ωσ δε επορευοντο
απαγγελοι τοις μαθηταις αυτου, και ιδου | ο ιησουσ | απηντησεν 10. μου:
κ* om | κ* ινα ελθωσιν | κακει 11. απηγγειλαν 12. συμβ. τε λαβοντες:
κ* συμβ. τε εποησαν (κα add και λαβοντες) 13. ειπ. οτι: κ οτι ειπ.
14. πεισομεν αυτον | κ* ποιησωμεν 15. τα αργυρια | ωσ: κ καθωσ |
διεφημισθη | μεχρι: εωσ 17. προσεκυνησαν: add αυτω 18. κ* om αυτοις
19. πορευθεντες ουν 20. ειμ. μεθ υμ. | αιωνος: add αμην

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

I.

- Iohannes baptista. Iesus baptizatur, temptatur, quattuor vocat piscatores, docet Capharnaumi sanatque daemonicum, socrum Petri, leprosum.

Mal 3, 1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² καθὼς γέγραπται ἐν 1 2
Mt 11, 10 τῷ Ἡσαΐα τῷ προφήτῃ· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
Lc 7, 27 πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου· ³ φωνὴ βοῶν- 3
Es 40, 3 τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε
Mt 3, 3 τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ 4
Lc 2, 4 καὶ κηρύσσω βάντισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ καὶ 5
Io 1, 23 ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱερουσαλυ-
Mt 3, 1 ss μείται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
Lc 3, 2 ss ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐν- 6
Io 1, 6 ss δεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν
αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· 7
ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψασ-
Act 13, 25 λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς 8
9-11 ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ⁹ Καὶ ἐγένετο 9
Mt 3, 1 ss ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλι-
Lc 3, 21 ss λαιᾶς καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. ¹⁰ καὶ εὐθὺς 10
Io 1, 29 ss ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ
πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν. ¹¹ καὶ φωνὴ ἐκ 11
2 Pe 1, 17 τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.
12 s
Mt 4, 1 ss Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 12
Lc 4, 1 ss ¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ 13
τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν
αὐτῷ.
14 s
Mt 4, 12 ss Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς 14
Lc 4, 14 s τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ¹⁵ ὅτι πεπλήρω- 15
ται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ
πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

* το κατα μαρκον (ς add αγιον, non item σε) ευαγγελιον

I, 1. χριστου : s κα add υιου του (κα om) θεου | θεου. ² ως -- αυτου.
⁴ εγενετο 2. ως γεγραπτ. εν τοις προφηταις | κ αποστελω | τ. οδον σου :
add εμπροσθεν σου 4. κ* και εγενετ. | om ο ante βαπτ. 5. ιεροσολυ-
μται | παντες : pon post εβαπτιζ. | κ* om και ante εβαπτ. | υπ αυτου :
pon post ιορδ. ποταμ. 6. ην δε | om ο ante ιωανν. | εσθιων 8. εγω :
add μεν | εν υδατι | κ* om υμας post βαπτισει 9. σε ναζαρεθ | υπο ιωανν.
εισ τ. ιορδα. 10. ευθεωσ | εκ : απο | ως : ωσει | καταβαινον : κ add και
μενον | επ αυτον 11. φωνη : add εγενετο | εν σοι : εν ω 13. εκει εν
τη ερημω | ημερας τεσσαρακοντ. 14. του θεου : praem της βασιλειας
15. οτι : κα praem λεγων, item ε και λεγων

35-39
Lc 4,
42-44 Καὶ πρῶτ' ἐννυχα λίαν ἀνάστασ ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς 35
ἐρημον τόπον, καὶ κεῖ προσήχετο. 36 καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Σίμων 36
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, 37 καὶ εὗρον αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι 37
πάντες ζητοῦσίν σε. 38 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς 38
τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκὼς κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλ-
θον. 39 καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην 39
τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλον.

40-45
Lc 5,
12-16
Mt 8, 1-4 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ 40
γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνασάι με καθαρίσαι. 41 καὶ 41
σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει· θέλω,
καθαρίσθῃ. 42 καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκα- 42
θερίσθη. 43 καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, 43
44 καὶ λέγει αὐτῷ· ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπῃς, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν 44
Lev 14, 2 δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ὃ προσ-
έταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 45 ὁ δὲ ἐξεληθὼν ἤρξατο 45
κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
δύνασθαι εἰς πόλιν φανερώς εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις
ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

II.

Paralytico peccata condonantur. Levi; convivium Iesu cum portitoribus.
Iesu discipuli non ieiunant, spicas sabbato evellunt.

1-12
Mt 9, 1-8
Lc 5,
17-26 Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν, ἠκούσθη 1
ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. 2 καὶ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν 2
μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλόλει αὐτοῖς τὸν λόγον. 3 καὶ 3
ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσ-
σάρων. 4 καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, 4
ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν
κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 5 καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς 5
τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ 6
ἁμαρτίαι. 6 ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ 6
διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· 7 τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; 7
βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἰς ὁ θεός; 8 καὶ 8

35. εννυχον 36. κατεδιωξαν | ο σιμων 37. και ευροντες αυτον λεγουσιν
αυτ. 38. κ αγωμεν | ομ αλλαχου | εξεληλυθα 39. ηλθεν : ην | κ* κηρυ-
σιν | εν ταις συναγωγαῖς 40. γονυπετων : add αυτον | και λεγων 41. ο
δε ιησους σπλαγχν. | ηψατο αυτου | και λεγει : add αυτω 42. και ειπον-
τος αυτου ευθεως | ε κ εκαθαρισθη 43. ευθεως 44. μηδεν : κ ομ |
αλλ | μωσση 45. κ δυνασθ. αυτον | φανερ. εις πολ. εισελθ. | επ : εν |
πανταχοθεν

II, 1. Και παλιν εισηλθεν | καπερναουμ | και ηκουσθη | εις οικον
2. και ευθεως συνεχθ. 3. προσ αυτ. παραλυτ. φεροντ. 4. προσενεγ-
και : προσεγγισαι | ε κραβαττον, κ κραβακτον | οπου : εφ ω 5. ιδων
δε | κ* τεκνον μου | ε κ αφεωνται | σοι αι αμαρτ. σου 7. λαλει βλασφη-
μιας· τις

εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· ἀφιένταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὑπάγε; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹¹ σοὶ λέγω, ἔγειρε ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² καὶ ἠγέρθη, καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν κράββατον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἶδαμεν.

¹³ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ¹³⁻¹⁷ ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ καὶ παράγων εἶδεν ^{Mt 9, 9-13} Λεβεὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει ^{Lc 5, 27-32} αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτόν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ¹⁶ ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ ¹⁶ καὶ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων. καὶ ἰδόντες ὅτι ἦσθιεν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν ¹⁷ καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; ¹⁷ καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· οὐ χρειάν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς.

¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. ¹⁸⁻²² καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ ^{Mt 9, 14-17} οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ ^{Lc 5, 33-39} νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν. ²⁰ ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ ²¹ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ²¹ Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα ²² γίνεται. ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκὸς παλαιούς·

8. ευθεωσ|λεγει: ειπεν 9. αφεωνται|σοιαι αμαρτιαι|εγειραι|ς κραββατον, κ κραβακτον|σου τ. κρα.|υπαγε: περιπατει 10. αφιεν. επι τ. γησ αμαρτ. 11. εγειραι|και αρον|ς κραββατον, κ κραβακτ. 12. και ηγερθη ευθεωσ και αρ. |ς κραββατ., κ κραβακτ. |εμπροσθ.: εναντιον| ουδεπ. ουτασ|ς ειδομεν, κ* εφανη εν τω ισραηλ 13. κ* εξηλθον|εις: παρα|αυτον: κ* αυτουσ 14. ς λευιν, κ* λευει 15. κ. εγενετο εν τω κατακ. αυτον|ηκολουθησαν 16. και οι γραμματεισ και οι φαρισαισ ιδοντες|οτι ησθιεν: αυτον εσθιοντα|οτι: ς τι οτι, κ διατι|εσθ. κ. πινει: κ om κ. πινει, sed add ο διδασκαλος υμων 17. αλλα αμαρτωλουσ: add εις μετανοιαν 18. οι φαρισαισ: οι των φαρισαιων|οι μαθητ. tert: om|κ οι δε μαθηται σου 19. οσ. χρ. μεθ εαυτων εχουσι τον νυμφ. 20. εν εκειναισ ταισ ημεραισ 21. και ουδεισ|επιραπτει|επι ιματιω παλαιω|το (κ om) πληρ. απ αυτον: το πληρ. αυτου

εἰ δὲ μὴ, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί.

23-28
Lc 6, 1-5
Mt 12, 1-8
Ex 20, 10
1Sam 21, 6
Lev 24, 9
Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι διὰ τῶν σποριμίων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλ-
λοντες τοὺς στάχνας. ²⁴ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί ²⁴
ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐδέ- ²⁵
ποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπεινάσεν
αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ²⁶
ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν
αὐτῷ οὖσιν; ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ²⁷
ἐγένετο, καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ²⁸ ὥστε κύριός ²⁸
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

III.

Arida manus sabbato sanatur. Undique multitudo confluit. Duodecim apostoli. Adversariorum criminatio in spiritum sanctum peccans. Mater et fratres.

1-6
Mt 12,
Lc 6, 6-11
Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος 1
ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· ² καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ ἐν τοῖς 2
σάββασιν θεραπεύει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ καὶ λέγει 3
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι· ἔγειρε εἰς τὸ μέσον.
⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακο- 4
ποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ καὶ περι- 5
βλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συνλνπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει
τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα. καὶ
ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἐξεληθόντες οἱ 6
Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίησαν κατ'
αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

7 ss
Mt 12, 15
Lc 12,
17-19
Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν 7
θάλασσαν, καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀπὸ τῆς 8
Ἰουδαίας ἠκολούθησαν, ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδου- 8
μαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆ-
θος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ καὶ εἶπεν 9
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν

22. ρησσει ο οιν. ο νεος | απολλυτ. και οι ασκοι : ε κ εκχειται και οι ασκ. απολουνται. Practerea κ* add αλλα οινον νεον εισ ασκουσ καινουσ, item ε κ* sed post καινουσ insuper add βλητεον 23. εγεν. παραπορ. αυτον εν τ. σαββ. | και ηρξαντ. οι μαθ. αυτ. 24. εν τοις σαββ. 25. και αυτος ελεγεν αυτοις | δαβιδ 26. επι του αβιαθ. | ει μη τοις ιερευσι 27. και ουχ : om και

III, 1. εισ την συναγωγ. 2. θεραπευσει 3. τω εξηραμμενην εχοντι τ. χειρα | εγειραι 4. αγαθοποιησαι 5. συλλνπουμ. | χειρα : ε κ add σου | αποκατεσταθη | η χειρ αυτου : add υγιησ ως η αλλη 6. ευθewis | εποιουν 7. ανεχωρ. μετα τ. μαθητ. αυτον | εισ : ε κ προσ | απο της γαλιλ. ηκολουθ. αυτω 8. κ* om και απο τ. ιδουμ. | κ* om και ante περι | και οι περι | ακουσαντες

θητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ καὶ ἀποκρι- ³³
θεὶς αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου;
³⁴ καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· ³⁴
ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὅς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα ³⁵
τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

Parabola de vario agro. Imagines lucernae, mensurae, seminatoris ac messoris, grani sinapis. Sedatur tempestas.

1-9
Mt 13, 1-9
Lc 8, 4-8

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ ¹
συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλείστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον
ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν ²
θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα- ²
βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ ἀκούετε. ³
ἰδοὺ ἐξηλθεν ὁ σπείρων σπεῖραι. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν ὃ ⁴
μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν ⁵
πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ καὶ ⁶
ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
ἐξηράνθη. ⁷ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ⁷
ἀκανθαὶ καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ ⁸
ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαί-
νοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ εἰς ἐξήκοντα
καὶ εἰς ἑκατόν. ⁹ καὶ ἔλεγεν· ὅς ἔχει ὧτα ἀκούειν, ἀκούετω. ⁹
¹⁰⁻²⁰ ¹⁰ Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἤρῳτουν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν ¹⁰
^{Mc 13,} ¹⁰⁻²³ ¹⁰ τοῖς δώδεκα τὰς παραβολὰς. ¹¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ ¹¹
^{Lc 8, 9-15} ^{Es 6, 9 s} ¹² μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω
¹² ἐν παραβολαῖς πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ¹²
ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέ-
ψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς. ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν ¹³
παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε;
¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπεῖρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσὶν οἱ παρὰ τὴν ^{14 15}
ὁδὸν ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται
ὁ σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ καὶ ¹⁶

32. περι : κ* προσ | οχλ. περι αυτ. | κ. λεγ. : ειπον δε | και αι αδελφαι :
ς κ om 33. και απεκριθη αυτοις λεγων | και οι : η οι 34. κυκλω : post
περιβλεψαμ. 35. ε κ οσ γαρ αν | αδελφη : add μου

IV, 1. συνιχηθη | πλειστ. : πολυς | εμβαντ. εις το πλοι. | ησαν : ην
3. του σπειραι 4. τα πετει. του ουρανου 5. αλλο δε επ. | κ* επι τα
πετρωδη | ευθειςω 6. και οτε etc : ηλιος δε ανατειλαντος 8. και αλλο |
κ αυξανομενα, ε αυξανοντα | κ εφερον | εις ter : εν ter 9. ελεγεν : add
αυτοις | οσ εχει : ο εχων 10. οτε δε | ηρωτησαν | την παραβολην 11. δε-
δοται γινωαι το μυστηρ. | τα παντα 12. αρ. αυτοις : add τα αμαρτη-
ματα 14. κ σπειρει 15. ευθειςω | αιρει · κ αποαζει | εν αυτοις : εν ταις
καρδιαις αυτων

- οὗτοι ὁμοίως εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκού-
 17 σωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ
 οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης
 18 θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ
 ἄλλοι εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν
 19 λόγον ἀκούσαντες, ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη
 τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συν-
 20 πνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ
 ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
 παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα
 καὶ ἐν ἑκατόν.
 21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν ^{Lc 8, 16}
 μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ; ^{11, 33}
 22 ²² οὐ γὰρ ἔστιν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ^{Lc 8, 17}
 23 ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. ²³ εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν, ^{12, 2}
 ἀκουέτω. ^{Mt 10, 26}
 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ με- ^{Lc 8, 18}
 25 τρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. ^{6, 38} ^{Mt 7, 2} ^{Lc 8, 18}
 δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ^{19, 26} ^{Mt 13, 12}
 26 Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἄνθρωπος ^{25, 29}
 27 βίβλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρῃται νύκτα
 καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν
 28 αὐτός. ²⁸ αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν
 29 στάχυν, εἶτεν πλήρησ σίτος ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ ὅταν δὲ παραδοῖ
 ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ
 θερισμός.
 30 Καὶ ἔλεγεν· πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ³⁰⁻³²
 31 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ³¹ ὡς κόκκος σινάπεως, ὅς ὅταν ^{Lc 13, 18s}
 σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὃν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν
 32 ἐπὶ τῆς γῆς, ³² καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον
 πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι
 ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

16. ουτ. εισιν ομοιωσ | ευθεωσ 17. ευθεωσ 18. αλλοι εισιν : ουτοι
 εισιν | επι : εισ | ουτοι εισιν : s^c 1633. om | ακουοντες 19. τ. αιωνος
 τουτου | περι : κ* παρα | συμπνιγ. | κ* συνπνιγει τον λογον και αι π. τα
 λοιπ. επιθυμ. εισπορευομεναι (κ^a add συνπνιγουσιν τον λογον, prioribus
 per incuriam, ut putō, non deletis) 20. εκεινοι : ουτοι | εν ter : εν ter
 21. οτι : s κ om | ο λυχν. ερχετ. | ινα etc : κ* υπο τον μοδιον τεθηναι
 η υπο | επι : κ υπο | τεθη sec : επιτεθη 22. εαν μη ινα : ο εαν μη | εισ
 φανερ. ελθη 24. προστ. υμιν : add τοις ακουουσιν 25. εχει pri : αν
 εχη 26. ως εαν ανθρωπ. 27. εγειρεται | s κ βλαστανη 28. αυτοματ.
 γαρ | ετεν bis : ειτα | s κ πληρη σιτον 29. παραδω | ευθεωσ 30. ελεγεν :
 κ^a add αυτοις | πως : τινη | η εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην
 31. οσ οταν : κ* om οσ, posteaque habet ο μικροτερον ον | μικροτεροο |
 ον παντων etc : παντων των σπερματων εστι 32. γιν. παντ. τ. λαχαν.
 μειζων

Μ: 13, 34

Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, 33 καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐ- 34 τοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλεν πάντα.

35-41

Lc 8,

22-25

Mt 8,

23-27

Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁψίας γενομένης· διέλ- 35 θωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν 36 αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦσαν μετ' αὐτοῦ. 37 καὶ γίνεται λαίλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλον 37 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. 38 καὶ ἦν αὐτὸς 38 ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; 39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ· 39 σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοὶ ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε 40 πίστιν; 41 καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλή- 41 λους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει;

V.

Daemoniacus nomine Legionis et sues. Iairi filia rediviva et mulier a sanguinis profluvio liberata.

1-20

Mt 8,

28-34

Lc 8,

26-39

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν 1 Γερασηνῶν. 2 καὶ ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπῆν- 2 τησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, 3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκ- 3 ἐτι οὐδεὶς ἐδύνάτο αὐτὸν δῆσαι, 4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλὰκις πέδαις 4 καὶ ἀλύσεσιν δεδεσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριῖσθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι, 5 καὶ 5 διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κρᾶζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. 6 καὶ ἰδὼν τὸν Ἰη- 6 σοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύννησεν αὐτῷ, 7 καὶ κρᾶξας 7 φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ νιὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. 8 ἔλεγεν γὰρ 8 αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. 9 καὶ 9 ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὀνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιὼν ὀνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. 10 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ 10

34. τοιο μαθηταις αυτου 36. και αλλ. δε : κ om δε | πλοιαρια | ησαν : ην 37. κ* μεγας | ανεμου μεγαλη | τα δε κυματα | κ επεβαλεν | ωστε ηδ. γεμ. το πλ. (sic κ*) : ε ωστε αυτο ηδ. γεμ., κ* om 38. και αυτοσ ην | εν τη : επι τη | διεγειρουσιν 40. ειπεν : κς λεγει | κ om οντως | πως ονκ : κ ουπω 41. υπακουουσιν αυτω

V, 1. ε γαδαρηνων, κς γερασηνων 2. εξελθοντι αυτω | ευθεως | απηνητησεν 3. εν τ. μνημειοις | και ουτε | ε κ αλυσεσιν | om ουκετι | ηδυ- νατο 4. αυτον ισχυεν | κ* om δαμασαι 5. εν τοις ορεισιν και εν τοις μνημασιν 6. ιδων δε 7. λεγει : ειπε 8. κ και ελεγ. αυτω 9. τι σοι ονομα | λεγ. αυτω : απεκριθη λεγων | λεγων 10. αυτα : ε αυτοσ, κ αυτον

- 11 ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη
 12 χοίρων μεγάλη βοσκομένη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες·
 13 πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³ καὶ
 ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
 εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
 εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ.
 14 ¹⁴ καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφηνον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν
 15 καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ
 ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον
 καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λε-
 16 γιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες
 17 πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζόμενῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ καὶ ἤρξαντο
 18 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ ἐμ-
 βαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς
 19 ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾗ. ¹⁹ καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ·
 ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
 20 ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἡλέησέν σε. ²⁰ καὶ ἀπῆλθεν,
 καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Λεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.
 + 21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὸ πέραν Mt 9, 1
Lc 8, 40
 πάλιν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασ-
 22 σαν. ²² καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος,
 23 καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ²³ καὶ παρα-
 καλεῖ αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει,
 24 ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇ τὰς χεῖρας αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. ²⁴ καὶ
 ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συν-
 25 ἔθλιβον αὐτόν. ²⁵ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη,
 26 ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ
 παρ' ἐαυτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ
 27 χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ
 28 ὄχλῳ ὀπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν
 29 ἄψωμαι καὶ τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²⁹ καὶ εὐθὺς ἐξη-
 ῤνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴσται
 30 ἀπὸ τῆς μάστιγός. ³⁰ καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγινούς ἐν ἑαυτῷ
 τὴν ἐξ αὐτοῦ δυνάμιν ἐξεληούσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν·
 31 τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταί

11. πρὸς τὰ ὄρη | κς βοσκομένων 12. λεγοντες : praeem παντες οι δαι-
 μονες 13. και επετρ. αντ. ευθεωσ ο ιησους | ησαν δε ως διασχ. 14. ος
 δε βοσκοντ. τους χοιρους | ανηγγειλαν | ε κ* και εξηλθον 15. κ* ηρ-
 χοντο | και ιματισμ. | λεγεωνα 18. εμβαντος | ινα η μετ αυτου 19. ο
 δε ιησους ουκ αφ. | αναγγειλον | ο κυρ. σοι (κ post πεπ.) πεπ. : σοι ο κυρ.
 εποηως 21. παλιν : ante εισ το περ. 22. και ιδον ερχεται 23. παρεκα-
 λει | αυτη τας χειρας | οπως σωθη και ζησεται 25. γυνη τισ | ετη δωδεκ.
 27. om τα | κ* οπισθεν 28. εαν αφωμ. κ. των ιματιων (κ του ιματιου)
 αντ. : καν των ιματιων αυτου αφωμ. 29. ευθεωσ 30. ευθεωσ

αὐτοῦ· βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἦφατο; ³² καὶ περιεβλέπειο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ ³² ³³ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὁ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ ³⁴ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὲς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. ³⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ³⁵ ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς παρ- ³⁶ ακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολου- ³⁷ θῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ ³⁸ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, ³⁹ καὶ ³⁹ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ⁴⁰ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ⁴¹ ὃ ἐστίν μεθερμηνεύμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. ⁴² καὶ ⁴² εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ⁴³ πολλὰ ἵνα μηδεὶς γινῶι τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Herod. Act. II.
VI.

Iesus Nazarethi spernitur; instruit et ablegat apostolos. Herodes et Herodias. Iohannis baptistae nex. Cibatio quinque millium. Itio super mare. Aegroti tactu sanati.

¹⁻⁶ ^{Mt 13,} ⁵³⁻⁵⁸ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατριδα αὐτοῦ, ¹ καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου σαβ- ² βάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; ³ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ³ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ⁴

Lc 4, 24
Io 4, 44

33. καὶ εἰδυῖα | γεγ. ἐπ αὐτῇ 36. ὁ δὲ ἰησ. εὐθὺς αὐτοῦ ακουσας 37. οὐδενα αὐτῷ συνακολουθῆσαι | εἰ μὴ πετρον 38. ἐρχεται | om καὶ post θορυβ. 40. αὐτ. δε : ὁ δὲ | ἀπαντας | τὸ παιδίον : add ἀνακειμενον 41. κούμ | ἐγειραι 42. εὐθὺς αὐτοῦ : κ add ὡσεὶ | εὐθὺς sec : om 43. γινῶ

VI, 1. ἐρχεται : ἦλθεν 2. ἐν τῇ συναγ. διδασκ. | οἱ πολλοὶ : κ om οἱ | ταῦτα : κ add πάντα | ἡ δοθεῖσα αὐτῷ | εἰς ὅτι αἱ δυνάμ. τοῦ δια τ. χειρ. αὐτ. γίνονται, κ καὶ αἱ δυν. αἱ τοιαύται (κ add αἱ) δια τ. χειρ. αὐτ. γινόμεναι 3. om τῆς ante μαρίας | καὶ (κ add ο) ἀδελφ. : ἀδ. δε | ἰωσήτος : κ ἰωσηφ, εἰ ἰωση 4. ἔλεγε δὲ αὐτ.

ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ
 5 καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν
 δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν.
 6 ⁶ καὶ ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

7 Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλῳ διδάσκων. ⁷ καὶ προσκαλεῖ- ⁷⁻¹³
 ται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ^{Lc 9, 1-6}
 8 ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ⁸ καὶ ^{Mt 10, 1-15}
 παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μὴδὲν αἴρῳσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον ⁹
 9 μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, ⁹ ἀλλὰ
 10 ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσθητε δύο χιτῶνας. ¹⁰ καὶ
 ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσέλθῃτε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν
 11 ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξεται ὑμᾶς μὴδὲ
 ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν
 12 ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹² καὶ ἐξελ-
 13 θόντες ἐκίρυσαν ἵνα μετανωῶσιν, ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλ-
 λον, καὶ ἡλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ^{Lc 9, 7-9}
 ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγγήγερται ἐκ ^{Mt 14, 15}
 15 νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι
 δὲ ἔλεγον ὅτι Ἡλείας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς
 16 εἷς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ
 ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἡγέρθη.

17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην ¹⁷⁻²⁹
 καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίπ- ^{Mt 24, 3-12}
 18 ππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ ^{Lc 3, 19 s}
 Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ
 19 ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἠθέληεν αὐτὸν
 20 ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν
 Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει
 αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν.
 21 ²¹ καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιροῦ, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις
 αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις
 22 καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς
 αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ καὶ

4. αὐτου : αυτου | κ* om και ε. τ. συγγ. αυτ. | ε κα συγγενεσιν | ε κα om
 αυτου post συγγ. 5. ε κ ηδυνατο | ουδεμ. δυναμ. ποιησαι 6. εθαυμαζε
 8. αρωσιν | μη πηρ. μη αρτ. 9. αλλ | ε* ενδυσασθαι 11. οσ αν τοποσ
 etc : οσοι αν μη δεξονται | εἰς μαρτ. αυτοις : add αμην λεγω υμιν, ανε-
 κτοτερον εσται σοδομοις ηγομορροις εν ημερα κρισεωσ η τη πολει εκεινη
 12. εκηρυξ. (κ* add αυτοις) : εκηρυσσον | μετανοησωσι 14. εκ νεκρ.
 ηγερθη 15. δε prim : om | ε κ ηλιας | ελεγον sec : κ om | προφητης :
 add εστιν | η ως εἰς 16. ελεγεν : ειπεν οτι | ιωαννην, ουτος εστιν· αυ-
 τοσ ηγερθη εκ νεκρων, κ* ουτος ιωαννης ηγερθη (κα ουτος ιωαννης,
 αυτοσ ηγερθη) 17. εν τη φυλακη 20. ηπορει : εποιει 21. εποιει
 22. κ* ελθουσης | αυτησ της : κ αυτου | ηρρεσεν : και αρεσασησ

τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ· αἰτήσόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. ²³ καὶ ὥμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐὰν ²³ αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσου τῆς βασιλείας μου. ²⁴ καὶ ἐξελ- ²⁴ θούσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν· τὴν κεφαλήν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. ²⁵ καὶ εἰσελθούσα εὐθὺς μετὰ ²⁵ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾗτήσατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ ²⁶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ᾔθελῆσεν ἀθετῆσαι αὐτήν. ²⁷ καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ²⁷ ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν ²⁸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτήν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες ²⁹ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.

30-33 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγ- ³⁰ γειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ἐδίδαξαν. ³¹ καὶ λέγει ³¹ αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον ³² τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν ³³ αὐτοὺς πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ पासων τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.

34-44 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, ³⁴ ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν ³⁵ αὐτοὺς πολλά. ³⁵ καὶ ἦδη ὥρα πολλῆς γινομένης προσελθόντες ³⁵ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ³⁶ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀπο- ³⁷ κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν θηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ ³⁸ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσους ἄρτους ³⁸ ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο

22. ο δε βασ. ειπ. : ειπεν ο βασιλ. | κ αιτησαι 23. οτι ο εαν : ο τι εαν | αιτησης : praem με 24. η δε εξελθουσα | αιτησομαι | του βαπτιστου 25. κ* ελθουσα | ευθεωσ | μοι δωσ εξαυτης 26. ε κ συνανακειμενουσ | αυτην αθετησαι 27. ευθεωσ | σπεκουλατωρα | ενεγκαι : ενεχθηραι 28. ο δε απελθων 29. ε κ ηλθον | αυτον : αυτο | εν τω μνημειω 30. παντα και οσα | και οσα εδιδ. 31. λεγει : ειπεν | εισ : κς επ | αναπαυεσθε | ηυκαιρουν 32. εν πλοιω εισ ερημ. τοπ. 33. υπαγοντας : add οι οχλοι | κ. προηλθ. αυτους : add και συνηλθον προς αυτον 34. ειδεν : add ο ιησουσ | επ αυτοισ | κ* om ως προβ. 35. γενομενησ | προσελθ. αυτω | λεγουσιν 36. τι (κ βρωματα τι) φαγωσιν : αρτους : τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν 37. διακοσ. θηναρ. | δωμεν 38. και ιδετε | γνοντες : κ* ελθοντες

- 39 ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντα συμπόσια ^{συμ-}
 40 πόσια ἐπὶ τῷ γλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαί,
 41 κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. ⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε
 ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγη-
 σεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα
 42 παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ
 43 ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν. ⁴³ καὶ ἦσαν κλασμάτων δώ-
 44 δεκα κοφίνων πληρώματα, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. ⁴⁴ καὶ ἦσαν οἱ
 φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
 45 Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ¹⁵⁻⁵²
 πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαιδάν, ἕως αὐτοῦ ^{Mt 14.}
 46 ἀπολύει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ²²⁻³³
 47 ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν
 48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ καὶ ἰδὼν
 αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
 αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς
 περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς.
 49 ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν
 50 ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀνέκραξαν. ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν ^{φαντα}
 καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει
 51 αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ καὶ ἀνέβη πρὸς
 αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ ἑλίαν ἐκ περισ-
 52 σοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο. ⁵² οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις,
 ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
 53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρὲτ καὶ ⁵³⁻⁵⁶
 54 προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ^{Mt 14.}
 55 ἐπιγινόντες αὐτὸν ⁵⁵ περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκεῖνην καὶ
 ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν,
 56 ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. ⁵⁶ καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμην
 ἢ εἰς πόλιν ἢ εἰς ἀγρὸν, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθε-
 νοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κὰν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
 αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

39. κ ανακλιθῆναι 40. ανεπεσον | κατα bis : ανα 41. κ* και κλασας
 τ. αρτ. εδιδου | τοις μαθητ. αυτου | παρατιθωσιν 43. κλασματων δωδ.
 κοφινουοσ πληρεισ 44. τ. αρτουσ : κ om | σ ωσει πεντακ., κ ωσ πεντακ.
 45. ευθεωσ | κ εισ πλοι. | απολυση 48. και ειδεν | κ εναντ. ο ανεμ. | και
 περι 49. περιπατ. επι τ. θαλασσ. | οτι φαντ. εστ. : φαντασμα ειναι
 50. ειδον | ο δε etc : και ευθεωσ 51. κ om εκ περισσ. | εξισταντο : add
 και εθανμαζον 52. αλληγν : ην γαρ | η καρδ. αυτων 53. διαπερ. ηλθον
 επι την γην γεννησαρετ | κ* προσωρμηθησαν 54. ευθεωσ 55. περι-
 δραμοντες omisso και sq | περιχωρον | επι : κ εν | κ κραβαττοις, σ κραβ-
 βατοις | κ οπου ηκουσθη | οτι εκει εστιν 56. οπου αν | om εισ sec et
 tert | κ η εν ταις | επιθουν | αν : κ om | ηπτοντο

πάν τὸ ἔσωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται
 19 αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν
 ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφροδῶνα ἐκπορεύεται, καθα-
 20 ρίζων πάντα τὰ βρώματα; ²⁰ ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
 21 ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ
 τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
 22 πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, ²² μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος,
 ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη·
 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄν-
 θρωπον.

24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου. καὶ ²⁴⁻³⁰
 εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἠθέλησεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη ^{Mt 15, 21-28}
 25 λαθεῖν. ²⁵ ἀλλὰ εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ
 θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, εἰσελθοῦσα προσέειπεν πρὸς
 26 τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συροφονικίσσα τῷ
 γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγα-
 27 τρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ
 τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς
 28 κυναρίοις βαλεῖν. ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· ναί, κύριε·
 καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψυχίων
 29 τῶν παιδίων. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπάγε,
 30 ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον. ³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα
 εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην
 καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.

31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ ^{Mt 15, 29}
 εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπό-
 32 λεως. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιᾶλον, καὶ παρα-
 33 καλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ καὶ ἀπολαβόμενος
 αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους εἰς τὰ
 34 ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ ἀνα-
 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφφαθά, ὃ
 35 ἐστίν διανοίχθητι. ³⁵ καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς
 36 ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. ³⁶ καὶ
 διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλ-

18. κομ ειστ. ανθρωπ. | κ ου κοινοι τον ανθρωπ. 19. καθαριζον 21. μοι-
 χειαι πορν. φονοι 22 κλοπαι 24. και εκειθ. αναστ. | μεθορια | τυρου :
 add και σιδωνος | εισ την οικιαν | ηθελεν | ηδυνηθη 25. αλλα etc :
 ακουσασα γαρ γυνη | κ om αυτης | ελθουσα 26. ην δε η γυνη | συρο-
 φοινισσα | εκβαλλη 27. κ. ελεγεν : ο δε ιησους ειπεν | καλον εστι | βαλειν
 τ. κυναρ. 28. και γαρ τα κυν. | κ* αποκατω | εσθιει 29. το δαιμ. εκ
 της θυγατρ. σου. 30. κ εαντης | ευρε το δαιμ. εξεληλυθ. και την
 θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης 31. τυρου και σιδωνος ηλθε |
 εισ : προσ 32. κωφον μογιαλ. | κ* τας χειρας 33. κατ ιδι. απο τ.
 οχλ. | τους δακτ. αυτου 34. κς εφφεθα 35. και ευθως δηνοιχθησαν |
 ευθως : om 36. λεγωσιν : ειπωσιν | αυτοσ αυτοισ

Mt 15, 30s λετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον. ³⁷ καὶ ὑπερπερισσῶς ³⁷ ἐξεπλησσοντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

VIII.

Satiantur quattuor millia. Ostentum caeleste recusatur. Fermentum Pharisaeorum. Caecus Bethsaida. Iudicia de Christo. Calamitatum Christi et sectatorum eius necessitas.

¹⁻⁹ ^{Mt 15, 32-39} ^{Mc 6, 31-41} Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ ¹ μὴ ἔχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· ² σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσ- ² μένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐ- ³ τοὺς νήστις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἦκασιν. ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- ⁴ ται αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνησεται τις ὥδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; ⁵ καὶ ἡρώτα αὐτοῦς· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ ⁵ εἶπαν· ἐπτά. ⁶ καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· ⁶ καὶ λαβὼν τοὺς ἐπτά ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν· καὶ παρέθηκεν τῷ ὄχλῳ. ⁷ καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ παρέθηκεν. ⁸ καὶ ^{7 8} ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἐπτά σπυρίδας. ⁹ ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. ⁹

^{Mt 15, 39} Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹⁰ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. ¹¹ καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι ¹¹ καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύ- ¹² ματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ¹³ ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

¹⁴⁻²¹ ^{Mt 16, 5-12} ^{Lc 12, 1} Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ ¹⁴ εἶχον μεθ' ἐαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· ¹⁵ ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. ¹⁶ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ¹⁶ ἔχομεν. ¹⁷ καὶ γινὼς λέγει αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους ¹⁷ οὐκ ἔχετε; οὐπὼ νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν

36. αυτοι: om 37. και τουσ αλαλ.

VIII, 1. παλιν πολλ. : παμπολλον | προσκαλ. ο ιησουσ τ. μαθητ. αυτου 2. ημερας τρεις 3. ιηστεις | κ. τινες : τιν. γαρ | απο : om | ε ηκουσιν 4. αυτω : κ om | οτι ποθεν : ε ποθεν, κ και ειπαν ποθεν 5. επηρωτα | κ αρτ. εχετε | ειπον 6. παραγγειλε | παραθωσι 7. ειχον | αυτα : om | παρεθηκεν : ειπε παραθειναι και αυτα (κα παρατιθειναι και ταυτα) 8. και εφαγ. (κ add παντες) : εφαγ. δε | κ τα περισ. | κ σφυριδας 9. ησαν δε : add οι φαγοντες | ωσ : κ om 10. ευθειας | ηλθεν : κ* add ο ιησουσ 11. συζητειν | σημειον : κ add ιδειν 12. σημει. επιζητει 13. εμβας παλιν εισ το πλοιον 16. πρ. αλληλους : add λεγοντες 17. κ. γινουσ : ε κ* add ο ιησουσ | ετι πεπωρωμ.

18 καρδίαν ὑμῶν; 18 ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὥτα ἔχοντες
 19 οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε, 19 ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα
 εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, καὶ πόσους κοφίνους κλασμάτων πλή-
 20 ρεις ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα. 20 ὅτε καὶ τοὺς ἑπτὰ εἰς
 τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σφυρίδων πληρώματα κλασμάτων
 21 ἤρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτὰ. 21 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐπω συνιέτε;
 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαιδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν,
 23 καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψῃται. 23 καὶ ἐπιλαβόμενος
 τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ
 πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα
 24 αὐτὸν εἴ τι βλέπει. 24 καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀν-
 25 θρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. 25 εἶτα πάλιν
 ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν
 26 καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν δηλαυγῶς ἅπαντα. 26 καὶ ἀπ-
 ἐστείλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μὴ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῇς.
 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας
 Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;
 28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ
 29 ἄλλοι Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἰς τῶν προφητῶν. 29 καὶ αὐτὸς
 ἐπηρώτα αὐτοὺς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ
 30 Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. 30 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς
 31 ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς
 ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆ-
 32 ραι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
 καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. 32 καὶ
 παρηρσίε τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν
 33 ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ,
 ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ
 εἶπεν αὐτοῖς· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω
 ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

18. βλέπετε; — ἀκούετε, (sed Wst -ετε;) καὶ — μνημον.; οτε | κ* om καὶ
 ante ωτα 19. om καὶ ante ποσους | κοφιν. πληρεις κλασμ. 20. οτε
 καὶ : οτε δε | τους επτα : κ add αρτους | κ. λεγουσιν : οι δε ειπον
 21. ουπω : πως ου 22. ε κ* ερχεται 23. εξηγαγεν 24. ελεγεν : κ*
 ειπεν | οτι ως etc : ες ως δενδρα περιπατουντας 25. κ. διεβλεψ. : καὶ
 εποιησεν αυτον αναβλεψαι | καὶ ενεβλεπεν, κ* κ. εβλεπεν | ες κς τηλουργωσ |
 απαντας 26. αυτον : κ post οικον | τον οικον | μηδε εἰς την κωμην
 εἰσελθῃς μηδε ειπῃς τινι εν τη κωμη 27. καισαρειας 28. ειπαν :
 απεκριθησαν | om αυτω λεγοντες | οι pri : om | ηλιαν | οτι εἰς : ενα
 29. επηρ. αυτους : λεγει αυτοις | απκριθ. δε | ο χριστος : κ add ο υιος
 του θεου 31. υπο : απο | om των ante αρχιερ. et ante γραμματ. 32. αυ-
 τον : ε κ ante ο πετρ. 33. τω πετρω | καὶ λεγει : λεγων 34. οστις : κ
 ει τις | ακολουθειν : ε κ ελθειν | κ τ. στανρ. εαυτου

27-30
 Mt 16,
 13-20
 Lc 9,
 18-21

31-33
 Mt 16,
 21-23
 Lc 9, 22

34-38
 Mt 16,
 24-27
 Lc 9,
 23-26

Mt 10, 39 35 ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν 35
Lc 17, 33
10, 29 ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει
αὐτήν. 36 τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον 36
καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλ- 37
λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 ὅς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς 38
ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. (IX.) 1 καὶ 1
ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ὧδε τῶν ἐστηκότων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

IX.

Transfiguratio; Elias. Christus sanat daemoniacum non sanatum ab apostolis. Messiae moriendum esse. Discipulorum ambitio et infans. Offensionum pericula; salitura ignis.

2-8 Mt 17, 1-8 2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον 2
Lc 9, 28-36 καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος
ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,
3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γραφεὺς 3
ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. 4 καὶ ὤφθη αὐτοῖς 4
Ἡλείας σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 καὶ 5
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν
καὶ Ἡλείᾳ μίαν. 6 οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ· ἐκφοβοὶ γὰρ ἐγέ- 6
γοντο. 7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο 7
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε
αὐτοῦ. 8 καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ 8
τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. 9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ 9
τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ᾧ εἶδον διηγῶνται, εἰ
μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 καὶ τὸν 10
λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν
ἀναστῆναι. 11 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ Φαρι- 11
σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 12 ὁ δὲ 12
ἔφη αὐτοῖς· Ἡλείας ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα. καὶ

35. ος γαρ αν|απολεση|ουτος σωσ. αυτ. 36. ωφελησει|κ* ανθρωπος|
εαν κερδηση, item και ζημιωθη 37. η τι δωσει ανθρωπ. 38. γαρ αν

IX, 1. ε κ τιν. των ωδε εστηκοτ. (κ εστωτων) 2. μεθ' ημερ. | κ
υψηλ. λιαν 3. εγενοντο | λιαν; add ωσχιων | ουτως: om 4. ε κ ηλιασ|
ε μωσει, κ μωνση | ε συλλαλουντ., κ λαλουντες 5. ραββι | σκηνας τρεισ|
μωσει 6. αποκριθη (κ απεκριθη): λαληση | ησαν γαρ εκφοβοι 7. ηλθε
φωνη|νεφελησ: add λεγουσα|αυτου ακουετε 8. αλλα: κ ει μη 9. κατα-
βαινοντ. δε | διηγησαντ. α ειδον | ει μη (sic κ*) : κ* om 10. συζητ.
11. om οι φαρισ. και | ε κ ηλιαν 12. εφη: αποκριθεις ειπεν | ε κ ηλιασ.
Praeterea ε κ add μεν | κς πρωτος | κ* αποκαταστανει, ε αποκαθιστα

- πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ
 13 ἐξουθενωθῇ. ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἰησὺς ἐλήλυθεν, καὶ
 ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.
 14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ ¹⁴⁻²⁹
 15 αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας πρὸς αὐτούς. ¹⁵ καὶ εὐθὺς ^{Mt 17, 14-21}
 πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ^{Lc 9, 37-42}
 16 ἥσπαζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συνζητεῖτε πρὸς
 17 αὐτούς; ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε,
 18 ἥρεγκα τὸν υἱὸν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον, ¹⁸ καὶ ὅπου
 εἶναι αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὁδόντας
 καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν,
 19 καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ
 ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;
 20 φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ καὶ ἥρεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ
 ἰδὼν αὐτόν, τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν
 21 ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα
 αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν·
 22 ἐκ παιδιότητος. ²² καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς
 ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλὰ εἴ τι δύνη, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ-
 23 χισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τὸ εἶ δύνη; πάντα
 24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου
 25 ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς
 ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ
 λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι,
 26 ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας
 καὶ πολλὰ σπαράξας ἔξηλθεν· καὶ ἐγένετο ὥσεί νεκρός, ὥστε
 27 τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας
 28 τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. ²⁸ καὶ εἰσελθόντος
 αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν·
 29 ὅτι ἡμεῖς οὐκ ᾔδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
 τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.
 30 Καὶ κεῖθεν ἔξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ³⁰⁻³²
 31 οὐκ ἤθελον ἵνα τις γνοῖ. ³¹ ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ^{Mt 17, 22-23}
^{Lc 9, 43-45}

12. ανθρωπου, ινα - εξουθενωθη 13. οτι: κ* om | ηθηλυσαν 14. ελθων
 et ειδεν | συζητ. | προς αυτους (κ* εαυτ.): αυτοις 15. ευθεως | ιδων
 et εξεθαμβηθη 16. αυτους: τους γραμματεις | κ* προς εαυτους 17. και
 αποκριθεις εις εκ τ. οχλ. ειπεν 18. οπου αν | ρησσει αυτον | τους
 οδοντ. αυτου | ειπον 19. αυτοις: αυτω | κ* προς εμε 20. ευθεως id-
 que ante το πνευμ. | εσπαραξεν 21. ωσ: κς εξ ου | om εκ 22. αυτον:
 post πολλாகις | αλλ | δυνασαι 23. ει δυνασαι πιστευσαι 24. ευθυς:
 κ* και, ε και ευθειωσ | μετα δακρυων ελεγε· πιστευω κυρις 25. ο οχλ.:
 om ο | το πνευμα το αλαλ. και κωφον | εγω: κ* om | σοι επιτασσω
 26. κραξαν et σπαραξαν | ε κ* σπαραξ. αυτον | om τους 27. της χειρ.
 αυτου: αυτον της χειρ. 28. και εισελθοντα αυτον | επηρωτ. αυτ. κατ
 ιδιαν 29. εν προσευχη: add και νηστεια 30. και εκειθεν | γνω

καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ³² ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

³³⁻³⁷ Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ³³ ἐπρωῶτα αὐτοῦς· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ ἐσιώπων· ³⁴ πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. ³⁵ καὶ ³⁵ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ καὶ ³⁶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ ὃς ἂν ἐν τῶν παιδίων τούτων δεξιῇται ἐπὶ ³⁷ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστειλαντά με. ³⁸ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· ³⁸ διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ³⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν ³⁹ ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακο-λογῆσαί με· ⁴⁰ ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. ⁴⁰ ⁴¹ ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι ⁴¹ Χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν ⁴² πιστευόντων, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περὶκεῖται μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ καὶ ⁴³ εἰς σκανδαλίσῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοπον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. ⁴⁵ καὶ εἰς ὁ πούς σου ⁴⁵ σκανδαλίσῃ σε, ἀπόκοπον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. ⁴⁷ καὶ εἰς ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίῃ σε, ἐκβαλε αὐτόν· καλὸν ⁴⁷ σε ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ⁴⁸ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκῶληξ ⁴⁸ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννεται. ⁴⁹ πᾶς γὰρ πυρὶ ⁴⁹

31. μετ. τρ. ημ. : τη τριτη ημερα 33. ηλθεν | καπερναουμ | προς εαν-
τους διελογιζεσθε 34. κ τις μειζ. εστιν 37. ος εαν εν των τοιουντ.
παιδι. | και ος αν (κ om αν) : κ. ος εαν | κ δεχεται, ε δεξεται 38. εφη :
απεκριθη δε | ο ιω. : add λεγων | εν τω : ε (non se) om εν | ος ονκ ακολ.
ημιν : κ om | εκωλυσαμεν | ηκολουθει : ακολ. 40. ε (non se) υμων υπ.
υμων 41. αν : κ εαν | εν τω ονοματ. | μου : κc om | χριστου : κ* εμου
(sic) | οτι sec : om 42. om τουτων | πιστευοντ. εις εμς | λιθος μυλικος
43. σκανδαλιζη | καλ. σοι εστι | εις τ. ζω. εισελθ. | απελθ. : κ* εισελθ. |
κc om εις το πυρ το ασβεστ. 44. οπου ο σκωληξ αυτων ου τελευτα
και το πυρ ου σβεννυται 45. κ σκανδαλιζει | καλ. εστ. σοι | εισελθειν :
κ post ζωην | χωλον : κ κυλλον η χωλ. | βληθηναι : κ post εις τ. γεενν. |
εις τ. γεενναν : add εις το πυρ το ασβεστον 46. οπου ο σκωληξ αυ-
των ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται 47. καλον σοι εστι | ε. τ. γε-
ενναν : add του πυρος 49. κ εν πυρι

50 ἀλισθίσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἄλλα· ἐὰν δὲ τὸ ἄλλα ἀναλον γένηται, ^{Mt 5, 13}
 ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύνετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ^{Lc 14, 34}
 ἀλλήλοις.

X.

Responsio de repudio. Infantes admissi. Iuvenis dives divitiarumque pericula. Discipulorum praemia. Messiae mors. Ambitio filiorum Zebedaei. Bartimaeus caecus.

- 1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας καὶ ¹⁻¹²
 πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, ^{Mt 19, 1-9}
 2 καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. ² καὶ προσελθόντες οἱ
 Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι,
 3 πειράζοντες αὐτόν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῶν
 4 ἐντείλατο Μωϋσῆς; ⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ^{Deu 24, 1}
 5 ἀποστασίῳ γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ^{Mt 5, 31}
 πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
 6 ⁶ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· ⁷ ἔνε- ^{6 ss}
 κεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη- ^{Gen 1, 27}
 8 τέρα αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, ὥστε οὐκέτι
 9 εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ. ⁹ ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος
 10 μὴ χωριζέτω. ¹⁰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου
 11 ἐπηρώτων αὐτόν. ¹¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα ^{Mt 5, 32}
 12 αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾷται ἐπ' αὐτήν· ¹² καὶ ἐὰν αὕτῃ ^{Lc 16, 18}
 ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾷται.
 13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιὰ ἵνα ἄψῃται αὐτῶν· οἱ δὲ μα- ¹³⁻¹⁶
 14 θηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρονσιν. ¹⁴ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἡγα- ^{Mt 19,}
 νάκησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸς με, ¹³⁻¹⁵
 μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ^{Lc 18,}
 15 ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς ¹⁵⁻¹⁷
 16 παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ
 κατευλόγει, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.
 17 Καὶ ἐκπορευομένον αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἰς καὶ ¹⁷⁻²⁷
 γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ^{Mt 19,}
 18 ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί ¹⁶⁻²⁶
 19 με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ¹⁸⁻²⁷ ¹⁹ τὰς

49. αλισθησεται : add και πασα θυνσια αλι αλισθησεται 50. το αλας
 ter

X, 1. κακειθεν | και περαν : δια του περ. | συμπορ. 2. επηρωτη-
 σαν 3 et 4. μωσησ 4. ειπον | μωσησ επετρεψεν 5. και αποκριθεισ
 ο ιησους 6. επ. αυτουσ ο θεουσ 7. μητερ. αυτου : om αυτου Prae-
 terea add και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου 8. κ σαρξ
 μια 10. εις etc : εν τη οικια | οι μαθητ. αυτου | περι τουτου (κ του-
 των) : περι του αυτου | επηρωτησαν 11. οσ εαν 12. και εαν γυνη
 απολυη τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω 13. αυτων αυτην | κ
 επετιμησαν | τ. προσφερουσιν : κ αυτοις 14. ε κ και μη 15. οσ εαν
 16. κ. εναγκ. αυτ. τιθεισ τας χειρ. επ αυτα ηυλογει αυτα

Fr 20,
12-16

ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύῃς, μὴ φονεύῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ
ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ
τὴν μητέρα σου. ²⁰ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ²⁰
ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ²¹
ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις
πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ,
καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²² ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν ²²
λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ καὶ περιβλεψάμενος ²³
ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρή-
ματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ ²⁴
μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν
ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν
βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· ²⁵ εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ ²⁵
τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήρουντο λέγοντες ²⁶
πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ ²⁷
Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ·
πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.

23-31
Mt 19,
27-30
Lc 18,
28-30

Ἦρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδὸν ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα ²⁸
καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. ²⁹ ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ²⁹
ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφόν ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ
πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου,
³⁰ εἰ μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίαν ³⁰
καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς
μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζῶν αἰώνιον.
³¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. ³¹

32-34
Mt 20,
17-19
Lc 18,
31-33

Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ ἦν ³²
προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες
ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς
λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ³³ ὅτι ἰδὸν ἀναβαίνομεν εἰς ³³
Ἱερουσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἄρ-
χιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ
καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, ³⁴ καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ ³⁴

19. κ* om μη μοιχ., κ* post μη φον. pon | σου sec : om 20. εφη : απο-
κριθεις ειπεν 21. εν σοι υστερ. | ακολ. μοι : add αρας τον σταυρον
23. κ* ελεγεν 24. δυσκ. εστιν : add τουσ πεποιθотας επι τοις χρημασιν
25. κ om της pri et sec | τρυμ. : κ* τρηματοσ | διελθ. : κ εισελθ. 26. προσ
εαυτους : κ πρ. αυτον 27. εμβλεψ. δε | λεγει : κ ειπεν | αλλ ου πα. τω
θεω | δυνατα εστι 28. Και ηρξατο ο πετρ. λεγ. αυτω | ε κ ηκολουθη-
σαμεν | σοι : κ add τι αρα εσται ημιν 29. εφη (κ add αυτω) ο ιησ. :
αποκριθεις ο ιησ. ειπεν | ε κ η πατερ. η μητερ. | η τεκνα : praem η γυναικα |
κ* om ενεκ. εμου και | ενεκεν sec : om 30. απολαβη | κ* om οικιασ usque
μετ. διωγμων (κ* supplet usque τεκνα, rell κ* add) | κ* και μητερα, κ* και
πατερα και μητερα 31. κ om οι 32. οι δε ακ. εφ. : και ακολουθουντ.
εφοβουντο 33. κ* om και τοις γραμμ.

καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

- 35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ ³⁵⁻⁴⁰
 Ζεβεδαίου, λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτή- ^{Mt 20, 20-23}
 36 σωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με
 37 ποιήσω ὑμῖν; ³⁷ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἰς σου ἐκ
 δεξιῶν καὶ εἰς σου ἐξ ἁριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.
 38 ³⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε
 39 βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
 αὐτοῖς· τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
 40 βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ
 ἐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται.

- 41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανατεῖν περὶ Ἰακώβου ⁴¹⁻⁴⁵
 42 καὶ Ἰωάννου. ⁴² καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει ^{Mt 20, 24-28}
 αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου- ^{Lc 22, 25-27}
 43 σιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ οὐχ
 οὕτως δὲ ἔστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν
 44 ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ⁴⁴ καὶ ὅς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι
 45 πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
 αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

- 46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχώ. καὶ ἐκπορευομένον αὐτοῦ ἀπὸ ⁴⁶⁻⁵²
 Ἱερειχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου ^{Mt 20, 29-34}
 47 Βαρτιμαῖος, τυφλὸς προσαίτησ, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. ^{Lc 18, 35-43} καὶ
 ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνὸς ἔστιν, ἤρξατο κραῖζειν καὶ
 48 λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπετίμων αὐτῷ
 πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυεὶδ,
 49 ἐλέησόν με. ⁴⁹ καὶ στάς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ
 φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε.
 50 ⁵⁰ ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν
 51 Ἰησοῦν. ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις
 52 ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² ὁ

34. καὶ ἐμπτύσουσιν (κ* -ουσιν) : post καὶ μαστιγ. αὐτ. pon | κ. ἀποκτεν. αὐτον | τη τρίτῃ ἡμέρᾳ 35. κ* παραπορευοντ. | om αὐτω post λεγοντ. | κς αιτησομεν | σε : om 36. με ποιησω : ποιησαι με 37. ειπον | εκ δεξι. σου | αριστ. : ε κ ευωνυμων 38. η το : καὶ το 39. ειπον | το μεν ποτηρ. 40. η εξ : καὶ εξ | ευωνυμων : add μου | ητοιμασται : κ* add υπο του πατροσ μου 41. κ καὶ περι 42. καὶ πρ. α. ο (κ* om) ιησ. : ο δε ιησ. προσκ. ατουσ | οι μεγ. αὐτ. : κ οι βασιλεισ 43. εστιν : εσται | οσ εαν θελ. γενεσθ. μεγ. εν υμιν | εσται : κ εστω | διακον. υμων 44. υμ. γεν. πρ. : κ εν υμιν ειναι πρωτ. 46. ε κ εισ ιεριχω | απο ιεριχω | om ο ante υιοσ | ο τυφλοσ | προσαιτησ (κ καὶ πρ.) : προσαιτων post οδον 47. ε κ ναζω- ραισ | ο υιοσ δαβιδ 48. δαβιδ 49. ειπεν αὐτον φωνηθηται | εγειραι 50. αναπηδ. : αναστας 51. κ. αποκρ. λεγει αὐτω ο ιησ. | τι θελ. ποιησω σοι | ραββουνι

δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

Solemnis ingressio. Imprecatio ficus. Purgatio templi. De fide, precibus et placabilitate. De baptismo Iohannis.

1-10
Mt 21, 1-11
Lc 19, 29-38
Jo 12, 12-15

Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς Βηθανίαν πρὸς 1
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ 2
λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ
εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρίσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ'
ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐπω κεκάθικεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε· ὁ κύριος αὐτοῦ 3
χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. ⁴ καὶ ἀπῆλθον 4
καὶ εὗρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμ-
φόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον 5
αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς 6
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον 7
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ
ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. ⁸ καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν 8
εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. ⁹ καὶ 9
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον· ὡσαννὰ, εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη 10
βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυεὶδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

(Mt 21, 17)

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψά- 11
μενος πάντα, ὅψε ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν
μετὰ τῶν δώδεκα.

12-14
Mt 21, 18-19

Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπεί- 12
νασεν. ¹³ καὶ ἰδὼν συκὴν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν 13
εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ
φύλλα· ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. ¹⁴ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν 14
αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ
ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15-18
Mt 21, 12-16
Lc 19, 45-48
Jo 2, 14-17

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν 15

52. κς και ο ιησουσ | ευθewσ | αυτω : τω ιησου

XI, 1. εἰς ιερουσαλημ | ε κ εἰς βηθφαγη καὶ (κ add εἰς) βηθανιαν
2. κ* om την κατεν. υμων | ευθewσ | ουδεις ανθρωπων (omisso ουπω) |
κ εκαθισεν | λυσαντες αυτον αγαγετε 3. ε κ εἰπατε οτι | ευθewσ |
αποστειλει | παλιν : om 4. απηλθον δε 6. ειπον | ειπεν : ενετειλατο
7. φερουσιν : κ* αγουσιν, ε ηγαγον | επεβαλον | τα ιματια αυτων :
κ* αυτων τα ιματ. chaque ante αυτω | κ εκαθισαν | επ αυτω 8. πολλοι
δε | στοιβαδας | κοψ. εκ τ. αγρ. : εκοπιον εκ των δενδρων και εστρων-
νον εἰς τὴν ὁδὸν 9. εκραζον : add λεγοντες | ωσαννα 10. βασιλεια :
add εν ονοματι κυριου | δαβιδ 11. εἰς ιεροσολ. : add ο ιησουσ | και εἰς
το ιερ. | οψιασ 12. κ* om επεινασεν 13. συκην : κ add μιαν | om απο |
ευρησει τι | ου γαρ ην καιρος συκων 14. αποκριθεις : add ο ιησουσ |
εκ σου εἰς τον αιωνα | ες ουδεις 15. και εἰσελθων : add ο ιησουσ

ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ
 ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν
 16 πωλούντων τὰς περιστρεὰς κατέστρεψεν, ¹⁶ καὶ οὐκ ἤφειεν ἵνα
 17 τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν
 αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται
 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν.
 18 ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς
 αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξε-
 πλήρουντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. (Mt 21, 17)
 20 Καὶ παραπορευόμενοι πρῶτ' εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ
 21 ῥιζῶν. ²¹ καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· ῥαββί, ἴδε ἡ
 22 συκὴ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. ²² καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει
 23 αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ (Lc 17, 6)
 τῷ ὄρει τούτῳ· ἄρθῃτι καὶ βλήθῃτι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ
 διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεῦῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται,
 24 ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε
 25 καὶ αἰτεῖσθε, πιστεῦετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν Mt 6, 14
 στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ
 πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι- ²⁷⁻³³
 πατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ- ^{Mt 21, 23-27}
 28 ματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
 ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα
 29 ποιῇς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον,
 καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
 30 ³⁰ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἢν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπο-
 31 κρίθητέ μοι. ³¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· ἐὰν
 εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
 32 ³² ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες
 33 γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκρι-
 θέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει
 αὐτοῖς· οὐδὲ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

15. om τοις ante αγοραζοντ. | κ* om κατεστρεψ., κc supplet post περιστ.
 17. και ελεγεν : λεγων | ε κ εποιησατε 18. οι γραμματ. και οι αρχιερ.
 απολεσουσιν | πας γαρ : οτι πας | εξεπληροσσετο 19. οταν : οτε 20. κ*
 παραπορευετο posteaque και ιδον | πρωι παραπορ. 21. ραββι 22. om
 ο ante ιησ. | κ ει εχετε 23. αμην γαρ | οτι : κ om | πιστευση | ο λαλει :
 α λεγει | εστ. αυτω : add ο εαν ειπη 24. οσα αν προσευχομενοι αιτ.
 πιστ. οτι λαμβανετε 25. ε στηκητε, κ σιτητε 26. ει δε υμεις ουκ
 αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα
 υμων 28. λεγουσιν | η τις : και τις | κ εδωκ. την εξουσ. ταυτ. 29. ο
 δε ιησ. : add αποκριθεις | ε κ υμας καγω 30. om το ante ιωανν. | κ
 ποθεν ην; εξ ουρ. η εξ 31. ε ελογιζοντο, κ* προσεελογιζοντ. 32. αλλ
 εαν ειπ. | λαον : κ οχλον | κ* παντες | οτι οντως προφ. ην, κ* om οντως
 33. λεγουσι τω ιησου | και ο ιησ. αποκριθεις

XII.

Parabola de vinitoribus filii occisoribus; lapis repudiatus. Agitur de censu, resurrectione, principali praecepto, Davidis filio, legis peritorum ambitione et avaritia. Munusculum viduae.

1-12

Mt 21,

33-46

Lc 20,

9-19

Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἀνθρω- 1
πος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον καὶ 2
ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 3
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα παρὰ 4
τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος· 5 καὶ λα- 6
βόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 7 καὶ πάλιν ἀπέ- 8
στειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δούλον· καὶ κείνῳ ἐκεφαλῶσαν καὶ 9
ἡτίμασαν. 10 καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· καὶ κείνῳ ἀπέκτειναν, καὶ πολ- 11
λοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες. 12 ἔτι ἓνα 13
εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων 14
ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 15 καὶ οἱ γεωργοὶ πρὸς 16
ἐαυτοὺς εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν 17
αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 18 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν 19
αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. 20 τί ποιήσει ὁ 21
κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, 22
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 23 οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέ- 24
γνωτε· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη 25
εἰς κεφαλὴν γωνίας. 26 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστιν 27
θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 28 καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, 29
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν 30
παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

10 ss

Ps 118,

22 ss

13-17

Mt 22,

16-22

Lc 20,

20-26

Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ 13
τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 καὶ ἐλθόντες 15
λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι 16
περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' 17
ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν κῆρσον Καίσαρι 18
δοῦναι ἢ οὐ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; 19 ὁ δὲ ἰδὼν αὐτῶν τὴν ὑπόκρι- 20
σιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. 21
οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ 22
ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 24
αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 25
καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

XII, 1. λαλεῖν : λεγειν | αμπ. εφυτ. ανθρωπ. | εξεδото 2. κ* λαβοι |
απο του καρπου 3. οι δε λαβοντι. 4. κ* om δουλον | λιθοβολησαντες
εκεφαλαιωσαν και απεστειλαν ητιμωμενον 5. και παλιν αλλον | τουσ
μεν ει τουσ δε | αποκτεινοντες 6. ει ουν ενα υιον εχων αγαπητ. αυτου·
απεστ. και αυτον πρ. αυτ. εσχατον 7. ειπον προς εαυτ. 8. αυτ. απεκτ. |
om αυτον post εξεβαλ. 9. κ τι ουν ποιησει 14. οι δε ελθοντι. | κ δουν.
κη'ισ. καισαρι 15. ιδων : ειδωσ 16. ειπον 17. και αποκριθεις ο
ιησουσ | αποδοτ. τα καισ. καισαρι | εθανμασαν

- 18 Καὶ ἔρχονται Καδδονκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ¹⁸⁻²⁷ Mt 22, 23-33
 19 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ¹⁹ διδάσκαλε, ²⁰ ²³⁻³⁸ Lc 20, 27-38
 Μαυῤῥῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ κατα- ^{Deut 25, 5}
 λίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
 20 γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ἐπὶ ²⁰
 ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ
 21 ἀφῆκεν σπέρμα. ²¹ καὶ ὁ δευτερός ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν
 22 μὴ καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ²² καὶ οἱ ἐπὶ ²²
 οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.
 23 ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνας αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ
 24 γὰρ ἐπὶ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. ²⁴ ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ
 τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
 25 θεοῦ; ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
 26 γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ περὶ δὲ ^{Ex 3, 6}
 τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μαυῤῥέως
 ἐπὶ τοῦ βάρτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ
 27 καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν
 ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾶσθε.
 28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζη- ²⁸⁻³⁴ Mt 22, 35-40
 τούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· ^(Lc 20, 39)
 29 ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι ^{29 5}
 πρώτη ἐστίν· ἀκούε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἰς ἐστίν, ^{Deut 6, 4s}
 30 ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου ^{Lc 10, 27}
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ
 31 ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ³¹ δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον ^{Lc 19, 18}
 32 σου ὡς σεαυτόν. μεῖζον τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. ³² καὶ
 εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες
 33 ὅτι εἰς ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν
 αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ
 ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισ-
 34 σότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. ³⁴ καὶ
 ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ ^{Mt 22, 46}
^{Lc 20, 40}

18. ἐπηρώτησαν 19. μωσῆς | κ καταλειψη | τεκνα (sic etiam κ*) μὴ ἀφῇ
 20. 5^e ἐπὶ οὐκ ἀδελφ. ἦσαν | πρῶτος (κ*) : κ* εἰς 21. μὴ κατ. σπ. :
 καὶ οὐδε αὐτος ἀφῆκε σπέρμα 22. καὶ ἐλάβον αὐτὴν οἱ ἐπὶ καὶ οὐκ
 ἀφῆκαν σπέρμα. | ἐσχατὴ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνὴ 23. ἐν τῇ οὐκ
 ἀναστ. | κ om ὅταν ἀναστῶσιν 24. καὶ ἀποκριθεὶς ο ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
 25. γαμίζονται | οἱ ἐν τοῖς 26. μωσέως | τῆς βατοῦ | πῶς : ὡς | κ*
 ἰσακ 27. ἀλλὰ θεὸς ζωντ. | υμεῖς οὐκ πολὺ πλαν. 28. συζητοῦντ. |
 ἰδὼν : εἰδὼς | αὐτοῖς ἀπεκρίθ. | πρώτη πασῶν ἐντολῇ 29. ο δε ιησ.
 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὅτι πρώτη πασῶν τῶν ἐντολῶν· ἀκούε 30. ἰσχυοσ
 σου : add αὕτη πρώτη ἐντολῇ 31. καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη | κ μεῖζον.
 32. εἰπας | εἰς ἐστὶ θεὸς 33. καρδίας : κ add σου | συνεσεως : add
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς | κ* om τῆς ante ἰσχυοσ | τ. πλησίον : κ* add σου |
 κ ὡς σεαυτὸν | περισσοτ. : πλειον 34. κ om αὐτον

μακρὰν εἰ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκ ἐτί ἐτόλμα
αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35-37
Mt 22,
41-45
Lc 20,
41-44
Ps 110, 1
Act 2, 34
Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς 35
λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς Δαυεὶδ ἐστιν; 36 αὐτὸς 36
Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ
μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
πόδιον τῶν ποδῶν σου. 37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ 37
πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38-40
Lc 20, 46s
Mt 23, 6 s
Lc 11, 43
Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμμα- 38
τέων τῶν θελούντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτο- 39
κλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν 40
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισ-
σότερον κρίμα.

41-44
Lc 21, 1-4
Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ 41
ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλουσίοι
ἐβαλλον πολλά, 42 καὶ ἔλθοῦσά μία χήρα πτωχὴ ἐβαλεν λεπτὰ 42
δύο, ὃ ἐστὶν κοδράντης. 43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητάς 43
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ
πλεῖον πάντων βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον·
44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ 44
τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

XIII.

Interitus templi et civitatis. Pseudochristi; pericula et promissiones.
Adventus iudicis.

1-9
Mt 21, 1-8
Lc 21, 5-11
Καὶ ἐκπορευομένον αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν 1
μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰ- 2
κοδομαί. 2 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταῦτα τὰς με- 2
γάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ κατα-
λυθῇ. 3 καὶ καθημένον αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι 3
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὁ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· 4 εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί 4
τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς 5
ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 6 πολλοὶ 6
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ πολ-

34. ει : κ* om, κc post βασιλ. pon | κ* επερωτ. αυτ. 35. εστι δαβιδ
36. αυτος γαρ δαβιδ 37. αυτος ουν δαβιδ | ποθεν : κ* πως | ε κ νιος
αυτου εστι | κ om ο ante πολυς 38. και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχ. αυτου
40. ληφονται 41. καθισας : add ο ιησουσ | κ* θεωρει | κ* εξεβαλλον
42. κ μια γυνη χηρα 43. ειπεν : λεγει | κ πλεον | κ* εβαλλεν | των βαλοντων
XIII, 2. και ο ιησουσ αποκριθεισ ειπεν αυτοις | αφεθη : κ add οδε |
επι λιθω | κ* οσ ον καταλυθησεται 3. επηρωτων | om ο ante πετρ.
4. ειπε | μελλει παντα ταυτ. συντελ. 5. ο δε ιησ. αποκριθεισ αυτ. ηρξατ.
λεγ. 6. πολλοι γαρ

7 λουὸς πλανήσουσιν. ⁷ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμονος καὶ ἀκοῶς
 8 πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὕπω τὸ τέλος. ⁸ ἐγερ-
 θήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται
 9 σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί. ⁹ ἀρχὴ ὧδινων ταῦτα. Βλέ-
 πετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς
 συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ⁹⁻¹³
^{Lc 21, 12-19}
 10 ἔνεκεν ἑμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη
 11 πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς
 παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ^{Lc 12, 11s}
 ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λα-
 12 λούντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² καὶ παραδώσει ἀδελφὸς
 ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα
 13 ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ¹³ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ^{Mt 24, 9. 13.}
 ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως
 14 σωθήσεται. ¹⁴ Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστη-
 κότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ¹⁴⁻²³
^{Mt 24, 15-25}
 15 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵ ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω
 16 μηδὲ εἰσελθᾶτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν
 ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
 17 ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
 18 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶ-
 19 νος. ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκείναι θλίψις, οἷα οὐ γέγονεν
 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἣν ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν καὶ
 20 οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ
 ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὗς ἐξελέξατο
 21 ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹ καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· ἴδε ὧδε ^{Lc 17, 23}
 22 ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. ²² ἐγερθήσονται δὲ ψευδό-
 χριστοὶ καὶ ψευδοπροφῆται καὶ ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα
 23 πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ ὑμεῖς δὲ
 24 βλέπετε· προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. ²⁴ Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ²⁴⁻²⁷
^{Mt 24, 29-31}
 μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ
 25 δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.
 26 ²⁶ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις
 27 μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. ²⁷ καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς

7. κ* ορατε μη θρο. | δει γαρ 8. επι εθν. | και εσont. σεισμ. κα. το. και
 εσont. λιμοι και ταραχαι 9. αρχαι | ε κ παραδ. γαρ υμας | ες συναγωγας·
 10. δει πρωτον 11. οταν δε αγαγωσιν | λαλησητε : add μηδε μελεταται
 12. παραδωσει δε 14. ερημωσewis : add το ρηθεν υπο δανιηλ του
 προφητου | ε εστοσ, ες εστωσ 15. καταβατω : add εισ την οικιαν |
 εισελθew 16. αγρον : add ων | κ om εισ τα 18. ινα μη γενηται η
 φυγη υμων χειμ. 19. ην : ησ 20. κυριος εκολοβωσε 21. ιδου ωδε ο
 χρ. η ιδου εκ. | μη πιστευσητε 22. εγερθησ. γαρ | ποιησουσιν : ε κ
 δωσουσι | και τουσ εκλεκτουσ 23. ε κ ιδου προειρηκα 24. αλλ 25. οι
 αστ. του ουρανου εσontαι εκπιπτοντες

ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
28-31 ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. ²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε 28
Mt 24, 32-35 τὴν παραβολήν. ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται καὶ
Lc 21, 29-33 ἐκφυῇ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτως 29
καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν
ἐπὶ θύραις. ³⁰ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρελθῇ ἡ γενεὰ αὕτη 30
μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. ³¹ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- 31
Mt 24, 36 σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³² Περὶ δὲ τῆς 32
Mt 25, 13 ρανῶ οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. ³³ βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ 33
(Mt 25, 14 ss) οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ ὥς ἄνθρωπος ἀπόδημος 34
Lc 19, 12 ss) ἀφείς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δούσ τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν,
ἐκάστην τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ.
Mt 24, 42 ³⁵ γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας 35
(Lc 21, 34 ss) ἔρχεται, ἢ ὅπῃ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί· ³⁶ μὴ 36
ἐλθὼν ἐξαίφνης εὗρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ³⁷ ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, 37
πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

XIV.

Insidiae. Unctio. Pactio Iudae. Coena ultima. Praedictiones. Anxietas
in horto. Captio. Damnatio. Abnegatio Petri.

¹⁻² ^{Mt 26, 3-5} ^{Io 11, 47 ss} Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐξήτουν 1
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες
ἀποκτείνωσιν· ² ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος 2
τοῦ λαοῦ.

³⁻⁹ ^{Mt 26, 6-13} ^{Io 12, 1-8} ^{Lc 7, 36 ss} Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λε- 3
προῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου
τάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· συντρίψασα τὸν ἀλάβαστρον κατέ-
χεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς 4
ἐαυτοῦς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἡδύνατο 5
γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ
δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμοῦντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς 6
εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπονους παρέχετε; καλὸν ἔργον
ἡργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαν- 7
τῶν καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
⁸ ὁ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἐντα- 8

27. τουσ αγγ. : ε κ add αυτου | τουσ εκλ. : ε κ add αυτου 28. κ οταν
ηδη ο κλαδ. αυτης | ε (non se) εκφυη 29. οτ. ταυτ. ιδητ. γινομενα
30. κ μεχρι sine ου | παντ. ταυτ. 31. ου μη παρελθωσιν 32. ε κ
εκεινησ και της | ουδε οι αγγ. οι εν 33. αγρυπν. : ε κ add και προσευχεσθε
34. και εκαστω 35. om η prim | μεσονυκτιον 37. α δε

XIV, 2. γαρ: δε | θορυβ. εσται 3. και συντριψασα | το αλαβαστρ. | αυ-
του κατα της κεφαλ. 4. πρ. εαυτους: add και λεγοντες 5. ε om το μυρον,
κ om τουτο | τριακ. δηναρ. | ενεβριμωντο 6. καλον: κ add γαρ | ειργα-
σατο εις εμε 7. δυνασθε: add αυτους 8 ειχεν | εποιησεν: praem
αυτη | κ το σωμα μου

- 9 φρισμόν. ⁹ ἄμην δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.
- 10 Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὁ εἷς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς ^{10 s} ^{Mt 26, 14-16} ^{Lc 22, 3-6}
- 11 τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαιρῶς παραδοῖ.
- 12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουν, ¹²⁻¹⁶ ^{Lc 22, 7-13} ^{Mt 26, 17-19}
- 13 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγησιν τὸ πάσχα; ¹³ καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ,
- 14 ¹⁴ καὶ ὅπου ἐὰν εἰσελθῇ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ¹⁶ ἐστρωμένον ἐτοιμον, καὶ κεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
- 17 18 Καὶ ὡψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ καὶ ¹⁷⁻²¹ ^{Mt 26, 20-25} ^{Lc 22, 14 21-23}
- ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ ἦρ-
- 20 ξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς· μήτι ἐγώ; ²⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ
- 21 τρύβλιον. ²¹ ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄν-
- 22 θρωπος ἐκεῖνος. ²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ
- 23 σῶμά μου. ²³ καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, ^{23 ss} ²²⁻²⁵ ^{Mt 26, 26-29} ^{Lc 22, 18-20} ^{1 Co 11, 23 ss}
- 24 καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ
- 25 αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. ²⁵ ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῶς ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλους ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.
- 26 27 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ²⁷ καὶ ²⁶⁻³¹ ^{Mt 26, 30-35} ^{Lc 22, 39} ^{Io 16, 32}
- λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται·

9. om δε | σπου αν | το ευαγγελ. τουτο 10. ο ιουδας ο ισκαριωτης εισ των | παραδω (sic etiam κ) αυτον 11. κ* απηγγειλαντ. | ευκαιρ. αυτον παραδω 14. om μου pri 15. ανωγειν | και εκει 16. οι μαθητ. αυτου | κ* om και ηλθον 18. ειπεν ο ιησους 19. οι δε ηρξαντο | εισ καθ εισ | μητι εγω : add και αλλος* μητι εγω 20. ο δε : add αποκριθεις | εισ εκ των δωδ. 21. om οτι | καλον : ε κ add ην 22. λαβων : ε κ add ο ιησους | λαβετε : add φαγετε 23. το ποτηριον 24. το αιμ. μου το της καινης διαθηκ. το περι πολλ. εκχυννομενον 25. ουκετι : κ om | γεννηματος 27. σκανδαλισθ. : add εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη

Zach 13, 7 πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. 28 ἀλλὰ 28
 29 29 μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 29 ὁ δὲ 29
 1.c 22, 33 s Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ
 10 13, 36ss ἐγώ. 30 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον 30
 14, 72 ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ.
 31 ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ 31
 32-42 σε ἀπαρνήσωμαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
 Mt 26, 36-46 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεὶ, καὶ λέγει 32
 1.c 22, 40-46 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσαιτε ὧδε ἕως προσεύξωμαι. 33 καὶ 33
 10 18, 1 παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ,
 καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, 34 καὶ λέγει αὐτοῖς· 34
 περὶ λυπὸς ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρη-
 γορεῖτε. 35 καὶ προσελθὼν μικρὸν ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσ- 35
 36 ἤνυχτο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, 36 καὶ 36
 ἔλεγεν· ἄββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον
 τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. 37 καὶ ἔρχεται 37
 καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων,
 καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορεῖσαι; 38 γρηγορεῖτε καὶ 38
 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρό-
 θυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο 39
 τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν. 40 καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν 40
 καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι,
 καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. 41 καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον 41
 καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει·
 ἦλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδεται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς
 χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς 42
 με ἤγγισεν.

43-50 Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας ὁ 43
 Mt 26, 47-56 Ἰσκαριώτης εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχα-
 1.c 22, 47-53 ρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ
 10 18, 1-12 πρεσβυτέρων. 44 δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύνσημον αὐτοῖς 44
 λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε
 ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββεί, 45
 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· 46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ 46

27. διασκορπισθησεται τα προβατ. 29. ει και: και ει 30. ου: ε κ om |
 εν τη νυκτι ταυτη | πριν η: κ om η | δις: κ om | απαρνηση με 31. εκ
 περισσου | ελαλει: ελεγε μαλλον | απαρνησομαι | ωσαντως: κ* ομοιος
 32. γεθσημανι 33. κ* om τον ante πετρ. | τον ιακω. | μεθ εαντον
 35. επεσεν | κ* ινα ει δυνατόν παρελθειν απ αντου η ωρα 36. κ παρ-
 ενεγκαι | το ποτηριον απ εμου τουτο 38. εισελθητε 40. κ και παλιν
 ελθων ευρεν αντους | οι οφθαλμοι αυτων | ε βεβαρνημενοι, κ* κατα-
 βεβαρνημενοι | αυτω αποκριθ. 42. ηγγικεν 43. ευθεως | ε κ om ο
 ισκαριωτ. | εισ ων των | οχλος πολυς | και των πρεσβ. 44. συσημον |
 απαγαγετε 45. ευθεως | κ* και προσελθων | ραββι ραββι 46. επεβαλον |
 κ* τας χειρας αυτων και, ε επ αντον τας χει. αυτων

47 ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ εἰς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. ⁴⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· ⁴⁹ καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ⁵⁰ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες.

51 Καὶ εἰς τις νεανίσκος συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ συνέρχον- ^{53 s}
ται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. ^{Mt 26, 57 s}
^{Lc 22, 54 s}
^{Io 18, 13 ss}

54 ⁵⁴ καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συνκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρε-
τῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ θῶς.

55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ ⁵⁵⁻⁶⁴
Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὗρισκον. ^{Mt 26,}
⁵⁹⁻⁶⁶

56 ⁵⁶ πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι ⁵⁶⁻⁶⁴
οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ ^{Io 2, 19}
λέγοντες ⁵⁸ ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω ^{Io 2, 19}

τὸν ναὸν τούτων τὸν χειροποιήτον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ⁵⁹
ἀχειροποιήτον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία ⁵⁹⁻⁶⁴
αὐτῶν. ⁶⁰ καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν ⁶⁰⁻⁶⁴

Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδὲν τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ^{61 ss}
⁶¹ ὁ δὲ εἰσῴπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. ^{Lc 22, 67 ss}
πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ^{61 ss}

ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἰ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ ⁶²
εὐλογητοῦ; ⁶² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὤψεσθε τὸν υἱὸν ⁶²⁻⁶⁴

τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ⁶³
μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶³ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας ⁶³⁻⁶⁴
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;

64 ⁶⁴ ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες ⁶⁴⁻⁶⁶
κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου. ⁶⁴⁻⁶⁶

65 Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ ⁶⁵⁻⁷²
τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτόν καὶ λέγειν αὐτῷ· προφήτευσον, ^{Mt 26, 27 s}
καὶ οἱ ὑπηρετοὶ ῥαπίσμασιν αὐτόν ἔλαβον. ^{Lc 22, 63 s}

66 Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν ⁶⁶⁻⁷²
67 παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁷ καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ^{Mt 26,}
⁶⁹⁻⁷⁵
^{Lc 22,}
⁵⁴⁻⁶²
^{Io 18,}
¹⁵⁻¹⁸
^{et 25-27}

47. κ om τις | επαισεν : κ* praem kai | ωτιον 48. εξηλθετε 50. παντες
εφυγον 51. κ και νεαν. τις | ηκολουθει | αυτον : add οι νεανισκοι
52. γυμν. εφυγεν : add απ αυτων 53 συνερχονται : add αυτω 54. συγ-
καθημ. | ε* προσ φωσ 58. οτι ημ. ηκουσ. αυτ. λεγοντος : κ οτι ειπεν
60. εισ το μεσον 61. ο δε : κ add ιησουσ | και ουδεν απεκρινατο | του
ευλογητου : κ* του θεου 62. καθημ. εκ δεξι. 64. ειναι ενοχον 65. το
προσωπ. αυτον | ελαβον : εβαλλον 66. εν τη αυλη κατα

ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ⁶⁸ ὁ δὲ ἡρνήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ ⁶⁸ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁶⁹ καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν ⁶⁹ τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ ὁ δὲ πάλιν ἡρνεῖτο. ⁷⁰ καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ⁷¹ ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν ⁷¹ καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² καὶ ⁷² εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

XV.

Iesus coram Pilato interrogatur; iridetur et cruci affigitur. Portenta. Sepultura.

1-5
Mt 27, 1 s
11-14
Lc 23, 1 ss
Io 18, 28 ss

Καὶ εὐθὺς πρῶτ' συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ ¹ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, ² δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. ² καὶ ² ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πειλᾶτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ ³ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτόν· ⁴ οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα σὺν κατηγοροῦσιν. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς ⁵ οὐκ ἐτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πειλᾶτον.

6-15
Mt 27
15-26
Lc 23, 17-25
Io 18, 39 ss

Κατὰ δὲ ἐορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον ὃν παρηγοῦντο. ⁶ ⁷ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος, ⁷ ὅστινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ⁸ ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πειλᾶτος ἀπεκρίθη ⁹ αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιε- ¹⁰ ρεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν ¹¹ Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πειλᾶτος πάλιν ἀποκριθεὶς ¹² ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ ^{13 14} Πειλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς

67. κ μετ. του ιησ. ησθα του ναζ., ε μετ. του ναζ. ιησου ησθα 68. ουκ οιδα ουδε επισταμ. | τι συ | κ. αλεκτ. εφωνησεν : κ om 69. παλιν : post ιδουσα αυτον pon | παρεστηκοσιν 70. κ* om και ante μετα | γαλιλ. ει : add και η λαλια σου ομοιαζει 71. ε κ ομνυνει 72. om ευθυς | κ om εκ δευτερ. | του ρηματος ου | κ om δις | απαρν. με τρις | κ* εκλανεσεν

XV, 1. ευθεως | επι το πρωι | ετοιμας. : ποιησαντες | om των ante γραμμ. | τω πιλατω 2. πιλατος | αυτω λεγει : ειπεν αυτω 4. πιλατος | ε κ επηρωτησεν | επ αυτον : add λεγων | κατηγορ. : καταμαρτυρουσιν 5. πιλατον 6. ονπερ ητουντο 7. συστασιαστων 8. αναβας : αναβοησας | καθωσ αι 9. πιλατος 10. κ* εγνωκει 12. παλιν : post αποκριθ. | ειπεν αυτοις | κ om θελετε | om τον ante βασιλεα 14. πιλατος | κ* om αυτοις | ε κ κακον εποιησεν | περισσοτερωσ

- 15 ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πιλαῦτος βουλόμενος ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ ἀπέλυσε αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν γραμειώσας ἵνα σταυρωθῇ.
- 16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν ¹⁶⁻²⁰ Μτ 21, 27-31
- 17 πραιτώριον, καὶ συνκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον ¹⁶⁻²⁰ Ιο 19, 2 s
- 18 στέφανον. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε βασιλεῦ τῶν ¹⁸⁻²⁰ Μτ 21, 27-31
- 19 Ἰουδαίων. ¹⁹ καὶ ἔντυπον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλὰ μῶ καὶ ἐνέπνυν ¹⁸⁻²⁰ Ιο 19, 2 s
- 20 αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ.
- 21 Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσουσιν. ²¹ καὶ ἀγγαρεύουσιν ²¹⁻²⁶ Μτ 21, 31-37
- παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν ²¹⁻²⁶ Ιο 19, 17ss
- πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.
- 22 καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερ- ²²⁻²⁶ Μτ 21, 31-37
- 23 μνηνόμενον κρανίου τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον ²²⁻²⁶ Ιο 19, 17ss
- 24 ὄϊνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ.
- 25 ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁵ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή ²⁵⁻²⁶ Ιο 19, 17ss
- τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
- 27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστιάς, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ²⁷⁻³² Μτ 21, 38-41
- 28 ἓνα ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ. ²⁸ καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐαὶ ὁ κατα- ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- 30 λῶν τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις, ³⁰ σῶσον σεαυτὸν ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- 31 καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζον- ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- τες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλους ἔσωσεν, ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- 32 ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, κατα- ²⁷⁻³² Ιο 19, 18
- βάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.
- 33 Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν ³³⁻³⁹ Μτ 21, 45-54
- 34 γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς ³³⁻³⁹ Ιο 19, 18
- φωνῇ μεγάλῃ· ἑλωὶ ἑλωὶ λεμαὶ σαβαχθανεί, ὃ ἐστὶν μεθερμηνεύ- ³³⁻³⁹ Ιο 19, 18
- 35 μενον· ὁ θεὸς μου ὁ θεὸς μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; ³⁵ καὶ ³³⁻³⁹ Ιο 19, 18
- τινες τῶν παρεστῶτων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἴδε Ἡλείαν φωνεῖ.

14. εκραξαν : κ add λεγοντες 15. βουλομ. τω οχλ. το ικανον ποιησαι
 16. συγκαλ. 17. ενδυνουσιν 18. ασπαζ. αυτον : κ add και λεγειν
 20. τα ιματ. τα ιδια | σταυρωσουσιν(ςκ-σωσιν) : add αυτον 21. κ* εγ-
 γαρευουσιν 22. επι τον : om τον | γολγοθα | κ* om τοπον 23. εδιδ.
 αυτω : add πειν | ο δε ουκ 24. ς κ και σταυρωσαντες αυτον διεμεριζον
 (κ διαμεριζονται) 28. και επληρωθη η γραφη η λεγουσα· και μετα
 ανομων ελοιοθη 29. ονα : κσα om | ς κ και εν τρισιν ημερ. οικοδομων
 30. και καταβα 31. ομοιωσ δε 32. του ισραηλ | om συν 33. Γενο-
 μειησ δε | εννατησ 34. τη ωρα τη εννατη | φων. μεγαλη : add λεγων |
 ελωι | λαμμα | σαβαχθανι, κ* σαβακτανει | με εγκατελ. 35. παρεστη-
 κωτων | ιδον | ηλιαν

36 δρᾶμῶν δέ τις καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ 36
ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλείας καθελεῖν
αὐτόν. 37 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. 38 καὶ 37 38
τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἀνωθεν ἕως κάτω.
39 ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὸς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως 39
ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς ἦν θεοῦ.

40 Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ 40
Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσή-
τος μήτηρ καὶ Καλὼμη, 41 αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν 41
αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβαῖσαι
αὐτῷ εἰς Ἱερουσόλυμα.

42-47 Καὶ ἥδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστὶν προ- 42
σάββατον, 43 ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βου- 43
λευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλιᾶτον καὶ ᾔητάτο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ. 44 ὁ δὲ Πιλιᾶτος ἐθαύμαζεν εἰ ἥδη τέθνηκεν, καὶ 44
προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτόν εἰ πάλοι
ἀπέθανεν· 45 καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδώρήσατο τὸ πτώμα 45
τῷ Ἰωσήφ. 46 καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καθελὼν αὐτόν ἐνείλησεν 46
τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτόν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον
ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
47 ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν 47
ποῦ τέθειται.

XVI.

Mulieres ad sepulcrum Christi rediivi.

[Quibus apparuerit, quae mandaverit et promiserit. Sublatio in caelum.]

1-8 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ 1
Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Καλὼμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι
1-10 ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 καὶ λίαν πρὸς τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται 2
ἐπὶ τὸ μνήμα, ἀνατείλαντες τοῦ ἡλίου. 3 καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· 3
τίς ἀποκλύσει ἡμῖν τὴν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 καὶ 4
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκλίσται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
σφόδρα. 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθή- 5
μενον ἐν τοῖς δεξιῷ περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμ-
βήθησαν. 6 ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε, Ἰησοῦν ζητεῖτε 6
τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς 7

36. τις : εἰς | περιθ. τε | κ αφεσ | ηλιασ 39. οτι ουτω κραξας εξεπν. |
ο ανθρωπ. ουτος | κ υιος θεου ην 40. εν αις : add ην | μαρια η του
ιακω. | ε κ* ιωση 41. αι : add και 43. ελθων : ηλθεν | κ* om ος | προσ
πιλατον 44. πιλατος | εθαυμασεν 45. το σωμα 46. και καθελων |
κ εθηκεν | εν μνημειω 47. και μαρια ιωση | τιθεται

XVI, 1. ση του ιακω. 2. της μιας σαββατων | μνημειον 4. απο-
κεκλυσται 6. τον ναζαρηνον (et. κα) : κ* om 7. αλλ

αὐτοῦ καὶ τῷ ⁵Ιετροῦ ὅτι προὔγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ
 8 αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθούσαι ἔφυγον ἀπὸ ^{14, 28}
 τοῦ μνημείου· εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ
 οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

Praefatio. Gabrielis nuntius ad Zachariam et ad Mariam. Maria et
 Elisabet. Iohannes baptista nascitur; Zacharias vaticinatur.

1 Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ
 2 τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδοσαν
 ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου,
 3 ³ ἔδοξε καὶ μοι παρηκολουθηκῶτι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς ^{Act 1, 1}
 4 σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης
 λόγων τὴν ἀσφάλειαν.
 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας
 6 ⁶ ἱερέως τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτοῦ ^{1 Chr 24, 10}
 7 ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἑλισάβετ. ⁶ ἦσαν
 δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πᾶσαις
 7 ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ καὶ οὐκ
 ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἑλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφοτέρω

8. κ. ἐξελθ. ταχὺ | εἶχε δὲ 9—20. (et κ et b om) : s sic: 9. Ἀναστὰς ^{Io 20, 1.}
 δὲ πρῶτῃ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ¹⁴⁻¹⁸
 ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10. ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς ^{Lc 8, 2}
 μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν. 11. καὶ αὐτοὶ ἀκού- ^{Lc 24, 10 s}
 σαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθαύμαζον ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. 12. Μετὰ δὲ ταῦτα ^{Lc 24, 13 s}
 δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευο-
 μένοις εἰς ἀγρόν. 13. καὶ αὐτοὶ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς·
 οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. 14. Ὑστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ^{[Mt 28, 16 s}
 ἑνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρ- ^{Lc 24, 42 s}
 δίαν, ὅτι τοῖς θρασυμένοις αὐτὸν ἐγγεγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15. καὶ ^{et 25]}
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύττετε τὸ εὐαγ- ^{Mt 28, 19 s}
 γέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ^{Lc 24, 47 s}
 ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα
 παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις
 λαλήσουσι καιναῖς, 18. ὄφεις ἄρουσι, κἄν θανάσιμόν τι πῶσιν οὐ
 μὴ αὐτοὺς βλάψει, ἐπὶ ἀρρώστοις χεῖρας ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς
 ἔξουσιν. 19. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλήσαι αὐτοῖς ἀνεληφθῆ εἰς
 τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ· 20. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελ-
 θόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον
 βεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. (s, non se, add ἀμήν.)

* το κατα λουκαν αγιον (sc om) ευαγγελιον

I, 4. κ επιγνοις 5. τον βασιλεως | και η γυνη αυτου 6. ενωπιον
 τ. θε. 7. καθ. η ελισ. ην

προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ⁸ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ⁸
 ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἑφμερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ θεοῦ.
⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι εἰσελθὼν εἰς ⁹
 τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλήθος ἦν τοῦ λαοῦ προσ- ¹⁰
 ευχόμενον ἕξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγε- ¹¹
 λος κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
¹² καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹²
¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι ¹³
 εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἑλισάβετ γεννήσει υἱόν
 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ ¹⁴ ✠
 σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.
¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ ¹⁵
 πίνει, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς
 αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον ¹⁶
Mal 4, 5 s τὸν θεὸν αὐτῶν· ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ¹⁷
 πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλεία, ἐπιστρέφει καρδίας πατέρων ἐπὶ
 τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν
 κατεσκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ ¹⁸ ✠
 τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτερος καὶ ἡ γυνή μου προ-
 βεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος ¹⁹
 εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
 καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα·
²⁰ καὶ ἰδοὺ ἔσσι σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας ²⁰
 γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες
 πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδο- ²¹
 κῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ
 ναῷ. ²² ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ²²
 ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς,
 καὶ διέμενε κωφός. ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι ²³
 τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ²⁴ μετὰ δὲ ²⁴
 ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἑλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέ-
 κρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν ²⁵
 κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδόσ μου ἐν ἀνθρώποις.
Mt 1, 18 ss Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτου ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ ²⁶
 τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέθ, ²⁷ πρὸς ²⁷
 παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυεὶδ,
 καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. ²⁸ καὶ εἰσελθὼν πρὸς ²⁸
 αὐτὴν ὁ ἄγγελος εἶπεν· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ.
²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ²⁹

8. κεναντιον 10. του λασου ην 13. κιωανην 14. γεννησει 15. του
 κυριου 17. ηλιου 22. ηδυνατο 25. ο κυριος | το ονειδος 26. απο :
 υπο | κ* της ιουδαιας | ε (non sc) κ ναζαρετ 27. μεμνηστευμενην | εξ
 οικου : κ add και πατριας | δαβιδ 28. ο αγγελος : post εισελθων | μετα σου :
 add ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29. η δε ιδουσα διεταρ. επ. τω λογ. αυτου

30 ἄσπασμός οὗτος. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μα-
 31 ριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδὼν συλλήμψῃ ἐν ^{Es 7, 14}
 γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. ^{Mt 1, 21 ss}
 32 ³² οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει
 33 αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ
 βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασι- ^{Mtch 2, 7}
 34 λείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ^{Dan 7, 14}
 35 ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀπο-
 κριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ,
 καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον
 36 κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδὼν Ἑλισάβετ ἡ συγγενὶς σου καὶ
 αὐτὴ συνελθούσα υἱόν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἔστιν
 37 αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ
 38 πᾶν ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδὼν ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό
 μοι κατὰ τὸ ῥημά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
 39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη
 40 εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰουδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν
 41 εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἑλισάβετ. ⁴¹ καὶ
 ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἄσπασμόν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ, ἐσκίρ-
 τησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος
 42 ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν κραυγὴ μεγάλη καὶ εἶπεν·
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας
 43 σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου
 44 πρὸς ἐμέ; ⁴⁴ ἰδὼν γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἄσπασμοῦ σου εἰς
 τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ
 45 μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελα-
 λημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίον.
 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ^{46 ss}
 47 ⁴⁷ καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτηρί μου, ^{1 Sam}
 48 ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπεινῶσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδὼν γὰρ ^{2, 1 ss}
 49 ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, ⁴⁹ ὅτι ἐποίησέν μοι
 50 μεγάλα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος
 51 αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ ἐποίησεν
 κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία
 52 καρδίας αὐτῶν. ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὑψώσεν
 53 ταπεινούς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας
 54 ἑξαρπάζειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνη-
 55 σθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ
 Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

31. συλληψῃ 32. δαβιδ 36. συγγενῆς | κ συνελθούσα | γῆρα 37. παρὰ
 τῷ θεῷ 39. κ ἐπορεύετο 41. ἡ εἰς. : post ἤκουσεν | κ* ἐσκίρτ. ἐν
 ἀγαλλιάσει 42. κ ἀνεβόησεν | κραυγῇ : κ φωνῇ 43. πρὸς με 49. μεγα-
 λεία | ο δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ον. αὐτοῦ. (hac interpunctione) 50. κ εἰς
 γενεὰν καὶ γενεὰν, κ εἰς γενεὰς γενεῶν 51. κς διανοίας

II.

Occasione census Iesus Bethlehemi nascitur. Angeli et pastores. Circumcisio. Infans sistitur deo. Symeon et Anna. Puer in templo.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Act 5, 37
 Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογραφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.
 2 αὕτη ἀπογραφὴ ἐγένετο πρώτη ἡγεμονεύοντος τῆς Κυρίας Κυ-
 3 ρηίου. ³ καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογραφεσθαι, ἕκαστος εἰς
 4 τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. ⁴ ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ
 πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἣτις καλεῖται
 5 Βηθλεὲμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυεὶδ, ⁵ ἀπο-
 γραφασθαι σὺν Μαριάμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὓση ἐγκύφ.
 6 ⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ Mt 1, 25
 7 τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ et 2, 1
 ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν
 αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
 8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
 9 φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. ⁹ καὶ
 ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐ-
 10 τοὺς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος·
 μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις
 11 ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν
 12 Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυεὶδ. ¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον,
 13 εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον ἐν φάτνῃ. ¹³ καὶ ἐξαίφνης
 ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνοῦντων
 14 τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· ¹⁴ δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς
 15 εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳς.) ¹⁵ Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ’
 αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς
 ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο
 16 τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθον σπεύσαντες,
 καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος
 17 κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· ¹⁷ ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος
 18 τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες
 οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων
 19 πρὸς αὐτούς· ¹⁹ ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα
 20 συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες,
 δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ
 ἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

II, 1. κ* αγουστου 2. αυτη η απογρ. | πρωτη γεν. 3. κ* κ. επορ.
 εκαστος απογρ. εἰς την εαυτων πολ. | εαυτου : ιδιαν 4. ε (non εε)
 ναζαρετ | κ* εἰς την πολιν | δαβιδ 5. κ* απογραφεσθαι | μεμνηστευ-
 μενη αυτω γυναικι 7. εν τη φατινη 9. και ιδου αγγελ. | κυριου sec : κc
 θεου | κ* επελαμψεν αυτοις 10. εσται : κ* εστιν 11. δαβιδ 12. εσπαργ.
 κειμενον εν τη φατινη 14. ευδοκια 15. οι (ita κa, κ* om) ποιμενες :
 praem και οι ανθρωποι | ελαλ. : ειπον 16. ε κ ηλθον | ε κ* ανευρον
 17. διεγνωρισαν 19. μαριαμ | συμβαλλ. 20. επεστρεψαν | ειδον

Lev 12, 3 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, 21 καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Lev 12, 4 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22 κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα παρα-

Ex 13, 2 στήσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν ²³ ἄρσεν διατοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ τοῦ ²⁴

Lev 12, 8 δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζευγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Κυμεὼν, ²⁵ καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ²⁶ αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ ²⁷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν ²⁸ τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, ²⁹ κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ ³⁰ σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, ³¹ ³² ὥς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. ³³ καὶ ³² ³³ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θανμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Κυμεὼν καὶ εἶπεν ³⁴ πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ³⁵ ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. ³⁶ Καὶ ἦν ³⁶ Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἕτη ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοή- ³⁷ κοντα τεσσαρῶν, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα ³⁸ ἀνθρωπολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλὴμ.

Mt 2, 22s Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν ³⁹ ^{1, 80} εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρεθ. ⁴⁰ τὸ δὲ παιδίον ⁴⁰

21. αυτον : το παιδιον | κληθεν : κ* λεχθεν | συλληφθ. 22. αυτων : σε αυτης | μωσσεω 23. κ* διανοιγων 24. εν νομω | νεοσσουσ 25. ην ανθρωπος | κ* ω ονομα αυτου | κ* ευσεβης | αγιον ην 26. πριν η αν : κ εωσ αν, ε πριν η 28. κ* και αυτος δε | εισ τας αγκ. αυτου 33. και ην ιωσηφ και η μητηρ αυτου 34. κ ηνλογ. 35. διαλογισμοι : κ* add πονηροι 36. ετη μετ. ανδρ. επτα 37. και αυτη | εωσ : ωσ | ογδοηκ. : κ* εβδομηκ. | κ* εκ του ιερου 38. και αυτη αυτη τη | θεω : κυριω | εν ιερουσαλημ 39. κ* ετελεσεν | απαντα | τα κατα | κ* επεστρεψεν, ε υπεστρεψαν | κ* om την | εισ την πολιν αυτων | ε (non σε) κ ναζαρετ

ἠύξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ
42 τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. 42 καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβαινόν-
43 των αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, 43 καὶ τελειωσάντων τὰς
ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν
44 Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. 44 νομίσαντες δὲ
αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν
45 αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, 45 καὶ μὴ εὐρόντες
46 ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. 46 καὶ ἐγένετο
μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ
τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.
47 47 ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ
48 ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. 48 καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
49 οὕτως; ἰδὼν ὁ πατήρ σου καὶ γὰρ ὀδυνώμενοι ἐξητουμέν σε. 49 καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς
50 τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναι με; 50 καὶ αὐτοὶ οὐ συνῆκαν τὸ ῥῆμα
51 ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Να-
ζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει
52 πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 52 καὶ Ἰησοῦς προσέκοπτεν
ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

III.

Iohannes baptista in deserto. Herodes. Iesu immersio et genealogia.

1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσα-
ρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πειλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρα-
αρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ
αὐτοῦ τετρααρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
2 καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχοῦντος, 2 ἐπὶ ἀρχιερέως
Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου
3 υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, 3 καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περιχώρον τοῦ Ἰορ-
4 δάνου κηρύσσειν βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν, 4 ὥς
γεγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου· φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς

2 ss
Mt 3, 1 ss
Mc 1, 1 ss
Io 1, 6 ss

4-6
Es 40, 3-5

40. ἐκραταιοῦτο: add πνευματι | κς σοφία 41. ετος: κς εθος 42. ανα-
βαινοντ. (κ και αν.) αυτ.: αναβαιντων αυτ. εἰς ιεροσολυμα 43. κ* om
ιησουσ | ονκ εγνω ιωσηφ και η μητηρ αυτου 44. αυτον εν τη συνοδια
εἶναι | και (ς add εν) τοις γνωστ.: κ* om 45. ευροντες: add αυτον |
ς κ* ζητουντες 46. μεθ ημ. 48. κ. προσ αυτ. η μητ. αυτ. ειπεν | κ*
ζητουμεν 49. κ* ζητεῖτε 51. ε (non εε) κ ναζαρετ | ρηματα: add ταυτα
52. κ* ο ιησουσ | εν τη: om | παρα θεω: κ θεον (sed pergit κ. ανθρωποις)

III, 1. ε κ πιλατον | κ* om τ. ιουδ. | τετρααρχουντ. | ιτουρ. usque
λυσαν. rescripsit κς | κς τετραχωνιτ. 2. επ αρχιερων | τον του ζαχαρ.
4. προφητου: add λεγοντος

τρίβους αὐτοῦ· ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ ⁵
 βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας καὶ αἱ
 τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας, ⁶ καὶ ὕψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον ⁶
 τοῦ θεοῦ. ⁷⁻⁹ ^{Mt 3, 1-10} Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ⁷
 ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
 μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, ⁸
 καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ·
 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι
 τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν ⁹
 δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι ¹⁰
 λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ¹¹
 ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ¹¹
 ὁμοίως ποιεῖτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν ¹²
 πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ¹³
 μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώ- ¹⁴
 των δὲ αὐτόν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιήσωμεν καὶ ¹⁴
 ἡμεῖς; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδένα διασεύητε, μηδένα συκο-
 φαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀφωνίοις ὑμῶν. ¹⁵ Προσδοκῶντος ¹⁵
 δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο ¹⁶
 λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται
 δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
 ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
 πυρί· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαῖραι τὴν ἄλωνα ¹⁷
 αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ
 ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁸
^{19 s} ^{Mt 14, 3 ss} ^{Mc 6, 17 ss} ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρω- ¹⁹
 διάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν
^{Mt 4, 12} ^{Mc 1, 14} ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, ²⁰
 κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

^{21 s} ^{Mt 3, 13 ss} ^{Mc 1, 9 ss} ^{Ioh 1, 21 ss} Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ ²¹
 βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνερχθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ ²²
 καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστεράν·
^{9, 35} ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ
 ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

5. s κ εισ ευθειαν 10. ποιησωμεν 11. λεγει 12. ειπον | ποιησωμεν
 13. κ* om ειπ. πρ. αυτουσ 14. και ημεις τι ποιησωμεν | μηδε συκοφ.
 15. κ2 καρδ. ευτων 16. απεκριν. ο ιωανν. απασι λεγων | αυτος : κ*
 om 17. και διακαθαριει | συναξει | κ* κατασβεσι 19. τετραρχησ | τ.
 αδελφ. αυτου : praem φιλιππου | κ* παντ. των πονηρων ων εποι. ο
 ηρωδ. 20. και κατεκλεισε | εν τη φυλακη 21. κ παντα 22. ωσει
 περιστ. | γενεσθαι : add λεγουσαν | ηνδοκησα

23 Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα, ὧν ^{23 59}
 24 νιός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ ²⁴ τοῦ Μαθθὰθ τοῦ Λευεὶ ^{23 59}
 25 τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ ²⁵ τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμῶς
 26 τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλεὶ τοῦ Ναγκαὶ ²⁶ τοῦ Μαὰθ τοῦ Ματταθίου
 27 τοῦ Σεμεὶν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδὰ ²⁷ τοῦ Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ
 28 Ζοροβάβελ τοῦ Καλαθιήλ τοῦ Νηρεὶ ²⁸ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ ^{1 Chr 3, 17}
 29 τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἑλμαδὰμ τοῦ Ἡρ ²⁹ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἑλιέζερ ^{Esr 3, 2}
 30 τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰθ τοῦ Λευεὶ ³⁰ τοῦ Κυμεὼν τοῦ Ἰούδα
 31 τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἑλιακεὶμ ³¹ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ
 32 τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰμ τοῦ Δανειδ ³² τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ ^{2 Sam 5, 14}
 33 τοῦ Βοὸς τοῦ Καλὰ τοῦ Ναασσὼν ³³ τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμεὶν ^{Ru 4, 18-22}
 34 τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρῶμ τοῦ Φάρεσ τοῦ Ἰούδα ³⁴ τοῦ Ἰακώβ τοῦ
 35 Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχώρ ³⁵ τοῦ Σεροὺχ τοῦ
 36 Ῥαγαῦ τοῦ Φαλὲκ τοῦ Ἑβερ τοῦ Καλὰ ³⁶ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρ- ³⁶⁻³⁸
 37 φαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Ἀμέχ ³⁷ τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ ^{1 Chr 1-4}
 38 Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μελελεήλ τοῦ Καϊνὰμ ³⁸ τοῦ Ἐνὼς τοῦ
 Cήθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

IV.

Temptatio. Iesus Nazarethi vitae periculum subit. Sanantur Capharnaumi daemoniacus, socrus Petri, alii. Discedit docturus per Galilaeam.

- 1 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ¹⁻¹³
 2 Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ² ἡμέρας τεσ- ^{Mt 4, 1-11}
 σεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν ^{Mc 1, 12a}
 οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεῖσων αὐτῶν ἐπέ-
 3 ρασεν. ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ νιός εἰ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ
 4 λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ ^{Deu 8, 3}
 Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.
 5 ⁵ καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἐδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς
 6 οἰκουμένης ἐν σιγῇ χρόνον. ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ
 δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι
 7 ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὃ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· ⁷ σὺ οὖν ἐὰν
 8 προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ^{Deu 6, 13}

23. ο ιησουσ | ωσει ετων τριακ. αρχομενος, ων ωσ ενομιζ. νιος | ηλι
 24. ματθατ | λευι | μελχι | ιαννα 25. εσλι 26. σεμει | ιωσηφ | ιουδα
 27. κ* ιωναν, ε ιωαννα | νηρι 28. μελχι | αδδι | κ* κωσα | ελμωδαμ
 29. ιωση | κ* ελιαζεφ | κ ιωριμ | κ* μαθθααθ, ε ματθατ | λευι 30. ιωναν
 31. μεννα : καϊναν | ναθαν | δαβιδ 32. κ* ιωβηλ, ε ωβηδ | βοοσ : κ*
 βαλλο, ε βοοζ | σαλα : σαλμων 33. αμιναδαβ : κ* αδαμ | τ. αδμειν
 (κ -μιν) τ. αρνει : του αραμ | ε εσρων 34. κ* ισακ 35. σαρουχ
 36. καϊναν 37. ιαρσδ | μαλελεηλ | καϊναν

IV, 1. πνευμ. αγι. πληρ. | εις την ερημον 2. τεσσαρακοντα | συν-
 τελ. αυτων : add υστερον 3. και ειπεν αυτω 4. απεκρ. ιησουσ προσ
 αυτ. λεγων | ο ανθρωπος : add αλλ επι παντι ρηματι θεου 5. αναγαγ.
 αυτον : add ο διαβολος εις οροσ υψηλον 6. κ πασαν | κ* δωσω
 7. ε ενωπ. μον, κ μοι ενωπ. εμου | πασα : παντα 8. κ. αποκρ. αυτω

Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· γέγραπται· προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ⁹ ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ 9 καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· εἰ υἱὸς ^{10 s} εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· ^{Ps 91, 11a} ¹⁰ γέγραπται γὰρ ὅτι 10 τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, ¹¹ καὶ 11 ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκώψῃς πρὸς λίθον τὸν ^{Deu 6, 16} πόδα σου. 12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται· 12 οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ καὶ συντελέσας πάντα 13 πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

^{14 s} Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς 14 ^{Mt 4, 12-24} τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμῃ ἐξῆλθεν καθ' ὅλησ τῆς περιχώρου περὶ ^{Mc 1, 14} αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξα- 15 ζόμενος ὑπὸ πάντων.

^{16 ss} Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν ἀνατεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν 16 ^(Mt 13, 54 ss) κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συνα- ^{Mc 6, 1 ss} γωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ 17 προφήτου Ἡσαΐου, καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρεν τόπον οὗ ἦν ^{Es 61, 1 s} γεγραμμένον· 18 πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με 18 εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με ¹⁹ κηρῦσαι αἰχμαλώτοις 19 ἄφρῃσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφῆσει, κηρῦσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ καὶ πτύξας τὸ βιβλίον 20 ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ ²¹ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ ἤρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐ- 21 τὸς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. ²² καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις 22 τῆς χάριτος τοῖς ἐμπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ²³ ἔλεγον· οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; ²³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· 23 πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ, ποιήσον ^{Io 4, 44} καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ εἶπεν δέ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι 24 οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ ἐπ' ἀλη- 25 θείας δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλείου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ^{1 Reg 17, 9} ἕξ, ὥς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ²⁶ καὶ πρὸς οὐδε- 26 μίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλείας εἰ μὴ εἰς Κάρεπτα τῆς Cιδωνίας ^{2 Reg 5, 14} πρὸς γυναῖκα χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ 27

ειπεν ο ιησους· υπαγε οπισω μου σατανα· γεγραπται γαρ | κ κυρ. τ. θς. σου προσκυν. 9. και ηγαγεν αυτον | εστησεν : add αυτον | ο υιος 10. κ* om γαρ 12. κs om οτι 14. περιχωρου : κ χωρας 16. εις την ναζαρετ (ςο -ρεθ) | τεθραμμενος 17. βιβλ. ησαϊ. του προφητ. | τον τοπον 18. ενεκεν |ευαγγελιζεσθαι| απεστ. με : add ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν 20. παντων εν τ. συνα. οι οφθαλμ. ησαν 22. ουχ ουτος εστιν ο υιος ιωσηφ 23. εν τη καπερναουμ 24. πατρ. αυτου 25. om οτι | ηλιου 26. ηλιας | της σιδωνος 27. εν τω ισρα. post προφη. pon

ἐπὶ Ἑλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ
28 μὴ Ναϊμὰν ὁ Σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ
29 συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν
ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύου τοῦ ὄρουσ ἐφ'
30 οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ αὐ-
τὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσον αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ^{31 s}
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. ³² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ^{Mt 7, 28 s}
^{Mc 1, 21 s}

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ³³⁻³⁷
34 ἀκαθάρτον, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ. ³⁴ ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί,
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολῆσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος
35 τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· σιωπήθητι καὶ
ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὤψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον
36 ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος
ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος
οὗτος, ὅτι ἐν ἔξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις
37 πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ
εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ^{38 s}
Cίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Cίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ με- ^{Mt 8, 14 s}
^{Mc 1,}
²⁹⁻³¹

39 γάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. ³⁹ καὶ ἐπιστάς ἐπάνω
αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ
ἀναστὰς διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενούντας νόσοις ^{40 s}
ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ^{Mt 8, 16}
^{Mc 1,}
³²⁻³⁴

41 τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ⁴¹ ἐξήρχοντο δὲ καὶ
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν ^{41 s}
Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. ^{Mc 1,}
³⁵⁻³⁹

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, ⁴²⁻⁴⁴
καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖ- ^{Mc 1,}
³⁵⁻³⁹
43 χον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς
αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελισασθαί με δεῖ τὴν
44 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. ⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσων
εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Γαλιλαίας.

27. ἐλισαίου | νεμαν 29. εως της οφρυος | αυτων ωκοδομητο | ωστε :
εις το 31. καπερναουμ 33. φων. μεγαλη : add λεγων 35. εξελθε
εξ 38. απο : εκ | η πενθερα δε 39. αφηκ. αυτην : κ add ο πυρετος
40. τας χειρ. επιθεισ, κ επιθεισ τ. χ. | ε κ εθεραπευσεν 41. εξηρ-
χετο | ε κ κραζοντα | ει ο χριστος ο υι. τ. θε. 42. κ* om τοπον |
εζητουν 43. τ. βασιλειαν (κα) : κ* το ευαγγελιον | εις τουτο απεσταλμαι
44. εν ταις συναγωγαις | κ ιουδαιας pro γαλιλ.

V.

Piscatus Petri. Leprosus. Paralyticus per tectum illatus; blasphemiae criminatio. Levi eiusque convivium. Discipuli non ieiunantes.

1-11

(Mt 4,

18-22

Mc 1,

16-20)

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν 1
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεν- 2
νησαρέτ, ² καὶ ἶδεν δύο πλοιάρια ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ 2
δὲ ἄλεις ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἐπλυναν τὰ δίκτυα. ³ ἔμβας δὲ 3
εἰς ἐν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν τοὺς 4
ὄχλους. ⁴ ὥς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα· ἐπαν- 4
άγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄβυσσον.
⁵ καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιᾶ- 5
σαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ· διερχό- 6
μετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσάν τοις μετόχοις ἐν τῷ 7
ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ
ἐπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ ἰδὼν δὲ 8
Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε
ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ θάμβος γὰρ πε- 9
ριέσχεν αὐτὸν καὶ πάντα τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄβυσσῳ τῶν ἰχθύων
ἣ συνέλαβον, ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβε- 10
δαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα
ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπου ἐσσι ζωγράων.
¹¹ καὶ καταγαρόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἦκο- 11
λοῦθησαν αὐτῷ.

12-16

Mt 8, 2-4

Mc 1,

40-45

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ 12
ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον
ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.
¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπὼν· θέλω, καθαρίσθητι. 13
καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγγ- 14
ειλεν αὐτῷ μηδεὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν
Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος 15
περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι

Lc 11, 2

V, 1. τ. οχλ. επικεισθ. αυτω : κ* συναχθηναι τ. οχλ. | και ακου. :
τον ακου. | κ* om λιμνην 2. ε κ ειδη (-δεν) | ε κ πλοια | κ* om δυο | αλειει |
απ (κ* om) αυτων : post αποβαντ. | απεπλυναν 3. του σιμωνος | και
καθισ. εδιδασκ. εκ του πλοιου 5. ο σιμων (κ* σιμ. post ειπ.) | ειπεν
αυτω | ολης της | το δικτυον 6. ιχθυ. πληθ. πολυ | κ διερχομετο, ε
διερχομεντο | το δικτυον 7. τοις μετοχ. τοις | κ* συλλαμβανεσθαι |
ηλθον | κ* αμφοτεροι 8. του ιησου | κ* om κυριε 9. αυτον : κ* αυτουσ
10. κ ιακωβος και ιωαννησ οι υιοι 11. απαντα 12. και ιδων 13. ειπων :
κ λεγων 14. κ* om δειξον σεαντ. τ. ιερ. και | μωυση 15. περι αυτ.
(κα) : κ* om περι | θεραπ. υπ αυτου

- 16 ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.
- 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ¹⁷⁻²⁶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐλλην- ^{Mt 9, 1-8} ^{Mc 2, 1-12} θότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερου-
 18 σαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδὼν ¹⁸ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνῃς ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ
 19 ἐξήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ ¹⁹ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες
 20 εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν ²⁰ εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἥρξαντο ²¹ διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστὶν ²¹ οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ
 22 μὴ ὁ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγινούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς
 23 καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν ἐνκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφέωνταί σοι αἱ ²³ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ²⁴ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφεῖναι ἁμαρτίας, ²⁴ εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινιδίόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ²⁵ ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ²⁵ αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ ²⁶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.
- 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι ²⁷⁻³² Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει ^{Mt 9, 9-13} ^{Mc 2, 13-17} ²⁸ μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. ²⁹ καὶ ²⁹ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ²⁹ ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακαείμενοι.
- 30 ³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς ³⁰ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ³⁰ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ³¹ πρὸς αὐτούς· οὐ χρειᾶν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ ³² κακῶς ἔχοντες· ³² οὐκ ἐλήλυθα καλεῖσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτω-
 λούς εἰς μετάνοιαν.

17. οι ησαν (κα) : κ* om οι | αυτον : αυτους 18. κ ανθρωπον επι κλιν. βεβλημενον ος 19. δια ποιας 20. ειπεν : add αυτω | κ σου αι αμαρ-
 τιας 21. κ αφιεναι αμαρτιας 23. κ σου αι αμαρτιας | εγειραι 24. εξουσα. εχει : κ post οτι | κ τω παραλυτικω | εγειραι | κ και αρων posteaque και πορευου 25. κ ενωπ. αυτου | εφ ω 27. λευιν 28. κ απαντα, κ* παν-
 τας | κ ηκολουθησεν 29. ο λευις | κ om αυτω | κ εν τω οικω | τελωνων πολυς | κ* om και αλλων 30. αυτων : κ om | οι γραμματ. αυτων και οι φαρις. | om των ante τελω. 31. κ κ αλλ οι 32. αμαρτωλους (κα) : κ* ασεβεις

33-35
Mt 9, 14 s
Mc 2,
18-20

Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν 33
πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ
δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. 34 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· 34
μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐ-
τῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύσαι; 35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν 35
ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
36-39
Mt 9, 16 s
Mc 2, 21 s

ἡμέραις. 36 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς 36
ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον πα-
λαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμ-
φωνήσῃ τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει 37
οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος
τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται·
38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον. 39 καὶ οὐδεὶς 38 39
πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.

VI.

Discipuli sabbato spicas evellunt. Sicca manus sabbato sanatur. Aposto-
lorum XII electio. Oratio ad populos.

1-5
Mc 2,
23-28
Mt 12, 1-8

Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρωτῷ διαπορεύεσθαι αὐτόν 1
διὰ σπορίμων, καὶ ἐτίλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχνας καὶ
ἥσθιον ψάχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον· 2
τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασι; 3 καὶ ἀποκριθεὶς 3
1 Sam 21, 6 ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν
Δαυεὶδ, ὅποτε ἐπεινάσεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; 4 ὥς 4
εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
ἔλαβεν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξε-
στιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; 5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι 5
κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

6-11
Mc 3, 1-6
Mt 12,
9-14

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτόν εἰς τὴν συνα- 6
γωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ 6
δεξιὰ ἦν ξηρά· 7 παρατηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι 7
εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὗρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ.
8 αὐτὸς δὲ ᾗδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ 8

33. ε κ ειπον | ε κ* διατι οι μαθητ. 34. om ιησουσ | κ* μη δυνανται οι
υιοι 34. κ* om ποιησαι | ε κ* νηστευειν 35. κ om και | κ και τοτε | κ*
verba εν εκει. τ. ημερ. ad seqq trahit 36. κ* om δε και | κ* πρ. αυτ.
παρ.β. | om απο | om σχισας | κ* om και ante το καιν. | σχιζει et συμφωνει |
ε om το ante επιβλ. 37. ε ο νεος οινος, κ om ο νεος 38. βλητεον (κ*) :
κ* βαλλουσιν. Praeterea ε add και αμφοτεροι συντηρουνται 39. ευθεωσ
θελει | χρηστοτεροσ

VI, 1. κ om δευτεροπρωτω | δια των σπορ. | κ om τουσ 2. ειπον :
add αυτοις | εν τοις σαββ. 3. προσ αυτ. ειπεν ο ιησουσ | δαβιδ | οποτε :
κ οτε | κ om οντες 4. ωσ : κc πωσ | ελαβ. και : κ om 5. οτι : κ* om |
κ εστιν του σαββατ. ο υι. τ. ανθρ. 6. εγεν. δε και | εκει ανθρωπ
7. ε κ παρατηρουν | παρ.ετ. δε : ε κ add αυτον | θεραπευσει | ευρ. κατη-
γοριαν αυτου 8. και ειπε τω ανθρωπω

- 9 ξηράν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στηθι εἰς τὸ μέσον. καὶ
 9 ἀναστὰς ἔστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς
 εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν
 10 σῶσαι ἢ ἀπολέσαι. ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς εἶπεν
 αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη
 11 ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν
 πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.
 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ^{12 s}
 ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ ^{Mc 3, 13-15}
 13 θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς
 αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
 14 ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ ¹⁴⁻¹⁶
 15 Βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλ-
 16 φαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, ¹⁶ καὶ Ἰούδαν Ἰα-
 17 κώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης, ¹⁷ καὶ κατα-
 βὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπον πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολλὸς μαθητῶν
 αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ
 Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον
 18 ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, ¹⁸ καὶ οἱ
 19 ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο· ¹⁹ καὶ
 πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ
 ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.
 20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς ^{20 s}
 αὐτοῦ ἔλεγεν· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία ^{Mt 5, 3-6}
 21 τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.
 22 μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. ²² μακάριοι ἐστε ὅταν ²²⁻²⁶
 μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ^{Mt 5, 11 s}
 23 οὐκ ἐκρίνῃσιν ὑμᾶς, ὅτι ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε·
 ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ
 24 γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφῆταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ Πλὴν οὐαὶ
 25 ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ
 ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν,

8. κ την ξηραν | εγειραι | ο δε αναστας 9. ειπεν ουν | επερωτησω | υμας
 τι· εξεστ. τοις σαββασιν 10. αυτω : ε κ τω ανθρωπω | ε εποιησεν
 ουτωσ, κ εξετεεινεν | ε αποκατεσταθη, κ* απεκατεστη | η χειρ αυτου : add
 νγιησ ως η αλλη 11. ε ποιησειαν, κ ποιησειεν 12. εξελθειν αυτον :
 εξηλθεν | κ* επι τη πρ. 14. om και ante ιακω. et ante φιλιππ. | κ* om
 και βαρθ. 15. om και prim | ματθαιον | om και ante ιακω. | τον του
 αλφαιου 16. om και prim | ισκαριωτην | οσ και εγε. 17. om πολυς |
 κ* om του λαου | ιερουσαλημ : κ* add και πιραιας 18. οχλουμενοι |
 απο : υπο | και εθεραπ. 19. εξητει 21. κ* χορτασθησονται 23. χαι-
 ρετε | ε κ κατα ταυτα (ε ταυτ.) 25. om νυν pri | ουαι sec : add
 υμιν

27-30
 Mt 5, 39-42
 32-36
 Mt 5, 44-48
 Mt 7, 12
 32-36
 Mt 5, 44-48
 Mt 5, 48
 Mt 7, 1 s
 Mt 4, 24
 Mt 15, 14
 Mt 10, 24
 Io 13, 16
 15, 20
 41 s
 Mt 7, 3-5
 Mt 7, 16 ss
 et 12, 33

ὅτι πενήθετε καὶ κλαύσετε. ²⁶ οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς ²⁶
 πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδο-
 προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁷ Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ²⁷
 ἀγαπάτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν
 ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ ²⁸
 τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύποντί σε εἰς τὴν σιαγὸνα ²⁹
 πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ
 τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. ³⁰ παντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ ³⁰
 τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶ- ³¹
 σιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. ³² καὶ ³²
 εἰ ἀγαπάτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
 γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ καὶ γὰρ ³³
 ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
 ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ ἐὰν δανίσῃτε ³⁴
 παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ
 ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ Πλὴν ἀγα- ³⁵
 πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδένα
 ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ
 ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονη-
 ρούς. ³⁶ γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ³⁶
 ἐστίν. ³⁷ καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῇτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, ³⁷
 καὶ οὐ μὴ καταδικασθῇτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· ³⁸ δι- ³⁸
 δοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευ-
 μένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὧ γὰρ
 μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. ³⁹ Εἶπεν δὲ καὶ παρα- ³⁹
 βολὴν αὐτοῖς. μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφό-
 τεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται; ⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τοῦ ⁴⁰
 διδάσκαλον· κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
⁴¹ τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ⁴¹
 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² πῶς ⁴²
 δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος
 τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν
 οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
 ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. ⁴³ Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν ⁴³

26. οὐαι ὑμιν | καλ. ὑμας εἰπωσι | ε κ* κατα ταυτα (εταυτ.) 27. ἀλλ 28. τ.
 καταρω. ὑμιν | και προσευχ. υπερ των 29. εἰς : επι | σιαγονα : κ* prae-
 δεξίαν 30. παντι δε τω 33. om γαρ | και γαρ οι αμ. 34. δανειζετε |
 ελπ. απολαβειν | και γαρ οι αμαρτ. | δανειζουσιν 35. δανειζετε | μηδεν |
 πολυς : κ* add εν τοις ουρανοῖς | του υψιστου 36. γινεσθε ουν | καθωσ
 και | ο πατ. ὑμων : κ* add ο εν τοις ουρανοῖς 37. om και ante μη κατα-
 δικ. 38. πεπιεσμ. (κ* πεπιασμ.) και σεσαλευμ. και υπερεκχυννομενον |
 τω γαρ αυτω μετρω ω μετρ. 39. om και | ουχι : κ ουκ | ε κ πεσοονται
 40. τον διδασκ. αυτου | κ κατηρτ. δε εστω 42. ε η πως, κ πως δε | εκ-
 βαλειν : ε κ post διαβλεψ.

καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιῶν καρπὸν
 44 καλόν. ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται·
 οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν
 45 τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς ^{Μι 12, 34}
 καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ
 προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ
 46 στόμα αὐτοῦ. ⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ^{Μι 7, 21}
 47 ἃ λέγω; ⁴⁷ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων ⁴⁷⁻⁴⁹
 48 καὶ ποιῶν αὐτοῦς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος. ^{Μι 7, 24-27} ὅμοιός
 ἐστὶν ἄνθρωπος οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν
 καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης
 προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευθῆναι
 49 αὐτὴν διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆναι αὐτήν. ⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσας καὶ
 μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἄνθρωπος οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς συνέπε-
 σεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

VII.

Centurionis servus. Iuvenis Naini mortuus. Iohannis baptistae legati;
 Iesu de eo et aequalibus sententia. Peccatrix Iesum ungens veniam nacta.

Parabola de duobus debitoribus.

- 1 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς ^{Μι 7, 28}
 τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
- 2 Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἡμελλεν τελευ- ²⁻¹⁰
 3 τᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστει- ^{Μι 8, 5-13}
 4 λθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν ἡρώτων αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν
 5 ὃ παρέξῃ τοῦτο. ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν
 6 αὐτοῦς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς.
 ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλον
 ὁ ἐκατοντάρχης λέγων· κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι
 7 ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. ⁷ διὸ οὐδὲ ἑμαυτὸν ἡξίωσα
 8 πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ
 γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἑμαν-
 τὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ

43. om πάλιν 44. κ συνλεγ. | βατου (κα) : κ* βλαστον | τρυγωσι στα-
 φυλ. 45. της καρδι. αυτου | πονηρος : add ανθρωπος | πονηρον : add
 θησαυρου της καρδιας αυτου | του περισσευμ. της καρδ. | λαλει : κ post
 το στ. αυτ. 48. πλημμυρας | προσερρηξεν | δια το etc : τεθεμελιωτο
 γαρ επι την πετραν 49. ε κ προσερρηξ. | κ. ευθειας επεσε

VII, 1. ε κ επει δε | κ* om παντα | καπερναουμ 2. κ* om κακ,
 εχων 3. οπως : κ add αυτος 4. ηρωτων : παρεκαλουν | παρεξει
 6. απο της οικι. | επεμψεν : add προς αυτον | φιλουσ : post εκατοντ. |
 ε κ εκατονταρχος | λεγων : add αυτω | ειμι ικανος | κ μου υπο τ. στεγ.
 7. κ αλλ | ε κ ιαθησεται

ἄλλω· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στρα- 9
φείς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ
Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν 10
οἶκον οἱ πεμφθέντες εὑρον τὸν δούλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην 11
Ναῖν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος
πολύς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομί- 12
ζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα,
καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτήν 13
ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτήν καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ 14
προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βασιτάζοντες ἔστησαν, καὶ
εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς 15
καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ ἔλαβεν 16
δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι προφη-
της μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν
αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ 17
αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18-23
Mt 11, 2-6

Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων 18
τούτων. ¹⁹ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 19
Deu 18, 15 ὁ Ἰωάννης ἐπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος,
ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες 20
εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε λέγων·
σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ 21
ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων
πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. ²² καὶ ἀπο- 22
κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε
Es 35, 5 καὶ ἠκούσατε, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ
καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγ-
γελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν ὁ εὖν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. 23

24-35
Mt 11,
7-19

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς 24
τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσα-
σθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμον σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε 25
ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν
ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλεῦσι εἰσὶν.
²⁶ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; καὶ λέγω ὑμῖν, καὶ 26

10. οι πεμφθεντ. εις τ. οικ. | τον ασθεινοντα δουλον 11. κς εν τω
εξησ | επορευετο | κ* om καλουμενην | κ om ικανοι 12. υιος μονογενης |
και αυτη ην : ες om ην | ην συν αυτη (et. ες) : ε om ην 13. επ αυτη
16. εγηγεραι 17. κ* (non item a) om περι αυτου | και εν παση
18. ιωαννη 19. κυριον : ε κ ιησουν | αλλον : κ ετερον 20. κ* om οι
ανδρ. | ειπον | κ απεστειλεν | αλλον : κ ετερον 21. εν αυτη δε τη ωρ. |
ωρα : κ* ημερα | πονηρων : κ* ακαθαρτων | το βλεπειν 22. αποκριθεις :
add ο ιησουσ | ιωαννη | οτι : κ om | κ και κωφοι et και πτωχοι 23. κ ο σ
αν 24. λεγ. τοις οχλοις | κ εξηλθατε 25. κ εξηλθατε 26. κ εξηλθατε

27 περισσύτερον προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ^{Mal 3, 1}
^{Mc 1, 2} ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει
 28 τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ λέγω ὑμῖν, μεῖζων ἐν γεννητοῖς
 29 τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μεῖζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς
 30 ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ
 31 τῷ θεῷ ἡθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.
 32 ³¹ Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
 33 τίνοι εἰσὶν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίῳ τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθη-
 34 μένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις λέγοντες· ἡυλίσσαμεν ὑμῖν καὶ
 35 οὐκ ὤρχησασθε, ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἐλήλυθεν
 36 γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων ἄρτον μηδὲ πίνων οἶνον,
 37 καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
 38 ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶνοπό-
 39 τος, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία
 40 ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.
 41 Ἡρῶτα δὲ τίς αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἦνα φάγη μετ' αὐτοῦ·
 42 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. ³⁷ καὶ
 43 ἰδοὺ γυνὴ ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλὸς, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι
 44 κατὰκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάστρον
 45 μύρου ³⁸ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα τοῖς
 46 δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς
 47 κεφαλῆς αὐτῆς ἐξεμάξεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
 48 ἤλειφεν τῷ μύρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν
 49 ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ πο-
 50 ταπὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἐστίν. ⁴⁰ καὶ
 51 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν.
 52 ὁ δέ· διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ
 53 τινί· ὁ εἰς ὥφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πενήκοντα.
 54 ⁴² μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν
 55 αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ὑπο-
 56 λαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς
 57 ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη·
 58 βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ

27. ἰδοὺ ἐγὼ 28. ε λέγω γὰρ, κ αμην λέγω | κ om προφητης | ιωαννου
 του βαπτιστου 30. κ om εἰς ἑαυτους 31. τινι οὖν (κ δε) : prae-
 m 32. λεγοντες : κ λεγοντα, κ* α λεγει, ε και λεγουσιν |
 εθρηνησ. υμιν 33. μη et μηδε : μητε et μητε | αρτ. εσθ. et οιν. πιν.
 34. τελωνων φιλος 35. κ απο παντ. των εργαων αυτ. 36. εἰς την
 οικίαν | κατεκλιθη (κ) : κ* κατεκειτο, ε ανεκλιθη 37. γυν. εν τη πολ.
 ητις ην | om και ante επιγν. | ανακειται 38. οπισω : post παρ. τ. ποδ.
 αυτ. | τοις δακρ. : post τους ποδ. αυτ. | εξεμασεν 40. φησιν : post ο
 δε 41. χρεωφειλετ. | δανειστη 42. ε κ μη εχοντ. δε | τις ουν : add ειπε |
 αυτον αγαπησει 43. ε κ αποκριθ. δε ο (κ om) σιμων

μου ἐπὶ τοὺς πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ φίλημά μοι 45 οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἔλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη 46 δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺς πόδας. ⁴⁷ οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφένονται 47 αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφένονται σου αἱ ἁμαρ- 48 τίαί. ⁴⁹ καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς 49 οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

Feminae victum ministrantes. Parabola de satore. Candela non occultanda. Christi mater et fratres. Tempestas. Daemones Legionis et sues. Iairi filia et mulier sanguine fluens.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδενεν κατὰ πόλιν 1 καὶ κόμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθερα- 2 πνεύμεναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ κα- [Mc 16, 9] λουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, ³ καὶ 3 Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Κουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς. ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ <

- τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.
 13 ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται
 τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύου-
 14 σιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας
 πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου
 καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφο-
 15 ροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἷτινες ἐν καρδίᾳ
 καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρπο-
 16 φοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχρον ἄψας καλύπτει αὐτὸν ^{11, 33}
 σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνῃς τίθῃσιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθῃσιν, ἵνα ^{Mc 4, 21}
 17 οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ ^{12, 2}
 οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς ^{Mc 4, 22}
 18 φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς ἂν γὰρ ἔχη, ^{Mt 10, 26}
 δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ^{19, 26}
 ἀπ' αὐτοῦ. ^{Mc 4, 24ss}
 19 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί ^{Mt 13, 12}
 20 αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπ- ^{25, 29}
 ηγγέλη δὲ αὐτῷ ὅτι ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν
 21 ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοῦς·
 μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
 ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες. ¹⁹⁻²¹
 22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον ^{Mc 3,}
 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· διέλθωμεν εἰς τὸ ³¹⁻³⁵
 23 πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύ-
 πνωσεν· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνε-
 24 πληροῦντο καὶ ἐκινδύνενον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν
 λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετί-
 μησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ
 25 ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβη-
 θέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὕτως
 ἐστίν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούου-
 σιν αὐτῷ;
 26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ἣτις ἐστὶν ²⁶⁻²⁹
 27 ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ ἔξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ^{Mc 5, 1-20}
 ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνον ^{Mt 8,}
 ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν ²⁸⁻³⁴

13. ἐπὶ τῆς πέτρας | τ. λόγον : κ* add του θεου | κ* om και ante ουτοι
 14. συμπνιγ. 16. κ* ἐπὶ τὴν λυχνίαν | ἐπιτιθῇσιν 17. ο ου γνωσθη-
 σεται 18. ος γαρ αν 19. ε κ παρεγενοντο | ε om αυτου pri 20. και
 απηγγ. αυτω λεγοντων | οτι : om | κ om σου pri 21. κ om του θεου |
 ποιουντες : add αυτον 22. και εγενετ. | εν : κ* om | και αυτοσ (κα) :
 κ* om 24. κα om alterum επιστ. | εγερωθεις | κ επανασατο 25. πουν :
 add εστιν | κ οι δε φοβηθ. | πρ. αλληλους : κ om 26. γαδαρηων | αντι-
 περαν 27. υπηνητησεν : add αυτω | ος ειχε δαιμο. εκ χρονων ικανων
 και ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο

τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, ἀνακράξας προσέπεσεν ²⁸
 αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλη εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ
 τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γὰρ ²⁹
 τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς
 γὰρ χρόνοις σινηρεπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέ-
 δαις φυλασσόμενος, καὶ διαρῆσων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο ὑπὸ τοῦ
 δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ³⁰
 λέγων· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· λεγιὼν, ὅτι εἰσῆλθεν δαι-
 μόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ ³¹
 αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ³²
 ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν ἵνα ἐπι-
 τρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
³³ ἐξεληθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς ³³
 τοὺς χοίρους, καὶ ὄρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
 λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ³⁴
 ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξῆλ- ³⁵
 θον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον
 καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισ-
 μένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβή-
 θησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαι- ³⁶
 μονισθείς. ³⁷ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περι- ³⁷
 χώρου τῶν Γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ
 συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ ἐδέετο ³⁸
 δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ·
 ἀπέλυσεν δὲ αὐτόν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ³⁹
 διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν
 πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40-48
 Mc 5,
 21-34
 Mt 9,
 18-22

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδεῖξατο αὐτόν ⁴⁰
 ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδού ⁴¹
 ἦλθεν ἀνὴρ ὃν ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς
 ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν
 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ⁴²
 ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν
 οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ⁴³

28. καὶ ἀνακράξας 29. 5^ο παρηγγεῖλε | ἐδεσμεῖτο | κ* (non item a) om
 καὶ post φυλασσου. | 5 κ διαρρησων | δαιμονος 30. κ* om ο ιησουα et
 λεγων | σοι εστ. ονομα | λεγων | οτι δαιμ. πολλ. εισηλθεν εἰς αὐτον
 31. παρεκαλει 32. κ βοσκομενη | 5 κ* παρεκαλουν | κ* om αυτοις sec
 33. εισηλθεν | λιμνην : κ θαλασσαν 34. το γεγεννημενοι | καὶ ἀπελθον-
 τεσ απηγγ. 35. εξεληλυθει 36. απηγγ. δε : κ add λεγοντες | καὶ οἱ
 ιδοντες 37. κ ηρωτησεν | κ παν | γαδαρηνων | εἰς το πλοι. | κ* επεστρε-
 ψεν, κα συνεστρ. 38. κα εδεῖτο | λεγων : praem ο ιησουα 39. οσα
 εποησας σοι ο θεος 40. κς Εν δε τω υποστρ. | υποστρεψαι | αὐτον
 (κα) : κ* τον θεον 41. του ιησου 42. ην : κ* om

ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον
 44 οὐκ ἴσχυεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν
 ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη
 45 ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψά-
 μενός μου; ἀρουνμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν
 46 αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνωα δύναμιν ἐξελη-
 47 λυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέ-
 μουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ
 ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.
 48 ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου
 49 εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ
 ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε
 50 τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ
 51 φοβοῦ· μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν
 οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινὰ σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ
 Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μη-
 52 τέρα. ⁵² ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν·
 53 μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλαν
 54 αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς
 55 αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ
 πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆ-
 56 ναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν
 αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

IX.

Mandata ad apostolos. Herodes de Iesu. Quinque milibus cibis prae-
 betur. Quis sit Christus et quales poscat discipulos. Transfiguratio.
 Daemoniacus ab apostolis non sanatus. Eorum ambitio et iracundia.
 Sectandi impedimenta.

- 1 *Κυνηλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ* ¹⁻⁶
 2 *ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν.* ² *καὶ* ^{Mc 6, 7-13}
ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, ^{Mt 10, 1}
 3 ³ *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον* ^{3 ss}

43. εἰς ἱατροῦς | βίον· κ* add εαυτοῦς | κ* καὶ οὐκ ἰσχυ. | ε κ υπ ουδενος
 45. καὶ οἱ μετ αὐτοῦ | ἀποθλίβουσιν· add καὶ λεγεις τις ο αφαμενος
 μου 46. ἐξελθουσαν 47. ιδουσα usq ηλθεν (κα)· κ* om | κ om δι ην
 αιτ. ηψ. αυτ. | απηγγ. (κ διηγγ.)· add αυτω 48. αυτη· κ om | θυγατερ·
 praem θαρσει 49. λεγων· add αυτω | μηκετι· μη 50. απεκριθη· κ*
 ειπεν | αυτω· add λεγων | ε κ πιστευε 51. εισελθων | κ ουδενα αφηκεν
 συνεισελθειν αυτω | τινα συν αυτω· ουδενα | ε κ ιακω. και ιωανν.
 52. κ ου γαρ απεθα. 54. αυτος δε· add εκβαλων εξω παντας και | κ
 εγειρε 55. και ανεστ. παραχρ. (κα)· κ* om

IX, 1. συγκαλ. | δωδεκα· ε add μαθητας αυτου, item κ αποστο-
 λους | κ δεδωκεν 2. ιασθαι· ε add τους ασθενουντας, item κ τους
 ασθενεις 3. ραβδους

μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας
ἔχειν. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθῃτε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ⁴
ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ ⁵
τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρ- ⁶
χοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες παν-
ταχοῦ.

⁷⁻⁹ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ ⁷
διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν,
¹⁴⁻¹⁶ ⁸ ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλείας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις ⁸
τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπε- ⁹
κεφάλισα· τίς δὲ ἐστὶν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει
ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰⁻¹⁷ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ¹⁰
^{Mc 6, 30-44} ¹¹ ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς
¹³⁻²¹ πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γρόντες ἡκολούθησαν ¹¹
^{Io 6, 1-13} αὐτῷ, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας
τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρειὰς ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο. ¹² ἡ δὲ ἡμέρα ¹²
ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπό-
λυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ
ἀγρούς καταλύσωσιν καὶ εὐρώσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὥδε ἐν ἐρήμῳ
τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς. ¹³
οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο,
εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦ-
τον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν δὲ ὥσπερ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ ¹⁴
πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ
πεντήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. ¹⁵
¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας ¹⁶
εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορ- ¹⁷
τάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων,
κόφινον δώδεκα.

¹⁸⁻²² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας ¹⁸
^{Mc 6, 27-33} ¹⁹ συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα
^(106,68ss)

3. ἀνα : κ om | εχειν : κ^a εχετε, κ^{*} om 4. μενετε : κ^{*} μινατε 5. δεξων-
ται | απο : κ εκ | κ om και ante τον κονιορτ. | αποτιναξαι | επ αυτους :
κ αυτοις. τετρααρχ. (sic κ^a, κ^{*} om ο τετρ.) : τετραρχ. | γινόμενα : add
υπ αυτου | εγγεγεται 8. ηλιας | τις : εισ 9. και ειπεν ο ηρωδ. | εγω
ακουω 10. οσα : κ α | πολ. καλουμ. (κ^c) : κ^{*} τοπον ερημον, ε τοπον
ερημον πολεως καλουμενης | κ^{*} om βηθσα. 11. δεξαμενος | κ ελαλησεν
12. τους οχλους | πορευθ. : απελθοντες | και τους αγρους 13. πρ.
αυτους : κ αυτοις | υμεις : ε κ ante φαγ. | ειπον | κ πλειονος αρτ. πε. | η
πεντ. αρτ. κ. δυο ιχθυ. 14. δε : γαρ | κ ωσει ανα 15. ανεκλιναν | κ
παντας 16. αυτους : κ om | παρατιθεναι 18. αυτον : κ^a add εν τοπω
(κ^c rursus delet) | αυτους : κ add ο ιησου

- 19 με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν 20 ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε 21 εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ ὁ 22 δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆ- 24, 1 ραι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
- 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ²³⁻²⁷ ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, ^{Mt 16, 24-28} καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 24 σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 25 ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος 25 κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ 26 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ 27 καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἁγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, 27 εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων οἳ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
- 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσει ἡμέραι ὀκτώ, ²⁸⁻³⁶ καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ 29 ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν 29 τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ 30 λευκὸς ἕξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνειλάλουν αὐτῷ, 31 οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας, ³¹ οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον 32 τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἡμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² ὁ δὲ 32 Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγορηγορή- 33 σαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε- 33 σιῶτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' 34 αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν 34 ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν 34 Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἡλείᾳ, μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ 35 λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ 35 ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ 36 τῆς νεφέλης λέγονσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος, 36 αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς 2Ρο 1, 17

18. λεγουσιν οἱ οχλοι ειναι 19. ειπον | 5 κ ηλιαν 20. αποκριθεισ δε ο
πετρος 21. λεγειν: ειπειν 22. κ* οτι τον υι. του ανθρ. δει 23. ερ-
χεσθαι: ελθειν | απαρνησασθω | κς om καθ ημεραν 24. γαρ αν 25. κ
ωφελει ανθρωπος 27. αυτου: ωδε | γευσονται 28. κ* om και ante
παραλαβ. | τον πετρον | κ προσευχεσθαι 29. εγενετο: κ* transfert ante
ετερον | κ προσευξασθαι 30. μωσης | ηλιας 31. εμελλεν 32. ειδον
33. κ και ποιησωμεν | κ σοι μιαν | μωσει | 5 κ μωσει (κ μωυ-) μιαν | 5 κ
ηλια 34. επεσκιασεν | εν τω εκεινουσ εισελθειν 35. εκλελεγμ.: αγα-
πητος 36. ο ιησους

μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐδίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν εἶδον.

37-43
Mt 17, 14-23
Mc 9, 14-29
✕ Ἐγένετο δὲ τῇ ἐξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 37 ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 38 καὶ ἰδὼν ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ 38 ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπιβλεψαὶ ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν, 39 καὶ ἰδὼν πνεῦμα λαμβάνει 39 αὐτὸν καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἁφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. 40 καὶ ἐδεήθη 40 τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμ- 41 μένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. 42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν 42 τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἴσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγα- 43 λειότητι τοῦ θεοῦ.

✕ Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· 44 ^{ἀλλὰ μάταια} θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅσα ὑμῶν τοὺς λόγους 44 τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα τούτο, καὶ ἦν παρα- 45 κεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθῶνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46-48
Mc 9, 33-37
Mt 18, 1-15
✕ Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μετῶν 46 αὐτῶν. 47 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, 47 ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, 48 καὶ εἶπεν 48 αὐτοῖς· ὅς ἐάν δεῖξται τούτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὅς ἐάν ἐμὲ δεῖξται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὕτως ἐστὶν μέγας. 49-50
Mc 9, 38-40
✕ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἰδομέν τινα ἐπὶ 49 τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκώλυσαμεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. 50 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν Ἰησοῦς· μὴ 50 κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἐστὶν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

✕ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀνα- 51 λήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλου πρὸ προσ- 52 ὤπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς πόλιν Σαμαριτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ· 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον 53

36. ε κ εωρακασιν 37. εν τη εξ. ημερ. 38. ανεβοησε | ε κ επιβλεψον | εστι μοι 39. κ om ιδου | κραζει : κ add και ρασσει (sic) 40. εκβαλλωσιν 41. μεθ νμων εσομαι | προσαγαγε : κc add μοι 42. κ* προσενοχομενου 43. οιοσ εποιοησεν ο ιησουσ 47. ειδωσ : ιδων 48. οσ αν : οσ εαν | κ και οσ εμε δεχεται | εστιν : εσται 49. εν τω ονοματ. | τα δαιμονια | κ εκωλυομεν 50. και ειπε πρ. αυτ. ο ιησουσ | κ καθ νμ. υπ. ημων, ε καθ ημ. υπ. ημων 51. αναληψεωσ | κ* om αυτου pri | ε κ εστηριξε 52. πολιν : κωμην | σαμαριτων | ωστε : ωσ

54 αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ κατα- ^{εμελλ.} 55 βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλωῶσαι αὐτούς; ^{2 ἡνι /} 55 στραφεῖς δὲ ⁵⁷⁻⁶⁰ 56 ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ^{Mt 8, 19-22} 56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην. 57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· ^{εὐχ. τινος.} 58 ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπερχῇ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα- σκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν 59 κλῖνῃ. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· 60 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ 61 ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι 62 τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

X.

Septuaginta discipuli ablegantur et gaudentes redeunt. Quid ut vivas sit faciendum, et quis proximus. Parabola de Samaritano misericorde. Martha et Maria.

- 1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέροισ ἐβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
- 2 πόλιν καὶ τόπον οὗ ἡμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ^{Mt 9, 37 s} 2 ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας ἐκβάλλῃ εἰς τὸν
- 3 θερισμὸν αὐτοῦ. ^{Mt 10, 16} 3 ὑπάγετε· ἰδὼν ἀποστελλῶ ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ^{4 ss} 4 μὴ βασιάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδή- 9, 3-5
- 5 ματα· μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσθηθε. ⁴⁻¹² 5 εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλ- ^{Mt 10, 9-15} 6 θῇτε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνῃ τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ καὶ ἐὰν ἡ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτόν ἡ εἰρήνῃ ὑμῶν· εἰ
- 7 δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ
- 8 μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνειτε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρα- ^{1 Tim 5, 18} 9 τιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ

54. οι μαθηται : add αυτου | ειπον | αναλωσ. αυτους : add ως και ηλιας εποιησε 55. επιτιμ. αυτοις : add και ειπεν· ονκ οιδατε οιου πνευμα- τοσ εστε υμεις; 56. και επορευθ. : praeam ο γαρ υιος του ανθρωπου ονκ ηλθε νυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι 57. Και : εγενετο δε | απερχη : add κυριε 59. επιτρεψον : s n praeam κυριε | απελθοντι πρωτον 60. ειπ. δε αυτω : add ο ιησους 62. εις την βασιλειαν

X, 1. εμελλεν 2. δε : ουν | s n εκβ. (s εκβαλλη) εργατ. 3. ιδου εγω 4. βαλαντιον | μηδε υποδημ. | και μηδενα 5. αν οικιαν εισερ- χησθε 6. και εαν μεν | s ο υιος | επαναπαυσεται 7. s n εσθιοντες | τ. μισθ. αυτ. εστι 8. και εις ην δ αν

λέγετε αὐτοῖς· ἡγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν 10
δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχονται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα 11
ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσομεθα ὑμῖν·
πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω 12
δὲ ὑμῖν ὅτι *Codomois* ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ
τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι *Χοραζείν*, οὐαὶ σοι *Βηθσαιδᾶ*· ὅτι 13
εἰ ἐν Τύρῳ καὶ *Cιδῶνι* ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν
ὑμῖν, πόλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν.
¹⁴ πλὴν Τύρῳ καὶ *Cιδῶνι* ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. 14
¹⁵ καὶ σὺ *Καφαρναούμ*, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇς; ἕως ἄδου 15
καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν 16
ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, 17
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ εἶπεν 18
δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
πεσόντα. ¹⁹ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω 19
ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι 20
τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν
ἐνγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ 21
εἶπεν· ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,
ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν
σου. ²² καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν· πάντα μοι 22
παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ
υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς
ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς 23
μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες
ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς 24
ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
ἀκούετε, καὶ οὐκ ᾔκουνσαν.

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτόν, λέγων· δι- 25
δάσκαλε, τί ποιήσας ζῶν αἰῶνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν 26
πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ 27
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς

10. εισερχοῦθε 11. κ* κολληθ. υμιν | om εις τ. ποδας | κ* γινωσκ. υμεις |
ηγικεν : add εφ υμας 13. σε χοραζιν, ε χωραζιν | κ βηθσαιδαν | εγς-
νοντο | κατουμεναι 15. καπερναουμ | η εως του ουρ. υψωθεις 19. ιδ.
διδωμι | κ* om ου μη | αδικηση 20. χαιρετε δε μαλλον | γεγραφη 21. εν
τω : om εν | πνευμ. τω αγιω : πνευμ. ο ιησουσ 22. σε κ om και στραφ.
προσ τ. μαθητ. ειπ. | παρεδ. μοι 24. ουκ ειδον 25. και λεγων | ποιησας :
κ* add ινα 27. εξ ολης της ψυχης σου κ. εξ ολης της ισχυος σου κ. εξ

13-15
Mt 11,
21-23

Mt 10, 40
Io 13, 20

21-22
Mt 11,
25-27

23 s
Mt 13, 16s

Mt 19, 16
25-27
18, 18 s
Mt 22, 35ss
Mc 12, 28ss
Den 6, 5
Lev 19, 18

καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ
 28 ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ²⁸ εἶπεν
 29 δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθησ· τοῦτο ποιεῖ, καὶ ζήσῃ. ²⁹ ὁ δὲ
 θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστίν
 30 μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατ-
 ἐβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχά, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ
 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
 31 ἡμιθανή. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ
 32 ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ καὶ Λευεΐτης
 γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.
 33 ³³ Καμαρίτης δὲ τις ὁδέων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ-
 34 χνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδωκεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων
 ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν
 35 αὐτὸν εἰς πανδοκίον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον
 ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοκεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι
 αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με
 36 ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γε-
 37 γονεῖν τοῦ ἐμπροσθέντος εἰς τοὺς ληστάς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας
 τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ
 ποιεῖ ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοῦ καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν ^{38 s}
 εἰς κόμην τινά· γυνή δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν ^{10 11, 1 ss}
 39 εἰς τὴν οἰκίαν. ³⁹ καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, ἣ ^{12, 1 ss}
 καὶ παρακαθισθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν
 40 λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν.
 ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην
 με κατέλιπεν διακονεῖν; εἰπὼν οὖν αὐτῇ ἴνα μοι συναντιλάβηται.
 41 ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
 42 καὶ θορυβάῃ περὶ πολλά, ⁴² ἐνὸς δὲ ἐστὶν χρεῖα· Μαρία γὰρ τὴν
 ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

XI.

Oratio dominica. Precandi assiduitas et fiducia. Criminatio auxilii dia-
 bolici. Quis vere beatus sit. Aequales depravati. Sermones convivales
 adversus Phariseos et legis peritos.

- 1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον,
 ὡς ἐπαύσατο, εἶπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε,
 ὁλῶς της διανοίας σου 29. δικαιουν | εαυτον: κ* αυτον. 30. υπολαβ.
 δε | ε κ ιεριχω | ημιθανη: add τυχανοντα 32. κ* om versum | ε κc λευι-
 της | κc om γενομενος 33. σαμαρειτης | ιδων: add αυτον 34. παν-
 δοχειον 35. αურიον: add εξελθων | πανδοχει | ειπεν: ε κ add αυτω |
 εγω: κ om 36. τις ουν | κ* om των | δοκει σοι πλησ. γεγον. 37. δε
 sec: ουν 38. εγεν. δε etc: κ εν δε τω πορευεσθαι αυτουσ αυτος | ε.
 την οικιαν: ε. τον οικον αυτης 39. μαρια | η και: κ* om η | παρα-
 καθισασα παρα | κυριον: ιησουν 40. ειπον: ε κ ειπε 41. κυριος:
 ιησουσ | τυρβαζη 42. κ ολιγων δε εστι χρεια (χρ. suppl κc, κ* om) η
 ενοσ | γαρ: δε | αφαιρ. απ αυτης

2-4
Mt 6, 9-13 διδάξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσευχήσῃτε, λέγετε· ² 2
πάτερ, ἁγιασθῆτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· ³ τὸν ³ 3
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφες ⁴ 4
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσε- ⁵ 5
ται πρὸς αὐτὸν μεσουκτιόν καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρῆσόν μοι ⁶ 6
τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετό· ἐξ ὁδοῦ πρὸς με ⁶ 6
καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. ⁷ καὶ κείνους ἔσωθεν ἀποκριθεὶς ⁷ 7
εἶπῃ· μή μοι κόπονους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παι- ⁸ 8
δία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς ⁸ 8
δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ ⁸ 8
εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει ⁹ 9
αὐτῷ ὅσων χρήζει. ⁹ Καγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ⁹ 9
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιχθήσεται ὑμῖν. ¹⁰ 10
¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ ¹⁰ 10
κρούοντι ἀνοιχθήσεται. ¹¹ τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ¹¹ 11
ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ¹² 12
ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὄν, μὴ ἐπιδώσει ¹² 12
αὐτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ¹³ 13
ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ ¹⁴ 14
οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14 s
Mt 9, 32-34 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο ¹⁴ 14
12, 22 ss δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξεληθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν
Mc 3, 22 οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν Βεελζεβούλ τῷ ἄρχοντι ¹⁵ 15
Mt 12, 38 τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες ¹⁶ 16
16, 1 Mc 8, 11 σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς ¹⁷ 17
17-23 αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα
Mt 12, 30 αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα
25-30 ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ¹⁸ 18
Mc 3, 23-27 ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθῃ, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία
αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ ¹⁹ 19
δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁰ εἰ δὲ ἐν ²⁰ 20

XI, 2. λεγετε : κ* add ουτω | πατερ : add ημων ο εν τοις ουρανοισ |
ελθτω | η βασ. σου : κ add γεννηθτω το θελημα σου ως εν ουρανω
και επι της (κ* om) γης 3. διδου : κ δοσ | κ* om το 4. και γαρ αυτοι :
κ* ως και αυτ. | ε κ* αφιμεν | εισ πειρασμον : add αλλα ρυσαι ημας
απο του πονηρου 5. κα μεσουκτιον 7. εισ την κοιτ. μετ εμ. ει. και
ου 8. αυτου φιλον | αναιδειαν | κc οσον 9 et 10. ε κ ανοιγησεται
11. τινα : κ τισ | εξ υμων : om εξ | κ om ο υιος | η και : κ η, ε ει και |
ε κ οφ. επιδ. αυτω 12. η και : add εαν | ε (non ε) αιτηση 13. υπαρχ. :
κ οντες | αγαθα δοματα | κ om ο ante εξ ουρ. 15. et vv. sqq κ βεεζε-
βουλ 15. om τω ante αρχοντι 16. παρ αυτ. εξητ. εξ ουρ. 17. εφ εαυτ.
διαμερισθ. 18. κ μεμερισθη | οτι (κα) : κ* τι 19. κριτ. υμ. αυτοι εσονται.

- δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
 21 βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ Όταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ
 22 τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² Ἐπὰν
 δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν παροπλίαν
 αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ^{9, 50}
 23 ²³ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ^{Mc 9, 40}
 24 ἐμοῦ σκορπίζει. ²⁴ Όταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ²⁴⁻²⁶
 ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαισιν, καὶ
 μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον. ^{Mt 12, 43-45}
 25 ²⁵ καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε
 πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ
 ἐπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
 ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
 27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάραςά τις φωνὴν
 γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
 28 σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι
 οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες. ²⁹⁻³²
 29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισμένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη ^{Mt 12, 38-42}
 γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
 30 αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. ³⁰ καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶ τοῖς
 Νινευεῖταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ
 31 γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασιλίσσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ ^{1 Reg 10, 1}
 τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν
 ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Κολομῶνος, καὶ
 32 ἰδοὺ πλεῖον Κολομῶνος ὧδε. ³² ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσον- ^{10 3, 5}
 ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουῖσιν
 αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
 33 Ἰωνᾶ ὧδε. ³³ Οὐδεὶς λύχρον ἄψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ^{8, 16}
 ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ^{Mt 5, 15}
 34 φέγγος βλέπωσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ^{Mc 4, 21}
 σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου
 φωτεινόν ἐστίν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
 35 ³⁵ σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ
 σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται
 φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

20. κα εγω εκβαλλω 21. κα* om ο | εστιν : κα εσται 22. ο ισχυροτ.
 23. σκορπιζει : κα* add με 24. ευρισκον : κα* add τοτε 25. σεσαρω. :
 κα* praem σχολαζοντα 26. παραλαμβ. : κα* corr add μεθ εαυτου | επτα
 ετερ. πνευμ. πονηρ. εαυτου 27. επαρ. τις γυν. φων. 28. μενονυγες |
 φυλασσουντ. : ε* add αυτον, κα* τον λογον του θεου 29. om γενεα sec |
 επιζητει | ιωνα : add του προφητου 30. κα om γαρ | σημειον τοια
 νινευειταις 31. ανδρων : κα* ανθρωπων | σολομωντος 32. ανδρ. νινευι
 33. ουδεις δε | ε* et ε* 1633. (non 1624.) εις κρυπτον | ε* αλλα επι | φεγγ-
 γος : κα φως | κα βλεπουσιν 34. om σου prim | οταν ουν 36. κα* om ο
 λυχν.

Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ 37
παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύ- 38
Mt 23, 25 μασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ 39
κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτη-
ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπα-
γῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ 40
ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ 41
Mt 23, 23 πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστί. 42 ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, 42
ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον,
καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει
20, 46
Mt 23, 6 s ποιῆσαι καὶ κείνα μὴ παρεῖναι. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι 43
ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπα-
Mt 23, 27 σμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα 44
τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.
45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα 45
Mt 23, 4 λέγων καὶ ἡμεῖς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς 46
οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ
αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάυετε τοῖς φορτίοις.
47 s
Mt 23, 29-31 47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, καὶ οἱ 47
πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ 48
συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέ-
49-51
Mt 23, 34-36 κτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. 49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία 49
τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν, 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ 50
αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς
Gen 4, 8
2 Chr 24, 21 51 κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ αἵματος Ἀβελ ἕως αἵμα- 51
τος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
οἴκου· καὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.
Mt 23, 13 52 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· 52
αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.
Κακεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ 53
Φαρισαῖοι δεινῶς ἐρέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων,
54 ἐνεδρεύοντες, θηρεύσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 54

XII.

Fermentum Phariseorum. Quis metuendus sit. Peccatum in spiritum sanctum. Lis hereditatis. Parabola de divite vana meditante. Non anxie

37. ηρωτα|φαρισ.τις 42. αλλ ουαι|παν: κ* vel a ex το correxit|ταυτα: κ^a add δε | κ αφειναι, ε αφιεναι 43. κ ουαι νμιν φαρισαιοι 44. ουαι νμιν: add γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται 47. οι δε πατ. 48. μαρτ. εστε: μαρτυρειτε | οικοδομ.: add αυτων τα μνημεια 49. κ* αποκτεινουσιν | κ διωξουσιν 50. κ^c ινα εκδικηθη|εκχυνομενον 51. απο του αιμ. | εως του 52. εισηλθετε 53. κακ. εξελθ. αυτου: λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτουσ 54. ενεδρευ. : add αυτον και ζητουντες | στομ. αυτου: add ινα κατηγορησωσιν αυτου

curandum nec metuendum, sed caelestia sectanda et vigilandum. Immissio ignis. Signa temporum.

- 1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε κατα- Mt 16, 6
πατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον· προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἣτις 8, 17
2 ἐστὶν ὑπόκρισις. 2 οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀπο- Mt 4, 22
καλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 ἀνθ' ὧν ὅσα Mt 10, 26 s
ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ
οὗς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.
4 Ἄγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεν- 4-9
νόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσώτερόν τι 28-33
5 ποιῆσαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ
τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. καὶ λέγω
6 ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσα-
ρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
7 θεοῦ. 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθ-
8 μηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 λέγω δὲ
ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν
9 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9 ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
10 πων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 καὶ πᾶς Mt 12, 32
ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ Mc 3, 29
11 δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 ὅταν 11 s
δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς Mt 10, 19 s
ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἵπητε· Mc 13, 11
12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ
εἰπεῖν.
13 Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ
14 μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
15 ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; 15 εἶπεν
δὲ πρὸς αὐτοῦς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας,
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἢ ζωῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρ-
16 χόντων αὐτῷ. 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀν-
17θρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. 17 καὶ διελογίζετο
ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω πῶς συνάξω τοὺς καρπούς
18 μου; 18 καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ
μεζύνας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου
19 καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, 19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ (Sir 11, 19)

XII, 1. πρῶτον : s^c cum seqq conī 2. δε : κ om | κ κεκαλυμμενον

4. αποκτεινοντων 5. κ om φοβήθητε | εξουσι. εχοντ. 6. πωλεται
7. ε κ μη ουν φοβ. 8. υμιν : κ add οτι | κ* om των αγγελ. 9. κ* απαρ-
νησεται 10. κ βλασφημουντι 11. προσφερωσιν | επι : κ εισ | μεριμνατε
13. αυτω εκ του οχλ. 14. κριτην : δικαστην 15. πασης : τησ | αυτω :
ε κ* αυτου 18. κ* ανοικοδομησω | τα γενηματ. (s^c γεννη-) : κs (omisso
παντα) et c τον σιτον | κ* om και τα αγ. μου

ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· αὐτὸ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ 21
θησαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²²⁻³¹
^{Mt 6, 25-33} Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, 22
μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσῃθε.

²³ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστίν τῆς τροφῆς καὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐνδύματος. 23

²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπεύρουσιν οὔτε θερίζου- 24
σιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει
αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ 25

ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ
πῆχυν; ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν 26
μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὕτως νήθει οὕτως ὑφαίνει· 27

λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Κολομών ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο
ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἄγρῳ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ 28
αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέξει, πόσῳ
μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε 29

καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη 30
τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τού-
των. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθή- 31

σεται ὑμῖν. ³² Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ 32
πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ Πωλήσατε τὰ ὑπάρ- 33
χοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἐαυτοῖς βαλλάντια
μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου

κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σῆς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ 34
θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται. ³⁵ Ἔστωσαν 35
ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιδόμενοι· ³⁶ καὶ 36
ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἐαυτῶν, πότε

ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως
ἀνοίξωσιν αὐτῷ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ 37
κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται
καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ καὶ 38
ἐν τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὖρη οὕτως,

μακαριοὶ εἰσιν. ³⁹ τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἦδαι ὁ οἰκοδεσπότης 39
τῆς ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν

20. ε et ε^e 1633. (non 1624.) αφρων 21. εαυτω 22. κ λεγω υμιν | τη
ψυχη υμων 23. κ η γαρ ψυχη 24. ου σπειρ. ουδε θεριζ. 25. πηχυν :
add ενα 26. ουτε | ελαχιστ. : κ* add τι 27. ε κ πως αυξανει· ου κοπια
ουδε νηθει· | κ οτι ουδε 28. ει δε τ. χο. εν τω αγρ. σημερ. οντα | ε κ
αμφιεννυσι 29. η τι πιητ. 30. επιζητει 31. αυτου : του θεου | ταυτα :
add παντα 32. κ υμων ο πατηρ 33. βαλαντια 36. αναλυσει 37. και
παρ. διακ. αυτοις (κα) : κ* om 38. και εαν ελθῃ εν τη δευτ. φυλακῃ
και εν τη τριτ. φυλ. ελθῃ και ευρη ουτω | μακ. εισιν : κα add εκεινοι, ε οι
δουλοι εκεινοι 39. ε κα εγρηγορησεν αν και ουκ αν (κα om) αφηκεν |
διορυχῆναι

^{29 s}
^{Mt 24, 43 s} 29. ε et ε^e 1633. (non 1624.) αφρων 21. εαυτω 22. κ λεγω υμιν | τη
ψυχη υμων 23. κ η γαρ ψυχη 24. ου σπειρ. ουδε θεριζ. 25. πηχυν :
add ενα 26. ουτε | ελαχιστ. : κ* add τι 27. ε κ πως αυξανει· ου κοπια
ουδε νηθει· | κ οτι ουδε 28. ει δε τ. χο. εν τω αγρ. σημερ. οντα | ε κ
αμφιεννυσι 29. η τι πιητ. 30. επιζητει 31. αυτου : του θεου | ταυτα :
add παντα 32. κ υμων ο πατηρ 33. βαλαντια 36. αναλυσει 37. και
παρ. διακ. αυτοις (κα) : κ* om 38. και εαν ελθῃ εν τη δευτ. φυλακῃ
και εν τη τριτ. φυλ. ελθῃ και ευρη ουτω | μακ. εισιν : κα add εκεινοι, ε οι
δουλοι εκεινοι 39. ε κα εγρηγορησεν αν και ουκ αν (κα om) αφηκεν |
διορυχῆναι

20. ε et ε^e 1633. (non 1624.) αφρων 21. εαυτω 22. κ λεγω υμιν | τη
ψυχη υμων 23. κ η γαρ ψυχη 24. ου σπειρ. ουδε θεριζ. 25. πηχυν :
add ενα 26. ουτε | ελαχιστ. : κ* add τι 27. ε κ πως αυξανει· ου κοπια
ουδε νηθει· | κ οτι ουδε 28. ει δε τ. χο. εν τω αγρ. σημερ. οντα | ε κ
αμφιεννυσι 29. η τι πιητ. 30. επιζητει 31. αυτου : του θεου | ταυτα :
add παντα 32. κ υμων ο πατηρ 33. βαλαντια 36. αναλυσει 37. και
παρ. διακ. αυτοις (κα) : κ* om 38. και εαν ελθῃ εν τη δευτ. φυλακῃ
και εν τη τριτ. φυλ. ελθῃ και ευρη ουτω | μακ. εισιν : κα add εκεινοι, ε οι
δουλοι εκεινοι 39. ε κα εγρηγορησεν αν και ουκ αν (κα om) αφηκεν |
διορυχῆναι

40 οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε
ὁ νῦν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ⁴²⁻⁴⁶
⁴³⁻⁵¹

42 ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς

ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ

κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέ-

43 τριον; ⁴³ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ

44 εὐρήσει ποιῶντα οὕτως. ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν

45 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ ἂν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος

ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ

46 πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ⁴⁶ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν

ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ᾧ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει

47 αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖ-

νος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ

48 ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλὰς.

48 ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας.

παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρ-

49 ἔθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. ⁴⁹ Πῦρ ἦλθον

50 βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. ⁵⁰ βάπτισμα

51 δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. ⁵¹ δο-

κεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν

52 ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πάντα ἐν ἐνὶ

53 οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ⁵³ διαμε-

ρισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυ-

γατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα, πενθερά ἐπὶ τὴν νύμφην καὶ

νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

54 Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ⁵⁴⁻⁵⁶
^{Mt 16, 2 s}

ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως·

55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.

56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκι-

57 μάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε; ⁵⁷ Τί δὲ καὶ

58 ἀφ' ἐαντῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὥς γὰρ ὑπάγετε μετὰ τοῦ

ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι

ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς

σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν.

59 ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

40. και υμεις ουν 42. ειπε δε | οικονομος : κ* δουλος | 5 κ και φρονι-
μος | κ* κατεστησεν | κ* του διαδουναι 43. κ ουντως ποιουντα 45. κ*
μου ο κυριος 47. του κυρ. εαυτου | η ποι. : μηδε ποι. 48. κ* om δε
prim 49. επι : εισ 50. εως ου | κς συντελεσθη 52. εν οικω ενι
53. επι τρισιν. 53 διαμερισθησεται | εφ νιω | επι θυγατρι | επι μητρι |
επι την νυμφ. αυτης | πενθεραν : add αυτης 54. την νεφελην | επι :
απο | οτι : om 55. κ* λεγετε· καυσ. ερχεται 56. κ ουκ οιδατε pro ου
δοκιμ. 58. σε παραδω | βαλλη 59. εως ου

XIII.

Galilaei occisi. Parabola de ficu. Mulier sabbato sanata. Granum sinapis et fermentum. Porta angusta. Herodes vulpes; Hierosolyma prophetarum interfectorix.

Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ 1
περὶ τῶν Γαλιλαίων ὃν τὸ αἷμα Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν 2
αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι 2
οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντα τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι 3
ταῦτα πεπόνθασιν; ³ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοῇτε, 3
πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτώ, ἐφ' οὓς 4
ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Cιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε 4
ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς 5
κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ; ⁵ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετα- 5
νοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.

Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Cυκὴν εἶχεν τις πεφυ- 6
τευμένην ἐν τῷ ἀμπελώνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ 7
καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη 7
ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὕρισκω· 8
ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 8
λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου 9
σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλλω κόπρια, ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν 9
εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασι. 10
¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτώ, καὶ ἦν 11
συνκλύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύναι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν 12
δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπο- 13
λέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· 13
καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς 14
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ 15
Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἕξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· 16
ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ- 16
βάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, 15
^{14, 15} ἔκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον 14, 15
ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποιῶν; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα 16
Ἀβραάμ οὖσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, 17
οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

XIII, 1. πιλᾶτος 2. ἀποκριθεῖς : add ο ἰησοῦς | ταυτα : τοιαυτα
3. ὁμοίως : ὡσαντως 4. δεκα και οκτω | κ επεπεσεν | αυτοι : ουτοι | om
τους 5. μετανοητε | ὡσαντως : ὁμοίως 6. εν τ. αμπελ. αυτ. πεφυ-
τευμ. | καρπ. ζητ. 7. om αφ ου 8. sc 1624. 1633. κοπρία, sc 1656.
ς κοπριαν 9. ει δε μηγε, εις το μελλον 11. γυνη : add ην | δεκα και
οκτω | συγκλυπτ. 12. om απο 13. ανωρθωθη 14. om οτι | κ* om εν
αις δε εργαζ. | εν ταυταις ουν 15. απεκριθ. ουν | υποκριται | κ* om τω
σαββατ. | κ* απαγων

- 17 ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γνωμένοις ὑπ' αὐτοῦ. 18 a
Mc 4,
30-32
Mt 13, 31
- 18 Ἐλεγεν οὖν· τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι 18 a
Mc 4,
30-32
Mt 13, 31
- 19 ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ἤβησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πάλιν εἶπεν· τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν Mt 13, 32
- 21 τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρον σάτα τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.
- 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ·
- 24 κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοῦ· ²⁴ ἀγωνί- Mt 7, 13
25 88
Mt 25,
10-12
- ζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ²⁵ ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύουσιν. ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ Mt 25,
10-12
- ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε ἀνοῖξον ἡμῖν, καὶ
- 26 ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν· Mt 7, 23
- ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. ²⁷ καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν Mt 7, 23
- 28 ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὤψεσθε Ἀβραάμ Mt 8, 11
- καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντα τοὺς προφῆτας ἐν τῇ βασι- Mt 19, 30
20, 16
Mc 10, 3
- 29 λεῖᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότον, καὶ ἀνακλιθήσονται
- 30 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται Mt 19, 30
20, 16
Mc 10, 3
- πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.
- 31 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Mt 19, 30
20, 16
Mc 10, 3
- 32 ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀπο- Mt 19, 30
20, 16
Mc 10, 3
- 33 κτείνειν. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰπάτε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Mt 19, 30
20, 16
Mc 10, 3
- ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχόμενῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην
- 34 ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ. ³⁴ Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀπο- 34 a
Mt 23,
37-39
- κτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνιθ τὴν ἑαυτῆς νοσσιᾶν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ

17. γνωμενοις : κ* λεγομενοις 18. ουν : δε 19. εισ : κ* add τον | δένδρον : add μεγα 21. ε κ ενεκρυψεν 22. κ ποριαν | ιερουσαλημ 24. θυρας : πυλησ 25. κ* om (suppl a) εξω εσταν. και | κυριε κυριε 26. κ αρχησθε 27. λεγω : κ om | πα. οι εργατ. της αδικ. 28. ε οψησθε, κ ιδητε | κ* ισακ 29. και απο βορρα 31. ωρα : ημερα | ε κ προσηλθον 32. επιτελω 33. κ* om αυριον και | κ ερχομενη 34. αυτην : κ* αυτον | ορνις | εαυτης : κ* εαυτου

ἡθελήσατε. ³⁵ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω ὑμῖν ὅτι ³⁵
 οὐ μὴ ἰδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
 ὀνόματι κυρίου.

XIV.

Hydropicus sabbato sanatus. Sermones convivales; parabola de spreto
 epulo. Christus quales sectatores poscat; crux suscipienda; turri funda-
 menta iacienda; rex bellum inchoaturus; sal putidum.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόν- 1
 των τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν 2
 παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὕδρωπικός 2
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
 νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι 4
 ἢ οὐ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. ⁴ καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ 4
 ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνας ὑμῶν νῦν 5
 ἢ βούσῃ εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν 6
 ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς 6
 ταῦτα.

Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς 7
 τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ ὅταν κληθῇς 8
 ὑπὸ τινος εἰς γάμον, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή- 9
 ποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ 9
 σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ 10
 μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῇς, 10
 πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκλη- 11
 κώς σε ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι 11
 ὀψὼν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινὸς ἐαυτὸν ὑψωθήσεται. 12

Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον 12
 ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου 13
 μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίων, μήποτε καὶ 14
 αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ' 13
 ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχοὺς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς, 14
 καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀντα- 14
 ποδοθήσεται δέ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· 15
 μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ 16
 εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν

35. ο οικ. υμων : add ερημος | κ λέγω δε, ε αμην δε λεγω | κ om οτι |
 με ιδητε | εως : ε κ add αν | εως ηξ. ο. ειπητε : κ εως αν ειπητε

XIV, 3. ει εξεστι | θεραπευειν | η ου : om 5. αποκριθεις : κ om |
 νιος : ε κ ονοσ | εμπεισεται | εν τη ημερ. 6. ανταποκριθ. (κ αποκρι.) :
 add αυτα 8. υπ αυτου : κ* om (suppl a) | υπ 9. μετ αισχ. 10. αναπε-
 σον | ερει : ειπη | σοι : κ* om (suppl a) | om παντων 12. κ om σου post
 συγγ. | σε αντικαλ. | σοι ανταποδ. 13. κ δοχην ποιησης | κ αναπειρους
 14. δε : γαρ 15. ταυτα : κ* om (suppl a) | οστις : οσ 16. επιποιης

17 πολλούς, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου
 18 εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἐτοιμά εἰσιν. ¹⁸ καὶ
 ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·
 ἀγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε,
 19 ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἠγόρασα
 πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητη-
 20 μένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύ-
 21 ναμαι ἐλθεῖν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ
 κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ
 22 δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χω-
 22 λους εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν ὁ
 23 ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν
 δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον
 24 εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς
 τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γέυσεται μου τοῦ δείπνου.
 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεῖς εἶπεν ²⁶ Mt 10, 37
 26 πρὸς αὐτοὺς· ²⁶ εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
 αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
 ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ
 27 δύναται εἶναί μου μαθητής. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν
 ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
 28 ²⁸ Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον
 29 καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα
 μῆποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες
 30 οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίξιν, ³⁰ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ
 31 ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἰσχυρὸς ἐκτελέσαι. ³¹ Ἡ
 τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον
 οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιά-
 32 ³² σιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
 32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβεῖαν ἀποστείλας
 33 ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. ³³ οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀπο-
 τάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου
 34 μαθητής. ³⁴ Καλὸν οὖν τὸ ἅλα· εἰδὼν δὲ καὶ τὸ ἅλα μωρανθῆναι, ἐν ^{Mt 5, 13}
 35 τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν·
 ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

17. κ ἐρχεσθαι | εἰσιν : εστι παντα 18. παραιτειοθ. παντ. | ἐξελθειν
 και ιδειν | κ* om (suppl a) σε 21. ο δουλос : add εκεινος | και τουσ
 (κ* et c) : κα και οσουσ εαν ευρητε | κ αναπειρουσ | χωλ. και τυφλ.
 22. ως επεταξ. 23. ο οικ. μου 24. ανδρων : κ ανθρωπων 26. κ πρ.
 εμε | πατερ. αυτου | κ την ψυχ. εαντ. | μου μαθητ. ειναι 27. και οστις |
 ε κ τ. σταυρ. αυτου | μου ειν. μαθητ. 28. κ τα εἰς απαρτ., ε τα προσ
 απαρτ. 29. εμπαῖξ. αυτω 31. συμβ. στε. βασιλ. | βουλευεται | απαν-
 τησαι 32. τα προσ : κ* προσ 33. μου ειν. μαθητ. 34. om ουν | το
 αλαs bis | om και

XV.

Parabolae de ove et drachma perdita, deque filio degenerate.

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἄμαρ- 1
 τωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ 2
 γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ 3
 συνοσθίει αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην 3
⁴⁻⁷ λέγων· ⁴ τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπο- 4
^{Mt 18, 12-14} λείσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ 5
 ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρῃ αὐτό; ⁵ καὶ 5
 εὕρὼν ἐπιτίθῃσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ ἔλθων εἰς 6
 τὸν οἶκον συνακαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· 7
 συγχάρετέ μοι, ὅτι εὑρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ λέγω 7
 ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετα- 8
 νοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρειᾶν ἔχου- 9
 σιν μετανοίας. ⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰὰν ἀπο- 8
 λείῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπει λύχρον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ 9
 ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ; ⁹ καὶ εὕρουσα συνακαλεῖ τὰς φίλας 9
 καὶ γείτονας λέγουσα· συγχάρετέ μοι, ὅτι εὑρον τὴν δραχμὴν ἣν 10
 ἀπώλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ- 10
 λων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

Εἶπεν δέ· ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. ¹² καὶ εἶπεν ὁ 11 12
 νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος 13
 τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς 13
 ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν 14
 μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 14
¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν 14
 χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἥρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς 15
 ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν 16
 εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι 16
 τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ 17
 οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων ἔφη· πόσοι μίσθιοι 17
 τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων· ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλ- 18
 λυμαι. ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ 18
 αὐτῷ· πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ¹⁹ οὐκέτι 19
 εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποιήσόν με ὥς ἓνα τῶν μισθίων 20
 σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ 20
 μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη,

XV, 1. ἐγγιζ. αὐτω παντ. 2. om τε | εν εξ αυτ. | εννενηκοντα |
 κ εως ου 5. ωμ. εαυτου 6. συγκαλ. et συγχαρ. 7. χαρ. εστ. εν τ.
 ουρ. | εννενηκοντα 8. κ εως ου 9. συγκαλειται | και τας γειτον. | συγ-
 χαρ. 10. χαρα γινεται 12. πατερ : κ* om | κς ο δε διελεν 13. κ τ.
 ουσι. εαυτου 14. ισχυρος 16. γεμι. τ. κοιλ. αυτου : κ χορτασθηναι |
 απο : κ εκ 17. εφη : ειπε | om ωδε post λιμω 18. κ* αναστ. δε 19. και
 ουκετι 20. πατερ. εαυτου

καὶ δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν
 21 αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν
 22 καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ²² εἶπεν
 δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε στολὴν τὴν
 23 αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον
 24 τὸν σιτεντόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ
 υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὗρέθη. καὶ ³²
 25 ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν
 ἀργῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας
 26 καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπνυθάνετο
 27 τί εἶη ταῦτα. ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ
 ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτεντόν, ὅτι ὑγιαίνοντα
 28 αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ
 29 πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε
 ἐντολήν σου παρήλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα
 30 μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ
 καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν
 31 σιτεντόν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ'
 32 ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· ³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ
 χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν,
 ἀπολωλὼς καὶ εὗρέθη.

XVI.

Parabolae de oeconomio iniusto sed callido, deque Lazaro et divite. De
 Phariseis, Iohanne, lege, divortio.

- 1 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπός τις ἦν πλού-
 σιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορ-
 2 πίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ·
 τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου·
 3 οὐ γὰρ δύνῃ ἔτι οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος·
 τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ;
 4 σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ ἔγνων τί ποιήσω,
 ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς
 5 οἴκους ἑαυτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἑκαστον τῶν χρεο-
 φειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις

21. καὶ οὐκετι | υἱὸς σου : κ add παισησον με ὡς εἰς τῶν μισθίων σου
 22. κ δουλ. εαυτον | κ ταχυ εξενεγκ. | την στολην 23. φερετε : ενεγκαν-
 τεσ 24. κ ο υι. μου ουτος | καὶ απολωλωσ ην | κ* om καὶ ante ηρξ.
 26. παιδων : s (non sc) add αυτον 28. ο δε : ο ουν 30. τον μοσχ. τον
 σιτεντ. 32. ανεζησεν | καὶ απολωλ. ην

XVI, 1. μαθητας : add αυτον 2. δυννηση 4. ινα αν μετ. | om εκ |
 οικ. αυτων 5. χρεωφειλ. | εαυτον : κ* αυτον

τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν ⁶
 αὐτῷ· δεῖξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντή-
 κοντα. ⁷ ἔπειτα ἕτερος εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· ⁷
 ἑκατὸν κόρονος σίτου. λέγει αὐτῷ· δεῖξαι σου τὰ γράμματα καὶ
 γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ⁸
 ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
 φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν
 ἐαυτῶν εἰσίν. ⁹ καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἐαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ ⁹
 τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δεῖξονται ὑμᾶς εἰς τὰς
 αἰωνίους σκηνάς. ¹⁰ ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ¹⁰
 ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ ¹¹
 οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς
 ὑμῖν πιστεύσει; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ¹²
 ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις ¹³
 δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ
 ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

Ἦκονον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ- ¹⁴
 χοντες, καὶ ἐξεμνηστήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐστὲ ¹⁵
 οἱ δικαιοῦντες ἐαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώ-
 σκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ¹⁶
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· ¹⁶
 ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν ¹⁷
 βιάζεται. ¹⁷ εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ¹⁷
 παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ πᾶς ὁ ἀπολύων ¹⁸
 τὴν γυναικα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἕτεραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυ- ¹⁹
 μένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. ¹⁹ Ἄνθρωπος δέ τις ἦν ¹⁹
 πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφρανόμενος ²⁰
 καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δέ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέ- ²⁰
 βλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορ- ²¹
 τασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ²²
 ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο ²²
 δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ- ²³
 λων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ²³
 ἐτάφη. ²³ καὶ ἐν τῷ ἄδη ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρ- ²³
 χων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν ²⁴
 τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, ²⁴

6. κ βαδουσι | και ειπεν αυτω· δεξ. σ. το γραμμα 7. κ λεγει δε, ε και
 λεγει | το γραμμα 8. κ φρονιμωτερ. post οτι pon 9. καγω | ποιησατε
 εαυτοις | εκλιπητε 12. υμιν δωσει 14. οι φαρισαιοι (sic κ^a, κ* om) :
 ε praem και 15. του θεου : add εστιν 16. μεχρι : εως | κ* om και πας
 εισ αυτ. βιαζετ. 18. και πας ο απολελυμ. 20. δε τις : add ην | ος εβε-
 βλητ. | ηλωμενος 21. απ. των ψυχων των πιπτοντ. | απελειχον
 22. του αβρααμ 23. και pri : κ* om | τον αβρααμ

ἐλέησόν με καὶ πέμψον Δάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι
 25 ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Δάζαρος ὁμοίως
 26 τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ ἐν
 πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται,
 ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ
 27 οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ εἶπεν δέ· ἐρωτῶ οὖν σε,
 28 πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου· ²⁸ ἔχω
 γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ
 29 αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει δὲ
 Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐ-
 30 τῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' εἴαν τις ἀπὸ
 31 νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ·
 εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ εἴαν τις ἐκ
 νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

XVII.

Cavenda offensio; placabilitas sectanda. Vis fidei; servi inutiles. Decem leprosi. Regnum divinum quando et quomodo sit venturum.

- 1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ Mt 18, 7
 2 τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ² λυσιτελεῖ αὐτῷ Mt 18, 6
 εἰ λίθος μυλικὸς περὶκεῖται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται Mc 9, 42
 εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα.
 3 ³ προσέχετε ἑαυτοῖς. εἴαν ἀμαρτία ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον Mt 18, 15
 4 αὐτῷ, καὶ εἴαν μετανοήσῃ, ἄφεσ αὐτῷ. ⁴ καὶ εἴαν ἐπτάκις τῆς 21, 22
 ἡμέρας ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σε λέγων·
 μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.
 5 Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν. Mt 17, 20
 6 ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε 21, 21
 ἂν τῇ σκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ,
 7 καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δούλων ἔχων ἀροτριῶντα
 ἢ ποιμαίνοντα, ὅς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέως
 8 παρελθὼν ἀνάπεσε; ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτοίμασον τί δειπνήσω,
 καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίνω, καὶ μετὰ
 9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι
 10 ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; ¹⁰ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε

24. κ υδατι 25. απελαβες ου | ωδε : οδε 26. επι πασι | ενθεν : εν-
 τευθεν | κ* om οι ante εκειθεν 29. λεγει αυτω αβρα. | μωσεα 30. πο-
 ρευθη πρ. αυτ. : κ αναστη πρ. αυτ. 31. ε κ μωσεωσ

XVII, 1. om αυτου | του : ε* om | μη ελθ. τα σκανδαλ. | κ πλην
 οναι δι ου 2. μυλος ονικος | ενα των μικρ. τουτ. 3. εαν : add δε |
 αμαρτη : add εισ σε 4. ε κ αμαρτη | κ. επτακις της ημερας επιστρ.
 επι σε 5. ειπον 6. ει ειχετε | κ om ταυτη 7. om αυτω | ευθεωσ·
 παρ. αναπειαι 8. κ ετοιμ. μοι 9. χαριν εχει | τω δουλω (κα) : κ* om,
 ε add εκεινω | τ. διαταχθ. : add αυτω; ου δοκω

33 ^{9, 24} ὅς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, ἀπολέσει ^{Mc 8, 35}
 34 αὐτήν, καὶ ὅς ἐὰν ἀπολέσει, ζωογονήσει αὐτήν. ^{34 λέγω ὑμῖν, Mt 10, 39}
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνῃς μιᾶς, ὃ εἰς παραλημφθή- ^{16, 25}
 35 σεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ^{35 ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ Mt 24, 40 s}
 37 τὸ αὐτό, ἢ μία παραλημφθήσεται, ἢ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. ^{37 καὶ Mt 24, 28}
 ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου
 τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.

XVIII.

Parabola de iudice et vidua, deque Phariseo et portitore. Christus bene precatur infantibus. Iuvenis dives; divitiarum pericula. Christianorum praemia. De Christi morte et reditu. Caecus Hierichunticus.

1 Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσ-
 2 εῦχέσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ^{2 λέγων· κριτὴς τις ἦν ἐν τινι}
 πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος.
 3 ^{3 χίρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα·}
 4 ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ^{4 καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον·}
 μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ
 5 ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, ^{5 διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κύριον τὴν χίραν}
 ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάξῃ με.
 6 ^{6 εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·}
 7 ^{7 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν}
 βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς;
 8 ^{8 λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ}
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔλθων ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
 9 Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιοῦτάς ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι
 εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἔξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν
 10 ταύτην. ^{10 ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὃ}
 11 εἰς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ^{11 ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς}
 ταῦτα προσήρχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ
 12 ^{12 ὁ τελώνης· 12 νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα}
 ὅσα κτῶμαι. ^{13 ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ}
 14 αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ^{14 λέγω ὑμῖν,}

33. περιποιήσ. : ε κ σωσαι | και οσ εαν : κ οσ δ αν | απολεση αυτην
 34. παραλημφθησεται 35. κ* om versum, suppl κ² | δυο εσ. | ε (non ε) μια
 pro η μια | παραλημφθ. | και η ετερ. 36. ε (non item ε) δυο εσονται εν
 τω αγρω· ο εἰς παραλημφθησεται, και ο ετερος αφεθησεται 37. εκει
 συναχθησονται οι αετοι

XVIII, 1. Ελεγε δε και | om αυτους | εκκακειν 3. ε (non ε) χηρα
 δε τις 4. ηθελησεν | και ανθρω. ονκ εντρ. 5. παρεχειν : κ* παρενοχ-
 λειν | κ* κοπουσ 6. ακουσατε (κ²) : κ* om 7. ποιησει | των βοωντ.
 προς αυτον | και μακροθυμων 11. ταυτα : ε praem προς εαυτον,
 κ² add πρ. εαντ. 12. αποδεκατω 13. και ο τελω. | εἰς τ. ουρα. επαραι |
 εἰς το στηθος | κ* om ο θεος

κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος·
 14, 11 Mt 23, 12 ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἐαυτὸν
 ὑψωθήσεται.

15 sq
 Mt 19, 13 sq
 Mc 10, 13 sq
 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· 15
 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκα- 16
 λέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφerte τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ
 κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
 Mt 18, 3 17 ἂμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς 17
 Mc 10, 15 παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18-27
 Mt 19, 16-26
 Mc 10, 17-24
 Ex 20, 12-16
 Deu 5, 16 sq
 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, 18
 τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 19
 τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς θεός. 20 τὰς 20
 ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδο-
 μαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. 21 ὁ δὲ 21
 εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος. 22 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰη- 22
 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ
 διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησανρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκο-
 λούθει μοι. 23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περιίλπιος ἐγενήθη· ἦν γὰρ 23
 πλούσιος σφόδρα. 24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκό- 24
 λως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπο-
 ρεύονται· 25 εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βε- 25
 λόνησιν εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.
 26 εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ὁ δὲ 26 27
 εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.
 28-30
 Mt 19, 27-29
 Mc 10, 28-30
 Εἶπεν δὲ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν 28
 σοι. 29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἂμην λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν 29
 οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα εἵνεκεν τῆς βασι-
 λείας τοῦ θεοῦ, 30 ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ 30
 καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31-34
 Mt 20, 17-19
 Mc 10, 32-34
 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαί- 31
 νομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα· 32
 διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· 32 παραδοθήσεται γὰρ 32
 τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθή-
 σεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ 33
 τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. 34 καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ 34
 ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ
 λεγόμενα.

14. η εκεινος, κ παρ εκεινον 15. επετιμησαν 16. προσκαλεσαμενος
 αυτα ειπεν 17. οσ εαν 19. ο θεος 21. εφυλαξαμην | εκ νεοτ. : ε κ
 add μου 22. ακουο. δε : add ταυτα | ετι : κ* οτι | κ δοσ | εν ουρανω
 23. κ ταυτα παντα | εγενετο 24. αυτον ο ιησουσ περιιλπιον γενομενον
 ειπε | εισπορευονται. : ε κ εισελευσονται, idque ε ante εισ την 25. δια
 τρυμαλιασ ραφιδος 26. ειπον 27. εστιν : post δυνατα 28. ε κ ο
 πετροσ | ε κ* ημ. αφηκαμεν παντα και ηκ. 29. υμιν : add οτι | η γονεισ
 η αδελφ. η γυναικ. | ενεκεν 30. οσ ου μη 31. εισ ιεροσολυμα

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱερειχῶ τυφλὸς τις
 36 ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαίτων. 36 ἀκούσας δὲ ὄχλου δια-
 37 πορευομένου ἐπυθάνετο τί εἴη τοῦτο 37 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ
 38 ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 καὶ ἐβόησεν λέγων·
 39 Ἰησοῦ νιὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. 39 καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων
 αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· νιὲ Δαυίδ,
 40 ἐλέησόν με. 40 σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι
 41 πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· 41 τί σοι
 42 θέλεις ποιῆσω; ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 42 καὶ ὁ Ἰη-
 43 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. 43 καὶ
 παυομένης τῆς ὁδοῦ ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν.
 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

XIX.

Zacchaeus. Parabola de regnum capessituro servis argentum committente.
 Pullo adducto Iesus intrat Hierosolimam, refutat Phariseos, deplorat
 urbem, purgat templum.

- 1 2 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχῶ. 2 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι
 καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελάνης, καὶ ἦν πλού-
 3 σιος· 3 καὶ ἐζήτησε ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο
 4 ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 καὶ προδραμὼν εἰς
 τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης
 5 ἡμέλλεν διερχεσθαι. 5 καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας
 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι· σήμερον
 6 γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μείναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ
 7 ὑπέδεξατο αὐτόν χαίρων. 7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέ-
 8 γοντες ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῶν ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῶσαι. 8 σταθεὶς
 δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίσεια μου τῶν
 ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκο-
 9 φάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰη-
 σοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ
 10 αὐτὸς νιδὸς Ἀβραάμ· 10 ἦλθεν γὰρ ὁ νιδὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι [Mt18,11]
 καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. 1 Tim 1,15
- 11 Ἀκονόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ
 τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν καὶ δοκεῖν αὐτοῦς ὅτι παρα-
 12 χρῆμα μέλλει ἢ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. 12 εἶπεν οὖν· 12 ss
 ἀνθρώπος τις ἐγεννήθη ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἐαυτοῦ Mc 13, 34

35. ε κ ιεριχω | προσαιτων 37. κ* οι δε απηγγειλ. αυτω 38. δαβιδ
 39. αιγηση : ε κ σιωπηση | αυτ. δε : κ ο δε | υις : κ praem ιησουν | δαβιδ
 41. λεγων· τι σοι 43. κ ηκολ. αυτον

XIX, 1. ιεριχω 2. και ουτος ην πλουσ. 4. om εισ το | ε (non
 item εε) συκομοραιαν | ινα ιδη : κ* του ιδειν | δι εκεινης 5. αναβλ. ο
 ιησ. : add ιδεν αυτον και 7. απαντες | κ ανδρι αμαρτωλ. 8. κ ο
 ζακχ. | τα ημισια των υπαρχ. μου | διδωμ. τοις πτωχ. 9. υι. αβρααμ :
 add εστιν 11. εγγυς αυτ. ειν. ιερουσαλ. | κ* και δοκει αυτοις

βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἐαυτοῦ ¹³
 ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· πραγματεύσασθε ¹⁴
 ἐν ᾧ ἔρχομαι. ¹⁴ οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσην αὐτόν, καὶ ἀπέστει- ¹⁴
 λαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τοῦτον βασι- ¹⁴
 λεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα ¹⁵
 τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους ¹⁵
 οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγματεύσατο. ¹⁵
¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσ- ¹⁶
 ηργάσατο μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ¹⁷
 ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁷
¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε ¹⁸
 μνᾶς. ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. ¹⁹
²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ²⁰
 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ²¹ ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ²¹
 αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. ²¹
²² λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ²²
 ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ ²²
 θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; ²³ καὶ διατί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύ- ²³
 ριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. ²³
²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ ²⁴
 δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει ²⁵
 δέκα μνᾶς. ²⁶ λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ ²⁶
 δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθροὺς ²⁷
 μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγά- ²⁷
 γετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου. ²⁷
 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱερο- ²⁸
 σόλυμα. ²⁹ καὶ ἐγένετο ὥς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν ²⁹
 πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθη- ²⁹
 τῶν ³⁰ εἰπὼν· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ εἰσπορευό- ³⁰
 μενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώ- ³⁰
 πων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ³¹
 ἐρωτᾷ· διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ἔχει. ³¹
³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³²
³³ λύντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐ- ³³
 τοὺς· τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρεῖαν ³⁴
 ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρρίψαντες ³⁵

13. εν ω : εως 15. οιο εδωκε | γνω | τισ τι διεπρ. : κ τι διεπραγματευ-
 σαντο 16. προσειργασατο δεκ. μνας 17. ε κ εν | κ δουλε αγαθα
 18. κυριε : ante η μν. σου 19. γινου : ante επανω 20. om ο ante
 ετερος 22. λεγει δε αυτω 23. το αργυρ. μου | επι την τραπε. | και
 εγω ελθ. | επραξα αυτο 25. ειπον 26. λεγω γαρ | υμιν (κα) : κ* om |
 αρθησεται : add απ αυτου 27. τοντουσ : εκεινουσ | κ κατασφαξετε |
 αυτουσ : om 29. κ* και βηθανια | των μαθητ. αυτου 30. κ λεγων |
 ε κ om και ante λυσαντ. 31. ερειτε : add αυτω 33. ειπον 34. ειπον |
 om οτι 35. επιρριψαντες

8, 18
 Mt 13, 12
 Mc 4, 25

28-38
 Mt 21, 1-9
 Mc 11,
 1-10
 Io 12, 12ss

36 αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πο-
 ρευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώσαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.
 37 ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν
 ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν
 38 τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγον-
 τεσ· εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ
 39 εἰρήνῃ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ
 τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
 40 ταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιω-
 πήσουσιν, οἱ λίθοι κρᾶξουσιν.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων
 42 ⁴² ὅτι εἰ ἔγνων καὶ σὺ καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς
 43 εἰρήνῃν σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν
 ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ παρεμβалоῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ
 44 περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν
 σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον
 ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦν- ^{45 sq}
 46 τας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος ^{Mc 11, 15-17}
 προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. ^{Es 56, 7}
 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιε- ^{47 s}
 ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι ^{Mc 11, 18}
 48 τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐχ εὗρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἤπασ-
 ἔξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων.

XX.

Unde Iohannis baptisma? Parabola de vinitoribus filii occisoribus. Lapis
 angularis. Quaestiones captiosae de censu solvendo, de resurrectione, de
 Messia Davidis filio. Legis peritorum fastus et avaritia.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ¹⁻⁸
 ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένον ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμ- ^{Mt 21, 23-27}
 2 ματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν· ^{Mc 11, 27-33}
 εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι
 3 τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἔρω-
 4 τίς ὡς ὑμᾶς ἀγῶ λόγον, καὶ εἰπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰω-
 5 ἀννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίσαντο

35. εαντων τα μι. 38. ο ερχομενος βασιλευς | ειρη. εν ουρ. 39. ειπον
 40. ειπεν : add αυτοις | σιωπησωσιν | κεκραξονται 41. επ αυτη 42. κ
 ει εγνωσ εν τη ημερα ταυτη και συ τα | κ om σου post ειρη. 43. περι-
 βαλουσι | κ* om σε bis 44. αφησ. εν σοι λιθ. επι λιθω 45. τ. πω-
 λουντας : add εν αυτω και αγοραζοντας 46. και εσται (haec κ* om) ο
 οικ. etc : οτι (ς om, non σε) ο οικ. μ. οικ. προσευχ. εστιν 48. εξεκρε-
 ματο

XX, 1. των ημερων : add εκεινων | ιερεισ : ς κ αρχιερεϊς 2. ειπον |
 λεγοντες : post πρ. αυτ. | ειπον (ς ειπε) ημιν : κ* om 3. κ* πρὸς αυτον |
 ενα λογον 4. οfm το sec 5. κ συνελογιζοντο

πρὸς αὐτοὺς λέγοντες ὅτι ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἔρεϊ· διατί
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ⁶
ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφή-
την εἶναι. ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ^{7 8}
εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9-19
Mc 21,
33-46
Mt 12,
1-12

Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ⁹
ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανοὺς. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς ¹⁰
τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώ-
σουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν.
¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δοῦλον· οἱ δὲ κακείνον δείραντες ¹¹
καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον ¹²
πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ¹³
ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἵσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ ¹⁴
γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ
κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονο-
μία. ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. ¹⁵
τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ ἐλέυσεται καὶ ¹⁶
ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· ¹⁷

Ps 118, 22 τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
[Mt 21, 44] οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ πᾶς ὁ πε- ¹⁸
σὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ,
λιμνήσῃ αὐτόν. ¹⁹ καὶ ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ¹⁹
ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν
τὸν λαόν· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν
ταύτην.

20-26
Mt 22,
16-22
Mc 12,
13-17

Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ²⁰
ἐαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε παρα-
δοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ καὶ ἐπη- ²¹
ρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον ²²
δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς ²³
αὐτούς· ²⁴ δεῖξατέ μοι δηνάριον. τίνοος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ²⁴

5. κ* προς αυτους | διατι: add ουν 6. πας ο λαος 8. κ* αποκριθεις
pro ο ιησ. | κ* ουδ 9. ανθρωπ. τισ | εξεδoto 10. και εν καιρω | κ* om
καρπου του | δωσιν | δειραντ. αυτ. εξαπεστ. κενον 11. κ* εθτετο |
πεμψαι στερ. 12. προσεθετ. πεμψ. τριτ. 13. ιδοντες εντραπ. 14. κ*
om αυτον pri | αλληλ. : εαυτους | σ κ δευτε αποκτειν. 16. κ* om τουσ
γεωργ. | ειπον 19. σ κ οι αρχιερ. και οι γραμμ. | εγνωσ. γαρ (κα) : κ* om |
ειπεν : post τ. παραβ. ταυτ. 20. εγκαθ.ετ. | κ* αποκρινομενοσ | ωστε :
εισ το 22. ημασ : ημιν 23. πρ. αυτουσ : add τι με πειραζεται 24. επι-
δειξατε | δηναριον : κ add οι δε εδειξαν αυτω. και ειπεν

25 οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τοῖνυν ἀπό-
26 δοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαν-
μάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Καδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ²⁷⁻³⁸
28 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁸ λέγοντες· διδάσκαλε, ^{Mc 12, 18-27}
Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, ^{Mt 22, 23-20}
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾗ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ
29 ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἐπὶ οὖν ἀδελφοὶ ^{Deu 25, 5}
30 ἦσαν. καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ ὁ
31 δευτέρος ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὥσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ
32 οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ³² ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθα-
33 νεν. ³³ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίς οὖν αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ
34 γὰρ ἐπὶ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ
35 υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ κατα-
ξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ
36 νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· ³⁶ οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν
ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς ἀναστά-
37 σεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμή-
νυσεν ἐπὶ τῆς βράτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραὰμ καὶ θεὸν ^{Ex 3, 6}
38 Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ· ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζών-
39 των· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν
40 γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ οὐκ ἐτι γὰρ ἐτόλ-
μων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι ⁴¹⁻⁴⁴
42 Δαυεὶδ υἱόν; ⁴² αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν ^{Mc 12, 35-37}
43 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ^{Mt 22, 41-45}
44 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ⁴⁴ Δαυεὶδ οὖν κύριον ^{42 s}
αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱὸς ἔστιν; ^{Ps 110, 1}

45 46 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς· ⁴⁶ προσ- ⁴⁵⁻⁴⁷
έχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς ^{Mt 23, 1. 6}
καὶ φιλοῦντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ^{7. 14.}
47 ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δειπνοῖς, ⁴⁷ οἱ ^{Mc 12, 38-40}
κατεσθίονσιν τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσ- ^{11, 43}
εύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

24. οι δε ειπ. : αποκριθεντες δε ειπον 25. ειπ. αυτοις· αποδοτ. τοιν.
26. κ επιλαβ. του ρηματος 27. κ οι λεγοντες 28. ε κ μωυση | ᾧ :
αποθανη 29. ησαν : κ^a add παρ ημιν 30. και ελαβεν ο δευτερ. την
γυναικα, και ουτος απεθανεν ατεκνος 31. ε^c (non ε) και ου κατελ.
32. υστερ. δε παντων απεθαν. και η γυνη 33. ε κ εν τη ουν (κ* om)
αναστασει | κ* om αυτων | γινεται : κ εσται 34. και αποκριθεισ ειπ. |
εκαμίσκοντ. 35. εκαμίσκοντ. 36. εισιν : κ post θεου | τον θεου
37. ε κ μωυση | και τον θε. ισ. κ. τον θε. αβρ. | κ* ισακ 39. ειπον
40. ουκετ. δε 41. υιον δαβιδ ειναι 42. και αυτοσ δαβιδ 44. δαβιδ |
ε κ υιος αυτου εστ. 45. ε κ τοις μαθ. αυτου 46. εν στολ. περιπατ.
47. ε (non εc) μακρᾱ | ληφοντ.

XXI.

Munusculum viduae. Finis templi, civitatis, saeculi; sors apostolorum; reditus Messiae inopinatus.

1-4

Mc 12,

41-44

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ¹
τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. ² εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν βά- ²
λυσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, ³ καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ³
ἡ πτωχὴ αὕτη πλείω πάντων ἔβαλεν· ⁴ ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ ⁴
περισεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερή-
ματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

5-11

Mt 24, 1-7

Mc 13, 1-8

Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ⁵
ἀναθέμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· ⁶ ταῦτα ἃ θεώρεῖτε, ἐλεύσονται ⁶
ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφελήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθή-
σεται. ⁷ ἐπρωτόησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν ⁷
ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ ⁸
δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, λέγοντες· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευ-
θῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστα- ⁹
σίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ
εὐθέως τὸ τέλος. ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐρεθθήσεται ἔθνος ἐπ' ¹⁰
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ ¹¹
τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φθόρη τε καὶ σημεῖα ἀπ' ¹²
οὐρανοῦ μέγала ἔσται. ¹² Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ¹²
ἑφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς ¹³
συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ¹³
ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· ¹³ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹³
^{12, 11} ¹⁴ θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· ¹⁴
¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντι- ¹⁵
στήναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδο- ¹⁶
^{16 sq} ¹⁶ θήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων, ¹⁷
¹⁷ καὶ θανατώσουσιν ἑξ ὑμῶν, ¹⁷ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων ¹⁷
διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θρῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ¹⁸
ἀπόληται· ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ¹⁹
^{20 ss} ²⁰ Ὅταν δὲ ἴδῃτε κυκλομένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλὴμ, ²⁰
¹⁵⁻¹⁹ ²⁰ τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰου- ²¹
^{Mc 13,} ²¹ δαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρεῖτωσαν, ²²
¹⁴⁻¹⁷ ²² καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ²²
ἐκδικήσεως αὐταῖ εἰσιν τοῦ πληροθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

XXI, 1. τα δωρ. αυτ. εις το γαζοφυλ. 2. ειδ. δε και τινα|κ λεπτ.
δυο 3. κ αυτη η πτωχ. | ε πλειον, κ πλεον 4. κ παντες | εις τ. δωρ.
του θεου | κ παντα 5. καλοιο: κ μεγαλοιο|αναθημασι 6. επι λιθω:
κ add ωδε 8. λεγοντες: add οτι|μη: add ουν 10. επι εθν. 11. μεγαλ.
κατ. τοπ. και| απ ουρανοσ: κ post μεγαλ. 12. απαντων| om τας ante
συναγω. | αγομενουσ 13. αποβησ. δε 14. θεσθε| κ* om ουν | εις τας
καρδιασ 15. αντειπ. ουδε αντιστην. | ε κ παντες 20. την ιερουσαλ.
22. εισιν: κ om | πληρωθηναι

- 23²³ οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργῃ
24 τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλω-
τισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατομένη
25 ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ Καὶ ἔσονται ^{Mc 14, 29s}
σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχή ^{Mc 13, 24-26}
26 ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἥχους θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποφυγόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκου-
27 μένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνά-
28 μεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνα-
κύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίξει ἡ ἀπολύ-
29 τρωσις ὑμῶν. ²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς. Ἴδετε τὴν συκὴν
30 καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ' ^{Mc 13, 28-31}
31 ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ³¹ οὕτως καὶ
ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ
32 βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ
33 γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρ-
34 ελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³⁴ Προσέχετε
δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ
μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ
35 ἡμέρα ἐκείνη ³⁵ ὥς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς
36 καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν
παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ
μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου.
- 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ^{37 a}
38 ἐξερχόμενος ὑψίλιετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἑλαιῶν. ³⁸ καὶ ^{Mc 21, 17}
πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ. ^{Io 8, 1 s}

XXII.

Pactio proditoris. Coena paschalis; eucharistia. Petrus lapsurus; instans periculum. Discipulorum ambitio. Iesus capitur; a Petro negatur; irridetur; damnatur coram synedrio.

- 1 2 Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα, ^{1 s} ^{Mc 14, 1 s}
ἐξήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ^{Mc 26, 1 ss}
ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
- 3 Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώ- ³⁻⁶
23. οὐαι : ε κ add δε | εστ. γαρ : κ* add ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις | οργ. ^{Mc 26, 14-16}
ἐν τῷ λαῷ 24. ε κ μαχαίρας | πάντα τα ἐθν. | ἀχρι sine ου 25. εσον- ^{Mc 14, 10s}
ται : εσται | κ και ἐν ἀπορία | ἡχουσης 26. κ ἐπερχομενων 30. κς βλε. ^{Io 13, 2.27}
ἀπ αὐτων | κ οτι ἐγγ. ἐστιν ἡδη το θεο. 33. ου μὴ παρελθωσι 34. δε : ³⁻⁶
κ om | βαρυνθωσιν | αἰφνιδ. ἐφ υμ. ἐπιστ. 35. ἐκεينه· ^{Mc 26, 14-16}
γὰρ ἐπελευσεται 36. δε : ουν | ἵνα καταξιωθῃτε ἐκφ. | κ* om ταυτα
37. Ἐλαιῶν

XXII, 3. ο σατανας | επικαλουμενον

την, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελά- 4
 λησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ-
 αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. 5
⁶ καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτηε εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν 6
 ἄτερ ὅχλου αὐτοῖς.

7-13
 Mt 26,
 17-19
 Mc 14,
 12-16

Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, 7
⁸ καὶ ἀπεστείλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπὼν· πορευθέντες ἐτοι- 8
 μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ 9
 θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν 10
 εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστά-
 ζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται,
¹¹ καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· 11
 ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
 φάγω; ¹² κακεῖνος ὑμῖν δεῖξει ἀνάγειον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ 12
 ἐτοιμάσατε. ¹³ ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ 13
 ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

14 ss
 Mt 26, 20ss
 Mc 14, 17ss

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν 14
 αὐτῷ. ¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ 15
 πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν 16
 ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τοῦ θεοῦ. ¹⁷ καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε 17
 τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ 18
 πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὅτου ἡ
 βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας 19
 ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ
 ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ 20
 τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτή-
 ριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυρό-
 μενον. ²¹ Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ 21
 τῆς τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὥρις- 22
 μένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδί-
 δοται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα 23
 εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

21 ss
 Mt 26, 21ss
 Mc 14, 18ss
 Io 13, 21ss

Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ 24
 εἶναι μέγιστος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν 25

9, 46
 25 ss
 Mt 20, 25ss
 Mc 10, 42ss

4. και τοις στρατ. | αυτον παραδω αυτοις 6. κ. εξωμολογ. (κcb) : κ*
 et ca om | αυτοις : ante ατερ 9. ειπον 10. κ* om υδατος | εις την : ου |
 της οικιας : κ add λεγοντες | κ το καταλυ. μου 12. ανωγειον | κ κακει
 13. ειρηκεν 14. ε οι δωδεκα αποστολοι, κca tantum οι δωδεκ. 16. κ
 om ουκετι | αυτο : ε αυτου 17. κ* om τουτο | εις εαυτους : εαντοις,
 κ* αλληλοις 18. om απο του νυν | γεννηματος | οτου : κ ου 20. ωσαντ.
 και το ποτηρ. | εκχυρομενον 22. οτι : και | ο μεν υιος, κ* om μεν |
 πορευεται : ante κατα 23. συζητ. 24. δε και : κ om και | εν αυτοις :
 κ* εις αυτουσ

κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦν-
 26 ται· ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μεῖζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ
 27 νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ μεῖζων,
 ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ
 28 ὑμῶν εἰμὶ ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἔστε οἱ διαμεμενηκότες
 29 μετ' ἐμοῦ ἐν ταῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ ἀγὼ διατίθεται ὑμῖν καθὼς
 30 διεθετό μοι ὁ πατὴρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ Mt 19, 28
 τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων
 31 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ Cίμων Cίμων, ἰδὺν
 32 ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σιναῖσαι ὡς τὸν σῖτον· ³² ἐγὼ δὲ
 ἐδέηθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε
 33 ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
 κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον
 34 πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον
 ἀλέκτωρ ἕως τρεῖς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.
 35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ
 πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τιнос ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· οὐθε-
 36 νόσ. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω,
 ὁμοίως καὶ πῆραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ
 37 καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμ-
 μένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ Es 53, 12
 38 γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδὺν μάχαιραι
 ὠδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἱκανόν ἐστιν.
 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν· Mt 26, 30
 40 ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ
 41 τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. Mt 26, 36ss
 41 καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν, ὥσπερ λίθου βολὴν, καὶ θεῖς
 42 τὰ γόνατα προσηύχετο ⁴² λέγων· πατέρ, εἰ βούλει παρενέγκαι
 τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ
 43 σὸν γινέσθω. ⁴³ ἦρθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνίσχύων
 44 αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἁγωνίᾳ ἔκτεν· στερρον προσηύχετο. καὶ
 ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσπερ θρόμβοι αἵματος καταβαρύνοντος ἐπὶ
 45 τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπο τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς

25. οι εξουσι. αυτ. ευεργεται : κ* οι αρχοντες των (supple εθνων?)
 εξουσιάζουσιν αυτων και ευεργεται 26. γενεσθω 27. κ* τις γαρ ο
 μειζ. | ειμι εν μεσω υμ. 30. ε κ εσθιτη | καθισθησε | κ* επι δωδεκα
 θρον. 31. σιμ. σιμ. (κ om alterum) : ε κ praem ειπε δε ο κυριος |
 κ* ξινιασαι 32. εκλειπη | στηριξον 34. ου μη φων. | εως : πριν η |
 κ τρεις με απαρν. ειδεναι. 35. βαλαντιον | τινος : κ* τι | ε κ ειπον |
 ουδενος 36. ειπεν ουν αυτοις : κ* ειπ. δε αυτ. | βαλαντιον 37. οτι :
 add επι | τα περι εμου 38. ειπον | κ* om κυριε 39. οι μαθητ.
 αυτου 41. κ προσηυξατο 42. παρενεγκειν | τουτ. το πο. (sic κ*,
 κ* τουτ. τ. π. τουτο) : το ποτ. τουτο | γενησθω 43 et 44. κ* om
 verum utrumq 44. κ γεναμενος | εγενετο δε | κ om ο ante ιδρωσ | κατα-
 βαινοντες

τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λυπῆς, ⁴⁶ καὶ 46
εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεῦχεσθε, ἵνα μὴ

47-53

Mt 26,

47-56

Mc 14,

43-52

Io 18, 1-12

εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. ⁴⁷ Ἐτι αὐτοῦ λαλόντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας 47
εἰς τῶν δώδεκα προσηγορεῖ αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλεῖν αὐτόν.

⁴⁸ Ἰησοὺς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φίλῃματι τὸν υἱὸν τοῦ 48
ἀνθρώπου παραδίδως; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον 49
εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἰς τοὺς 50
ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δούλον καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ

δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοὺς εἶπεν· ἕατε ἕως τούτου. καὶ 51
ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ Ἰησοὺς πρὸς 52
τοὺς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ

ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὥς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχα-
ρῶν καὶ ξύλων· ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ 53
οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμὲ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκῆπτρου.

54 s

Mt 26, 57 s

Mc 14, 53 s

Io 18, 13 s s

Ὑλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσηγάγον εἰς τὴν οἰκίαν 54
τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περικαύσαν- 55
των δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθιδάξαντων ἐκάθητο ὁ

56-62

Mt 26,

69-75

Mc 14,

66-72

Io 18,

25-27

Πέτρος μέσος αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδούσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθ' 56
μενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν
αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ᾤρησεν αὐτὸν λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. 57

⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτόν, ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. 58
ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· ἀνθρώπε, οὐκ εἰμί, ⁵⁹ καὶ διαστάσης ὥσει 59
ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῃσχυρίετο λεγών· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος ἐστίν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· 60
ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις, καὶ περὶ ἄρχημα ἔτι λαλόντος

αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ, ⁶¹ καὶ σταθεῖς ὁ κύριος ἐπέβλεψεν 61
τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγον τοῦ κυρίου, ὥς

εἶπεν αὐτῷ ὅτι ποιῶ ἀλεκτρωὰ γυνῆσι σημεῖον ἀπαρνήσῃ με
τρίς. ⁶² καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἐκλάυσεν πικρῶς. 62

63 s

Mt 26, 67 s

Mc 14, 65 s

Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπιπτον αὐτῷ δέροντες, 63
⁶⁴ καὶ περικαλύναντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· προφήτευσον, 64
τίς ἐστίν ὁ παῖς σὺ σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα' πολλὰ βλασφημούντες ἔλεγον 65
εἰς αὐτόν.

⁴⁵ s τ. μαθητ. αυτου | αυτουσ κοιμωμ. 47. ετι δε | προσηρχ. αυτων
⁴⁸ ο δε ιησουσ | κ* om ιουδα 49. ειπον αυτω· κυριε | εν μαχαιρα
⁵⁰ τον δουλ. τον αρχιερ. | αυτου το ουσ 51. ωτιου· add αυτου 52. ο
ιησουσ | προσ sec : επ | κ εηληθατε 53. υμων : s ante εστιν, κ* om
⁵⁴ κ. εισηγαγον : add αυτον | ε. τον οικον 55. αφαντων | συγκαθισαντ.
αυτων εκαθ· | κ εν μεσω 57. κ om αυτων pri | γυναι : ante ουκ οιδ.
⁵⁸ μετ. βραχυν : κs add παλιν | εφη : ειπεν | ην (κs) : κ* om 60. ο : κ
τι | ο αλεκτωρ 61. λογον : κ ρηματος | om σημερον 62. εξω : add ο
πειτρον 63. αυτον : τον ιησουν | κ* ενεπεζαν 64. κ περικαλ. επηρ. αυτ.
λεγ., s περικαλ. αυτου εντυπτον αυτου το προσωπον και επηρ. αυτου λεγ.

- 66 Καὶ ὥς ἐγένετο, ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ lo 18, 24
 ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγόν αὐτὸν εἰς τὸ συν-
 67 ἔδριον αὐτῶν, λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. 67^{ss}
 68 δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· 68^{ss}
 69 οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 69^{ss}
 70 ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἐστὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70^{ss}
 71 εἰπαν οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς· τί ἐν ἔχοντες μαρτυ-
 71 ρίας χρεῖν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII.

Christus coram Pilato et Herode interrogatur; damnatur; cruci affigitur;
 irridetur. Latro poenitens. Portenta et mors. Iosephus; sepultura.

- 1 Καὶ ἀραστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἡγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν 1^{ss}
 2 Πειλάτον. Mt 27, 2
 2 ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὗρα-
 3 μεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φέροντα Καίσαρι et 11^{ss}
 3 δίδόναι, καὶ λέγοντα ἐαυτὸν Χριστὸν βασιλεῖα εἶναι. Mc 15, 15
 3 ὁ δὲ Πει-
 4 λάτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
 4 ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. lo 18, 23
 4 ὁ δὲ Πειλάτος εἶπεν
 5 πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς οἰκτοῦς· οὐδὲν εὖροῦμαι ἄτιον ἐν
 5 τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. 1^{ss}
 5 οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες οὐ ἀναβείη τὸν
 6 λαόν, διδάσκων κατ' ὅλην τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ
 6 τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. 1^{ss}
 6 Πειλάτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ
 7 ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, 1^{ss}
 7 καὶ ἐπιγινώσκων ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας
 8 Ἡρώδου ἐστίν, ἀρεπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν
 8 ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις. 1^{ss}
 8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν
 9 τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη· 1^{ss}
 9 ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν
 10 αὐτὸν διὰ τὸ ἀκοῦν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἡλπίεν τι σημεῖον ἰδεῖν
 10 ὑπ' αὐτοῦ γνωζόμενον. 1^{ss}
 10 ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς·
 11 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 1^{ss}
 11 εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
 11 καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπρόσας κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 1^{ss}
 11 ἐξουθενήσας
 12 δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαί-
 12 ξας, περιβαλὼν ἑσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλάτῳ.
 12 ἐγένοντο δὲ φίλοι οὗτοι Ἡρώδης καὶ οὗτοι Πειλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
 μετ' ἀλλήλων· προὔπηρχον γὰρ ἐν ἐχθρᾷ ὄντες πρὸς αὐτοῦς.

66. κ ημερ. γενετ. | αηγαγον | αυτων : εαυτ. | ειπε ημ. 67. κ* om
 υμιν 68. εαν δε και | αποκριθητε : add μοι η απολνησθε 69. δε : om
 70. ειπον 71. ειπον | ε κ χρει. εχομ. μαρτυρ.

XXIII, 1. ηγαγεν | ε κ πιλατ. 2. ε κ ευρομεν | om ημων | και σ.
 φορ. διδον. | om και ante λεγοντ. 3. ε κ πιλατ. | επηρωτησεν 4. ε κ
 πιλατ. 5. λαον : κ οχλον | κ* om διδασκ. | om και ante αρξαμ. 6. πιλατ.
 (non κ) | ακουσας : add γαλιλαιαν 7. ταυταις : κ* αυταις 8. κ* om
 δε | θελων εξ ικανου ιδ. | ακουειν : add πολλα 9. κ* om δε | ουδεν : κ
 ουκ 11. δε αυτον : κ* τε, κ* τε αυτον | om και pri | περιβαλων : add
 αυτον | κ* επεμψεν | ε κ (etiam vv 12 et 13) πιλατ. 12. ο τε πιλατ. και
 ο ηρωδ. | κ* προουπηρχοντο | προσ εαντους

Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσαμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχον-
τας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· προσηνέγκατέ μοι τὸν ¹⁴
ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώ-
πιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὑρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον
ὡς κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψεν ¹⁵
γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-

πραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ¹⁸ ἀνέκρα- ^{16 18}
γον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἰὲς τούτων, ἀπολύσον δὲ ἡμῖν τὸν
Βαραββαν· ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσις τινα γενόμενῃ ἐν τῇ πόλει ¹⁹
καὶ φόρον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος ²⁰
προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν ²¹
λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐ- ²²
τούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἰτιῶν θανάτου εὑρον
ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἐπέκειντο ²³
φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον
αἱ φωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἰτήμα ²⁴
αὐτῶν· ²⁵ ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσις καὶ φόρον βεβλημένον εἰς ²⁵
φυλακὴν, ὃν ᾠτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι
αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρη-
ναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν
ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ ²⁷
καὶ γυναικῶν, αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνον αὐτόν. ²⁸ στορραφισ ²⁸
πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε
ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἐαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ²⁹ ὅτι ²⁹
ἰδοὺ ἐρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ αἱ
κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ³⁰

ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς·
καληψάτε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὕψει ξύλω ταῦτα ποιούσιν, ἐν ³¹
τῷ ξηρῷ τι γένηται; ³² ἦγοντο δὲ καὶ ἑτέροι δύο κακούργοι σὺν ³²
αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ³³
ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν
ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πᾶτερ, ἄφεσ αὐτοῦ· ³⁴

13. συγκαλ. 14. ουδεν|κ om κατ 15. ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον
17. ε αναγκην δε ειχεν απολυνειν αυτοισ κατα εορτην ενα 18. ανε-
κραξαν|παμπληθει 19. ε κα βεβλημενος, κ* om|εισ φυλακην 20. δε:
ουν|ε κ πιλατ. |προσεφωνησεν: κ add αυτοισ 21. σταυρωσον σταν-
ρωσον 23. κ εκειντο |αι φω. αυτων: add και των αρχιερων 24. ε κ
πιλατ. |ο δε πιλατ. επεκρι. 25. απελυ. δε: add αυτοισ|εισ την φυλακ.
26. σιμωνος τινος κυρηναιον του ερχομενου |φερειν: κα αιρειν, κ* om
27. γυναικων αι: ε add και, κ om αι 28. ο ιησους 29. ημεραι ερχοντ. |
κ om αι ante στειραι |om αι ante κοιλιαι |εθρεψαν: εδηλασαν 30. ε κ*
πεσθε 32. κ κακουργ. δυο 33. κ οτε ηλθον 34. ο δε ιησους usque
ποιουσιν: κα om

οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν διαμερίζομενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 35 ἔβαλον κλήρου. 35 καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν· ἐξεμνηστήριζον
 δὲ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλουσ' ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ
 36 οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. 36 ἐνέπαιζαν δὲ
 αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ
 37 καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτὸν.
 38 ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος. Mt 27, 44
 39 Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν· οὐχὶ Mc 15, 32
 40 σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 ἄλλος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· οὐδὲ φοβῆ· σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ
 41 αὐτῷ κριματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἅξια γὰρ ὧν ἐπράξα-
 42 μεν· ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἁτοπὸν ἐπράξεν. 42 καὶ
 ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
 43 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμὴν σοι λέγω, σημερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
 παραδείσῳ. 44 Καὶ ἦν ἡδὴ ὥρα ἑκτὴ καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν
 45 γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης, 45 τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ τὸ
 46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν· πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. Ps 30
 47 τοῦτο δὲ εἰπὼν ἔξῃπνευσεν. 47 ἰδὼν δὲ ὁ ἐκατοντάρχος τὸ γενό-
 μενον ἐδόξασεν τὸν θεόν λέγων· οὐτως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος.
 48 ἦν. 48 καὶ πάντες οἱ συνεπαγερόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
 ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρε-
 49 φον. 49 εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, Io 19, 25
 καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
 ὁρῶσαι τὰυτα.
 50 Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτὴς ὑπάρχων, καὶ
 51 ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, 51 οὗτος οὐκ ἦν συνεκατατιθέμενος τῇ
 βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰου-
 52 δαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, 52 οὗτος προσ-
 53 ἐλθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 53 καὶ καθελὼν
 ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ,
 34. ε κ κληρον 35. εξεμ. δε και | οι αρχοντ. συν αυτοις | κ* ο (κα om)
 του θε. ο εκλ., ε ο του θε. εκλ. 36. ενεπαιζον | κ om και ante οι στρατ. |
 οξος : praem και 38. επιγρα. γεγραμμενη επ αυτω, praetereaue ε κ*
 et cb (non item κca) add γραμμασιν ελληνικοις και (κ* et cb om) ρωμαϊκοις
 και (κ* et cb om) εβραικοις | ουτος εστιν ο βασι. των ιουδ. 39. ουχι
 (κ praem λεγων) : λεγων· ει 40. επετιμα αυτ. λεγων | κ* ου φοβη
 42. τω ιησου· μν. μου κυριε 43. ειπ. αυτω : add ο ιησουσ | ε κ αμην
 λεγω σοι 44. ε ην δε ωσει ωρα, κ και ην ωρ. ωσει | κ* om και ante
 σκοτος | ενυατη 45. του ηλ. εκλιποντος : και εσκοτισθη ο ηλιος· | και
 εσχισθη 46. παραθησομαι | και ταυτα ειπων 47. εκατονταρχος |
 εδοξασε | κ οτι οντως 48. συμπαραγ. | θεωρουντες | εαυτων τα στηθη
 49. ε κ οι γνωστ. αυτου | om απο ante μακρ. | συνακολουθησασαι 50. om
 και ante αηρη 51. συνεκατατιθειμενος | οσ και προσεδεχ. και αυτοσ
 52. ε κ πιλατ. 53. καθελων : add αυτο | εθηκ. αυτο

οὐ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐδέπω κείμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, ⁵⁴ καὶ σάββατον ἐπέφωσεν.

Mt 27, 61
Mc 13, 47

Ex 20, 10

Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ⁵⁵ ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ ⁵⁶ σῶμα αὐτοῦ, ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα· ⁵⁶ καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσυχάσαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

XXIV.

Resurrectio. Viatores Emmauntini. Iesus redivivus cum discipulis versatur et ultima mandata dat. Discessio.

1 ss
Mt 28, 1 ss
Mc 16, 1 ss
Io 20, 1 ss

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρον βαθείως ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον ¹ φέρονσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. ² εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεν- ² λισμένον ἀπὸ τοῦ μνημεῖου, ³ εἰσελθούσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα ³ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁴ καὶ ἐγένετό ἐν τῷ ἀπορῆσθαι αὐτας περὶ του- ⁴ τον, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐβόησαν αὐταῖς ἐν εὐθυμῇ ἀστραπτούσῃ· ⁵ ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινοσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν ⁵ γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἡγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἐν ⁶ ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- ⁷ δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ στανρωθῆναι καὶ ⁸ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημεῖου ἀπηγγείλαν πάντα ταῦτα ⁹ τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ ¹⁰ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν ¹¹ αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ καὶ ἐφάνησαν ¹² ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ ἄγγελος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν ¹³ αὐταῖς.

[Mc 16,
12 s]

Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι ¹³ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ¹⁴ ὄνομα Ἐμμαούς, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάν- ¹⁵ των τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ- ¹⁶ τοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοὺς ἐγγίσας συνεπορεύετο ¹⁶ αὐτοῖς· ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι ¹⁷ αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντι- ¹⁸ βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί.

53. ουδεπω ουδεις 54. παρασκευη | om και ante σαββ. 55. δε και γυναικες | αυτου εκ τ. γαλιλ.

XXIV, 1. βαθεος | ε κ μνημειον | ηλθον: ante επι το μνημ. | αρω-
ματα: add και τινες συν αυταις 3. και εισελθ. | κ ουκ ευρ. 4. δια-
πορεισθαι | δυο ανδρ. | εν εοθησειν αστραπτουσαις 5. το προσωπον |
ειπον 6. αλλ 7. οτι δει τον υιου του ανθρ. 9. ταυτα παντα 10. κ
η μαγδ. μαριαμ | μαρια ιακωβ. | αι ελεγον 11. ταυτα: αυτων 12. ε κ
sic: ο δε πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον, και παρακυψας
βλεπει τα οθονια κειμενα μονα, και απηλθε προς εαντον, θανμαζων
το γεγονος 13. κ εν τη αυτη | ησαν πορευοι. | post εξ αυτων | κ εκατον
εξηκοντα 15. συζητ. | ο ιησους 17. και εσταθησαν: και εστε

18¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἶς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ
μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ
19 ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ
20 λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
21 ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ·
22 ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ'
23 ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἡλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι,
24 οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον,
25 αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι
καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ
26 προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν
27 εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ
πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γρα-
28 φαῖς τὰ περὶ ἐαυτοῦ. ²⁸ καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἑπορεύοντο,
29 καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιά-
σαντο αὐτόν λέγοντες· μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν
καὶ κέκλικεν ἡδὴ ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς.
30 ³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν
31 ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδον αὐτοῖς. ³¹ αὐτῶν δὲ διη-
νοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαν-
32 τος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ
καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὥς
33 διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ, καὶ εὗρον ἡθροισμένους τοὺς ἑνδεκα
34 καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ
35 ὤφθη Ὡφρωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὥς
ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν. ^{Io 20, 19ss}
37 ³⁷ πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ^[Mc 16, 14]
38 ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοὶ

18. ο εἰς|ω ονομα : ονοματι|εν ιερουσαλημ|κ και ταυτα ονκ 19. ειπον|
ναζωραιου|κ εν λογω και εργω 21. κ ελπιζομεν | om και post αλλα
γε | αγει (κ* om) : add σημερον 22. ορθριαι 27. ε κ μωσεως|ε διηρ-
μηνευεν, κ* και διερμηνευειν | εν πασαις ταις : κ τι ην εν ταις | ε* περι
αυτου 28. προσεποιετο 29. om ηδη 30. κ ηυλογησεν | κ εδιδου
31. κ* διηνοιγησαν | κ* om (κ* suppl) και επεγν. αυτον 32. ειπον|και
ωσ διηνοιγ. 33. συνηθροισμ. 34. ηγερεθ. ο κυρ. οντως 36. αυτοσ :
add ο ιησουσ|εν με. αυτων : ε κ add και λεγει αυτοιοι· ειρηνη υμιν
37. κ φοβηθεντες δε

ἀναβαίνουνσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ ³⁹ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκας καὶ ὁστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμα- ⁴¹ ζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέ- ⁴² δωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος· ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ⁴³ ἔφαγεν.

^{22, 39} Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα ⁴⁴ πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
μένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ
ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁵
⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν ⁴⁶
καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ ⁴⁷
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφeson ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
ἔθνη, ἀρχάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ. ⁴⁸ ὑμεῖς μάρτυρες τούτων. ⁴⁸
⁴⁹ καὶ γὰρ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ⁴⁹
ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους
δύναμιν.

Act 1, 12

Act 1, 9^{ss}
[Mc 16,
19]

Ἐξῆγγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς ⁵⁰
χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν ⁵¹
αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. ⁵² καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς ⁵²
Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διαπαντός ἐν τῷ ⁵³
ἱερῷ αἰνοῦντες τὸν θεόν.

Joh. 20.

Κ Α Τ Α Ι Ω Α Ν Ν Η Ν.

I.

Verbum caro factum. Testimonium Iohannis baptistae; immersio Iesu.
Andreas cum socio, Petrus, Philippus, Nathanael.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ¹
θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' ² ³

38. ε κ εν ταις καρδιαις 39. κ τ. ποδ. μου και τας χειρ. μου | οτι
αυτος εγω ειμι | σαρκα 40. ε κ sic : και τουτο ειπων επεδειξεν (κ
εδειξεν) αυτοις τας χειρας και τους ποδας 41. ενθαδε : κ* ωδε
42. ιχθ. οπτ. μερος : add και απο μελισσιου κηριου 44. ειπ. δε αυτοις |
μου : ε κ om | ε κ μωσεως | και προφητ. : κ εν τοις προφητ. 46. γε-
γραπται : add και ουτως εδει 47. μεταν. και αφεσ. | αρχαμενον
48. υμεις δε | ε κ εστε μαρτυρες 49. και ιδου εγω | ε κ* αποστελλω |
πολει : add ιερουσαλημ | δυναμ. εξ υψους 50. αυτους : add εξω | εως
εις βηθ. | κ ηυλογησεν 51. απ αυτων : add και ανεφερετο εις τον
ουρανον 52. αυτοι : ε κ add προσκυνησαντες αυτον 53. αιουντες :
κ ηυλογουντες, ε αιουντ. και ευλογουντες | τ. θεον : add αμην.

* ε το κατα ιωανν. (ε add αγιον, non item se) ευαγγελιον.

- 4 αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ ἐν
5 αὐτῷ ζωὴ ἐστίν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ
φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
6 ⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ <sup>Mt 3, 1
Mc 1, 4
Lc 3, 2</sup>
7 Ἰωάννης· ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ
8 φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ
9 φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ
ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
10 ¹⁰ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος
11 αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ
12 παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
13 τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος
14 ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο
καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν
ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.
15 ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν
ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι ^{1, 30}
16 πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες
17 ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως
ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
18 ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν ^{6, 46}
κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ
Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱερουσαλὺμ ἱερεῖς καὶ Λευεῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν
20 αὐτόν· σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἡρνήσατο, καὶ ὡμο-
21 λόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί
οὖν; Ἡλείας εἶ; λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης εἶ σὺ; καὶ ἀπε-
22 κρίθη· οὐ. ²² εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δῶμεν τοῖς
23 πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοᾶν- <sup>Es 40, 3
Mt 3, 3
Mc 1, 3
Lc 3, 4</sup>
τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας
24 ὁ προφήτης. ²⁴ καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων,
25 ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ
26 οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἡλείας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐ-
τοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει, <sup>Mt 3, 11
Mc 1, 7
Lc 3, 16
Act 13, 25</sup>

I, 3. ουδε εν : κ* ουδεν | ο γεγονεν : testes multi ad seqq trahunt, atque sic etiam Ln edidit 4. εστιν : ε την 6. κ* ην ονομα αυτω 10. κ* δι αυτον 13. κ* om εκ ante θελ. ανδρος 15. λεγων : κ* om | ον ειπον : κ* ο ειπων, κ* om addito οσ post ερχομενος 16. οτι : και 17. μωσσεως | κ* om χριστου 18. κ om ο ante μονογενησ | υιος : κ θεος | ο ων (κβ) : κ* om 19. λευιτας | κ επερωτησωσιν 20. κ om και ωμολογ. | ονκ ειμι εγω 21. κ* επηρωτησαν | αυτον : κ* παλιν, κς αυτον παλιν | ηλειας (ς κ -λιας) ει : add συ | και λεγει | κ* om ο ante προφ. 22. ε κ ειπον 24. οι απεσταλμενοι 25. κ om και ηρωτ. αυτον | ε κ ειπον | bis ουτε | ε κ ηλιας 26. κ* εν τω υδατι | μεσ. δε υμ. εστηκεν

ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ²⁸ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ταῦτα ²⁸ ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

^{1, 36} Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ ²⁹ λέγει· Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ ὁ αἶρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.

^{1, 15, 27} ³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ³⁰ ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν ³¹ αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν

^{Μτ 3, 16} ^{Μκ 1, 10} ^{Λο 3, 22} ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέαμαι ³² τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτί- ³³ ζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα κατα- βαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ³⁴ καὶ γὰρ εἶδρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ³⁴ τοῦ θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν ³⁵ αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ³⁶ ἄμνός τοῦ θεοῦ. ³⁷ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος, ³⁷ καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασά- ³⁸ μενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· ³⁹ τί ζητεῖτε; οἱ δὲ ³⁹ εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον διδάσκαλε, ποῦ μένεις; ⁴⁰ λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ ⁴⁰ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτῃ. ⁴¹ ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἰς ⁴¹ ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· ⁴² εὐρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίωνα ⁴² καὶ λέγει αὐτῷ· εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστιν μεθερμηνεό- μενον Χριστός. ⁴³ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας ⁴³ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἰ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ⁴⁴ εὐρίσκει Φίλιππον. καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολούθει μοι. ⁴⁵ ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου ⁴⁵

27. ο (κ* om) οπισω : praem αυτος εστιν | ερχομενος : add οσ εμπροσθεν μου γεγονεν | εγω : ε ante ονκ εμιμ, κ om 28. εν βηθαβαρα | κ εγεν. εν βηθαν. | ιορδανου : κ add ποταμου | om ο ante ιωανν. 29. βλεπει : add ο ιωαννης 30. υπερ : περι 31. εν τω υδατι 32. λεγων (κb) : κ* om | κ ως περιστ. καταβ. | ωσει περ. | κ και μενον 33. κ και εγω | κ εν τω υδατι 34. υιος : κ* εκλεκτος 37. και ηκουσαν | αυτου : ante οι δυο μαθ. 38. στραφεις : add δε | κ* om αυτοις 39. ε κ ειπον | ραββι | κc μεθερμηνευομενον 40. οψεσθε : ε κ ιδετε | ε κ ηλθον et ειδον (κ ιδ.) | ουν : om | ωρα δε 41. κ* om των ante ακουσ. 42. κc πρωτον | ο χριστ. 43. και ηγαγεν | εμβλεψ. δε | ο υι. ιωνα 44. ηθελση. ο ιησουσ | ο (κ* om) ιησουσ : om 45. κ* om δε | κ* om ο ante φιλιππ. | κ* βηθσαιδαν | κ* om εκ

46 καὶ Πέτρον. ⁴⁶ εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ·
 ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὐρήκαμεν,
 47 Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁷ εἶπεν αὐτῷ
 Ναθαναήλ· ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ
 48 Φίλιππος· ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁸ εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχό-
 μενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλείτης,
 49 ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁹ λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· πόθεν με γινώ-
 σκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· πρὸ τοῦ σε Φίλιππον
 50 φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν σκῆην εἰδόν σε. ⁵⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθα-
 ναήλ· ῥαββί, σὺ εἰ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἰ τοῦ Ἰσραήλ.
 51 ⁵¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὅτι εἰπὸν σοι ὅτι εἰδόν σε
 52 ὑποκάτω τῆς σκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψη. ⁵² καὶ λέγει
 αὐτῷ· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεργότα καὶ
 τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II.

Iesus Canae vinum ex aqua facit. Mercatores templo pulsi; templum triduo restituendum. Iesus fidem habentibus non confidens.

1 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλι-
 2 λαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς
 3 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ οἶνον οὐκ εἶχον, ὅτι
 συνετελέσθη ὁ οἶνος τοῦ γάμου. εἶτα λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ
 4 πρὸς αὐτόν· οἶνος οὐκ ἔστιν. ⁴ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· τί ἐμοὶ καὶ
 5 σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς
 6 διακόνοις· ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι
 ὑδρίαὶ ἑξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι
 7 ἀνὰ μετρητάς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· γεμίσατε
 8 τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτάς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει
 αὐτοῖς· ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρίκλινῳ. οἱ δὲ ἤνεγκαν.
 9 ⁹ ὥς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ
 οὐκ ᾔδει πόθεν ἔστιν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ
 10 ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· πᾶς
 ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν
 11 τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ταύτην

46. ε κ μωσση | τον υιον | ε ναζαρεθ 47. και ειπεν | ε ναζαρεθ | κ*
 αγαθον τι 48. ειδεν — και λεγει : κ* ιδων — λεγει | ε κ ο ιησουσ | αυτου :
 κ* του ναθαναηλ | κ ισραηλειτης, ε ισραηλιτης 49. ε κ ο ιησουσ 50. κ
 απεκριθη ναθα. και ειπεν, ε απεκρ. ναθα. και λεγει αυτω | ραββι |
 ε κ σν ει ο βασι. του 51. om οτι ante ειδον | κ μειζονα | οψει 52. απαρτι
 οψεσθε | κ ηνεργοτα

II, 3. και οινον ουκ etc : και νυτερησαντοσ οινον λεγει η | οιν. ο.
 εστιν : οινον ουκ εχουσιν 4. κς και λεγει 5. κ οτι ο αν λεγη 6. νδρι.
 λιθι. | κειμεναι : ε post εξ pon, κ* om 7. κ και λεγει 8. οι δε : και
 10. κ om αυτω | τοτε τον ελασσω | κ σν δε

ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανερώσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς ¹² καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

Mt 21, 12ss
Mc 11, 15ss
Lc 19, 45sq

Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱερο- ¹³ σόλυμα ὁ Ἰησοῦς. ¹⁴ καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας ¹⁴ καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς καὶ τοὺς κερματιστάς καθημένους, ¹⁵ καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ¹⁵ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστε- ¹⁶ ράς πωλοῦσιν εἶπεν· ἄρατε ταῦτα ἐντεύθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον ¹⁷ τοῦ πατρὸς μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ¹⁷ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με.

Ps 68 (69),
9 (10)

¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί σημεῖον δεῖ- ¹⁸ κνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐ- ¹⁹ τοῖς· λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.

Mt 26, 61

²⁰ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· τεσσεράκοντα καὶ ἑξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ²⁰ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶς αὐτόν; ²¹ ἐκείνος ²¹ δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἡγέρθη ²² ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

Ὅς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, ²³ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ ²⁴ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς ²⁴ διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντα, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα ²⁵ τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ²⁵ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

III.

Nicodemus; regeneratio; serpens aeneus. Iohannes baptista de se et incrementis Iesu disserit.

7, 50
19, 39

Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα ¹ αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· ² αὐτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς ² καὶ εἶπεν αὐτῷ· ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσχα- ³ λος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, εἰ μὴ ⁴ ὁ θεὸς ᾧ ἐξουσίαν ἐδώκεν ταῦτα ποιεῖν.

11. ε κ την αρχην | της γαλιλ. : κ* add πρωτην | κ* om αυτου post δοξ. |
κ* οι μαθ. αυτ. εισ αυτ. 12. καπερναουμ | κ om και οι μαθ. αυτ.
13. κ εγγυς δε 14. κ τ. πωλ. και τα προβα. και βοας 15. και ποιησας :
κ* εποιησεν | κ* και παντ. εξεβ. | κ* τα προβ. και βοας | κ κατεστρεψ.
17. εμνησθ. δε | κατεφαγε 18. ε κ ειπον 19. ε κ ο ιησουσ 20. ε κ
ειπον | τεσσαρακ. | ωκοδομηθη | κ om εν 21. κ om αυτου 22. ελεγεν :
add αυτοις | ω ειπεν 23. om τοις 24. ε κ ο ιησουσ | εαντον αυτοις |
κ om αυτον sec | κ γινωσκ. 25. χρει. ουκ ειχ.

III, 1. ονομ. αυτω : κ* ονοματι 2. προς τον ιησουν | νυκτος :
κ ante προσ | ραββι | κ και ουδεις | δυναται : post ταυτ. τ. σημ.

- 3 μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται
 4 ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος·
 πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων; μὴ δύναται εἰς
 τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;
 5 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ
 ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
 6 τῶν οὐρανῶν. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ
 7 τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμα ἐστίν. ⁷ μὴ θαυμάσης
 8 ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου
 θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν
 ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
 9 πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται
 10 ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἰ ὁ
 11 διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑώρακαμεν μαρτυροῦμεν,
 12 καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπιγεία εἶπον
 ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἰπω ὑμῖν τὰ ἐπορεύοντα πιστεύ-
 13 σετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβὰς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.
 14 ¹⁴ καὶ καθὼς Μωϋσῆς ἔνυψεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως Nm21,3.9
 15 ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν
 16 αὐτῷ ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν
 κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
 17 εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστει-
 λεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ^{12, 47}
 18 ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ
 κρίνεται· ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ
 19 ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις,
 ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
 μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
 20 ²⁰ πᾶν γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται
 21 πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν
 ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
 ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.
- 22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν

3. 5 κ ο ιησ. | * om κ. ειπ. αυτ. 4. κ γερ. ων γενν. 5. απεκρ. (5 add ο) ιησ.: κc add και ειπεν αυτω | εισελθ. εισ: * ειδειν | τ. ουρανων: του θεου
 6. 5c 1624. (non amplius 1633.) γεγεννημενον 8. εκ τ. πνευμ.: κ εκ του υδατος και του πν. 10. 5 κ ο ιησουσ 13. κ om ο ων εν τ. ουρ.
 14. μωσησ 15. εν αυτω: 5 κ εισ αυτον | εχη: praem μη αποληται αλλ
 16. τ. υιον: add αυτου 17. τ. υιον: add αυτου 18. ο δε μη πιστ.
 19. κ. οι ανθρ. ηγαπ. | κ το σκοτ. μαλλ. | πονηρα αυτων 20. * και ουκ ερχ. πρ. τ. φωσ 21. * om ο δε ποιων usq τα εργ. αυτ. | * ειργασμενον (κα - να)

Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν 23
 δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Καλεῖμ, ὅτι ὕδατα
 πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὕτω γὰρ ἦν 24
 βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάννης. ²⁵ ἐγένετο οὖν ζήτησις 25
 ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ 26
 ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ
 σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὕτως βαπτίζει
 καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· 27
 οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, ἐὰν μὴ ἡ δεδομένος αὐτῷ
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ 28
 1, 20 εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκεί-
 νου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμ- 29
 φίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν
 τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκείνων 30
 8, 23 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. ³¹ ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω 31
 πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς
 λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ³² ὃ εἶώρακεν καὶ ἤκουσεν 32
 μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν 33
 αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστιν. ³⁴ ὃν 34
 γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ
 5, 20 μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ 35
 πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν 36
 ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ
 ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

IV.

Mulier Samaritana; aqua viva; cultus verus; Sichemitae. Filium ministri
 regii Capharnaumi absens sanat.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰη- 1
 σοὺς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, ² καίτοιγε 2
 Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ³ ἀφῆκεν 3
 τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ ἔδει δὲ 4
 αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρίας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5
 τῆς Σαμαρίας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
 Ἰακώβ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ 6
 οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ
 τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥς ἕκτη. ⁷ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας 7
 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δός μοι πεῖν. ⁸ οἱ γὰρ 8

24. ο ιωανν. 25. κ* εγεν. δε συνζητησις | ε κ* ιουδαιων 26. ραββι
 27. κ λαβιν 28. κ om μοι 29. αυτου : κ post εστηκωσ 31. κ* ο δε
 ων επι της | ερχομενος : add επανω παντων εστι 32. ο (κ* ον) εωρ. :
 praeu και | μαρτυρει : praeu τουτο 34. διδωσιν : add ο θεοσ 36. ο δε
 απειθ. | οψεται : κ εχει | κ επ αυτον μενει

IV, 1. ιησουσ pr: κυριοσ 4. σαμαρειασ. Item vv sqq. 5. ες συχαρ |
 κ τω ιωσηφ 6. ωσει εκτη 7. κ τισ γυνη | σαμαρειασ | πειν

μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγορά-
 9 σωσιν. ⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν
 10 παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης; ¹⁰ ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς
 ἐστὶν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν καὶ ἔδωκεν
 11 ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε ἀντλημα
 ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;
 12 ¹² μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ
 φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
 13 ματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων
 14 ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ¹⁴ ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ
 ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
 τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἄλλο- 1, 38
 15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνή· κύριε, δός
 μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.
 16 ¹⁶ λέγει αὐτῇ· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.
 17 ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν· ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ
 18 Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας
 ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστὶν σου ἀνὴρ. τοῦτο ἀληθὲς
 19 εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
 20 ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς
 λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τύπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ.
 21 ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πιστενέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε
 οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ
 22 πατρὶ. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν
 23 ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· ²³ ἀλλὰ ἔρχεται
 ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν
 τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
 24 ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς
 25 προσκυνοῦντας ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖν δεῖ. ²⁵ λέγει
 αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος Χριστός·
 26 ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
 27 σοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. ²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθη-
 τὰ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι

9. λέγει ουν | σαμαρειτις et σαμαρειτιδος | πειν | ουσης γυναικ. σαμαρ.,
 atque his s^{ca} add ον γαρ συγχρωται (s^{ca} συγχρ-) ιουδαιοι σαμαρειταις
 10. πειν 11. η γυνη : s^{ca} εκεινη | ποθεν : add ουν 12. οσ : s^{ca} οστις |
 και αυτοσ : s^{ca} αυτ. και 13. ο ιησουσ 14. οσ δ αν πη : s^{ca} ο δε πινων |
 διψηση | om εγω sec | s^{ca} om αυτω sec 15. ερχωμαι, s^{ca} διερχομαι
 16. λεγει αυτη : s^{ca} add ιησουσ, s^{ca} ο ιησ. 17. s^{ca} om και ειπ. | ουκ εχω
 ανδρ. | ειπας | s^{ca} οτι ανδρ. ουκ εχεις 18. s^{ca} αληθωσ 19. s^{ca} om κυριε
 20. εν τουτ. τω ορει | s^{ca} om ο τοπος | δει προσκν. 21. γυναι πιστευσον
 μοι 23. αλλ | αυτον : s^{ca} αυτω 24. τουσ προσκ. : add αυτον | s^{ca} εν
 πνευματι αληθειας | δει προσκν. 25. s^{ca} οιδαμεν | s^{ca} αναγγελλει | παντα
 27. s^{ca} εν τουτω | s^{ca} επηλθαν, s^{ca} ηλθον | εθαυμασαν

εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν 28
αὐτῆς ἢ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώ-
ποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα· 29
μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ 30
ἦρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ Ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθη- 31
ταὶ λέγοντες· ῥαββί, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρώσιν 32
ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς 33
ἀλλήλους· μή τις ἡνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· 34
ἐμὸν βρώμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐτι τετράμηνός 35
ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὄφ-
θαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς
θερισμόν. ³⁶ ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν 36
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.
³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπεί- 37
ρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέσταλκα ὑμᾶς θερίζειν ὁ 38
οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ 39
ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
μαρτυροῦσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὥς οὖν ἦλθον 40
πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαριταί, ἡρώτων αὐτόν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ
ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ καὶ πολλῶ πλείονος ἐπίστευσαν διὰ 41
τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν 42
λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός
ἐστὶν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 43
αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πα- 44
τριδί τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὥς οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο 45
αὐτόν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσο-
λύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ⁴⁶ ἦλ- 46
θεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ
ὔδωρ οἶνον.

Ἦν δέ τις βασιλικός, οὗ ὁ νίδος ἡσθένει, ἐν Καφαρναούμ·
οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλι- 47
λαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσεται

27. ειπεν : κ add αυτω 29. παντ. οσα 30. ε κ εξηλθ. ουν 31. εν
δε τω μετ. | ραββι 33. λεγουσιν | ουν : κ* om 35. τετραμηνον 35 sq
Θερισμόν ἤδη. ³⁶ καὶ ὁ θερίζ. 37. εστ. ο αληθινος 38. απεστειλα
39. σαμαρειτων | παντ. οσα 40. σαμαρειται | εκει : κ παρ αυτοις |
κ ημερ. δυο 42. κ* και ελεγον τη γυναικι | λαλιαν : κ* μαρτυριαν |
κ ακηκοαμ. παρ αυτον | κ οτι αληθ. ουτ. εστ. | κοσμου : add ο χριστος
43. εξηλθ. εκειθ. : add και απηλθεν 44. ο ιησους 45. ωσ : οτε | κς οσα
εποι. | ηλθον : κ εληλυθεισαν 46. κ ηλθαν | ο ιησους παλιν | κ* καναν |
κ* εποιησαν | και ην τις | καπερναουμ 47. ουτος : κ* om | κ ο ιησους |
απηλθεν : κ* ηλθεν ουν | και ηρωτ. αυτον

48 αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἡμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 πρὸς αὐτόν· ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε.
 49 ⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός· κύριε, κατάρβηθι πρὶν ἀποθανεῖν
 50 τὸ παιδίόν μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ.
 ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 51 ἐπορεύετο. ⁵¹ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπήντησαν
 52 αὐτῷ καὶ ἡγγειλαν ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν
 ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ἣ κομψότερον ἔσχεν· εἶπον οὖν αὐτῷ ὅτι
 53 ἔχθες ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτόν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ
 πατήρ ὅτι ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ἣ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου
 54 ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτόν καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο πάλιν
 δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς
 τὴν Γαλιλαίαν.

V.

Aegrotus ad piscinam Bethesda; de sabbato et duplici resurrectione; de
 Iohannis baptistae, dei, Mosis testimoniis et Iudaeorum incredulitate.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς
 2 εἰς Ἱεροσόλυμα. ² ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβα-
 3 τικῇ κολυμβήθρα, τὸ λεγόμενον Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοᾶς
 4 ἔχουσα. ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πληθεὺς τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν,
 5 χωλῶν, ξηρῶν. ⁵ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ
 6 ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· ⁶ τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακεί-
 7 μενον, καὶ γινούσιν ὅτι πολλὴν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλεις
 8 ὑγιὲς γενέσθαι; ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· κύριε, ἄνθρωπον
 οὐκ ἔχω, ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβή-
 9 θραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
 10 ⁹ καὶ ἐγένετο ὑγιὲς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ
 11 καὶ περιεπάτει· ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ ἔλεγον
 οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ
 11 ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττον. ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας

49. κ τον παιδα μου 50. και επιστευσεν | ον (ς ω) ειπ. αυτω ο (ς om)
 ιησ. : κ* nil nisi του ιησου, κς του ιησου ον ειπ. αυτω 51. οι δουλοι :
 add αυτου | απηντησαν | ηγγειλαν : απηγγειλαν λεγοντες | ο παις σου ζη
 52. παρ αυτων την ωραν |ς κ και ειπον αυτω | χθες 53. οτι εν εκεινη|
 κ* om ο ιησ. | οτι ο υι. σου

V, 1. ην εορτη |ς κ ο ιησουσ 2. επι (κς εν) τη : κ* om |ς ε 1633.
 κολυμβήθρα | η επιλεγομενη | βηθεσδα 3. πληθος : add πολυ | ξηρων :
 add εκδεχομενων την του υδατος κινήσιν 4. sic : ἄγγελος γὰρ κατὰ
 καιρὸν κατέβαιναν ἐν τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν
 πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγιὲς ἐγένετο, ᾧ δὴποτε
 κατείχετο νόσῳματι. 5. κ om εκει | om και et αυτου 6. κ* ανακειμενον
 7. βαλλη | προ :ς (non σε) προς 8. εγειραι |ς κρβαττον, κ κρβακτον.
 Item vv sqq. 9. και pri : κ* om | κ. ευθεωσ εγεν. υγι. | και ηρεν : κ prae
 και ηγερθη 10. om και ante ουκ | τον κρσ. : κ add σου 11. κ ο δε
 απεκρινατο (κς απεκριθη)

με ὑγιῇ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κραβάττον σου καὶ περι-
πάτει. ¹² ἠρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι· ¹²
ἄρον καὶ περιπάτει; ¹³ ὁ δὲ ἀσθενῶν οὐκ ἤδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ ¹³
Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλον ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα ¹⁴
εὗρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἴδε ὑγιᾶς
γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. ¹⁵ ἀπῆλ-
θεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ
ποιήσας αὐτὸν ὑγιῇ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ¹⁶
Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ¹⁷
ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο ¹⁸
μᾶλλον ἐξήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλθεν
τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυ-
τὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν αὐ-
τοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ
οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος
ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ποιεῖ ὁμοίως. ²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν ²⁰
υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μεῖζονα τού-
των δεῖξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζετε. ²¹ ὥσπερ γὰρ ὁ ²¹
πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὗς
θέλει ζωοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν ²²
κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν ²³
καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν
πατέρα τὸν πέμφαντα αὐτόν. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν ²⁴
λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμφαντί με ἔχει ζωὴν αἰώ-
νιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανά-
του εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ ²⁵
νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ
καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ²⁶
ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ²⁷
ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.
²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς ²⁸
29 μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύονται

11. κ* νγιην | κ* αραι τον κραβακτον και περιπατειν 12. ηρωτησαν
ουν | κ* αραι και περιπατειν | αρον: add τον κραβατον σου 13. ασθε-
νων (cum p itcodd): ε κ ιαθεισ | κ* ενευσεν | τοπω: κ* μεσω 14. αυ-
τον: κ* τον τεθεραπευμενον | ο ιησουσ: κ* post ευρισκει | ε κ χειρ. τι
σοι 15. κς απηλθ. ουν | ειπεν: ανηγγειλεν 16. τον ιησουν οι ιουδαι.,
και εξητουν αυτον αποκτειναι 17. ο δε ιησουσ | κ απεκρινετο 18. δια
τουτο: add ουν 19. απεκρινατο etc: κ* ελεγεν ουν αυτοις ο ιησουσ |
ελεγεν: ειπεν | κ* om αμην alterum | εαν μη | ομοιως ποιει 20. κ εργα
δειξει αυτω | θαυμαζητε 21. κ ως γαρ 25. κ* om και νυν εστιν | κ
ακουσωσιν, ε ακουσουνται | κ* om οι ante ακουσαντες | ζηρουνται 26. κ*
ως γαρ | κ ζωην εχει | εδωκε και τω νιω 27. κ και κρισιν εδωκ.
αυτω εξουσιαν ποιειν | κρισιν: και κρισιν 28. κ ακουσωσιν, ε ακου-
σονται

Mt 25, 46
Dan 12, 2

οὐ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φανῦλα πρά-
 30 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ'
 ἐμαντοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία
 ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
 31 ψαντός με. ³¹ εἰάν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαντοῦ, ἡ μαρτυρία μου
 32 οὐκ ἐστίν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ
 οἶδατε ὅτι ἀληθής ἐστίν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 1, 19 ss
 33 ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀλη-
 34 θείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω,
 35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ
 καίόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
 36 ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεῖζον τοῦ 10, 25
14, 11
 Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω
 αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με
 37 ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν
 περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ
 38 ἑώρακατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι
 39 ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἐραννᾶτε
 τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν,
 40 καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε
 41 ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ
 42 λαμβάνω, ⁴² ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ
 43 θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου,
 καὶ οὐ λαμβάνετε με· εἰάν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ,
 44 ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ
 ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ
 45 οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγόρησά ὑμῶν πρὸς τὸν
 πατέρα· ἐστίν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπί-
 46 κατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
 47 ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γραμμασιν οὐ πιστεύετε, Gen 3, 15
Dt 18, 15
 πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε;

VI.

Cibatio quinque millium. Periculum regni; incesso maris. Oratio de
 pane caelesti, carne, sanguine. Multi offenduntur; apostolorum professio.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Mt 14,
13-21
 2 Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πο- Mc 6,
32-44
Lc 9, 10-1
 λός, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.

29. ε κα οι δε τα φανλ. 30. κ* om και (κα add) ante η κρισις | του πεμψ. με : add πατρος 32 και οيدا οτι 35. κ* om δε | αγαλλιασθηναι 36. κ om την | εδωκεν | α εγω ποιω | κ εμε 37. εκεινος : αυτος | ακηκοα. πωποτε 38. μενοντα εν υμιν 39. ερευνατε 42. ε κα αλλ | ονκ εχετε : ante εν εαυτοις. 43. ληψεσθε 44. κ* ου ζητουντες 45. μωσησ 46. ε μωση, κ μωση | κ* γεγραφεν

VI, 2. και ηκολουθει | κ πολυς οχλ. | αυτον τα σημεια | επι : κ περι

³ ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκαθεῖξεν μετὰ τῶν ³
μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁴
⁵ ἐπάρσας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι ⁵
πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν ⁶
ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πει- ⁶
ράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἐμελλεν ποιεῖν. ⁷ ἀποκρίνεται ⁷
αὐτῷ ὁ Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐ- ⁸
τοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχὺ τι λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθη- ⁸
τῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ⁹ ἔστιν παι- ⁹
δάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ¹⁰
ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς ¹⁰
ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπε- ¹¹
σαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν οὖν ¹¹
τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀνακει- ¹²
μένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ᾗθελον. ¹² ὥς δὲ ἐνε- ¹²
πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύ- ¹³
σαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ¹³
ἐγεμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν ¹⁴
κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.

Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι ¹⁴
οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ¹⁵
¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γινούς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν ¹⁵
^{6, 3} ἵνα ποιήσωσιν βασιλεία, φεύγει πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος. ¹⁶
¹⁶ Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ¹⁶
θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θα- ¹⁷
λάσσης εἰς Καφαρναούμ. κατέλαβεν δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία καὶ ¹⁸
οὐπω ἐληλύθει Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, ¹⁸ ᾗ τε θάλασσα ἀνέμου ¹⁸
μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. ¹⁹ ἐληλακότες οὖν ὡς στάδια εἴκοσι ¹⁹
πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς ²⁰
θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰
²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ᾗθελον οὖν ^{20 21}
λαβεῖν αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τὴν ²¹
γῆν εἰς ἣν ὑπῆγον.

3. κ* και απηλθεν εις | ο ιησουσ | κ* om εκει | εκαθητο 5. ο (κ* om)
ιησουσ : ante τουσ οφθ. | κ οχλ. πολ. | πρ. τον φιλ. | αγορασσωμεν | κ ουτοι
φαγασιν 6. κ* τουτο γαρ et αυτοσ δε 7. απεκριθη | αυτω (κ* om)
φιλιππ. | κ om αυτοις | εκαστος αυτων 9. παιδαρ. εν | οσ : ε κ ο
10. ειπε δε | χορτος : κ* τοπος | ανεπεσον | ωσει πεντ. | κ* τρισχιλιοι
11. ουν : ε κ* δε | ευχαριστησας διεδωκε τοις μαθηταις, οι δε μαθηται
τοις ανακει. 13. ε κ επερισσευσεν 14. ο ποι. σημ. : add ο ιησουσ |
οτι : κ om | ο ερχομεν. εις τον κοσμ. 15. ε ινα ποι. αυτον βασιλ., κ*
και αναδεικνυναι βασιλεια | φευγει : ανεχωρησε | κ μονοσ αυτοσ 17. εις
το πλοι. | κ ερχονται | καπερναουμ | κατελ. etc : και οκοτια ηδη εγεγονει |
ουπω : ουκ | πρ. αυτ. ο ιησ. 19. σταδιοσ 20. ο δε : κ και 21. ηθελον :
κ ηλθον | ε κ το πλοι. εγεν. | επι της γησ | υπηγον : κ* υπηνητησαν

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὸς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον
 ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ
 23 μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ²³ ἄλλα ἦλθον πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος
 ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ
 24 κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον
 25 εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν
 πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββεῖ, πότε ὧδε γέγονας;
 26 ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
 27 καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην,
 ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου δίδωσιν ὑμῖν· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἑσφράγισεν, ὁ θεός.
 28 ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα
 29 τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ
 30 ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον
 οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιῶσιν σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν
 31 σοι, τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς Ps 78, 24
 32 φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ
 πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
 33 ³³ ὁ γὰρ ἄρτος ὁ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 34 καὶ ζωὴν δίδουσι πᾶσι κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε,
 35 πάντοτε δός ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῦς· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ
 36 πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ'
 37 εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατε καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσιν
 μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἔξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ
 38 ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιήσω
 39 τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ τοῦτο

22. κ ο εστωσ | ειδον : κ ειδεν, ε ιδων | ει μη εν : ε* add εκεινο εις ο
 ανεβησαν οι μαθηται αυτου (ε* του ιησου) | και οτι etc : ε* και οτι ου
 συνεληλυθει αυτοιο ο ιησουσ | εις το πλοιαριον | ε* om απηλθον
 23. αλλα (ε add δε) ηλθ. πλοιαρ. : κ επελθοντων ονν των πλοιων | κ
 εγγυσ ουση (κς του τοπου προ ουση) οπου και (κς om) εφαγον αρτον
 24. οτε ονν etc : ε* και ιδοντες οτι ονκ ην εκει ο ιησουσ ουδε οι μα-
 θηται, ανεβησαν εις το πλοιον | αυτοι etc : και αυτοι εις τα πλοια |
 καπερναουμ 25. ραββι | γεγονας : κ ηλθες 26. κ om ο 27. κ εργαζ.
 βρωσιν μη την απολλ. αλλα την μεν. | υμιν δωσει 28. τι ποιουμεν |
 ε* ιν εργ. 29. ο ιησουσ | πιστευσητε 30. om ονν sec | κ ποι. σημ. ου
 31. κ δεδωκεν 32. μωσησ 33. om ο post αρτος 34. κ παντοτ. κυριε
 35. ειτε δε | προσ με | διψηση 36. εωρακατε : add με 37. τ. ερχομ.
 προσ με | ε* om εξω 38. απο : ε κ εκ | ε* οτι ου καταβε. omisso ονχ
 quod sequitur | ινα ποιω

δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι
μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
40 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν 40
τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀναστήσω
αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 41 Ἐργόγνυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι 41
περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ, 42 καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, 42
οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει
οὗτος ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; 43 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ 43
εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 44 οὐδεὶς δύναται 44
6, 65 ἐλθεῖν πρὸς με εἰὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ γὰρ
Es 54, 13 ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 ἔστιν γεγραμμένον ἐν 45
τοῖς προφῆταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκού-
σας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. 46 οὐχ ὅτι 46
1, 13 τὸν πατέρα εἶδρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος
εἶδρακεν τὸν θεόν. 47 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν 47
Ex 16, 15 αἰώνιον. 48 ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 οἱ πατέρες ὑμῶν 48 49
ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· 50 οὗτός ἐστιν ὁ 50
ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ
μὴ ἀποθάνῃ. 51 ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα- 51
βάς· εἰάν τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄρτου, ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ
ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ἡ σὰρξ μου
ἐστίν. 52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· 52
πῶς δύναται ἡμῖν οὗτος δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; 53 εἶπεν οὖν 53
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰὰν μὴ φάγητε τὴν
σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε
ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ 54
αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
55 ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶν βρωσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς 55
ἐστὶν ποσις. 56 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα 56
ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. 57 καθὼς ἀπέστειλén με ὁ ζῶν 57
πατὴρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με καὶ κενεῖνος ζήσῃ
δι' ἐμέ. 58 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὗ καθὼς 58
ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τούτον τὸν ἄρτον

39. τ. πεμψαντ. με : add πατρος 40. γαρ : δε | τ. πατρ. μου : τ. πεμ-
ψαντος με | εν : om 42. κ* και τον πατερα omissis και την μητερ. | νυν :
ς κ ουν | οτι : κ εγω 43. ς κ απεκρ. ουν | ο ιησους 44. και εγω | εν :
ς κ om 45. του θεου | πας ουν | προς με 46. τις εωρακ. | τ. θεου :
κ τ. πατρος | τ. θεου : τ. πατερα 47. ο πιστευων : add εις εμε 49. ς κ
το μανν. εν τ. ερημ. 51. εκ τουτου του αρτου, ζησεται | κ* om και |
κ om δε post αρτος | ον εγω δωσω, η σαρξ μου εστιν, ην εγω δωσω
υπερ της του κοσμ. ζωης 52. ουτος ημιν 53. ζων : κ add αιωνιον
54. και εγω 55. ς bis αληθως, item κ* (sed transiluit ab altero ad
alterum) | ποσις : κ* ποτον 57. ζησεται 58. κ* om εστιν | εξ : ς κ εκ
του | κ* καταβαινων | οι πατερες : add νμων το μαννα

- 59 ζήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκων ἐν Καφαρναούμ.
- 60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκλη-
 61 ρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ εἰδὼς
 62 δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ
 63 αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῇτε
 64 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;
 65 ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ^{2 Co 3, 6}
 64 ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν. ⁶⁴ ἀλλ'
 εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ
 Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδίδων
 65 αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ^{6, 44}
 ἔλθειν πρὸς ἐμὲ ἐὰν μὴ ᾗ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός.
- 66 Ἐκ τούτου οὖν πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ
 67 ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 68 τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ
 Σίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς
 69 αἰωνίου ἔχεις· ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ ^{Lc 4, 34}
 70 εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ^{Mc 1, 24}
 ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ^{11, 27}
 71 ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν ^{Mt 16, 18}
 αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII.

Fratres increduli; profectio ad festum tabernaculorum. Iesus Dei legatus.
 Aqua viva. Varia iudicia. Synedrii insidiae. Nicodemus.

- 1 Μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ
 ἦθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐξήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ^{5, 18}
 2 ἀποκτεῖναι. ² ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ^{Lc 23, 34}
 3 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάρβηθι ἐντεῦθεν καὶ
 ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν
 4 τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ
 αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν

58. ζησεται 59. καπερναουμ 60. ουτος ο λογος 61. κ* εγνω συν
 ιησουσ et και ειπεν 62. κ* om ουν 63. κ* om το ante πνευμ. | α εγω
 λαλω | κ om εστιν ult 64. κ εξ υμ. εισ. τινες | κ απ αρχησ | ο ιησουσ :
 κ ο σωτηρ | κ om μη | κ και τις (supplevit demum κς) ην ο μελλων αυτον
 παραδιδοναι 65. προσ με | αυτω : κ* om | πατροσ : add μον 66. om
 ουν | κ om αυτου pri | απηλθον : post πολλοι pon 68. απεκρι. ουν
 69. σν ει ο Χριστος ο υιος τ. θε. του ζωντος 70. κ απεκριθη ιησουσ
 και ειπεν αυτοις | κ ουχι εγω υμ. εξελεξ. (κς add τουσ) δωδεκ. | κ* om
 εισ, κς suppl ante εξ υμ. 71. κ* om τον | σ ισκαριωτην, κ απο καρνω-
 του | ημελλεν

VII, 1. και περιεπατ. ο ιησουσ μετα ταυτα 3. κ οι αδελφ. αυτ.
 προ. αυτ. | σ θεωρησωσι, κ* θεωρουσιν | σου : κ* om 4. εν κρυπτ. τι |
 ποιει και : κ* ποιων

τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστενον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπὼ πάρεστιν, ὁ δὲ ^{15, 18} καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναται ὁ κόσμος ⁷ μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἐστίν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν· ἐγὼ ⁸ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὐπὼ πεπληρωται. ⁹ ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. ¹⁰ ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ ¹⁰ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερωσ ἄλλ' ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ¹¹ ἐζήτουν αὐτόν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ ¹² γογγυσμὸς ἦν περὶ αὐτοῦ πολὺς ἐν τῷ ὄχλῳ· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθὸς ἐστίν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδεὶς ¹³ ^{9, 22} μέντοι παρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν ¹⁴ καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος ¹⁵ ^{11, 24} γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς Ἰησοῦς ¹⁶ καὶ εἶπεν· ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστὶν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ¹⁷ ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδα- ¹⁷ ¹⁷ χῆς, πότερον ἐκ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαντοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀπ' ¹⁸ ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθὴς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ ¹⁹ οὐκ ἐστίν. ¹⁹ οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ¹⁹ ^{Ex 24, 3 s} ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ²⁰ ^{8, 48} ^{10, 20} ὄχλος· δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰη- ²¹ σοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² ὁ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋ- ²² ^{Lev 12, 3} ^{Gen 17, 10} σέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα ²³ ²³ μὴ λυθῇ ὁ νόμος ὁ Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγίῃ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν ²⁴ ^{5, 18} δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ²⁵ Ἐλεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱεροσολυ- ²⁵ ²⁵ μειτῶν· οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ καὶ ἶδε παρ- ²⁶ ²⁶ ρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν ²⁷

6. λέγει οὖν | κ* om ο ante ιησ. | ουπω : κ* ου 7. κ* ο κοσμ. ου δυν. | κ om περι αυτου 8. ειο τ. εορτ. pri : ε κ* add ταυτην | ουκ : ουπω | κ om ο ante εμοσ | ο καιρ. ο εμοσ 9. ταυτα : add δε | αντος : αυτοισ 10. ειο τ. εορτην : post ανεβη | αλλ ως εν κρυπτ. 12. περι αυτου ην | πολυς : ε κ post γογγυσμος | εν τοις οχλοις | αλλοι δε 13. κ περι αυτ. ελαλ. 14. ο ιησουσ 15. και εθαυμαζον 16. om ουν | ο ιησουσ 17. εκ του θεου 18. κ και ο ζητων 19. μωσησ 20. απεκρ. ο οχλ. : add και ειπε 21. ο ιησουσ 22. δια τουτο μωσησ | ε κ μωσεωσ | κ αλλ οτι εκ των 23. ο νομος μωσεωσ 25. κ om εκ | ιεροσολυμιτων 26. μηποτε : κ μητι | αρχοντες : κ αρχιερεισ | εστιν : add αληθωσ

πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
 28 ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων·
 καὶ μὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμὶ· καὶ ἀπ' ἐμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ^{8, 14}
 29 ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ²⁹ ἐγὼ
 30 οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ καὶ κενὸς με ἀπέσταλκεν. ³⁰ ἐζή-
 τουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ^{8, 20}
 31 ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ
 ὄχλου εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα
 32 σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ποιεῖ; ³² ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ
 ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας
 33 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν
 ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμὶ καὶ ὑπάγω πρὸς ^{12, 33}
 34 τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου
 35 εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε εἰσελθεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
 ἐαυτούς· ποῦ μέλλει οὗτος πορεύεσθαι, ὅτι οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν;
 μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ δι-
 36 δάσκειν τοὺς Ἑλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν·
 ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε
 εἰσελθεῖν;
 37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰστίηκει ὁ
 Ἰησοῦς καὶ ἔκραζεν λέγων· ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω καὶ πινέτω.
 38 ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς ^{Zch 14, 8}
 39 κοιλίας αὐτοῦ ῥέουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ ^{Es 58, 11}
 τοῦ πνεύματος οὗ ἡμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. ^{Ioel 2, 28}
 40 οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ Ἐκ τοῦ ^(3, 1)
 ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀλη-
 41 θῶς ὁ προφήτης· ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι ^{1, 21}
 42 ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ⁴² οὐχὶ ἡ
 γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυεὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς ^{Ps 89, 4}
 43 κώμης, ὅπου ἦν Δαυεὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ⁴³ σχίσμα οὖν ἐγένετο ^{Mich 5, 1}
 44 ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· ⁴⁴ τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

7, 30

27. κ om δε | ε* κ ερχεται | γινωσκει : κ add αυτον 28. ο ιησουσ : κ post
 εκραξ. ουν | κ και εμε | κ αλλα εστ. αληθης 29. ε κ εγω δε | κ* παρ
 αυτω | απεστειλεν 30. κ οι δε εξητουν 31. πολλοι δε εκ του οχλου
 επιστευσαν | οτι ο χριστ. | μη : μητι | σημεια : add τουτων | ποιει :
 εποιησεν 32. ηκουσαν : κ add δε | κ ταυτα περι αυτου | υπηρετας (κ
 τουσ υπ.) : ante ινα pon | οι φαρισ. και οι αρχιερ. 33. ειπεν ουν αυτοις |
 μικρ. χρον. 35. κ* om προσ εαντ. | ε κ ουτος μελλει | οτι : add ημεις
 36. τις : κ τι | ε κ ουτος ο λογ. 37. εκραξε | ερχεσθω : add προσ με
 39. ειπεν : κ ελεγεν | ου εμελλον | πνευμα : add αγιον | ο ιησουσ | κ ουπω |
 κ* δεδοξαστο 40. πολλοι ουν εκ του οχλου | κ* αυτου των λογ. τουτ.,
 ε nil nisi τον λογον | ουτος εστιν : κ post αληθως 41. αλλοι sec : add
 δε 42. δαβιδ | κ οπ. την ο δαυ. 43. εν τ. οχλ. εγεν. 44. ηθελον : κ*
 ελεγον | επ αυτον : κ* αυτω

Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, 45 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διατί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὡς οὗτος λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. 47 ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ 47 ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐ- 48 τὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων 3, 1. 19, 39 τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, εἰς 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044 1045 1046 1047 1048 1049 1050 1051 1052 1053 1054 1055 1056 1057 1058 1059 1060 1061 1062 1063 1064 1065 1066 1067 1068 1069 1070 1071 1072 1073 1074 1075 1076 1077 1078 1079 1080 1081 1082 1083 1084 1085 1086 1087 1088 1089 1090 1091 1092 1093 1094 1095 1096 1097 1098 1099 1100 1101 1102 1103 1104 1105 1106 1107 1108 1109 1110 1111 1112 1113 1114 1115 1116 1117 1118 1119 1120 1121 1122 1123 1124 1125 1126 1127 1128 1129 1130 1131 1132 1133 1134 1135 1136 1137 1138 1139 1140 1141 1142 1143 1144 1145 1146 1147 1148 1149 1150 1151 1152 1153 1154 1155 1156 1157 1158 1159 1160 1161 1162 1163 1164 1165 1166 1167 1168 1169 1170 1171 1172 1173 1174 1175 1176 1177 1178 1179 1180 1181 1182 1183 1184 1185 1186 1187 1188 1189 1190 1191 1192 1193 1194 1195 1196 1197 1198 1199 1200 1201 1202 1203 1204 1205 1206 1207 1208 1209 1210 1211 1212 1213 1214 1215 1216 1217 1218 1219 1220 1221 1222 1223 1224 1225 1226 1227 1228 1229 1230 1231 1232 1233 1234 1235 1236 1237 1238 1239 1240 1241 1242 1243 1244 1245 1246 1247 1248 1249 1250 1251 1252 1253 1254 1255 1256 1257 1258 1259 1260 1261 1262 1263 1264 1265 1266 1267 1268 1269 1270 1271 1272 1273 1274 1275 1276 1277 1278 1279 1280 1281 1282 1283 1284 1285 1286 1287 1288 1289 1290 1291 1292 1293 1294 1295 1296 1297 1298 1299 1300 1301 1302 1303 1304 1305 1306 1307 1308 1309 1310 1311 1312 1313 1314 1315 1316 1317 1318 1319 1320 1321 1322 1323 1324 1325 1326 1327 1328 1329 1330 1331 1332 1333 1334 1335 1336 1337 1338 1339 1340 1341 1342 1343 1344 1345 1346 1347 1348 1349 1350 1351 1352 1353 1354 1355 1356 1357 1358 1359 1360 1361 1362 1363 1364 1365 1366 1367 1368 1369 1370 1371 1372 1373 1374 1375 1376 1377 1378 1379 1380 1381 1382 1383 1384 1385 1386 1387 1388 1389 1390 1391 1392 1393 1394 1395 1396 1397 1398 1399 1400 1401 1402 1403 1404 1405 1406 1407 1408 1409 1410 1411 1412 1413 1414 1415 1416 1417 1418 1419 1420 1421 1422 1423 1424 1425 1426 1427 1428 1429 1430 1431 1432 1433 1434 1435 1436 1437 1438 1439 1440 1441 1442 1443 1444 1445 1446 1447 1448 1449 1450 1451 1452 1453 1454 1455 1456 1457 1458 1459 1460 1461 1462 1463 1464 1465 1466 1467 1468 1469 1470 1471 1472 1473 1474 1475 1476 1477 1478 1479 1480 1481 1482 1483 1484 1485 1486 1487 1488 1489 1490 1491 1492 1493 1494 1495 1496 1497 1498 1499 1500 1501 1502 1503 1504 1505 1506 1507 1508 1509 1510 1511 1512 1513 1514 1515 1516 1517 1518 1519 1520 1521 1522 1523 1524 1525 1526 1527 1528 1529 1530 1531 1532 1533 1534 1535 1536 1537 1538 1539 1540 1541 1542 1543 1544 1545 1546 1547 1548 1549 1550 1551 1552 1553 1554 1555 1556 1557 1558 1559 1560 1561 1562 1563 1564 1565 1566 1567 1568 1569 1570 1571 1572 1573 1574 1575 1576 1577 1578 1579 1580 1581 1582 1583 1584 1585 1586 1587 1588 1589 1590 1591 1592 1593 1594 1595 1596 1597 1598 1599 1600 1601 1602 1603 1604 1605 1606 1607 1608 1609 1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619 1620 1621 1622 1623 1624 1625 1626 1627 1628 1629 1630 1631 1632 1633 1634 1635 1636 1637 1638 1639 1640 1641 1642 1643 1644 1645 1646 1647 1648 1649 1650 1651 1652 1653 1654 1655 1656 1657 1658 1659 1660 1661 1662 1663 1664 1665 1666 1667 1668 1669 1670 1671 1672 1673 1674 1675 1676 1677 1678 1679 1680 1681 1682 1683 1684 1685 1686 1687 1688 1689 1690 1691 1692 1693 1694 1695 1696 1697 1698 1699 1700 1701 1702 1703 1704 1705 1706 1707 1708 1709 1710 1711 1712 1713 1714 1715 1716 1717 1718 1719 1720 1721 1722 1723 1724 1725 1726 1727 1728 1729 1730 1731 1732 1733 1734 1735 1736 1737 1738 1739 1740 1741 1742 1743 1744 1745 1746 1747 1748 1749 1750 1751 1752 1753 1754 1755 1756 1757 1758 1759 1760 1761 1762 1763 1764 1765 1766 1767 1768 1769 1770 1771 1772 1773 1774 1775 1776 1777 1778 1779 1780 1781 1782 1783 1784 1785 1786 1787 1788 1789 1790 1791 1792 1793 1794 1795 1796 1797 1798 1799 1800 1801 1802 1803 1804 1805 1806 1807 1808 1809 1810 1811 1812 1813 1814 1815 1816 1817 1818 1819 1820 1821 1822 1823 1824 1825 1826 1827 1828 1829 1830 1831 1832 1833 1834 1835 1836 1837 1838 1839 1840 1841 1842 1843 1844 1845 1846 1847 1848 1849 1850 1851 1852 1853 1854 1855 1856 1857 1858 1859 1860 1861 1862 1863 1864 1865 1866 1867 1868 1869 1870 1871 1872 1873 1874 1875 1876 1877 1878 1879 1880 1881 1882 1883 1884 1885 1886 1887 1888 1889 1890 1891 1892 1893 1894 1895 1896 1897 1898 1899 1900 1901 1902 1903 1904 1905 1906 1907 1908 1909 1910 1911 1912 1913 1914 1915 1916 1917 1918 1919 1920 1921 1922 1923 1924 1925 1926 1927 1928 1929 1930 1931 1932 1933 1934 1935 1936 1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633

ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ
 15 ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ^{7, 21}
 16 ¹⁶ καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἢ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινὴ ἐστίν, ὅτι μόνος
 17 οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ^{16, 32}
 ὑμετέρῳ γεγραμμένον ἐστὶν ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ^{Dt 19, 15}
 18 ἐστίν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαντοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ^{Mt 18, 16}
 19 ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστίν ὁ ^{11, 7, 9}
 πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὕτε ἐμὲ οἴδατε οὕτε τὸν πατέρα
 20 μου· εἰ ἐμὲ ᾗδετε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾗδετε. ²⁰ ταῦτα τὰ
 ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ
 οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ^{7, 30}
 21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετε με, καὶ ^{7, 33 ss}
 ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
 22 δύνασθε ἐλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μήτι ἀποκτενεῖ ἐαν-
 23 τόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ καὶ
 ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί. ^{3, 31}
 ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου
 24 τούτου. ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις
 ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς
 25 ἀμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ
 26 Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν
 λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἐστίν, καὶ γὰρ ἃ
 27 ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν
 28 ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ^{3, 14}
 ὑψώσῃτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 καὶ ἀπ' ἑμαντοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ,
 29 ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν
 με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
 31 ³¹ ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότες αὐτῷ Ἰου-
 32 δαίους· ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί
 32 μου ἐστέ, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώ-
 33 σει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν,
 καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροί
 34 γενήσεσθε; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ^{Ro 6, 16 s}

14. υμεις δε | ε κ και που 16. και εαν : κ καν | ε κ αληθης | ο πεμφ.
 με : add πατηρ 17. γεγρ. εστ. : γεγραπται 19. ε κ ο ιησουσ atque κ
 add και ειπεν | κ om μου sec | ε κ αν post ηδειτ. pon 20. ελαλησεν : add
 ο ιησουσ 21. κ ελεγεν ουν et om παλιν | αυτοις : add ο ιησουσ
 22. οπου : κ* add αν 23. ελεγεν : ειπεν 24. κ om ουν | πιστευσητε :
 κ add μοι 25. κ om ουν | ε και ειπεν, κ ειπ. ουν | ὅ τι : ε (non item ε)
 ὅτι 26. κ παρ αυτω | λαλω : λεγω 27. ελεγεν : κ* add τον θεον
 28. ε ειπ. ουν αυτοις ο ιησ., κ ειπ. ουν αυτοις ο ιησ. παλιν | ο πατηρ
 μου | ταυτα : κ ουτως 29. κ ουκ αφη. με μονον· μετ εμου εστ. | μονον :
 add ο πατηρ 31. κ* om ο ante ιησ. | κ* om μου 33. πρ. αυτον : αυτω

ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας. ³⁵ ὁ 35
 Gen 21, 10 δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα. ³⁶ εἰάν οὖν ὁ υἱὸς ὑμῶν ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ³⁶
 ἔσεσθε. ³⁷ οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραὰμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀπο- ³⁷
 κτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ ἃ ἐγὼ εἶδρακα ³⁸
 παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ
 Mt 3, 9 πατρὸς ποιεῖτε. ³⁹ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν ³⁹
 Ἀβραὰμ ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ
 ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε· ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο- ⁴⁰
 κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα
 παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε ⁴¹
 τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
 γεγεννήμεθα, ἓνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν αὐτοῖς ὁ ⁴²
 17, 27 Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπάτε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ
 τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
 ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ⁴³
 1 Io 3, 8 ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ ⁴⁴
 πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν
 θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἄνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ
 ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλή
 τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ τίς ⁴⁵ ⁴⁶ - 50
 1 Io 3, 5 ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς
 18, 37 οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· ⁴⁷
 1 Io 4, 6 διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ ἀπέ- ⁴⁸
 κρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς
 Mt 7, 20 ὅτι Καμαρίτης εἰ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ⁴⁹
 10, 25 ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς
 ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν ⁵⁰
 καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἴαν τις τὸν ἐμὸν λόγον ⁵¹
 5, 24 τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπαν αὐτῷ ⁵²
 11, 25 οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέ-
 θανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· εἴαν τις τὸν λόγον μου
 4, 12 τηρήσῃ, οὐ μὴ γενόσθαι θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα· ⁵³ μὴ σὺ μεῖζων ⁵³
 εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται
 ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἴαν ἐγὼ ⁵⁴
 δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατὴρ μου ὁ

35. om ο vi. μεν. εισ τ. αιω. 38. εγω ο εωρακ. | πατρι : ε κ add μου |
 κ. νμ. ουν ο | ηκουσατε : ε κ* εωρακατε | παρ. του πατρος : ε παρ. τω
 πατρι, praeterea ε κ add υμων 39. ειπον | λεγει : κ απεκριθη | εστε :
 ητε | εποιειτε : add αν 41. υμεις : κc add δε | ειπον ουν αυτ. | κ* ουκ
 γεγεννημεθα 42. ειπεν : ε κ add ουν 44. εκ του : om του | ουκ εστηκ.
 46. ει : add δε 48. απεκριθ. ουν | ειπον | σαμαρειτης | κ* om συ 49. απ.
 ιησουσ : κ add και ειπεν 51. τον λογ. τον εμον | κ τηρησει et θεωρησει
 52. ειπον ουν | γενοσεται 53. σεαυτον : add συ 54. κ ο ιησουσ

50 - 52
 J. G. Thompson
 d. Panton
 India
 50 - 52
 J. G. Thompson
 d. Panton
 India

55 δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστίν; 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καὶν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὁμοιος ὑμῶν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν 56 λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα 57 εἶδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπαν οὖν οἱ Gen 18,17 Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ 58 ἐώρακας; 58 εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν 59 Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. 59 ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' 10, 31 αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

Caecigenus sabbato sanatus. Pharisaeorum maligna de sanatione iudicia.
Sanati professio et fides; Pharisaeorum caecitas.

- 1 2 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, 3 οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; 3 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ 4 ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. 4 ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ- ψαντος ἡμᾶς ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ ὅτε οὐδεὶς δύναται 5 ἐργάζεσθαι. 5 ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμί τοῦ κόσμου. 6 6 ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος 8, 12 7 τοῦ, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, 7 καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νύφαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ὃ Neh 3, 15 ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνύφατο, καὶ ἦλθεν 8 βλέπων. 8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτησ ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσ- 9 αιτῶν; 9 ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ 10 ὁμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμί. 10 ἔλεγον οὖν 11 αὐτῷ· πῶς οὖν ἠνεόχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; 11 ἀπεκρίθη ἐκεῖ- νος· ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέ- χρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νύφαι. ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. 12 12 εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. 13 Ἄγουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. 14 14 ἦν δὲ σάββατον ἐν ἣ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ

54. δοξαζω | ε κ οτι θεος υμων 55. και εαν ειπω | ε κ αλλ 56. ινα ιδη 57. ειπον | κ* εωρακεν σε 58. ε κ ο ιησουσ 59. εκ τ. ιερου : add διελθων δια μεσου αυτων, και παρηγεν ουτως.

IX, 2. ραββι 3. ο ιησουσ 4. ημασ pri : εμε | ημασ sec : με 6. τον πηλον επι τ. οφθ. του τυφλου 8. προσαιτησ : τυφλος 9. οτι pri : κ om | αλλοι (κ add δε) ελεγ. ουχι αλλα : αλλοι δε οτι | εκεινος : κ* add δε | οτι sec : κ^{ca} om 10. κ* ελεγαν | πως ουν : om ουν | ανεωχθησαν | σου : γε σοι 11. απεκριθ. εκειν. και ειπεν· ανθρωπος λεγομενος | om οτι | εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ | απελθων δε 12. ειπαν (κ praem και) : ειπον ουν 14. εν η ημερα : οτε

ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ 15
οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν
μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν 16
ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος,
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι 17
ἡνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν.
Le 7, 16 ¹⁸ οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ 18
ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαν-
τος, ¹⁹ καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, 19
ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;
²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός 20
ἐστίν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει 21
οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἡνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ
οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λα-
7, 13 ²² λήσει. ²² ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰου- 22
δαίους· ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
^{12, 2} ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ 23
γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. ²⁴ Ἐφώ- 24
νησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν
αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος
ἀμαρτωλὸς ἐστίν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν 25
οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον οὖν αὐτῷ· 26
τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἡνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη 27
αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἥδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦν;
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ ἐλοιδόρησαν αὐ- 28
τὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητὴς εἰ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως
ἐσμὲν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὶ λελάληκεν ὁ θεός, 29
τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος 30
καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμάσιόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς
οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἡνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἶδα- 31
μεν ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ 32

15. επι τοις οφθ. μου 16. κ* ελεγον | ουτ. ο ανθρω. ουκ εστ. παρα τ.
θεου | αλλοι: κ add δε 17. ουν: om | παλιν: κ* add ουν | κ τι συ λεγεις |
κ* περι σεαυτου 18. οτι τυφλ. ην 19. λεγοντες: κ* om | κ* ει ουτος |
κ* εγεννηθη | αρτι βλεπει 20. απεκριθησαν αυτοις οι | ειπον 21. αυτον
ερωτησατε: ε post ηλικ. εχει pon, κ* om | ε κ* αυτος ηλικ. εχει | αυτος:
κ* om | περι αυτου 22. κ ειπαν 23. ειπον | ερωτησατε 24. εκ δευ-
τερου: post εφων. ουν | ειπον | κ ουτος ο ανθρωπ. 25. εκεινος: add
και ειπεν | εν: κ* add δε 26. κ ειπαν | ουν: ε δε, κ* om | αυτω: add
παλιν 27. κ μαθητ. αυτου 28. ε ελοιδορ. ουν, κ* και ελοιδορ. | ειπον |
ει μαθητ. εκειν. | μωσεως 29. μωση 30. εν γαρ τούτω | om το | ανεωξε
31. οίδαμ. δε

33 ἤκουσθη ὅτι ἤρριξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· ³³ εἰ μὴ
34 ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν
καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθησ ὅλος, καὶ σὺ δι-
δάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρών αὐτὸν
36 εἶπεν· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ³⁶ ἀπεκρίθη
ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;
37 ³⁷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ
38 σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν
39 αὐτῷ. ³⁹ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦ-
τον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ
40 γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐν τῶν Φαρισαίων οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ
41 εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
σοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι
βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

X.

Christus pastor et ianua ovium; fures et latrones; grex unus. Dissidium de
Christo. Lapidatio suscepta. Nomen filiorum dei. Iohannes baptista
testis.

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας
εἰς τὴν ἀντλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
2 κλέπτῃς ἐστὶν καὶ ληστής· ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας
3 ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ
4 πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ
κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμ-
προσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
5 οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν,
ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν
6 φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι
7 δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς·
ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.
8 ⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν
9 αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ εἰάν τις εἰσελθῇ,
σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει.
10 ¹⁰ ὁ κλέπτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·
11 ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὴν ἔχωσιν. ¹¹ ἐγὼ εἰμι ὁ

34. ειπον 35. κ* και ηκουσεν | ο ιησουσ | ειπεν : add αυτω | ανθρωπου :
θεου 36. και τις : om και | κυριε : κ ante και τ. σοτ. pon 37. ειπεν
(κ εφη) : add δε 38. κ* om ο δε εφη usque 39 και ειπ. ο ιησουσ 40. και
ηκουσαν | εκ τ. φαρισ. : add ταυτα | οι οντες μετ αυτ. | ειπον 41. η ουν
αμαρτια

X, 3. φωνει : καλει 4. και οταν | τα ιδια παντα (κ* etcb om
παντ.) : τα ιδια προβατα 5. ε κ ακολουθησωσιν 6. εκειν. δε : κ* και
7. ειπεν ουν : add παλιν αυτοις 8. ηλθον : ε προ εμου ηλθ., κς ηλθ.
προ εμου

ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ¹² ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ¹² ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει· ¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹³ ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώ- ¹⁴ ^{Μι 11, 27} σκουσὶ με τὰ ἐμὰ, ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ ἀγὼ γινώσκω ¹⁵ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς ἀλῆς ταύτης· ¹⁶ κακεῖνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, καὶ γενή-
σεται μία ποίμνη, εἰς ποιμὴν. ¹⁷ διὰ τοῦτο με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ¹⁷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς ¹⁸ αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξου-
σίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ^{7, 43} ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. ¹⁹ σχίσμα ¹⁹ ^{7, 20} πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον ²⁰ οὖν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ^{8, 48} ²¹ ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζόμενον· μὴ ²¹ ^{9, 32} δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;
Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις· χειμῶν ἦν· ²³ καὶ ^{22 23} περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Κολομῶνος. ²⁴ ἐκὺ- ²⁴ κλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἔως πότε τὴν
ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ²⁵ ^{5, 36} ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ· ²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων ²⁶ ^{8, 45 ss} τῶν ἐμῶν. ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, ²⁷ ^{10, 3 s} ἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ ἀγὼ δίδωμι αὐ- ²⁸
τοῖς ζωὴν αἰώνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλονται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ
ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ ὁ πατὴρ δὲ δέδωκέν μοι ²⁹ ³⁰ πάντων μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς
τοῦ πατρός. ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἑσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν πάλιν ^{30 31} ³² λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ³²

11. κ* διδωσιν 12. ο μισθωτος : ε ο μισθ. δε, κ ο δε μισθ. | εστιν :
εισιν | σκορπιζει : add τα προβατα 13. οτι μισθ. εστιν : praem ο δε
μισθωτος φευγει 14. γινωσκ. με τα εμα : γινωσκομαι υπο των εμων
15. τιθημι : κ* διδωμι 16. με δει | κ ακουσωσιν | κς γενησονται 17. ο
πατ. με 18. αιρει : κ* ηρεν 19. σχισμα ουν 20. κ* ελεγον | ουν : δε
21. ανοιγειν 22. εγκαينيا | εν τοις ιεροσολ. | χειμων : praem και | του
σολομωντος 24. κ* om αυτον | ειπον : ειπε 25. απεκριθη : add αυ-
τοις 26. αλλ | οτι ονκ : ον γαρ | των εμων : add καθως ειπον υμιν
27. ακουει 28. ζω. αιων. διδ. αυτ. | κ* αποληται | κ ον μη αρπαση
29. ο πατηρ : add μου | ο δεδωκεν : ος δεδ. | μειζ. παντ. εστ. |
μειζον : ε κ -ζων | τ. πατρος : add μου 31. εβαστασαν : add
ουν

Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρὸς· διὰ ποῖον
 33 αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάσετε; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ
 καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ
 34 ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε;
 35 ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος ἐγένετο τοῦ θεοῦ, καὶ ^{Ps81(82),}
 36 οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέ-
 στείλειν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον·
 37 νίδος θεοῦ εἰμί; ³⁷ εἰ οὐ ποιοῦ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ
 38 πιστεύετε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύετε, τοῖς ἔργοις
 πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ
 39 ἐν τῷ πατρί. ³⁹ Ἐξήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ^{1, 30}
 χειρὸς αὐτῶν.
 40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου
 41 ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ
 ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
 οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν.
 42 ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

XI.

Lazarus. Caiaphae consilium de uno pro multis occidendo. Christi secessio.

1 Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώ- ^{Lo 10, 38}
 2 μης τῆς Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ Μαρία ^{12, 3}
 ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάζασα τοὺς πόδας αὐτοῦ
 3 ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἦσθένει. ³ ἀπέστειλαν
 οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.
 4 ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς
 θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ νίδος τοῦ
 5 θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελ-
 6 φὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ ὥς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε
 7 μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπων δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τούτου λέγει
 8 τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ
 οἱ μαθηταί· ῥαββεῖ, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ^{10, 31}
 9 πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραι εἰσιν
 τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι
 10 τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ

32. καλα εργα | πατρος : add μου | λιθαζ. με 33. απεκρι. α. οι ιουδ. λεγοντες | και οτι : κ om και 34. υμων : κ* om | οτι : om | κ* om εγω 35. κ κ ο λογ. του θεου εγεν. 36. του θεου 38. μη πιστευητε | τ. εργ. πιστευσατε | και γινωσκητε : κ κ. πιστευσητε | εν τω πατρι : εν αυτω 39. αυτον : κ praem παλιν, κς add παλ. 40. κ* om εισ τ. τοπον | το πρωτον : κ το προτερον 41. οτι : κ om 42. επιστευ. πολλ. κκει εισ αυτ.

XI, 1. om της ante μαριας 3. κ προσ αυτ. αι αδελφ. 4. κ αλλ ινα δοξασθ. 7. παλιν : κ* om 8. ραββι 9. ο ιησουσ | εισ. ωρ. της ημερ.

νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα ¹¹
εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Ἀάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν
κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπον οὖν ¹²
αὐτῷ οἱ μαθηταί· κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ¹³
ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ
τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ ¹⁴
Ἰησοῦς παρησίᾳ· Ἀάζαρος ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα ¹⁵
πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν ¹⁶
οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ
ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα ¹⁷
ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ¹⁸
ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθει- ¹⁹
σαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται
αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰη- ²⁰
σοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθεζετο.

²¹ εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ²¹
11, 32 ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. ²² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ ²²
τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστή- ²³
σεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀνα- ²⁴
στήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ ²⁵
Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ
ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ²⁶
ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναί, ²⁷
κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς
τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ καὶ τοῦτο εἰπούσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώ- ²⁸
νησεν Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰπούσα· ὁ διδάσκαλος
πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ²⁹
ἔρχεται πρὸς αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ³⁰
ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν ³¹
Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐ-
τήν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολού-
θησαν αὐτῇ, δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ
ἐκεῖ. ³² ἡ οὖν Μαριάμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν ³²
ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὧδε,
οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτήν ³³

12. κ ειπαν | αυτω οι μαθ. : οι μαθ. αυτου 13. κ* om αυτου 14. κ* om
ο ante ιησ. | κ* παρησια 15. αλλ 16. συμμαθητ. 17. ο ιησουσ : κcb
add εισ βηθανιαν | ε κ τεσσαρας (κ -ρεσ) ημερ. ηδη 18. η βηθανια
19. και πολλοι εκ | προσ τας περι : κ προσ την | ε κ μαριαν | αδελφου :
add αυτων 20. ο ιησουσ 21. τον ιησουν | ο αδελφ. μου ονκ αν ετεθνηκει
22. αλλα και νυν | κ οσα εαν αιτησει 24. ε κ om η 25. ειπεν : κ* add δε
28. τουτο : ταυτα | ε κ μαριαν 29. κ εκεινη δε | κ ηγερεθη et ηρχετο
30. αλλ ην : κ add ετι 31. ε κ την μαριαν | δοξαντες : λεγοντες 32. ε κ
μαρια | ο ιησουσ | εισ τους ποδας αυτου | μου : post απεθαν. pon

κλαίονσαν καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐν-
 34 εβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· ποῦ
 35 τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχον καὶ ἴδε. ³⁵ ἐδά-
 36 κρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐφίλει αὐ-
 37 τόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας
 τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;
 38 ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμούμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνη-
 39 μεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ
 Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτη-
 40 κότες Μάρθα· κύριε, ἥδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψῃ τὴν δόξαν
 41 τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἤραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου.
 42 ⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον
 τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
 43 ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἕξω.
 44 ⁴⁴ ἐξηλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
 κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτόν καὶ ἄφετε αὐτόν ὑπάγειν.
 45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ
 46 καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. ⁴⁶ τινὲς δὲ
 ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ
 ἐποίησεν Ἰησοῦς.
 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον,
 καὶ ἔλεγον· τί ποιούμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ ση-
 48 μεῖα; ⁴⁸ ἐὰν ἀφῶμεν αὐτόν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐ-
 τόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον
 49 καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν
 τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
 50 ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ^{18, 14}
 51 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόλῃται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀφ'
 ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπρο-
 φήτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους,
 52 ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ ^{10, 16}
 53 θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνης οὖν
 τῆς ἡμέρας ἐβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

33. κ* εβριμησατο (κ^a ενεβρ.) 35. κ και εδακρυσεν ιησους 36. κ*
 ελεγον 37. κ* ειπαν | ε κ ηδυνατο 38. εμβριμωμενος | κ* om επ
 39. του τεθνηκοτου 40. οψει 41. τον λιθον: add ου ην ο τεθνηκωσ
 κειμενος 43. κ* εκραυγαζεν | κ* λαζαρ 44. ε κ και εξηλθεν | ε κ om
 αυτον sec 45. ουν: κ δε | προς τ. μαριαν | εποησεν: ε κ add ο (κ om)
 ιησους 46. ειπον | ε κ ο ιησους 47. πολλ. σημ. ποιει 48. κ πιστευου-
 σιν 50. διαλογιζεσθε | υμιν: ε ημιν, κ om 51. προφητευσεν | ο ιησους
 53. συνεβουλευσαντο

Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, 54 ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν. 55 ἦν δὲ 55 ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἐαυτούς. 56 ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ 56 ἐστηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτὴν; 57 δεδω- 57 κεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γυνῶ ποῦ ἔστιν μνηύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

Christus a Maria ungitur. Lazari fama. Ingressio cum ovantium comitatu. Graeci Iesum visuri; mors grani; vox de caelo; Messias moriturus. De contumacia Iudaeorum. Res Christi res dei.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθα- 1
11, 43 νίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. 2 ἐποί- 2
ησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος
Lc 10, 40 εἰς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 ἡ οὖν Μαρία λαβούσα 3
Mt 26, 6-12 λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας
Mc 14, 3-8 τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
(Lc 7, 37 ss) ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει δὲ Ἰούδας 4
ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παρα-
διδόναι· 5 διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηνα- 5
ρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; 6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν 6
πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον
ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες 7
αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· 8
8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάν- 8
τοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, 9
11, 43 καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11, 53 ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 ἐβουλευσάντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 10
ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆ- 11
γον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐορτὴν, ἀκούσαν- 12
12, 13 τες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαῖτα τῶν 13
φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραυγάζον·
ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ὁ βασι-

54. κ ο ουν ιησους | κ εφρεμ, ε εφραϊμ | διετριβεν : κ μεινεν | μαθητων :
add αυτον 56. λεγον 57. δεδωκ. δε και | εντολην

XII, 1. λαζαρος : add ο τεθνηκως | om ιησους ad finem 2. εκ : om
4. λεγει ουν εις εκ τ. μαθητ. αυτ., ιουδας σιμωνος ισκαριωτης 6. εχων :
ειχε και | ινα : om | τηρηση : τετηρηκεν 9. om ο ante οχλος 12. κ* om
ο ante ελθων | ο ιησους 13. εκραυγάζον (κ add λεγοντες) : ε εκραζον |
om και ante ο βασιλ.

Mt 21, 1 ss
Mc 11, 1 ss
Lc 19, 28 ss

Ps 117
(118),
25-26

14 λέουσ τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ εὐρών δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάνριον ἐκάθισεν ἐπ'
 15 αὐτό, καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· zch 9, 9
 16 ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνον. ¹⁶ ταῦτα
 οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη
 Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα
 17 καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ'
 αὐτοῦ ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν ^{11, 43}
 18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο καὶ ὑπὴντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι
 19 ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν Φαρι-
 σαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε
 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
 20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνες τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυ-
 21 νήσωσιν ἐν τῇ ἐορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ
 Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε,
 22 θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ
 Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ.
 23 ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα
 24 δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
 μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος ^{Mt 10, 39}
 25 μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ ὁ φιλῶν τὴν ^{16, 25}
 ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ^{Lc 17, 33}
 26 τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοί
 τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ
 διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ
 27 πατήρ. ²⁷ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάτερ,
 σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν
 28 ὥραν ταύτην· ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ
 29 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ ὁ οὖν ὄχλος ^{17, 4 s}
 ὁ ἐστὼς ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος
 30 αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δὲ ἐμὲ ἡ
 31 φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου ^{16, 11}
 32 τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω, ³² καγὼ ^{3, 14}
 33 ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύνω πρὸς ἑμαυτόν. ³³ τοῦτο ^{18, 32}
 34 δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ ἀπε- ^{Ps 88(89),}
 κρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ ^{110, 4}
 Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι ^{Dan 7, 14}
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

15. ε κ θυγατερ . 16. ταυτα δε | οι μαθητ. αυτου | ο ιησουσ 17. οτι :
 ε (non ε) κ οτε 18. κ υπηντ. αυτω οχλ. πολυς | ηκουσε | κ αυτον τουτο
 19. ειπον 20. τινες ελληνες 22. ερχ. (κ και παλιν ερχ.) ανδρ. κ. φι.
 και λεγ. : και παλιν ανδρ. και φιλ. λεγουσιν 23. απεκρινατο 25. απο-
 λεσει 26. εμοι διακο. τις | εαν sec : και εαν 29. και ακουσας 30. ο
 ιησουσ | κ om και ειπεν | αυτη η φωνη 31. νυν ο αρχ. του κοσμ. τουτου :
 κ* nil nisi και 32. κ παντα 33. κ ευελλεν 34. om ουν | ε κ συ λεγεισ

35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν 35
ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς κατα-
λάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 ὥς 36
Lc 16, 8 τὸ φῶς ἔχετε, πιστεῦετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

37 τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ 37
Es 53, 1 ἐπίστευον εἰς αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη- 38
Ro 10, 16 ρωθῇ, ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον
Es 6, 9 s κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 39 διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν, 39
Mt 13, 14 s pp ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· 40 τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς 40
Act 28, 26 s καὶ ἐπώρρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἰάσονται αὐτούς.
(Es 6, 1) 41 ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν 41
9, 22 περὶ αὐτοῦ. 42 ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευ- 42
σαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγον, ἵνα
5, 54 μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· 43 ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43
ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. 44 Ἰησοῦς δὲ 44
ἐκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ
εἰς τὸν πέμψαντά με, 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά 45
8, 19 με. 46 ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων 46
8, 22 εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 καὶ ἐάν τις μὴ ἀκούσῃ τῶν 47
ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα
3, 17 κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ 48
καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ
λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 ὅτι 49
5, 45 ἐγὼ ἐξ ἐμαντοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτοῦ 50
14, 10 μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 καὶ οἶδα ὅτι ἡ 50
ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰωνίου ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἴρηκέν
6, 63 μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

XIII.

Caena ultima; lavatio pedum. Notatio proditoris; praeceptum novum;
Petrus magistrum negaturus.

Mt 26, 17 Ἡρὸ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν 1
αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἡγάπησεν
13, 27 αὐτούς. 2 καὶ δεῖπνον γινομένου, τοῦ διαβόλου ἡδὴ βεβληκότος 2
εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,
3, 35 3 εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι 3

35. ἐν ὑμῖν : μεθ' ὑμῶν | ὡς : εἰς | καὶ ἡ σκοτία 36. ὡς : εἰς |
ὁ ἰησοῦς 40. ἐπώρρωσεν (καὶ ἐπώρρωσεν ex ἐπώρρωσεν restitutum) : πεπώ-
ρωκεν | ἐπιστραφῶσι | ἰασθῶσι 41. ὅτι : ὅτε 43. ἡπερ : καὶ ὑπερ
44. ἀλλ' 47. φυλάξῃ : πιστευσῇ 49. ἐδῶκεν 50. οὖν λαλῶ ἐγώ

XIII. 1. ἐληλυθεν 2. γενομένου | ἵνα παραδοῖ etc : ἰουδα σιμωνος
ἰσκαριωτου ἵνα αὐτον παραδῶ 3. εἰδῶς : add ὁ ἰησοῦς | δέδωκεν

- 4 ἀπὸ θεοῦ ἐξήλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ
 δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διεζώσεν ἑαυ-
 5 τόν· ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν
 τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διε-
 6 ζωσμένοσ. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει αὐτῷ·
 7 κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺν οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα.
 8 ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νύψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα.
 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· εἰ μὴ νύψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ'
 9 ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου
 10 μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ
 Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν νύψασθαι, ἀλλ' ἔστιν ^{15, 3}
 11 καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ ἤδει ^{6, 64}
 γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες
 καθαροὶ ἐστε.
 12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια
 αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πεποίηκα
 13 ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς
 14 λέγετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος
 καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς
 15 πόδας· ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ^{15, 20}
 16 ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δούλος ^{Mt 10, 24}
 μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος ^{Lc 6, 40}
 17 αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἐστε εἰ μὴ ποιῆτε αὐτά. ^{22, 27}
 18 ¹⁸ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ^{Ps 40(41), 9 (10.)}
 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρκεν ^{Act 1, 16}
 19 ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ ἀπάρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέ- ^{4, 29}
 20 σθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν ^{Mc 10, 40}
 λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ
 λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.
 21 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν ^{Mt 26, 21-55}
 καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με.
 22 ²² ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνας λέγει. ^{Mc 14, 18-21}
 23 ²³ ἦν ἀνακείμενος εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ ^{Lc 22, 21-23}
 24 Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· ²⁴ νέυει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος
 25 καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἐπιπεσὼν οὖν ^{21, 20}

6. ξ κ και λεγει αυτω, additque ξ εκεινος | κ^* om κυριε 7. κ^* α εγω
 8. ξ κ τους ποδας μου | απεκρ. αυτω ο ιησους 9. κ^* om κυριε 10. ξ κ
 ο ιησους | ου χρεϊαν χει η τους ποδας νιψασθαι 11. ξ κ om οτι
 12. αυτων : κ^* αυτου | κ om και ante ελαβεν | και ανεπεσεν : ξ αναπε-
 σων, $\kappa\varsigma$ και αναπεσων 14. νιπτειν αλληλων 15. εδωκα 18. εγω :
 κ add γαρ | τινας : ουσ | επηρκεν 19. ινα οταν γεν. πιστευ. 20. εαν
 τινα 21. ο ιησους 22. ξ κ^* εβλεπ. ουν 23. ξ κ ην δε ανακει. | $\epsilon\kappa$: om
 24. και (κ praem πυθθεσθαι τις αν·ειη περι ου ελεγει) λεγει αυτω·
 ειπε etc : πυθθεσθαι τις αν·ειη 25. ουν : δε

αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς οἶδαμεν
6 τὴν ὁδόν; ⁶ λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια
7 καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ
ἐγνώκατε ἐμέ, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε· καὶ ἀπάρτι γι- 8, 19
8 νώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος·
9 κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ
Ἰησοῦς· τοσούτῳ χρόνῳ μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, 12, 45
Φίλιππε; ὁ ἐωρακώς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις·
10 δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ 12, 49
καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμ-
αυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
11 ¹¹ πιστεύτε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ· εἰ δὲ
12 μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύτε. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πι-
στεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μεῖζονα
13 τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ¹³ καὶ ὅτι
ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ 16, 23
14 πατὴρ ἐν τῷ νῦν. ¹⁴ ἐάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, Mc 11, 24
15 ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρή- 21, 23
16 σετε. ¹⁶ καὶ γὰρ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώ- 15, 10
17 σει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν ᾗ εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη- 15, 26
θείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ 16, 17
γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν
18 ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
19 ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ 16, 16
20 με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε
ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν.
21 ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκείνός ἐστιν ὁ 15
ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου,
22 καὶ ἐγὼ ἀγαπήσω αὐτόν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμάντόν. ²² Λέγει
αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν
23 μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰη-
σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει,
καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα
24 καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς
λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς 7, 16
ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 26 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος,

5. οἶδαμ. τ. οδον : ε δύναμεθα την οδ. εἶδεναι, κ την οδ. εἰδ. δύναμεθ.
6. ο ιησουσ 7. εἰ ἐγνωσκετε με | γνωσεσθε : ἐγνωσκετε αν | γινωσκετε :
κ γνωσεσθε 9. τοσουτον χρονον | ε (non ε) με; φιλιππε, | και πωσ |
κ* οτι δεῖξον 10. ἐγὼ λέγω : ε κ ἐγ. λαλῶ | αυτοσ ποιει τα εργα (om
αυτου) 11. ἐν ἐμοι : ε* add ἐστιν | κ* om δια | πιστευετε : add μοι
12. πατερα : add μου 14. om με 15. κ* om με | τηρησατε 16. και ἐγὼ |
μεθ υμ. η : μενη μεθ υμ. 17. αυτο sec : κ om | υμεις : add δε 19. ε κ
ζησεσθε 21. και ἐγὼ 22. om και ante τι 23. ο ιησουσ | ποιησομεν :

16, 13 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
 ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.
 27 εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς 27
 ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ
 καρδιά μηδὲ δειλιάτω. 28 ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω 28
 10, 29 καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἡγαπᾷτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορευό-
 13, 19 μαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μεῖζων μου ἐστίν. 29 καὶ 29
 12, 31 νῦν εἰρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.
 30 οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου 30
 ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, 31 ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι 31
 ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατὴρ, οὕτως
 Mt 26, 46 ποιοῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV.

Vitis et palmites; amor summus; amici electi; mundi odium et culpa.
 Paracletus.

Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατὴρ μου ὁ γεωργός 1
 ἐστίν. 2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ 2
 πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
 13, 10 3 ἥδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· 3
 4 μέναιτε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται 4
 καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἁμπέλῳ, οὕτως
 οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. 5 ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς 5
 τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν
 πολὺν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 ἐὰν μὴ τις 6
 μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνά-
 γουσιν αὐτὸ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 ἐὰν μείνητε 7
 4, 13 ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε,
 καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατὴρ μου, ἵνα καρ- 8
 πὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 καθὼς ἡγάπη- 9
 σέν με ὁ πατὴρ, καὶ ἐγὼ ἡγάπησα ὑμᾶς· μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ
 14, 15 ἐμῇ. 10 ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, 10
 καθὼς καὶ ἐγὼ τοῦ πατρὸς μου τὰς ἐντολάς τετήρηκα καὶ μένω
 17, 13 αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ 11
 13, 34 ἐν ὑμῖν ᾗ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 αὕτη ἐστίν ἡ ἐντολὴ ἡ 12
 ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. 13 μεῖζονα 13
 1 Io 3, 16 ταύτης ἀγάπης οὐδεὶς ἔχει ἵνα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν
 8, 31 φίλων αὐτοῦ. 14 ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιῇτε ἃ ἐγὼ ἐντέλ- 14
 λομαι ὑμῖν. 15 οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν 15

27. διδωσιν : κ add υμιν 28. οτι πορευ. : οτι ειπον· πορευομαι | ο
 πατηρ : ε κ* add μου 30. του κοσμου : add τουτου

XV, 2. αυτο sec : κ αυτον | πλειονα (κ πλειω) : ante καρπ. pon
 4. μεινη et μεινητε 6. μεινη | αυτο : αυτα | εισ πυρ 7. κ οσα εαν | ε κ
 αιτησεσθε 10. καγω : εγω | του πατρ. μου : post τας εντολ. pon | κ
 ετηρησα 11. ᾗ : ε κ μεινη 13. ινα : add τις 14. οσα εγω 15. υμας λεγω

- τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ
 16 ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με 6, 70
 ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς 14, 13
 ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρετε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα ὅτι
 17 ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα
 ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 13, 34
- 18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον με- 7, 7
 19 μίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει·
 ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
 20 κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ μνημονεύετε τοῦ
 λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου 13, 16
 αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου 10, 24
 21 ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα
 ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν 16, 3
 22 πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν 9, 41
 οὐκ εἴχουσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας
 23 24 αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ 7, 31
 ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἀμαρτίαν
 οὐκ εἴχουσαν· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ 10, 38
 25 τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ
 26 αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. ²⁶ ὅταν ἔλθῃ ὁ 68 (69), 5
 παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα 14, 16
 τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυροῦ- 16, 7 s
 27 σει περὶ ἐμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δε μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' 14, 11
 ἐμοῦ ἐστέ.

XVI.

Periculorum praedictio. Paracleti victoria et institutio. Luctus in gaudium
 cedens. Preces Christi nomine ratae. Discipuli fugituri.

- 1 2 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀποσυνα- 14, 16
 γώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνῃς 9, 22
 3 ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσουσιν
 4 ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμὲ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα
 ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον
 ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μετ' ὑμῶν ἦμην,
 5 ἥν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ 13, 36
 6 με· ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλη- 14, 4
 7 ρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν,
 συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. εἰάν γάρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρὰ-
 16. ἵνα sec : n* om | αν : κ εαν | δω : κ δωσει 18. πρωτον : add υμων |
 n* εμισηκεν 20. κ τον λογον ον ελαλησα υμιν | κ τηρησωσιν 21. εἰς
 υμας : υμιν 22. εἶχον | n* om δε 24. πεποιηκεν | εἶχον 25. ο γεγραμμ.
 εν τ. νο. αυτ. 26. οταν δε

XVI, 3. ποιησουσιν (κ -σωσιν) : ε n add υμιν 4. οταν : κ αν,
 κ εαν | αυτων : κ εα om | υμιν sec : n* om 5. κ εγω υπαγω

κλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν
πρὸς ὑμᾶς. ⁸ καὶ ἔλθων ἐκεῖνος ἐλεγεῖ τὸν κόσμον περὶ ἁμαρ- ⁸
τίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. ⁹ περὶ ἁμαρτίας ⁹
μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς ¹⁰
12, 31 τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ¹¹
ὅτι ὁ ἀρχὸν τοῦ κόσμου τούτου κεκοιτάται. ¹² ἔτι πολλὰ ἔγω γυνὴ ¹²
λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βασιλεύειν αὐτῷ· ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ¹³
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάση· οὐ
γὰρ λαλήσει ἅφ' εαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχό- ¹⁴
μενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ ¹⁴
17, 10 λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν· ¹⁵ πάντα ὅσα ἐγὼ ὁ πατὴρ ἐμὰ ¹⁵
ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ
14, 19 ὑμῖν. ¹⁶ μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ¹⁶
ὄψεσθέ με. ¹⁷ Εἶπον οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· ¹⁷
τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν
μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ ἔλεγον ¹⁸
οὖν· τοῦτο τί ἐστὶν ὃ λέγει τὸ μικρὸν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ.
¹⁹ ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· περὶ ¹⁹
τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ
με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ²⁰
κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς
λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ²¹
ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ
τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι
ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² καὶ ὑμεῖς οὖν νῦν μὲν ²²
λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ
14, 13 καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἶρει ἅφ' ὑμῶν. ²³ καὶ ἐν ²³
15, 16 ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, ἂν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου.
²⁴ ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ ²⁴
15, 11 λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ²⁵
ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς
ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, ²⁶

10. πατερα: add μου 12. λεγειν υμιν | αρτι: κ* om 13. εν τ. αληθ.
παση (κ* om πα.): εἰς πασαν την αληθειαν | οσα: add αν | ακουση
14. ληψεται 15. κ* om totum versum | ειπον: κc add υμιν | λαμβανει:
ε ληψεται, κc λημψ. | κc αναγγελλει 16. ουκετι: ου | οψ. με: add οτι
εγω υπαγω προς τον πατερα 17. υπαγω: praem εγω 18. κ τι εστιν
τουτο | κ* om ο λεγει | κc om το 19. εγνω: add ουν | ε κ ο ιησουσ
| ηθελον: κ ημελλον 20. υμεις δε λυπηθ. 21. κ* ο ανθρωπ. 22. ουν
(κ* post μεν pon) νυν μεν λυπην: ουν λυπην μεν νυν | εχετε: κc εξεστε
23. κ ερωτησητε | λεγ. υμιν: ε κ add οτι | αν τι: κ ο αν, ε οσα αν | εν
τ. ον. μου: post τον πατερα pon 24. κ αιτησασθε | ληψεσθε 25. αλλ
ερχεται | οτε: κ* οπου | κ απαγγελω, ε αναγγελω 26. αιτησασθε εν
τω ον. μου

- 27 καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· ²⁷ αὐ-
 τὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ
 28 πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον ἐκ ^{8, 42}
 τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν
 29 κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. ²⁹ Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ
 αὐτοῦ· ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν ^{2, 23}
 30 λέγεις. ³⁰ νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα
 τίς σε ἐρωτῇ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες.
 31 ³² ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἄρτι πιστεύετε; ³² ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα ^{Mt 26, 31}
 καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κάμνι μόνον ^{8, 16}
 33 ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστί. ³³ ταῦτα ^{16, 11}
 λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν
 ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

Christi precatio sacerdotalis pro re sua, pro apostolis omnibusque suis.

- 1 Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ^{11, 11}
 εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου
 2 τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ, ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν ^{Mt 11, 27}
 πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν ^{6, 39}
 3 αἰώνιον. ³ αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκουσιν σέ τὸν ^{1 Io 5, 20}
 4 μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ⁴ ἐγὼ
 σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ^{5, 36}
 5 ποιήσω· ⁵ καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ^{4, 34}
 6 ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. ⁶ Ἐφανέρωσά σου
 τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
 ᾤσαν καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν·
 7 ⁷ νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· ⁸ ὅτι
 τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ^{17, 25}
 ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ ^{16, 30}
 9 με ἀπέστειλας. ⁹ ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ^{14, 16}
 10 ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ ^{16, 15}
 11 πάντα σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ καὶ
 οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ γὰρ
 πρὸς σέ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί ^{17, 22}
 12 σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὥσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ¹² ὅτε ἤμην

27. κ με | παρα του θβου 28. εκ : ε κ παρα 29. λεγουσιν αυτω |
 αυτου : κ* αυτω | om εν ante παρρ. 31. ε κ ο ιησουσ 32. εληλυθεν :
 ε praem νυν, κ* add η ωρα | καμε : και εμε 33. εχετε : ε* εξετε

XVII. 1. κ λελαληκεν | ο ιησουσ | επηρε et και ειπεν | ινα και ο
 υιος σου 2. κ* δωσω αυτω ζω. 3. ε κ γινωσκουσιν 4. ετελειωσα
 5. κ* ην ειχον 6. ουσ δεδωκας | αυτους δεδωκας | ε τετηρηκασι,
 κ ετηρησαν 7. κ εγνων | εισιν : εστιν 8. ε κ δεδωκας | κ* om και
 εγνωσαν 10. κ και εμοι αυτους εδωκας pro και τα εμα πα. σα εστ.
 και τ. σα εμα 11. κ. αυτοι : κ. ουτοι | και εγω | ω δεδ. (κ εδ.) μοι : ουσ
 δεδ. μοι

18, 9 μετ' αὐτῶν, ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς
13, 18 μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς
ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, 13
15, 11 καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν
πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, 14
15, 18 καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς
Mt 6, 13 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ 15
τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ ἐκ τοῦ 16
11 κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁷ ἀγιάσον 17
αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. ¹⁸ καθὼς 18
ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, καὶ γὰρ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν
He 2, 11 κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγιάζω ἐμμαντόν, ἵνα ᾧσιν καὶ αὐτοὶ 19
ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. ²⁰ Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ 20
καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα 21
πάντες ἐν ᾧσιν, καθὼς σὺ πατὴρ ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν σοί, ἵνα καὶ
αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.
11 ²² καὶ γὰρ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν 22
καθὼς ἡμεῖς ἐν· ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσιν τετε- 23
λειωμένοι εἰς ἐν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σὺ με ἀπέστειλας καὶ
12, 26 ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. ²⁴ πατήρ, ὁ δέδωκάς 24
14, 3 μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ καὶ ἐκεῖνοι ᾧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶ-
σιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ
16, 3 καταβολῆς κόσμου. ²⁵ πατὴρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, 25
17, 8 ἐγὼ δὲ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας· ²⁶ καὶ 26
15, 9 ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν
ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ καὶ γὰρ ἐν αὐτοῖς.

XVIII.

Terror militum et vulneratio Malchi. Captio Iesu et cognitio apud ponti-
ficem. Petri lapsus. Pilatus et rex veritatis. Barabbas.

Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 1
πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ κέδρου, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν 2
αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς 2
Lc 21, 37 αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν 3
ἀρχιερέων καὶ ἐκ τῶν Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ

12. μετ αὐτων : add εν τω κοσμῳ | ω (ς ους, κς ο) δεδοκ. μοι : κ* om |
και εφυλαξα (κ* εφυλασσον) : om και 13. εν αυτοις 14. κ* om εγω
post καθωσ 16. ονκ ειμι : post εκ τ. κοσμ. pon 17. εν τ. αληθ. : add
σου 19. εγω αγιαζω | ινα και αυτοι ωσιν 20. πιστευουστων 21. ς κ
πατερ | εν ημιν : ς κ add εν | πιστευση 22. και εγω | κ εδωκα | ημεις εν
(κ* om εν) : add εσμεν 23. ινα sec : κ και, ς και ινα 24. ς κ πατερ |
ους δεδοκ. μοι | και εκεινοι | ην εδωκασ 25. ς κ πατερ 26. ηγαπ. με :
κ ηγαπ. αυτουσ

XVIII, 1. ο ιησουσ | των κεδρων 2. ο ιησουσ 3. και φαρισαιων |
εκει : κ* om

- 4 φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ
5 ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν καὶ λέγει αὐτοῖς· τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπε-
κριθήσαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς Ἰησοῦς·
ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐ-
6 τῶν. ⁶ ὥς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω
7 καὶ ἔπесαν χαμαί. ⁷ πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν· τίνα ζητεῖτε;
8 οἱ δὲ εἶπον· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἶπον
ὕμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἔμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν.
9 ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὖς δέδωκάς μοι, οὐκ 17, 12
10 ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν Mt 26, 51ss
Mc 14, 47
Lc 22, 50s
ἐλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δούλον καὶ ἀπέκο-
ψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.
11 ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν
θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό; Mt 26, 42
12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰου- Mt 26, 57
Mc 14, 53
Lc 22, 54
13 δαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, ¹³ καὶ ἤγαγον
πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν
14 ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ¹⁴ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας
τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ
15 λαοῦ. ¹⁵ Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος Mt 26,
58 pp
20, 2
μαθητῆς. ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ
16 συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὃ δὲ
Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ
ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσή-
17 γαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· Mt 26,
69 pp
μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖ-
18 νος· οὐκ εἰμί. ¹⁸ εἰστήκεισαν δὲ οἱ δούλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀν-
θρακίαν πεποιηκότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ
19 καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. ¹⁹ Ὁ οὖν
ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ
20 περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ παρ- Mt 26,
55 pp
ρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ
καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν
21 κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. ²¹ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκη-
κοῦτας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδαςιν ἃ εἶπον ἐγώ.
22 ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκὸς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν

4. ουν : κ δε | ε κ εξελθων ειπεν αυτοις 5. αυτοις ο ιησους 6. κ* om αυτοις | οτι εγω ειμ. | απηλθον | επεσον 8. ο ιησους 10. κ τον δουλ. τον αρχιερ. | το ωτιον 11. την μαχαρ. σου 13. απηγαγον αυτον 14. αποθανειν : απολεσθαι 15. και ο αλλος 16. εξω : κ ante πρ. τ. θυρ. pon | ε κ οσ ην γνωστ. τω αρχιερει 17. τω πετρω : ε κ post θυρωρος 18. δε pri : κ add και | ην δε μετ αυτ. ο πετρ. 20. απεκριθη : κ* praem και | αυτω : κ* post ιησ. pon | ο ιησους | ελαλησα | εν τη συναγωγ. | παντες : ε παντοτε, εε παντοθεν 21. επρωτας ; επρωτησον 22. ε εισ των υπηρετων παρεστηκωσ, κς εισ των παρεστηκωτ. υπηρετων

ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπὼν· οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ· ²³ ἀπε- 23
κρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ
κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ 24
Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα. ²⁵ Ἦν δὲ *Σίμων* 25
Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· μὴ καὶ
σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἡρνήσατο ἐκείνος καὶ εἶπεν· οὐκ
εἰμί. ²⁶ λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ᾧ 26
οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ
μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἡρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ 27
ἐφώνησεν.

Ἀγουνσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· 28
ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ
μιανθῶσιν ἀλλὰ φάγῳσιν τὸ πάσχα. ²⁹ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πειλᾶτος 29
ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ φησὶν· τίνα κατηγορίαν φέρετε τοῦ ἀνθρώ-
που τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· εἰ μὴ ἦν οὗτος 30
κακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐ- 31
τοῖς ὁ Πειλᾶτος· λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν
κρίνατε. εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι
οὐδένα. ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν σημαίνων 32
ποιῶν θανάτῳ ἡμελλεν ἀποθνήσκειν. ³³ Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ 33
πραιτώριον πάλιν ὁ Πειλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν
αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀφ' 34
ἐαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη 35
ὁ Πειλᾶτος· μῆτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ
ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· 36
ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ τοῦ
κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ
ἡγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία
ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· οὐκοῦν 37
βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεὺς εἰμι.

Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον,
ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει
μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· τί ἐστὶν ἀλήθεια; 38
καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει
αὐτοῖς· ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια 39

23. ε απ. αυτ. ο ιησους, κ ο δε ιησ. ειπεν αυτω | ελαλησα : κ* ειπον
24. απεστ. ουν:κ απεστ. δε, ε nil nisi απεστ. 27. ε κ ο πετρο. 28. πρωϊα |
αλλ ινα φαγ. 29. ε κ πιλατ. | εξω : om | φησιν : ειπεν | φερετε : add
κατα 30. ειπον | κακ. ποιων (κ* ποιησας) : κακοποιος | κ παρεδωκει-
μεν 31. ε κ πιλατ. | κρινατε : add αυτον 32. κ* om ον ειπεν 33. ε κ
πιλατ. Item vv sqq 34. ε κ απεκριθ. αυτω ο ιησους | κ απο σε αυτου |
κ* om ον | λεγεις : κ* ειπας 35. μητι : κ* μη | κ* ο αρχιερευς 36. ο ιη-
σους | κ ter η εμη βασιλεια | κ και οι υπηρετ. | αν : κ post ηγωνιζ. 37. βασ.
ειμ. εγω. εγω εις | κ* μαρτ. περι της αληθειας | κ* om εκ | τι : κ* τις |
ε κ ουδεμ. αιτι. ευρ. εν αυτω

ὑμῖν ἵνα ἕνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχᾳ· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω
 40 ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκράνυσαν οὖν πάλιν λέγον-
 τεσ· μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς
 ληστὴς.

XIX.

Ecce homo; damnatio, crucifixio. Titulus et Iesu vestes. Mater et Io-
 hannes. Mors. Percussio lateris. Sepultura.

- 1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πειλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστίγωσεν. Lc 23, 16
 2 ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν Mt 27, 26ss
Mc 15, 15ss
 αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν,
 3 ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-
 4 δαίων· καὶ ἐδίδουσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ Ἐξῆλθεν πάλιν ὁ Πει-
 λᾶτος ἔξω καὶ λέγει αὐτοῖς· ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἔξω, ἵνα γνῶτε 18, 38
 5 ὅτι αἰτίαν οὐκ εὐρίσκω. ⁵ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν
 ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐ-
 6 τοῖς· ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν ἴδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ
 οἱ ὑπηρέται, ἐκράνυσαν· σταύρωσον σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς Mt 27,
23 pp
18, 31
 ὁ Πειλᾶτος· λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ
 7 εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· ἡμεῖς νόμον Lc 24, 16
 ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ
 8 ἐαυτὸν ἐποίησεν. ⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πειλᾶτος τοῦτον τὸν 10, 33
Mt 26, 63ss
pp
 9 λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν
 καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίσιν οὐκ Mt 27, 12ss
Mc 15, 4 s
 10 ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Πειλᾶτος· ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ
 οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρώσαι
 11 σε; ¹¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν
 εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς με σοὶ
 12 μεῖζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ Πειλᾶτος ἐζήτην ἀπολύσαι
 αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκράνυαζον λέγοντες· εἰς τοῦτον ἀπολύσῃς,
 οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἐαυτὸν ποιῶν ἀντι-
 13 λέγει τῷ Καίσαρι. ¹³ ὁ οὖν Πειλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τού-
 των ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον
 14 λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ. ¹⁴ ἦν δὲ παρα

39. ἀπολύσω pri : post ὑμιν pon | βουλεσθ. ουν : κ add ινα | ἀπολύσω
 sec : post ὑμιν 40. ουν παλιν : add παντες

XIX, 1. κ ο πιλ. λαβων τ. ιησ. εμαστιγ. 3. om και ηρχοντ. πρ.
 αυτ. | κ χαιρε βασιλεν | εδιδουν 4. εξηλθεν ουν εξω ο πιλ. | κα αυτ.
 ουδεμιαν ευρισκω εν αυτω, ε εν αυτω ουδεμιαν αυτ. ευρ. 5. ιδε
 6. ειδον | εκρανυασαν (κ* εκραξαν) : add λεγοντες | σταυρ. σταυρ. : κ
 add αυτον 7. απεκριθησ. αυτω | κατ. τ. νομ. ημων | ες του θεου |
 εαυτον : ante υι. θεου 9. παλιν (et. κα) : κ* om 10. λεγει ουν |
 σταυρωσαι σε, tum απολυσ. σε 11. απεκριθη : κ add αυτω | ε κ ο ιη-
 σουσ | ουκ ειχεσ | εξουσ. ουδεμ. κατ εμον | σοι δεδομενον | ο παραδιδουσ
 12. εξητ. ο πιλ. | εκρανυαζ. (ε εκραζον) λεγοντες : κ* ελεγον | εαυτον :
 αυτον 13. τουτον τον λογον | επι τον βηματος | δε : κ om

σκενὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἔκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις·
ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκείνοι· ἄρον ἄρον, ¹⁵
σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· τὸν βασιλέα ὑμῶν
σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ
μὴ Καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταν- ¹⁶
ρωθῇ.

Μτ 27, 32ss
Με 15, 21ss
Λε 23, 26ss
Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν, ¹⁷ καὶ βαστάζων ἑαυτῷ τὸν ¹⁷
σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται
Ἑβραϊστὶ Γολγοθαῖ, ¹⁸ ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ¹⁸
ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγρα- ¹⁹
ψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πειλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν
δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.
²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ²⁰
ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ
ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. ²¹ ἔλεγον οὖν ²¹
τῷ Πειλᾶτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· μὴ γράφῃ· ὁ βασιλεὺς
τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν· βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰου-
δαίων. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πειλᾶτος· ὃ γέγραφα, γέγραφα. ²²

Μτ 27, 35
Με 15, 24
Λε 23, 34
Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ²³
ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιῳτῇ
μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν
ὑφαντὸς δι' ὅλον. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· μὴ σχίσωμεν ²⁴
αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίς οὖν ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
ρωθῇ· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν
μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

Μτ 27, 55s
Ἡ εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ²⁵
ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαριάμ ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαριάμ
ἡ Μαγδαληνῇ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν ²⁶
παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.

Μτ 27, 55s
Με 15, 24
Λε 23, 34
Ἡ εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ²⁵
ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαριάμ ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαριάμ
ἡ Μαγδαληνῇ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν ²⁶
παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρί· γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.
²⁷ εἰτα λέγει τῷ μαθητῇ· ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης ²⁷
ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια. ²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ²⁸
ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει·
διψῶ. ²⁹ σκεῦος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπύγγον οὖν μεστόν ὄξους ²⁹
ὑσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ³⁰

14. ὥρα δε ὡσει | ἐκτη : κς τριτη 15. ἐκραν. ουν εκ. : ε οι δε ἐκρανγα-
σαν, κ* οι δε ἐλεγον | κςα om αρον alterum 16. αυτοις αυτον | παρελ.
ουν τ. ιησουν : ε παρελαβον δε τ. ιησ. και απηγαγον, κς παραλαβοντες
ουν τ. ιησ. απηγαγον, κ* οι δε λαβοντες τ. ιησ. απηγαγον 17. εαυτω :
αυτου idque post τ. σταυρ. | οσ λεγεται 20. της πολεως ο τοπ. | εβρα.
ελλην. ρωμαϊστ. 23. οτε εσταυρ. : κ οι σταυρωσαντες | τεσσαρα | κ* om
και τον χιτανα | αραφος 24. ειπον | πρ. αλληλ. : κ πρ. αυτους (κς
εαντ.) | η γρ. πληρωθη : add η λεγουσα | κ μου τα ιματι. 25. μαριαμ
bis : μαρια bis 26. ουν : κςα δε | κ* και λεγει | τη μητρι : add αυτον | ε κ
ιδου 27. ιδου 28. ηδη : ε κ post παντα | τελειωθη : κ πληρωθη
29. σκευ. ουν εκειτ. οξ. μεστ. οι δε πλησαντες σπογγον οξους και

ἔλαβεν τὸ ὄξος, εἶπεν· τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

- 31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλαῶτον ἵνα καταγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἤλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον ἥδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγῳ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνύξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινῇ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κακεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὅσοι οὖν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ λέγει· ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.
- 38 Μετὰ δὲ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλαῶτον Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὃν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δε διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλαῶτος. ἤλθον οὖν καὶ ἦραν αὐτόν. ³⁹ ἤλθεν δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καὶνόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

XX.

Resurrectio. Petrus et Iohannes. Duo angeli. Iesus et Maria. Discipuli clausis portis. Thomas. Conclusio.

- 1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτὶ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Cίωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθη-

30. το οξος : add ο ιησουσ 31. επει παρασκ. ην : post εν τω σαββ. pon | κ om η ante ημερα | εκεινον : ε^c εκεινη | ηρωτησαν : κ* add ουν 32. συσταυρωθ. 33. ως ειδον : κ* ευρον et και ου κατ. | ε κ αυτον ηδη 34. ευθυς εξηλθ. 35. αληθινη : κ αληθιο | om και ante υμεις | πιστευσητε 36. κ συντρι. απ αυτ. 38. ο ιωσηφ | ηλθεν et ηραν | αυτον : κ^c το σωμα αυτου, ε το σωμα του ιησου 39. αυτον : τον ιησουν | μιγμα : κ* ελιγμα | κ σμυρνησ | ωσ : ωσει 40. εστιν : κ* ην 41. κ ουδεις ουδεπω | ετεθη : κ ην τεθειμενος

XX, 1. μαρια | κ απο της θυρας εκ τ. μνημ.

τῆς, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· 4
καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν 5
πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύνψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθό- 5
νια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν Cίμων Πέτρος ἀκολουθῶν 6
αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κεί-
μενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ 7
τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.
⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς 8
τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν 9
γγραφὴν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν 10
πάλιν πρὸς αὐτοὺς οἱ μαθηταί. ¹¹ Μαριάμ δὲ εἰσιτῆκει πρὸς 11
τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίονσα. | ὥς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυνψεν εἰς τὸ
μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, 12
ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ
σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· γύναι, τί κλαίεις; 13
λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν
αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν 14
21. 4 Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ λέγει αὐτῇ 15
Ἰησοῦς· γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκεῖνη δοκῶσα ὅτι ὁ
κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ· κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ
μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτὸν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· 16
Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκεῖνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί· Ῥαββονί, ὃ
λέγεται διδάσκαλε. ¹⁷ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· μή μου ἅπτον· οὐπω 17
γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελ-
φούς μου καὶ εἰπέ αὐτοῖς· ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ
πατέρα ὑμῶν καὶ θεὸν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται Μαριάμ 18
ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακα τὸν κύριον,
καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Lc 24, 36

Οὕτως οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ 19
τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταί διὰ τὸν φόβον

[Mc16,14]

τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει

Lc 24, 40

αὐτοῖς· εἰρήνῃ ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ 20
τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταί ἰδόντες τὸν

3. κ* om και ηρχοντ. εις το μνημ. 4. κ και ετρεχ. οι δυο ομον | και ο
αλλος usq ταχ. του πετρ. : κ* προεδραμεν δε ταχιον του πετρου | πρω-
τος : κ post εις το μνημ. 9. κ* ηδει 10. προς εαυτους 11. μαρια |
ς προς το μνημειον, κ εν τω μνημειω | εξω : ε post κλαιουσα, κ* om
12. κ* om δυο | κ καθεξ. εν λευκ. 13. και λεγουσιν 14. και ταυτα |
ο ιησουσ 15. ο ιησουσ | εκεινη : κ* add δε | κ* ει συ ει ο βαστασας | αυ-
τον εθηκας 16. ε κ ο ιησουσ | μαρια | κ στραφεισα δε | om εβραιστ. |
διδασκαλε : κca add και προσεδραμεν αφασθαι αυτου 17. ο ιησουσ |
πατερα pri : add μου | κca πορευου ουν | κ* om μου post αδελφ.
18. μαρια | απαγγελλουσα | εωρακεν 19. κ* om τη ante μια | των σαβ-
βατων | οι μαθηται : add συνηγμενοι | κ* om αυτοις 20. εδειξεν αυτοις
et πλευραν αυτου

- 21 κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν· εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλ- 17, 18
 22 κέν με ὁ πατήρ, καὶ γὰρ πέμψω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν
 23 καὶ λέγει αὐτοῖς· λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ²³ ἂν τινων ἀφῆτε τὰς
 ἀμαρτίας, ἀφένται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκρατῆνται. Mt 18, 18
 24 Θωμᾶς δὲ εἶς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ
 25 ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι
 μαθηταί· ἐωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐὰν μὴ ἴδω *ῥωγαν*
 ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὸν
 δάκτυλον εἰς τὸν τόπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς
 26 τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ
 πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν.
 ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον
 27 καὶ εἶπεν· εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ εἰτα λέγει τῷ Θωμᾶ· φέρε τὸν δάκτυλόν σου *ἐν τῇ*
 σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ
 βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.
 28 ²⁸ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός
 29 μου. ²⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας·
 μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.
 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώ- 21, 25
 πιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
 31 ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς
 ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι
 αὐτοῦ.

XXI.

Tertia redivivi manifestatio ad lacum Tiberiados. Petri restitutio; Iohannes non moriturus. De auctore evangelii.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἐφάνέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν Ἰησοῦς τοῖς μαθη-
 ταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνέρωσεν δὲ οὕτως. *ἐκ τῆς ἐκείνης*
 2 ἦσαν ὁμοῦ Cίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ
 Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ
 3 ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς Cίμων Πέτρος·
 ὑπάγω ἀλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ· ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.
 ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν

21. καὶ εἶπεν· | πάλιν : praem o ιησουσ | κ* πεμψω, καὶ ἀποστελλω
 23. ε ἀφένται, κ* ἀφεθήσεται | αν sec loco : κ* εαν δε 24 sq οτε
 ἦλθεν etc : κ* οτε ουν ἦλθεν ιησουσ, ελεγον αυτω οι μαθηται | ο ιησουσ
 25. κ* om αλλοι (vide ante) | κ* om αυτου post χερσιν | τον δακτυλ. μου |
 ε κα εἰς τ. τυπον των ηλων, κ* εἰς την χειραν αυτου | την χειρα μου
 26. κ om αυτου 28. καὶ ἀπεκρίθη | ε κ ο θωμασ 29. κα λέγει δε,
 κ* εἶπεν δε | με : ε add θωμα, κ add καὶ | ιδοντες : κ* add με 30. τ.
 μαθητων : ε κ add αυτου 31. πιστευσετε | ο ιησουσ | κ* om και ante
 ινα | ζωνν : κ add αιωνιον

XXI, 1. πάλιν : κ ante εαυτον | ε κ ο ιησουσ 2. κ οι νιοι ζεβεδαιοι
 3. κ εξηλθον ουν | ανεβησαν | εἰς τ. πλοιον : add ευθυσ | επιασαν : κ*
 εκοπιασαν

- δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· ἀκολουθε μοι.
 20 ²⁰ ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ^{21, 7}
 ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐ- ^{13, 23 ss}
 21 τοῦ καὶ εἶπεν· κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παράδιδούς σε; ²¹ τοῦτον οὖν
 22 ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· κύριε, οὗτος δὲ τίς; ²² λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
 23 σύ μοι ἀκολουθε. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος εἰς τοὺς ἀδελ-
 φούς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ
 ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'· ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως
 ἔρχομαι.
 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γράψας ^{19, 35}
 ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. ^{3 10 12}

Π Ρ Α Ξ Ε Ι Σ.

I.

Iesu redivivi mandata et in caelum reditus. Apostoli. Petro suasore Iudae
 suffectus Matthias.

- 1 Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιήσαμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε,
 2 ὃν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, ² ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐν-
 τειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο
 3 ἀνελήμφθαι· ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν
 αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα ὁπτανό-
 4 μενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ⁴ καὶ
 συναλιζόμενος παροῇγειεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρί-
 5 ζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ
 6 μου· ⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι
 7 βαπτισθήσεσθε ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας. ⁶ οἱ μὲν
 οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ
 * 7 τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; ⁷ εἶπεν πρὸς
 αὐτούς· οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ
 8 ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ⁸ ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος
 20. ⁵ κ ἐπιστραφεὶς δε | ἀκολουθ. οσ : κ* om, κ* suppl ἀκολουθ. ἐτ κc
 add οσ | καὶ εἶπεν (κ* λέγει) : κ add αὐτῷ 21. om οὖν | λέγει : κ εἶπεν |
 κ om κυριε 22. ἀκολουθε μοι 23. ο λογ. οὗτος | κ οὐκ εἶπεν δε |
 ἐρχομαι : add τι πρὸς σε 24. καὶ pri : κα ο καὶ | ⁵ κ ἐστὶν ἡ μαρτυρία
 αὐτοῦ 25. omisimus verum cum κ*, ⁵ κα vero sic : ἐστὶν (ἐστι) δε καὶ
 ἀλλὰ πολλὰ οσα (κα α) ἐποίησεν ο υἱοῦς, αὐτὰ ἐὰν γραφῇται καθ' ἐν,
 οὐδε (κα οὐδ) αυτονομαιτον κοσμον χωρῆσαι (κα - ρησεῖν) τα γραφομενα
 βιβλία. Praeterea ⁵ add αμην.

* ⁵ πράξεις τῶν ἁγίων ἀποστόλων

I, 2. ἀνελήφθῃ 3. τεσσαράκοντα 5. βαπτισθήσεσθ. ἐν πνευμ.
 ἁγίῳ 6. κ* ἐλθόντες | ἐπηρωτων 7. ⁵ κ εἶπεν δε 8. λήμψεσθε

τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἐσοσθε μου μαρτύρους ἐν τῇ
 Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρίᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου
 τοῦ γῆς. ⁹ καὶ ταῦτα εἰπὼν βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ ⁹
 νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ὡς ¹⁰
 ἀπενζώντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένον αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ
 ἄνδρες δύο παρεστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆσιν λευκαῖς, ¹¹ οἳ καὶ ¹¹
 εἶπαν· ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν;
 οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως
 ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐ-
 ρανόν.

Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλου-
μένου ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτον ἔχον ὁδόν. = ^{1/6 mile}
¹³ καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερώϊον ἀνέβησαν οὗ ἥσαν καταμένον-
τες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰακώβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιπ-
πος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλ-
φραίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτής καὶ Ἰούδας Ἰακώβων. ¹⁴ οὗτοι ¹⁴
πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμάδην τῇ προσευχῇ σὺν
γυναΐξιν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
αὐτοῦ.

Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν 15
ἀδελφῶν εἶπεν· ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὥσπερ ἑκατὸν 16
εἴκοσι 16 ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προ-
εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυεὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ
γενόμενου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβούσιν Ἰησοῦν, 17 ὅτι κατηριθμημένος 17
ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κληρὸν τῆς διακονίας ταύτης. 18 οὗτος 18
μὲν οὖν ἐκτίσθητο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ προηρῆς
γενόμενος ἐλακχησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐ-
τοῦ· 19 ὁ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, 19
ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀχελ-
δαμάχ, τοῦτο ἐστὶν χωρίον αἵματος. 20 γέγραπται γάρ ἐν βίβλῳ 20
ψαλμῶν· γενηθήτω ἡ ἐπανάσις αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοι-
κῶν ἐν αὐτῇ, καί· τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. 21 δεῖ 21
οὖν τῶν συνηλθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ᾧ εἰσῆλθεν
καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ 22
βαπτισματος Ἰωάννου ἁγίου τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελημθῆ ἀφ' ἡμῶν,
μαρτυρεῖ τῆς ἀγαπαστάσεώς αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων.
23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς 23

8. εσαυθ. μοι μαρτ. | σαμαρεια 10. εϋ εσθητη λευκη 11. ειπον | εμβλε-
ποντες | αναληφθεις 13. ανεβησ. εις το υπερ. | ιακωβ. και ιωανν. |
ματθαιος | * om o ante ζηλωτης 14. * ησ. ομοθυμ. προσκ. ομοθυμ.
(nc delet ομοθ. posterius) | τ. προσευχη : add και τη δεησει | ε κ μαρια |
και συν τοις 15. αδελφων : μαθητων | ωσει : ωσ | εικοσι 16. τ.
γραφην : add ταυτην | δαβιδ | τον ιησουν 17. ην εν : ην συν 18. εκ
τον μισθον 19. ο και : om ο | κ om ιδια | ακελδαμα 20. λαβοι 21. εν
ω εισηλθ. 22. αχοι : εως | ανεληφθη | γενεσθ. συν ημιν 23. βαρσαβαν

Mt 27, 5 ss

Ps 68 (69),
26
Ps 108
(109) 8

24 ἐπεκλήθη Ἰούστως, καὶ Μαθθίαν. ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπαν·
 25 συ κυρίε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελεξώ ἐκ τούτων
 25 τῶν δύο ἕνα ²⁵ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταυτης καὶ ἀπο-
 στολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν
 26 ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκαν κληρονομία αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κληρὸς ἐπὶ
 Μαθθίαν, καὶ συνεκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

II.

Effusio spiritus sancti. Linguarum donum. Petri oratio de vaticiniis
 Iohelis et Davidis. Tria milia ad Christum convertuntur. Credentium
 communio.

- 1 Καὶ ἐν τῷ συνπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν Dt 16, 9 s
 2 πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό. ² καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν
 3 οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, ³ καὶ ὠφθῆσαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι
 4 γλῶσσαι ὥσει πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ 10, 46.
19, 6
1 Co 12 ss
[Mc 16, 17]
 ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέροις
 γλῶσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθεγγεσθαι αὐτοῖς.
 5 Ἦσαν δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλα-
 6 βεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ⁶ γενομένης δὲ
 τῆς φωνῆς ταυτης συνήλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον
 7 εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. ⁷ ἔξίσταντο δὲ
 πάντες καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· οὐχ ἰδοὺ ἅπαντες οὗτοι εἰσιν οἱ
 8 λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ
 9 διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν, ⁹ Παρθοὶ καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλα-
 μεῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ
 10 Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμ-
 φυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην,
 καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι,
 11 Ἕλληνες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέ-
 12 ραις γλῶσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ; ¹² ἔξίσταντο δὲ πάντες καὶ
 13 διηποροῦντο, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· τί θέλει τοῦτο εἶναι;
 13 ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι γλεύκους μεμεστωμένοι
 εἰσίν.
 14 Σταθεῖς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν
 αὐτοῦ· καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοι-

23. 5 κ μαθθίαν 24. ειπον | ον εξελεξω : post ενα pon 25. τοπον :
 5 κ κληρον | αφ : εξ 26. αυτοις : αυτων | 5 συγκατεψηφ., κ* κατεψη-
 φισθη | 5 κ μαθθίαν

II, 1. συμπληρουσθ. | παντες (5 απαντες) : κ* om | ομου : ομοθυ-
 μαδον 2. καθεζομενοι 3. κ* και εκαθισαν, 5 εκαθισε τε 4. απαντες |
 αυτοις αποφθεγγ. : 5. εν ιερουσαλ. | κ om ιουδαιοι 6. κ ηκουσεν |
 κ om εις 7. παντες : κ* απαντ. | λεγοντες : add προς αλληλους | ονκ
 ιδου | παντες 9. 5 κς ελαμιται (κ* om και ελαμ.) 12. διηπορουν |
 τι : add αν | 5 κ θελοι 13. χλευαζοντες 14. om ο ante πετρ.

κοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτί-
 σασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ οὐ γὰρ ὥς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι ¹⁵
 μεθρόουσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτό ἐστιν ¹⁶
 τὸ εἰρημεῖν διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ. ¹⁷ καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχά- ¹⁷
 ταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ
 πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες
 ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται. ¹⁸ καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου ¹⁸
 καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
 πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ ¹⁹
 οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ
 ἀτμίδια καπνῶ. ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφησεται εἰς σκότος καὶ ἡ ²⁰
 σελήνη εἰς αἶμα, πρὶν ἔλθειν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην. ²¹ καὶ ²¹
 ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλεσθῇ τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.
²² Ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν ²²
 τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς
 δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεός
 ἐν μέσῳ ὑμῶν· καθὼς αὐτοὶ οἰδατε, ²³ τόντον τῇ ὀρισμένῃ βουλῇ ²³
 καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἐκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπηξαντες
 ἀνείλατε, ²⁴ ὃν ὁ θεός ἀνέστησεν ἰσάας τὰς ἀδυναμίας τοῦ θανάτου, ²⁴
 καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. ²⁵ Δαυεὶδ ²⁵
 γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προρρωμὴν τὸν κυρίον μου ἐνώπιόν μου
 διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μόν ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. ²⁶ διὰ ²⁶
 τοῦτο ἠψυχράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἠγαλλιάσατό ἡ γλῶσσά μου,
 ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐφ' ἐλπίδι, ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκα- ²⁷
 ταλείψει τὴν ψυχὴν μου εἰς ἄδην οὐδὲ δώσετο τὸν ὄσιόν σου
 ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ ἐγγνώρισάς μοι ὁδὸν ζωῆς, πληρώσεις ²⁸
 με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ²⁹
 ἔξδν εἶπεν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου
 Δαυεὶδ, ὅτι καὶ ἐτελειώτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἔστιν
 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ³⁰ προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ ³⁰
 εἰδὼς ὅτι ῥοκν ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεός ἐκ καρποῦ τῆς ὁσφύος αὐ-
 τοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάβησεν περὶ τῆς ³¹
 ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ἄδην οὔτε
 ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² τούτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ³²
 ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. ³³ τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ ³³

14. απαντες 17. ενυπνια 18. κ επι τας δουλας μου και επι τους
 δουλους μου 20. πριν η | την ημερ. τ. μεγαλ. και επιφανη 21. κ* om
 versum, suppla 22. κ ισραηλειτ., κ ισραηλιται | κ* ναζωραιον | απο τ.
 θεου αποδεδειγμ. | καθως και 23. εκδοτον: add λαβοντες | δια χειρων |
 ανελετες 25. δαβιδ | προρωμην | om μου post τ. κυριον 26. ευφρανθη |
 η καρδι. μου | εφ ελπ.: επ ελπ. 27. κ εγκαταλ. | εἰς αδου 29. δαβιδ
 30. καθισαι: praeem το κατα σαρκι αναστησειν τον χριστον | επι του
 θρονου 31. ουτε pri: ου | ουτε sec: ουδε | κατελειφθη η ψυχη αυτου
 εἰς αδου 32. εσμεν: κ ante ημεισ pon

Iohel 2,
 28-32
 (3, 1, ss)

Ro 10, 13

Ro 10, 38

Ps 15 (16),
 8-11

13, 35

Ps 88 (89),
 4

3, 15, 5, 30,
 10, 39

θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε.

34 ³⁴ οὐ γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν ^{Ps 109}
35 κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ^{(110), 11}
36 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ^{Mt 22, 44.} ^{pp} ^{He 1, 13} ^{1 Co 15, 2} ³⁶ ἀσφαλῶς οὖν γινώ-

σκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν
ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἰπὼν τε πρὸς
τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ^{Lc 3, 10-14}

38 ἀδελφοί; ³⁸ Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, φησὶν, καὶ
βαπτισθῆτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγίου
39 πνεύματος. ³⁹ ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν

καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσον ἂν προσκαλεσθῇται κύριος ὁ ^{Eph 2, 13}
40 θεὸς ἡμῶν. ⁴⁰ ἑτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ

παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σῶθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ^{Phil 2, 15}
41 ταύτης. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθη-

σαν, καὶ προστεθήσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια
42 ἦσαν δὲ πρόσκαρτεροντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ
κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο δὲ πᾶση ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα
διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλὴμ, φόβος τε ἦν μέγας

44 ἐπὶ πάντας. ⁴⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ^{4, 32 ss}

45 καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις
ἐπίπρασκον καὶ διεμερίζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν

46 εἶχεν· ⁴⁶ καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
ἱερῷ, κλώντες τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν

47 ἀγαλλίασει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰγροῦντες τὸν θεὸν καὶ
ἐχόντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς
σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. ⁴¹ ^{5, 14}

III.

Petrus sanat mendicum claudum et cohortatur stupentem populum ad poenitentiam ac fidem.

1 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερόν ἐπὶ τὴν
2 ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. ² καὶ τις ἀνὴρ χυλὸς ἐκ κοι- ^{14, 8}

33. του αγιου πνευματος | ο νυν υμεις | ε κ om και ante βλέπετε
34. δαβιδ | ειπ. ο κυριος 36. ες om και ante κυριον | αυτον : post
χριστ. pon | ο θεος εποιησεν 37. τη καρδια | ειπον τε : κ ειποντες |
ποιησωμεν 38. φησιν : ε φη ante μετανοησ. | των αμαρτ. υμων :
αμαρτιων tantum | ληψεσθε 40. διεμαρτυρετο | αυτους : om 41. ασιμε-
νωσ αποδεξαμενοι | εν τη : om εν | και τη κλασει 43. εγενετο δε |
πολλα τε τερ. | om εν ιερουσαλ. | φοβ. τε ην μεγ. επι παντας : om
44. om και ab initio | οι πιστευοντες 47. επι το αυτο. ^{3, 1} πετρ. δε :
τη εκκλησια. ^{3, 1} Επι το αυτο δε πετροσ

III, 1. vide ante | εννατην

λίας μητρος αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβρατάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
 πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραιάν τοῦ αἰτεῖν ἐλε-
 μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· ³ ὃς ἰδὼν Πέτρον
 καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσεῖναι εἰς τὸ ἱερόν ἡρώτα ἐλεημοσύνην
 λαβεῖν. ⁴ ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν·
 βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐ-
 τῶν λαβεῖν. ⁶ εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀρχόνριον καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει
 μοι· ὁ δὲ ἔχων, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
 τοῦ Ναζωραίου περιπατεῖ. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρός·
 ἤγειρεν αὐτόν· παραχόημα δὲ ἐστρεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ
 τι σφυδρα, ⁸ καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν
 σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν περιπατῶν καὶ ἄλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν
 θεόν· ⁹ καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα
 τὸν θεόν· ¹⁰ ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν
 ἐλεημοσύνην καθημένος ἐπὶ τῇ ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλή-
 σθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα- 11

5, 12 μὲν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Colo-
 μῶντος ἐκθαμβοί. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν
 λαόν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί
 ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν
 αὐτόν; ¹³ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ,
 ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν
 ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πειλάτου,
 κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ¹⁴ ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον
 ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν
 δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
 οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁶ καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐ-
 τοῦ τούτου, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστρεώσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην
 ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. ¹⁷ καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ
 ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ¹⁸ ὁ δὲ θεὸς ἂν
 προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν
 τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπληρώσεν οὕτως. ¹⁹ μετανόησατε οὖν καὶ
 ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως
 ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ²⁰ καὶ 20

4. εἰς αὐτ. : κ πρὸς αὐτ. 6. κ οὐκ υπαρχ. | κ* ναζωραίου | εγειραι καὶ
 περιπατεῖ 7. om αὐτον post ηγειρ. | αὐτον αἱ βασεις | σφυρα 9. αὐτον
 πᾶς ὁ λαὸς 10. δε : τε | αὐτον (κα) : κ* om | αὐτος : οὗτος | κ* ἐπὶ τὴν
 ὠραιαν πύλην 11. αὐτον : του ιαθεντος χωλου | om τον ante ιωανν. |
 πρὸς αὐτ. πᾶς ὁ λα. 12. om ὁ ante πετρ. | κ ισραηλειται, ε ισραηλιται |
 ἡ ἡμιν : κ εἰ ἡμ. 13. om ὁ θεος sec et tert | παιδα : κ* miro errore
 πατερα | om μὲν | ἠρνησασθ. αὐτον | ε κ πιλατον 16. ἐπὶ : κ* om
 18. αὐτον : post προφητων pon 19. πρὸς : εἰς

- 21 ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ²¹ ὃν δεῖ ὁργανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς δια στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ
 22 προφητῶν. ²² Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκού-
 23 σεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ²³ ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἥτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται
 24 ἐκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Καμونهλ καὶ τῶν καθ' ἑξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
 25 τας. ²⁵ ὑμεῖς ἐστέ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ·
 26 γῆς. ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέ-
 στειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV.

Petrus et Iohannes capti coram synedrio. Dimittuntur cum interdicto.
 Supplicatio apostolorum. Communio bonorum; Barnabae liberalitas.

- 1 Αἰολοῦντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ
 2 ἱερεῖς καὶ ὁ στροκτηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Καδδονκαῖοι, ² διαπο-
 νούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν καὶ καταγγέλλειν ἐν
 3 τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀράστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπεβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἣν γὰρ ἐσπέρα
 4 ἦδη. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκούσαντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὄμιθος τῶν ἀνδρῶν χιλιάδες πέντε.
 5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχον-
 6 τας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλὴμ,
 7 καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέ-
 8 ξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ
 9 ὀνόματι τοῦτο ἐποιεῖσθε ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύμα-
 10 τος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτοὺς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύ-
 11 τεροι, ⁹ εἰ ὑμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ ευεργεσίᾳ ἀνθρώπου
 12 ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σεσῶται, ¹⁰ γνωστὸν ἐστὶ πᾶσιν ὑμῖν καὶ
 παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,

20. προκεκηρυγμενον | ιησουν χριστον 21. δια στοματος παντων αγι.
 αυτου προφητ. απ αιωνος 22. ε κ μωυση | μεν : add γαρ | ειπεν :
 praem προς τους πατερας | ο θεος υμων 23. ητισ αν | εξολοθρευθ.
 24. οσοι : κ οι | προκατηγγειλαν 25. εστε υιοι | εν τω : om εν 26. ο
 θε. αναστ. | τον παιδ. αυτ. ιησουν

IV, 4. ο αριθμ. | ωσει χιλιαδ. 5. om τους sec et tert 6. και
 ανναν τον αρχιερεα κ. καϊαφαν κ. ιωαννην κ. αλεξανδρον 7. ποιησατε
 ipse κ* ex ποιειτε corr | ποιησ. τουτ. υμεις 8. πρεσβυ. του ισραηλ
 9. σεσωσται 10. κ* ναζοραιου

Ps 117, (118), 22. ^{pp} ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγίης. ¹¹ οὗτος ἐστὶν 11
 Mt 21, 42. ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομῶν, ὁ γενόμενος εἰς
 κεφαλὴν γωνίας. ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῃ οὐδενὶ ἡ σωτηρία. ¹²
 οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν
 ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. ¹³ Θεσφροῦντες δὲ τὴν τοῦ ¹³
 Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι
 ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγνώσκον τε αὐτοὺς
 ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ¹⁴
 ἑστῶτα τὸν τεθροασμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κελεύσαν- ¹⁵
 τες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνεβάλλον πρὸς
 ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τοῖτοις; ὅτι ¹⁶
 μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοι-
 κοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι. ¹⁷ ἀλλ' ¹⁷
 5, 23. 40 ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς
 μηκετι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ ¹⁸
 καλέσαντες αὐτοὺς παρηγγεῖλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ
 διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ οἱ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάν- ¹⁹
 5, 29 νης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτοὺς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκορεῖν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρινάτε. ²⁰ οὐ δυνά- ²⁰
 μεθα γὰρ ἡμεῖς ἅ εἰδαμεν καὶ ἡκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ ²¹
 προσἀπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς
 κολασσάνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεόν
 ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² ἔτι γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαρεσκακκία ὁ ἀν- ²²
 ὄρωπος ἐφ' ὃν γέγονε τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰσσεως.
 Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγελλαν ²³
 ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ ²⁴
 ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν καὶ εἶπαν·
 1er 39 (32), 17 Ps 2, 1. 2 δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
 σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύμα- ²⁵
 τος ἁγίου στόματος Δαυεὶδ παιδὸς σου εἰπὼν· ἵνα τι ἐφρούαζαν
 ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν, κεναί. ²⁶ παρεστήσαν οἱ βασιλεῖς τῆς ²⁶
 γῆς καὶ οἱ ἀρχόντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τὸν κυρίον
 καὶ κατὰ τὸν Χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ²⁷
 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἄγιον παιδᾶ σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, ²⁸
 Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πειλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,
²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλὴ σου πρόωρισεν γενέσθαι. ²⁸
²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλάς αὐτῶν, καὶ δός τοῖς ²⁹
 δρῦλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου ³⁰ ἐν ³⁰

11. οικοδομουντων 12. ουτε γαρ | κ ετερ. ονομ. εστ. 14. τον δε ανθρ.
 15. συνεβαλον 16. ποιησομεν | αρνησασθαι 17. απειλη απειλησωμ.
 18. παρηγγειλαν: add αυτοις | το καθολου 19. πρ. αυτ. ειπ. 20. ειδο-
 μεν 22. τεσσαρακ. | ε κ εγεγονει 23. κ ανγγειλαν | ειπον 24. ειπον |
 ου: add ο θεος 25. ο δια στοματος δαβιδ τον παιδος σου ειπων
 27. om εν τη πολει ταυτ. | ε κ πιλατος

Nov. Test. ed. Tf.

V. 12. Rinniffi Ansofi: Ecce ecclesiam nulla salvis est. ¹⁴

τῷ τὴν χειρὰ σου ἐκτείνειν σε εἰς ἱασίν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα
31 γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. ³¹ καὶ
δεσθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν στήνημένοι, καὶ
ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν
λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρορησίας.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδιά καὶ ψυχὴ
μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ^{2, 44}

33 ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά, ³³ καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν
τὸ μαρτύριον οἱ ἀποστολοὶ τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ

34 κυρίου, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοῦς. ³⁴ οὐδὲ γὰρ
ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ χητοὶ καὶ χωριοὶ ἢ οἰκίῳν

35 ὑπῆρχον, πωλόντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασکوμένων ³⁵ καὶ ^{2, 45}
ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ

36 καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ³⁶ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας
ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὁ ἐστὶν μεθερμηνεύμενον ἢ παρακλη-

37 σεως, Λευεῖτης, Κύριος τῷ γενεῖ, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ,
πώλησας ἡνεγκεν τὸ χοῦμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν
ἀποστόλων.

V.

Ananias et Sapphira. Apostolorum miracula. Capti ab angelo liberantur;
iterum in iudicium vocati Gamalielis consilio dimittuntur.

1 Ἄνθρωπός τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ

2 αὐτοῦ ἐπώλησεν χεῖμα, ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συν-
ειδυῖς καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας

3 τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διατί
ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαι σε τὸ πνεῦμα

4 τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ οὐχὶ
μένον σοὶ ἔμεγεν καὶ πρᾶθην ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι

5 ἔθον ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐφύσω ἀνθρώποις
6 ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους,
πεσὼν ἐξεψύξεν, καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς

7 ἀκούοντας· ⁶ ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροί συνεστειλαν αὐτὸν καὶ
8 ἐνεγκάντες ἔθαψαν. ⁷ Ἐγένετο δὲ ὥς ὥραν τριῶν διάστημα

9 καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγὸνός εἰσῆλθεν. ⁸ ἀπεκρίθη δὲ
πρὸς αὐτὴν Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τόσοντον τὸ χωρίον ἀπέδοσθε;

9 ἡ δὲ εἶπεν· καί, τόσοντον. ⁹ ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτὴν· τί ὅτι
συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσασθαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν

30. καὶ om σε 31. καὶ πάντες | ἅπαντ. πνεύματ. ἁγίου 32. ἡ καρδιά
et ἡ ψυχὴ 33. μεγάλη δυνάμει 34. τις ἡν· τις ὑπῆρχεν | καὶ om ὑπῆρ-
χον 35. διεδιδότο 36. ἰωσήφ δε | ἀπο· ὑπο | καὶ λευεῖτης 37. παρὰ
τοῦ

V, 1. καὶ σαμψιρη (καὶ παμφιρ.) 2. συνειδυῖς | γυναικός : add
αὐτοῦ 3. om ο ante πετρ. | καὶ ἐπληρώσεν 5. om ο ante ανανιας | τ.
ἀκουοντες : add ταυτα 7. ως : καὶ εως 8. πρ. αὐτὴν : αὐτὴ | ο πετρ.
9. ο δε πετρ. εἶπε | καὶ τι οὐκ

θαυράντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ ἔπεσεν 10
 δε παραχρημα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξεψύξεν· εἰσελθόντες
 δὲ οἱ νεανίσκοι ἐνόησαν αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενεγκάντες ἔθαψαν
 πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην 11
 τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέ- ¹²
 3, 11 ρατα πολλά ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ
 στοᾷ Σολομωντος· ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλησθαι ¹³
 αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετι- ¹⁴
 θεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πληθύνοντες τε καὶ γυναικῶν,
¹⁵ ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθεῖναι ¹⁵
 ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραββατῶν, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά
 ἐπισκίασθαι τινὲς αὐτῶν· ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ ¹⁶
 πόλεως Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
 πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα ¹⁷
 αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ὕλου ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον ¹⁸
 τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
 δημοσίᾳ· ¹⁹ ἀγγελοῦ δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας ¹⁹
 τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· ²⁰ πορευεσθε καὶ στα- ²⁰
 θέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς
 ταύτης· ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν ²¹
 καὶ ἐδίδασκον· παραγενομένου δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
 συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν ἡγερουσίαν τῶν υἱῶν
 Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀχθῆναι αὐτοὺς.

²² οἱ δὲ παραγενομένοι ὑπηρετοὶ οὐκ ἐνόησαν αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ· ²²
 ἀναστρέφοντες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες ὅτι τὸ δεσμοτήριον ²³
 ἐνυρμένον κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φυλακὰς ἐστῶ-
 τας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα ἐνυρμένον· ²⁴ ὥς ²⁴
 δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τουτοῦς ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
 οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο· ²⁵ παρα- ²⁵
 γενομένου δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὗς ἔθεσθα
 ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν·

²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρεταῖς ἤγεν αὐτοὺς, ²⁶
 οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν· ²⁷ ἀγα- ²⁷
 γόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ· καὶ ἐπηρώτησεν αὐ-
 4, 17 τοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων· παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ ²⁸

10. προσ: παρα 12. 5 (non 5e) εγενετο | εν τ. λαω πολλα | κ-σαλομων-
 τος 15. και εισ τας: κατα τας | κλινων | κραβατων 16. εισ ιερου-
 σαλημ 18. τ. χειρας: add αυτων 19. δια της νυκτ. | ηνοιξε 22. οι δε
 υπηρ. παραγ. 23. οτι το μεν | εξω εστωτας | επι: προ 24. ο τε ιερεις
 και ο στρατηγ. τ. ιερ. και οι αρχιερ. | κ* το τι αν 25. απηγγ. αυτ.
 λεγων | κ* om οι | κ* om εστωτ. και 26. ηγαγεν | ινα μη λιθ. 28. ου
 παραγγελια

διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν
 Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς
 29 τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ
 30 ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ 4, 19
 θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διαχειρίσασθε
 31 κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· ³¹ τούτον ὁ θεὸς ἐρχήγον καὶ σωτήρα 3, 15
 ἡψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ
 32 ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² καὶ ἡμεῖς ἐσμέν μάστιγες τῶν ῥημάτων
 τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθα-
 33 ροῦσιν αὐτῷ. ³³ οἱ δὲ ἀκύνειοι διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο
 34 ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἀνάστας δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος
 ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκελευ-
 35 σεν ἔξω βραχν τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἰπὲν τε πρὸς αὐτούς·
 ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τού-
 36 τοις, τί μέλλετε πράττειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
 Θεοδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν, ὃ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς
 ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀνῆρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέειθοντο αὐτῷ
 37 διελύθησαν καὶ ἐγένοντό εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τούτων ἀνέστη Ἰου-
 δᾶς ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν
 λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κακείνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπέειθοντο
 38 αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀφίστητε ἀπὸ
 τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι εἴαν ἡ ἐξ ἀνθρώπων
 39 ἢ βουλὴ αὕτη ἢ τὸ ἔργον τούτο, καταλυθήσεται· ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ
 ἐστίν, οὐ δυνήσεσθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι
 40 εὐρεθῇτε. ⁴⁰ ἐπέισθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσαμένοι τοὺς
 ἀποστόλους· δεύραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 41 τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες
 ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ἄνω τοῦ ὀνό-
 42 ματος ἀτιμάσθηναι· ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ'
 οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν
 Ἰησοῦν.

VI.

Septem diaconi pauperum curam habentes. Stephanus impietatis accusatus.

- 1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν
 ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι
 παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.
 2 ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν·
 28. κ ἐπληρώσατε 29. ο πετρος | ειπον 30. κ ο δε θεος 31. om
 του 32. αυτου μαρτυρ. | και το πν. δε 34. βραχν τι | ανθρωπουσ :
 αποστολουσ 35. ισραηλῖται, | ισραηλῖται | κ πραττειν 36. ω προσ-
 εκολληθη | αριθμ. ανδρων | ωσ : ε κ* ωσει | κ* τετρακοσιοι 37. λαον :
 add ικανον 38. κ* om υμιν | αφετε : εασατε 39. δυνασθε | αυτουσ :
 αυτο 40. απελυσαν αυτουσ 41. οτι υπ. τ. ονομ. αυτου κατηξιω. ατιμ.
 42. ευαγγ. ιησουν τον χριστον

VI, 2. ε κ ειπον

οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ δια-
 κονεῖν τραπέζαις. ³ ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν ³
 μαρτυρουμένους ἐπὶ πληροῖς πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς κα-
 ταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ ⁴
^{8, 5} ^{21, 8} τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκατεργήσομεν. ⁵ καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ⁵
 ἐνώπιον παντός τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα
 πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχο-
 ρον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον
 προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, ⁶
 καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. (1 Κλοδε 7, 28)
^{12, 24} Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἤρθανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς ⁷
 τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων
 ὑπήκουον τῇ πίστει.

Στέφανός δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα ⁸
 καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ ἀρέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς ⁹
 συναγωγῆς τῶν λεγομένων Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξαν-
 δρεῶν καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητούντες τῷ Στε-
 φάνῳ, ¹⁰ καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ¹⁰
 ᾧ ἐλάλει. ¹¹ τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκούμεν αὐ- ¹¹
 τοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλασφημία εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν,
¹² συνεκίνησάν τε τὸν λαόν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ¹²
 γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς
 τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄν- ¹³
 θρωπος οὗτος ἀν- πυνέται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ νόμου τοῦ
 ἁγίου καὶ τοῦ νόμου. ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰη- ¹⁴
 σοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος κατὰλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει
 τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐ- ¹⁵
 τὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ ὥσει πρόσωπόν ἀγγέλου.

VII.

Stephani oratio de varia continuaque dei gratia in populum contumacem et
 perfidum. Interpellatus lapidatur.

Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ² ὁ δὲ ἔφη· ^{1 2}

ἄνδρες ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὡφθη
 τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ἂντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοῖν
 ἐν Χαρράν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐξέλθε ἐκ τῆς ³
 γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἐν

3. δε : ουν | πνευματος : add αγιου | * om και ante σοφιας | σε κατα-
 στησωμεν 5. πληρη : κ πληρησ 7. ιερων : * ιουδαιων 8. χαριτος :
 πιστεωσ 9. κ om των ante εκ της | της λεγομενης | συζητουντ. 11. κ
 λεγοντες | * βλασφημιας (sed ipse * substituit -μα) | μωσην 12. * om
 επισταντες 13. κ λεγοντες | λαλων : ante κατα του | ρηματα : add
 βλασφημια | του αγιου : add τουτον. 15. απαντες

VII, 1. ει : add αρα 3. om την | * ην εαν

4 σοι δεῖξω. ⁴ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χα- Gn 12, 5
 ραν. κακειθεν μετα τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετῴκησεν
 5 αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ Gn 12, 7
 ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγ-
 6 τοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὦντος αὐτῷ τέκνον. ⁶ ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Gn 15,
 θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροις ἐν γῇ ἁλλοτρία, καὶ
 7 δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· καὶ τὸ ἔθνος
 ᾧ ἂν δουλεύουσιν κριθῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα
 8 ἐξλεύσονται καὶ καταρθεύσουσιν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ Gn 17, 10
 ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ
 καὶ περιετέμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ογδῷ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ,
 9 καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. ⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώ- Gn 37,
 σαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' 28, 39, 2
 10 αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
 ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντι Φαραῶ βασιλέως Αἰγύ- Gn 41, 40
 πτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον
 11 τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Gn 41, 51
 Χαναάν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐκ εὗρισκον χοιτάσματα οἱ
 12 πατέρες ἡμῶν. ¹² ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον Gn 42, 45
 13 ἔξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Gn 45, 1
 ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο
 14 τῷ Φαραῶ τὸ γένος αὐτοῦ. ¹⁴ ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέ- Gn 45, 9
 σατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγενεῖαν ἐν 46, 27
 15 ψυχαῖς εβδομήκοντα περτε. ¹⁵ καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, Dt 10, 22
 16 καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ¹⁶ καὶ ἀετιτέθησαν Gn 49, 33
 εἰς Συχημ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
 17 ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἑμμόρ ἐν Συχημ. ¹⁷ καθὼς δὲ ἤγγιζεν Ios 24, 32
 ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὡμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, Gn 49, 30
 18 ἠΰξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρὶ οὐ ἀνέστη Ex 1, 7-10
 19 βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ οὗτος
 κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ
 20 ποιεῖν τὰ βρέφη ἐκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν Ex 2, 2 ss
 ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστειὸς τῷ θεῷ. ὃς ἀνέτράφη
 21 μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ
 αὐτὸν

5. κ δουναι αυτην εἰς κατασχ. αυτω, ε αυτω δουν. εἰς κατασχ. αυτην
 6. ουτως : κ αυτω | κ το σπερμ. σου 7. ε κ δουλευσωιν | εἰπ. ο θεος
 8. ογδοη : κ* εβδομη | και ο ισαακ | ο ιακω. 10. εξειλετο | εναντιον |
 εφ ολον : om εφ 11. ολην τ. γην αιγυπτου 12. αιτα | εν αιγυπτω
 13. κ om τω ante φαραω | το γένος του ιωσηφ 14. ιακωβ. : post τ.
 πατερ. αυτου | συγγενειαν : add αυτου 15. κατεβ. δε 16. ο ωνησατ. |
 εμμορ | κς του εν συχημ, ε του συχημ 17. ωμολογ. (κ ομολ.) : ωμοσεν
 18. ε κ αχρῖς | om επ αιγυπτ. 19. τους πατερ. : add ημων | εκθετα :
 post ποιεῖν 20. μωσῆς | του πατρος : add αυτου 21. εκτεθεντα δε
 αυτον

ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἐαυτῇ εἰς υἱόν. ²² καὶ ἐπιμεύθη Μωϋσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ²² ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἐργοῖς αὐτοῦ. ²³ ὥς δὲ πληροῦτο ²³ αὐτῷ τεσσαρεσκακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ

^{Ex 2, 11s} ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ. ²⁴ καὶ ²⁴

ἰδὼν τινα ἐδικούμενον ἡμίνατο, καὶ ἐποίησεν ἐχθίστην τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνίναί τοὺς ²⁵ ἀδελφούς δι· ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς·

^{Ex 2, 13} οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιουσίᾳ ἡμέρᾳ ὥρθη αὐτοῖς μαχο- ²⁶

μένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπὼν· ἄνδρες, ἀδελ-

^{Ex 2, 14ss} φοί· ἴσατε· ἵνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ²⁷

ἀπόσατο αὐτὸν εἰπὼν· τίς σε κατέστησεν ἀρχοντα καὶ δικαστὴν

ἐφ' ἡμῶν; ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις; ὃν τρόπον ἀνείλες ἐχθὲς ²⁸

τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ ἔφωγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ²⁹

^{Ex 3, 2ss} ἐγένετο· πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱὸς δύο. ³⁰ Καὶ ³⁰

πληρωθέντων ἑτῶν τεσσαρεσκακοντα ὥρθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ

ἄρου· ³¹ ὁ δὲ Μωϋσῆς ³¹

ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα, προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι

^{Ex 2, 32} ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ³² ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς ³²

Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἐντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς

οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· ³³

ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία

ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ³⁴

καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς·

^{7, 27} καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. ³⁵ Τοῦτον τὸν Μωϋ- ³⁵

σῆν, ὃν ᾠρήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἀρχοντα καὶ

δικαστὴν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἀρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν

σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βατῳ. ³⁶ οὗτος ἐξή- ³⁶

γαγεν αὐτοῦ ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν

ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαρεσκακοντα. ³⁷ οὗτός ³⁷

^{3, 22} ἐστίν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· ³⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ³⁸

^{Ex 19, 3} γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ

λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς

ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι ³⁹

21. ἀνείλετο 22. μωσῆς | om εν ante παση | εν λογ. και εν εργ. | αυτου :

om 23. τεσσαρακ. 25. τ. αδελφουα : add αυτου | αυτοις σωτηριαν

26. τη τε : γε (non ε) τη δε | συνελασεν | εστε : add υμεις 27. εφ ημας

28. χθεα 29. μωσῆς 30. τεσσαρακ. | αγγελος : add κυριου 31. μωσῆς |

εθαυμασεν | εγ. φω. κυριου : add προσ αυτον 32. και ο θεος ισ. και ο

θεος ιακ. | γενομενος : κ post μωυσ. pon | μωσῆς | κ ετολμησεν 33. εφ :

εν 34. αποστειλω 35. δικαστην : κ add εφ ημων | και ante αρχοντ.

sec (κα) : ε κ* om | λυτρωτην : κ* δικαστ. | απεστειλεν | ε κ εν χειρι 36. εν

γη αιγυπτου | τεσσαρακ. 37. ειπων | κυριος ο θεος υμων | κ* om υμων

post αδελφων | ωσ εμε : add αυτου ακουσεοθε 38. ημων et ημιν, κ υμων

et υμιν

γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπόσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν
 40 ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· ποιή- Ex 32, 1
 σον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος,
 ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ.
 41 ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον Ex 32, 6
 θυσίαν τῷ εἰδῶλι, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
 42 αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεῖν Ier 19, 13
 τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
 φητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνεγκατέ μοι ἔτη τεσσαερά- Am 5, 25-27
 43 κοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ⁴³ καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν
 τοῦ Μολὸχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺς τύπους οὓς
 ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετοικίῳ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
 44 βυλῶνος. ⁴⁴ Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν Ex 25, 40
 τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν
 45 κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει· ⁴⁵ ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ Ios 3, 14
 πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν
 ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
 46 ἡμερῶν Δαυεὶδ, ⁴⁶ ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἡτήσατο Ps 131 (132), 5
 47 εὐρεῖν σκήνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ. ⁴⁷ Καλωμὼν δὲ ὠκοδόμησεν I Reg 6, 1
 48 αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ,
 49 καθὼς ὁ προφήτης λέγει· ⁴⁹ ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ 17, 24
 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Es 66, 19
 50 κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; ⁵⁰ οὐχὶ ἡ χεὶρ μου
 51 ἐποίησεν ταῦτα πάντα; ⁵¹ Κιληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρ-
 δίας καὶ τοῖς ὥσιν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,
 52 ὥς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. ⁵² τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίω-
 ξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγέιλαντας
 53 ἐγένεσθε, ⁵³ οἷτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, Gal 3, 19
 καὶ οὐκ ἐφυλάξατε. Heb 2, 2

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ
 55 ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
 ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ
 56 Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ Mt 26, 64
 τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 57 δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. ⁵⁷ κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον
 58 τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὤρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, ⁵⁸ καὶ ἐμβα-
 λόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο

39. ἀλλ | om εν 40. μωυση | ουτος : κ add ο ανθρωπος | γεγονεν
 42. τεσσαρακ. 43. Θεου : ε κ add νμων | ε ρεφαν, κς ρεφαν 44. ην
 εν τοις | κ* εταξατο | μωση 45. εξωσεν | δαβιδ 46. οικω : θεω
 47. σολομων 48. εν χειροποιητ. ναοις 51. κ ταις καρδιαις νμων, ε τη
 καρδια 52. γεγενησθε 54. ταυτα : κ* om 55. πνευματος : κ praeem
 πιστεωσ και 56. ανεωγμενουσ | κ* εστωτα εκ δεξιων

τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Καῦλου,
 59 καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· 59
 Le 23, 46 κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. 60 θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν 60
 Le 23, 34 φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην.
 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. (8, 1.) Καῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ (8, 1)
 ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

Saulus saeviens. Philippus in Samaria. Simon magus et Petrus. Philippus
 et Aethiops Candaces.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκ- 1
 κλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς 2
 χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Καμαρίας πλην τῶν ἀποστόλων. 2 συνε- 2
 κόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν 3
 μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Καῦλος δὲ ἐλνυαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ 3
 τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρε-
 δίδου εἰς φυλακὴν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον· 4
 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Καμαρίας ἐκήρυσσεν 5
 6, 5 αὐτοῖς τὸν Χριστόν. 6 προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ 6
 τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ 7
 σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, 7
 βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο· πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ 8
 χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· 8 ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. 8
 9 Ἄνθρω δὲ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων 9
 καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Καμαρίας, λέγων εἶναι τινα ἑαυτὸν 10
 μέγαν, 10 ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· 10
 οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. 11 προσ- 11
 εἶχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι αὐ-
 τοὺς. 12 ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς 12
 βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο
 ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, 13
 καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα 14
 καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. 14 ἀκούσαντες δὲ οἱ 14
 ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Καμαρία τὸν λόγον
 τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, 15 οὔτινες 15
 καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον.
 16 οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιτεπτικὸς, μόνον δὲ 16

60. κ* om φων, μεγαλ.

VIII, 1. παντες : add τε | σαμαρειας 2. εποιησαντο 3. κ* τουσ
 ανδρ. 4. κ* ηλθον 5. εις πολιν | σαμαρειας 6. προσειχ. τε 7. πολ-
 λων | μεγαλ. φων. | εξηρχετο 8. και εγενετ. | χαρα μεγαλη 9. εξιστων |
 σαμαρειας 10. κ προσειχαν | om καλουμενη 11. μαγειαις 12. κ* του
 φιλιππου ευαγγελιζομενου | τα περι | θεου : κ* κυριου | του ιησ. χριστ.
 13. σαμαρεια | θεου : κ* χριστου | τον πετρον 16. ουπω γαρ

- 17 βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁷ τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον.
- 18 ¹⁸ ἰδὼν δὲ ὁ Cίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα ¹⁹ λέγων·
- 19 δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὡς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον.
- 20 Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ ἀργυρίον σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλήρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν εὐθεΐα ἔναντι τοῦ θεοῦ.
- 22 ²² μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· ²³ εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὁρῶ σε ὄντα.
- 24 ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Cίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε.
- 25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὰς τε κώμας τῶν Cαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.
- 26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν Zeph 2, 4
- 27 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης βασιλίσσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ²⁸ ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ καθημένος ἐπὶ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην
- 29 Ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολήθητι τῷ ἅρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἀράγε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα
- 32 καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν Es 53, 7, 8 ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
- 33 ³³ ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ
- 35 προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἐαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός; ³⁵ ἀν-

16. * βαπτισμενοι 17. επετιθουν 18. ιδων : θεασαμενος | το πνευμα : add το αγιον 19. ε (non se) ω αν 21. εναντι : ενωπιον 22. κυριον : θεου 25. κ διαμαρτυρομενοι | υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ | σαμαρειτων | ευηγγελισαντο 26. * την καλουμενην καταβαινουσαν 27. της βασιλισσης | ος εληλυθει 28. και ανεγινωσκε 30. τον προφ. ησαϊ. 31. οδηγηση 32. κειροντος 33. ταπεινωσει : add αυτου | την δε γενεαν

οἶξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς
 γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ ὥς δὲ ἐπο- 36
 ρεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος·
 ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ 38
 ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ
 ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ 39
 ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν
 αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.
⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο 40
 τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

IX.

Saulus divina voce convertitur et Damasci ab Anania baptizatur. Insidian-
 tibus Iudaeis fugit Hierosolymam indeque Tarsum. Petrus Lyddae Aeneam
 sanat, Ioppes Tabitham in vitam revocat.

^{22, 3 ss}
^{26, 12 ss} Ὁ δὲ Καῦλος ἐτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς μα- 1
 θητάς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ² ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ 2
 ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἂν τινας
 εὗρῃ ὄντας τῆς ὁδοῦ, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεδμένους ἀγάγῃ
 εἰς Ἱερουσαλήμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξειν 3
 τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ, ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ. 4
^{1 Co 15, 8} Καοὺλ Καοὺλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ· τίς εἰ, κύριε; ὁ δέ· 5
 ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε 6
 εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὃ τι σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ οἱ δὲ 7
 ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν
 τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ⁸ ἡγέρθη δὲ Καῦλος ἀπὸ 8
 τῆς γῆς, ἡνοιγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
 χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ καὶ ἦν ἡμέ- 9
 ρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.
¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητῆς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ 10
 εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὀράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ
 ἐγὼ, κύριε. ¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ 11
 τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεΐαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
 Καῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ πρόσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν 12

35. κ* καὶ εὐηγγελίσατο 37. εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύετε ἐξ ὅλης
 τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
 εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. 40. καισαρειαν

IX, 1. ετι : κ* om | ἐμπνεων 2. επιστ. παρ αυτ. | εαν τινας | της
 οδου οντας 3. καὶ εξαίφνης | αυτον : post περιηστρ. (5^c περιστρ.) |
 εκ : απο 5. ο δε : κ add ειπεν, item 5 κυριος ειπε 5. διωκεις : add
 σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 6. ἀλλὰ αναστ. : τρέμων δὲ καὶ
 θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν·
 ἀνάστηθι | ο τι : τι 7. εννεοι | κ* ορωντες 8. ο σαυλος | κ* ηγεωγμε-
 νων, 5 ανεωγμενων | ουδενα 10. ο κυρ. εν οραματι.

ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας,
 13 ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ
 πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἀγίοις σου ἐποίη-
 14 σεν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ¹⁴ καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιε-
 15 ρέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ εἶπεν
 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκευὸς ἐκλογῆς ἐστίν μοι
 οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλέων
 16 νύων τε Ἰσραὴλ. ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ
 17 τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ¹⁷ Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν
 εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Καὶ
 ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ
 ὁδῷ ἧ ἥρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.
 18 ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες,
 19 ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφὴν
 ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς,
 20 ²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσεν τὸν Ἰησοῦν, ὅτι
 21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούον-
 τες καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερουσαλὴμ τοὺς
 ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα
 22 δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Καὶ ὁ δὲ μαλ-
 λον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας
 23 ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ²³ Ὡς δὲ
 ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν
 24 αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Καύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη-
 ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν
 25 ἀνέλωσιν. ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ
 τεύχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σφυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς
 μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν
 27 μαθητής. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύ-
 ριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο
 28 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ
 ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
 29 τοῦ κυρίου, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς·

12. εν οραματι ανδρα | ονοματι ανανανιαν | κς τας χειρας, ε χειρα 13. ο
 ανανανιας | ακηκοα | εποιησεν : ante τοις αγι. σου pon 15. μοι εστιν | τε
 pri : om 17. η ηρχου (κα) : κ* om 18. απεπεσον | αυτου : post απ. τ.
 σφθαλυ. | ως : ωσει | ανεβλε. τε (κ δε) : add παραχηρημα 19. εγενετο
 δε : add ο σανυλος 20. ιησουν : χριστον 21. εν ιερουσαλημ 22. συνεχυ-
 νεν | τουσ ιουδαιουσ 24. παρετηρουν τε τας | κς ανελ. αυτ. 25. δε
 αυτον οι μαθηται νυκτ. καθηκαν δια του τευχ. | κ σφυριδι 26. παρα-
 γεν. δε : add ο σανυλος | επειρατο 27. κ* om και ante πως | ε κ του ιησου
 28. εν ιερουσαλημ | παρρησιαζ. (κ παρησ-) : praem και | του κυρ. ιησου

οἱ δὲ ἐπεχειροῦν ἀνελεῖν αὐτόν. ³⁰ ἐπιγινόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατ- 30
 11, 25 ἤγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρίαν, καὶ ἔξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας 31
 καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ
 φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
 θύνετο. ³² ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν 32
 καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. ³³ εὗρεν δὲ 33
 ἐκεῖ ἄνθρωπον τινα ὀνόματι Αἰνέα ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον
 ἐπὶ κρεβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέ- 34
 τρος· Αἰνέα, ἰαταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον
 σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατ- 35
 οικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Κάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν
 κύριον.

Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμη- 36
 νενομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ
 ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις 37
 ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν
 ὑπερῷῳ. ³⁸ ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκού- 38
 σαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
 αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ³⁹ ἀναστὰς 39
 δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνῆγαγον εἰς τὸ
 ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίονσαι καὶ
 ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα
 Mt 9, 25 ἡ Δορκάς. ⁴⁰ ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θεὸς τὰ 40
 γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά
 ἀνάστηθι. ἣ δὲ ἠνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν
 Πέτρον ἀνεκάθισεν. ⁴¹ δούς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· 41
 φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.
⁴² γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν 42
 πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν 43
 10, 6 Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

X.

Cornelius divinitus admonitus Petrum visione animalium perculsum arcessit
 Caesaream. Ipsi gentiles spiritu sancto imbuti.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης 1
 ἐκ σπειρήσ τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὖσεβῆς καὶ φοβούμενος 2

29. αυτ. ανελειν 30. καισαρειαν 31. αι μεν ουν εκκλησαι — ειχον ειρ. οικοδομουμεναι και πορευομεναι — επληθυνοντο | σαμαρειας 32. λυδ-
 δαν 33. αινεαν ονοματι | επι κρεβαττου (κ* -ακτου) : επι κρεβατιω
 34. ιησ. ο χριστ. 35. ε κ ειδον | λυδδαν | κ* om τον pri | σαρωνα
 (κ σαρω-) : σαρωναν 37. αυτην εστηκαν 38. λυδδης | μη οκνησαι δι.
 ε. αυτων 40. om και ante θεισ 42. πολλ. επιστ. 43. εγεν. δε : κc add
 αυτον, item ε post ημ. ικα. μει. add

X, 1. δε τις : add ην | καισαρεια

τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς
 3 τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, ³ εἶδεν ἐν ὁράματι 10, 3 ss
 φανερωῶς, ὥσει περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ
 4 εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. ⁴ ὁ δὲ
 ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστίν, κύριε;
 εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβη-
 5 σαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ νῦν πέμψον 11, 13
 ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Cίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται
 6 Πέτρος· ⁶ οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Cίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστὶν
 7 οἰκία παρὰ θάλασσαν. ⁷ ὥς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
 αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβεῖ τῶν
 8 προσκαρτερούντων αὐτῷ, ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.
 9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόν-
 των ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὥραν ἑκτην.
 10 ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεῦσασθαι· παρασκευαζόν-
 11 των δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἕκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν 11, 5 ss
 οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὁθόνην μεγά-
 12 λην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν
 πάντα τὰ τετραπόδα καὶ ἑρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 13 νου. ¹³ καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς Πέτρε θύσον
 14 καὶ φάγε. ¹⁴ ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε
 15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. ¹⁵ καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευ-
 16 τέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνον. ¹⁶ τοῦτο
 δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελημφθῇ τὸ σκεῦος εἰς τὸν
 17 οὐρανόν. ¹⁷ ὥς δὲ ἐν αὐτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴῃ τὸ
 ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδὼν οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορ-
 νηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Cίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ
 18 τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπνῆνόντο εἰς Cίμων ὁ ἐπικα-
 19 λούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμου-
 μένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες
 20 ζητοῦντές σε· ²⁰ ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐ-
 21 τοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ καταβάς
 δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε·

2. ποιων : add τε 3. ὥσει : κ* ὡς | περι : om | ἐνατην 4. κ* om εἰς
 μνημοσυνον | ἐμπροσθεν : ἐνωπιον 5. εἰς ἰοππ. ἀνδρ. | τινα : ε κ om
 6. παρ. θάλασσαν : add οὗτος λαλήσει σοι τι σε δεῖ ποιεῖν 7. αὐτω
 pri : τω κορνηλιῳ | οἰκετων : add αὐτου 8. αὐτοῖς ἅπαντα 9. αὐτων :
 ἐκείνων | ἐκτην : κς ἐνατην 10. αὐτων : ἐκείνων | ἐγενετο sec : ἐπεπε-
 σεν 11. καταβαῖνον : add ἐπ αὐτον | καθιέμενον : praem δεδεμενον
 καὶ 12. τετραπόδα : add καὶ τὰ θηρία | τῆς γῆς : post τετραπ. pon |
 τα ἑρπετα ἐτ τα πετειν. 14. κοιν. ἢ ἀκαθάρτ. 16. εὐθύς : πάλιν |
 ἀνελημφθῇ 17. καὶ ἰδον | ὑπο : απο | om του ante σιμωνος 19. ἐνθυ-
 μουμενον | αυτα : post εἶπεν pon | ἀνδρες : ε κ add τρεις | ζητοῦσι
 20. διότι 21. πρ. τ. ἀνδρας : add τοὺς ἀπεσταλμενους ἀπο του κορ-
 νηλιου πρὸς αὐτον

τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατον- 22
 τάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός
 τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου
 ἀγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
 παρὰ σοῦ. ²³ εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. 23

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν
 ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ τῇ δὲ ἐπαύριον 24
 εἰσῆλθαν εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐ-
 τούς, συνκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους
 φίλους. ²⁵ ὥς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
 αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ 26
 Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός
 εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθό- 27
 τας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὥς ἀθέμι- 28
 τόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφυλῶ·
 καὶ μοι ἔδειξεν ὁ θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρω-
 πον· ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι 29
 οὖν, τίني λόγῳ μετεπέμψασθέ με; ³⁰ καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ 30
 τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσ-
 ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι
 λαμπρᾷ, ³¹ καὶ φησὶν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχὴ καὶ 31
 αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² πέμψον 32
 οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος·
 οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν.
³³ ἔξαντῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παρα- 33
 γενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦ-
 σαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. ³⁴ Ἀνοίξας δὲ 34
 Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ
 ἔστιν προσώπολημπτης ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού- 35
 μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστίν·
³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος 36
 εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὑμεῖς 37
 οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλησ τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενος
 ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης,
³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι 38
 αἰγῶ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας
 τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ'

22. ειπον 23. αναστας : ο πετρος | απο της ιοππης 24. τη δε :
 και τη | εισηλθον | καισαρειαν | συγκαλεσ. 25. om του 26. αυτον
 ηγειρεν | καγω αυτοσ 28. και εμοι | ο θεος εδειξ. 30. ημην : add
 ησητευων και | ενατην : εννατην ωραν | κ ενωπ. εμου 32. παρ. θαλασ-
 σαν : add οσ παραγενομενος λαλησει σοι 33. υπο (κς απο) τ. κυριου :
 υπ. τ. θεου 34. το στομα : κς add αυτον | προσωπολημπτης 36. ον :
 κα om 37. αρξαμενον 38. ε (non item ες) ναζαρετ | οσ : κ* ωσ

10, 3 as

11, 13

Ro 2, 11

Mt 4, 17
Lc 23, 5

- 39 αὐτοῦ· ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ ^{2, 32}
 τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ^{3, 15}
 40 ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν ^{5, 30}
 41 αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς ^{Lc 24, 43}
 προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν ^{Io 21, 13}
 42 καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ⁴² καὶ
 παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός
 ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν.
 43 ⁴³ τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἄφεςιν ἁμαρτιῶν ^{17, 31}
 λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν. ^{3, 24}
 44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ
 45 πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ καὶ
 ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι
 καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται· ^{2, 4}
 46 ⁴⁶ ἥκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν ^{2, 4}
 47 θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· ⁴⁷ μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαι ^{8, 36}
 τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ^{2, 4}
 48 ἔλαβον ὡς καὶ ὑμεῖς; ⁴⁸ προσέταξεν δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι
 Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι
 ἡμέρας τινάς.

XI.

Petrus Hierosolymae visionem animalium remque cum Cornelio gestam
 exponit. Barnabas et Saulus. Christiani Antiochiae. Agabus.

- 1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν
 2 Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ² ὅτε δὲ
 ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ
 3 περιτομῆς, ³ λέγοντες ὅτι εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ^{10, 25 ss}
 4 ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο
 5 αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· ⁵ ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχό- ^{10, 9 ss}
 μενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς
 6 καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ
 τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
 7 τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς
 8 Πέτρε θύσον καὶ φάγε. ⁸ εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν
 9 ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθην εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ ἀπεκρίθη
 δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ

39. ημεῖς : add εσμεν | ον και : om και | ανεILON 40. om εν
 45. συνηλθον 46. ο πετρος 47. κωλυσαι δυναται τις | ως : καθως
 48. προσετ. τε | αυτοις : αυτους | ιησ. χριστου : του κυριου | βαπτισθη-
 ναι : ante εν τω ονομ. pon

XI, 2. οτε δε : και οτε | ιεροσολυμα 3. εισηλθ. post ακρο. εχοντας
 4. ο πετρος 5. κ* om προσευχομ. | αχρισ 7. ηκουσα δε sine και
 8. παν κοινον 9. απεκριθ. δε : add μοι

μὴ κοῖνον. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ¹⁰
 ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ καὶ ἰδὸν ἔξαντῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέ- ¹¹
 στησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
^{10, 20} πρὸς με. ¹² εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ¹²
 διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ
 εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ¹³ ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς ¹³
^{10, 5, 32} εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· ἀπό-
 στείλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Cίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον
 Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ ¹⁴
^{10, 44} πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ ¹⁵
^{1, 5} πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ ἐμνή- ¹⁶
 σθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβά-
 πτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ εἰ ¹⁷
 οὖν τὴν ἴσῃν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύ-
 σασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἡμῖν δυνατὸς
 κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξα- ¹⁸
 σαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν
 εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

^{8, 1, 4} Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ¹⁹
 ἐπὶ Cτεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας,
 μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ²⁰ ἦσαν δέ ²⁰
 τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες
 εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι
 τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ²¹
 ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² Ἠκούσθη δὲ ²²
 ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὐσης ἐν Ἱερουσαλὴμ
 περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς ²³
 παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ
 παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ,
²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. ²⁴
^{9, 30} καὶ προστετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ²⁵
^{Gal 2, 11} ἀναζητῆσαι Cαῦλον, καὶ εὗρών ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁶ ἐγένετο ²⁶
 δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δι-
 δάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίζειν τε πρῶτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
 μαθητὰς Χριστιανούς.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων ²⁷

10. παλιν ανεσπασθη 11. ημεν: ημην | καισαρειας | με: κ* εμε 12. μοι
 το πνευμ. | κ* διακρινοντα, ε διακρινομενον 13. απηγγ. τε | ειποντα:
 add αυτω | εισ ιοππην: add ανδρας 16. om του ante κυριου | ιωαννης:
 κc praeft om 17. κ δεδωκεν | εγω: add δε 18. εδοξαζον | αραγε | εδωκ.
 εισ ζωην 20. εισελθοντες | ελαλ. και: om και | ελληνας: ελλημιστας
 (κ* miro vitio ευαγγελιστας) 21. om ο ante πιστευσας 22. om ουσης |
 εν ιεροσολυμοις | εως αντιοχ.: praeft διελθειν 23. om την sec 24. κ
 ανηρ ην 25. εισ ταρσον: add ο βαρναβας | ευρων: add αυτον | ηγαγεν:
 add αυτον 26. αυτοις: αυτους | om και ante ενιαυτον | πρωτον

28 προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ²⁸ ἀναστὰς δὲ εἰς ἕξ αὐτῶν ὀνόματι 21, 10
 Ἄγαθος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσε-
 29 σθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἣτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. ²⁹ τῶν
 δὲ μαθητῶν καθὼς ἐμπορεῖτό τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς
 30 διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὁ
 καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς
 Βαρνάβα καὶ Καύλου.

12, 25

XII.

Herodes Agrippa Iacobum occidit et Petrum in vincula coniicit. Petrus liberatus ab angelo pulsat fores domus Mariae. Herodes subito perit.

1 Κατ' ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης
 2 τὰς χεῖρας κακῶσαι τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² ἀνεῖλεν δὲ
 3 Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. ³ ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστὸν
 ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ
 4 ἡμέραι τῶν ἁζύμων, ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παρα-
 δούς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλό-
 5 μενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν
 Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶς γινομένη
 6 ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ⁶ ὅτε δὲ ἤμελλεν
 προαγαγεῖν αὐτὸν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκεῖνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοι-
 μώμενος μετὰ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσειν δυσὶν, φύ-
 7 λακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἄγγε-
 λος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας
 δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν
 8 τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἰπὲν τε
 ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου.
 ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου
 9 καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι
 ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα
 10 βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν
 ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις
 αὐτομάτῃ ἠνοιγῇ αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν,
 11 καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ Πέτρος ἐν
 ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος
 τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης
 12 τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹² συνιδὼν τε ἦλθεν
 ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλου-
 μένου Μάρκον, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

28. μεγαν et οστις και | κλαυδιον : add καισαρος 29. ηυπορευτο

XII, 1. ηρωδ. ο βασιλ. 2. μαχαιρα 3. και ιδων | κ* om εστιν
 5. εκτενης | περι : υπερ 6. εμελλε | ε προαγειν, κ προσαγειν | αυτον :
 ante προαγ. 7. εξεπεσον 8. περιζωσαι 9. ηκολουθει : add αυτω |
 κ* om δε 10. ηλθον | ηνοιχθη 11. γενομ. εν εαντ. | εξειλετο 12. om
 της ante μαριας

¹³ κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παι- 13
 δίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ρόδῃ, ¹⁴ καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ 14
 Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἤνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα
 δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ οἱ δὲ 15
 πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μάλινῃ. ἡ δὲ διῶσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ
 ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· 16
 ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ κατασεύσας δὲ αὐ- 17
 τοῖς τῇ χειρὶ σιγαῶν διηγήσατο πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ
 τῆς φυλακῆς, εἰπέν τε· ἀπαγγεῖλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
 ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. ¹⁸ γενομένης 18
 δὲ ἡμέρας ἦν ταραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα
 ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρών, 19
 ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. ²⁰ ἦν δὲ θυμομαχῶν 20
 Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρήσαν πρὸς αὐτόν,
 καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως
 ἡτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς
 βασιλικῆς. ²¹ τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα 21
 βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτοῦς·
²² ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ παρα- 22 23
 χορήμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν
 τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκοληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

6, 7

12, 12
15, 37

Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἡύξανεν καὶ ἐπληθύνετο. ²⁵ Βαρ- 24 25
 νάβας δὲ καὶ Καῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες
 τὴν διακονίαν, συναραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα
 Μάρκον.

XIII.

Barnabae et Sauli iter ad exteros. Bariesus magus, Sergius Paulus pro-
 consul. Oratio Pauli Antiochiae Pisidiae in synagoga. Barnabas et Paulus
 Iudaeorum invidia urbe eiecti.

Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὔσαν ἐκκλησίαν προφηταὶ 1
 καὶ διδάσκαλοι ὃ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
 καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μανᾶν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου
 σύντροφος καὶ Καῦλος. ² λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ 2
 καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι
 τὸν Βαρνάβαν καὶ Καῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσέκλημαι αὐτούς.
³ τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας 3
 αὐτοῖς ἀπέλυσαν. ⁴ αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου 4

13. αυτου : του πετρου | κ προηλθε | κ* υπακουουσα 15. ειπον | δε : δ' |
 κ* om o ante αγγελ. | αυτου εστιν | ε κ ειδον 17. διηγησαντο : add αυ-
 τοις | ειπ. δε 19. κ ουχ ολιγ. | εις την καισαρειαν 20. ην δε : add ο
 ηρωδης 21. και καθισας 22. κ* ανθρωπων 25. εξ ιερουσαλημ : κ
 εις ιερ. | συμπαραλα. | και ιωαννην | κ επικαλουμενον

XIII, 1. ησαν δε : add τινες | τετραρχου 2. τον τε βαρνα. | ε κ*
 τον αυλον 4. αυτοι : ουτοι

- πνεύματος κατήλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς
 5 Κύπρον, ⁵ καὶ γενόμενοι ἐν Καλαμῶνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην
 6 ὑπηρέτην. ⁶ διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον
 ἄνδρα τινα μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρισησοῦ,
 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
 προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Καῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν
 8 λόγον τοῦ θεοῦ. ⁸ ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἑλύμας ὁ μάγος, οὕτως
 γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέφαι τὸν ἀν-
 9 θύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. ⁹ Καῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλη-
 10 σθεῖς πνεύματος ἀγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν ¹⁰ εἶπεν· ὃ πλήρης
 παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης
 11 δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας;
 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων
 τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς
 12 καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. ¹² τότε ἰδὼν ὁ
 ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπλησόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 τοῦ κυρίου.
- 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς 15, 38
 Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν
 14 ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ¹⁴ αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς
 Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλθόντες
 15 εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. ¹⁵ μετὰ
 δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ
 ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν
 16 ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ ἀναστὰς δὲ
 Παῦλος καὶ κατασεῖσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῆται καὶ
 17 οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου 7, 2 ss
 Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψωσεν ἐν
 τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν Ex 6, 1
 18 αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, ¹⁸ καὶ ὡς τεσσαρεκονταετὴ χρόνον ἐτροφοφόρη- 7, 36
 19 σεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ¹⁹ καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναὰν Dt 1, 31
 20 κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν, ²⁰ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ Ios 14, 1
 πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Καμουὴλ προ-
 21 φῆτον. ²¹ καὶ ἐκείθεν ἡτήσαντο βασιλεῖα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς I Sam 8, 5
 τὸν Καοὺλ υἱὸν Κεὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ἔτη τεσσαρε- 10, 21.
 22 κοντα. ²² καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἡγείρεν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς 16, 1
 4. του πνευμ. του αγι. | εἰς την σελευκειαν | εἰς την κυπρ. 6. om ολην |
 om ανδρα | βαρισησου 9. και ατενισας 10. κ* του κυριου 11. του
 κυριου | παραχρ. δε | επεπεσεν 13. τον πανυλον 14. της παιιδιας |
 εισελθοντες 15. om τισ | λογοσ εν υμιν παρακλη. 16. ισδραη-, ε
 ισραηλιται 17. κ αιγυπτου 18. τεσσαρακ. | ε κ ετροποφορησεν
 19. κατεκληροδοτησεν αυτοις 20. και μετα ταυτα pon ante ωσ ετεσι
 τετρα. κ. πεντ. | του προφητου 21. κισ | βενιαμιν | τεσσαρακ. 22. αν-
 τοις τον δαβιδ

Ps 88 (89), βασιλεία, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ²¹ ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν ²³ τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, ²⁴ προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσ- ²⁴ ὤπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσ- ²⁵ ραήλ. ὥς δὲ ἐπλήρουν Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ ²⁵ ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ ²⁶ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. ²⁶ ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ ²⁶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος ²⁷ τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν ²⁷ Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς ²⁸ φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενας ²⁸ κρίναντες ἐπλήρωσαν, καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ²⁸ ᾗτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ὥς δὲ ἐτέλεσαν πάντα ²⁹ τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν ²⁹ εἰς μνημεῖον. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν, ³¹ ὃς ^{30 31} ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλι- ³² λαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οὔτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς ³² τὸν λαόν. καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς ³² πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν ³³ τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὥς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ³³ ψαλμῷ γέγραπται· υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ³⁴ ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν ³⁴ εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκέν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυεὶδ τὰ ³⁵ πιστά. διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν ³⁵ διαφθοράν. Δαυεὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ ³⁶ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ ³⁷ καὶ εἶδεν διαφθοράν. ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν δια- ³⁷ φθοράν. ³⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ ³⁸ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται. ἀπὸ πάντων ὧν ³⁹ οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ ⁴⁰ πιστεύων δικαιούται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν ⁴⁰ τοῖς προφήταις. ⁴¹ ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ⁴¹ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ⁴² ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε εἰάν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον ⁴² λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁴³ λυθείσης δὲ τῆς συνα- ⁴³

23. ηγαγεν : ηγειρε 25. ο ιωανν. | τινα με 26. ημιν : υμιν | απεσταλη
28. ε κ πιλατ. 29. απαντα 31. νυν (κ post ειν) : om 32. τοις τε.
αυτων ημιν 33. κ εν τ. ψα. γεγρ. τω δευτερω, ε εν τω ψα. τω δευτερω
γεγρ. 34. δαβιδ 35. διο 36. δαβιδ 38. υμιν εστω 39. και απο
παντων | εν τω νομω μωσεως 40. επελθῃ (κ* απελθ.) : add εφ υμας
41. κ θαυμαστε | οτι εργον εγω εργαζ. | ο : ᾧ 42. εξιοντων δε εκ της
συναγωγης των ιουδαιων | παρεκαλουν : add τα εδιγῃ 43. λυθειας δε :
κ* add αυτοις

γωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
 προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβῃ, οἵτινες προσλαλοῦντες
 44 αὐτοῖς ἐπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. ⁴⁴ τῷ δὲ
 ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν
 45 λόγον τοῦ κυρίου. ⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλή-
 σθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις ἀντι-
 46 λέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. ⁴⁶ παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος
 καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξιόσ
 κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη.
 47 ⁴⁷ οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν ^{Es 49, 6}
 48 τοῦ εἰναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα
 δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ
 49 ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· ⁴⁹ διεφέρετο
 50 δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου καθ' ὅλην τῆς χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
 παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς
 πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον
 καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
 51 ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον ^{Lc 9, 5}
 52 εἰς Ἰκόνιον· ⁵² οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος
 ἀγίου.

XIV.

Barnabas et Paulus Iconio pulsi. Lystrae pro diis habentur, sed a Iudaeis fere lapidati iter per Asiam pergunt redeuntque Antiochiam Syriae.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς
 τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι
- 2 Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. ² οἱ δὲ ἀπειθήσαντες
 Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
- 3 τῶν ἀδελφῶν. ³ ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι
 ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
 διδόντος σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν.
- 4 ⁴ ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς ^{5, 12}
 5 Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ ὥς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν
 ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
- 6 λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συνιδόντες κατέφηνον εἰς τὰς πόλεις τῆς
 7 Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περιχώρον· ⁷ καὶ κεῖ
 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.
- 8 Καὶ τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο,

43. επιμενειν 44. κυριου : Θεου 45. τοις υπ. του πανλου λεγο-
 μενοις | κ om αντιλεγοντ. και 46. τε : δε | ειπον | επειδη : add δε
 47. κ* om ο ante κυριος 49. δι ολησ 50. και τας ευσχημ. | τον βαρ-
 ναβ. 51. ποδων : add αυτων

XIV, 1. κ* om των ιουδαι. 2. απειθουντες 3. om επι ante τω
 λογω | και διδοντι 7. ησαν ευαγγελιζ. 8. εν λυστρο. αδυνατ.

χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. ⁹ οὐ- 9
τος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν
ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, ¹⁰ εἶπεν μεγάλη φωνῇ· ἀνάστηθι ¹⁰
ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο, καὶ περιεπάτει. ¹¹ οἱ τε ¹¹
ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Ἀν-
καονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν
πρὸς ἡμᾶς, ¹² ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Δία, τὸν δὲ Παῦλον ¹²
Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὃ τε ἱερεὺς ¹³
τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ ἀκού- ¹⁴
σαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ
ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπῆδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κρᾶζοντες ¹⁵ καὶ λέγον- ¹⁵
τες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμέν ὑμῖν
ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπι-
στρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παροῇ- ¹⁶
17, 4 ss μέναις γενεαῖς εἶπεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐ-
τῶν· ¹⁷ καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοργῶν, οὐρανό- ¹⁷
θεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τρο-
φῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. ¹⁸ καὶ ταῦτα λέγοντες ¹⁸
μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

2Co 11, 25 Ἐπῆλθον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πεί- ¹⁹
σαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς
πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι· ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν ²⁰
μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
εἰσῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Λέρβην· ²¹ εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν ²¹
πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες ²²
τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐνμένειν τῇ πίστει, καὶ
ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, ²³
προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν
πεπιστεύκεισαν. ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν ²⁴
Παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέ- ²⁵
βησαν εἰς Ἀτταλίαν, ²⁶ ἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ²⁶

8. μητρ. αυτου : add υπαρχων | 9^e περιεπεπατηκει, 5 περιπεπατηκει
9. ηκουε | λαλουντος : κ* λεγοντ. | πιστιν εχει 10. μεγαλ. τη φων. |
ηλλετο 11. οι δε οχλ. | ο παυλ. | αυτων : κ* om 12. τον μεν βαρναβ. |
επειδη : κ* επι 13. ο δε ιερ. | της πολ. αυτων 14. κ^e τα ιμα. αυτων |
εισεπηδησαν 15. κ επι θεον τον ζωντα, 5 επι τον θε. τον ζω. 17. 5 κ*
καιτοιγε | αμαρτ. αυτον | αγαθοποιων | υμιν : ημιν | κ διδους υετονο |
υμων : ημων 19. επηλθον | κ* om εξω | νομοιαντες | τεθναναι 20. αυ-
τον των μαθητων 21. ευαγγελισαμενοι | om εισ sec et tert 22. εμμε-
νειν 23. πρεσβυ. κατ εκκλη. 24. εισ την πισιδ. | om την ante παμφυ.
25. λαλ. εν περγη | λογον : κ add του κυριου | ατταλειαν

- ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
 27 ²⁷ παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον
 ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν 1 Co 16, 9
 28 θύραν πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς
 μαθηταῖς.

XV.

Contentio Antiochensis de gentiliū circumcisione. Paulus Hierosolymam
 legatur. Petrus et Iacobus. Decretum hierosolymitanum. Alterum Pauli
 ad exteros iter apostolicum.

- 1 Καὶ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς Gal 5, 23, 1
 ἀδελφούς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῇτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ
 2 δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ
 ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀνα- 15, 7
 βαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς
 τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ
 3 ζητήματος τούτου. ³ οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκ-
 κλησίας διήρχοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν, ἐκδιηγούμενοι
 τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν
 4 τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ παρεδέχθη-
 σαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
 5 ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ ἐξανέστησαν
 δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες,
 λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
 νόμον Μωϋσέως.
 6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ
 7 τοῦ λόγου τούτου. ⁷ πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς 15, 2
 Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι
 ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός 10, 9 ss
 μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι.
 8 ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δόνς τὸ πνεῦμα
 9 τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε 11, 15
 10 καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν
 τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν 15, 28 Gal 5, 1
 μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστά-
 11σαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σω-
 12θῆναι καθ' ὃν τρόπον ἀκαεῖνοι. ¹² εἰρήσεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,
 καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ Παῦλον ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ
 13 θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ

27. ἀνηγγειλαν | κ ο θε. εποη. 28. διετρι. δε εκει | κ ουχ ολιγ.

XV, 1. περιτεμνησθε | om τω post εθει 2. γενομ. ουν στα. και
 συζητησεως | κ εξ αυτων αλλουσ 3. om τε | σαμαρειαν | κ διηγουμενοι
 4. απεδεχθησαν | κ* om και post εκκλη. | κ* om τε 7. συζητησεως | ο
 θεος εν ημιν εξελεξ. 8. δους: add αυτοις 9. ε κ ουδεν 11. om του
 ιησου χριστου | κ πιστευσουμεν

τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί,

2 Ρο 1, 1 ἀκούσατέ μου. 14 Κυμῶν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς 14
ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 15 καὶ 15
τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·
Am 9, 11. 12 16 μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ 16
τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ
ἀνορθώσω αὐτήν, 17 ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατὰλοιποι τῶν 17
ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται
τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοῦς, λέγει κύριος ποίων ταῦτα 18 γνωστὰ 18
ἀπ' αἰῶνος. 19 διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν 19
ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, 20 ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέ- 20
χεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ
πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. 21 Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων 21
κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς
κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ 22
τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν
σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν
καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, 23 γράψαντες 23
διὰ χειρὸς αὐτῶν· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς
κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ
ἐθνῶν χαίρειν. 24 ἐπειδὴ ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες 24
Gal 1, 7 ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ
διστειλάμεθα, 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμέ- 25
νους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρ-
νάβᾳ καὶ Παύλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδοκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν 26
ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. 27 ἀπεστάλ- 27
καμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγον ἀπαγγέλλον-
5, 32 τας τὰ αὐτά. 28 ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, 28
μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκος,
15, 10 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας, 29
1 Co 8, 1ss ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συνα- 30
γαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολὴν. 31 ἀναγνόντες δὲ 31
ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ 32
προφῆται ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς

14. ἐπὶ τῷ ὀνομ. αὐτ. 16. δαβιδ | κατεσκαμμένα 17. ο ποιων ταυτα
παντα 18. γνωστ. απ αιωνος : add ἐστι τῷ θεῷ παντα τα εργα αὐτου
20. ἀπο των αλισγη. 21. μωυση 22. επικαλουμενον | βαρσαβαν 23. δια
χει. αυτων : add ταδε | ἀδελφοι : praem καὶ οἱ 24. κ* ἐπὶ δε ηκον. | κ*
ἐξ υμων | κ* om ἐξεληθοντ. | τας ψν. υμων : add λεγοντες περιτεμενεσθαι
καὶ τηρειν τον νομον 28. τῷ αγιω πνευματι | τουτ. των (κ* om)
επαναγκ. (κ ἐπ αναγκαιο) : των επαν. τουτ. 29. καὶ πνικτου 30. ηλθον
32. τε : 5^ο δε

- 33 καὶ ἐπεστήριξαν· ³³ ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρή-
νης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς.
- 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδά-
σκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν λόγον
36 τοῦ κυρίου. ³⁶ Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν
Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ
πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
37 ἔχουσιν. ³⁷ Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συναρραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάν- 12, 25
38 νην τὸν καλούμενον Μάρκον· ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιον, τὸν ἀποστάντα
ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ 13, 13
39 ἔργον, μὴ συναρραλαμβάνειν τοῦτον. ³⁹ ἔγένετο δὲ παροξυσμός, Gal 2, 13
ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν
παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.
- 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ
41 χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν Κυρίαν
καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

Timothei circumcisio. Paulus cum Sila et Timotheo profectus visione in
Macedoniam vocatur. Lydia et ancilla fatidica. Paulus et Silas Philippis
capti mirabiliter aperto carcere et custode baptizato honeste dimittuntur.

- 1 Κατήντησεν δὲ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθη-
τῆς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, νίδος γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς
2 πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ
3 Ἰκονίᾳ ἀδελφῶν. ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελ-
θεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας
ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἤδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ
ὅτι Ἑλλήν ὑπῆρχεν.
- 4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδοσαν αὐτοῖς φυλάσ-
σειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυ- 15, 20, 29
τέρων τῶν ἐν Ἱερουσολύμοις.
- 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευον
6 τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. ⁶ διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλα- 18, 23
τικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν
7 λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ⁷ ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπειράζον εἰς
τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰη-
8 σοῦ· ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

32. κ* om και επεστηρ. 33. πρ. τ. αποστει. αυτ. (κ* εαντ.) : πρ. τ.
αποστολους 34. εδοξε δε τω σιλα επιμειναι αυτου 36. παυλος πρ.
βαρναβ. | δη : κ* δε | τ. αδελφ. ημων | πασαν πολιν 37. εβουλευσατο |
συνπαρ. τον ιω. | κς επικαλουμ. 38. συμπαραλαβειν 39. δε : ουν
40. κυριου : θεου

XVI, 1. om εἰς sec | γυναικος : add τιнос 2. κ ικονιου 3. τον
πατερα etc : κ οτι ελλην ο πατηρ αυτου υπηρχεν 4. παρεδιδουν | και
των πρεσβυτ. | ιερουσαλημ 6. διελθοντες | την γαλατικην 7. om δε |
εἰς τ. βιθ. : κατα τ. βιθ. | πορευεσθαι | ιησου : om

⁹ καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὤφθη, ἀνὴρ Μακεδὼν τις ἦν 9
 ἐστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβάς εἰς Μακεδονίαν
 βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ ὥς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐξητήσαμεν ¹⁰
 ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς
 ὁ θεὸς εὐαγγελισασθαι αὐτούς.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τροάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Καμο- ¹¹
 θράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν, ¹² κατέκειθεν εἰς Φιλίπ- ¹²
 πους, ἣτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία.
 ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ¹³
 ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν
 οὗ ἐνομιζόμεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς
 συνελθούσαις γυναῖξιν. ¹⁴ καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυ- ¹⁴
 ρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἥς ὁ
 κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ
 Παύλου. ¹⁵ ὥς δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν ¹⁵
 λέγουσα· εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς
 τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν, παιδίσκην ¹⁶
 τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῶν, ἣτις ἐργασίαν πολ-
 λὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. ¹⁷ αὕτη κατακο- ¹⁷
 λουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρω-
 ποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν
 ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλάς ἡμέρας. δια- ¹⁸
 πονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παρ-
 αγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ
 ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ¹⁹ ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ¹⁹
 ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
 Σίλαν εἵλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσ- ²⁰
 αγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι
 ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ κατ- ²¹
 αγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν
² Co 11, 25 Ῥωμαίοις οὖσιν. ²² καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ ²²
 στρατηγοὶ περιρῆξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδιῶν,
²³ πολλάς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγ- ²³
 γελίαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ²⁴ ὃς παραγ- ²⁴
 γελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν
 καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ κατὰ δὲ 25

^{17, 6.}
^{21, 21}

² Co 11, 25

9. ε καὶ δια τῆς νυκτ. | ωφθη τω παυλω | ανηρ τις ην μακεδων | om και
 ante παρακαλ. 10. κ εξητησαμεν | εἰς την μακεδ. | κ* om ημας | θεος :
 κυριος 11. δε : ουν | απο της τρω. | τη τε επι. | νεαπολιν 12. εκειθ.
 τε | της μακεδ. 13. πυλησ : πολεωσ | ενομιζετο προσευχη ειναι | συνελ-
 θουσαιο : κ* add ημιν 14. ε κ υπο του παυλ. 15. κς αυτη και ο οικ.
 αυτ. | μεινατε 16. om την | πυθωνοσ | απαντησαι 17. κατακολου-
 θησασα | υμιν : ε (non εε) ημιν 18. ο πανλ. | εν τω ονομ. 20. ειπον
 22. περιρρηξαντ. 24. λαβων : ειληφωσ | αυτων ησφαλισ.

τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν
 26 θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι. ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμός
 ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου·
 ἡνοίχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
 27 ἀνέθη. ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγ-
 μένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν
 28 ἐαντὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνη-
 σεν δὲ φωνῇ μεγάλη Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν·
 29 ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσепήδησεν, καὶ
 30 ἔντρομος γενόμενος προσέειπεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, ³⁰ καὶ
 προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;
 31 ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· πιστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ ^{Ioh 3, 16 etc}
 32 καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου
 33 σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβα-
 34 πτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ³⁴ ἀναγαγὼν τε
 αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἡγαλλιάσατο
 35 πανοικεῖ πεπιστευκὸς τῷ θεῷ. ³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει-
 λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀν-
 36θρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους
 τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ^{Iac 2, 16}
 37 ἀπολυθῇ· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ ὁ δὲ
 Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείξαντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρί-
 τους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἐβαλαν εἰς φυλακὴν,
 καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ
 38 ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλάν τε τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβ-
 δοῦχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥω-
 39 μαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες
 40 ἡρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς ^{16, 14}
 φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν
 τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐξῆλθον.

XVII.

Tumultus propter Paulum Thessalonicae et Beroeae. Iason. Oratio Pauli
 in Areopago. Dionysius Areopagita.

- 1 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον
 2 εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ

25. κ om το 26. ανεωχθησαν | δε : τε | κ* ανελθθη 27. δεσμοφυλας |
 εμελλεν 28. ο πανλ. 30. κ* προαγων 31. ειπον | ιησουν : add χριστον
 32. τ. κυριον : κ* τ. θεον | σνν (κ συμ) πασιν : και πασι 33. παντες
 34. εις τον οικον : ε κ add αυτου | πανοικι 36. απεσταλκασιν | κ εις
 ειρηνην 37. εβαλον 38. αηγγειλ. | τε : δε | και φοβηθ. 39. εξελθειν
 της πολεως 40. εκ της φυλακ. | προς : εις | ιδοντ. τους αδελφ. παρεκαλ.
 αυτους | εξηλθον

XVII, 1. om την ante απολλων. | η συναγωγ

τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα
 Lc 24, 26 s τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρα- 3
 9, 22 τιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν,
 καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.
⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ 4
 καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλήθος πολὺ, γυναικῶν
 τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσ- 5
 λαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ὀχλοποιή-
 σαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος
 ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον· ⁶ μὴ εὐρόντες δὲ αὐ- 6
 τοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
 βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκονομένην ἀναστατάσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε
 πάρεσιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι 7
 τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα ἕτερον λέγοντες
 Lc 23, 2 εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 8
 ἀκούοντάς ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος 9
 καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦ- 10
 λον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν
 συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν· ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι 11
 τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης
 προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα
 οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνί- 12
 δων γυναικῶν τῶν εὐσημῶνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι· ¹³ ὥς δὲ 13
 ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ
 κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κἀκεῖ σαλεύ-
 οντες καὶ ταράσσοντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦ- 14
 λον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν·
 ὑπέμεινάν τε ὃ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ οἱ δὲ καθιστά- 15
 νοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν
 πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὥς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς
 18, 5 αὐτόν, ἐξήεσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, 16
 παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντός κατείδωλον
 οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰου- 17
 δαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν
 πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντάς. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἑπικουρίων 18

2. διελεγετο 3. ε ο χριστ. ιησ., κ ιησ. χριστ. 4. πολν πληθ. 5. ζηλω-
 σαντες δε οι απειθουντες ιουδ. και προσλαβ. | επισταντ. τε | αγαγειν
 6. εσυρον : κ* ευρον | τον ιασονα 7. πραττουσι | λεγοντες ετερ. ειρ.
 10. δια της νυκτος | κ εξεπεμψ. ante δια νυκτ. pon 11. το καθ ημερ.
 13. om και ταρασσονται. 14. εως : ωσ|υπεμενον|τε : δε 15. καθιστων-
 τες | ηγαγον : add αυτον | om τον ante τιμοθ. 16. αυτους : κ* αυτον |
 κ* om τ. παυλ. | θεωρουντι 18. τινες δε και : om και | επικουρειων

καὶ Στοϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί
 ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δέ· ξένων δαιμονίων
 δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν
 19 εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἄριον πάγον
 ἦγον, λέγοντες· δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἢ ὑπὸ σοῦ Mc 1, 72
 20 λαλουμένη διδαχῇ; ²⁰ ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς
 21 ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. ²¹ Ἀθη- 2, 12
 ναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
 22 ἠδὲ καίρου ἢ λέγειν τι ἢ ἀκοῦειν τι καινότερον. ²² Σταθεῖς δὲ
 Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρίου πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ
 23 πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ διερχόμενος γάρ
 καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἔπε-
 γέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ
 24 καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα 14, 15
 τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν
 25 χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων
 θεραπεύεται προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδούς πᾶσιν ζωὴν καὶ
 26 πνοὴν καὶ τὰ πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἐνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων
 κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὅρισας προστεταγμένους
 27 καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν Es 55, 6
 θεόν, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὗροιν, καί γε οὐ μακρὰν
 28 ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ
 κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὥς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν
 29 εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες
 τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ,
 χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι
 30 ὅμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς 14, 16
 τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν,
 31 ³¹ καθότι ἔστησέν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν
 δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας
 32 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³² ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν
 ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν.
 33 ³³ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. ³⁴ τινὲς δὲ ἄνδρες
 κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγεί-
 τησ καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18. κ. των στωϊκων | κ καταγγέλλεω | ευηγγελιζετο : ε praem (et κς add)
 αυτοις 19. αρειον 20. τι αν θελοι 21. ευκαιρουν | και ακουειν καινοτ.
 22. ο παυλ. | αρειον | εφη : κ ειπεν 23. ον et τουτον 24. κυριος
 υπαρχ. 25. χειρων : κ post ανθρω. pon | ανθρωπων | κ* ως προσδεο. |
 και τα (κ* om) παντα : ε (non sc) κατα παντα 26. εξ ενος : add αιματος |
 επι παν το προσωπον | προτεταγμενους 27. τ. θεον : τ. κυριον |
 κ ψηλαφησειεν | ε κ καιτοιγε 29. κ χρυσιω 30. παραγγελλει | παντας :
 πασι 31. διоти 32. ειπον | ακου. σου παλιν περ. τουτου. 33 και
 ουτως 34. αρεοπαγιτης

XVIII.

Pauli acta Corinthi. Aquila et Priscilla; Iustus, Crispus; Gallio proconsul, Sosthenes. Paulus in itinere. Apollos Ephesi.

Μετὰ ταῦτα χωρισθεῖς ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1

Ro 16, 3 ² καὶ εὐράν τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, 2

1 Co 16, 19 etc προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὁμοτέχνην εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἡρογάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ. ⁴ διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ⁵ ἔπειθ' ἐν τῇ Ἰουδαίου καὶ Ἑλλήνας.

17, 15 Ὅς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Κίλας καὶ ὁ 5

28 Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν 6

20, 26 καὶ βλασφημούντων ἐκτιναζάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς 7

Col 4, 11 οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ

1 Co 1, 14 οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν

16, 9 23, 11 Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ 9

κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¹⁰ διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθή- 10

σεται σοι τοῦ κακῶσαι σε, διότι λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν 11

αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ¹² Γαλλῖανος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος 12

τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ

καὶ ἡγάγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον 13

ἀναπαίθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ μέλλον- 14

τος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς

Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὥς Ἰου- 15

δαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνέσχόμην ὑμῶν· ¹⁵ εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν 15

περὶ λόγον καὶ ὀνομάτων καὶ νόμον τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὄψεσθε αὐ- 16

τοί· κριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐ- 16

τοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Ἰωσθάνην 17

τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔνυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν

τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμελεν.

XVIII, 1. μετὰ δε ταυτ. | χωρισθεῖς : add ο πανλος 2. δια-
τεταχεναι | εκ της ρωμ. 3. ειργαζετο | την τεχνην 5. λογω : πνευματι |
om ειναι 7. ηλθεν | τιτιου (κ τιτου) : s om 9. δι οραμ. εν νυκτ.
11. εκαθ. τε | ενιαυτον : κ add ενα 12. ανθυπατευοντος 13. ουτος
αναπειθει 14. ει μεν ουν | αν ηρεσχομην 15. ζητημα | κριτης : add
γαρ 17. παντες : add οι ελληνες

- 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Κυρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· εἶχεν γὰρ 19 εὐχήν. ¹⁹ κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, ἀκκεῖνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλεῖονα χρόνον μείναι οὐκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνῆχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλιτικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντα τοὺς μαθητάς.
- 24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ¹ Co 3, 5 ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστά- ^{19, 3} μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. ²⁷ βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν ²⁸ διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ ἐντόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

XIX.

Pauli acta Ephesi. Discipuli Iohannis baptistae; schola Tyranni, miracula; exorcistae, libri magici; iter hierosolymitanum susceptum; seditio Demetrii adversus Paulum et Alexandrum.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον ^{18, 24} διελθόντα τὰ ἀνωτερικά μέρη κατελθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὐρεῖν ² τινὰς μαθητάς, ² εἰπὲν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεῦσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐστὶν ³ ἠκούσαμεν. ³ ὁ δὲ εἶπεν· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰς ^{18, 25} ⁴ τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν ^{1, 5} ^{11, 16} ^{13, 24} ^{8, 16} βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν

18. την κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς 19. κατηντησε | αὐτοῦ : κ ἐκεῖ | διελεχθη 20. μείναι (κς ἐπιμείναι) : add παρ αὐτοῖς 21. ἀλλ' | ἀπεταξάτο αὐτοῖς εἰπὼν· δεῖ με πανταὶς τὴν εορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱεροσολύμα | πάλιν : add δε | καὶ ἀνηχθῇ, κ* ἀνηχθῇ δε 22. καισαρειαν 23. κ* καὶ καθεξῆς | ἐπιστηριζῶν 24. κ* ἀπελλῆς 25. ἐλάλει : κ* ὡ ἐλάλει | ἰησοῦ : κυρίου 26. κ παρησιαζεσθ'. | πρισκ. κ. ακυλας (κ -λα) : ακν. κ. πρισκ. | τὴν του θεου οδον

XIX, 1. κ* τον απελλην | ελθειν | ευρων 2. om τε | οι δε : add ειπον | ουδε 3. ο δε ειπ. : ειπε τε προς αυτουσ | ειπον 4. ιωαννης : add μεν

ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ⁵ ἀκούσαντες δὲ ⁵
 ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ⁶ καὶ ἐπιθέντος ⁶
 αὐτοῖς τοῦ Παύλου χειρὰς ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
^{2, 4} ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. ⁷ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄν- ⁷
^{10, 16}δρες ὡσεὶ δώδεκα.

Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας ⁸
^{8, 12}τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.
⁹ ὥς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ⁹
 ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρυσεν τοὺς μαθη-
 τὰς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. ¹⁰ τοῦτο ¹⁰
 δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν
 Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας.

^{5, 12} Ἀνάμειψεν τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν ¹¹
^{5, 15}Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεισθαι ἀπὸ τοῦ ¹²
 χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'
 αὐτῶν τὰς νόσους τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
¹³ ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ- ¹³
^{1c 9, 49}κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
 ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
 Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ ἦσαν δέ τινες Σκενᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ¹⁴
 ἐπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πο- ¹⁵
 νηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίστα-
 μαί· ὑμεῖς δὲ τίνας ἐστέ; ¹⁶ καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' ¹⁶
 αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφο-
 τέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοῦς καὶ τετραυματισμένους
 ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν ¹⁷
^{5, 5, 11}Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἑφεσον, καὶ
 ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα
 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ¹⁸ πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξο- ¹⁸
 μολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ ἱκανοὶ ¹⁹
 δὲ τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέ-
 καιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ
 εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε.

^{6, 7} Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἡύξανεν καὶ ἴσχυεν. ²⁰
^{12, 24} Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι ²¹
^{1c 16, 5}διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα,
⁽¹⁸⁻²¹⁾ εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.
^{20, 22}

4. τον χριστον ιησουν 6. τας χειρας | προεφητ. 7. ωσει δεκαδυο
 9. τυραννον : add τινος 10. τ. κυριον : add ιησουν 11. εποι. ο θεος
 12. επιφερεσθαι | εκπορ. : εξερχεσθαι απ αυτων 13. om και post
 τινες | απο των περιερχ. | ορκιζομεν | κ* τον κυριον ιησουν | ο παυλος
 14. υιοι : ante σκενα ιουδαιου | οι τουτο ποιουντ. 15. αυτοις : om |
 κc τον μεν ιησουν 16. εφαλλομενος | επ αυτ. ο ανθρωπ. | ε κ* και
 κατακυριευσας | αμφοτερων : αυτων | κc ενισχυσεν 17. κ* ο φοβος
 20. ο λογος του κυριου 21. εις ιερουσαλημ

- 22 ²² ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, ^{23, 11} ^{Ro 15, 23} ^{Ro 16, 23} Τιμόθεον καὶ Ἑραστον, αὐτὸς ἐπέσχευ χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.
- 23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος
- 24 περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὑνόματι, ἀργυροκόπος, ²⁵ ²⁵ ποιῶν ναυοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, ²⁵ οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
- 26 ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰδὼν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν
- 27 γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ^{17, 29} ἀπελεγμὸν ἔλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη
- 29 ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον ^{Ro 16, 23} ^{Act 27, 2}
- 30 καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνα, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Παύλου ^{2 Co 1, 8} δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· ³¹ ³¹ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὅντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.
- 32 ³² ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συνεκχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνας ἕνεκα συνεληλύθεισαν.
- 33 ³³ ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασεύσας τὴν χεῖρα ἤθελεν
- 34 ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. ³⁴ ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὥς ἐπὶ ὥρας δύο κρᾶζοντες·
- 35 ³⁵ μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησὶν· ἄνδρες Ἐφεσίοι, τίς γὰρ ἐστὶν ἀνθρώπων ὃς οὐ γνωσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης
- 36 Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε
- 38 βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ
- 39 ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλεῖτωσαν ἀλλήλοις. ³⁹ εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων

22. εἰς τὴν μακεδον. 23. (et. v. sq) κ οὐκ ολιγ. 24. κ ναον αργυρουν | εργασ. οὐκ ολιγ. 25. ημιν : ημων 26. κ* om οἱ post θεοι 27. κ* om ἀλλὰ | ε κ αρτεμιδος ιερων | εἰς ουδεν | τε (et. se) : ε δε | τὴν μεγαλειότητα 29. η πολις ολη | om τῆς | του παυλου 30. του δε παυλου βουλομ. 31. εαυτον : κ* αυτον 32. συγκεχ. | ενεκεν 33. προεβιβασαν | ε* προβαλλοντων | κ* ο δ ουν αλεξ. | κς τη χειρι | ηθελεν : κ* ηλθεν 34. επιγνοντων | κρᾶζοντων 35. εφεσιοι : κ* αδελφοι | ανθρωπος | τῆς (κ* και τῆς) μεγαλης : add θεας 36. κ* om τουτων | πραττειν 37. την θεαν υμων 38. προσ τινα λογ. εχουσι

ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ ⁴⁰
κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς
αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ
τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν. ⁴¹

XX.

Paulus et comites in Macedonia et Graecia. Troade Eutycho vitam reddit.
Mileti presbyteris Ephesinis valedicit.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρουβον μεταπεμψάμενος ὁ ¹
Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν
πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ²
παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ³ ποι- ³
ήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰου-
δαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Κυρίαν, ἐγένετο γνώμησ τοῦ
ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ συνείπετο δὲ αὐτῷ ⁴ ^{19, 29}
Ὁρῶν Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Κέκουνδος
καὶ Γάϊος Δερβαιοὶ καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ
Τρόφιμος. ⁵ οὗτοι δὲ προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι. ⁵
⁶ ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίπ- ⁶
πων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν
πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἐπτά.

Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ⁷
ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέ-
τεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ ἦσαν δὲ λαμπάδες ἰκα- ⁸
ναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. ⁹ καθεζόμενος δέ τις ⁹
νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ
βαθεῖ, διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλείον, κατενεχθεὶς ἀπὸ
τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεγίου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός.
¹⁰ καταβάς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνεπεριλαβὼν εἶπεν· ¹⁰
μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ ἀναβάς δὲ ¹¹
καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας
ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² ἥγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ ¹²
παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν ¹³
Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ
διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύνειν. ¹⁴ ὥς δὲ συνέβαλλεν ¹⁴
ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

40. om οὐ | om περι ante της συστρ.

XX, 1. μεταπεμψ. : προσκαλεσαμενος | κ και παρακα. και ασπασ.,
ς και ασπασ. (omisso παρακ.) | πορευθηναι | εἰς την μακεδ. 3. αντω
επιβουλησ|γνωμη 4. συνειπ. δε αντω : add αχρι της ασιας | om πυρρουν |
κ* βεροιοις 5. om δε post ουτοι | κ προσελθοντες 6. ε αχρισ, κ απο
οπον : ου 7. ημων : των μαθητων | του κλασαι 8. ημεν : ησαν
9. καθημενος 10. συμπεριλ. 11. om τον ante αρτον | αχρισ 13. επι
την : εἰς την | ην διατεταγμ. 14. συνεβαλεν | εἰς την : κ* επι την

- 15 ¹⁵ ἀπεκρίθη ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρυς
Χίον, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Κάμον, τῇ δὲ ἐχομένην ἤλθο-
16 ¹⁶ μεν εἰς Μίλητον. ¹⁶ κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν
Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ·
ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατόν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς
γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ. (18, 21)
17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
18 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ ὥς δὲ παρεγένοντο πρὸς
αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ'
ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
19 ἔγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ
δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς
20 τῶν Ἰουδαίων, ²⁰ ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ
μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους,
21 ²¹ διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετὰ-
22 νοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ²² καὶ
νῦν ἰδοὺ δεδemeμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, ^{19, 21}
23 τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ
24 θλίψεις με μένουσιν. ²⁴ ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν
τιμίαν ἐμαντῷ ὥς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν
ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον
25 τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι
ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων
26 τὴν βασιλείαν. ²⁶ διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ
27 ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων· ²⁷ οὐ γὰρ ὑπεστέ- ^{18, 6}
λάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν.
28 ²⁸ προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα
τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ^{1 Pe 5, 2}
29 ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ²⁹ ἐγὼ οἶδα ὅτι
εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
30 φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται
ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητάς
31 ὁπίσω ἑαυτῶν. ³¹ διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν ^{19, 8. 10}
νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα

15. αντικρυς | τη δε εχομενη : και μειναντες εν τρωγυλλιω, τη εχομενη
16. εκρινε | ειη : ην | εἰς ιεροσολυμα 19. και πολλων δακρυων 21. εἰς
τον θεον | και πιστ. την εἰς 22. εγω δεδεμενος | συναντ. μοι 23. κς
διαμαρτυρατο | om μοι | με : post δεσμα 24. κς αλλ ουδενοσ λογον εχω
ουδε ποιουμαι την ψυχ. τιμι. εμαντω, s αλλ ουδενοσ λογον ποιουμαι
ουδε εχω την ψυχ. μου τιμι. εμαντω | ωσ : κς εωσ | κ τελειωσω | τ. δρομ.
μου : add μετα χαρασ 25. ουκετι : κ ουκ | τ. βασιλειαν : add του θεου
26. διο | καθαρος εγω απο 27. υμιν : post αναγγειλαι 28. προσεχετε :
add ουν | του κυριου : s κ του θεου | δια του ιδιου αιματ. 29. s εγω
γαρ, κς εγω δε | οἶδα : add τουτο 30. εαυτων : αυτων

ἕκαστον. ³² καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ ³²
 τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν
 κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ ἄργυρίου ἢ χρυσίου ³³
 ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸς ἐπεθύμησα· ³⁴ αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς ³⁴
^{18, 3} χρεΐαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐται.
³⁵ πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι ³⁵
 τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,
 ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.
³⁶ καὶ ταῦτα εἰπὼν, θείσας τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς ³⁶
 προσήύξατο. ³⁷ ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπε- ³⁷
 σόντες ἐπὶ τὸν τραχήλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὁδυνώ- ³⁸
 μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ
 πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

XXI.

Paulus it Hierosolymam. Philippus et filia. Agabus dissuadens iter.
 Paulus Hierosolymae ex Iacobi consilio voto obstrictus. Tumultus plebis;
 Lysiae tribuni intercessio.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, ¹
 εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον,
 κακεῖθεν εἰς Πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερὼν εἰς Φοι- ²
 νίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ ³
 καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Κυρίαν, καὶ κατήλθο-
 μεν εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν ⁴
 γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητάς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ⁴
^{20, 23} ἑπτὰ, οἷτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν ⁵
 εἰς Ἱερουσόλυμα. ⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ⁵
 ἐξεληθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ
 καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν ⁶
 αἰγιαλὸν προσευξάμενοι ⁶ ἀψησασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν ⁶
 εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν ⁷
 εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς ἐμείναμεν ἡμέραν ⁸
 μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξεληθόντες ἤλθομεν εἰς Και- ⁸
 σαρίαν, καὶ εἰσεληθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ
^{6, 5} ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν ⁹

32. παρατ. υμας : add ἀδελφοὶ | ἐποικοδομῆσαι | δουναι : add υμιν |
 om την ante κληρονομί. 33. ουδενος 34. αυτοι : add δε 35. διδον.
 μαλλον 37. δε : κ τε | εγενετ. κλαυθμ. | κ* κατεφιλων

XXI, 1. κ* αναχθεντας | εἰς τ. κων 2. κς διαπερον 3. ες ανα-
 φανεντες | κατηλθ. : κατηχθημεν | ην το πλοιον 4. και ανευροντ. |
 αναβαινειν εἰς ιερουσαλημ 5. κ om εως | προσηυξαμεθα. 6 και ασπασα-
 μενοι αλληλ. επεβημεν 6. ε επεβημεν, κς ενεβ. 7. κς κατεβημεν εἰς
 πτο. | κ* πτολεμαϊδαν 8. εξελθοντες : add οἱ περὶ τον παυλον | ε (non ες)
 ηλθον | καισαρειαν | του οντος

- 10 θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. ¹⁰ ἐπιμενόντων δὲ
 11 ἡμέρας πλείους κατηλθὲν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνό-
 12 ματι Ἀγαβος, ¹¹ καὶ ἔλθων πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ ^{11, 28}
 Παύλου, δῆσας ἐαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε
 λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὗ-
 12 τως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς
 13 χεῖρας ἐθνῶν. ¹² ὥς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς
 τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ.
 14 ¹³ τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ
 συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
 καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
 15 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόν-
 16 τεσ· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω. Lc 22, 42
- 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν
 16 εἰς Ἱεροσόλυμα· ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισα-
 ρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ,
 ἀρχαίῳ μαθητῇ.
- 17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο
 18 ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν
 19 πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ
 ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἑν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ
 20 θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαν-
 10 τες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἰπὼν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
 μυριάδες εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νό-
 21 μου ὑπάρχουσιν· ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν
 διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους,
 λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περι-
 22 πατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσον- 1Co 14, 15
 23 ται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποιήσον ὅ σοι λέγομεν. εἰσὶν
 24 ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· ²⁴ τούτους παρα-
 λαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρή- Nm 6, 21
 25 σονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηνται
 περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσωσιν τὸν
 25 νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἔθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν 15, 20
 κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ 15, 28

9. θυγατ. παρθε. τεσσαρ. 10. επιμενοντ. δε: s add ημων, item κ* αυ-
 των 11. δησ. τε αυτου τας χειρ. και τους ποδας | κ* ειο τας χειρας
 13. απεκριθη δε ο παυλ. | om και ειπεν | κ* om κλαιοντ. και | κ* εν (sed
 ipse * suprascrips εις) ιερουσαλημ 14. το θελημ. του κυρ. γενεσθω
 15. αποσκευασαμενοι | εις ιερουσαλημ 16. καισαρεια | κ ιασονι
 17. εδεξαντο 18. τη δε επιουση 19. κ* om δια 20. κ εδοξασαν |
 θεον: κυριον | ειπον τε | μυριαδ. εισιν: add ιουδαιων 21. κ* om δε |
 μωσewis 22. πληθ. συνελθ. 23. εφ: κ αφ 24. ξυρησωνται | και
 γνωσι | τον νομ. φυλασσ. 25. φυλασσεσθαι: praem μηδεν τοιουτον
 τηρειν αυτους ει μη | και το αιμα

πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας ²⁶
 τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγ-
 γέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσ-
 ηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

^{24, 18} Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἐπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ²⁷
 Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα
 τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· ²⁸
 ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
 τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῇ
 διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἕλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοί-
^{20, 4} νωκεν τὸν ἅγιον τόπον τούτον. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρό- ²⁹
 φιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ
 ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο ³⁰
 συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν
 ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ ζητούντων ³¹
 τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι
 ὅλη συνχύννεται Ἰερουσαλὴμ, ³² ὃς ἔξαντῆς παραλαβὼν στρατιώ- ³²
 τας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες τὸν
 χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.
³³ τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δε- ³³
 θῆναι ἀλύσεσι δυοῖ, καὶ ἐπνυθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποι-
 ηκώς. ³⁴ ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου ³⁴
 δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι
 αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθ- ³⁵
 μούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν
^{22, 22} βίαν τοῦ ὄχλου· ³⁶ ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· ³⁶
^{1c 23, 18} αἶρε αὐτόν. ³⁷ μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦ- ³⁷
 λος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σε; ὁ δὲ
^(5, 36) ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ ³⁸
 τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
^{22, 3} τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ³⁹
 ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ
 ἀσήμενον πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι
^{12, 17} πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ ⁴⁰
 τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς
 γενομένης προσεφώνησεν τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

27. επεβαλον | τας χειρ. επ αυτ. 28. κ ιοδραη-, σ ισραηλιται | πανταχον
 29. κ om τον ante εφεσιον 31. ζητουντ. δε | συγκεχυται 32. εκατον-
 ταρχουσ 33. τις αν ειη 34. επεφων. : εβρων | μη δυναμενος δε γν.
 36. κραζον 39. κ* om εμι | κ* λογον λαλησαι

XXII.

Pauli defensio: narratio conversionis et legationis ad gentes. Interpellatus civitatis Romanae professione verbera evadit. Sistitur synedrio.

- 1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς
 2 νυνὶ ἀπολογίας. ² ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδί διαλέκτῳ προσε-
 3 φώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· ³ ἐγὼ εἰμι
 4 ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμ- 21, 39
 μένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ πεπαι- 5, 34
 δευμένος κατὰ ἀκριβείαν τοῦ πατρῷου νόμον, ζηλωτὴς ὑπάρχων
 4 τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστέ σήμερον, ⁴ ὃς ταύτην τὴν 26, 9 ss
 ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδόνς εἰς φυλακὰς 8, 3
 5 ἀνδρας τε καὶ γυναῖκας, ⁵ ὥς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μου καὶ 9, 1
 πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς
 6 ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ Ἐγένετο 9, 3 ss
 7 δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν 12, 12 ss
 8 ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιεστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ,
 9 ⁷ ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Καοὺλ 9, 3 ss
 8 Καοὺλ, τί με διώκεις; ⁸ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἰ, κύριε; εἶπέν 12, 12 ss
 9 τε πρὸς ἐμέ· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. ⁹ οἱ
 10 δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ
 11 ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ
 12 κύριος εἶπεν πρὸς με· ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκὴν, κακεῖ σοι 9, 17 ss
 13 λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ ὥς δὲ
 14 οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγού-
 15 μενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν. ¹² Ἀναβὰς 9, 17 ss
 16 δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάν-
 17 των τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ¹³ ἔλθων πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς
 18 εἶπέν μοι· Καοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. καὶ γὰρ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
 19 ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
 προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον
 15 καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἔση μάρτυς
 16 αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ καὶ
 17 νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλυσαι τὰς ἁμαρτίας 9, 26
 18 σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑπο-
 στρέφαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένῳ μου ἐν τῷ ἱερῷ
 18 γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, ¹⁸ καὶ ἴδον αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον
 19 καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδεξονται σου
 19 μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ καὶ γὰρ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται

XXII, 1. νυν 3. εγω : add μεν | ανηρ : κ ante ειμι 7. επεσον
 8. απεκριθην : κ add και ειπα | προς με | κ* ναζωραιος 9. εθεασαντο :
 add και εμφοβοι εγενοντο | κc ηκουουν 12. ευλαβησ : ευσεβησ 13. προς
 με 16. αυτου : του κυριου 18. και ιδειν | την μαρτυριαν

ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεχύννεται τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ 20
^{7, 58} μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν καὶ
^{9, 15} φυλάσσω τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς 21
 με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. ²² Ἦκουον 22
^{21, 36} δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν
^{23, 24} λέγοντες· αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτόν
 ζῆν. ²³ κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ 23
 κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἄερα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος 24
 εἰσάγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάλιστα ἀντάζε-
 σθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῷ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ.
²⁵ ὡς δὲ προστείναν αὐτόν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα 25
^{16, 37} ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον
^{23, 27} ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατοντάρχης προσελθὼν 26
 τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρω-
 πος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν 27
 αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ Ῥωμαῖός εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη δὲ 28
 ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησά-
 μην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν 29
 ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτόν ἀντάζειν· καὶ ὁ χιλι-
 ἀρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνὼς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτόν
^{21, 33} ἦν δεδεκώς.

XXIII.

Paulus increpat pontificem. Pharisaeorum et Sadducaeorum dissidium.
 Reus visione erigitur; Iudaeorum coniurationi eripitur Caesaream deductus.
 Lysiae ad Felicem epistula.

Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατῆ- 30
 γορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτόν καὶ ἐκέλευσεν συνελ-
^{23, 28} θεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν
 Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. (XXIII.) ¹ ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ 1
 ὁ Παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ
 πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς 2
 Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα.
³ τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτόν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, 3
 τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ
^{17 19, 15} παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· 4
 τὸν ἀρχιερεῖα τοῦ θεοῦ κοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ᾔδειν, 5

20. ἐξεχέιτο | συνευδοκῶν : add τη ἀναιρεσει αὐτου 22. καθῆκον
 23. κ* αεραν 24. εκ. αὐτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι | εἰπων 25. προστεινεν
 26. εκατονταρχος | απηγγ. τω χιλιαρχ. | λεγων· ορα, τι 27. κ* om μοι |
 συ : praem ει 28. δε : τε | κ* om δε post εγω 29. κ* om δε | οτι ην
 αὐτον 30. υπο : παρα | ελ. αὐτον : add απο των δεσμων | ελθειν | και
 ολον το συνεδρι. αὐτων

XXIII, 1. ο παυλος τω συνεδριω 2. αυτω : κ* om 3. προσ αυ-
 τον : κ ante ο παυλ. 4. ειπον

- ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ Ex 22, 28
6 λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς. ⁶ γνοῦς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος
ἐστὶν Καδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ 26, 5
συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· 24, 21
7 περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ
αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδου-
8 καίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Καδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν
μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ Lc 20, 27
Pp
9 ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ
ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων
διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
10 τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; ¹⁰ πολλῆς δὲ
γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ
11 μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. ¹¹ τῇ δὲ ἐπιούσῃ
νυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· θάρσει· ὥς γὰρ διεμαρτύρω 18, 9
τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρ- 19, 21
τυρῆσαι.
- 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι
ἀνεθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὔ 21
13 ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ
14 ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι, ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες
τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθε-
ματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὔ ἀποκτείνωμεν τὸν
15 Παῦλον. ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνε-
δρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὥς μέλλοντας διαγινώσκειν 20
16 ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς
ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς
17 τὴν παρεμβολήν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενος δὲ
ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἐκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε
18 πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν
παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησὶν· ὁ
δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεα-
19 νίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλῆσαί σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενος
δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν

5. om οτι post γεγορ. γαρ 6. εκραξεν | υιος φαρισαιου 7. κ* ειπαντος, κc ειποντος | ε add των ante σαδδουκ., κ σαδδουκ. et φαρισ. hoc ordine
8. μηδε αγγελ. 9. ανασταντ. οι γραμματεις | λεγοντες : κ praeσ προσ
αλληλους | κ* om εν | αγγελος : add μη θεομαχωμεν 10. γενομενης |
φοβηθεις : ευλαβηθεις | κ* om εκ μεσ. αυτων 11. θαρσει : add παυλε
12. ποιη. τινες των ιουδαιων συστροφ. | κc om λεγοντες 13. τεισ-
σαρακ. | πεποιηκοτες 14. ειπον 15. οπως αυριον αυτον καταγαγη
προς υμας | κ* om του ante ανελειν 16. ε (non se) το ενεδρον 17. εκα-
τονταρχων | απαγαγε 18. νεανιαν

ἐπυνθάνετο· τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ²⁰ εἶπεν δὲ ὅτι οἱ ²⁰
¹⁵ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως ἄνθρωπον τὸν Παῦλον
καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὥς μέλλων τι ἀκριβέστερον πυνθά-
νεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν ²¹
¹² γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθε-
μάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν,
καὶ νῦν εἰσὶν ἕτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.
²² ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ²²
ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. ²³ Καὶ προσκαλεσά- ²³
μενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώτας
διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἵππεῖς ἑβδομή-
κοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός,
²⁴ κτήνῃ τε παραστήσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώ- ²⁴
σωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν ²⁵
^{23, 30} τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ Κλαύδιος Ανσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι ²⁶
^{22, 27} Φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰου- ²⁷
^{22, 30} δαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρα-
τεύματι ἐξεilaμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· ²⁸ βουλόμενός τε ²⁸
ἐπιγινῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ
συνέδριον αὐτῶν, ²⁹ ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ ²⁸
^{6, 6} νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα.
²⁰ ³⁰ μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ³⁰
ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν αὐτοῦς
^{24, 8} ἐπὶ σοῦ.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀνα- ³¹
λαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατριδα,
³² τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἵππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ³²
ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν ³³
Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν
καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνὸς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ³⁴
ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ διακόνσο- ³⁵
μαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παρὰ γένωνται, κελεύσας
ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

20. εἰς το συνέδρ. καταγαγ. τον πανλον|κ* μελλον, ε μελλοντες 21. τεσ-
σαρακ. | ετοιμ. εἰσι 22. νεανιαν | προσ με 23. δυο τινας | εκατοντάρ-
χων | καισαρειας 24. κ* φιλικα 25. περιεχουσιν 27. συλληφθεντ. |
εξειλομην αυτον 28. βουλομ. δε γινωαι | κατηγαγον : add αυτον
29. εγκλη. εχοντ. 30. εἰς τ. ανδρα μελλειν εσεσθ. υπο των ιουδαιων |
εξ αυτων : εξ αυτης | λεγειν τα προς αυτον επι σου. ερρωσο 31. δια
της νυκτος 32. απερχεσθ. : πορευεσθαι | κ επεστρεψαν 33. καισα-
ρειαν 34. αναγν. δε : add ο ηγεμων | επαρχιας | απο κιλικ. : κ add εστιν
35. εκελευσε τε αυτον εν τω πρ. τ. ηρω. φυλ.

XXIV.

Adventus accusatorum; Tertyllus. Pauli defensio coram Felice atque etiam Drusilla.

- 1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ ^{23, 2}
 πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνι-
 2 σαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο
 3 κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· ³ πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
 σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
 προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ,
 4 μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐνκόπτω,
 5 παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμῳ τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. ⁵ εὐρόν-
 τες γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν
 τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς
 6 τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέiraσεν βεβηλώ- ^{21, 28}
 8 σαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ⁸ παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας
 περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
 9 ⁹ συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.
 10 ¹⁰ Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν·
 ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος,
 11 εὐθύμῳ τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου ἐπιγνώ-
 ναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην ^{21, 15.}
 12 προσκνήσω εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με ^{26, 27}
 πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου, οὔτε ἐν ^{22, 30}
 13 ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, ¹³ οὐδὲ παραστήσαι δύ- ^{23, 12.}
 14 νανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτό ^{24, 1}
 σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἴρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ ⁵
 πατρὶ ὁ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν ^{23, 6}
 15 τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπίδα ἔχων πρὸς τὸν θεόν, ἣν ^{23, 6}
 καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι δικαίων
 16 τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶ ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκῶ ἀπρόσκοπον συνείδη-
 17 σιν ἔχειν πρὸς τὸν θεόν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. ¹⁷ δι' ἐτῶν ^{11, 29.}
 δὲ πλείονων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην ^{Gal 2,}
 18 καὶ προσφοράς, ¹⁸ ἐν αἷσι εὐρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ ^{21, 26}
 μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰου-
 19 δαῖοι, ¹⁹ οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν

XXIV, 1. μετα των πρεσβυτερων και 3. κατορθωματος 4. εγκοπιω 5. στασι 6. εκρατησαμεν : add και κατα τον ημετερον νομον ηθελησαμεν κρινειν. 7. κατελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε, 8. κελευσα τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε 9. συνεθεντο : 10. τε : δε | ευθυμοτερον 11. γνωμαι | ημεραι η δεκαδυο | εν ιερουσαλημ 12. επισυστασιν 13. ουδε : ουτε | παραστησαι : ε (non se) : add με | om σοι | νυν 14. σε και εν τοις προφηταις, ε και τοις προφηταις 15. εις τον θεον | κ om ουτοι | εσεσθαι : add νεκρων 16. εν του. δε αυτος 17. παρεγενομην : post πλειονων | κ κ. προσφ. παρε. 18. εναις : εν οισ | σε om δε 19. δει

πρὸς ἐμέ. ²⁰ ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὖρον ἀδίκημα σπάντος ²⁰
^{23, 6} μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ²¹
ἐν αὐτοῖς ἐστὼς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμε-
ρον ἐφ' ὑμῶν. ²² Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον ²²
^{23, 26} εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ,
διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς, ²³ διαταξάμενος τῷ ἐκατοντάρχῃ ²³
τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων
αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

Μετά δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Ἀρου- ²⁴
σίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον,
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. ²⁵ δια- ²⁵
λεγόμενον δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ
κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμβορος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη·
τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε,
²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύ- ²⁶
λου· διὸ καὶ πικνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ.
^{25, 9} ²⁷ διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον ²⁷
Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ
κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

XXV.

Paulus coram Festo provocat ad Caesarem. Festus procurator Agrippam regem consulit.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχίᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη ¹
^{24, 1} ¹⁵ εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας, ² ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς ²
καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν ³
^{3, 15} ^{ss} εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιῶντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.
^{24, 23} ⁴ ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισα- ⁴
ρίαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· ⁵ οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, ⁵
^{24, 23} φησὶν, δυνατοὶ συνκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. ⁶ διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλεί- ⁶
¹⁷ ονς ὀκτὼ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ⁷
¹⁸ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ παραγενομέ- ⁷
¹⁸ νου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβη-

19. προσ με 20. ει τι ευρον εν εμοι 21. εκραξα εστως εν αυτοις | υφ
υμων 22. ακουσας δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλ. αυτους | ειπων 23. δια-
ταξας. τε | τηρεισθ. τον πανλον | υπηρετειν : add η προσερχεσθαι
24. 5 κ* τη γυναικι αυτου, κ² τη ιδια γυν. αυτου | κ* και μετεπεμψατο |
om ιησων 25. κ περι εγκρα. κ. δικαι. | μελλοντος : add εσεσθαι
26. αμα δε και | πανλον : add οπως λυση αυτον 27. κς θελων δε |
χαριτας

XXV, 1. τη επαρχια | καισαρειας 2. τε : δε | ο αρχιερευσ 4. εν
καισαρεια | εν ταχει : κς post εκπορ. 5. δυνατοι εν υμιν φησιν | 5 συγ-
καταβ., κ καταβαντ. | ατοπον : τουτω 6. ημερ. (κ post πλει.) ου πλει. οκτ.
η δεκα : ημερ. πλειους η δεκα | καισαρειαν | κ* προαχθηναι 7. om αυτον

- κότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιάματα καταφέροντες, ἃ ^{24, 5 s}
 8 οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, ⁸ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς ^{24, 12}
 τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι
 9 ἤμαρτον. ⁹ ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι,
 ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ ^{24, 27}
 10 περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐστὼς
 ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
 11 οὐδὲν ἠδίκηκα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ εἰ μὲν οὖν
 ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀπο-
 12 θανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἔστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με ^{9, 16}
 12 δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² τότε ὁ ^{23, 11}
 Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ^{19, 21}
 ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.
 13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ
 Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.
 14 ¹⁴ ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ
 ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνὴρ τις ἐστὶν καταλελειμ- ^{24, 27}
 15 μένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσό- ^{1. 2. 24}
 λυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,
 16 αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδικῆν· ¹⁶ πρὸς οὗς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ¹¹
 ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατη- ¹¹
 γορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον τε ἀπολο- ⁵
 17 γίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐν- ⁶
 θάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ ⁶
 18 βήματος ἐκέλευσα ἀθῆναι τὸν ἄνδρα· ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ ⁷
 κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, ^{23, 29}
 19 ¹⁹ ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς ^{26, 3}
 αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφρασκεν ὁ Παῦλος
 20 ζῆν. ²⁰ ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ ⁹
 βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐκεῖ κρίνεσθαι περὶ τού-
 21 των. ²¹ τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν ^{27, 1}
 τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀνα-
 22 πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον·
 ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν, ²⁵
 ἀκούσῃ αὐτοῦ.
 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
 μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν

7. αἰτιαματα | φεροντες κατα του παυλου | κ* ισχυσαν 8. του παν. απολ. : απολ. αυτου 9. τοις ιουδαιοις θελων | κρινεσθαι 10. επι τ. βημ. καισ. εστωσ εμι | ηδικησα 11. ουν : γαρ 12. συλλαλησας 13. καισαρειαν | ασπασομενοι 15. δικην 16. ανθρωπον : add εἰς απωλειαν | εχοι : κ ante κατ. προσωπ. 18. επεφερον | υπενοουν εγω | πονηραν : om 20. εἰς την περι τουτου ζητ. | ιερουσαλημ 21. πεμψω 22. πρ. τ. φηστον : add εφη | αυριον : praem ο δε 23. κ* ακρωτηριον

τε χιλιάρχους καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κε-
λεύσαντος τοῦ Φήστον ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ καὶ φησιν ὁ Φήστος· ²⁴
¹⁵ Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συναρμόνιοι ἡμῖν ἄνδρες, θεω-
ρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι
ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μη-
^{22, 22} κέτι. ²⁵ ἐγὼ δὲ κατελάβομην μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπρα- ²⁵
^{23, 29} χέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἐκρίνα ¹¹
πέμπειν. ²⁶ περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ ²⁶
προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα,
ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· ²⁷ ἄλλογον γάρ μοι ²⁷
δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημῶναι.

XXVI.

Pauli coram Agrippa et Festo defensio. Agrippae propensio ad fidem.

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεται σοι περὶ ¹
σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· ¹
² περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ²
ἡγῆμαι ἑμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλον σήμερον ἀπολογεῖσθαι,
³ μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε ³
καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ τὴν μὲν ⁴
οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ⁵
ἔθνει μου ἐν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ⁵ προ- ⁵
^{22, 3} γινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ^{Phil 3, 5}
^{23, 6} ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ^{24, 15}
⁶ καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενο- ⁶
μένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ⁷
ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι·
περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. ⁸ τί ἄπιστον ⁸
^{8, 3, 9} κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ ἐγὼ μὲν οὖν ^{22, 4 s}
⁹ ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ⁹
ἐναντία πρᾶξαι· ¹⁰ ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς ¹⁰
τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιε-
ρέων ἐξουσίαν λαβὼν, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον,
¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ¹¹
ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίω-
κον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ¹² Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς ¹²

23. τοῖς χιλιάρχοις | τοῖς κατ' ἐξοχὴν : add οὖσι 24. συμπαρ. | παν |
ἐπιβουιντες | ζῆν αὐτον 25. s κ* καταλαβομενος | αὐτον : s κ post
θανατον | καὶ αὐτου δε τουτου | πεμπειν : add αὐτον 26. τι γραψαι

XXVI, 1. περι : υπερ | ἀπελογεῖτ. εκτει. τ. χεῖρα 2. μέλλον
ἀπολογ. ἐπὶ σου σημερ. 3. οὐτα σε | ζητηματων : κc add ἐπισταμενος |
δεομαι : add σου 4. ἐν τε : om τε 5. θρησκείας 6. εἰς τοὺς : προσ
τοὺς | ἡμων : om 7. βασιλεὺς ἀγρίππα ὑπο των ιουδαι. 9. κ* του
ιησου | κ ναζωραιου 10. om τε post πολλοὺς | om ἐν ante φυλακαῖς
12. ἐν οἷς : add καὶ

τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων,
 13 ¹³ ἡμέρας μέσησ' κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ
 τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν
 14 ἐμοὶ πορευομένους· ¹⁴ πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν
 ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς με τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· *Καοὺλ*
Καοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.
 15 ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
 16 ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου·
 εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπὲρ πάντων
 17 τυρῶν ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθῆσομαί σοι, ¹⁷ ἐξαιρούμενός σε ἐκ
 18 τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ¹⁸ ἀνοίξαι
 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς
 ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν
 20 ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
 19 ¹⁹ ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίᾳ
 20 ὀψιασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις
 πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον
 μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα
 21 πράσσοντας. ²¹ ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ὄντα ἐν
 22 τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς
 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος
 μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται
 23 ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ Χρι-
 στός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν
 24 τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου
 ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησὶν· μαίνῃ, Παῦλς· τὰ πολλὰ σε
 25 γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι,
 φησὶν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα
 26 ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς
 ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων
 οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.
 27 ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφῆταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.
 28 ²⁸ ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χρι-
 29 στιανὸν ποιῆσαι. ²⁹ ὁ δὲ Παῦλος· εὐξάμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν
 ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούον-
 30 τας μὲν σήμερον γενέσθαι τοιούτους ὁποῖος καὶ γὰρ εἰμι, παρεκτός
 τῶν δεσμῶν τούτων. ³⁰ ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἥ τε

12. της παρα των αρχ. 14. παντων δε | φωνην λαουσας προς με και
 λεγουσαν 15. ε κ ειπον | om κύριος 17. om εκ sec | εισ ους νυν σε
 αποστ. 20. om τε post πρωτ. | εισ πασαν τε | ε (non εc) απαγγελων
 21. οι ιουδαιοι | οντα (κ* add με) : om 22. απο : παρα | μαρτυρου-
 μενος | μωση 23. κ* μελλειν | om τε 24. εφη 25. om παυλος | αλλ
 26. ε ουδεν, κc om 28. προς τ. παυλον : add εφη | ποιησαι : γενεσθαι
 29. ο δε παυλος : add ειπεν | ευξαιμην | μεγαλω : πολλω 30. ανεστη δε :
 και ταυτα ειποντος αυτον ανεστη

3, 9, 29 Βερνίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλά- 31
 25, 25 λουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιόν
 τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φησίτῳ ἔφη· 32
 ἀπολελεύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καί-
 σαρα.

XXVII.

Navigatio Romana. Tempestas; fortitudo Pauli. Naufragium ad Melitam
 insulam.

25, 12 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδί- 1
 δουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινας ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη 2
 ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα- 2
 μυτινῶ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθη- 3
 19, 29 μεν, ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλονικέως· ³ τῇ 3
 20, 4 4, 10 τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Cιδῶνα, φιλανθρωπῶς τε ὁ Ἰούλιος τῷ
 Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπι- 4
 μελείας τυχεῖν. ⁴ κακῆθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον 4
 διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, ⁵ τό τε πέλαγος τὸ κατὰ 5
 τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθαμεν εἰς 6
 Μύρρα τῆς Λυκίας. ⁶ Κακῆ εὐρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλε- 6
 28, 11 ξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ ἐν 7
 ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ 8
 τὴν Κρίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν 8
 Κρήτην κατὰ Καλμώνην, ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθο- 8
 μεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ὃ ἐγγὺς πόλις 9
 ἦν Λασαία. ⁹ ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφα- 9
 λοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, 10
 παρήγει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ 10
 ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου 11
 ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ 11
 ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέιθετο 12
 ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. ¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος 12
 ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν 13
 ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴπως δύναιτο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα 14
 παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ 14
 ῥῶρον. ¹³ ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κε- 13
 κρατηκέναι, ἄραντες ἄσπον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ μετ' οὐ 14
 πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος

30. συγκαθῆμ. 31. θανατ. αξιον η δεσμ. | τι : om

XXVII, 2. μέλλοντι : -ντες | εἰς τοὺς : om εἰς 3. τη τε : κς τη δε |
 κ* σιδωνα | τοὺς φίλους : om τοὺς per errorem | πορευθέντα 5. κατηλ-
 θομεν | 5 μυρα, κ λυστραν 6. εκατονταρχος | εἰς αὐτο : κ* add τουτο
 8. ην πολισ | κ* λασσαια, κς λαῖσσα 10. φορτου 11. εκατονταρχος |
 ἐπειθετ. μαλλον | υπο του παυλου 12. πλειους | κακειθεν 14. κ κατα
 ταυτησ

15 εὐρακύλων· ¹⁵ συναρπασθέντες δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένον
 16 ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον δέ τι
 ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς
 17 γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑπόζων-
 νύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Κύρτιν ἐκπέσωσιν,
 18 χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ σφοδρῶς δὲ χειμαζο-
 19 μένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιούντο, ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτό-
 20 χεῖρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν· ²⁰ μήτε δὲ ἡλίου μήτε
 ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ
 ὀλίγου ἐπικειμένον, λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι
 21 ἡμᾶς. ²¹ πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ²¹
 ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
 μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδεῖσάι τε τὴν ὕβριν ταύτην
 22 καὶ τὴν ζημίαν. ²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολή
 23 γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. ²³ παρέστη
 γὰρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ θεοῦ οὗ εἰμί ἐγώ, ὃ καὶ λατρεύω,
 24 ἄγγελος ²⁴ λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι, ^{23, 11}
 καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ. ^{18, 9}
 25 ²⁵ διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ’
 26 ὃν τρόπον λελάληται μοι. ²⁶ εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. ^{28, 1}
 27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νῆξ ἐγένετο διαφορομένων ἡμῶν
 ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσ-
 28 ἀγειν τιὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιάς εἴκοσι,
 βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιάς δεκα-
 29 πέντε· ²⁹ φοβούμενοί τε μήπου κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,
 ἐκ πρὶν μνησὶ ῥήψαντες ἀγκύρας τέσσαρας εὗχοντο ἡμέραν γενέσθαι.
 30 ³⁰ τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων γυγῆν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάν-
 των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὥς ἐκ πρῶρης ἀγκύ-
 31 ρας μελλόντων ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ
 τοῖς στρατιώταις· εἰ μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σω-
 32 θῆναι οὐ δύνασθε. ³² τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία
 33 τῆς σκάφης καὶ εἵσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ Ἀχρι δὲ οὗ ἡμέρα
 ἔμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τρο-
 φῆς λέγων· τεσσαρεσκαίδεκάτῃν σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ²¹
 34 ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
 μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ^{1 Sam 14, 45}

14. ευροκυλδων 16. κλανδα : s κλανδην, κς καυδα | μολις : ante ισχυσαμ.

17. κ* βοηθιαν | κ εκπεσωσιν | κ* om το ante σκευος 19. ερριωσαμεν

20. κ* πλειους | s κ πασα ελπισ 21. πολλης δε 22. ουδεμια : κ* ante

ψυχης 23. κ* τηδε τη νυκτι, s τη νυκτ. ταυτη | om εγω | αγγελος : ante

του θεου. 27. κ* προαγαγειν 28. κ* οιτινες βολισαντ. 29. τε : κ δε |

μηπως | κατα : εισ | εκπεσωσιν | κ τεσσαρες | s κ ηυχοντο 30. πρωρας |

αγκυρας : s κ post μελλοντ. 31. κ* εν τω πλοι. μεινωσιν 32. απεκο-

ψαν : post οι στρατι. 33. ημερα : post ευελλ. | μηδεν 34. προσλαβειν |

κ* τι τροφης

21, 18 ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολείται.
 35 εἶπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον 35
 πάντων καὶ κλάσας ἤρξατο ἐσθίειν. 36 εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι 36
 πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 ἡμεθα δὲ αἱ πᾶσαι 37
 ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσαι ἐβδομήκοντα ἕξ. 38 κορεσθέντες δὲ 38
 τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σίτον εἰς τὴν θά-
 λασσαν. 39 Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, 39
 κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο
 εἰ δύναιτο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. 40 καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες 40
 εἶον εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδα-
 λίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεοῦσῃ κατεῖχον εἰς τὸν
 αἰγιαλόν. 41 περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν 41
 τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ
 πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. 42 τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο 42
 ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ·
 43 ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βυλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυεν 43
 αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν
 ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξίεναι, 44 καὶ τοὺς λοιποὺς 44
 οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ
 οὕτως ἐγένετο πάντα διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII.

Naufragi apud Melitenses. Vipera de manu excussa; aegroti sanati. Iter
 Italicum. Biennium Romanum.

27, 26, 39 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα- 1
 λεῖται. 2 οἱ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρω- 2
 πίαν ἡμῖν· ἄπαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ 3
 τὸν ἕτερον τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. 3 συστρέψαντος δὲ 3
 τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πλῆθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν,
 ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θερμῆς ἐξελθοῦσα καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ.
 4 ὥς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμᾶμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς 4
 αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φονεύς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος, ὃν διασώθεντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν.
 5 ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν 5
 κακόν· 6 οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἐμπιπρᾶσθαι ἢ κατα- 6
 πίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ

34. απο της : ε κ εκ της | απολειται : πεσειται 35. ειπων | κ ευχαρι-
 στησας 36. κ* απαντες | κ μεταλαβαν (sic) 37. ημεν | εν τω πλοιω :
 ante αι πας. ψυχ. 38. κ* om την 39. εβουλευσαντο 40. κ* προσελον-
 τεσ | αρτεμονα 41. επωκειλαν | κ ελυτο | υπο (κα απο) της βιας : add
 των κυματων 42. μη τις : κc praem ινα | διαφυγοι 43. εκατονταρχος |
 απορριψ. | κ επι της γης

XXVIII, 1. επεγνωσαν 2. ε κ οι δε βαρβ. | παρειχον | αναπαν-
 τεσ | κ* προσανελαμβανον | κ* om δια sec 3. om τι | απο : εκ | διεξελ-
 θουσα 4. ελεγ. πρ. αλληλ. | κ* om της ante θαλ. 5. κ* om κακον
 6. πιμπρασθαι

θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι
 7 ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. ⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον
 ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξά-
 8 μενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν
 πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ συνεχόμενον κατα-
 κεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεῖς
 9 τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ
 λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἔθερα-
 10 πεύοντο, ¹⁰ οἱ καὶ πολλοὶς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις
 ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρεῖας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότεν ἐν
 12 τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδριῶν, παρασήμῳ Διοσκούρειο. ¹² καὶ καταχθέν-
 13 τες εἰς Κυρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ¹³ ὅθεν περιελ-
 θόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο-
 14 μένου νότον δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, ¹⁴ οὗ εὐρόντες
 ἀδελφούς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ
 15 οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. ¹⁵ καὶ κειθέντες οἱ ἀδελφοὶ ἀκού-
 σαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου
 φόρου καὶ Τριῶν ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας
 τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

16 Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ ³⁰
 17 μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ. ¹⁷ ἐγέν-
 ετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συναλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν
 Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς·
 ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι
 τοῖς πατράois, δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖ- ^{25, 3}
 18 ρας τῶν Ῥωμαίων, ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο- ^{25, 25}
 19 λῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ¹⁹ ἀντι-
 λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,
 20 οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. ²⁰ διὰ ταύτην οὖν ^{15, 11}
 τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· εἵνεκεν γὰρ
 21 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περὶκειμαι. ²¹ οἱ δὲ ^{26, 6, 7}
 πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὐτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα
 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὐτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγ-
 22 γειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ
 ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν

6. θεον αυτον ειναι 8. δυσεντερια 9. δε : ουν | εν τη νησω : post
 εχοντ. ασθεν. 10. τα : κ* om | προς την χρεian 13. κ* περιελοντες
 14. επ αυτοις | ηλθομεν 15. εξηλθον | κ* υπαντησιν | αχρισ 16. ηλθο-
 μεν | om την | επετραπη τ. παυλω : ο εκατονταρχος παρεδωκε τουσ
 δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχη, τω δε παυλω επετραπη 17. συγκαλε. |
 αυτον : τον παυλον | εγω (κ* λεγων) : post ανδρ. αδελφ. 18. κ* ανα-
 κρινοντες | εβουλοντο : κ* add με 19. κατηγορησαι 20. ενεκεν | κ
 ισραηλ 21. ειπον | περι (κ κατα) σου : post εδεξαμ. 22. ακουσαι :
 κ ante παρ. σου

ἡμῖν ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ²³ ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ²³
 ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυ-
 ρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰη-
 σοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωῒ
 ἕως ἑσπέρας. ²⁴ καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ²⁴
 ἠπίστουν· ²⁵ ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο ²⁵
 εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
 ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
 λέγων· πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῇ ²⁶
 ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ
 ἴδῃτε· ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσιν ²⁷
 βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε
 ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὡσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ
^{13, 46} συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ²⁸ γνωστὸν οὖν ²⁸
 ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τούτο τὸ σωτήριον τοῦ
 θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

¹⁶ Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ιδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέ- ³⁰
 χετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν ³¹
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ
 πάσης παρηρησίας ἀκωλύτως.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I.

Utile temptari. Sapientiam deum roga. Opes pereunt. Homo delicti,
 deus boni auctor. Legem audi et fac. Linguam doma.

Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώ- ¹
 δεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασκορᾷ χαίρειν.

^{Pe 1, 6. 7} Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς ²
^{Ro 5, 3 s} περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς ³
 πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ⁴
 ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. ⁵ εἰ ⁵
^{Mt 21, 21} δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
 πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ αἰτεῖτω ⁶

22. εστιν ημιν 23. ηλθον : ηκον | κ διαμαρτυραμενος | κ* om τε post
 πειθων | τα περι του ιησ. | μωσσεωσ 24. κ* και οι μεν ουν 25. τε : δε |
 υμων : ημων 26. λεγον | και ειπε | κ* βλεψητε 27. κ* εβαρυνθη |
 ωσιν : κ add αυτων | κ* om και τη καρδ. συνωσιν | ιασωμαι 28. om
 τουτο 29. και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι ιουδαιοι, πολλην
 εχοντες εν εαυτοις συζητησιν. 30. ενεμεινεν : εμεινεν | δε : add ο παν-
 λος 31. ιησουν : add χριστου

* ε ιακωβον καθολικη επιστολη, εε ιακωβον του αποστολου επι-
 στολη καθολικη. κ nil inscriptum habet, sed subscriptum επιστολη
 ιακωβου.

- δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
 7 κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ. ⁷ μὴ γὰρ οἶέσθω
 8 ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου, ⁸ ἀνὴρ
 9 δίφρυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. ⁹ Κανχάσθω
 10 δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος
 ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται.
 11 ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, ^{1 Pe 1, 17}
 καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου ^{Es 40, 6}
 αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ
 μαρανθήσεται.
 12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενό- ^{5, 11}
 μενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέειλετο τοῖς ^{2 Ti 4, 8}
 13 ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ
 πειράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ ^{1 Co 10, 13}
 14 αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
 15 ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· ¹⁵ εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα
 τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. ^{Ro 6, 23}
 16 17 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ πᾶσα δόσις
 ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν καταβαῖνον ἀπὸ
 τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς
 18 ἀποσκίασμα. ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς ^{Ro 8, 2}
 τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς
 20 εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν· ²⁰ ὀργὴ
 21 γὰρ ἄνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. ²¹ διὸ ἀποθέμενοι ^{1 Pe 2, 1}
 πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐν πραντῇτι δέξασθε τὸν
 22 ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²² γίνεσθε
 δὲ ποιηταὶ λόγον, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἐαν-
 23 τούς. ²³ ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγον ἐστὶν καὶ οὐ ποιητὴς, οὗτος ^{Mt 7, 26}
 ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν
 24 ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
 25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν
 τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενό-
 μενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ
 26 ἔσται. ²⁶ εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλιναγωγῶν ᾗ γλῶσσαν
 αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκία.
 27 ²⁷ θρησκία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη
 ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν,
 ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

I, 7. ληψεται | τι : κ om 12. ληψεται | επηγγειλατο : add ο κυριος
 13. απο : κ υπο | του Θεου 17. ονκ ενι : κ ονκ εστιν 18. αυτου :
 κς εαυτου 19. ιστε (κ* ιστω) : ωστε | εστω δε : om δε 20. ον κατ-
 εργαζεται 21. κ εμ πραντητι 25. ονκ ακροατης : praem ουτος
 26. Θρησκ. ειναι : add εν νμιν | αλλ | Θρησκεια 27. Θρησκεια | παρα
 τω Θεω

II.

Ne postponas divitibus pauperes. Lex tota explenda. Fides probanda factis. Abraham et Rahab.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ 1
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ² ἂν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς 2
συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ
δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῇτι, ³ καὶ ἐπιβλέψῃτε ἐπὶ τὸν φο- 3
ροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἴπητε· σὺ κάθου ὧδε
καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἴπητε· σὺ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ
ὑποπόδιόν μου, ⁴ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ 4
διαλογισμῶν πονηρῶν;

Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο 5
τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς 6
βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ ὑμεῖς δὲ ἡτι- 6
μάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς,
καὶ αὐτοὶ ἔλκουνσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν 7
τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; ⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε 8
βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ-
τόν, καλῶς ποιεῖτε. ⁹ εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτιὰν ἐργά- 9
ζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ ὅστις γὰρ 10
ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίῃσιν δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος.
¹¹ ὁ γὰρ εἰπὼν· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καὶ· μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ 11
μοιχεύεις, φονεύεις δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² οὕτως λα- 12
λεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμον ἐλευθερίας μέλλοντες κρί-
νεσθαι. ¹³ ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατα- 13
καυχᾷται ἔλεος κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἂν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα 14
δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ ἂν ἀδελφὸς 15
ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς,
¹⁶ εἴπῃ δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε 16
καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί
τὸ ὄφελος; ¹⁷ οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἂν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρὰ ἐστίν 17
καθ' ἑαυτήν. ¹⁸ ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω· 18
δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὰρ σοὶ δεῖξω ἐκ
¹⁹ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. ¹⁹ σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός; 19
καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.

II, 1. προσωποληψιας 2. εἰς τὴν 3. καὶ εἶπητε : add αὐτῷ |
ἡ καθ' οὗ : ε & add ὧδε 4. οὐ διεκρίθητε : praem καὶ 5. τῷ κόσμῳ :
του κόσμου τουτου | βασιλείας : &* ἐπαγγελίας 6. καταδυν. ὑμῶν
9. προσωπολημπτεῖτε 10. τηρήσῃ et πταίσει 11. & μὴ μοιχεύσεις | εἰ
δε οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις δε 13. ἀνέλεος | καὶ κατακαυχᾷται. 15. εἰ :
add δε | λειπομενοὶ : add ὧν 17. εἶπη : post ἔργα 18. χωρὶς τῶν : εκ
τῶν | ἔργων pri : add σου | δεῖξω σοὶ | τὴν πίστιν : add μου 19. ὅτι ο
θεός εἷς ἐστίν

- 20 ²⁰ θέλεις δὲ γινῶναι, ὧ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν
 21 ἔργων ἀργή ἐστιν; ²¹ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδι-
 καιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;
 22 ²² βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν
 23 ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, ²³ καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Gn 15, 6
 ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο- Ro 4, 8
 24 σύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται Ro 3, 28
 25 ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ Ios 2, 1
 πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ Heb 11, 31
 26 ἑτέρα ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος
 νεκρὸν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

Adversus docendi libidinem. Linguae usus difficilis. De vera sapientia.

- 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι
 2 μεῖζον κρίμα ληψόμεθα. ² πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις
 3 ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγεῖσαι
 4 τὸ σῶμα. ³ εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ
 5 στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ
 6 σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· ⁴ ἰδὸν καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα
 7 καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μεταγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
 8 πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· ⁵ οὕτως καὶ ἡ
 9 γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα ἀνχεῖ. ἰδὸν ἡλίκον πῦρ
 10 ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει ⁶ ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας,
 11 ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον
 12 τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογίζο-
 13 μένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν
 14 ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ
 15 ἀνθρωπίνῃ, ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων· Ps 139
 16 ἀκατάσχετον κακόν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλο- (140), 3
 17 γοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρῶμεθα τοὺς
 18 ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 19 στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρεῖ, ἀδελφοί μου,
 20 ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει
 21 τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; ¹² μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας
 22 ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἀλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

20. αργη : ε κ νεκρα 22. συνηργει 24. ορατε : add τοιωνν 26. χωρις των εργ.

III, 1. ληψομεθα 2. κ δυναμενος 3. ει δε (κ* add γαρ) : ιδου |
 εις το : προσ το 4. σκληρ. ανεμ. | οπου : add αν | βουληται 5. ε κ
 μεγαλαυχει | ηλικον : ολιγον 6. και η γλωσσ. anteaque plene interpg |
 ουτως η γλωσσ. καθιστ. | και σπιλουσα : η σπιλ. | γενεσεως : κ add ημων
 8. δυνατ. ανθρω. δαμασαι | ακατασχετον 9. κυριον : θεον 12. ε κ
 post συκα; add ουτως | ουτε (κ ουδε) αλυ. γλυκν : ουδεμια πηγη αλυκον
 και γλυκν

Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς 13
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πρᾶντι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον 14
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυθᾶσθε
1, 17 τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδεσθε. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν 15
κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. ¹⁶ ὅπου γὰρ 16
ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φᾶλλον πρᾶγμα.
¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, 17
ἐπεικὴς, εὐπειθής, μετὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος,
ἀνυπόκριτος. ¹⁸ καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς 18
ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV.

Fugienda vana libido. Adversus obtrectationem et fiduciam sui.

Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ 1
τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευσάντων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;
2 ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φρονέετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύ- 2
νασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ
Μι 7, 1 μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς 3
αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε, ⁴ μοιχαλίδες. 4
οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα ἐστὶν τῷ θεῷ; ὅς ἐάν
οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.
⁵ ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ 5
πνεῦμα ὃ κατῴκισεν ἐν ἡμῖν, ⁶ μερίζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ 6
λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν
τὸν 3, 34 χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ 7
φενύσσεται ἀπ' ὑμῶν· ⁸ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίει ὑμῖν. καθα- 8
ρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίαν, δίψυχοι. ⁹ ταλαι- 9
πωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος
μεταστραφῆτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον 10
κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ 11
ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμον καὶ κρίνει νόμον·
εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. ¹² εἰς 12
ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι·
Ro 2, 1 σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς 13

14. κ εν ταις καρδιαις | της αλ. και ψευ. : και ψευδεσθε κατα της αληθ.

15. αλλ 16. εκει : κ add και 17. και ανυποκριτος 18. κ* καρπ. δε ο
δικαι. | της δικαιοσυνης

IV, 1. om ποθεν sec 2. ουκ εχ. δε δια 3. κ* καταδαπαν. 4. μοιχοι
και μοιχαλι., ουκ | του κοσμου : κ add τουτου | εστ. τω θεω : του θεου
εστ. | ος (κ* om) εαν : ος αν | εχθρος : κ* εχθρα 5. λεγει· προς φθόνον -
εν ἡμῖν; | κατωκησεν 7. om δε 9. και κλανσατε 10. του κυριου 11. η
κρινων : και κρι. 12. om και κριτης | om δε post συ | ο κρινων : ος
κρινεις | πλησιον : ετερον 13. η αυριον (et. se) : ε και αυρ. | ε (non se)
πορευσωμεθα et (hoc et. κ) ποιησωμεν, item εμπορευσωμεθα κ. κερδη-
σωμεν

τὴνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα
 14 καὶ κερδήσομεν, ¹⁴ οἷτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριου· ποία
 γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτιμὸς γάρ ἐστε ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
 15 ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος
 16 θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκείνο. ¹⁶ νῦν δὲ
 κανχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη
 17 πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ εἰδότες οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, Lc 12, 4
 ἀμαρτία αὐτῶ ἐστίν.

V.

Cohortatio ad divites. Patientia piorum. Non iurandum. Aegrotorum
 cura, precum vis. De lapsis.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ
 3 τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄρ-
 γυρος κατΐεται, καὶ ὁ ἰδὼς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται καὶ Ps 21, 9
 φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθυσανρίσατε ἐν ἐσχάταις
 4 ἡμέραις. ⁴ ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμυσάντων τὰς
 χάρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν
 5 θερισάντων εἰς τὰ ὅτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν. ⁵ ἐτρυφή-
 σατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
 6 ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ
 ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυ-
 8 ρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μα-
 9 κροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως λάβῃ προῖμον καὶ ὄψιμον· ⁸ μακροθυ-
 μήσατε καὶ ὑμεῖς, στηριζάτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
 9 τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ μὴ στενάξτετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα 1 The 4,
15 ss
 10 μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα 2The 2, 1
 λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοῦς
 11 προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ μακαρί- 2 Pe 1, 2
 ζομεν τοὺς ὑπομεινάντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε καὶ τὸ Ps 102
(103), 8
 τέλος κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺς πλάγχθος ἐστὶν ὁ κύριος καὶ
 οἰκτιρῶν.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν Mt 5, 34
23, 16

13. ενιαυτον : add ενα 14. γαρ pri : κ* om | ατμ. γαρ εστε (ς εστιν) :
 κ om | επειτα δε αφανιζ. 15. ζησωμεν | ς (non se) και ποιησωμεν
 16. κ κατακαυχασθε | αλαζονεiais | κ απασα

V, 1. επερχομεναις : κ add υμιν 3. ως πυρ : κc praeom o ιος
 4. απεστερημενος | ς κ εισεληλυθασιν 5. ως εν ημερ. 7. εως sec :
 ς κ add αν | προῖμον : πρωῖμον, praetereaue ς praeom νετον, item κ
 καρπον τον (κc delet τον) 8. κ μακροθυμ. ουν 9. κ κατα | κατα-
 κριθητε | ο κριτης : om ο 10. ς κ αδελφοι μου, idque ς post κακοπαθ.
 pon | κ καλοκαγαθιας pro κακοπαθ. | εν τω (κ om) ονοματι : om εν
 11. υπομενοντας 12. κ* προ παντ. ουν

μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλ- 13
λέτω. ¹⁴ ἄσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέ- 14
ρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες
ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως 15
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτόν ὁ κύριος· καὶ ἁμαρτίας ἡ
πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ ἐξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις 16
τὰς ἁμαρτίας, καὶ ἔχγεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῇτε· πολὺ
ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἡλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσήύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
ἐβρέξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἑξ· ¹⁸ καὶ πάλιν 18
προσήύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν
τὸν καρπὸν αὐτῆς.

Ἀδελφοί μου, εἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας 19
καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ γνωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρ- 20
τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ
καλύψει πληθὺς ἁμαρτιῶν.

Π Ε Τ Ρ Ο Υ Α.

I.

Salus nostra Christus. Adversa fidem probant. Prophetæ ad nos. Redemptis
care regeneratisque verbo dei sancte vivendum.

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις 1
διασπορᾶς Ἰόντον, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθν-
νίας, ² κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς 2
ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη πληθυνθείη.

Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 3
στοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα
ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονο- 4
μίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ 5
πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.

12. ἦτω δε : κ* add ο λογος | υπο κρισιν (et. sc) : ε εἰς υποκρισιν 14. επ
αυτον : κ* επ αυτους | αλειψαντες : ε κ add αυτον 16. om ουν | τας
αμαρτ. : τα παραπτωματα 17. ε κ ηλιας 18. κ εδωκ. τον νετον,
ε νετον εδωκ. 19. om μου | κ απο της οδου της αληθειας 20. om
αυτον post ψυχην

* κ πετρον επιστ. α' (sed tantum petron α' in subscriptione et
paginarum titulis), ε^c πετρον του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη,
ε πετρον καθολικη επιστ. πρω.

I, 1. εκλεκτοις : κ* add και | κ* om ασιας 3. ε^c (ex errore) αναγενν.
υμας | κ δια αναστ. 4. κ κ. αμαρ. κ. αμιαντ. | κ εν ουρανω | εἰς ημας
5. κ* ετοιμωσ

- 6 ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
7 πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον 1a 1, 2.
χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρός δὲ δοκιμαζομένου, εὐρεθῇ εἰς
8 ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃν
οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρῶντες πιστεύοντες δὲ
9 ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ
10 τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν. ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας
ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηράνθησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάρι-
11 τος προφητεύσαντες, ¹¹ ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν
ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
12 Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· ¹² οἷς ἀπεκα-
λύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποστα-
λέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύναι.
13 Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες,
τελείως ἐλπίζατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει
14 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὥς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς Ro 12,
15 πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν κα-
λέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε,
16 ¹⁶ διότι γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος. ¹⁷ καὶ εἰ Lv 11,
43, 45
19, 2
20, 7.
Mt 5, 48
πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ
ἐκάστων ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστρά-
18 φητε, ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε
19 ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τι-
20 μίῳ αἵματι ὥς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προεγνω-
σμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου
21 τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγεί-
ραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.
22 Ταῖς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκ-
23 τεχνῶς, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρ-
24 του, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. ²⁴ διότι πᾶσα σὰρξ Es 40, 6
Iac 1, 1
ὡς χορτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χορτοῦ· ἐξηράνθη
25 ὁ χορτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς
τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

6. εἰ δεον : add εστιν | κ* λυπηθεντας 7. πολυ τιμιωτερον | και τιμην
κ. δοξαν 8. ιδοντες : ευδοτες 10. εξηρευνησαν 11. ερευνωντες
12. ημιν δε 16. κ οτι γεγραπτ. | εσεσθε : γενεσθε | οτι εγω αγιος εμι
17. απροσωποληπτως | κ* αναστρεφομενοι 18. κ* φθαρτου, item
αργυριου 20. κ* ανεγνωσμενου | εσχατων | κ του χρονου 21. πιστους :
ς κ πιστευοντας | κ* εγειροντα 22. της αληθειας : add δια πνευματος |
ς κ* εκ καθαρας καρδιας, κς εκ καρδ. αληθινης 23. μενοντος : add
εις τον αιωνα 24. ως ante χορτος : κ* ωσει, κς om | κ* πασα η δοξα |
αυτης : κ* αυτου, ς ανθρωπου | και το ανθος : add αυτου

II.

Lapides vivi. Gens dei sancta. Vita pura gentium caussa. Parentum praepositis. Patiendum ad exemplum Christi.

1, 21 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπο- 1
κρίσεις καὶ φθόρους καὶ πάσας καταλαλιάς, ² ὡς ἀρτιγέννητα 2
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ ἀνέξη-
θῇτε εἰς σωτηρίαν, ³ εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστός ὁ κύριος. ⁴ πρὸς 3 4
34, 8. ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκι-
(9)
h 2, 20 μασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι 5
ζῶντες ἐποικοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς, εἰς ἱεράτευμα ἅγιον,
o 12, 1 ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ
28, 16 Χριστοῦ. ⁶ διότι περιέχει ἐν γραφῇ ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον 6
o 9, 33 ἀκρογωνιαῖον ἐκλεκτόν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ
118, 22 καταισχυνθῇ. ⁷ ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ, 7
s 8, 14 λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφα-
o 2, 39 λὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ⁸ οἱ 8
x 19, 6 προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ ὑμεῖς 9
43, 20 δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς
s 2, 23 περιποιήσιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγεῖλητε τοῦ ἐκ σκοτόυς ὑμᾶς
9, 25 καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτε οὐ λαός, 10
νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπ- 11
1a 4, 1 ἔχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς
o 7, 23 ψυχῆς, ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, 12
3, 16 ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων
3, 2 ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε 13
13, 1ss βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομέ- 14
νοῖς εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ¹⁵ ὅτι 15
οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν
a 5, 13 τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ¹⁶ ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς 16
ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ
δοῦλοι. ¹⁷ πάντα τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν 17
ph 6, 5 φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. ¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν 18
il 3, 22 παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν
ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν 19

II, 1. κς υποκρισιν | κ* πασαν καταλαλιαν 2. εἰς σωτηριαν : om
3. εἰπερ 5. κ* ὡς λιθοσ οντες | οἰκοδομεῖσθε | κ* πνευματος | om
εἰς ante ἱερατευμα | κ om πνευματικας | τω θεω 6. διο και περ. ἐν τη
γραφ. | κ* ἐπ αὐτον 7. ἀπιστευσιν : ἀπειθουσι | κς λιθοσ ον | κς πετραν
11. post ὡς παροικ. κ. παρεπιδημ. interpg 12. κ τ. ἀναστροφ. νμιν |
ἐποπτευσαντες | κ* δοξασουντρεμονσιν (duabus lectionibus confusis)
13. υποταγητε ουν | κ* om ἀνθρωπινη 14. εἰς ἐκδικ. μεν 15. κ* φι-
μοιν 16. δοῦλοι θεου 18. υποτασσομενοι : κ post ἐν πα. φοβω

- 20 θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως. ²⁰ ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ.
 21 ²¹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ^{3, 18}
 ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν ^{10 13, 15}
 22 αὐτοῦ, ²² ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ
 23 στόματι αὐτοῦ, ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδῶρει, πάσχων ^{Es 53, 9}
 24 οὐκ ἠπέλκει, παρεδίδου δὲ τῷ κρινόντι δικαίως, ²⁴ ὃς τὰς ἁμαρ- ^{Es 53, 1 ss}
 τίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνῆνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ^{Col 1, 22}
 ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ
 25 μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρὸβαρα πλανώμενοι, ἀλλ'
 ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ^{5, 2}

III.

Ad uxores et maritos. Commendantur caritas, temperantia, patientia.
 Christi passio et descensus ad inferos. Vis baptismi.

- 1 Ὅμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ^{Eph 5, 22}
 καὶ εἴ τινας ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀνα- ^{Col 3, 18}
 2 στροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ
 3 ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ ὣν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς ^{1 Ti 2, 9 s}
 τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος,
 4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ ^{Eph 3, 16}
 πραέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυ-
 5 τελέσ. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς
 6 θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ⁶ ὡς
 Ἡσαΐας ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἣς ἐγενή- ^{Gn 18, 12}
 θητε τέκνα ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
 7 ⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνώσιν ὡς ἀσθενεστερῶ ^{Eph 5, 25}
 σκεύει τῷ γυναικεῖ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συνκληρονόμοις ^{1 Co 7, 3}
 χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.
 8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
 9 εὖσπλαγχοι, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ^{Ro 12, 17}
 ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τὸνναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς
 10 τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων ^{Ps 33(34), 12-16}
 ζῶν ἀγαπᾷ καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν
 11 ἀπὸ κακοῦ καὶ χειλὶ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω ἀπὸ ^{Heb 12, 14}
 κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω

21. ἐπαθεν : κ ἀπεθάνεν | ὑμῶν ὑμῖν : ε (non εε) ἡμῶν ἡμῖν 22. κ
 ἠνρεθῆ 23. κ* ἐλοιδορεῖ 24. κ* om εν | κc om αὐτον sec 25. πλανω-
 μενα | κ επιστραφητε

III, 1. αἱ γυναικ. | κερδηθησονται 2. κ* εποπτευοντες 3. κ ουκ ο
 4. κ* om τω | πραεος | κ* om και 5. ε κ επι τον θεον | εκοσμ. εαυτ. :
 κ ante αι ελπ. | κ* συνομιλουντες | κ* om κατ. γνωσ. | συγκληρονομοι |
 κ ποικιλης χαριτ. | εκκοπτ. 8. φιλοφρ. pro ταπειν. 9. οτι : praem ειδο-
 τεσ 10. ε κ γλωσσ. αὐτου | χειλ. αὐτου 11. ε (non εε) om αγαθ. ζητησ.

αὐτήν, ¹² ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὅτα αὐτοῦ εἰς ¹²
δέξιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

Καὶ τίς ὁ κακῶων ὑμᾶς εἰς τὸ ἀγαθὸν ζηλωταὶ γένησθε; ¹³
^{2, 20} ^{4, 11} ¹⁴ ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον ¹⁴
^{Eph 8, 12 s} αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, ¹⁵ κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ¹⁵
ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογία
παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ
μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, ¹⁶ συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ¹⁶
^{2, 12} ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε κατασχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν
^{2, 20} ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν. ¹⁷ κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιεῖν ¹⁷
τας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιεῖντας.
^{2, 21} ^{4, 1} ¹⁸ ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ ¹⁸
^{1 Ti 3, 16} ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
^{Eph 4, 9} ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν ¹⁹
^{Mt 24, 37 s} πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ ²⁰
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ,
^{Gn 7, 13} εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἐστὶν ὁκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος.
²¹ ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπό- ²¹
θεσις ὅντων, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερωτήματα εἰς θεόν, δι'
^{Eph 1, 20} ^{Heb 12, 2} ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευ- ²²
θεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

IV.

Deo nova vita dicanda et fratribus. Gaudendum calamitatum probatione.

^{3, 18} ^{2, 21, 24} Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ¹
^{Ro 6, 6 s} ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπναιτο ἁμαρτίας, ² εἰς τὸ ²
μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον
ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ ἀρετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ ³
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένου ἐν ἀσελείαις,
ἐπιθυμίαις, οἰοφλυγίαις, κόμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολα-
τρείαις, ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν ⁴
τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες, ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον ⁵
τῷ ἐτοίμῳ ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ ⁶

12. οι οφθ. 13. μιμηται 14. κ μακαρ. εστε 15. χριστον : θεον |
ετοιμοι : add δε | κ απαιτουντι | om αλλα 16. ε κ εν ω καταλαλουν
(κ -λαλουν) υμων ως κακοποιων | κ* εις χριστον 17. ει θελει 18. κ*
om και post οτι | κ* περ. των αμαρτ. insuperque κ add υπερ ημων |
απεθανεν : επαθεν | κ* om ημας | τω πνευματι 20. απαξ εξεδεχετο |
κ* την τ. θε. μακροθυμιαν | ολιγαι 21. ὁ : ε ε ᾧ, κ* om | και ημας |
νυν : κ ante αντιτυπι pon 22. του θεου

IV, 1. παθοντος (κ* αποθανοντος) : ε add υπερ ημων, κ* υπερ
υμων | ο παθ. εν σαρκι | κ αμαρτιας 2. κ* ανθρωπον 3. αρετ.
γαρ : add ημιν, item κ* υμιν | κ* παρεληλυθας | χρονος : add του βιου |
βουλημα : θελημα | κατειργασθαι | κ πορευομενους 4. κ* και βλασφη-
μουσιν

καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, 3. 19
ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

- 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε ^{1a 5, 8}
8 εἰς προσευχάς, ⁸ πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῇ ^{1a 5, 20}
9 ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πληθὺς ἁμαρτιῶν, ⁹ φιλόξενοι εἰς ^(Prov 10, 12)
10 ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ, ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, ^{Heb 13, 2 Phil 2, 13}
εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάρι-
11 τος θεοῦ. ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς εἷς ^{Ro 12, 6}
ἰσχύος ἡς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας ^{Col 3, 17}
τῶν αἰῶνων. ἀμήν. ^{5, 11}
- 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν
13 ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένον ὑμῖν συμβαίνοντος, ¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινω- ^{Ro 8, 17 Col 1, 5}
νεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο-
14 καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῇτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ εἰ ὀνειδίζεσθε ^{3, 14 Mt 5, 10}
ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ
15 πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς ^{2, 20}
16 φρονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπισκόπος. ¹⁶ εἰ δὲ
ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθαι, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ
17 ὀνόματι τούτῳ. ¹⁷ ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ
οἴκου τοῦ θεοῦ. εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-
18 θούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται ^{Prov 11, 31}
19 ται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ
πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθω- ^{3, 17}
σαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιῇ.

V.

Presbyterorum ceterorumque officia. Diabolo resistendum. Vota et salutationes.

- 1 Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτερος
καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης
2 ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός. ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον ^{Act 20, 28}
τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκούσιως κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχρο-
3 κερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ³ μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ^{Tit 1, 7. 11}
4 ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι-
ποιμένος κομειέσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

6. ζῶσι : κς ζήσωσι 7. κ* om και ante νηψατε | εἰς τας προσευχας
8. προ παντων : add δε | σε η αγαπη | καλυψει 9. γογγυσμων 13. καθο :
σε καθωσ 14. κ* om εν | το τ. δοξης : κ add και της δυναμειωσ αυ-
του (κς om αυτ.) | αναπανετα (κς επαναπεπανται) : add κατα μεν
αυτουσ βλασφημεται, κατα δε υμασ δοξαζεται 15. αλλοτριεπισκοπος
16. ονοματι : μερει 17. ε ο καιροσ | κ* αφ υμων 18. και αμαρτωλοσ
19. ωσ πιστω κτιστη | αυτων : αυτων

V, 1. ουν : om | συμπρεσβ. 2. μη αναγκαστως : praem επισκο-
πουντες | αλλ | om κατα θεον

Eph 5, 21 Ὅμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλή- 5
 Prov 3, 34 λοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνους
 Ia 4, 6 ἀντιτάσσειται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ 6
 τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν 7
 Ps 55, 22 τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ
 ὑμῶν.

Nήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντιδίκος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων 8
 Is 4, 7 ὠρνόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ⁹ ὃ ἀντίστητε στε- 9
 ροὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ
 ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ 10
 Heb 13, 21 καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον
 παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηριξεί, σθενώσει, θεμελιώσει.
 4, 11 ¹¹ αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. 11

Διὰ Cilουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' 12
 ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ
 χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν στήτε. ¹³ ἀσπάσεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυ- 13
 Ro 16, 16 λῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλή- 14
 2 Co 13, 12 λους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

Π Ε Τ Ρ Ο Υ Β.

I.

Augenda virtutis studia. Petrus brevi moriturus, testis transfigurationis.
 Verbum propheticum.

Act 15, 14 *Συνεὼν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς* 1
ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
 Pe 1, 2 *σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.* ² *χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν* 2
 Iud 2 *ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.*
 3, 18

Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς 3
 ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέ-
 σαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ 4
 μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας

5. ομοιωσ : κ* add δε | κ τοις πρεσβυτ. | αλληλοισ : add υποτασσομενοι
 6. χειρα 7. επιρριψαντες | κ* περι ημων 8. οτι ο αντιδ. | τινα κατα-
 πιεν (κ* καταπιν) : ε τινα καταπιη 9. om τω 10. υμας : ημας | εν
 χριστω ιησουν | καταρτισαι υμας, στηριξαι, σθενωσαι, θεμελιωσαι 11. το
 κρατος : κ praem η δοξα και 12. ταυτην : κ* praem και | εστηκατε
 13. η εν βαβυλ. : κ add εκκλησια 14. εν χριστω : ε κ add ιησουν* αμην
 * ε επιστολη πετρου καθολικη δευτερα, εε πετρου του αποστολου
 επιστολη καθολικ. δευτερα

I, 1. κ εισ δικαιοσυνην του κυρι. ημων | σωτηρος : εε add ημων
 2. ιησουν : κ add χριστου 3. om τα ante παντα | κ* τα προς τον θεον
 και ζωην | ημας δια δοξης και αρετης 4. τα μεγαιστ. ημιν και τιμ. |
 κ θει. φνσ. κοιν.

κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφργόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ
 5 φθορᾷ. ⁵ καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδῇ πᾶσαν παρεισενέγκαντες
 ἐπιχορηγίσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν
 6 γνῶσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν
 7 ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ
 8 τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ ταῦτα
 γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους
 καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.
 9 ⁹ ὃ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων, λήθην
 10 λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτημάτων. ¹⁰ διὸ
 μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλησιν καὶ
 ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταιστέ ποτε.
 11 ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς
 τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.

12 Διὸ μελλήσω ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ ^{Iud 5}
 13 εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. ¹³ δίκαιον δὲ
 ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ^{3, 1}
 14 ἐν ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχυνή ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώ- ^{Io 21, 19}
 ματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν
 15 μοι. ¹⁵ σπουδάσω δὲ καὶ ἐκαστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν
 16 ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ σεσοφισμένοις
 μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες
 17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς
 τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης ἀντ' αὐτοῦ τοιαύτης ὑπὸ τῆς μεγαλο- ^{Mt 3, 17}
 πρεποῦς δόξης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ ^{17, 5 pp}
 18 εὐδόκησα. ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἔξ οὐρανοῦ ^{Mt 17, 1 pp}
 19 ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. ¹⁹ καὶ ἔχομεν
 βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες
 ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀνχηρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διανύσῃ
 20 καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ²⁰ τοῦτο πρῶτον
 γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ
 21 γίνεται. ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη ποτὲ προφη-
 τεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ
 ἄνθρωποι.

4. κ την εν τω κοσμ. επιθυμιαν φθορας | εν κοσμῳ 5. κ και αυτο δε τουτο 9. αμαρτιων 10. σπουδασατε : κ add ινα δια των καλων εργαων (quae postea poiειοθε postulant) 11. κ om η ante εισοδος 12. ουκ αμελησω | αι : post υμας pon | κ αι περι τουτ. υπομιν. υμας 13. κ εν τη υπομνησει 14. κ om καθ. και ο κυρ. ημ. 15. κ σπουδαζω 17. κ του θεου 18. κ εκ του ουρανου 19. η ημερα 21. αλλ | απο θεου : κ αγιοι θεου, ε οι αγιοι θεου

II.

Falsi doctores venturi. Exempla poenae quae manet effrenatos seductores.

Mt 21, 4 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῇ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν 1
 ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπω-
 Iud 4 λείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπά- 2
 γοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν, ² καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν 2
 αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημη-
 θήσεται, ³ καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται, 3
 οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστά-
 Iud 6 ζει. ⁴ εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ 4
 σιροῖς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένου, 5
 3, 6 ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιο- 5
 σύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, 6
 I Pe 3, 20 ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέ- 6
 Iud 7 κρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, ⁷ καὶ δίκαιον Λώτ 7
 Gn 19 καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς
 ἐρρύσατο. ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐ- 8
 τοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν·
⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμῶν ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέ- 9
 Iud 8 ραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω 10
 σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος κατα-
 φρονοῦντας. τολμηταὶ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφη-
 Iud 9 μοῦντες, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχυροὶ καὶ δυνάμει μεῖζονες ὄντες οὐ 11
 φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ βλάβημον κρίσιν· ¹² οὗτοι δέ, 12
 Iud 10 ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς
 ἀγροοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρῆσονται
¹³ κομιούμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ 13
 Iud 12 τρυφῇν, σπῖλοι καὶ μῶμοι ἐντροφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν
 συνευχόμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὁφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος 14
 καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους,
¹⁵ καταλείποντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες 15
 Nm 22 ss τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἡγάπησεν,
¹⁶ ἔλεγχεν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφρων ἐν ἀν- 16
 θρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παρα-

II, 1. κς om εν τ. λαω 2. ασελγειαίς : απώλειαις | η οδος : κς η
 δοξα 3. κ* εκπορευσονται. 4. σειραις | ζοφου : κ* ζοφοισ | τηρουμε-
 νους : ε τετηρημενου, κ κολαζομενου τηρειν 5. αλλ | κ* κοσμον
 8. εγκατοικ. 9. πειρασμου | αδικ. δε : κ* add πεφυλακισμενου 10. κ*
 εν επιθυμιας (sic) 12. κ αυτοι δε | ε γεγεννημενα idque ε post φυσικα |
 κ εν οισ αγνοουντες βλασφημουσιν | και φθαρ. : καταφθαρ. 13. κομιου-
 μενοι : κ αδικουμενοι 14. κ μοιχαλιας | κ αμαρτιας | πλεονεξιας
 15. καταλιποντες | την ευθειαν | βοσορ : κ* βεωροσορ | οσ : κ* om
 16. κ* om εν

- 17 φρονίαν. ¹⁷ οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνδρῶν καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπτος ^{Iud 13}
 18 ἐλαννόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα ^{Iud 16}
 γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς
 ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγους ἀποφεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφο-
 19 μένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρ- ^{1, 2}
 20 χοντες τῆς φθορᾶς· ὧς γὰρ τις ἡττηται, τούτῳ δεδούλωται. ²⁰ εἰ ^{3, 23}
 γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ^{Mt 12, 45}
 κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν
 ἐμπλακέντες ἡττώνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν
 21 πρώτων. ²¹ κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν
 τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέφειν ἐκ τῆς παραδοθείσης ^{Prov 26, 11}
 22 αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
 παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ· ὅς
 λουσαμένη εἰς κνλισμὸν βορβόρου.

III.

Incendium mundi et instauratio; reditus Christi subitus. Novi caeli. De Pauli epistulis.

- 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν ^{1, 13}
 2 αὗτῃ διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆ- ^{Iud 17}
 ναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν καὶ τῆς
 3 τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, ³ τοῦτο ^{Iud 18}
 πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν
 ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευό-
 4 μενοι ⁴ καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐ-
 τοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει
 5 ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι
 οὐρανοὶ ἦσαν ἔκκαλοι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα
 6 τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεῖς ^{Gn 7, 21}
 7 ἀπώλετο. ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαν-
 ρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας ^{Iud 15}
 8 τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. ⁸ ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγα- ^{Ps 90, 4}
 9 πητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς
 9 ἡμέρα μία. ⁹ οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βρα-
 δυντῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός
 τινος ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ^{1 Ti 2, 4}
 10 Ἡξεὶ δὲ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς, ἐν ᾗ οὐρανοὶ ῥοιζήδον ^{1 Th 5, 2}

17. και ομιχλαι : νεφελαι | εἰς αἰωνα τετηρ. 18. 5^e εν ασελγ. | ολιγως :
 5 κ οντως | αποφυγοντας 19. τουτω και δεδ. 20. om ημων 21. κρειτ-
 τον | υποστρεφαι : 5 επιστρεφαι, κ εἰς τα οπισω ανακαμφαι | εκ : κ απο
 22. συμβεβηκε δε | 5 κ κνλισμα

III, 2. νμων : ημων 3. επ εσχατον | om εν εμπαιγμονη 5. κ δια
 υδατος | κ* συνεστωτα 7. τω αυτω (et. 5^e) : κ τω αυτου, 5 αυτου
 8. κ παρα κυριου 9. ο κυριος | δι νμας : εἰς ημας 10. 5 κ ημερα |
 κλεπτῃς : add εν νυκτι | ουρανοι (κ add μεν) : οι ουρ.

παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. ¹¹ τούτων οὖν πάντων λυομένων ¹² ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹³ προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ 12
 θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα ^{Es 65, 17.} ^{66, 22} καυσούμενα τήκεται. ¹³ καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ καινὴν γῆν κατὰ ¹³
 Apoc 21, 1 τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἄσπιλοι ¹⁴
 καὶ ἀμόμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, ¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ¹⁵
 Ro 2, 4 ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς
 ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δόθεισαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν
 ὑμῖν, ¹⁶ ὥς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ ¹⁶
 τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστηρίκτοι
 στρεβλοῦσιν ὥς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν
 Iud 20 ἀπώλειαν. ¹⁷ ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ¹⁷
 ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
 2, 20
 Iud 25 στηριγμοῦ, ¹⁸ ἀνξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν ¹⁸
 Pe 5, 11 καὶ σωτηρὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν
 αἰῶνος.

I O A N N O Y A.

I.

Testimonium de Christo. Deus lux. Christi sanguis.

^{2, 13} Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ¹
 ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ
 Io 1, 14
 1, 1 2 λόγου τῆς ζωῆς. ² καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ ²
 μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις
 ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ³ ὁ ἐωράκαμεν καὶ ³
 ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
 Io 15, 11
 16, 24 μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
 2 Io 12 μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ⁴
 ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀν- ⁵
 2, 25
 3, 11 γαγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ

10. λυθήσονται | κ om και ante γη | κατακαησεται : κ ευρεθησεται
 11. υμας : κ* ημας 12. κ* om και σπευδοντ. 13. γην καινην | κατα
 το επαγγελμα 15. αυτω δοθεισαν 16. εν αις : εν οισ 18. αιωνος :
 ε κ add αμην

* κ ιωαννον επιστολη α (sed in subscriptione ut edidimus), ε επιστολη
 ιωαννον καθολικη πρωτη, εε ιωαννον του αποστολου επιστ. καθολ.
 πρωτη

I, 3. ο εωρακ. και ακηκ. : κ ο ακηκ. κ. εωρακ. | κ και απαγγελλ. |
 και υμιν : om και 4. ημεις : υμιν | εε η χαρα υμων 5. εστ. αυτη : αυτη
 εστ. | η αγγελια (etiam κ) : ε η επαγγελια, κ η απαγγελιας unde ipse *
 restituit η αγαπη της επαγγελιας

- 6 ἔστιν οὐδεμία. ⁶ ἂν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκοτει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν
 7 ἀλήθειαν. ⁷ ἂν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν Eph 5, 5
 τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
 8 υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ ἂν εἴπωμεν Πε 9, 14
 ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ
 9 ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ ἂν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός
 ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρῖσῃ I Th 5, 24
 10 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ¹⁰ ἂν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ^{2, 14}
 ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ^{Io 5, 38}

II.

Christus expiator et patronus noster. Caritatis mutuae mandatum. Amor mundi. Antichristi. Mendacii summa et veritatis unctio.

- 1 Τεχνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμαρτήτε. καὶ ἂν
 τις ἁμαρτή, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χρι- Io 14, 16
 2 στὸν δίκαιον. καὶ αὐτός ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ^{4, 10}
 οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. ^{Io 11, 51 s}
 3 καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἂν τὰς ἐντολάς
 4 αὐτοῦ τηρῶμεν. ⁴ ὁ λέγων ὅτι ἐγνόηκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολάς Io 15, 10
 αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ^{4, 20}
 5 ἔστιν. ⁵ ὅς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ^{4, 12}
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελειώται. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ^{Io 13, 35}
 6 ἔσμεν. ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπά- ^{Io 13, 15}
 7 τησεν καὶ αὐτός οὕτως περιπατεῖν.
 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν κινήσῃ γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν ^{2 Io 5 s}
 παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λόγος ^{Mt 5, 43}
 8 ὃν ἠκούσατε, ⁸ πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν ἀληθὲς ^{Io 13, 34}
 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀλη- ^{Io 13, 34}
 9 θινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφόν ^{4, 20}
 10 αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι. ¹⁰ ὁ ἀγαπῶν τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν
 11 αὐτῷ. ¹¹ ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν καὶ ^{3, 14}
 ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ^{Io 12, 35}
 ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
 12 Γράφω ὑμῖν, τεχνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ
 13 ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνόηκατε τὸν ἀπ' ^{1, 1}
 ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ^{5, 18}
 14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνόηκατε τὸν πατέρα. ¹⁴ ἔγραψα ὑμῖν,
 1. ἰησον : add χριστον 9. τας αμαρτίας : κ add ημων 10. κ ουκ
 ημαρτ.

II, 3. τηρωμεν : κ* φυλαξωμεν 4. om οτι | κ om εν τουτω | η
 αληθεια : κ add του θεου 7. αγαπητοι : αδελφοι | ηκουσατε : add απ
 αρχης 8. αληθες : κ add και 9. μισων : κ add ψευστης εστιν και
 12. κ* αφενονται 13. κ το πονηρον | εγραψα : εγραφα

1, 10 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρὸν. ¹⁵ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ ¹⁵ κόσμῳ. εἰάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, ¹⁶ ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς ¹⁶ σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ ¹⁷ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ προῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

2, 22, 4, 3
2 Io 7 Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντί-18
1 Pe 4, 7 χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκοντες, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἐξ ἡμῶν ἐξήλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ¹⁹ Act 20, 30 σκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἐξ ἡμῶν ἐξήλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ¹⁹ 1 Co 11, 19 ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήμεισαν ἀν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ²⁰ καὶ ὑμεῖς ²⁰ 2, 27 ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν παντες ἐξ ἡμῶν. ²¹ οὐκ ἔγραψα ²¹ 21 ὑμῖν ὅτι οὐκ οἶδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἶδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² τίς ἐστίν ὁ ψεύστης ²² 22 εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ²³ 23 Pe 2, 1 ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ πᾶς ²³ 23 ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ ὑμεῖς ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ²⁴ 24 2 Io 9, 25 ὑμῖν μενέτω. εἰάν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ²⁵ 25 1, 5 ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ πατρὶ μένετε, ²⁵ καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγέλατο ὑμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ καὶ ²⁷ 27 2, 20 ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρειάζεσθε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ' ὥς τὸ αὐτοῦ χρίσμα διδάσκει ²⁸ 28 2 Io 14, 26 ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθὲς ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μένετε ἐν αὐτῷ.

Καὶ νῦν, τέκνιά, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα εἰάν φανερωθῇ σχῶ- ²⁸ 28 Eph 3, 12 μεν παρορσίαν καὶ μὴ αἰσχνυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ ²⁹ 29 3, 7, 9 αὐτοῦ. ²⁹ εἰάν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκειτε ὅτι καὶ πᾶς ὁ ²⁹ 29 ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III.

Dei filii spe beati, sceleris puri, amantes fratrum; mundo invisī. Amor proximi et dei. Deus maior corde nostro.

Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα 1

16. ἀλαζονεία | 5 κ αλλ εκ 18. ο αντιχριστ. 19. 5 κ εξηλθον 20. οιδατ. παντα 22. τον πατερα : κ* praem και 23. om ο ομολογ. τ. vi. και τ. πα. εχει 24. υμεις : add ουν | κ bis ακηκοατε | κ* om εν sec | απ αρχης sec : κ post ακηκοατε | κ εν τω πατρ. και εν τω νιω 26. ταυτα : add δε 27. εν υμιν μενει | το αυτου : το αυτο | χρισμα sec : κ* πνευμα | κ αληθης | μενετε : μενειτε 28. ινα οταν | 5 κ* εχωμεν | απ αυτου : κ post εν τ. παρ. αυτου 29. οτι και : om και | 5 (non 5e) γεγεννηται

θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει 1ο 17, 25
 ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί
 ἐσόμεθα. οἶδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι Col 3, 4
 3 ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστιν. ³ καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύ-
 4 την ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. ⁴ πᾶς 5, 17
 ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία
 5 ἐστὶν ἡ ἀνομία. ⁵ καὶ οἶδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς
 6 ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. ⁶ πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ Pe2,24, 22
 μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν 3 1ο 11
 οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν.

7 Τεκνία, μηδεὶς πλανᾷτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
 8 δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν· ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ- 1ο 8, 44
 τίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει.
 εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
 9 βόλου. ⁹ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, 5, 18. 1
 ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι
 10 ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ
 θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην 1ο 8, 47
 οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. 1, 5. 2
 11 ¹¹ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶ- 7. 25
 12 μεν ἀλλήλους, ¹² οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἐσφαξεν Gn 4, 8
 τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἐσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα
 αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 14 Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ ἡμεῖς 1ο 15, 18 s
 οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι 1ο 5, 24
 ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. 2, 10 s
 15 ¹⁵ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ 1ο 5, 21 s
 οἶδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ 1ο 5, 38
 16 μένουσαν. ¹⁶ ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ
 ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν Ioh 15, 12 s
 17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ¹⁷ ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου
 καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρειᾶν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ 1α 2, 15 s
 σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
 18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ
 19 καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁹ καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας
 20 ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν· ²⁰ ὅτι

III, 1. καὶ εσμεν : om | ημας : κ* υμας 2. οιδαμεν : add δε

4. καὶ ἡ αμαρτ. εστ. : κ* add (sed ipse *? notavit) καὶ 5. οιδατε : κ οιδα-
 μεν | τας αμαρτ. : ε κ add ημων | κ ουκ εστ. εν αυτω 7. κ* om την
 11. κ η επαγγελια 13. καὶ μὴ : om καὶ | ἀδελφοι : add μου 14. ἀδελ-
 φου : κ add ημων | ο μὴ αγαπων : add τον ἀδελφον 15. εν αυτω
 16. τιθεναι 18. τεκνια μου | μηδε : κ καὶ | ε κ om τη | ἀλλ | om εν
 19. γνωσουμεθα : γνωσκομεν | κ εκπροσθεν

ἐὰν καταγινώσκη ἡμῶν ἡ καρδιά, ὅτι μεῖζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

2, 28 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδιά ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρ- 21
4, 27 ρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν 22
Mt 21, 22 ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώ-
Io 9, 31 πιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα 23
πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγα-
3, 11 πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν 24
4, 13 τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ
Ro 8, 9 καὶ ἐν τούτῳ
2 Co 1, 22 γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

IV.

Falsi spiritus cavendi. Dei amor in nos amore fratrum imitandus.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε 1
2, 2 Io 7 τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφηταὶ
2 Pe 2, 1 ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα 2
4, 15 τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ 3
5, 22 τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντι-
χρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.
2, 13 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι 4
μεῖζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου 5
Io 3, 31 εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
15, 19 ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει 6
8, 47 ἡμῶν, ὃς οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.
3, 11 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ 7
ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει 7
5, 1 τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη 8
4, 16 ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι 9
Ho 5, 8 τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον,
Io 3, 16 ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς 10
4, 19 ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέ-
2, 2 στείλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
3, 16 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς 11
1, 18 ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· 12
2, 5 ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ
τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ 13

21. αγαπητοι: κ αδελφοι 22. αιτωμεν: κ αιτωμεθα | απ αυτου: παρ αυτ. | κ τηρωμεν 23. πιστευσωμεν | ημιν: om 24. κ* om και ante εν τουτω | κ ου εδωκ. ημιν

IV, 2. κ* γινωσκομεν 3. τον ιησουν: κ ιησουν κυριον, ε τον ιησ. χριστον, atque ε κ add εν σαρκι εληλυθота | κ οτι ακηκοατε οτι ερχ. 7. κ γινωσκει 8. κ* om ο μη αγαπ. ουκ εγν. τ. θεον, κc suppl tantum ο μη αγ. ουκ εγνωκεν 9. κ* ινα ζωμεν 10. η αγαπη: κ add του θεου | κ απεσταλκεν 12. τετελ. εστ. εν ημιν

- μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
 14 ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατήρ ^{1, 1}
 15 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ^{3, 24}
 ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ ^{4, 2, 5, 1}
 16 αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν ^{10 6, 69}
 τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ^{4, 8}
 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ^{4, 12}
 ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ^{2, 28}
 18 ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ ἀγάπῃ,
 ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
 19 ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγα- ^{4, 10}
 20 πῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ ἐάν τις εἴπῃ ὅτι
 ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
 γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν θεὸν ὃν
 21 οὐχ ἐώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ^{5, 1, 2}
 ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ.

V.

Fide et obsequio deum diligi. Tres de Christo testes qui unum sunt.
 Fiducia precandi. Frater peccans non ad mortem. Deus verus.

- 1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ ^{4, 15}
 γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν
 2 γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ
 τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ
 3 ποιῶμεν. ³ αὕτη γὰρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς ^{2, 5}
 4 αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖται οὐκ εἰσὶν, ⁴ ὅτι ^{10 14, 15}
 πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ^{10 16, 33}
 5 ἐστὶν ἡ νίκη ἣ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. ⁵ τίς ἐστὶν ^{4, 15}
 ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς
 τοῦ θεοῦ;
 6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χρι-
 στός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι·
 καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλή-
 7 8 θεια. ⁷ ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ
 καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν ^{10 5, 36}

16. καὶ ο (κ om) θ. ε. εν αυτ. μενει : om μενει 17. μεθ' ημων : κ add (sic) εν ημιν | κ εχομεν | εσμεν : κ εσομεθα 19. αγαπωμεν : κ add τον θεον, item ε αυτον 20. οτι αγαπω : κ om οτι | ου : πως

V, 1. κ το γεγεννημ. 2. ποιωμεν : ε κ τηρωμεν 5. κ τις δε εστιν 6. κ δια υδατος | και αιματος : κ add και πνευματος | ιησ. ο χριστ. | εν tert : ε κ om 7. κ οτι οι τρεις 7 et 8. μαρτυρουντες : add εν τῷ οὐρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσι. 8 καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ

τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μεῖζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυ- 10
ρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποιήκεν αὐτόν, 2, 25
ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν ¹¹
αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ 12
θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῇτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς 13
πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ αὕτη ἐστὶν 14
ἡ παρηγορία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν 15
ὁ ἐὰν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν
ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁶ ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα 16
ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς
ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἐστὶν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία 17
ἐστίν, καὶ ἐστὶν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἁμαρτάνει, 3, 9
ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος 19
ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ 20
ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν·
καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός
ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

21

I O A N N O Y B.

Laudatur Cyria cum liberis. In caritate persistendum. Cavendi seductores.
Spes visendi.

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς 1
ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ
ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν 2

9. των ανθρ. : κ* (per manifestam incuriam) του θεου | οτι sec : ην
10. ε κ εν εαυτω | κ ουκ επιστευκεν et εμαρτυρηκεν 13. ταυτ. εγρα.
υμιν : add τοις πιστευουσιν εισ το ονομα του υιου του θεου | κ αιωνιον
εχετε | τοις πιστευουσιν : κς οι πιστευοντες, ε και ινα πιστευητε 14. ε
(non ες) ακου. υμων 15. και εαν usque ακουει ημων : κ* om | ο αν |
απ : παρ 16. κ* αιτησις et δωσις | κς ερωτησης 18. ε κ τηρει εαυτον
20. ινα γινωσκωμεν | κ* το αληθινον | και η ζωη 21. φυλ. εαυτους |
ειδωλων : add αμην

* 5^ς ιωαννου του αποστολου επιστολη καθολικη δευτερα, ε επι-
στολη ιωαννου δευτερα

- 3 ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ¹ ἔσται μεθ' ἡμῶν ^{1 Ti 1, 2}
 χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ^{2 Ti 1, 2}
 τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ. ^{Tit 1, 4}
- 4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὗρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντα ^{3 Io 2}
 ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρὸς. ⁵ καὶ
 νῦν ἐρωτῶ σε, Κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καινὴν γράφων σοι, ἀλλὰ ^{1 Io 2, 7}
 ἣν εἶχαμεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ καὶ αὕτη ἐστίν ^{5, 3}
 ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ· αὕτη ἡ
 ἐντολὴ ἐστίν, ἵνα καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περι-
 πατῆτε. ⁷ ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξηλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ^{1 Io 2, 18 s}
 ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ^{4, 1 s}
 ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέ-
 σθε ⁹ αἱ εἰργάσασθε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. ⁹ πᾶς ὁ
 προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ^{1 Io 2, 23}
 ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.
¹⁰ ¹⁰ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ
¹¹ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ¹¹ ὁ
 λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.
¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χέρτου καὶ ^{3 Io 13}
 μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς
¹³ στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν πεπληρωμένη ᾗ. ¹³ ἀσπάζεται ^{1 Io 1, 4}
 σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

I O A N N O Y Γ.

Caii hospitalitas laudatur. Diotrophes et Demetrius.

- 1 Ὁ πρεσβύτερος Γαῖω τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ^{Act 19, 20}
 ἀληθείᾳ. ^{20, 4}
² Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν,
³ καθὼς εὐδοοῦταί σου ἡ ψυχὴ. ³ ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν ^{2 Io 4}
 καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περι-
⁴ πατεῖς. ⁴ μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ
 τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
⁵ Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς
⁶ καὶ τοῦτο ξένους, ⁶ οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη-

3. μεθ' ημων : εε μ. υμων | παρα θεου : κ* απο' θεου | κ* om παρα
 sec | ιησ. χρι. : praem κυριου | τον πατρος : κ praem αυτου 4. κ ελαβον
 5. γραφω σοι καινην | ειχομεν 6. ε κ αυτη εστ. η εντολη (κ add αυτου) |
 ινα καθωσ : ε om h. l. ινα | κ περιπατησητε 7. εισηλθον 8. απολε-
 σωμεν et απολαβωμεν | ειργασαμεθα 9. προαγων : παραβαινων | δι-
 δαχη sec : add του χριστου 11. ο γαρ λεγων 12. εχων : κ* εχω |
 ηβουληθην | γενεσθαι : ελθειν | η πεπληρωμ. 13. τ. εκλεκτησ : add αμην

* ε επιστολη ιωαννου τριτη, εε ιωανν. του αποστολου επιστολη
 καθολικη τριτη

3. εχαρην : add γαρ 5. και τουτο : και εισ τους

σίῳ, οὗς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ⁷ ὑπὲρ 7
 γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.
⁸ ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιοῦτους, ἵνα συνεργοὶ 8
 γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. ⁹ ἔγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλο- 9
 πρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφὴς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ διὰ τοῦτο, 10
 εἰ ἂν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς
 φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπι-
 δέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ τῆς ἐκ-
 κλησίας ἐκβάλλει.

1 Io 3, 10 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθο- 11
 ποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν.

¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀλη- 12
 10 21, 24 θείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν
 ἀληθὴς ἐστίν.

2 Io 12 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ 13
 καλάμου σοι γράφειν· ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα 14
 πρὸς στόμα λαλήσομεν. ¹⁵ εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι· 15
 ἀσπάζον τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

I O Y Δ A.

Adversus licentiam peccandi. Exempla poenae: Iudaei, angeli, Sodoma.
 Michael et Satan. Henochi et apostolorum dicta. Consulendum deceptis.
 Deo gloria.

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς 1
 ἐν θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλη-
 Pe 1, 2 τοῖς. ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη. 2

Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ 3
 τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκη ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακα-
 λῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἁπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει.

⁴ παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι 4
 Pe 2, 1ss εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατι-
 θέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ἁπαξ πάντα, ὅτι 5
 Nm 14, 35 ss κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σῶσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύ-

7. του ονοματος : 5^e add αυτου | εξηλθον | απο τ. εθνων 8. απο-
 λαμβανειν | αληθεια : κ* εκκλησια 9. εγραφα : κ^c add αν | om τι 10. εκ
 της εκκλη. 11. ο δε κακοποι. 12. υπ αυτης | οιδας : οιδατε 13. γραφαι
 σοι : γραφειν et sine σοι | γραφειν : γραφαι 14. 5 κ ιδειν σε 15. κ ασπα-
 σαι τους

* 5 et 5^e ιουδα τον αποστολον επιστολη καθολικη

1. ηγαπημενοις : ηγιασμενοις 3. αγαπητοι : κ ad πληθυνθ. trahit |
 κ του γραφειν | ημων : om | σωτηριας : κ add και ζωης | γραφαι : κ γρα-
 φειν 4. κ οι και παλαι | 5 κ χαριν | δεσποτην : add θεον 5. ειδοτας :
 5 κ add υμας | απαξ : κ post κυριος | παντα : τουτο | οτι ο κυριος

εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, ²³ οὓς ²² 23
δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεάτε ἐν φόβῳ, μισοῦν-
τες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

Ro 16, 25ss Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστός καὶ στηῖσαι ²⁴
1 Ti 1, 17 κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ ²⁵
θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα
μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

Π Ρ Ο C Ρ Ω Μ Α Ι Ο Υ C.

I.

De evangelio. Laus Romanae ecclesiae et desiderium visendi. Ex fide
iustitia. Lux naturae. Et gentes et Iudaei dei irae obnoxii.

1 Co 1, 1 Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφω- 1
Ti 1, 2 ρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προ- 2
2 Ti 2, 8 φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίας, ³ περὶ τοῦ νιού αὐτοῦ τοῦ γενο- 3
μένου ἐκ σπέρματος Δαβίδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος νιού ⁴
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστασεως νεκρῶν,
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ⁵
ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
1 Co 1, 2s ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστὶ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁶
1 Th 1, 1 ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις. ⁷
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

1 Co 1, 4 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ⁸
1 Th 1, 2 περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ
Phil 1, 8 κόσμῳ. ⁹ μάρτυς γὰρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ- ⁹
ματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ νιού αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθῆναι
Eph 1, 16 ὑμῶν ποιούμεναι ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος ¹⁰
εἶπωσ ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν
15, 23 πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ¹¹
ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δέ ἐστιν συν- ¹²
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προε- ¹³
15, 23 θέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα

22. ελεγετε : ε ελεεите, κ ελεατε | διακρινομενοι 23. ους δε εν φοβω
σωζετε εκ του πυρος αρπαζοντες | om ους δε ελεατ. εν φοβ. 24. υμας
(et. se) : ε αυτους 25. μονω : add σσφω | om δια ιησ. χρι. του κυρ.
ημων | δοξα : κ* ω δοξα | και μεγαλωσνη | om προ παντ. του αιωνος |
κ om παντας

* ε et se παυλου του αποστολου η προς ρωμαιους επιστολη

I, 1. ε κ ιησου χριστου 3. δαβιδ 8. δια ιησ. χρι. (et. κs) : κ* om |
περι : υπερ 12. συμπαρακληθ.

τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
 14 ¹⁴ Ἑλλῆσίν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνόητοις ὀφειλέτης
 15 εἰμί· ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
 16 εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις
 γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε ^{1 Co 1, 24}
 17 πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκα- ^{Ro 2, 9}
 λύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ^{3, 21 s}
 ἐκ πίστεως ζήσεται. ^{Hab 2, 4}
 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσε-
 βειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατε-
 19 χόντων, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς·
 20 ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανερώσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ
 κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἣ τε ἀίδιος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους,
 21 ²¹ διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἡνυχάρισθησαν,
 ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ
 22 ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά. ²² φράσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ^{1 Co 1, 20}
 23 καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι ^{Ier 10, 14}
 εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ
 24 ἐρπετῶν. ²⁴ Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
 τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα
 25 αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
 ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ ^{9, 5}
 26 τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ^{2 Co 11, 31}
²⁶ διὰ ²⁶ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἷ τε γὰρ
 θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ
 27 φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν
 τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρ-
 ρενες ἐν ἄρρεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντι-
 μισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.
 28 ²⁸ καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέ-
 δωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα,
 29 ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστοὺς ^{Ga 5, 19 ss}
 30 φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ^{1 Co 6, 9 ss}
³⁰ ψιθυριστάς, καταλά- ^{2 Co 12, 20}
 λους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφρευρετάς ^{Eph 5, 3 ss}
 31 κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ^{2 Ti 3, 2 ss}
 32 ἀνελεήμονας, ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ
 τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσὶν, οὐ μόνον αὐτὰ
 ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

13. καρπον τινα 16. το ευαγγελ. : add του χριστου | κ* om τε 19. ο
 γαρ θεος 21. ευχαριστησαν 24. διο : add και | εν εαυτοις 27. σε
 αρσενες bis et εν αρσενισιν 28. κ* om ο θεος 29. αδικια : add πονηρια |
 πονηρια πλεονεξια κακια 31. αστοργους : add ασπονδους

II.

Imminet dei iudicium iustum. Iudaei frustra lege glorianatur et circumcisione.

14, 10 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ 1
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις 2
ὁ κρίνων. ² οἶδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλή- 2
θειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογιζῇ δὲ τοῦτο, ὃ 3
ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά,
ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστό- 4
τητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, 5
ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ κατὰ 5
δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησανρίζεις
σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας
τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν 6 7
καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ 8
ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. ⁹ θλίψις 9
καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου
τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ 10
καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον
καὶ Ἑλληνι.
Εὐφ 6, 9
etc Οὐ γάρ ἐστιν προσωπολημφία παρὰ τῷ θεῷ. ¹² ὅσοι γὰρ 11 12
ἀνόμως ἤμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
Ia 1, 22 ἤμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου 13
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιοθήσονται.
¹⁴ ὅταν γὰρ ἔβη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶ- 14
He 8, 10 σιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος, ¹⁵ οἵτινες ἐνδεί- 15
Ro 9, 1 κνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
συμμετρουήσας αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων
τῶν λογισμῶν κατηγοροῦντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ 16
16, 23 ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ 17
Phil 1, 10 ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα 18
καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,
Mt 15, 14 ¹⁹ πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 19
²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν 20
τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ²¹ ὁ οὖν διδάσκων 21
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκει; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις;
²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα 22

II, 2. οἶδαμ. δε 5. κς και δικαιοκρ. 8. απειθοουσι : add μεν |
θυμος και οργη 11. προσωποληψια 13. bis του νομου 14. ποιη
15. συμμετρυ. 16. δια ιησου χριστου 17. ει δε : ες ιδε, ε ιδε | τω
νομω

23 ἱεροσυλεῖς; ²³ ὅς ἐν νόμῳ κανχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ
 24 νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς ^{Es 52, 6}
 25 βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. ²⁵ περιτομή ^{1 Co 7, 19}
 μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πρόσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτῃς νόμον
 26 ἧς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία
 τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς
 27 περιτομὴν λογισθήσεται; ²⁷ καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ γένσεως ἀκροβυστία
 τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γραμματος καὶ περιτομῆς παρα-
 28 βάτην νόμον. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερωῖ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ
 29 ἡ ἐν τῷ φανερωῖ ἐν σαρκὶ περιτομή· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰου-
 δαῖος, καὶ περιτομή καρδιάς ἐν πνεύματι οὐ γραμмати, οὐ ὁ
 ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

Valent dei dicta Iudaeis concredita. Omnes pariter fontes dei gratia servat
 fide habita Christo expiatori. Legem fides non destruit.

1 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περι-
 2 τομῆς; ² πολὺν κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι-
 3 σεύθθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γὰρ εἰ ἡπίστησάν τινες; μὴ
 4 ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; ⁴ μὴ γένοιτο· ^{Tit 1, 2}
 γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ ^{Ps 115, 2}
 γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ^(116, 11)
 5 ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην ^{Ps (50) 51,}
 συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιγέρων τὴν ὀργήν; ^{6, 19}
 6 κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς ^{Ga 3, 15}
 7 τὸν κόσμον; ⁷ εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἔμῳ ψεύματι
 ἐπερίσσεισεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κἀγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
 8 κρίνομαι; ⁸ καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασίν τινες
 ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ ^{6, 1}
 κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.
 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰου- ^{11, 32}
 10 δαίους τε καὶ Ἑλληνας πάντα ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ^{Ga 3, 22}
 11 γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, ^{Ps 13 (14)}
 12 οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχεώ- ^{1-3 et 52}
 13 θησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ τά- ^{(53), 35}
 φος ἀνεφωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦ- ^{Ps 5, 10}
 14 σαν, ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ¹⁴ ὧν τὸ στόμα ἀρεῖς ^{140, 3}
 15 16 καὶ πικρίας γέμει. ¹⁵ ὅξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύν- ^{9, 28 (10, 7)}
 17 τριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης ^{Es 59, 7 s}
 18 οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ^{Ps 35 (36),}
 19 αὐτῶν. ¹⁹ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ

26. ουχι η

III, 1. κ* om η 3. τί γάρ; εἰ ἡπίστ. τινες, μὴ etc 4. καθὼς
 γεγρα. | νικήσῃς 7. εἰ γὰρ η 12. ηχρειώθησαν | om ὁ 19. λέγει: κ* λαλεῖ

λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
 Ps 142 τῷ θεῷ. ^{(143), 2} 20 διότι ἐξ ἔργων νόμον οὐ δικαιοθήσεται πᾶσα σὰρξ 20
 Ga 2, 16 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμον ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

1, 17 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρ- 21
 τυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ 22
 θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας.
 10, 12 οὐ γὰρ ἐστὶν διαστολή· ²³ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται 23
 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ 24
 1 Io 2, 2 τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο ὁ 25
 θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν
 τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρ-
 τημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιο- 26
 σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
 δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

IIoῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν 27
 Ga 2, 16 ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ δι- 28
 καιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμον. ²⁹ ἢ Ἰουδαίων 29
 Eph 4, 6 ὁ θεὸς μόνον; οὐχί καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἴπερ εἰς ὁ θεὸς 30
 ὁς δικαιοῦσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς
 πίστεως. ³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, 31
 ἀλλὰ νόμον ἰσχύνομεν.

IV.

Ipsa Abrahamus ex fide iustus. Gratia dei erga Abrahamum nondum
 circumcismus.

Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν 1
 κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, 2
 Gn 15, 6 ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ 3
 Ga 3, 6 Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ 4
 ἔργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφεί-
 λημα· ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα 5
 τὸν ἀσεβήν, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ 6
 καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογι-
 Ps 31(32), ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνο- 7
 1, 2 μίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· ⁸ μακάριος ἀνὴρ οὗ 8
 οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἁμαρτίαν. ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος 9
 1, 3 ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ·
 ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλο- 10
 γίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ'

22. εἰς παντας : add καὶ ἐπὶ παντας 25. διὰ τῆς πίστεως 26. πρὸς
 ἐνδειξιν 28. γὰρ : οὐν | πιστεῖ δικαιο. ἀνθρώπ. 29. οὐχι δε καὶ
 30. ἐπειπερ 31. ἰσχύνομεν

IV, 1. εὐρηκέναι: post ἀβρα. τ. πατέρα (sic s) ἡμῶν pon 2. τὸν θεόν
 4. τὸ ὀφείλημα 5. ἀσεβῇ 6. δαυιδ 8. ὡ οὐ μὴ 9. λεγομ. γὰρ ὅτι

- 11 ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημειῶν ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς Gn 17, 11
δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ
12 λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς
οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἔχουσιν
13 τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. ¹³ οὐ
γὰρ διὰ νόμον ἢ ἐπαγγελίᾳ τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, Gn 22, 17
etc
τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως.
14 ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήρ- Ga 3, 18
15 γηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται· οὐ δὲ
16 οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα
κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρ-
ματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, Ga 3, 9
17 ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα Gn 17, 5
πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ
ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα,
18 ¹⁸ ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἐστὶ τὸ σπέρμα Gn 15, 5
19 σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα
νεκρωμένον, ἐκατονταέτης πον ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς Gn 17, 17
20 μήτρας Κάρας· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη
τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ,
21 ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπηγγέλται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. Io 9, 24
22 ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' Gn 15, 6
24 αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει
λογίζεσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
25 ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὅς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν Es 53, 12
καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

Salus iustorum ex fide. Christus pro nobis et mortuus est et vivit. Ut per
Adamum mors, ita per Christum vita.

- 1 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν
2 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγω- Eph 2, 13
3, 12
γὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, 1 Pe 5, 12
3 καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις Ia 1, 3
4 ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ
5 ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχίνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκ-
6 τος ἡμῶν. ⁶ ἔτι γὰρ Χριστός, ὢντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ

11. λογισθ. και αυτοις | την δικαιοσυνην 12. της εν τη ακροβ. 13. του
κοσμου 15. ου γαρ ουκ 19. ου κατενοησε | ε κ ηδη νεκρωμ.

V, 1. εχομεν 3. καυχωμενοι 6. om ετι σε

καιρὸν ὑπὲρ ἁσεβῶν ἀπέθανεν· ⁷ μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ⁷
ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀπο-
θανεῖν· ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ⁸
ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν·
⁹ πολλῶ ὄν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθη- ⁹
σόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλ- ¹⁰
λάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον
καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, ¹¹ οὐ μόνον δέ, ¹¹
ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

Co 5, 21 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν ¹²
κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως
εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἡμαρ-
4, 15 τον· ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἁμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἁμαρτία δὲ οὐκ ¹³
ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου· ¹⁴ ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ ¹⁴
1 Co 15, 45 Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἁμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ
ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλον-
τος. ¹⁵ ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ ¹⁵
γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ
μᾶλλον ἢ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀν-
θρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ καὶ ¹⁶
οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἁμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ
ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων
εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ¹⁷
ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεΐαν τῆς
χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ
1 Co 15, 22 βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ Ἀρα οὖν ὡς δι' ¹⁸
ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕ-
τως καὶ δι' ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιο-
σιν ζωῆς· ¹⁹ ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ¹⁹
ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς
Ga 3, 19 τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ νόμος δὲ παρ- ²⁰
εἰσῆλθεν ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ
ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ²¹
ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιο-
σύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

VI.

Per Christum vitam nactis a peccato abstinendum; vindicatis in veram
libertatem serviendum deo.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεο- ¹
νάσῃ; ² μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ²

7. μολις : κ* μογισ 13. κ* ἐνελογεῖτο, κα ἐλλογεται 14. ἀλλ | μωσσεωσ

18. ως δι ενοσ : κ* add ανθρωπου

VI, 1. κ επιμενουμεν, ε επιμενουμεν

- 3 ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χρι- Ga 3, 21
 4 στὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφη- Col 2, 12
 5 μεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ
 ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως
 6 καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι
 γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Phil 3, 10
 7 ἀναστάσεως ἐσόμεθα, ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν Eph 4, 22
 ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
 8 τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδι-
 9 καίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, ² Ti 2, 11
 9 πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς
 ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
 10 κυριεύει. ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ
 11 δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι
 νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 12 ¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σῶματι εἰς
 13 τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ ¹⁹
 μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυ-
 14 τοὺς τῷ θεῷ ὥσει ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα
 15 δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ Ga 5, 18
 ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.
 15 Τί οὖν; ἁμαρτησώμεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
 16 χάριν; μὴ γένοιτο. ¹⁶ οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δου-
 17 λους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ᾧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς Io 8, 34
 17 θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε
 δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδό-
 18 θητε τύπον διδαχῆς, ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας 1 Co 7, 22
 19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπων λέγω διὰ τὴν ἀσθέ-
 13 νειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν
 14 δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
 παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
 20 ²⁰ ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
 21 ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ ^{8, 6} Phil 3, 19
 22 γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
 ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς 1 Pe 1, 9
 23 ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
 ἁμαρτίας θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

8. συζησομεν 11. ειναι : post νεκρ. μεν | εν χρι. ιησουν : ε κ add τω κυριω ημων 12. υπακ. αυτη εν ταις επιθυμiais αυτου 13. ωσει : ως 14. κ* ουκετι κυρι. | αλλ 15. αμαρτησομεν 18. δε : κ* ουν 21. τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχ.;

VII.

Lege mortua Christo obstricti sumus. Lex sancta ex imbecillitate hominum mors facta. Caro rationi repugnans. Homo peccati servus.

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ ¹
¹ Co 7, 39 νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ² ἡ γὰρ ὑπ- ²
 ἀνδρος γυνή τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ³
 ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ ἄρα οὖν ζῶντος ³
 τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ⁴
 ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι ⁴
 αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ ὥστε, ἀδελφοί μου, ⁴
 καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ⁵
 εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρπο- ⁵
 φορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα ⁵
 τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν ⁶
 εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ ⁶
² Co 3, 6 τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ⁷
 ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ⁷
 ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω οἱ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ⁷
 ἤδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λα- ⁸
 βούσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατηργάσατο ἐν ἡμοῖς πᾶσαν ⁹
^{4, 15, 22} ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς ⁹
 νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ ¹⁰
 δὲ ἀπέθανον καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολή ἡ εἰς ζώην, αὕτη εἰς θάνα- ¹¹
 τον. ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβούσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξη- ¹¹
 πάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, ¹²
 καὶ ἡ ἐντολή ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ τὸ οὖν ἀγαθὸν ἡμοῖς ¹³
 ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, ¹⁴
 διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ¹⁴
 ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν ¹⁴
 γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σάρκινός εἰμι, πεπρα- ¹⁵
¹⁹ μένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· ¹⁵
 οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ¹⁶
²⁰ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ ¹⁷
 οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἡμοῖς ἁμαρτία. ¹⁸
¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἡμοῖς, τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί μου, ¹⁸
 ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ ¹⁹
¹⁵ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν ¹⁹
¹⁷ τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ ²⁰

VII, 2. του νομου : 5^e om per errorem 4. και υμεις : κ ante αδελφ.
 μου 6. 5^e αποθανοντος sine teste 8. 5 κ κατειργασατο 13. εγενετο :
 γεγονε 14. σαρκικος 15. κ αλλα ο 16. συμφη. 17. αλλ | οικουσα
 18. ου : ουκ ευρισκω 19. αλλ

21 κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. ²¹ εὗρίσκω
 ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλonti ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ
 22 κακὸν παράκειται· ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ
 23 τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν
 μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτί-
 ζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.
 24 ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος
 25 τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ^{1 Co 15, 57}
 κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῦ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ
 δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας.

VIII.

Caro et lex atque spiritus Christi vivificans. Filiis dei omne malum leve.
 Creatura gemens. Spiritus preces regens. Nihil nos a Christo separat
 patrono nostro.

1 2 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ² ὁ γὰρ
 νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέν σε
 3 ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνα-
 τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθέnei διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἐαυτοῦ ^{Phil 2, 7}
 υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας
 4 κατέκρινεν τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
 νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ
 5 κατὰ πνεῦμα. ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρο-
 6 νοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος· ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα
 τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ
 7 εἰρήνη. ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ
 8 νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ οἱ δὲ ἐν
 9 σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. ⁹ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν ^{1 Co 3, 16}
 σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ
 10 τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ
 Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν, τὸ δὲ
 11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος
 τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χρι- ^{1 Co 6, 11}
 στὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσῃ καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ^{2 Co 4, 14}
 ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφείλεται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ
 13 σάρκα ζῆν. ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν·
 εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ^{Ga 5, 18}
 14 15 ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ. ¹⁵ οὐ ^{2 Ti 1, 7}

20. ἀλλ 23. με τω νομῳ 25. κα χαρις δε τω, ε κα* ευχαριστω τω |
 τω μεν νοῦ

VIII, 1. εν χρ. ιησυν : add μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα
 πνευμα 2. σε : με 9. ἀλλ 10. δι αμαρτ. 11. τον ιησουν : om τον | χριστ.
 ιησουν : τον χριστον | εκ νεκρων : ante ζωοποιησει pon | κα om και | ε (non
 εε) δια το ενοικουν αυτου πνευμα 14. ε εισιν υιοι θεου, κα υι. θε. εισ.

Ga 4, 6 γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλίας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. 16 αὐτὸ τὸ 16 πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ.
Ga 4, 7 17 εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἶπερ συνπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ 18 πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. 19 ἡ γὰρ 19 ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. 20 τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἑκούσα, 20 ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι 21 διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις 21 ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλίας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22 οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα 22 ἡ κτίσις συνστενάζει καὶ στενάζει ἄχρι τοῦ νῦν· 23 οὐ μόνον δέ, 23 ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ
2 Co 5, 2 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς 24 δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. 25
Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθε- 26 νείᾳ ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὼς οὐκ οἶδαμεν,
34 ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· 27 ὁ δὲ ἐρανῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος- 27 τος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. 28 οἶδαμεν δὲ ὅτι 28 τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 ὅτι οὗς προέγνω, καὶ προώρισεν συμ- 29 μῶρφους τῆς εἰκόνης τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· 30 οὗς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ 30 ἐκάλεσεν· καὶ οὗς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὗς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' 31 ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν 32 πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; 33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων· 33
1 Pe 3, 22 34 τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ 34 ἐγερεθείς, ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις 35 ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μά-
Ps 43(44), 23 36 χαιρα; 36 καθὼς γέγραπται ὅτι ἕνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν 36
2 Co 4, 11

15. δουλειας | αλλ 16. συμμαρτ. 17. συγκληρονο. | συμπασχ. 20. επ
ελπιδι 21. οτι | δουλειας 22. συστεναζ. 23. εχοντες και ημεεις αυτοι
24. τι και : κ* om τι | ελπίζει : κ* υπομενει 26. ταις ασθενειαις | αλλ |
υπερεντυγχανει : add υπερ ημων 27. ερευνων 29. κ* συμμορφ.
32. αλλ 34. χριστος sine ιησουσ | μαλλ. δε : add και | εγερεθεις : κ* add
εκ νεκρων | ος και εστιν 35. του χριστου : κ του θεου 36. ενεκα

37 ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις
 38 πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ πέπεισμαι
 γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε
 39 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις ³⁹ οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος
 οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης ³⁵
 τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

De Israele dolor. Dei promissa stant. Vera proles Abrahami. Libera
 dei gratia. Pharaō. Figuli imago. Vaticinia in electos dei et Israelē.

1 Ἀληθεῖαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συνημαρτυροῦσης ¹ Ti 2, 7
 2 μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί ἐστιν
 3 μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ ἠυχόμην γὰρ
 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
 4 μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλεῖται,
 ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ
 5 ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρι-
 στοῦς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς
 6 αἰῶνας, ἀμήν. ⁶ Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ^{1, 25}
 7 οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ. ⁷ οὐδ' ὅτι εἰσὶν
 σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοὶ ^{Gn 21, 12}
 8 σπέρμα. ⁸ τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ
 9 θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγ- ^{Ga 4, 28}
 γελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι ^{Gn 18, 20}
 10 καὶ ἔσται τῇ Κάθρα υἱός. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ^{Gn 25, 21}
 11 ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ
 γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ'
 ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ κα-
 12 λούντος, ¹² ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μεῖζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι,
 13 ¹³ καθὼς γέγραπται· τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα. ^{Gn 25, 23}
 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο. ^{Mal 1, 2, 3}
 15 ¹⁵ τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ^{Ex 33, 19}
 16 ἂν οἰκτιρώ. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,
 17 ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραὼ ὅτι ^{Ex 9, 16}
 εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν
 18 μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ¹⁸ ἄρα ^{Ex 1, 3}
 19 οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ Ἐρεῖς μοι οὖν· τί
 20 ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλῇματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ
 ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ^{Es 45, 9}
 21 ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ ^{29, 6}

38. οὔτε δυνάμεις : ante οὐτ. ἐνεστ. οὐτ. μελλ. pon

IX, 1. συμμαρτ. 3. κ εἰν. αναθ. αυτ. εγω, ε αυτ. εγω αναθ. ειν.
 4. ισραηλται 7. (non item v. 10) κ* ισακ 11. φαυλον : κακον | του
 θεου προθεσις 12. ερρηθη 15. τω γαρ μωση 16. ελεουντος 19. ουν
 μοι | τι ουν ετι | ε* om γαρ 20. μενονγγ. ω ανθρ.

ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φεράματος ποιῆσαι ὁ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὁ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ²² ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ ²³ σκευῇ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ²⁴ ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἔθνων, ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ ²⁵ ^{Hos 2, 25} Ὡσὲν λέγει· καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ^{Hos 1, 10} ἡγαπημένην ἡγαπημένην, ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη ²⁶ αὐτοῖς· οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. ^{Es 10, 22 s} ²⁷ Ἡσαΐας δὲ κραζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν ²⁷ υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται. ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ ²⁸ τῆς γῆς. ^{Es 1, 9} ²⁹ καὶ καθὼς προεῖρκεν Ἡσαΐας· εἰ μὴ κύριος Καβαὼθ ²⁹ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Ὀδομα ἃν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἃν ὁμοιωθήμεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην ³⁰ κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως, ³¹ Ἰσραὴλ ³¹ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διατί; ³² ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ ^{Es 8, 14.} προσκόμματος, ^{28, 16} ³³ καθὼς γέγραπται· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον ³³ ^{10, 11} προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

X.

Iudaei negantes Christo fidem. Vera fide omnes servantur. Vaticinia de Iudaeis ac gentibus.

Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις ¹ πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ² ^{Phi 3, 8} ὅτι ζηλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν· ³ ἀγνοοῦντες γὰρ ³ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. ⁴ τέλος γὰρ ⁴ νόμον Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ⁵ Μωϋσῆς ⁵ γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ^{Lv 18, 5} ^{Gal 3, 1} ζήσεται ἐν αὐτῇ. ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· μὴ ⁶ ^{Dt 30, 11-14} εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ⁷ ἢ· τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; ⁸

26. κ* τοπω ω ερρ. | ερρηθη 27. καταλειμμα 28. συντεμνων : add εν δικαιοσυνη, οτι λογον συντεμνημενον 29. εγκατελ. 31. εις νομον : add δικαιοσυνησ 32. εξ εργαων : add νομου | προσεκοψ. γαρ 33. και πασ ο πιστ.

X, 1. η δεση. η προς | υπερ αυτων : νπ. του ισραηλ | εστιν εις σωτηριαν 5. μωσησ | οτι : post νομου | εκ του νομου | ο ποιησας : add αυτα | εν αυτη : εν αυτοις 6. ε* om τη

- ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
 9 σου· τοῦτ' ἐστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν
 ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
 τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
 10 ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται
 11 εἰς σωτηρίαν. ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ ^{9, 33}
 12 οὐ κατασχνθήσεται. ¹² οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ ^{Es 28, 16}
 Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντα τοὺς ^{3, 22}
 13 ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα ^{Isaiah 2, 32}
 14 κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ πᾶς οὖν ἐπικαλέσωνται εἰς ὃν οὐκ ἐπί- ^{Act 2, 21}
 στευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὗ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούονται
 15 χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν;
 καθὼς γέγραπται· ὥς ὡραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ^{Es 52, 7}
 ἀγαθά.
 16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ ^{Es 53, 1}
 17 λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ^{Lu 12, 38}
 18 ἀκοῆς, ἢ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ^{Ps 18 (19), 5}
 ἤκουσαν; μενοῦνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν,
 19 καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ ἀλλὰ
 λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζη-
 λῶσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ^{Dt 32, 21}
 20 ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ^{Es 65, 1}
 21 ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ
 λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ^{Es 65, 2}
 ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI.

Iudaeorum pars electi, pars reiecti. Incredulitas Iudaeorum salus gentium
 exstitit; sed manet salus et ipsum Israel.

- 1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· ^{Ps 93 (94), 14}
 καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλῆιτος εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς
 2 Βενιαμίν. ² οὐκ ἀπόσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.
 ἢ οὐκ οἶδατε ἐν Ἠλεῖά τί λέγει ἡ γραφή, ὥς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
 3 κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; ³ κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, τὰ ^{1 Rg 19, 10}
 θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦ-
 4 σιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλι-
 πον ἐμαυτῷ ἑπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ ^{1 Rg 19, 18}
 5 τῇ Βάαλ. ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν

14. επικαλεσονται | πιστευσουσιν | ε ακουσουσιν, κς ακουσωσιν 15. κη-
 ρυξουσιν | των ευαγγελιζομενων ειρηνην των ευαγγελιζομενων τα
 (κς om) αγαθα 17. χριστου : θεου 19. μη ουκ εγνω ισραηλ | μωσησ |
 επι εθνει

XI, 1. τον λα. αυτου : κς add ον προεγνω | ισραηλιτης | βενιαμιν
 2. ε κ ηλια | ισραηλ : ε κ* add λεγων 3. και τα θυσιαστηρ.

χάριτος γέγονεν· ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις ⁶
οὐκέτι γίνεται χάρις. ⁷ Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραήλ, τοῦτο οὐκ ἐπ- ⁷
^{DI 29, 4} ^{9 29, 11} ἔτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ⁸ κα- ⁸
θάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
^{68(69),} ²³ σήμερον ἡμέρας. ⁹ καὶ Δαυεὶδ λέγει· γεννηθήτω ἡ τράπεζα αὐ- ⁹
τῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀντα-
πόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ ¹⁰
βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύνκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπαισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ ¹¹
^{10, 19} αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώ-
σαι αὐτούς. ¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ ¹²
τὸ ἡτήρημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
αὐτῶν. ¹³ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ ¹³
ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἴπωσ παρα- ¹⁴
ζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ¹⁵
ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ
ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ¹⁶
ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι.

Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ¹⁷
ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίξης τῆς πύ-
κτητος τῆς ἐλαίας ἐγένον, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ ¹⁸
κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάξεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ ἐρεῖς ¹⁹
οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. ²⁰ καλῶς· τῇ ²⁰
ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ
φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων ²¹
οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ²²
ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ
χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκο-
πήσῃ. ²³ κἀκεῖνοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμένωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεν- ²³
^{14, 4} τρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι αὐ-
τούς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπησ ἀγριελαίου καὶ ²⁴
παρὰ φύσιν ἐνκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι
οἱ κατὰ φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ²⁵
ἵνα μὴ ᾔτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πῶρως ἀπὸ μέρους τῷ
Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρισ οὐ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέληθ, ²⁶ καὶ ²⁶

6. ουκετ. γιν. χαρις : add ει δε εξ εργων, ουκετι εστι χαρις, επει το
εργον ουκετι εστιν εργον 7. τουτο : τουτον 8. καθωσ γεγρ. 9. δαυιδ
10. συγκαμψον 13. υμιν γαρ | μεν ουν : om ουν 15. προσληψις
17. συγκαινωνος | της ριζ. και της 18. αλλ 19. οι κλαδοι | ενκεντρ.
20. υψηλοφρονει 21. μηπως ουδε σου φεισεται 22. αποτομιαν |
χρηστοτητα | θεου sec : om | επιμεινῃς 23. και εκεινοι | επιμεινωσι |
ενκεντρ. bis 24. ενκεντρισθ. 25. κ ου θελω γαρ

οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἤξει ἐκ Σιών ὁ ^{Es 59, 20}
 27 ὀνόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακωβ. ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ^{Ier 31, 33}
 ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.
 28 ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν
 29 ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα
 30 καὶ ἡ κλήσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ
 31 θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ³¹ οὕτως καὶ οὗτοι
 νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν·
 32 ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθείαν ἵνα τοὺς ^{Gal 3, 22}
 33 πάντας ἐλεήσῃ. ³³ Ὡς βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
 θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ^{Es 40, 13}
 34 ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ
 35 ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ^{Iob 41, 2}
 36 ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ ^(Es 40, 14)
 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ^{1 Co 8, 6}
 Col 1, 16
 16, 27

XII.

Sancte vivendum gratiaeque donis recte utendum. Amori, modestiae, mansuetudini studendum.

- 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ θεοῦ,
 παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ ἐν-
 2 ρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· ² καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ
 αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς
 τὸ δοκιμᾶζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ ^{Eph 5, 10}
 3 ἐνάρεστον καὶ τέλειον. ³ λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης
 μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,
 ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν ^{1 Co 7, 17}
 4 μέτρον πίστεως. ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ^{1 Co 12, 12}
 5 ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, ⁵ οὕτως οἱ ^{2 Co 12, 12}
 πολλοὶ ἐν σῳμᾷ ἑσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη, ^{Eph 4, 25}
 6 ⁶ ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διὰ-
 7 φορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε
 διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·
 8 ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδόνς ἐν ἀπλό-
 τητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.
 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστρυφόντες τὸ πονηρὸν, κολλώ-
 10 μενοι τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ
 11 τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύ- ^{14, 18}
 12 ματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ ^{16, 13}
 13 θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρείαις ^{Col 4, 2}

26. καὶ ἀποστρέψει 30. κ* om versum, suppl^a | ὡσπ. γὰρ : add καὶ

31. κ* om αὐτοὶ | νυν sec : om 33. ἀνεξεραύνητα

XII, 1. εναρεστ. τῷ θεῷ 2. συσχηματ. | τοῦ νοός : add ὑμῶν
 4. μέλη πολλὰ 5. το δε : ο δε 8. κ προϊστανομενος 11. τῷ κυρίῳ :
 ε (non ες) τ. καιρῷ

τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογεῖτε ¹⁴
^{Mt 5, 41} ^{1 Co 4, 12} τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν ¹⁵
^{15, 5} μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλή- ¹⁶
^{2 Co 8, 21} ^{Prov 3, 4} λους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
¹⁷ συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ μηδενὶ κα- ¹⁷
¹⁸ κὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ¹⁸
¹⁸ ἀνθρώπων, ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων ¹⁸
¹⁹ εἰρηνεύοντες, ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε ¹⁹
²⁰ τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, ²⁰
²⁰ λέγει κύριος. ²⁰ ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ²⁰
²¹ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποίῳν ἄνθρωπος πυρὸς ²¹
²¹ σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικᾷ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ²¹
²¹ ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

Magistratibus parendum, suum cuique amanter tribuendum, vigilandum.

^{1 Pe 2, 13s} Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ¹
² ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι ²
³ εἰσὶν. ³ ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ δια- ³
⁴ ταγῇ ἀνθεστήκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμφονται. ⁴
⁵ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ ⁵
⁶ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, ⁶
⁷ καὶ ἔξεως ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· ⁷ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς ⁷
⁸ τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν ⁸
⁹ μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ ⁹
¹⁰ τὸ κακὸν πρᾶσσοντι. ¹⁰ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ ¹⁰
¹¹ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ¹¹ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ¹¹
¹² φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσ- ¹²
¹³ καρτεροῦντες. ¹³ ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν ¹³
¹⁴ τιμὴν τὴν τιμὴν. ¹⁴ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ¹⁴
¹⁵ ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ¹⁵ τὸ γὰρ ¹⁵
¹⁶ οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ ¹⁶
¹⁷ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· ¹⁷
¹⁸ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁸ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον ¹⁸
¹⁹ κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹⁹ Καὶ ¹⁹
²⁰ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· ²⁰
²¹ νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ²¹ ἡ νῦν ²¹

15. καὶ κλαίειν 20. ἀλλὰ (κ ἀλλ) εαν : εαν ουν

XIII, 1. εἰ μὴ ἀπο θεοῦ | αἱ δε ουσαι : add ἐξουσαι | ὑπο του θεου 2. ληφονται 3. των αγαθων εργαων αλλα των κακων 4. κ* εἰς οργην εκδικ. 7. αποδοτε : add ουν 8. κ* οφιλοντες | αγαπαν αλληλους 9. ου κλεψεις : ε κ add ου ψευδομαρτυρησεις | εἰ τις ετερα : κ* add εστιν | τουτω τω λογω | ως εαυτον 11. ημας ηδη εξ υπνου

προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ
 13 σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὥς ἐν ἡμέρᾳ
 εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις
 14 καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον ^{Gal 3, 27}
 Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιήσθε εἰς ἐπι-
 θυμίαν.

XIV.

De ciborum dierumque usu. Imbecillis parcendum. Cavenda offensio
 in ciborum ac dierum usu. Non temere iudicandum. Sequenda conscientia.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς δια- ^{15, 1. 7}
 2 κρίσεις διαλογισμῶν. ² ὃς μὲν πιστεύει φραγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθε-
 3 νῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω.
 ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν ^{15, 7}
 4 προσελάβετο. ⁴ σὺν τίς εἰ ὁ κρινῶν ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ ^{14, 10}
 κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος ^{11, 23}
 5 στήσαι αὐτόν. ⁵ ὃς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ
 6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοὶ πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ
 φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,
 εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ
 7 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς
 8 ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ⁸ ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν. ἐάν τε οὖν ζῶμεν ἐάν
 9 τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ^{2 Co 5, 15}
 10 ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ σὺν ^{1 Th 4, 14}
 δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺν τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν ^{14, 4}
 11 σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. ¹¹ γέγραπται ^{2 Co 5, 10}
 γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα ^{Es 45, 23}
 12 γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ^{Phi 2, 10 s}
 ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.

Mt 12, 36

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον,
 14 τὸ μὴ τιθεῖναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ ²⁰
 15 λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρωμα
 ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ ^{1 Co 8, 11}
 16 βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ
 17 βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία ^{1 Co 8, 8}
 τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ
 18 ἐν πνεύματι ἀγίῳ· ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐά-

12. ε και ενδυσωμεθα, κ* om copulam 14. ε κ αλλ

XIV, 3. και ο μη εσθι. 4. δυνατος γαρ εστιν ο θεος στ. αυτ.
 5. om γαρ 6. κυριω φρονει: add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω
 ου φρονει | om και ante ο εσθιων 8. κ τω κυριω αποθνησκωμεν
 9. χριστ. και απεθα. και ανεστη και ανεζησεν 10. τω βημα. του χρι-
 στου 15. ει γαρ: ει δε 18. εν τουτοις

ρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς 19
 εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ 20
 Tit 1, 15 ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ,
 ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ κα- 21
 1 Co 8, 13 λὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
 σου προσκόπτει. ²² σὺ πίστιν ἢ ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
 τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἐάντων ἐν ᾧ δοκιμάζει. ²³ ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν
 δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἐστίν.

XV.

Concordiae studendum mutuique amoris officiis. De epistulae severitate.
 Paulus Romanos visurus. De collecta Hierosolymam perferenda ac peri-
 culo imminente.

^{14, 1} Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνά- 1
 των βαστάζειν καὶ μὴ ἐαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλη- 2
 σίῳ ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· ³ καὶ γὰρ ὁ Χρι- 3
 Ps 68 (69), 10 στὸς οὐχ ἐαυτῷ ἤρσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ
 τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁴ ὅσα γὰρ προεγράφη, 4
 εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ
 διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ 5
 θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῶκε ὑμῖν τὸ αὐτὸ
 φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν 6
 ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
^{14, 1} Χριστοῦ. ⁷ διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χρι- 7
 στὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ Χρι- 8
 στὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ
 2Sm 22, 50 Ps 117 (118), 50 βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους 9
 δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι
 Dt 32, 43 σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· 10
 Ps 116 (117), 1 εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· αἰνεῖτε 11
 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ
 Es 11, 10 Mt 12, 21 λαοί. ¹² καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαὶ καὶ 12
 ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ ὁ δὲ 13
 θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρῶσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν
 τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει
 πνεύματος ἀγίου.

19. διώκομεν 20. κ* απολλυε | καθαρα : κc add τοις καθαροις
 21. προσκοπτει : κ* λυπειται, praetereaue ε add η σκανδαλιζεται η
 ασθενει 22. ην χεις : om ην | ε (non εc) κατ. σαντον | κ* om ενωπ. τ.
 Θεον (suppla)

XV, 2. εκαστος : add γαρ | εις το αγαθον : κ* om (suppla) 3. επεπε-
 σον 4. εγραφη : προεγραφ. | om δια sec 5. κ κατ. ιησουν χριστον
 7. υμας : ημας | om του 8. γαρ : δε | χριστον : ιησουν χριστ. 9. εν
 εθνεσιν : κc add κυριε 11. τον κυριον παντα τα εθν. | επαινεσατε
 12. κ λεγει ησαι. | κ ανιστανομενος

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης τῆς
15 γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ
ἔγραψα ὑμῖν, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμνηστικῶς ὑμᾶς διὰ τὴν
16 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν
Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ,
ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἔθνων εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν
17 πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ
18 πρὸς τὸν θεόν. ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὧν οὐ κατεργάσατο
19 Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἔθνων, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνά-
μει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ, ὥστε με
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι
20 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγ-
γελῆζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον
21 θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀνηγγέλη Es 52, 15
περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.
22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς,
23 ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν Act 19, 21
24 δὲ ἔχων τοῦ ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν, ²⁴ ὥς ἂν πο-
ρευομαι εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ²⁵
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ
25 μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακο- Act 20, 16
26 νῶν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ ἡνδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοι- 21, 17
νωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν 1 Co 16, 1
27 Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ ἡνδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἶσιν αὐτῶν· εἰ 2 Co 8, 9
γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν 1 Co 9, 11
28 καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτε-
λέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτου, ἀπελεύσομαι
29 δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν ²⁴
30 πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγά- Col 4, 12
πης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς
31 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν
τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος
32 τοῖς ἁγίοις γένηται, ³² ἵνα ἔλθὼν ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή-
33 ματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης
μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

14. om τησ post πασης 15. εγρα. νμιν : add αδελφοι | υπο του θεου
16. ιησου χριστου 17. s κ om την | om τον ante θεον 18. κς τολμω |
τι : ante ὧν pon 24. ως εαν | σπανιαν : add ελευσομαι προς υμας
25. κ* διακονησων 26. ευδοκησαν 27. ευδοκησαν | οφ. αυτων εισιν
28. την σπανιαν 29. χριστου : του ευαγγελιου του χριστ. 31. και ινα
η διακ. | γηνεται τοις αγιοις 32. ινα εν χαρα ελθω posteaque και
συναναπ. | θεου : κ* ιησου χριστου

XVI.

Phoebe commendatur. Salutationes variae. Vitanda dissidia. Doxologia.

Ἐνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὖσαν διάκο- 1
νον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδεξῆσθε 2
ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
χρηζῇ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ
ἐμοῦ αὐτοῦ.

Act 18, 2 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν 3
Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχη- 4
λον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5
I Co 16, 19. 15 Ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητὸν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς
Ἀσίας εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπία- 6
σεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγε- 7
νεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς
ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε 8
Ἀμπλίαν τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν 9
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Σταχὴν τὸν ἀγαπητὸν μου.
¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε 10
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρωδίανα τὸν συγ- 11
γενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυ-
ρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας 12
ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπία-
σεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ 13
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, Φλέ- 14
γοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελ-
φούς· ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν 15
ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας
ἀγίους. ¹⁶ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπάζονται 16
ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστα- 17
σίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποι-
οῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ 18
Phil 3, 19 ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς
χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀνάντων.
¹⁹ ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντα ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, 19
θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ

XVI, 1. κεγχρεαῖς 2. κ. γεν. καὶ αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ, 5. γεν. καὶ
αὐτοῦ ἐμοῦ 3. πρισκυλλαν 5. ασιαν: ἀχαΐαν 6. εἰς ἡμᾶς 7. κ* om
οἱ | γενοσιν 8. ἀμπλιαν 11. 5 et 5^e 1624. 1633. Ἡρωδιωνα 12. κ
τρυφεναν 14. ἀσύνκριτ. | ἔρμαν πατροβ. ἐρμην 16. om πασαι 17. ἐκ-
κλινετε 18. κυρίῳ ἡμῶν ἰησοῦ χριστῷ 19. χαίρω οὖν το ἐφ ὑμῖν |
σοφονο: 5 κ add μεν.

20 κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάξεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος ^{Act 13, 1} ^{17, 5}

22 καὶ Ἰάσων καὶ Κωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι ^{20, 4}

23 ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπά- ^{Act 20, 4} ^{19, 32}

ζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπά- ^{1 Co 1, 14} ^{2 Ti 4, 20}

ζεται ὑμᾶς Ἑραστὸς ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

25 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου ^{Iud 24 s} ^{Eph 3, 20s}

καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου

26 χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένον, ²⁶ φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε

γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν

27 πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῳ σοφῷ θεῷ, ^{1 Ti 1, 17} ^{11, 36 etc}

διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α.

I.

Salutatio. Gratiarum actio pro Corinthiorum fide. Abiiciendae factiones.

Salus per Christum parata non nititur humana sapientia aut arte.

1 Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος ^{2 Co 1, 1}

2 θεοῦ καὶ Κωσθένης ὁ ἀδελφός ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ^{Act 18, 17}

ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν

πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- ^{Ro 1, 7 etc}

3 στοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη

4 Ἐὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι

5 τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλου-

6 τίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ ^{2 Co 8, 1}

7 μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὕστε-

8 τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὅς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως ^{1 Th 5, 23s}

τέλους ἀνεκκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-

9 στοῦ. ⁹ πιστὸς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

20. ιησουν : add χριστου | μεθ' υμων : sc add αμην 21. ασπαζονται
23. και της εκκλη. ολης 24. η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου
μετα παντων υμων* αμην. 25. το κηρυγμα : κ* κυριου 27. των
αιωνων : om

* s η προς τους κορινθιους επιστολη πρωτη, sc παυλου του απο-
στολου η προς κορινθιους επιστ. πρωτη

I, 1. s κ ιησου χριστου 2. αυτων τε και 4. κ* om μου

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου 10
 Phil 2, 2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ἢ ἐν
 ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ
 αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἔδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ 11
 3, 4 τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος 12
 ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ,
 ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἔσταν- 13
 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχα- 14
 Act 18, 8 ριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ¹⁵ ἵνα 15
 Ro 16, 23 μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ 16
 16, 15 καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα·
¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλén με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, 17
 οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγον, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
 23, 24 ¹⁸ ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία 18
 2 Co 2, 15 ἔστιν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἔστιν. ¹⁹ γέγραπται 19
 Es 29, 14 γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν
 ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ 20
 αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς 21
 σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγμα-
 τος σώσαι τοὺς πιστεύοντας· ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα 22
 αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν 23
 Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μω-
 ρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρι- 24
 στὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ 25
 σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἔστιν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυ-
 ρότερον τῶν ἀνθρώπων. ²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, 26
 ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί,
 οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ 27
 θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
 ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ 28
 κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα
 Eph 2, 9 τὰ ὄντα καταργήσῃ, ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον 29
 τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγε- 30
 νήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμὸς καὶ
 Jer 9, 23 ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ 31
 2 Co 10, 17 καυχάσθῃ.

14. ευχαριστω : add τω θεω | κρισπον : κ* πρισκον 15. εβαπτισα
 17. αλλ 20. συζητητ. | του κοσμου : add τουτου 22. σημειον 23. εθνε-
 σιν : ελλησι 25. ισχυρ. τ. ανθρω. εστι 27. τουσ σοφ. καταισχ.
 28. αγενη : κ* ασθενη | και τα μη οντ. 29. sc 1624. 1633. καυχησεται |
 του θεου : αυτου 30. ημιν σοφια

II.

Christi doctrina simplex, sed caelesti plena vi et spiritu, nec humane sed spiritu iudicanda.

- 1 Καὶ γὰρ ἔλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν
 2 λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. ² οὐ
 γὰρ ἔκρινα εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
 3 ἐσταυρωμένον. ³ καὶ γὰρ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ
 4 πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά ¹³
 μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος
 5 καὶ δυνάμει, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ^{1 Th 1, 5}
 ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.
 6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶ-
 νος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
 7 μένων. ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκε- ^{Eph 3, 5}
 κρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ^{Ro 16, 25}
 8 ἡμῶν, ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ
 9 γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ⁹ ἀλλὰ ^{Es 64, 4}
 καθὼς γέγραπται· ὁ φθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν
 καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὃ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς
 10 ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύ-
 ματος. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.
 11 ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
 τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν ^{Mt 11, 27}
 12 εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου
 ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ
 13 τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν, ¹³ ὃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς
 ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευ-
 14 ματικοῖς πνευματικὰ συνηκρίνοντες. ¹⁴ ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ
 δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ ^{1o 14,}
 15 οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ ὁ δὲ πνευ-
 ματικὸς ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
 16 ¹⁶ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν ^{Es 40, 13}
 Χριστοῦ ἔχομεν. ^{Ro 11, 34}

III.

Corinthiorum imbecillitas dissidiis conspicua. Unus Christus fundamentum, Christiani templum dei. Sapientia mundi.

- 1 Καὶ γὰρ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς ^{He 5, 12}
 2 ἀλλ' ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. ² γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, ^{1 Pe 2, 2}
 οὐ βρῶμα· οὕτω γὰρ ἐδύνασθε· ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε·

II, 1. μαρτυριον: κ* μυστηριον 2. εκρινα: add του 3. και εγω
 4. ανθρωπινη σοφια 7. σοφιαν θεου 10. ο θεος απεκαλυψ. | δια
 τ. πνευμ.: add αυτου | ερευνη 11. εγνωκεν: οιδεν 13. πνευματος: add
 αγιον | συγκριν. 15. κ* (non item a) om versum | ε κ* ανακρινει μεν

III, 1. και εγω | σαρκινοισ 2. και ου βρωμ. | ηδυνασθε | αλλ ουτε

^{1, 11 9} ^{11, 18} ^{Ga 5, 20} ^{2 Co 12, 20} ^{7, 17} ^{Ro 12, 3} ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐκ ⁴ ὅταν γὰρ λέγῃ ⁵ τις· ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλον, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἀνθρωποὶ ⁶ ἐστε; ⁷ τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς; τί δέ ἐστιν Παῦλος; διακονοὶ δι' ⁸ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. ⁹ ἐγὼ ἐφύτευσα, ¹⁰ Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἡύξανε· ¹¹ ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ¹² ἐστὶν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. ¹³ ὁ φυτεύων δὲ ¹⁴ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται ¹⁵ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. ¹⁶ θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, ¹⁷ θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

^{Eph 2, 20} Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφός ¹¹ ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ ¹² βλέπω πῶς ἐποικοδομεῖ. ¹³ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται ¹⁴ θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. ¹⁵ εἰ δέ ¹⁶ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους, ¹⁷ ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹⁸ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται· ¹⁹ ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου ²⁰ τὸ ἔργον ὅποιόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. ²¹ εἴ τις τὸ ²² ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· ²³ εἴ τις τὸ ²⁴ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως ²⁵ δὲ ὡς διὰ πυρός.

^{6, 19} ^{2 Co 6, 16} ^{Eph 2, 21} Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὲ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ ¹⁷ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; ¹⁸ εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦ- ¹⁹ τον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἷτινός ἐστε ὑμεῖς. ²⁰ Μηδεὶς ἐαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφός εἶναι ἐν ὑμῖν ²¹ ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. ²² ἡ ²³ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγρα- ²⁴ πται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφούς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ²⁵ καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι ²⁶ εἰσὶν μάταιοι. ²⁷ ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα ²⁸ γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²⁹ εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε ³⁰ κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, ³¹ πάντα ὑμῶν, ³² ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ. ³³

IV.

Ministri Christi. Paulus et quos generavit Corinthii. Timotheus Pauli praecursor.

¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρώπος ὡς ὑπηρετάς Χριστοῦ ² καὶ οἰκονόμος μυστηρίων θεοῦ. ³ ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς ⁴

3. ζήλ. κ. εἰς: add καὶ διχοστασίαι 4. οὐκ: ουκ | ἀνθρώποι: σαρκικοί
5. τι bis: τις | παυλ. et απολλ. hoc ordine | ἐστιν sec: om | ἀλλ ἡ διακονοί
6. ἀλλ 7. οὐτε sec: κ* ουδε 8. ληψεται 10. τρεθεικα 11. ησ. ο χριστ.
12. ἐπι τ. θεμελιον: add τουτον | χρυσον | αργυρον 13. κ om αυτο
14. μένει | επωκοδομησε | ληψεται 22. παντα νμων: add ἐστιν
IV, 2. ὧδε: ὁ δὲ | λοιπον: κ* (non item κ*) add τι | κ ζητεται

- 3 οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ³ ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν
 ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ
 4 ἐμαυτὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύννοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν
 5 τούτῳ δεδικαιώμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ ὥστε μὴ
 πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ
 κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν·
 καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ro 2, 29
- 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολ-
 λῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα Ro 12, 3
 7 μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φουσιῶσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ τίς γάρ σε
 διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι
 8 ὡς μὴ λαβών; ⁸ ἥδη κεκορυσμένοι ἐστέ· ἥδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς
 ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
 9 ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. ⁹ δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστό- Ro 8, 36
 λους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθη-
 10 μεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ
 Χριστόν, ἡμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ἡμεῖς δὲ
 11 ἰσχυροί· ἡμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας 2Co 11, 27s
 καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιζόμεμεν καὶ κολαφιζόμεθα
 12 καὶ ἀστατοῦμεν ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν·
 13 λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹³ δυσφημού-
 μενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν,
 πάντων περίφημα ἕως ἄρτι.
- 14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγα- 1The 2, 11
 15 πητιὺ νουθετῶν. ¹⁵ ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ,
 ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγ-
 16 γελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου 11, 1
Ga 4, 19
 17 γίνεσθε. ¹⁷ διὰ τοῦτο αὐτὸ ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου 16, 10
 τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς
 ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-
 18 κλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώ-
 19 θησάν τινες· ¹⁹ ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος 16, 7
1a 4, 15
 θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ
 20 τὴν δύναμιν· ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν
 21 δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ
 πνεύματί τε πραύτητος;

V.

Contra flagitiosum coniugium. Contra mala consortia.

- 1 Ὅλως ἀκονέται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἥτις
 2 οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναικὰ τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² καὶ Lv 18, 7
4. ο δε : κ* ο γαρ 6. ταυτα δε (κα) : κ* om δε | ε κα απολλω | υπερ ο |
 γεγραπται : add φρονειν 8. συμβασιλ. 9. δοκω γαρ : add οτι
 11. γυμνητενομεν 13. βλασφημουμενοι 14. νουθετω 17. om αυτο |
 τεκν. μου | om ιησου 21. ε κ πραοτητος

V, 1. εθνεσιν : add ονομαζεται

Col 2, 5 ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ
 τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἥδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν
 οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ
 συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς
^{1, 8} ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυ-
 Ga 5, 9 ρίου Ἰησοῦ. ⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ
 ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ⁷ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην,
 ἵνα ᾗτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
 ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ
 μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινίας
 καὶ ἀληθείας.

"Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ⁹
¹⁰ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ¹⁰
 καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου
 ἐξελεθῆν. ¹¹ νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἕάν τις ¹¹
 ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ
 λοιδορὸς ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² τί ¹²
 Dt 17, 7 γὰρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ τοὺς ¹³
 δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI.

Contra lites, inprimis coram exteris. Ipsorum corporum sanctitas Christianis
 colenda.

Τολμᾷ τις ὑμῶν προᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ¹
 ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ²
 ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
 ἀνάξιοι ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους ³
 κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἕαν ἔχητε, ⁴
 τοὺς ἔξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; ⁵ πρὸς ⁵
^{15, 34} ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἐνὶ ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὅς
 δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελ- ⁶
 φὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστον; ⁷ ἥδη μὲν ⁷
 ὅλως ἡττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. διὰ τί
 οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ⁸
 Ga 5, 21 ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ⁹ ἢ οὐκ ⁹
 Ro 1, 29ss
 Ga 5, 19ss οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλα-

2. εξαρθη | πραξας : ποιησας 3. ως απων 4. κυριου : add ημων |
 ιησου pri : ε κ add χριστου | ιησου sec : add χριστου 7. εκκαθαρατ. ονν |
 το πασχ. ημων : add υπερ ημων | σε εθνη 8. ειλικρινειας 10. και ου
 παντως | η αρπαξιν | οφειλετε 11. κς νυν | η̃ : ε (non σε) η̃ 12. γαρ
 μοι : add και | κ* (non α) κρινειτε 13. κρινει | και εξαρειτε

VI, 2. om η 5. ενι : εστιν | σοφος ουδε εις | κ* ανακριναι 7. ηδη
 μεν : add ονν | εν υμιν εστ. | κ κριμα 8. τουτο : ταυτα 9. βασιλ. θεου

νᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ
 10 οὔτε ἄρσενοκοῖται ¹⁰ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι,
 11 οὐ λοιδοροὶ, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ
 ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ
 ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ
 πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
 12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ^{10, 23}
 13 ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώ-
 ματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ
 ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
 14 τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον <sup>Ro 8, 11
2 Co 4, 14</sup>
 15 ἡγείρειν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ
 οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρα οὖν τὰ ^{12, 17}
 16 μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ
 οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν; ἔσονται γάρ, <sup>Gu 2, 24
Mt 19, 5
Ga 5, 31</sup>
 17 φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν
 18 πνεύμα ἐστιν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν
 ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματος ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς
 19 τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν <sup>3, 16
2 Co 6, 16</sup>
 ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ,
 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν; ²⁰ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῇ· δοξάσατε δὲ ^{7, 23}
 τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

De coniugio, caelibatu, viduitate, divortio, coniugio dispari. De circum-
 cisione. De servis. De virginibus. Continentia commendatur. Nupti et
 innupti. Filia nubilis.

1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπων γυναικὸς μὴ ἄπτε
 2 σθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἐχέτω,
 3 καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἐχέτω. ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφει-
 4 λὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ
 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
 5 ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ
 ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα ^{Ex 19, 15}
 σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ
 6 πειράξῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ
 7 λέγω κατὰ συνγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ θέλω δὲ πάντα

10. ουτε μεθυσοι | ου κληρονομησουσ. 11. om χριστου 14. ημας :
 σε υμας 15. υμων : κ* ημων 19. κς απο του θε. | εαυτων : κ* αυτων
 20. κ* om δη | σωματι υμων : add και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι
 τον θεον

VII, 1. εγραψατε : add μοι 3. την οφειλομενην ευνοιαν αποδ.
 4. αλλ ο et αλλ η 5. σχολαζητε | τη νηστεια και τη προσευχη | ητε :
 σε συνερχεσθε, ε συνερχησθε 6. ε κ συγγνωμην 7. δε : γαρ

ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτὸν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς εἶναι 8
μείνωσιν ὡς καὶ γὰρ· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· ⁹
κρεῖττον γὰρ ἐστὶν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν ¹⁰
Mt 5, 32 παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ
χωρισθῆναι, ¹¹ εἰ δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ ¹¹
καταλλαγῆτω, καὶ ἄνδρα γυναικα μὴ ἀφίεναι. ¹² τοῖς δὲ λοιποῖς ¹²
λέγω ἐγὼ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἄπιστον καὶ
αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν· ¹³ καὶ γυνή ¹³
εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
τῆς, μὴ ἀφίετω τὸν ἄνδρα. ¹⁴ ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ¹⁴
ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνή ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ·
ἐπεὶ ἅρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγιά ἐστιν.
¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελ- ¹⁵
φὸς ἢ ἡ ἀδελφή ἐν τοῖς τοιοῦτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς
ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ¹⁶
ἄνερ, εἰ τὴν γυναικα σώσεις; ¹⁷ εἰ μὴ ἐκάστω ὡς μεμέρικεν ὁ ¹⁷
κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω. καὶ
Ro 12, 3 οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ περιτετμη- ¹⁸
μένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις;
Ga 5, 6 μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ ἡ περιτομή οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία ¹⁹
²⁴ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ²⁰
ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ²¹
Ro 6, 18 ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ²²
ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ
6, 20 ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν Χριστοῦ. ²³ τιμῆς ἡγοράσθητε· ²³
²⁰ μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ²⁴
ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμη ²⁵
δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ νομίζω οὖν ²⁶
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῆτει λύσιν· λέλυ- ²⁷
σαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῆτει γυναικα. ²⁸ εἰ δὲ καὶ γαμήσῃς, ²⁸
οὐχ ἡμαρτες, καὶ εἰ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν· θλίψιν δὲ
τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ τοῦτο δὲ ²⁹
γῆμι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ

7. ἀλλ' ἕκαστ. | χάρισμ. ἐχει | ὅς μὲν et ὅς δὲ 8. αὐτοῖς : add ἐστίν
9. κρεῖσσον | γαμησαι 10. ἀλλ' 12. ἐγὼ λέγω | αὕτη : αὕτη 13. ἡ τις ἐχει |
οὗτος : αὗτος | τὸν ἄνδρα : αὐτὸν 14. ἀδελφῷ : ἀνδρὶ 15. ἡ ἡ ἀδελφῇ :
κ* om ἡ | ὑμας : ἡμας 17. ἐμερίσεν ο ἰεὺς | κέκληκ. ο κυρίως | κ εν
πάσαις ταῖς ἐκκλ. 18. ἐν ἀκροβ. τις ἐκλήθη 22. ὁμοίως : add καὶ |
κ* χριστὸν ἐστίν 24. παρὰ τῷ θεῷ 28. γῆμις 29. ο καιρὸς : sc praem
ὅτι | sc συνεσταλμ. το λοιπὸν ἐστίν, ε συνεσταλμενός· το λοι. ἐστίν

30 οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες ὡς
 μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
 31 ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ
 καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.
 32 ³² θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ ^{1 Io 2, 17}
 33 κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 34 κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί. ³⁴ καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή
 καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία
 καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 35 κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. ³⁵ τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν
 σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 36 εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάτως. ³⁶ εἰ δέ τις
 ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρακμος,
 καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἀμαρτάνει,
 37 γαμεῖτωσαν. ³⁷ ὅς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραϊὸς, μὴ
 ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ιδίου θελήματος, καὶ
 τοῦτο κεκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον,
 38 καλῶς ποιήσει. ³⁸ ὥστε καὶ ὁ γαμιζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον ^{Ro 7, 2}
 39 καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμιζων κρείσσειν ποιήσει. ³⁹ γυνὴ δέδεται
 ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ,
 40 ἑλευθέρη ἐστὶν ὃ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ μακαριω-
 τέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ
 καὶ γὰρ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

In carnibus victimarum edendis aliorum offensio vitanda.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν.
 2 ἡ γινῶσις φθοιοῦ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι ^{Ga 6, 3}
 3 τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι· ³ εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
 4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. ⁴ περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλο-
 θύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς
 5 εἰ μὴ εἶς. ⁵ καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
 6 εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ'
 ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, ^{Ro 11, 36}
 καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι'
 7 αὐτοῦ. ⁷ ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ

29. 5^e om οι 31. τω κοσμου τουτω 32. αρεσει 33. αρεσει 34. om
 και ante μεμεριστ. | om και ante η γυνη | om bis τω | αρεσει 35. συμφε-
 ρον | ευπροσεδρον 37. εδραιος : post εστηκεν | om αυτου | εν τη καρδια
 αυτου | του τηρειν | ποιει 38. εκγαμιζων | την εαυτου παρθενον : om |
 ο δε μη εκγαμιζων κρει. ποιει 39. δεδεται : add νομω | ο ανηρ sec :
 add αυτης

VIII, 2. ει : add δε | εγνωκεναι : ειδεναι | ουδεπω ουδεν εγνωκε
 3. 8* om υπ αυτου 4. ουδεις θεος : add στερος 5. επι της γης
 6. 8* om θεος 7. συνηθεια : συνειδησει

ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συν-
 εἰδήσις αὐτῶν ἀσθενῆς οὐσα μολύνεται. ⁸ βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ ⁸
 παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν
 Ro 14, 13 μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. ⁹ βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν ⁹
 αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ¹⁰ ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σὲ ¹⁰
 τὸν ἔχοντα γνώσιν ἐν εἰδωλίῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις
 αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
 Ro 14, 15 ἐσθίειν; ¹¹ ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελ- ¹¹
 φὸς δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς ¹²
 Ro 14, 21 τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν
 εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. ¹³ διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ¹³
 ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγῃ κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελ-
 φόν μου σκανδαλίσω.

IX.

Paulus de se suoque apostolatu ac iure suo. Abstinit a mercede docendi
 debita, seque omnibus accommodavit Christi caussa. Certamen laudis.

¹⁹ Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν ¹
^{15, 8} κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστέ ἐν κυρίῳ; ² εἰ ²
^{2 Co 3, 2} ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμὶ· ἡ γὰρ σφραγίς
 μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστέ ἐν κυρίῳ. ³ ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ³
 ἐμὲ ἀνακρίνουσίν ἐστιν αὕτη. ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν ⁴
 καὶ πεῖν; ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναικα περιάγειν, ⁵
 ὥς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κη-
 Act 4, 36 φᾶς; ⁶ ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζε- ⁶
 σθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίῳ ὀψωνίῳ ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπε- ⁷
 λῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποιμήνην ⁸
 καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιμένης οὐκ ἐσθίει; ⁸ μὴ κατὰ ἄνθρω- ⁸
^{Dt 25, 4}
^{1 Ti 5, 18} πον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ ⁹
 Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ κημόσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν
 βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ¹⁰
 ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν
 Ro 15, 27 ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. ¹¹ Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεύ- ¹¹
 ραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ¹²
 ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησά-
 μεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τινα ἐκκοπήν

7. εως αρτι: post τ. ειδωλου pon 8. κ* υμας | παριστησι | ουτε pri: add
 γαρ 9. ασθενουσιν 10. κ* γνωσ. εχοντα | ειδωλειω 11. κς και απολ-
 λυται, ε και απολειται | εν τη: επι τη | ο αδελφ. : αδελφος, idque post
 ασθενων 13. κ* κρεας

IX, 1. Ουκ ε. αποστολος; ο. ε. ελευθερ. | ιησουν χριστον | εωρακα
 2. μου της : της εμης | se 1633. επιστολης 3. αυτη εστι 4. πιειν
 6. εξου. του μη 7. εκ του καρπου αυτου 8. η ουχι και ο νομ. ταυτ.
 λεγει 9. μωσσεωσ | φιμωσεις 10. εγρ. οτι επ ελπιδι οφειλει ο αροτρ. |
 ο αλ. της ελπιδος αυτου μετεχειν επ ελπιδι 12. τ. εξουσ. υμων | κς ουχε
 μαλλ. | εγκοπην τινα

- 13 δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ Dt 18, 1
ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρ- Nm 18, 31
14 ἐδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος
διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου
15 ζῆν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ Mt 10, 10
Lc 10, 7
ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μάλλον ἀπο-
16 θανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει. ¹⁶ εἰ γὰρ εὐαγγελί-
ζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ
17 γάρ μοι ἐστὶν εἰ μὴ εὐαγγελίζωμαι. ¹⁷ εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο
18 πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ τίς
οὖν μου ἐστὶν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ
εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγ-
19 γελίῳ. ¹⁹ Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδού-
20 λωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. ²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις Act 16, 3
21 ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ Act 11, 3
Ga 2, 3
νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω·
22 ²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἐννομος
Χριστοῦ, ἵνα κερδάω τοὺς ἀνόμους. ²² ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν
ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα,
23 ἵνα πάντως τινας σώσω. ²³ πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, Ro 11, 14
24 ἵνα συνκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. ²⁴ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ
τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον;
25 οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. ²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα
ἐγκρατεῦται, ἐκῆνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ² Ti 4, 8
1a I, 12
26 ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. ²⁶ ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλωσ,
27 οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. ²⁷ ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ
σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος
γένωμαι.

X.

Iudaeorum in deserto interitus exemplum severitatis divinae. Coena sacra cum epulis profanis non convenit. Cautio vescendi carnibus immolatis.

- 1 Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγροεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν Ex 13, 21
14, 22
πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης
2 διήλθον, ² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσθησαν ἐν τῇ νεφέλῃ Nm 9, 15ss
3 καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα Ex 16, 15
4 ἔφαγον, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπινον

13. om τα sec | προσεδρεύοντες 15. κς ουκ εχρησαμην ουδενι, ε ουδενι εχρησαμην | ουδεις : ινα τις | κενωση 16. καυχημα : κ* χαρις | ουαι δε 18. μοι εστιν | το ευαγγελιον : add του χριστου 20. om μη ων αντ. υπο νομον 21. θεω et χριστω | κερδησω | om τους 22. ωσ ασθενης | τα παντα 23. παντα : τουτο | συγκοινω. 27. ε (non σε) δουλαγαγω (ex errore)

X, 1. γαρ : δε 2. ε κ μωσην | εβαπτισαντο 3. κ* om το αυτο | βρωμ. πνευματ. εφαγ. 4. πομ. πνευματ. επι.

Εξ 17, 6 γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χρι-
 Nm 14, 30 στός· ⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατε- 5
 26, 64 s στρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, 6
 Nm 11, 4 εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ κείνοι ἐπεθύ-
 μησαν. ⁷ μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὥσπερ 7
 Ex 32, 6 γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν
 Nm 25, 1, 9 παιῖζειν. ⁸ μηδὲ πορνεύομεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ 8
 Nm 21, 5 s ἔπασαν μὲν ἡμέρα εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. ⁹ μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν 9
 κύριον, καθὼς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄφρων
 Nm 14, 2. 37 ἀπόλλυντο. ¹⁰ μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν 10
 καὶ ἀπώλυντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ ταῦτα δὲ τυπικῶς συν- 11
 Ro 15, 4 εἶβαιεν ἐκεῖνοισ, ἐγράφη δὲ πρὸς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ
 He 9, 26 τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. ¹² ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω 12
 1, 9 μὴ πέσῃ. ¹³ πειρασμός ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· 13
 πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε,
 ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
 ὑπενεργεῖν.
 I Io 5, 21 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 14
 11, 24 s ¹⁵ ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὁ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον 15 16
 τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χρι-
 στοῦ ἐστίν· τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
 12, 12 τοῦ Χριστοῦ ἐστίν· ¹⁷ ὅτι εἷς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· 17
 Ro 12, 5 ¹⁸ οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν 18
 Lv 7, 6 Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ
 8, 4 θυσιαστηρίου εἰσίν· ¹⁹ τί οὖν φημί· ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν· ἢ 19
 ὅτι εἰδωλόν τι ἐστίν· ²⁰ ἀλλ' ὅτι ἃ θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ 20
 θεῷ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
²¹ οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· 21
 οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων.
 Dt 32, 21 ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον· μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν· 22
 6, 12 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, 23
 Phil 2, 4 ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ 24
 τοῦ ἑτέρου. ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν 25
 s 23 (24) ¹ ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν· ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ 26
 πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε 27
 Lc 10, 7 πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνον-

4. η δε πετρα 7. ωσπερ : ωσ | πειν 8. επεσον | εν μια 9. τ. κυριον :
 τ. χριστον | καθωσ και | * om αυτων | επειρασαν | απωλοντο 10. κ
 γογγυζωμεν | καθωσ και 11. ε ταυτα δε παντα, κ παντα δε
 ταυτ. | τυπικωσ : τυποι | συνεβαινον | προσ : * εισ | κατηντησεν
 18. υπενεργειν : praeu νμασ 18. ουχι 19. ε οτι ειδωλον, tum οτι
 ειδωλοθυτ., * (non item κα) nil nisi οτι ειδωλοθυτ. 20. ε οτι α θυει,
 atque ε κ add τα εθνη | δαιμ. θυει και ου θεω 23. bis παντα μοι εξεστιν
 24. ετερον : add εκαστοσ 26. του γαρ κυρ. 27. ει δε τισ

28 ²⁸ τες διὰ τὴν συνειδήσιν. ²⁸ εἰ δὲ τις ὑμῶν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτόν
 ἐστίν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνειδήσιν.
 29 ²⁹ συνειδήσιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου.
 ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;
 30 ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
 31 ³¹ εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Col 3, 17
 32 θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπόρροσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἕλλησιν
 33 καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω,
 μὴ ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶ-
 1 ¹ σιν. (XI.) ¹ Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ. 4, 16

XI.

Viro orandum capite nudo, mulieri velato. De agapis. De institutione
 usuque coenae sacrae.

2 Ἐπαινώ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέ-
 3 δωκα ὑμῶν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι
 ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναι- Eph 5, 23
 4 κὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσ-
 ευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν
 5 κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα
 ἀκατακάλυπτος τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἐν
 6 γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται
 γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶ-
 7 σθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύ-
 πτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ
 8 δόξα ἀνδρός ἐστίν. ⁸ οὐ γὰρ ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ
 9 ἐξ ἀνδρός· ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναικα, ἀλλὰ Gn 2, 23.
 10 γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν
 11 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς
 12 ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ· ¹² ὥσπερ γὰρ ἡ
 γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ
 13 πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυ-
 14 ναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις
 αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν εἰς κομῆ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν,
 15 ¹⁵ γυνὴ δὲ εἰς κομῆ, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβο-
 λαίου δέδοται αὐτῇ.
 16 Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνηκος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν
 οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινώ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον 22

28. ειδωλοθυτον | συνειδησιν : add του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα
 αυτης 30. ει : add δε 32. απροσκ. γινεσθ. και ιουδ. 33. συμφερον

XI, 2. δε νμας : add αδελφοι 3. om του 5. την κεφαλ. εαυτης
 7. 5 8* om η ante γυνη 11. ουτε γυν. χωρ. ανδρος : post ουτε αιηρ
 χωρ. γυν. 14. ουδε : praem η | αυτη η φυσις 17. κρειττον

ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ¹⁸
^{1, 11} ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι ^{3, 3}
πιστεύω. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι ¹⁹
φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων ὅν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ²⁰
οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖ ²¹
πνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὁ μὲν πίνει, ὁ δὲ μεθύει. ²²
¹⁷ μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκ- ²²
^{15, 3} κλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχον- ²³
^{c 22, 19s} τας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαίνεσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ. ²³ Ἐγὼ ²³
^{14, 22ss} γὰρ παρολαβὼν ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παροδοῦκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος ²⁴
κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδετο ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ ²⁴
εὐχαριστήσας ἔλαβεν καὶ εἶπεν· τούτῳ μόν ἔστιν τὸ σῶμα τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν· τούτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀναμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως ²⁵
^{Ex 24, 8} καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι, λέγων· τούτο τὸ ποτήριον ἡ
καὶνὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τούτο ποιεῖτε, ὡς ἂν ²⁶
^{Ex 24, 8} πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀναμνησιν. ²⁶ ὡς ἂν εἰσθήτε τὸν ²⁶
ἄρτον τούτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου
καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ²⁷ ὥστε ὁς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ ²⁷
^{Ex 24, 8} πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἐν ὅσῳ ἐστὶ τὸ σῶμα ²⁸
καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμάζτω δὲ ἑαυτὸν ἑαυτὸν, ²⁸
^{Ex 24, 8} καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ²⁹
^{Ex 24, 8} ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ δια- ²⁹
^{Ex 24, 8} κρίνων τὸ σῶμα. ³⁰ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρ- ³⁰
^{Ex 24, 8} ρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοί, ³¹ εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ³¹
^{Ex 24, 8} ἂν ἐκρινόμεθα· ³² κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα ³²
^{Ex 24, 8} μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ³³ ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχό- ³³
^{Ex 24, 8} μενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδεχέσθε. ³⁴ εἰ τις πεινᾷ ἐν οἰκῇ ³⁴
^{Ex 24, 8} ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω ³⁵
^{Ex 24, 8} διατάξομαι. ³⁵

XII.

Donorum spiritus sancti varietas et unitas. Sunt quasi membra multa in uno corpore.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ¹
² οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ²
^{10 4, 2s} ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. ³ διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι ³
θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν·
κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

17. ἀλλ' | ἡττον 18. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 22. ὑμῖν εἶπω | ὑμᾶς ἐν τούτῳ;
23. παρεδίδετο 24. εἶπεν : add λαβετε φαγετε | το υπ. ὑμων : add
κλωμενον 25. εαν : αν 26. εαν : αν | το ποτηριον : add τουτο | αχρισ
ου αν 27. τον αρτον : add τουτον | του κυρ. αναξιως : κ add του κυ-
ριον | om τον ante αιματ. 29. κ. πινων : add αναξιως | το σωμα : add
του κυριον 31. ει δε : ει γαρ 32. υπο κυριον 34. ει δε τις

XII, 2. om οτι 3. αναθεμ. ιησουν et κυριον ιησουν

Nov. Test. ed. Tf.

21

- 4 5 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· ⁵ καὶ Ro 12, 6
6 διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· ⁶ καὶ διαιρέσεις
ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πα-
7 σιν. ⁷ ἑκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
8 συμφέρον. ⁸ ὃ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας,
9 ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ⁹ ἑτέρῳ πίστις ἐν
τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύ-
10 ματι, ¹⁰ ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ
δὲ διάκρισις πνεύματων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεία
11 γλωσσῶν· ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.
12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἑστίν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα ²⁷
δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἐν ἑστίν σῶμα, οὕτως καὶ 6, 15
Ro 12, 4s
13 ὁ Χριστός· ¹³ καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα
ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύ- Ga 3, 28
14 θεοὶ, καὶ πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ καὶ γὰρ τὸ σῶμα
15 οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ
εἰμὶ χεῖρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ
16 τοῦ σώματος. ¹⁶ καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός,
οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώμα-
17 τος. ¹⁷ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
18 ποῦ ἡ ὄσφρησις; ¹⁸ νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκαστῷ
19 αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν
20 μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα.
21 ²¹ οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρειάν σου οὐκ ἔχω,
22 ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρειάν ὑμῶν οὐκ ἔχω· ²² ἀλλὰ
πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα
23 ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ
σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχή-
24 μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα
ἡμῶν οὐ χρειάν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ
25 ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δὸς τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ἦ σχίσματα ἐν
τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη.
26 ²⁶ καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε
27 δοξάζεται μέλος, συναίρει πάντα τὰ μέλη. ²⁷ ὑμεῖς δὲ ἑστέ 12
28 σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ 9, 10
Eph 4, 11
θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφῆτας,
τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων,

6. Θεοσ : praeem εστι 9. ετερω : add δε | εν τω ενι : ε η εν τω αυτω
10. διακρισεις | ετερω : add δε 12. εχει πολλα | του σωματος : add του
ενος 13. εν πνευμα : praeem εις 15 et 16. ε bis ad finem σώματος;
habet 21. om ο ante οφθ. 23. ε 1624. ατιμωτερα 24. αλλ | τω
υστερουντι 25. σχισμα 26. συμπασχ. et συγχαιρ. | δοξαζ. εν μελ.
28. επειτα sec : ειτα

ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ μὴ πάντες ἀπό- 29
στολοι; μὴ πάντες προφηταί; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
δυνάμεις; ³⁰ μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες 30
14, 1 γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ ζηλοῦτε δὲ 31
τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν
δείκνυμι.

XIII.

Caritas praestat omnibus, ipsisque fide et spe maior est.

¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, 1
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἢ ἥχων ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
² καὶ ἂν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν 2
14, 3 ss τὴν γνῶσιν, καὶ ἂν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάναι,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν εἰμι. ³ καὶ ἂν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπ- 3
άρχοντά μου, καὶ ἂν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καθήσομαι,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι. ⁴ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, 4
χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ
10, 2+ φησιστοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἐαυτῆς, οὐ παροξύνεται, 5
Phi 2, 4 οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ τῇ 6
ἀληθείᾳ· ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα 7
ὑπομένει.

⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖται, καταργη- 8
θήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσε-
ται. ⁹ ἐκ μέρους γὰρ γινώσκομεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· 9
12 ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ ὅτε 10 11
ἡμῖν νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζό-
μην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσω- 12
8, 3 ποι πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσο-
μαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, 13
τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV.

Donum linguarum et donum prophetiae. De donorum gratiae in conven-
tibus sacris usu et abusu. Mulieri tacendum in ecclesia.

12, 31 Διῶκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ 1
⁵ ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ 2
ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³ ὁ 3
δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ

28. ἀντιλήμψεις | κ* om γενη 31. μείζονα : κρείττονα

XIII, 2. μεθιστάνειν | 5c ουδεν 3. 5c ψωμίζω | καθήσομαι, κ καθ-
ησώμαι | ουδεν 4. χρηστεύεται· ἡ ἀγ. οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγ. οὐ περπ., οὐ
6. 5c συγκαί. 8. ἐκπίπτει | κ γνωσις (sic) καταργηθήσονται 10. τότε
το εκ 11. ως νηπ. ἐλαλ., ως νηπ. εφρο., ως νηπ. ἐλογι. | οτε sec : add δε

XIV, 2. ουκ : κ ουχ | τω θεω

4 παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἐαντὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφη-
 5 τεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ θέλω δὲ πάντα ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
 σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μεῖζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ ¹
 λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδο- ¹³
 6 μῇν λάβῃ. ⁶ νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
 λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει
 7 ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν
 διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
 μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;
 8 ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον σάλπιγξ φωνὴν δῶ, τίς παρασκευάσεται
 9 εἰς πόλεμον; ⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον
 λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσθετε γὰρ εἰς
 10 ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γένῃ φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ,
 11 καὶ οὐδὲν ἄφρονον· ¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς,
 ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.
 12 ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
 13 οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ διὸ ὁ λαλῶν
 14 γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι ⁵
 γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
 15 ἐστιν. ¹⁵ τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι
 16 δὲ καὶ τῷ νοί· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοί. ¹⁶ ἐπεὶ
 ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ²³
 ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν·
 17 ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.
 18 ¹⁸ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσση λαλῶ·
 19 ¹⁹ ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοί μου λαλήσαι, ἵνα
 καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.
 20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
 21 νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγρα-
 πται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ Es28,11sq
 22 τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² ὥστε
 αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπί-
 στοις, ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
 23 ²³ ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶ-
 σιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι
 24 μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἄπι-
 στος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,
 25 ²⁵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, καὶ οὕτως

5. μεζ. γαρ 6. νυν | κ om η post λαλήσω | η εν διδαχ. 8. φων. σαλπ.
 10. εισιν : εστιν | ουδεν : add αυτων 13. διοπερ 15. κ προσευξωμαι
 τω πνευμ. | 5^e 1624. om τω ante νοί (per err.) 16. ευλογησης | 5 τω
 πεννυματι, κς εν πνευμ. 18. τω θεω : add μου | γλωσσαις | λαλων
 19. 5 κ^a αλλ, κ* om | τω νοί : δια του νοου 21. κ* τι γεγραπτ. | ετερων :
 ετεροισ 23. παντ. γλωσσ. λαλω. 25. τα κρυπτα : praeem και ουτω

πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.

Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν 26
 ἔχει, διδαχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἐρμηνείαν
 Eph 4, 12 ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ εἴτε γλῶσση τις λαλεῖ, ²⁷
 κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διε-
 5 ρμνεύτω· ²⁸ εἰ δὲ μὴ ἢ διερμηνευτήσ, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ²⁸
 22 εἰ αὐτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ προφητῇ δὲ δύο ἢ τρεῖς ²⁹
 λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ³⁰ εἰ δὲ ἄλλω ἀπο- ³⁰
 καλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα ³¹
 πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαθησώμεθα καὶ πάντες παρα-
 καλῶμεθα. ³² καὶ πνεύματα προφητῶν προφηταῖς ὑποτάσσεται· ³²
 Ro 15, 33 ³³ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνη. 33

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, ³⁴ αἱ γυναῖκες ³⁴
 1 Ti 2, 11s ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν,
 Gn 3, 16 ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ εἰ δὲ τι ³⁵
 μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν·
 αἰσχροὺς γὰρ ἐστὶν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. ³⁶ ἢ ἂν ὑμῶν ὁ ³⁶
 λόγος τοῦ θεοῦ ἐξηλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήχησεν;

Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινώσκτω ³⁷
 ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐστίν· ³⁸ εἰ δὲ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. ³⁸
³⁹ ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ ³⁹
 κωλύετε γλώσσας· ⁴⁰ πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γι- ⁴⁰
 νέσθω.

XV.

Christi resurrectionis fundamentum nostrae fidei. Mors ultimus hostis. Bap-
 tisma pro mortuis. Resurrectio mortuorum. Novum corpus caelestie.

Mysterium de subita immutatione superstitem.

Ga 1, 11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ¹
 ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε, ²
 τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπι-
 11, 23 στεύσατε. ³ παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ³
 Lc 24, 26s ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γρα-
 Es 53, 8ss φάς, ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ ⁴
 Ps 15(16), ¹⁰ τὰς γραφάς, ⁵ καὶ ὅτι ὥφθη Κηφᾶ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα. ⁶ ἔπειτα ⁵ 6
 Lc 24, 34. ³⁶ ὥφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες
 μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. ⁷ ἔπειτα ὥφθη Ἰακώβ, ⁷

25. ο θεος οντως 26. εκαστος : add υμων | γλωσσ. εχει, αποκαλ. εχει |
 γενεσθω 33. αλλ | ως εν πασαις etc : s κ cum antecedd coni 34. αι
 γυναικες : add υμων | επιτετραπται | αλλ | υποτασσεσθαι 35. κ* μαν-
 θανειν | γυναιξιν εν εκκλ. λαλειν 37. του κυριου | εστιν : κ εστ. εντολη,
 s εισιν εντολαι 38. αγνοειτω 39. om μου | μη κωλυετε post γλωσσ.
 40. om δε

XV, 4. τη τριτη ημερα 5. επειτα : ειτα 6. πλειους | τινες δε :
 add και 7. επειτα sec : ειτα

- 8 ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων ὥσπερ εἰ τῷ Act 2, 4
 9 ἐκτρώματι ὥφθη κάμοι. ⁹ ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστό- Eph 2, 8
 λων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν Act 9
 10 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἰμὶ ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις
 αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάν-
 11 των ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί.
 11 ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπι-
 στεύσατε.
 12 Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
 13 λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ εἰ δὲ 16
 14 ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ 17
 Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
 15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵ εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ
 θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν,
 16 ὃν οὐκ ἤγειρεν εἰπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ εἰ γὰρ νεκροὶ 13
 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ 14
 ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις
 18 19 ὑμῶν, ¹⁸ ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλονται. ¹⁹ εἰ ἐν
 τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἡλπιότες ἐσμέν μόνον, ἐλεεινότεροι
 20 πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. ²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νε- Col 1, 18
 21 κρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου Ro 5, 12ss
 22 θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² ὥσπερ γὰρ ἐν
 τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάν-
 23 τες ζωοποιηθήσονται. ²³ ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ
 24 Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ²⁴ εἰτα
 τὸ τέλος, ὅταν παραδιδοῖ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν
 25 καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵ δεῖ Ps 109
 γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι οὗ θῇ πάντα τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς Mt 22, 42 pp
 26 πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. Heb 10, 13
 27 ²⁷ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ Ps 8, 7 (6)
 ὅτι πάντα ὑποτάσσεται, δηλὸν ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ Eph 1, 22
 28 τὰ πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς He 2, 8
 ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ
 θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
 29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ
 30 ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; ³⁰ τί
 31 καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, Ro 8, 36

10. κ* απαντων | αλλ η | η συν εμοι 11. κ* πιστευσατε 12. τινες εν υμιν 14. om και post ara | κενη δε και 15. τον χριστον : κ* add αυτου 17. ετι : κ* praem και 19. εν χριστω : post ηλπ. εσμεν 20. κεκοιμημενων : add εγενετο 21. ο θανατος 23. δε : κ* om | ε (sed εc non amplius 1656.) om του ex errore 24. ε παραδω, κ παραδιδω 25. αχρισ ου αν 26. εσχ. εχθρ. κατ. ο θανατος : κc post παντα γ. υπετ. υπ. τ. ποδ. αυτ. 28. κ* om οταν δε υπ. αν. τα παντ. (suppl κα) 29. νεκρων, ει | υπερ αυτων : υπ. των νεκρων

νὴ τὴν ὑμετέραν καύχῃσιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί ³² μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίνωμεν, αὖριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε· φθείρονσιν ἡθὴ χρη- ³³ στα ὑμiliai κακαί. ³⁴ ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ³⁴ ἀγνώσκειν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποῖον δὲ σῶματι ³⁵ ἔρχονται; ³⁶ ἄφρων, σὺ δὲ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀπο- ³⁶ θάνῃ· ³⁷ καὶ δὲ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ³⁷ ἀλλὰ γυνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ ³⁸ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερ- μάτων ἴδιον σῶμα. ³⁹ οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη ³⁹ μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. ⁴⁰ καὶ σῶματα ἐπουράνια, καὶ σῶματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ⁴⁰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέ- ⁴¹ ρων· ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² οὕτως καὶ ἡ ἀνά- ⁴² στασις τῶν νεκρῶν. σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ⁴³ ἐγείρεται ἐν δυνάμει. ⁴⁴ σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα ⁴⁴ πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. ⁴⁵ οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ⁴⁵ ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιούν. ⁴⁶ ἀλλ' ⁴⁶ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματι- κόν. ⁴⁷ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δευτερος ἄνθρω- ⁴⁷ πος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ⁴⁸ ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσα- ⁴⁹ μεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου- ρανίου.

Τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ ⁵⁰ κληρονομῆσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονο- μεῖ. ⁵¹ ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα, ⁵¹ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν ⁵² τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοὶ καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ⁵³ ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανα- σίαν. ⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ ⁵⁴

31. υμετεραν : ε (non σε) ημετ. | om αδελφοι 33. χρῆσθ' 34. λαλοῖ : λεγω 35. ε κ αλλ 36. αφρον 37. σπειρεις sec (et. κ²) : κ* om 38. αυτω διδωσι | το ιδιον 39. αλλη μεν : add σαρξ | om σαρξ ante πτηνων | πτηνων - ιχθυων : ιχθυ. - πτην. 40. ε κ αλλ 44. om ει ante εστ. σωμα | εστιν και : και εστι σωμα 47. ο δευτερο. ανθρωπου : add ο κυριος 49. φορεσομεν 50. δυνανται 51. παντες : ε κ add μεν | ου κοιμηθ. παντ. δε αλλαγ. : κ κοιμηθ. ου παντ. δε αλλαγ. 54. το φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρσ. και : κ* om

τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσεται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος
 55 ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ^{Es 25, 8 Hos 13, 14} 55 ποῦ σου
 56 θάνατε τὸ νίκος; ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ⁵⁶ τὸ δὲ κέντρον
 τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος.
 57 ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ^{Ro 5, 12ss}
 58 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁵⁸ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι
 γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου
 πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

De stipe pro sanctis colligenda. De Timotheo, Apollo, domo Stephanæ.
 Salutationes.

- 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα ^{Ro 15, 26}
 2 ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² κατὰ
 μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἐαυτῷ τιθέτω θησανρίζων ὃ
 3 τι ἂν εὐοδῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαι γίνωνται. ³ ὅταν
 δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους
 4 πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁴ ἐὰν δὲ ἡ
 5 ἄξιον τοῦ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. ⁵ ἐλεύσομαι ^{Act 19, 21 20, 23}
 δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρ-
 6 χομαι, ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα
 7 ὑμεῖς με προπέμψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι. ⁷ οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς
 ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ^{4, 19}
 8 ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. ⁸ ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς ^{Act 19,}
 9 πεντηκοστῆς. ⁹ θύρα γάρ μοι ἀνέφωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ^{2 Co 2, 12}
 ἀντικείμενοι πολλοί.
 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ^{4, 17 Act 19, 22}
 11 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται αὐτὸς καὶ ἐγώ. ¹¹ μὴ τις οὖν ^{1 Ti 4, 12}
 αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ
 πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ^{3, 5 Act 19, 1}
 ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θε-
 λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
 13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.
 14 ¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ^{1, 16}
 ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ^{Ro 16, 5}
 16 ἑαυτούς. ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
 17 τῷ συνεργούντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ

54. κ την αθανασίαν 55. νικος — κεντρον : κεντρ. — νικ. | θανατε bis :
 altero loco adh et id quidem ante το νικος

XVI, 2. σαββατου (κα) : κ* σαββατω, ε σαββατων 3. δι' ἐπιστο-
 λων cum antecedd conii 4. κc αξιον η 7. ελπιζ. δε | επιτρεπη 10. και
 εγω 11. δε : κ* om 12. απολλω : κ* (non item a) om | πολλα : κ* praem
 δηλω υμιν ουτι 15. δε : κ* om | στεφανα : κc add και φορτουνατον

2 Co 11, 9 *Στεφανᾶ καὶ Φορτοννάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστερήμα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.* ¹⁸ ἀνέπαιναν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ 18 ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιοῦτους.

Act 18, 2 *Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς* 19
Ro 16, 5 *ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν*
Ro 16, 16 *ἐκκλησίᾳ.* ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε 20
etc *ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.*

2 The 3, 17 *Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.* ²² εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν 21 22
Col 4, 18 *κύριον, ἦτω ἀνάθεμα.* μαρὰν ἀθά. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ 23
Ro 16, 24 *μεθ' ὑμῶν.* ²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. 24

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β.

I.

Pauli calamitates perlatae deo iuvante. Consilium revisendi Corinthios.
Promissa dei.

1 Co 1, 1 etc *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ* 1
Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ
1 Co 1, 3 etc *σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.* ² χάρις ὑμῖν 2
καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Eph 1, 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-* 3
Ro 15, 5 *στοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως,* ⁴ ὁ 4
παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι
ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς
Col 1, 24 *παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ,* ⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ 5
παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισ-
σεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς 6
ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς
ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία
Phil 3, 10 *ὑπὲρ ὑμῶν,* ⁷ εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὐ- 7
τως καὶ τῆς παρακλήσεως.

Ὁν γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως 8
ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ

17. φορτοννατον | υμετερον : 5 κ υμων 19. ασπαζεται : -ζονται |
προικιλλα 22. τον κυριον : add ιησουν χριστον 23. ιησουν : add χρι-
στον 24. 5 κ in fine add αμην

* 5c παυλου του αποστολου η προσ κορινθιους επιστολη δευτερα,
5 η προσ κορινθιους δευτερα.

I, 1. ιησουν χριστον 5. δια του χρι. : om τον 6. ειτε δε θλιβ.
υπ. τ. υμ. παρακλ. κ. σωτη. της ενεργουμενης usque ων και ημεις πασχο-
μεν, tum ponit ειτε παρακαλουμ. υπερ τ. υμ. υπομο. και σωτηριας, a
quibus pergit και η ελπ. ημ. βεβ. υπ. υμων 8. περι : υπερ | της γενο-
μενης : add ημιν

- 9 δύναντες ἐβαρύνθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ⁹ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχέκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τὸν νεκρὸν, ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, ^{2 Ti 4, 18}
¹¹ εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συνυπουργούντων καὶ ^{Ro 15, 30}
¹² χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῆ ὑπὲρ ἡμῶν. ¹² ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὅτι ἐν ἀγότητι καὶ εἰλικρινίᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν ^{1 Co 2, 45}
¹³ χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. ¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ ^{1 Co 1, 8}
¹⁴ καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγινώσσετε, ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι κινήματα ὑμῶν ἐσμέν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.
¹⁵ Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς
¹⁶ ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς ^{1 Co 16, 5}
¹⁷ Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλευόμεαι κατὰ ^{Mt 5, 37}
¹⁸ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ καὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; ^{1a 5, 12}
¹⁹ ¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ^{1 Co 1, 9}
²⁰ ἐγένετο καὶ καὶ οὐ, ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ νῦν Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ ¹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ^{1219</}

Phil 2, 27 ὁ λυπούμενος ἐξ ἑμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν 3
λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς
ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως 4
καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα
λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς
ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, 5
1 Co 5, 3ss ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἱκανὸν τῷ τοιοῦτῳ ἡ ἐπιτιμία 6
αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρί- 7
σασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· 8
⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς 9
πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ γὰρ ἐγὼ 10
ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ,
¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτῇθωμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ 11
νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Act 16, 8 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τροάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 12
7, 5 ss καὶ θύρασ μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ 13
πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ
ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Col 2, 15 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ 14
Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν
ἐν παντὶ τόπῳ· ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζο- 15
μένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰς 16
θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς
ἱκανός; ¹⁷ οὐ γάρ ἐσμεν ὥς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον 17
τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὥς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ' ὥς ἐκ θεοῦ κατέναντι
θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

III

Ipsi Corinthii commendatio Pauli. Littera et spiritus. Velum Mosis in Christo sublatum.

5, 12 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ χρῆζομεν ὥς 1
τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ² ἡ ἐπιστολὴ 2
1 Co 9, 2 ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γνωσκο-
μένη καὶ ἀναγνωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, ³ φανερού- 3
μενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγε-
Ei 31, 18 γραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν
λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίनाῖς. ⁴ πεποιθήσιν δὲ 4

3. εγραψα : add υμιν | σχω : εχω 5. αλλ 10. καγω : και εγω | εἴ τι
κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμ. 16. εκ bis : om 17. ειλικρινειας | κατενωπιον
του Θεου

III, 1. η μη : ει μη | εξ υμων : add συστατικων 2. εγγεγραμμ. |
κ καρδ. υμων 3. εγγεγραμμ. | εἰς αλλα εν | καρδιαις : -διας

- 5 τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν, ⁵ οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἔσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀπο- Iob 6, 63
- 7 κτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ Ex 34, 29ss
- 8 διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ
- 10 διακονία τῆς δικαιοσύνης δόξῃ. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει ἐνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
- 11 δόξης. ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.
- 12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρηρησία χρώμεθα,
- 13 ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον Ex 34, 35
- 14 αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς νιούς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπαρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ
- 15 καταργεῖται. ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς σῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ ἡνίκα δὲ ἂν
- 17 ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος
- 18 τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπιζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

IV.

Evangelium alteris apertum, alteris tectum. Calamitates omnes victae aeterna spe.

- 1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλεήθημεν,
- 2 οὐκ ἐγκακοῦμεν, ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάντες ἑαυτοὺς
- 3 πρὸς πᾶσαν συνειδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
- 4 ἔστιν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀνγάζαι τὸν φωτισμὸν

5. ἀφ' ἑαυτῶν : post ἱκαν. εσμ. 6. ἀποκτείνει 7. ἐν λίθοις | μωσεως 9. τῇ διακονίᾳ : ἡ διακονία | δοξῇ : praem ἐν 10. οὐδε δεδοξασται | ἐνεκεν 13. μωσης 14. om ἡμερας | ὅτι : ὅ, τι 15. om ἀν | ἀναγινώσκηται | μωσης 16. ἡνικα δ' ἀν 17. ἐλευθερία : praem ἐκεῖ

IV, 1. ἐκκακούμεν 2. ἀλλ' | συνιστάντες 4. ἀνγάζαι : add αὐτοῖς

Col 1, 15 τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.
 Gn 1, 3 ⁵ οὐ γὰρ ἐάντοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἐάν- 5
 τοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν· ἐκ 6
 σκότους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς
 φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.

Ἔχομεν δὲ τὸν θησανρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, 7
 ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ⁸ ἐν 8
 παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ
 ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλ- 9
 λόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ 10
 Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν
 τοῖς σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ αἰὲ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς 11
 Ro 8, 36 θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
 φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν 12
 ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ¹³ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς 13
 Ps 115
(116), 10 πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ
 Co 6, 14 ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν 14
 κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν
 ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσασα διὰ 15
 τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ
 θεοῦ.

Διὸ οὐκ ἐγκαοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος 16
 διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.
¹⁷ τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν 17
 εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρους δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ 18
 σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ
 βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

Vestis nova caelestis terrenae superinduenda. Desiderium vitae aeternae.
 De expiatione et reconciliatione.

Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους 1
 καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώ-
 Ro 8, 23 νιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκη- 2
 τήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἴγε 3
 καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὐρεθισόμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν 4
 Co 15, 53 τῷ σκήνῳ στενάζομεν βαρούμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι
 ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.
 1, 22 ⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δὸς ἡμῖν 5

5. κ ιησουν χριστ. κυριον | κ δουλ. ημων | κ* δια ιησου 6. λαμψει | ε κ
 εν προσωπ. ιησου χριστ. 10. τ. νεκρω. του κυριου ιησου | εν τω σω-
 ματι ημων 12. ωστε ο μεν 13. διο και : om και | συν ιησου : δια
 ιησου 16. εκκακουμεν | ο εσω ημων : ο εσωθεν (sine ημ.) 17. κ* om
 εις υπερβ.

V, 4. εφ ω : ε (non se) επειδη | κ αλλα 5. κ* ο θεος | ο και δους

- 6 τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος. ⁶ θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ Eph 1, 13
εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ
7 8 κυρίου. ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδούς. ⁸ θαρ- Phi 1, 23
ροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος
9 καὶ ἐκδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε
10 ἐκδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ τοὺς Ro 14, 1
γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Eph 6, 8
Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς αὐτὸν Io 5, 29
ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
- 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν,
θεῷ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν
12 ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, 3, 1
ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε
13 πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. ¹³ εἴτε
14 γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη
15 τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, ¹⁵ κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ
πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων
ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ
16 αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν
οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-
17 στὸν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¹⁷ ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, Ga 6, 13
18 καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινά. ¹⁸ τὰ Es 43, 18
δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χρι-
19 στοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ¹⁹ ὥς ὅτι
θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος
αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον
20 τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὡς τοῦ Eph 6, 20
θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλ-
21 λάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρ- Pe 2, 22
τίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

Omni modo ministrantibus deo tenenda gratia dei. Christus et Belial.
Sancti dei.

- 1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
2 τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς. — ² λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά Es 49, 8
σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐ-
3 πρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας. — ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ
4 διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ἀλλ' ἐν παντί 4, 2
συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν
5. ἀραβωνα 8. κ θαρρουντες δε και | κ* om εκ 10. φαυλον· κακον
12. ου γαρ παλιν | υπερ υμων | και ου καρδια 15. οτι ει εις 16. ει
δε και 17. καινα : add τα παντα 18. δια ιησουν χριστου 21. τον γαρ
μη | γινωμεθα

VI, 1. υμας : κ* ημας 4. συνιστωντες

71, 23 ss θλίψουσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα- 5
καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
Ro 12, 9 ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύ- 6
ματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνά- 7
μει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀρι-
στερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· 8
1 Co 15, 31 ὥς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὥς ἀγροούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ⁹
ὥς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὥς παιδευόμενοι καὶ μὴ θα-
νατούμενοι, ¹⁰ ὥς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὥς πτωχοὶ πολ- 10
λοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὥς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά 11
ἡμῶν πεπλάτνυται· ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε 12
1 Co 4, 14 δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχνις ὑμῶν· ¹³ τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὥς 13
τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι- 14
Eph 5, 8, 11 καιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς 15
1 Co 10, 20 δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελίαν, ἢ τίς μερὶς πιστῶ μετὰ
1 Co 3, 16 ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συνκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς 16
Lv 26, 11 s γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμέν ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω
He 8, 10 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ
ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφο- 17
Es 52, 11 ρισθήτε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτον μὴ ἄπτεσθε· καὶ γὰρ εἰσδέ-
Zeph 3, 19 s ῶμαι ὑμᾶς, ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι 18
1er 31, 9 εἰς υἱὸς καὶ θυγατέρα, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

(VII.) ¹ Ταῦτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 1
καθαρίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύμα-
τος, ἐπιτελοῦντες ἀγιοσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

VII.

Titī nuntium de Corinthiis. Tristitia salutaris ex priore reprehensione.

Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδίκησαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, 2
οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προεῖρηκα 3
γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ
συνζῆν. ⁴ πολλή μοι παρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις 4
ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ
χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. ⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς 5
2, 12 Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ
θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔξωθεν φόβοι. ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν 6
τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·
⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει 7

11. κ η καρδ. υμων 14. η τισ: τισ δε 15. χριστου: χριστω | σε βελιαλ
16. ε κ συγκατ. | ημεις et εσμεν: υμεις et εστε | κ* ναοι | ε κ εμπεριπ. |
μον: μοι 17. εξελθτε

VII, 3. ου προσ κατακρι. | συζην

ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῶν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον
 5 χαρῆναι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη
 9 εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ^{2, 4}
 10 ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιώθητε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσ-
 11 μου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατηγοράσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
 12 ἀγνοοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ¹² ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἔνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἔνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς
 13 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαιται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν.
 14 ¹⁴ ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην, ἀλλ' ^{9, 2} ὥς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλάλησαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις
 15 ἡμῶν ἐπὶ Τίτῳ ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν Eph 6, 5
 16 ὑπακοήν, ὥς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

Macedonum exemplo commendat stipem pro sanctis colligendam. Item commendat Titum collectionis causa venturum.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδο-
 2 μένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσειά τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτω-
 χεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότητος αὐτῶν.
 3 ³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν ἀνθαίρετοι,
 4 ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν ^{9, 1}
 5 κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ ^{Ro 15, 32 etc}
 6 θελήματος θεοῦ, ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

7. ἡμιν : κ* ὑμιν 10. κατεργαζετ. 11. λυπηθῆναι : add ὑμας | ε κ κατειργασατ. | κ* επιποθιαν | ἀλλ εκδικ. | εν τω πραγμ. 12. ουκ : ουχ | ter ενεκεν | κ ὑμων την υπ. ὑμων, 5c ἡμων τ. υπ. ὑμων 13. επι δε τη : om δε h. l. et post περισσ. pon | τη παρακλ. ὑμων 14. κ* om ὑμιν | η επι τιτου 16. χαιρω : 5c add ουν

VIII, 2. τον πλουτον 3. παρα : υπερ 4. ειν τ. αγιουσ : add δεξασθαι ἡμας 5. ἀλλ

1 Co 1, 5 ⁷ ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει 7
καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
1 Co 7, 6 τῇ χάριτι περισσεύητε. ⁸ οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς 8
ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζον·
⁹ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι 9
δι' ὑμᾶς ἐπιτόχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ
πλουτήσητε. ¹⁰ καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τούτο γὰρ ὑμῖν συμ- 10
φέρει, οὔτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρ-
ξασθε ἀπὸ πένης· ¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως 11
καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ
ἔχειν. ¹² εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἂν ἔχη εὐπρόσ- 12
δεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. ¹³ οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν 13
θλίψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα
εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα 14
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, ¹⁵ καθὼς 15
Ex 16, 18 γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλατ-
τόνησεν.

4 Co 15, 57
etc
Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν 16
ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπον- 17
δαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀνθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ συν- 18
επέμψαμεν δὲ τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ¹⁹ οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειρο- 19
τονηθεῖς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι
ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου
δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς 20
6, 3 μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν·
Ro 12, 17
Prov 3, 4 ²¹ προνοοῦμεν γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ 21
ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν 22
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα,
νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς.
²³ εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε 23
7, 14 ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν 24
ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς
αὐτοὺς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

IX.

Collectio prompte instituenda. De beneficentiae praemiis.

8, 4 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους περισσόν 1
μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν 2
6, 10 ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρσκευάσται ἀπὸ

7. κ εν πιστει 8. υμετερας: ες ημετερας 12. αν: εαν | εχη τις 13. υμιν:
add δε 16. κς δοντι 18. μετ αυτου τ. αδελφ. | προθυμ. υμων
21. προνοουμενοι καλα | κ* om ενωπιον sec 24. ε ενδειξασθε | και
εισ προσωπ.

- 3 *πέρουσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας.* ³ *ἔπειρα* 8, 16 ss
 δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ
 4 *ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρσκευασμένοι ἦτε,* ⁴ *μή-*
πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς ἀπαρ-
σκευάστους κατασχυνθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ
 5 *ὑποστάσει ταύτῃ.* ⁵ *ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς* 11, 17
ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν
προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς
εὐλογίαν, μὴ ὡς πλεονεξίαν.
 6 *Τοῦτο δέ, ὁ σπεύρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει,* Ga 6, 7 ss
 7 *καὶ ὁ σπεύρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει.* ⁷ *ἕκαστος* Prov 22, 8
καθὼς προῆρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἰλαρὸν
 8 *γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός.* ⁸ *δυνατεῖ δὲ ὁ θεός πᾶσαν χάριν*
περισεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν
 9 *ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν,* ⁹ *καθὼς γέγραπται·*
ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν Ps 111
 10 *αἰῶνα.* ¹⁰ *ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπεύροντι καὶ ἄρτον εἰς* (112), 9
βρῶσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ
 11 *γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν·* ¹¹ *ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς*
πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
 12 *θεῷ.* ¹² *ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστίν* Phi 2, 30
προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισ-
 13 *σεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ·* ¹³ *διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς*
διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμο-
 14 *λογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς*
κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ *καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ*
 15 *ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ*
 15 *θεοῦ ἐφ' ὑμῖν.* ¹⁵ *χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ* 8, 16
δωρεᾷ.

X.

Apostolus idem praesens et absens. Vera gloria.

- 1 *Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾶντητος* Ro 12.
καὶ ἐπεικειᾶς τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
 2 *ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς·* ² *δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρη-*
σαι τῇ πεποιθήσει ᾧ λογιζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομέ-
 3 *ρους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας.* ³ *ἐν σαρκὶ γὰρ περι-*
 4 *πατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα,* ⁴ *τὰ γὰρ ὅπλα τῆς*
στρατιᾶς ἡμῶν οὐ σαρκικά ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαι-
 5 *ρουν ὀχυρωμάτων,* ⁵ *λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα*

IX, 2. ο εἰς υμων ζηλος 4. ταυτη: add της κανχησεως 5. προ-
 κατηγγελμ. | και μη ως | ωσπερ πλεονεξ. 7. προαιρειται 8. δυνατος
 10. χορηγησαι et πληθυνναι et αυξησαι | γεννηματα 15. χαρις δε

X, 1. πραοτητος 4. στρατειας

ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες
πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμίᾳ ἔχον- 6
τες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἐναντὶ Χριστοῦ 7
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτός Χρι-
^{12, 6} στοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ^{13, 10} ⁸ ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι καυχῆσθαι 8
περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἣς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ
οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυρθησόμεναι, ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς 9
ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μὲν, 10
φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς
καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι 11
οἰοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες
τῷ ἔργῳ. ¹² οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν 12
τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς
μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιάσιν. ¹³ ἡμεῖς 13
δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
κανόνος, ὃ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ
Ro 12, 2 ὑμῶν. ¹⁴ οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν 14
ἑαυτοὺς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Χριστοῦ, ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, 15
ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγα-
λυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέ- 16
κεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ
^{1 Co 1, 31} ^{1er 9, 23} ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· 17
¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκείνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ 18
κύριος συνίστησιν.

XI.

De Pauli circa Corinthios studiis et non accepta mercede. Adversus calum-
niatores gloriatur virtutes et aerumnas.

ἽΟφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀν- 1
Eph 5, 26s ἔχεσθέ μου. ² ζῆλῳ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμούσάμην γὰρ ὑμᾶς 2
Gn 3, 4 ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ Χριστῷ· ³ φοβοῦμαι 3
δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Ἐῶαν ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς Χριστόν.
Ga 1, 6ss ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύ- 4
ξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον
ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε· ⁵ λογίζομαι γὰρ μηδὲν 5

7. εφ : αφ | και ημειο : add χριστου 8. και περισσοτερ. | καυχησωμαι |
ο κυριος : add ημιν 10. αι μεν επιστολαι 12. ε κ εγκρι- et συγκρι-
κ* (non item α) om εαυτους ante μετρ. | ου συνιουσιν 13. ουκ : ουχι
14. κ* om γαρ 18. συνισταν | κ* δοκιμ. εστ.

XI, 1. ε^c ηνείχεσθε | μικρον τι : ε (non ε^c) om τι | ε^c της αφροσυνης,
ε τη αφροσυνη 3. ευαν εξηπατ. | ουτω φθαρη | απλοτητος : κ* add και
της αγνοτητος | εις τον χριστον 4. ηνείχεσθε

6 ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ ^{12, 11}
 λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν
 7 εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἢ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμavτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς
 ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
 8 ⁸ ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν δια-
 κονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα
 9 οὐθενός· ⁹ τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ^{12, 13}
 ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ἑμavτὸν ὑμῖν ^{Act 18, 5}
 10 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ
 καύχησις αὐτῇ οὐ φραγῆσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς
 11 12 Ἀχαΐας. ¹¹ διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² ὁ δὲ
 ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορ-
 13 μὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ
 τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς
 14 ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς
 15 μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. ¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ
 διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
 16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, καὶ
 17 ὡς ἄφρονα δεξασθέ με, ἵνα καγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ ὁ
 λαλῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ
 18 ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα,
 19 καγὼ καυχῆσομαι. ¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι
 20 ὄντες· ²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει,
 εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς
 21 δέρει. ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν· ἐν ᾧ
 22 δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ καγὼ. ²² Ἑβραῖοί
 εἰσιν; καγὼ. Ἰσραηλεῖται εἰσιν; καγὼ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν;
 23 καγὼ. ²³ διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ·
 ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς
 24 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις ^{Dt 25, 3}
 25 τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρεῖς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλι- ^{Act 16, 22}
 θάσθην, τρεῖς ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. ^{14, 19}
 26 ²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, ^{27, 41}
 κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύ- ^{2 Ti 3, 11}
 νοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις, ^{6, 4 ss}
 27 ²⁷ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
 28 ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ χωρὶς τῶν

6. φανερωθέντες 8. ουδενοσ 9. υμιν εμavτον 10. ε (non ες) ου
 σφραγισεται 14. ου θανμαστον 16. μικρον τι καγω 17. ου λαλω
 κατ. κυρ. 18. κατ. την σαρκα 20. υμασ ειασ προσωπον 21. ησθενη-
 σαμεν 22. ε (non ες) quater εισιν, 22. ισραηλιται, item κ ισδραη-
 23. εν πληγ. υπερβαλλ. εν φυλακ. περισσ. 24. τεσσαρακ. 25. ερα-
 βδισθ. 27. εν κοπω

παρεκτός ἢ ἐπίστασις μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, ²⁹ 12, 5 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ εἰ κανχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας ³⁰ Ro 1, 25 μου κανχήσομαι. ³¹ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ³¹ Ga 1, 20 ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν Λαμασκῷ ³² Act 9, 25 ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Λαμασκηνῶν πιάσαι με, ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ ³³ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII.

Visa Pauli caelestia. Sudes in carne. Pauli liberalitas in Corinthios.
Brevi venturi cura.

^{11, 30} Κανχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὅπτα- ¹
σία καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ²
ἐτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτός τοῦ σώ-
ματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου ³
οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε ³
^{11, 11} χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ⁴ ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν ⁴
^{9, 10} παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ⁵ ὃν οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ ⁵
^{11, 30} λαλήσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου κανχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ ⁵
κανχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω ⁶
κανχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι ⁶
δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ.
⁷ καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη ⁷
μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίξῃ, ἵνα μὴ ⁷
ὑπεραίρωμαι. ⁸ ὑπὲρ τούτου τρις τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα ⁸
ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ καὶ εἶρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ ⁹
γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον κανχήσομαι ⁹
ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ ⁹
Χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ¹⁰
ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, ¹⁰
τότε δυνατός εἰμι.
⁶ Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ¹¹
^{11, 5} ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀπο- ¹¹
^{1 Co 9, 2} στόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατ- ¹²
ηργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ¹²
δυναμέσιν. ¹³ τί γὰρ ἐστίν ὃ ἡσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλη- ¹³
^{11, 8} σίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι

28. επισυνστασις | μοι : μου 31. του κυριου : add ημων | ιησου : add
χριστου 32. δαμασκη. πολιν | πιασαι με : s κ add θελων

XII, 1. s κανχ. δη, κ κανχ. δε | ου συμφερει μοι | ελευσομ. γαρ
3. χωρισ : s κ εκτος 6. ακουει : add τι 7. ινα μη : κ praeem διο | σαταν |
ινα μη υπεαιρωμαι : κ* om 9. δυναμις : add μου | τελειουνται 10. εν
αναγκαις : κ* και αναγκ. | και στενοχωρ. : εν στενοχ. 11. αφρων : add
κανχωμενος 12. s κ κατειργασθη | εν σημείοις και 13. ηττηθητε

- 14 τὴν ἀδικίαν ταύτην. ¹⁴ ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἔλθειν 13, 1
 πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ
 ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησανριζεῖν, ἀλλὰ
 15 οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπα-
 νηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ,
 ἦσσαν ἀγαπῶμαι;
 16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦρ-
 17 γος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μή τινα ὦν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς,
 18 δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα Τίτον καὶ συν- 8, 6. 13
 απέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
 αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἔργεσιν;
 19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ ἐν
 Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκο-
 20 δομῆς. ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ μήπως ἔλθων οὐχ οἶους θέλω εὑρῶ Gal 5, 20
1 Co 3, 3
Ro 1, 29
etc
 ὑμᾶς καὶ γὰρ εὑρεθῶ ὑμῖν οἶον οὐ θέλετε, μήπως ἔρισ, ζῆλος,
 θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φησισώσεις, ἀκαταστα-
 21 σίαι· ²¹ μή πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσει με ὁ θεός μου πρὸς 13, 2
 ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετα-
 νοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἐπραξαν.

XIII.

Brevi venturi Corinthum de disciplina severa hortatio.

- 1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύ- 12, 14
 2 ρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. ² προεῖρηκα καὶ προλέγω, Dt 19, 15
 ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ
 3 τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. ³ ἐπεὶ
 δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ
 4 ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. ⁴ καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθε-
 νείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεεν ἐν
 5 αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ⁵ ἐαν-
 τοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἐαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ
 6 ἐπιγινώσκετε ἐαυτοὺς ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν; εἰ μή τι ἀδό-
 7 κιμοὶ ἐστέ. ⁶ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδό-
 8 κιμοι. ⁷ ἐνχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
 μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν
 8 ποιῇτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ

14. om τουτο | καταναρκησω : add υμων | αλλ υμας | αλλ οι 15. ει :
 add και | αγαπω : αγαπων | sequitur αγαπωμαι.) | ητιον 16. ου κατε-
 ναρκησα | υμας : κ υμων | αλλ 19. παλαι : παλιν | ε απολογουμεθα ; |
 κατενωπιον του θεου 20. ερεις | ε κ ζηλοι 21. ελθοντα με ταπει-
 νωση ο | ε κ ταπεινωση

XIII, 1. επι : κ* praem ινα | κ η τριων 2. απων νυν : add γραφω
 4. και γαρ pri : add ει | ε* (non ε) και γαρ και ημεισ | εν αυτω : κ συν
 αυτω | ζησομεθα 5. η ουκ : κ* om η | ιησουσ χριστοσ | εν υμιν : ε κ
 add εστιν 7. ενχομαι | κ ποιειτε

τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ⁹
 ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν
^{10, 8} ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν ¹⁰
 μὴ ἀποτόμῳς χρήσῃμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν
 μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ ¹¹
^{Ro 15, 33} αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης
^{Ro 16, 16} ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ¹²
 etc ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ¹³
 καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

Post gravem salutationem Galatarum carpit levitatem et evangelii divinam
 veritatem urget. Pristina Pauli vita.

Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ¹
 ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν
^{Act 16, 6} ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις ²
^{Ro 1, 7 etc} τῆς Γαλατίας. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ ³
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρ- ⁴
^{2, 20} ^{1 Ti 2, 14} τιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστώτος
^{Ro 16, 27} ^{etc} πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ ⁵
 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαν- ⁶
 τος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ⁷
^{5, 10} ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες με-
 ταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ⁸
 ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσῃται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
 ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὥς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ ⁹
 τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
¹⁰ ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ¹⁰
 ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ¹¹
 ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ¹²

8. ἀλλ' ὑπερ· 9. τοῦτο δε καὶ 10. ἔδωκ. μοι ὁ κύριος 13. ὑμῶν :
 add ἀμην

* ε ἡ προσ γαλατας επιστολῇ παυλου, εῖ παυλου του αποστολου
 η προσ γαλατας επιστολῇ

I, 3. ἡμῶν : κ post πατρος pon 4. περι : υπερ | του ενεστωτος
 αιωνος | κ* κατα θελημα 7. κ* (non item a) om κ. θελοντ. 8. ευαγ-
 γελιζεται additque υμιν 9. κ* προειρηκα 10. ει : add γαρ 11. δε :
 κᾶ γαρ

ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκα-
 13 λύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹³ ἤκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ^{Act 8, 3}
 ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλη-
 14 σίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν. ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ
 Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισ- ^{Act 22, 3}
 15 σοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε
 δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας
 16 διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοί,
 ἵνα εὐαγγελιζώμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέ-
 17 μην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
 τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
 18 πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Λαμασκόν. ¹⁸ ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλ- ^{Act 9, 26}
 θον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν
 19 ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ
 20 Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ
 21 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλί- ^{Act 9, 30}
 22 ματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ
 23 προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. ²³ μόνον
 δὲ ἀκούοντες ᾔσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται
 24 τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

II.

De apostolorum conventu Hierosolymitano et Pauli cum Petro controversia
 Antiochena. De lege et fide.

1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσό-
 2 λυμα μετὰ Βαρνάβαν, συναρπαλαβὼν καὶ Τίτον. ² ἀνέβην δὲ
 κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ^{Act 15, 2}
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν ^{Phil 2, 16}
 3 τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἡναγ-
 4 κάσθη περιτμηθῆναι, ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους,
 οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχο-
 5 μεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν. ⁵ οἷς οὐδὲ
 πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου
 6 διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὅποιοί
 ποτε ᾔσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ ^{Ro 2, 11}
 7 λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ⁷ ἀλλὰ
 τοῦναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας
 8 καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς
 9 ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ ^{Act 15,}
 γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ
 Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στυλοὶ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ

12. κ ουδε διδαχθ. 15. ο αφορισας : ε κ praem ο θεος 17. αλλ
 18. ετη τρια | κηφαν : πετρον 19. κ ουκ ιδον 21. κ* (non a) om της sec
 II, 1. συμπαραλ. 4. καταδουλωσονται 6. ο θεος : θεος

Βαρνάβα κοινωνίασ, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν
 Act 11, 29 ss περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπού- 10
 δασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Act 15, 35 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ 11
 ἀνέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινασ 12
 Act 11, 3 ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελ-
 λεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· ¹³ καὶ 13
 συννυκκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνά-
 βας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ 14
 ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ
 ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐχ
 Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαΐζειν; ¹⁵ ἡμεῖς 15
^{3, 11} γινῶσκει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες δὲ ὅτι 16
 Ro 3, 20 οὐ δικαιῶνται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
 Ps 142 (143), 2 δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι
 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες 17
 δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα
 Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. ¹⁸ εἰ γὰρ ἂ κατέλυσα 18
 ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ 19
 γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. ²⁰ Χριστῷ συν- 20
 εσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν
^{1, 4} ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαν-
 Eph 5, 2 τός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἄθετῶ τὴν 21
 χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμον δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς
 δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

Spiritus ex fide. Abrahami fides ac filii. Dei promissio, lex, Christus.
 Lex educator. Christiani et Abraham.

Ὁ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκαθεν, οἷς κατ' ὄφθαλ- 1
 μους Ἰησοῦς Χριστὸς προσεγράφη ἐσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον 2
 Ro 10, 17 θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
 ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν 3
 σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἶγε καὶ εἰκῇ. ⁵ ὁ 4 5
 οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἐξ
 Gn 15, 6 ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν 6
 Ro 4, 3 τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ γινώσκετε ἄρα 7
 Ia 2, 23

9. ἵνα ἡμεῖς : κα add μεν 11. κηφας : πετρος 12. κατεγνωσμενος : κατεγνωσμενος
 13. ιουδαιοι : κα* add παντες 14. κηφα : πετρω | ε ουκ ιουδαϊκως, κα ουχι ιουδ. | ζης : pon ante και ο. ιουδ. | πως : τι 16. ἀμαρτωλοί :
 16 εἰδότες | δε : om | ιησου χριστου | οτι : διοτι | εξ εργ. νομ. post ου
 δικαι. pon 18. συνιστημι

III, 1. εβασκαθεν : add τη αληθεια μη πειθεσθαι | προεγραφη : add
 εν νουν

- 8 ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν Ἀβραάμ. ⁸ προΐδουσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προεηγγελίστατο
9 τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε <sup>Gn 12, 3
Act 3, 25</sup>
10 οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπι- ^{Dt 27, 26}
κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
11 βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δι- <sup>Hab 2, 4
He 10, 38
Ro 1, 17</sup>
καιοῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.
12 ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλὰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται <sup>Lv 18, 5
Ro 10, 5</sup>
13 ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς καταράς τοῦ νό-
μου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος <sup>4, 5
Dt 21, 23</sup>
14 πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλον, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύ-
ματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρω- ^{Ro 3, 5 etc}
16 μένην διαθήκην οὐδεὶς ἄθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ <sup>Gn 13, 15
Ro 17, 8
22, 18 etc</sup>
ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ
τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός· καὶ τῷ σπέρ-
17 ματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προ- ^{Ex 12, 41}
κεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη
γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.
18 ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ ^{Ro 4, 14}
19 Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάριστα ὁ θεός. ¹⁹ τί οὖν ὁ νόμος;
τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα <sup>Ro 5, 20
He 2, 2
Act 7, 53</sup>
20 ἐπῆγγελται, διαταγείς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσί-
21 τος ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. ²¹ ὁ οὖν νόμος κατὰ ^{1 Ti 2, 5}
τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ
δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη.
22 ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγ- ^{Ro 11, 32}
23 γελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ πρὸ
τοῦ δὲ ἔλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συνκλειόμενοι ^{1 Pe 1, 5}
24 εἰς τὴν μέλλονσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδα-
γωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν.
25 ²⁵ ἔλθουσιν δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ²⁶ πάν-
27 τες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι <sup>Ro 6, 3
13, 14
2Co 12, 13
Col 3, 11</sup>
28 γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. ²⁸ οὐκ ἐνι
Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἐνι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἐνι
ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

7. εἰσιν υἱοι. 8. κ τα εθνη δικαιοι | ες ευλογηθησονται 10. οτι: om |
εμμ. εν πασι. 12. αλλ | ο ποιησας αυτα: add ανθρωπος 13. οτι
γεγραπται: γεγρ. γαρ 14. κ εν ιησου χριστω 16. ερρηθησαν 17. υπο
τ. θεου: add εις χριστον | ετη: ante τετρα. κ. τρ. 21. αν εκ νομου ην
23. συγκεκλεισμενοι 28. κ αρρεν | παντες | εις εστ. εν χρ. ιησουν: κ*
εστε χριστου ιησου

Ro 9, 7 s ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἐστέ, κατὰ 29
ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

Servi legis, dei filii. Pristini amoris recordatio. Hagar et Sara duo foedera.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν 1
διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν 2
καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ οὕτως καὶ 3
Col 2, ⁹ 20 ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεθα δε-
Eph I, ¹⁰ 3 οὐδὲν 3 ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ
3, 13 νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπο- 5
Ro 8, 15 λάβωμεν. ⁶ ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ 6
υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ.
Ro 8, 17 ὥστε οὐκέτι εἰ δούλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος 7
διὰ θεοῦ.

Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ 8
οὖσιν θεοῖς· ⁹ νῦν δὲ γινόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ 9
3 θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
Col 2, ¹⁶ 5 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; ¹⁰ ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ 10
μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς; ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως εἰκῇ 11
κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. 12
οὐδὲν με ἡδίκησατε· ¹³ οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς 13
ἐνηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν 14
τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγε-
λον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. ¹⁵ ποῦ οὖν ὁ μακα- 15
ρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς
ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα 16
ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς 17
θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ 18
πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ τέκνα 19
1 Co 4, 15 μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν,
²⁰ ἥθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν 20
μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21
Gn 21, 2.9 ἀκούετε; ²² γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ 22
τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς 23

29. καὶ κατ'επαγγ.

IV, 3. ἡμεν 6. εἰς τ. καρδ. υμῶν 7. ἀλλ υἱος | δια Θεου : Θεου
δια Χριστου 8. μὴ φυνεῖ οὐσι 9. δουλεύειν 14. ε τον πειρασμ. μου
τον, κτ τ. πειρασμ. τον | κ* (non a) om ουκ | ε κ ἀλλ 15. που : τις |
ουν : add ην | αν ἐδωκατε 17. ετ εκκλεισ. ημας 18. το ζηλονσθαι
19. τεκνια | αχρισ ου

Ly 19, 18 ἐν τῷ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. 15 εἰ δὲ ἀλλήλους 15
Mt 22, 39 δάκετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.
Ro 13, 8 s etc

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ 16
μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17
πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα
Ro 8, 14 μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῇτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ 18
6, 14 ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερά δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά 19

Ro 1, 29ss ἐστὶν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία, φαρμα- 20
1 Co 9, 6ss κεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις,
Col 3, 5ss Eph 5, 5 21 φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν 21
καθὼς προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ
Eph 5, 9 οὐ κληρονομήσουσιν. 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, 22
χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρησιμότης, ἀγαθωσύνη, πίστις,
23 πραύτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. 23
24 οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα- 24
θήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι 25
καὶ στοιχῶμεν. 26 μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦ- 26
μενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

VI.

Errantibus consulendum. Semen et messis. De falsa doctrina. Gloriandum
cruce Christi.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώ- 1
ματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
πραύτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. 2 ἀλλήλων 2
Ro 15, 1 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χρι-
στοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναί τι μηδὲν ὢν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν. 3
1 Co 11, 28 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτόν 4
μόνον τὸ κλύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· 5 ἕκαστος γὰρ 5
τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν 6
Is 1, 16etc πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μνηστειρίζεται. ὁ γὰρ 7
2 Co 9, 6 ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν 8
σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς
2 The 3, 13 τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 τὸ δὲ 9
2 Co 4, 16 καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ
ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχουμεν, ἐργαζόμεθα τὸ ἀγα- 10
θὸν πρὸς πάντα, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γραμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11

14. εαυτον 15. υπο αλληλ. 17. ταυτα δε | σ κ αντικ. αλληλ. 18. ουκ :
κς add ετι 19. πορνεια : praem μοιχεια 20. ερεισ | σ κ ζηλοι | κ αιρεσις
21. φθονοι add φονοι | καθωσ : add και | προσειπον : κ* (non c) ειπον
23. πραοτης 24. om ιησου

VI, 1. προλημφθῇ | πραοτητος 2. κ* βαστασετε | σ κ αναπληρω-
σατε 3. εαυτ. φρεναπατ. 9. εκκακωμεν | κ θερισωμεν 10. εχομεν

- 12 ¹² ὅσοι θέλουσιν ἐνπροσώπῃσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν
 ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώ-
 13 κονται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν,
 ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ
 14 καυχῶνται. ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ
 σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
 15 ἐσταύρωται καὶ γὰρ κόσμῳ. ¹⁵ οὔτε γὰρ περιτομή τι ἐστὶν οὔτε ^{5, 6} 1 Co 7, 19
 16 ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ ^{2 Co 5, 17} Phi 3, 16
 στοιχίσουσιν, εἰρήνῃ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
 17 τοῦ θεοῦ. ¹⁷ τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ
 τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύ- Phil 25 etc
 ματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

Beneficia dei in electos celebrat. Precatur ut perveniant ad intelligendam
 miram per Christum salutem ipsiusque Christi maiestatem.

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ Col 1, 1 etc
 τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 2 ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Col 1, 2 etc
 Χριστοῦ.
 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 2 Co 1, 3
 στοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπ-
 4 ουρανίοις ἐν Χριστῷ, ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
 καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμονος κατενώπιον Col 1, 22
 5 αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,
 6 ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν
 7 τῷ ἡγαπημένῳ, ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος Col 1, 14
 αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς
 8 χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ
 9 φρονήσει ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ^{3, 3} Col 1, 26
 10 κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν Ga 4, 4
 τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν Col 1, 16
 19 s

12. μη : post ινα pon | ε κ διακωνται | χριστου : add ιησου 14. τω
 κοσμω 15. ε κ εν γαρ χριστω ιησ. ουτε περιτομη | εστιν : ισχυει
 17. ε τον κυριον ιησου, κ τ. κυρ. ιησ. χριστ. 18. ημων : κ om

* ε προς εφεσιους επιστολη παυλου, ε^c παυλου του αποστολου
 η πρ. εφeso. επιστολη

I, 1. ε κ ιησου χριστου | εν εφesso : κ* om 3. κ* του κυριου και
 σωτηρος ημων ιησ. χρι. | ημας : κ* (non a) om | εν χριστω : ε (non ε^c)
 om εν 6. ησ : εν η 7. εχομεν : κ* εσχομ. | τον πλουτον

τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ,
 3, 11 ¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ 11
 πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς 12
 τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν
 τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀλη- 13
^{4, 30}
^{2 Co 1,}
^{22 etc} θείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστευσάντες
 ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἀγίῳ, ¹⁴ ὅς ἐστιν 14
 ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιή-
 σεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Col 1, 9 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ 15
 κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ 16
^{1 Th 1, 2}
^{Ro 1, 9 s} παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνησθὲν ποιούμενος ἐπὶ τῶν
 προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁷
 ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψῃ
 ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρ- 18
^{1 Pe 1, 13}
^{Col 1, 27} δίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως
 αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
 ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερέβαλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς 19
 ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς
 2, 6 ἰσχύος αὐτοῦ, ²⁰ ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ 20
 νεκρῶν καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
 Col 2, 10 ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριό- 21
 τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
^{1 Co 15, 27}
^{He 2, 8} τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς 22
^{Ps 8, 7 (6)}
^{Col 1, 18} πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ,
²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν 23
 πληρουμένου.

II.

Christus peccatorum salus. Ipsi gentiles ad pacem Christi vocati.

Col 2, 13 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρ- 1
 Col 3, 7 τίαῖς ὑμῶν, ² ἐν αἷσι ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ 2
 κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ
 πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας, ³ ἐν 3
 Col 3, 6 οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
 σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν δια-
 νοιῶν, καὶ ἡμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὥς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ 4
 θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν
 Col 2, 13 ἡγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν 5

10. τα τε εν τοις ουρ. 12. της δοξης 14. κ om της ante δοξης
 15. και την αγαπ. την: κ* om την αγαπ. 16. μνησθεν υμων ποιουμενος
 18. καρδιας: διανοιας | και τις ο πλουτ. | κ της κλη. της δοξ. 20. ε κ
 ενεργησεν | καθισας: εκαθισεν | om αυτον sec 23. om τα

II, 3. ημεν 4. κ* om εν

- 6 συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι — ⁶ καὶ ^{1, 20}
 7 συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
 8 ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον
 9 πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
 10 Ἰησοῦ. ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τοῦτο
 9 οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον. ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῇ-
 10 σθται. ¹⁰ αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς Col 1, 10
 περιπατήσωμεν.
 11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμε-
 12 νοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιή- Ro 2, 26
 13 του, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι
 τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ- Ro 9, 4
 13 γελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ νυνὶ δὲ ἐν Heb 11, 13
 Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν
 14 τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ
 ποιήσας τὰ ἀμφοτέρω ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας,
 15 ¹⁵ τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν Col 2, 14
 δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν
 16 ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους Col 1, 20. 22
 ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν
 17 ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν Es 57, 19
 18 καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν Ro 5, 2
 19 οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν
 οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συνπολιταὶ τῶν ἀγίων
 20 καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν
 ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ ^{4, 16}
 21 Ἰησοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν 1 Co 3, 16
 22 ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικη- 1 Pe 2, 5
 τήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

III.

Mysterium de salute gentium. Paulus gentium apostolus. Christus in
 animis habitans.

- 1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ ^{4, 1}
 2 ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — ² εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος
 3 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν Ga 1, 12
 4 ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς

7. τον υπερβαλλοντα πλουτον 8. δια της πιστεως 10. αυτου γαρ
 (κα) : κ* θεου γαρ 11. υμεις ποτε 12. εν τω καιρ. εκ. 13. εγγυσ
 εγενηθ. 15. λυσας 15. την εχθραν ε. τ. σ. αυτου, | εν εαυτω 17. om
 ειρηνην sec loc 18. κα εσχομεν 19. αλλα sine εστε | συμπολ. 20. αυτου
 (κα) : κ* om | χριστου ιησου (κα) : κ* του χριστου, ε ιησ. χριστ. 21. πασα
 η οικ.

III, 1. του χριστου : ε κα add ιησου 3. εγνωρισε

Col 4, 3 ὁ δύνασθε ἀναμινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν 5
Col 1, 26 ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
^{2, 20} προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονόμα καὶ σύν- 6
σωμα καὶ συνμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
Col 1, 25 εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ἐγενήθη διὰκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος 7
τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
Col 15, 9 τοῦ. ⁸ ἔμοι τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, 8
Col 1, 27 τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χρι-
Col 1, 26 στοῦ, ⁹ καὶ φωτίζει τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπο- 9
κεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἔπου- 10
I, 11 ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ 11
πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
^{2, 18} ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποι- 12
Ro 5, 2 θήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐνκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ¹³
ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. ¹⁴ τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου ¹⁴
πρὸς τὸν πατέρα, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ¹⁵
ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ ¹⁶
Col 1, 11 δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς ¹⁷
καρδίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα ¹⁸
ἐξισχύητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις τί τὸ πλάτος καὶ
μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς ¹⁹
γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλή-
ρωμα τοῦ θεοῦ.

Ro 16, 25ss Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν ²⁰
αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,
²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας ²¹
τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

IV.

Unitas servanda fidei in varietate munerum gratiae. Ecclesia corpus Christi.
Nova vita integris moribus conspicua.

Col 1, 10 ^{2, 1} Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπα- 1
Col 3, 12ss τῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης 2

5. ἐν ἑτεροῖς 6. συγκλη. | συσσωμ. | συμμετ. | ἐπαγγελίας : add αὐτοῦ |
ἐν τῷ χριστῷ διὰ 7. ἐγενομην | τὴν δοθεῖσαν 8. παντῶν : add τῶν |
ἐν τοῖς εἶν. | τὸν ἀνεξιχν. πλοῦτον 9. φωτίζει : add παντας | οἰκονο-
μία : κοινωνία | ἐν τῷ : κ* om ἐν | κτίσαντι : add διὰ ἰησοῦ χριστοῦ 11. κ*
(non κ*) ἐν χριστ. ἰησ. 12. καὶ τὴν προσαγ. 13. ἐκκακεῖν 14. τ. πα-
τερα : add τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ 16. δωῇ | τὸν πλοῦτον
21. om καὶ post ἐκκλησία

IV, 1. κυρίῳ : κ χριστῷ
Nov. Test. ed. Tf.

- καὶ πρᾶντητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
3 ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ
4 τῆς εἰρήνης. ⁴ ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
5 μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· ⁵ εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν ^{1 Co 8, 6}
6 βάπτισμα· ⁶ εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ ^{1 Ti 2, 5}
7 πάντων καὶ ἐν πᾶσιν. ⁷ ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ
8 τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. ⁸ διὸ λέγει· ἀναβάς εἰς ^{Ps 67(68), 19}
⁹ ὕψος ἡχμαλότευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.
⁹ τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα
10 μέρη τῆς γῆς; ¹⁰ ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω
11 πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹ καὶ αὐτὸς ^{1 Co 12, 26}
¹² ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγ-
¹² γελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρ-
¹³ τισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώμα-
¹³ τος τοῦ Χριστοῦ, ¹³ μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα
¹⁴ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα
¹⁴ τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ἵνα
¹⁵ μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
¹⁵ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ ^{1, 22}
¹⁵ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ^{5, 23}
¹⁶ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστός, ^{Col 1, 18}
¹⁶ ¹⁶ ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον ^{Col 2, 19}
¹⁷ διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς
¹⁸ ἐκάστου μέρους τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν
¹⁹ αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς
περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς
18 αὐτῶν, ¹⁸ ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ^{Col 1, 21}
¹⁹ ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν
²⁰ πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγκότες ἑαυτοὺς
²¹ παρέδωκαν τῇ ἀσελείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
²² νείᾳ. ²⁰ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἶγε αὐ-
²³ τὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν
²⁴ τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν ^{Col 3, 9}
²³ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
²⁴ τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν
²⁵ ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ^{Col 3, 10}
²⁵ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ Zach 8, 16

2. πρᾶντητος 6. πασιν: add υμιν 8. ἔδωκεν: praeem και 9. κατεβη: add πρωτον 14. κυβεια | μεθοδεια 15. ο χριστος 16. συμβιβ. | εισ οικ. εαντον 17. τα λοιπα εθνη 18. ἐσκοτισμενοι 24. κ. ἀνα- νεουσατε | κ* εν οσιот. και δικαι. 25. κ* εκασт. αληθ. | μετα του: κ* προσ τον

Ps 4, 5 (4) πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργιζέσθε καὶ μὴ 26
 ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ 27
 δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλ- 28
 λον δὲ κοπιάτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα
 ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ 29
 στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκο-
 δομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῶ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε 30
 1, 13 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν
 Col 3, 8 ἀπολυτρώσεως. ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ 31
 καὶ βλασφημία ἀρθῇτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε 32
 Col 3, 12s δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς
 καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V.

Amore deus imitandus. Vitae integritati studendum. Fructus lucis. Pru-
 denter ac pie versandum. Ad uxores et maritos. Mysterium matrimonii.

Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ² καὶ 1 2
 Ga 2, 20 περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάγησεν ὑμᾶς καὶ
 παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς
 ὁσμὴν εὐωδίας.
 Col 3, 5, 15 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἣ πλεονεξία μηδὲ ὄνομα- 3
 ζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ⁴ καὶ αἰσχροτήσ ἡ μωρο- 4
 λογία ἡ εὐτραπλία, ⁵ ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία·
⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ 5
 Ga 5, 21 πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
 1 Co 6, 9s βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς 6
 2 Th 2, 3 λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
 Ro 1, 18 τῆς ἀπειθείας. ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συνμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἦτε γάρ 7 8
 1 Th 5, 5 ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε,—
 Ga 5, 22 ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ 9
 Ro 12, 2 καὶ ἀληθείᾳ, — ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, 10
¹¹ καὶ μὴ συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκούτου, 11
 μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν 12
 αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν· ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ 13
 φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. ¹⁴ διὸ 14
 (Es 60, 1. 26, 19) λέγει· ἐγείρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπι-
 φράσει σοι ὁ Χριστός.

Col 4, 5 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' 15
 ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ 16

25. s (non sc) αλληλοιν 26. τω παροργισμω 27. μητε 28. το αγαθον
 ταις χερσιν | κ* ινα εχηται 29. αλλ

V, 2. ηγαπ. ημας | κ θυς. κ. προσφορ. 3. πασα ακαθαρς. 4. και
 μωρολο. | τα ουκ ανηκοντα 5. ιστε: εστε | ος εστ. ειδω. 6. γαρ: κ* om
 7. συμμετ. 9. φωτος: πνευματος 11. συγκοι. 14. εγειραι 15. ακρι-
 βως: post πως

17 εἰσιν. ¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέ-
 18 λημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία,
 19 ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ Col 3, 16
 ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρ-
 20 διᾷ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν Col 3, 17
 ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί,
 21 ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. ²² αἱ γυναῖκες Col 3, 18
 23 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς ¹¹ ¹¹
 γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ
 24 τοῦ σώματος. ²⁴ ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, Col 3, 19
 25 οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ Οἱ ἄνδρες, 1 Pe 3, 7
 ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκ-
 26 κλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ
 27 καθарίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ ² Co 11, 2
 αὐτὸς ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπιλον ἢ ῥυτίδα Col 1, 22
 28 ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾗ ἀγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ οὕτως ὀφεί-
 λουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν
 29 σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ· ²⁹ οὐδεὶς
 γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 30 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμέν
 31 τοῦ σώματος αὐτοῦ· ³¹ ἀντὶ τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ ^{Gn 2, 24}
 32 ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα Mt 19, 5
 33 ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν 1 Co 6, 16
 καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἕνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω
 ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα.

VI.

Liberis et parentibus. Servis et dominis. Armatura dei; militia Christi.
 Tycheus. Votum.

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο Col 3, 20
 2 γάρ ἐστιν δίκαιον. ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἡτις Ex 20, 12
 3 ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ
 4 μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε Col 3, 21
 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ
 κυρίου.

17. συνιεντες | θελημα : κ* φρονημα 19. εν τη καρδια 21. χριστου :
 θεου 22. ανδρασιν : ε add υποτασσεσθε, κ υποτασσεσθωσαν 23. ο
 ανηρ | και αυτοσ εστι | κ* ο σωτηρ 24. ε κ αλλ | ωσ : ωσπερ | τοισ
 ιδιοισ ανδρ. 25. γυναικας : add εαντων 27. αυτοσ : αυτην | κ* αυτω |
 κ* om η τι 28. σωματα : κ* τεκνα 29. κ* την σαρκα αυτου | ε κ
 αλλ | χριστος : κυριος 30. τ. σωματ. αυτου : add εκ της σαρκος αυτου
 και εκ των οσσεων αυτου 31. πατερα : add αυτου | τη γυναικι : προσ
 την γυναικα αυτου

VI, 4. αλλ | παιδεια

Col 3, 22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου 5
 2 Co 7, 15 καὶ τρόμον ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, ⁶ μὴ κατ' 6
 Phil 2, 12 ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ
 Col 3, 23 ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύ- 7
 Col 3, 24 οντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες ὅτι ἕκαστος 8
 Col 4, 1 εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, 9
 Col 3, 25 ὅστις ἐν αὐτοῖς, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριος 10
 Col 3, 25 ἔστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωπολημφία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμούσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς 10
 ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ 11
 δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, ¹² ὅτι 12
 οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
 ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκό-
 του τοῦτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρα-
 νίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα 13
 δυνήθητε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατερ-
 γασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν 14
 1 The 5, 8 ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ 15
 ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρή-
 νης, ¹⁶ ἐν πᾶσιν ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ 16
 1 The 5, 8 δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεφυρωμένα σβέσαι. 17
 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαι- 17
 ραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς 18
 καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς
 αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκατεργήσει καὶ δεήσει περὶ πάν-
 Col 4, 3 των τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοιξίᾳ 19
 Col 4, 4 τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγ-
 γελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιά- 20
 σωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Col 4, 7 Ἰνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα 21
 γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος
 ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε 22
 τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνῃ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ 23
 πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων 24
 τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

5. τοις κυρ. κατ. σαρκ. | της καρδιας 6. οφθαλμοδουλειαν | του χρι-
 στου 7. om ωσ 8. ε ο εαν τι εκαστ. ποι., κ* ο τι εαν ποι. εκαστ. | του
 κυριου 9. κ. αυτ. (κ εαντ.) κ. υμων : κ. υμων αυτ. | κ εν ουρανω |
 προσωποληψια 10. το λοιπον, αδελφοι μου | κ* εν τω κυριω 11. μεθο-
 δειας 12. του σκοτου του αιωνος τουτου 16. επι πασιν 18. εις
 αυτο : add τουτο 19. μοι : κ* post δοθη | δοθειη 20. εν αυτω : κ post
 παρρησ. 21. και υμεις : post ειδητε | υμιν γνωρισει | διακονου (κα) :
 κ* om 24. εν αφθαρσια : add αμην

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

I.

Salutem Philippensium grate et amanter curat. Fructus vinculorum Pauli.
Ecclesiae caussa praestat vivere quam inori. Pro Christo patiendum.

- 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δούλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ^{2Co 1, 1 etc}
ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις ^{Act 16, 12 etc}
2 καὶ διακόνοις. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ^{Ro 1, 7 etc}
καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 3 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηίᾳ ὑμῶν ⁴ πάντοτε ^{Ro 1, 8}
ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέξιν
5 ποιούμενος ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς
6 πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ
ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χρι-
7 στοῦ Ἰησοῦ, ⁷ καθὼς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου
8 συνκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ μάρτυς ^{Ro 1, 9}
γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχθοις Χρι-
9 στοῦ Ἰησοῦ. ⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι
μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,
10 ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ^{Ro 2, 18}
11 ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιο-
σύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
- 12 Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ
13 μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ὥστε τοὺς
δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ
14 καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν
κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως
15 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λαλεῖν. ¹⁵ τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν,
16 τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· ¹⁶ οἱ μὲν ἐξ
17 ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, ¹⁷ οἱ
δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώως, οἰόμενοι
18 θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. ¹⁸ τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ
19 ἐν τούτῳ χαίρω. ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· ¹⁹ οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι
ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας

* ε η προσ τουσ φιλιππησιους επιστολη, ες παυλου του αποστολου η προσ φιλιππ. επιστολη

I, 1. ιησου χριστου 4. κ* εν παση τη 5. om της 6. αχρισ | ε κ ιησ. χριστ. 7. και τη απολογ. | συγκοιν. 8. γαρ μου εστιν | ιησου χρι-
στου 10. υμας : κ* om 11. καρπων δικαιο. των 13. κ* εν τω χρι-
στω γεγονειαι 14. om του θεου 16. 17. οι μεν εξ εριθ. usque δεσμ.
μου, 17 οι δε εξ αγαπης usq κειμαι | εγειρειν : επιφερειν 18. πλην οτι :
om οτι

τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ²⁰ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἔμοι γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς ²¹ καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι ²² καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ συνέχομαι δὲ ἐκ ²³ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι· πολλῶ γὰρ μᾶλλον χρειῶν. ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ²⁴ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ ²⁵ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ²⁶ ἐν ἔμοι διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα ²⁷ εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μὲν ψυχῇ συναθροῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτερόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμέ- ²⁸ νων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ. ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ ²⁹ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν, ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἔμοι καὶ νῦν ἀκούετε ³⁰ ἐν ἔμοι.

II.

Diligendum exemplo Christi. Christi humilitas et gloria. Salus omni cura appetenda. Timothei et Epaphroditī laudes.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγά- ¹ πης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ² ^{3, 16} ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ² ἀγάπην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἐν φρονούντες, ³ μηδὲν κατ' ἐριθείαν ³ μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμε- ⁴ ^{1 Co 10, 20} ⁴ νοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ⁴ ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι. ⁵ τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν ⁵ Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγή- ⁶ σατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου ⁷ ^{Ro 8, 3} λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σῆματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ⁸ ἑταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι ⁸ θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερ- ⁹ ὕψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ¹⁰ ἵνα ¹⁰

23. δε : γαρ | γαρ (et. ka) : ε (non se) κ* om 24. εν τη σαρκι 25. συμ-
παραμενω | τ. πιστεωσ : κ* add υμων 27. του χριστου (ka) : κ* om |
ακουω 28. ητις αυτοις μεν εστ. | υμιν δε σωτηρ. 30. ιδετε

II, 1. ει τινα σπλαγχν. 2. ε κ σνμνυχ. | το εν : κ* το αυτο
3. κατα εριθ. | μηδε : η | κατα sec : om 4. ε κ εκαστος pri loc | σκο-
πειτε | ε εκαστος sec loc, κ* εκαστοι ad sqq trahit 5. τουτο : add
γαρ | φρονεισθω 7. αλλ εαυτ. 8. κ του σταυρου 9. om το pri

- ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
 11 καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος
 Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.
- 12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς
 ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ ^{Eph 6, 5}
 μου, μετὰ φόβον καὶ τρόμον τὴν ἐαντῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε.
- 13 ¹³ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν
 14 ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ δια- ^{1 Pe 4, 9}
 15 λογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ
 ἁμῶμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε
 16 ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα
 ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς ^{Ga 2, 2}
 17 κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ
 λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν.
 18 ¹⁸ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. ^{3, 1, 4, 4}
- 19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν,
 20 ἵνα καὶ ἐν ψυχῷ γνοῦς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσό-
 21 ψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. ²¹ οἱ πάντες γὰρ
 22 τὰ ἐαντῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν
 αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ ^{1 Ti 1, 2}
 23 εὐαγγέλιον. ²³ τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ
 24 περὶ ἐμὲ ἕξαντῆς. ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως
 ἐλεύσομαι.
- 25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
 συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουρ-
 26 γὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν
 27 πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδελφῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἡσθένησεν. ²⁷ καὶ
 γὰρ ἡσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐ-
 τόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην
 28 σχῶ. ²⁸ σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτόν
 29 πάλιν χαρῇτε καὶ γὰρ ἀλυπότερος ὤ. ²⁹ προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν
 κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε,
 30 ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἠγγισεν παραβολεν-
 σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς ^{1 Co 16, 17}
 με λειτουργίας.

10. ιησου : κ* add χριστου 11. ε κ εξομολογησεται 13. ο θεος
 15. αμωμητα | εν μεσω 16. επεχοντ. (κα) : κ* εχοντ. 17. αλλ | συγχαιρ.
 18. το δ' αυτο | ε κ συγχαιρ. 21. ου τα του | κ ιησου χριστου 23. απιδω
 24. αυτοσ : κ* add εγω | ελευσομαι : κ* add προσ υμας 25. ε κ συστρατ.
 26. παντας υμας : κ* add ιδειν 27. κς θανατου | αλλ | αυτον ηλησ. |
 επι λυπη 30. ε του χριστου, κ κυριου | παραβουλευσαμενος | κ ανα-
 πληρωσει | κ* προσ εμε

III.

Contra iudaizantes Pauli adversarios. Severum Pauli studium atque spes caelestis.

2, 18 4, 4 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γρά- 1
φειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. ² βλέπετε τοὺς 2
κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.
³ ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ 3
κανχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, ⁴ καί- 4
περ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποι-
Ro 11, 1 θέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, ⁵ περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους 5
Ἰσραήλ, φυλῆς Βενιαμὴν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον
ia 1, 13s Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύ- 6
νην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἁμεμπτος. ⁷ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, 7
ταῦτα ἤρημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ 8
ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χρι-
στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ
ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, 9
μη' ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην, ἐπὶ τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γνῶναι 10
Ga 6, 7 αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴπω 11
καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελειώμαι, διώκω δὲ εἰ κατα- 12
λάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹³ ἀδελφοί, 13
ἐγὼ ἐμμαντὸν οὐπω λογιζομαι κατεληγμένος. ¹⁴ ἐν δέ, τὰ μὲν 14
ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ
σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι 15
ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· ¹⁶ πλὴν εἰς 16
Ga 6, 16 δ' ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

Συνμμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω 17
περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπα- 18
τοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς
ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν 19
ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια
φρονοῦντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, 20
ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ²¹ ὃς 21

III, 1. τα. αυτα : κ* ταυτα 3. θεου : θεω 5. γε 1624. et ε περι-
τομή | βενιαμιν 6. ζηλον 7. ατινα : praem αλλ 8. κ* om και pri |
σκυβαλα : add ειναι 9. εμην : κ* post δικαιοσυνην pon 10. αναστα-
σεως : κ* γνωσεως | την κοινωνιαν | των παθηματων | συμμορφουμενος
11. την εκ : των 12. διωκ. δε ει και | κατεληφθην | του χριστου ιησουν
13. ουπω : ου 14. εις το : επι το 15. κ φρονουμεν 16. τω αυ.
στοιχειν : add κανονι, το αυτο φρονειν 17. συμμημητ.

μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύνμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

IV.

Cohortationes. Philippensium munificentia laudatur. Vota et salutationes.

- 1 Ὅστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
- 2 Εὐδοκίαν παρακαλῶ καὶ Συντηχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ καὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συναλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζῶῃς.
- 4 5 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπι- ^{3, 1} ^{1The 5, 16}
6 εικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχα-
7 ριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν θεόν. ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρ-
8 διάς ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
- 8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ
9 τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ⁹ ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ^{Ro 15, 33} ^{etc}
εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.
- 10 Ἐχάρεν δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ
11 ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ὅτι καθ' ὑστερήσιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι ἀντάρκησ
12 εἶναι. ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισ-
13 σεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμούντί ^{1Ti 1, 12}
14 με. ¹⁴ πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μου τῇ θλάψει.
- 15 ¹⁵ οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν ^{Act 17, 14} ^{2Co 11, 9}
16 εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ Ἄπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε.
- 17 ¹⁷ οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω, πεπληρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν
19 εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεός μου

21. συμμορφ. ac praem eis to γενεσθαι αυτο | εαυτω

IV, 2. ε (non se) ευωδιαν | συντύχην 3. ναι : και | ε κ* συζυγα idque ε ante γησιε | συλλαμβ. | κ* και των συνεργων μου και των λοιπων 6. κ μετ 12. οιδα δε ταπειν. 13. ενδυναμ. με : add χριστω 14. ε κ συγκ. 15. ληψεως 17. αλλ 18. κ² απο επαφρο.

πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς 20 τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἄγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ²¹ ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἄγιοι, ²²

^{1, 13} μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

^{ia 6, 18} Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ²³ ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟССΑΕΙΣ.

I.

Laudat Colossenses cum Epaphra ipsorum doctore, hortans ut proficiant. Divina Christi redemptoris omnium dignitas. Paulus laboribus suis laetans.

^{Ph 1, 1} ^{etc} Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ ¹ ^{Tim 1, 2} ^{etc} Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ² τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς ² ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

^{Ph 1, 3} ^{Ph 1, 15s} ^{Phi 5} Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ³ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν ⁴ πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάν- ⁵ τας τοὺς ἀγίους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς ⁵ οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγ- ⁶ γελίου ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ⁶ ἐστίν, καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ⁷ ἧς ἡμέρας ἡκούσατε καὶ ἐπέγνωντε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀλη- ^{4, 12} ⁷ θείᾳ. ⁷ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ⁷ ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ ⁸ ^{Eph 1, 15s} ⁸ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι. ⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ⁹ ^{Eph 1, 8} ⁸ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἡκούσαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσ- ¹⁰ ευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπιγνώσιν τοῦ θελή- ¹⁰ ματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περι- ¹¹ ^{Th 2, 12} ^{Eph 4, 1} ¹¹ πατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ¹¹ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυνατούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης ¹¹ αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς ¹² εὐχα- ¹²

19. τον πλουτον 23. του κυρ. ημων | μετα παντων υμων, adduntque
5 & αμην

* 5 η προς κολασσαις επιστολη παυλου, 5^e παυλου του αποστολου
η πρ. κολασσαις επιστ.

I, 1. ιησουν χριστου 2. 5 (non 5^e) κολασσαις | πατρ. ημων : 5 & add
και κυριου ιησουν χριστου 4. &* εν κυριω ιησουν | ην εχετε : την 6. εστιν :
και εστι | om και αυξανομ. 7. καθωσ και | & εμαθατε | &* υπερ ημων
10. περιπατησαι : add υμας | αρεσκειαν | εις την επιγνωσιν 11. post
χαρας interpg

- ριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ
 13 κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας
 τοῦ σκούτου καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
 14 ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν Eph 1, 7
 15 ἀμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος ² Co 4, 4
 16 πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρα- ^{1, 20}
 νοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε ^{Eph 1, 10}
 κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 17 αὐτὸν ἔκτισται, ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν ^{Eph 1, 23}
 18 αὐτῷ συνέστηκεν, ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ^{1 Co 15, 20}
 ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένη-
 19 ται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ ^{2, 9}
 20 πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα ^{Eph 1, 10}
 εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, ^{2, 16}
 21 δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ^{Eph 4, 18}
 ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν ^{2, 16}
 22 τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι ^{5, 27}
 τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσας ὑμᾶς ἁγίους καὶ ^{1, 4}
 23 ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἶγε ἐπιμένετε
 τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν
 πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος Eph 3, 7
 διάκονος.
 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ
 τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
 25 τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά- ^{Eph 3, 2}
 κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς ^{3, 5, 9}
 26 πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμέ-
 νον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς
 27 ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς
 δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς ἐστὶν Χριστὸς Eph 1, 18
 28 ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθε-
 τοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν
 πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χρι-
 29 στῷ· ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ^{1 Ti 4, 10}
 τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

12. κ τω θεω πατρι | υμας : ημας 13. ε κερυσατο 14. τ. απολυτρω-
 σιν : add δια τον αιματος αυτου 16. τα παντ. τα εν | και τα επι
 18. κ* om εκ 23. εν παση τη | διακονος : κ* κηρυξ και αποστολος
 24. παθημασι μου | υπερ υμων : κ* (non a) om υπερ 25. εγω : κ* add
 πανλος 26. νυνι 27. ε κ τισ ο πλουτος | τουτου : κ* του 28. κρι-
 στω : add ιησου

II.

Contra falsos doctores. Cum Christo sepulti iidem reviximus. Iam a placitis humanis recedendum.

4, 13 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ 1
τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν 2
σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες 2
1, 27 ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, 3
εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσὶν πάν- 3
8 τες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ τοῦτο 4
5, 3 λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ εἰ γὰρ 5
καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων 6
καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν 7
πίστεως ὑμῶν. ⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν 6
κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι 7
ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισ- 8
4 σεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. ⁸ βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγω- 8
γῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν 9
τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χρι- 10
1, 19 στόν, ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος 9
h 1, 21 σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἔστέ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ 10
πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ 11
ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ 12
Ro 6, 4 περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, 12
h 1, 19s ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ 13
h 2, 1,5 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς 13
παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίη- 14
sen ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα. 14
h 2, 15 ¹⁴ ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπ- 14
εναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἥρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ 15
τῷ σταυρῷ. ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας 15
ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει 16
e 10, 1 ¹⁶ ἐορτῇ ἢ νουμηνίᾳ ἢ σαββάτῳ, ¹⁷ ἃ ἐστὶν σκιὰ τῶν μελλόντων, 17
8, 5 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύτω θέλων 18
ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν ἔμβα-

II, 1. υπερ : περι | λαοδικεια | εωρακασι | κ* om εν σαρκι 2. συμ-
βιβασθεντων | παντα πλουτον | κ* του θεου πατρος χριστου, ε τ. θε.
και πατρος και του χριστου 3. και της γνωσεως 4. κς τουτο δε λεγ.
ινα μη τις 7. κ* om εν αυτω | ε κς εν τη πιστει | εν αυτη εν ευχαριστ.
8. κς εσται υμας 10. κς πασης της αρχης | εξουσιας : κ* εκκλησιας
11. του σωματος : add των αμαρτιων 12. κς βαπτισμω | εκ των νεκρων
13. εν τοις παραπτωμ. | υμας sec : om | ημιν : ες υμιν 14. ημιν
(et. κs) : κ* ημων 15. εν αυτω 17. κς om του 18. εν (et. κs) : κ* om |
ε κς θρησκεια | α μη εωρακεν

19 τεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹ καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ Eph 4, 1
 συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὔξει τὴν αὔξησιν
 20 τοῦ θεοῦ. ²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
 21 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· ²¹ μὴ ἄψῃ μηδὲ Lv 5, 2
 22 γένῃ μηδὲ θίγῃ, ²² ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποκρήσει,
 23 κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίαις τῶν ἀνθρώπων; ²³ ἅτινά Mt 15, 9
 ἐστὶν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφρο-
 σύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς
 σαρκός.

III.

Electis dei caelestia sectanda novusque nova vita homo induendus. Officia coniugum, liberorum, patrum, servorum, dominorum.

1 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χρι-
 2 στός ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος· ² τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ
 3 τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται
 4 σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ⁴ ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ
 ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
 5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκα- Eph 5, 3
 θαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἧτις ἐστὶν
 6 7 εἰδωλολατρεία, ⁶ δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ. ⁷ ἐν οἷς καὶ Eph 5, 6
Ro 1, 18
 8 ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν τούτοις· ⁸ νυνὶ δὲ ἀπό- Gal 5, 19
Eph 2, 4, 13
 9 θεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν θυμὸν κακίαν βλασφημίαν
 9 αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους,
 ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ
 10 10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν
 11 κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ¹¹ ὅπου οὐκ ἔστι Ἑλλήν καὶ Ga 3, 28
 Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Κύθης, δοῦλος,
 ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
 12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι Eph 4, 2, 3
 σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραύτητα,
 13 μακροθυμίαν, ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς,
 εἰάν τις πρὸς τινα ἔχῃ μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
 14 ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς, ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ
 15 ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ Eph 4, 3
 βραβεύτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ Phi 4, 7

18. αυτου (et. κα) : κ* αυτων 19. ε κ συμβιβαζ. | κ* (non a) αυξη
 20. ει : ε add ουν, item κ* post απεθαν. | σουν τω χριστ. 23. εθελο-
 θρησκεια

III, 1. κ* (non a) εν χριστω | κ* (non a) om εστιν 4. η ζωη ημων
 5. τα μελη : add υμων 6. του θεου : ε κ add επι τους υιους της
 απειθειας 7. εν τουτοις : εν αυτοις 8. κ* (non a) om και υμεις
 10. κ* επενδυσαμενοι 11. τα παντα 12. οικτιρων | πραοτητα
 13. ο χριστος (et. κα) : κ* ο θεος 14. κ* ος εστιν, ε ητις εστι 15. τ.
 χριστον : τ. θεου

σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ¹⁶
 ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νοθετοῦντες
 Eph 5, 19s εἰς αὐτούς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν τῇ χάριτι ἄδον-
 23 τες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ, ¹⁷ καὶ πᾶν ὅ τι ἂν ποιῇτε ¹⁷
 ἐν λόγῳ ἢ ἐν ᾠγῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦν-
 τες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Eph 5, 22 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν ¹⁸
 1 Pe 3, 1 κυρίῳ. ¹⁹ οἱ ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε ¹⁹
 Eph 5, 25 πρὸς αὐτάς. ²⁰ τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· ²⁰
 1 Pe 3, 7 τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. ²¹ οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε ²¹
 Eph 6, 5 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ²² οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ ²²
 1 Pe 2, 18 πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλείᾳ ὡς ἀν-
 θρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ φοβούμενοι τὸν κύριον.
 Eph 6, 17s ²³ ὁ ἐὰν ποιῇτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἄν- ²³
 θρώποισ, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπό- ²⁴
 δωσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ²⁵ ὁ γὰρ ²⁵
 Eph 6, 9 ἀδικῶν κομιεῖται ὁ ἠδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημφία.
 (IV.) ¹ οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρ- ¹
 ἔχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

Precandum. Prudenter versandum. Tychicus et Onesimus. Salutationes.
 Epistula ex Laodicea.

Eph 6, 18s Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα- ²
 ριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ³
 ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ
 καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ⁵ Ἐν ⁵
 Eph 5, 15 σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
 Eph 4, 29s ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς ⁶
 δεῖ ὑμᾶς ἐν ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.
 Eph 6, 21s Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ⁷
 ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ⁸
 ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ
 Phil 10 παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ⁹
 ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν
 τὰ ὧδε.

Act 27, 2 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ ¹⁰
 15, 37

16. χριστον : κ* κυριον | ψαλμοις και υμνοις και ωδ. | ε κ* εν χαριτι |
 εν τη καρδια υμ. τ. κυριω 17. κ κυριον ιησου χριστου | πατρι : praem
 και 18. τ. ιδιοις ανδρασιν 19. γυναικας : κc add εαυτων 20. εστιν
 ευαρεστον τω κυριω 21. ερεθιζετε : κ παροργιζετε 22. εν οφθαλμο-
 δουλειαις | φοβ. τ. θεον 23. και παν ο,τι εαν 24. αποληψεσθε | τω
 γαρ κυριω 25. ο δε αδικ. | κc κομιζεται | προσωποληψια

IV, 1. εν ουρανοισ 2. εν αυτη (et. κα) : κ* om . 7. κ* τα δε |
 κ* om και συνδουλ. 8. ινα γνω. τα πε. υμων 9. κc γνωρισουσιν

- Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, — εἰ
 11 ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δεξασθε αὐτόν, — ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος
 Ἰουστos, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν
 12 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² ἀσπά- ^{Phil 1, 7}
 ζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δούλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε
 ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῇτε τέλει
 13 καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ
 γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικίᾳ ^{2, 1}
 14 καὶ τῶν ἐν Ἱερραπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς Λονκάς ὁ ἱατρὸς ὁ ^{Phil 24}
 15 ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ¹⁵ ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικίᾳ ἀδελφούς ^{Ro 16,}
 16 καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν
 ἀναγνώσθῃ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαο-
 δικίᾳ ἐκκλησίᾳ ἀναγνώσθῃ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικίας ἵνα καὶ
 17 ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ^{Phil 2}
 ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν ^{2 Th 3, 17}
 δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α.

I.

Thessalonicenses egregium fidei exemplar facti.

- 1 Παῦλος καὶ Σιλvanός καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα- ^{2 Th 1, 2}
 λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ ^{Act 17, 1}
 εἰρήνη. ^{etc}
 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ^{Col 1, 3}
 3 ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ^{2 Th 1, 3} ^{etc} ἀδιαλείπτως μνημονεύον-
 τες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ
 τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 4 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ^{2 Th 2, 13} ^{etc} εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγα-
 5 πημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ^{1 Co 4, 20} ὅτι τὸ εὐαγγέλιον
 ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει
 6 ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ^{2 Th 3, 7} καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε
 καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς
 7 πνεύματος ἁγίου, ^{etc} ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς

11. περιτομῆς· οὗτοι 12. non interpg ante δούλος | om ἰησον | κ* (non a)
 υπερ ημων | σιτηε | πεπληρωμενοι 13. εχει ζηλον πολυν | λαοδικεια
 15. λαοδικεια | οικ. αυτον 16. λαοδικειας 18. μεθ υμων : add αμην

* ε η του αγιου πανλου πρ. Θεσσαλον. πρωτη επιστολη, ες πανλου
 του αποστολου η πρ. Θεσσαλ. επιστολη πρωτη

I, 1. ειρηνη : ε κ add απο Θεου πατρος ημων και κυριου ιησου
 χριστου 2. μνειαν : add υμων 4. υπο Θεου 5. κ τ. ευαγγελ. του
 Θεου ημων | και εν πληροφ. | εν υμιν : κ om εν 7. ε κ τυπουσ

πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ἅφ' ὑμῶν γὰρ 8
 ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν
 τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντί τοπῷ ἢ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν
 ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ 9
 περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἐσχομεν πρὸς ὑμᾶς, ¹⁰
 καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν
 θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν 10
 οὐρανῶν, ὃν ἤγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ἐνόμενον ἡμᾶς
 ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

II.

Sincera et liberalis Pauli institutio. Fide constantes invitis popularibus.
 Visendi desiderium.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς 1
 ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες 2
 καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν
 λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἄγῳ. ³
^{Act 16, 12 ss} ἢ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας 3
 οὐδὲ ἐν δόλῳ, ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ- 4
 θῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὥς ἀνθρώποις ἀρέσκον-
^{Ga 1, 10} τες, ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ οὔτε γὰρ 5
^{Phil 1, 8} ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προ-
^{1o 5, 41-44} φράσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6
 δόξαν, οὔτε ἅφ' ὑμῶν οὔτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι
 ὥς Χριστοῦ ἀπόστολοι. ⁷ ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, 7
 ὥς εἰν τροφὸς θάλπη τὰ ἐαυτῆς τέκνα, ⁸ οὕτως ὁμιρομένοι 8
 ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.
^{2 Th 3, 8} ⁹ μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον 9
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα
 ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὑμεῖς 10
 μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
 τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον 11
 ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἐαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυ-
^{Col 1, 10} θούμενοι, ¹² καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ 12
^{Eph 4, 1} θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἐαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

^{1, 2} Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, 13
 ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ

7. om εν sec 8. γαρ (et. κα) : κ* om | κ* ο λογ. τ. Θεου | om εν τη sec
 loco | αλλα και εν | ημας εχειν 9. εχομεν 10. εκ νεκρων | απο της οργ.

II, 2. αλλα και προπ. 3. ουτε εν δολ. 4. αλλα τω Θεω 5. κολα-
 κειας | εν προφασει : κ* om εν 7. αλλ εγεν. | ηπιοι : κ* νηπιοι | ε κ* ως
 αν τροφ. 8. μειρομενοι | γεγενησθε 9. νυκτος : add γαρ | ειο υμας
 (κα) : κ* υμιν 11. κ om υμας 12. μαρτυρουμενοι | περιπατησαι |
 κ καλεσαντος 13. om Και ante δια τουτ.

- λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ
 14 ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενή-
 θητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
 15 συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ
 τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς
 ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναν-
 16 τίων, ¹⁶ κωλύόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς
 τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ'
 αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς και-
 ρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ
 18 πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠθελήσαμεν
 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέ-
 19 κοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ ^{Phil 4, 1}
 στέφανος κανχήσεως ἢ οὐκ ἢ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου
 20 ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα ^{3, 13}
 ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

III.

Impeditus ab itinere Paulus iterum misit Timotheum. Laetatur nuntiatis.
 Votum.

- 1 Διὸ μηκέτι στέγοντες ἠὲδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθή- ^{Act 17, 16}
 2 ναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ ^{Ro 16, 21}
 διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηριξαι
 3 ὑμᾶς καὶ παρακαλεῖσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαί-
 νεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο
 4 κείμεθα· ⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι
 5 μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. ⁵ διὰ τοῦτο
 κἀγὼ μηκέτι στέγων ἐπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν,
 μήπως ἐπειράσεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
 6 κόπος ἡμῶν. ⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ^{Act 18, 5}
 ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν,
 καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς
 7 ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελ-
 φοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν
 8 9 πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ
 εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ

13. ἐστιν ἀληθῶς : κα ἀλ. ἐστ., κ* om ἀληθ. 14. τα αὐτα : ταῦτα
 15. τοὺς ἰδιοὺς προφήτας | ἡμᾶς : ε (non item se) ὑμᾶς ex errore
 18. διο 19. η οὐκ : κ* om η | ἰησοῦ : add χριστοῦ 20. κ* καὶ χαρὰ

III, 1. εὐδοκήσαμεν 2. κ. διακο. τ. Θεου : add καὶ συνεργον
 ἡμῶν | παρακαλεῖσαι : add ὑμᾶς | ὑπερ : περὶ 3. το : τῷ 6. κ. τὴν
 ὑμῶν πίστιν 7. Θλίψ. καὶ ἀνάγκ. 8. ε κ. στηκῆτε 9. τῷ Θεῷ :
 κ* τ. κυρίῳ

τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυνκὸς 10
καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσ-
ωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰη- 11
σοῦς κατενθῆναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος 12
πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν-
τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηριξάαι ὑμῶν τὰς 13
καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν
ἀγίων αὐτοῦ, ἀμήν.

IV.

In castitate et caritate pergendum. De mortuis ac reditu Christi.

Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν 1
κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς
περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισ-
σεύητε μᾶλλον. ² οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν 2
^{5, 18} διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ 3
ἀγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ εἰδέναι 4
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ,
⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν 5
⁶ θεόν, ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν 6
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἕκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
καὶ προεῖπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ οὐ γὰρ ἐκάλεσεν 7
⁸ ὑμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλὰ ἐν ἀγιασμῷ. ⁸ τοιγαροῦν ὁ 8
ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐ- 9
¹⁰ τοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ¹⁰ καὶ 10
γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντα τοὺς ἀδελφούς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδο-
νίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον ¹¹ καὶ 11
φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι
¹² ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ¹² ἵνα περιπα- 12
τῇτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμέ- 13
¹⁴ νων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.
¹⁴ εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ 14
¹⁵ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. ¹⁵ τοῦτο 15

11. ιησουσ : add χριστος | αμην : om

IV, 1. το λοιπον | κ τω κυριω ιησουν | ε κ om ινα pri | om καθ. κ.
περιπατ. 2. κ δεδωκαμεν 3. κς απο πασης πορν. 4. κ* και εν
τιμη 6. ο κυριος 7. ε κ αλλ 8. δοντα | εισ ημας 9. κς εχομεν
10. κ* τ. αδελφους ημων | εν ολη : praem τουσ 11. ε κ* ταισ ιδιαισ
χερσ. υμ. | κς παρηγγ. υμιν 13. θελω | κεκοιμημενων | κς ωσ και
14. κς επιστευομεν

γὰρ ὑμῶν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ θθάσωμεν τοὺς
 16 κοιμηθέντας, ¹⁶ ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ
 ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
 17 οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ
 ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέ-
 λαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε
 18 σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις
 τούτοις.

V.

Dies subito ventura; hinc vigilandum est. Praesides colendi. Admonitiones variae. Vota.

- 1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρεῖαν ^{4, 9} ^{Mt 24, 36}
 2 ἔχετε ὑμῶν γράφεσθαι· ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡμέρα ^{2 Pe 3, 10}
 3 κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν λέγωσιν·
 εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὁ ἔσθρος
 ὥσπερ ἡ ὠδὴν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν.
 4 ⁴ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς
 5 κλέπτῃς καταλάβῃ· ⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ^{Eph 5, 8}
 6 ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ⁶ ἄρα οὖν μὴ καθεύδα-
 7 μεν ὡς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ οἱ γὰρ
 καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς
 8 μεθύουσιν· ⁸ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα ^{Eph 6, 14, 17}
 9 πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, ⁹ ὅτι
 οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας
 10 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος περὶ ^{2 Co 5, 15}
 ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσω-
 11 μεν. ¹¹ διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα,
 καθὼς καὶ ποιεῖτε.
 12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ^{1 Ti 5, 17}
 ὑμῶν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,
 13 ¹³ καὶ ἡγείσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον ^{Mc 9, 50}
 14 αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς. ¹⁴ παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
 φοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους,
 15 ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ ὁράτε ^{Ro 12, 17}
 μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν ^{1 Pe 3, 9}
 16 διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ πάντοτε χαίρετε, ^{Phi 4, 4}
 17 ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο
 19 γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ τὸ πνεῦμα μὴ ^{4, 3}

V, 1. κ του (κς om) γραφ. υμιν 2. η ημερα 3. ε οταν γαρ, κς οταν δε | επισταται 5. om γαρ 6. ωσ και οι 8. κ* om και αγαπη 9. αλλ 10. περι: υπερ 12. κ προϊστανομενους 13. ε κ υπερεκπερισσου | κ* και ειρηνευετ. | εν εαυτοις 15. αποδω | και εις αλληλ. 18. κ* του θεου

ζβέννντε, ²⁰ προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· ²¹ πάντα δὲ δοκιμάζετε, ²⁰ 21
τὸ καλὸν κατέχετε· ²² ἀπὸ παντὸς εἵδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. ²²
He 13, 20^s ²³ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ²³
ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖ.

2 Th 3, 3 ²⁴ πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. ²⁴

2 Th 3, 1
Ro 16, 16
etc Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ²⁶ ἀσπάσασθε τοὺς ²⁵ 26
ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύ- ²⁷
ριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.

Ro 16, 24
etc Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁸

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

I.

Laudat fidem Thessalonicensium. Pios merces manet, impios poena.

1 Th 1, 1^s
etc Παῦλος καὶ Σιλvanὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα- ¹
λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ² χάρις ²
ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ.

2, 13
1 Th 1, 2 Ἐνχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, ³
καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπερανξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει
ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ⁴ ὥστε αὐτοὺς ⁴
ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐκκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς
ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ
ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ ⁵
θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ⁶
ἧς καὶ πάσχετε, ⁶ ἕπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς ⁶
θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ⁷

1 Th 3, 13
etc ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ⁸
Act 7, 30 ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ⁸ ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν ⁸
τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ ⁹
προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θανατωθῆναι ¹⁰
ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ'
ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε ¹¹
περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀζιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ

19. ε κ σβέννντε 21. ε κ* om δε 27. ε κ ορκίζω | τοις αγίοις αδελφ.
28. μεθ' υμων : ε κ add αμην

* ε η προσ Θεσσαλ. επιστολ. δευτερα, ες παυλου του αποστολου
η προσ Θεσα. επιστ. δευτερ.

I, 1. κ* (non a) εν Θεω και πατρ. 3. κ* om υμων post παντων
4. ωστ. ημας αυτους | καυχασθαι 8. κς τον Θεον | ε κ ιησουν χριστον
10. πιστευουσιν

πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνά-
 12 μει, ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν
 καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II.

Christi adventum praecedet Antichristus. Perseverandum bona fide.

- 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,
 2 ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοοῦ μηδὲ θροεῖ- ^{1 Th 5, 2}
 σθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς
 3 δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μή τις ὑμᾶς ^{Eph 5, 6}
 ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία
 πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
 4 ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγό- ^{Dan 11, 26}
 μενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτόν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθί-
 5 σαι, ἀποδεικνύντα ἐαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε ὅτι ^{Act 17, 1}
 6 ἔτι ὡν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἶ-
 7 δατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. ⁷ τὸ γὰρ
 μυστήριον ἥδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως
 8 ἐκ μέσου γένηται. ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ ^{Es 11, 4}
 κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ
 9 καταργήσῃ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ⁹ οὗ ἐστὶν ἡ παρου-
 σία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ
 10 τέρασιν ψεύδους ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυ- ^{2 Co 2, 15}
 μένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἔδεξαντο εἰς τὸ
 11 σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέρ-
 12 γειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν
 ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ
 ἀδικίᾳ.
- 13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
 ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ'
 ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας,
 14 ¹⁴ εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποι-
 15 ησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ ἄρα οὖν, ἀδελ-
 φοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε
 16 διὰ λόγον εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν
 Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς

12. ἰησου pri : add χριστου

II, 2. μητε θροεισθ. | η ημερ. του χριστου 3. ανομιας : αμαρτιας
 4. κ* om και υπεραιρουμ. | καθισαι : praeu ως θεον 6. εν τω εαυτου
 καιρ. 8. ο κυριος omissio ιησ. | ανελει : κ* αναλοι, ε αναλωσει 10. της
 αδικιας | εν τοις απολλυμ. 11. πεμψει 12. παντες | αλλ | εν τη
 αδικια 13. κ του κυριου | ειλετο | νμας : κ* ημας 14. om και 16. και
 πατηρ ημων | κ* (non a) om ο αγαπ. ημας

καὶ δοὺς παράκλησιν αἰώνιαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,
 1 Th 3, 12 ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηριῖσαι ἐν παντὶ ἔργῳ ¹⁷
 καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III.

Precandum pro evangelio. De dissolutis ac desidibus cavendis. Nota genuinae epistulae.

Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος ¹
 τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ²
 ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ
 πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος ὃς στηριῖται ὑμᾶς ³
 καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποιθήμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ⁴
 Ga 5, 10 ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος ⁵
 κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς
 τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ⁶
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ
 ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρε-
 1 Th 1, 6 λάβοσαν παρ' ἡμῶν. ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ⁷
 ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά ⁸
 1 Th 2, 9 τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
 1 Co 9, 4 πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσθαι τινα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ⁹
 Phil 3, 17 ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ ¹⁰
 γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις
 οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γάρ τινας περι- ¹¹
 πατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργα-
 ζομένους· ¹² τοῖς δὲ τοιοῦτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ¹²
 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυ-
 Ga 6, 9 τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλο- ¹³
 ποιῶντες. ¹⁴ εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ¹⁴
 1 Co 5, 11 ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε· μὴ συναναμίνυσθε αὐτῷ, ἵνα
 1 Th 5, 23 ἐντραπῇ· ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγείσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ¹⁵
 ἀδελφόν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην ¹⁶
 διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ¹⁷
 1 Th 5, 28 ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ¹⁸
 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

17. τ. καρδ. νμων | στηριῖσαι : add νμας | λογῳ και εργῳ

III, 3. εστιν : κ* post ο κυρ. pon 4. παραγγέλλομεν : add νμιν |
 και ποιεῖτε 5. om την ante υπομ. 6. κς παρελαβον, ε παρελαβε
 8. κ αλλα | νυκτα και ημεραν 10. κ* om τουτο 12. δια του κυριου
 ημων ιησου χριστου 13. εκκακησητε 14. και μη συναναμ. | κ συνανα-
 μινυσθαι 18. μετα πα. νμων : add αμην

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

I.

Dei filius summus omnium, longe maior angelis.

- 1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλοι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς
 πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων
 2 ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ
 3 καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ
 χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι
 τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος ^{8, 1 etc}
 4 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτον κρείτ-
 των γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅση διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κε-
 5 κληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ τίμη γὰρ εἶπεν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός ^{5, 5}
 μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι ^{Ps 2, 7}
 6 αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ ὅταν δὲ πάλιν
 εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσ- ^{Ps 96(97), 7}
 7 κνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς
 ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς ^{Ps 103 (104), 4}
 8 λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος ^{Ps 44(45), 6 s}
 σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς ἐνθύτη-
 9 τος ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ
 ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου ^{Ps 101 (102), 26-28}
 10 ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ¹⁰ καί· σὺ κατ'
 ἀρχὰς κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου
 11 εἰσὶν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάν-
 12 τες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἀλλά-
 ξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγῇσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ καὶ τὰ ἔτη σου
 13 οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἰρηκέν ποτε ^{Ps 109 (110), 1}
 κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον ^{Mt 22, 40 etc}
 14 τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς
 διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σω-
 τηρίαν;

II.

Dei filio parendum magis quam legi per angelos traditae. Christus homo factus fratrum caussa passus.

- 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖ-
 2 σιν, μήποτε παραρῶμεν. ² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ^{Ga 3, 19 Act 7, 53}

* ε η προσ εβραιους επιστ. παυλου, item εε omissio παυλου

I, 1. επ εσχατων 2. και τους αιω. ποιη. 3. καθαρισμον: praem di εαντου | τ. αμαρτιων: add ημων | ποιησαμενος: pon ante τ. αμαρτ. ημων 5. εσομ. αντω (et. κα): κ* om αντω 8. αιωνος· ραβδος ενθυ- τητος η ραβδ. | σου: κ αντου 9. αδικιαν: ανομιαν 12. αλλαξεις: ελιξεις, κ add ως ιματιον

II, 1. περισσοτ. δει | ημας προσεχ. | παραρρωμεν

ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδι-
κον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελή- 3
σαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου,
ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος 4
τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλοις δυνάμεσιν καὶ
πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, 5
Ps 8, 5-7 περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων· τί ἐστὶν 6
ἄνθρωπος ὅτι μιμησέκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπη
αὐτόν; ⁷ ἡλάντωσας αὐτόν βραχύ τι παρ' ἀγγέλου, δόξη καὶ 7
1 Co 15, 27 τιμῇ ἐστεφανώσας αὐτόν, ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν 8
Eph 1, 22 αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ
ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὐπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα.
⁹ τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλου ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν 9
διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξη καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως
Ro 11, 36 χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου. ¹⁰ ἔπρεπεν γὰρ 10
αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς νιούς εἰς
δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημά-
των τελειῶσαι. ¹¹ ὃ τε γὰρ ἁγιάζων καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς 11
1o 20, 17 πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτοὺς καλεῖν,
Mt 28, 10 λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ 12
Ps 21 (22), 23
2 Sa 22, 3 ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. ¹³ καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' 13
Es 8, 17 αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.
1 Co 15, 26 ¹⁴ ἐπεὶ οὖν τὰ παιδιά κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ 14
2 Ti 1, 10 αὐτὸς παρὰ πλησίον μετέσχευ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου
καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶν τὸν
διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παν- 15
τὸς τοῦ ζῆν ἐνοχοὶ ἦσαν δουλίας. ¹⁶ οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων 16
ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ ὅθεν 17
ᾧ φείλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων
γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκε-
σθαι τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς 18
πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

III.

Christus Mose maior. Moses non impune spretus, multo minus Christus.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοή- 1
σατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, 1
Nm 3, 5 ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὥς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ 2
οἴκῳ αὐτοῦ. ³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἥξιωται 3

7. εστεφα. αυτον : ε κ add και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου 8. εν γαρ τω 9. χαριτι : M Or quater etc χωρισ 14. σαρκος και αιματος 15. δουλειας 18. κ* om πειρασθεις

III, 1. χριστον ιησουν 2. μωσης 3. γαρ δοξης ουτος | μωσην

- καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.
 4 ⁴ πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατα-
 5 σκευάσας θεός. ⁵ καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ ² Nm 12, 7
 6 αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, ⁶ Χριστὸς
 δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν
 παρηρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν ¹⁴
 κατάσχωμεν.
 7 **XX** Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον ἐὰν τῆς ^{Ps 94(95), 8-11}
 8 φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς
 ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ^{Ex 17, 7 Nm 14, 22s}
 9 ἐρήμῳ, ⁹ οὐ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον
 10 τὰ ἔργα μου τεσσεράκοντα ἔτη. ¹⁰ διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ
 ταύτῃ καὶ εἶπον· αἱ ἐπιλανθάνονται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν
 11 τὰς ὁδοὺς μου, ¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται ^{4, 3}
 12 εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ¹² βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν
 τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ θεοῦ
 13 ζῶντος, ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρισ
 οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτη
 14 τῆς ἁμαρτίας· ¹⁴ μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγονάμεν, ἐάνπερ
 τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.
 15 ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ ^{6 ss}
 16 σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ· ¹⁶ τίνες
 γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ ^{Nm 14, 22 ss}
 17 Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; ¹⁷ τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα
 ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν; ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ.
 18 ¹⁸ τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ
 19 εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν ^{4, 6}
 εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

IV.

Requies promissa Iudaeis data piis per Christum. Verbi divini vis.

- 1 **Φοβηθῶμεν** οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
 θεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι.
 2 ² καὶ γὰρ ἐσμεν εὐγγελισμένοι καθάπερ καὶ κεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέ-
 λησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συγκεκριασμένος τῇ πίστει
 3 τοῖς ἀκούσασιν. ³ εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπαυσιν οἱ πιστεύ-
 σαντες, καθὼς εἶρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· εἰ εἰσελεύ- ^{3, 11 Ps 94(95), 11}
 σονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς
 4 κόσμου γεννηθέντων. ⁴ εἶρηκεν γὰρ πονεῖν περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως·

4. τα πάντα 5. μωσῆς 6. εανπερ 8. παραπικρ. : κ πικρασμῳ
 9. επειρασαν : add με | εν δοκιμασια : εδοκιμασαν με | τεσσαρακ.
 10. ταυτη : εκεινη 14. γεγοναμεν του χριστου 16. τινες : τινες |
 μωσεως 17. τεσσαρακ.

IV, 1. κ καταλειπομενησ 2. συγκεκριασμενος 3. γαρ : ουν

Gn 2, 2 καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν 5
κατάπαυσίν μου. ⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τιναὶ εἰσελθεῖν εἰς 6
αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπει-
3, 19 θειαν, ⁷ πάλιν τινα ὀρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ 7
3, 15 τσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς
s (94) 95, 7, 3 αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ εἰ γὰρ 8
Jos 22, 4 αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα
ἡμέρας. ⁹ ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. 9
10 ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέ- 10
παυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα 11
μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ¹² ζῶν γὰρ 12
ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαι-
ραν δίστομον καὶ δῦκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύ-
ματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ
ἐννοιῶν καρδίας· ¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, 13
πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχλησιμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς
ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

8, 1 Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, 14
3, 1 Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ οὐ γὰρ 15
2, 17 5, 2 ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συναπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν,
πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας.
10, 22 ¹⁶ προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρηγορίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, 16
ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

V.

Christus pontifex in aeternum, sacerdos sicut Melchisedech. Tarditas lec-
torum taxatur.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἄν- 1
8, 3 θρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε
3, 9 καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦ- 2
4, 15 σιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν, ³ καὶ 3
δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ
7, 27 προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. ⁴ καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν 4
Ex 28, 1 τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περὶ καὶ Ἀαρών.
⁵ οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, 5
Ps 2, 7 ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέν-
7, 17 νηκά σε· ⁶ καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα 6
Ps 109 (110), 4

6. απειθειαν : κ* απιστιαν 7. κ* οριζει τινα | δαβιδ | ειρηται 9. κ*
(non a) om ara usque του Θεου 11. κ* om τις | ψυχης : add τε
15. συμπαθ. | s (non se) πεπειρασμενον 16. ελεον

V, 3. δια ταυτην | υπερ αμαρτιων 4. αλλα ο καλουμενος | καθα-
περ κ. ο αρ.

- 7 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ⁷ ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σῶζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς
9 ὑπακούουσιν αὐτῷ αἵτις σωτηρίας αἰωνίου, ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμηνευτος λέγειν, ἐπεὶ
12 νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς ^{Ga 4, 3}
τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε ^{1 Co 3, 2}
13 χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστίν.
14 ¹⁴ τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

Tarditate deposita ad perfecta nitendum. Defectio irreparabilis. Fides Abrahami.

- 1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετα-
2 νοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρῖμα-
3 τος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἐάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός.
4 ⁴ ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσάμενους τε τῆς ^{Iac 4, 15}
δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου
5 ⁵ καὶ καλὸν γευσάμενους θεοῦ ῥῆμα δυνάμειος τε μέλλοντος αἰῶνος,
6 ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταν-
7 ρούντας ἐαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλάκις ὑετὸν καὶ
8 τίκτουσα βοτάνην εὖθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μετα-
9 λαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ. ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ
τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
9 Πεπεισμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχό-
10 μενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδεῖξασθε εἰς ^{I The 1, 3}
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.
11 ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
12 πρὸς τὴν πληροφориάν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γέννησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονο-
13 μούντων τὰς ἐπαγγελίας. ¹³ τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ

9. πασιν : post τοις υπακου. αυτ. 12. και ου στερεας

VI, 7. πολλாகισ ερχομενον 9. αγαπητοι : κ* αδελφοι | κρειττοια

10. και του κοπου της αγαπης

Gn 22, 16. 17 θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυ-
τοῦ, ¹⁴ λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πλη- 14
θυνῶ σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. 15
¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς 16
ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον 17
βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ¹⁸ ἵνα διὰ 18
δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν
θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς
προκειμένης ἐλπίδος, ¹⁹ ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ 19
τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπε-
τάσματος, ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ 20
τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

Melchisedech Abrahamo Levitisque maior et Christus pontifex noster in
aeternum.

Gn 14, 18 as Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Καλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ 1
τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
4 τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων 2
ἐμέρισεν Ἀβραὰμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύ-
νης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Καλήμ, ὁ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης,
³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς 3
τέλος ἔχων, ἀφώμοιωμένος δὲ τῷ νύῳ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς
τὸ διηνεκές.
2 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν 4
ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν νύων Λευεὶ 5
Nm 18, 21 ss τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν
κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καίπερ ἐξελη-
λυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6
αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας
εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ 7
κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες 8
ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. ⁹ καὶ ὡς 9
ἔπος εἶπεῖν, δι' Ἀβραὰμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδε-
κάτῳται· ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν 10
αὐτῷ Μελχισεδέκ.

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευευικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ 11
λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτῃται, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν
Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν

14. εἰ μὴν : ἡ μὴν 16. ἄνθρωποι μὲν γὰρ 18. ψεύσασθαι θεον

VII, 1. 5^ο om του ante υψιστου | κ^ο os συναντησας 2. απο παν-
των : κ^ο post εμερισεν 5. κ^ο κ^ο αποδεκατον 6. τον αβρααμ 9. δια
αβρααμ | κ^ο λευι, κ^ο* λευει 10. ο μελχισεδεκ 11. λευιτικησ | επ αυτη |
νενομοθετητο

- 12 Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης
 13 καὶ νόμον μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς
 ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ.
 14 ¹⁴ πρὸδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς
 15 ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. ¹⁵ καὶ περισ-
 σότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ^{5, 6}
 16 ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
 17 γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. ¹⁷ μαρτυρεῖται ^{Ps 109, (110), 4}
 γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
 18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προακούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς
 19 ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισα-
 20 γωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ καὶ
 καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας
 21 εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγον-
 τος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ
 22 ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα. — ²² κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος δια- ^{7, 17}
 23 θήκης γέγονεν ἔγγνος Ἰησοῦς. ²³ καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσιν γε- ^{8, 6}
 24 γονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν. ²⁴ ὁ δὲ
 διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύ-
 25 νην, ²⁵ ὅθεν καὶ σάζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερ-
 χομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ
 αὐτῶν.
 26. Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος,
 ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος
 27 τῶν οὐρανῶν γενόμενος, ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,
 ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἀμαρτιῶν θυσίας
 ἀναφέρειν, ἐπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ^{5, 3}
 28 ἑαυτὸν προσενέγκας. ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν
 ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς
 μετὰ τὸν νόμον νιὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

Caelestis pontifex noster, auctor novi cum deo foederis veteris melioris.

- 1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα
 ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρα-
 2 νοῖς, ² τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν
 3 ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἀνθρώπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ ^{5, 1}
 προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον
 4 ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ'

14. ουδεν περι ιερωσυνης | κ* μωυσης ουδεν | μωσης 16. σαρκικησ
 17. μαρτυρει 21. εις τον αιωνα (haec ipsa om κ*): add κατα την ταξιν
 μελχισεδεκ 22. κατα τοσουτον κρειττονος 26. ε κ om και ante επρεπεν
 27. ανενεγκας

VIII, 2. και ονκ ανθρωπ. 4. ον : γαρ

ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα,
 10, 1 ⁵ οὔτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς ⁵
 x 25, 40 κεχηρματίσται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν· ὅρα γάρ
 10, 1 ⁷ φησιν ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ
 7, 22 ὄρει· ⁶ νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσα καὶ κρεῖτ- ⁶
 11 τόνος ἐστὶν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις
 νενομοθέτηται. ⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν ⁷
 1er 31 ⁽³⁸⁾ δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ ⁸
 31-34 ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον
 Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν ⁹
 διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβο-
 μένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
 10, 16 λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ ¹⁰
 Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους
 μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω
 Co 6, 16 αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς
 λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ¹¹
 ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινῶθι τὸν κύριον, ὅτι πάν-
 10, 17 τες εἰδήσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² ὅτι ἴλεως ¹²
 ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ
 8 μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· ¹³
 τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

IX.

Sanctuarium vetus et caelum sanctuarium Christi. Imperfecta Mosaica et perfecta Christi expiatio.

Εἶχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα λατρείας τό τε ἅγιον ¹
 Ex 25 ss κοσμικόν. ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾗ ἡ τε λυχνία ²
 10, 3ss etc καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια.
³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια ³
 ἁγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθή- ⁴
 κης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσῷ, ἐν ᾗ στάμνος χρυσῇ
 ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ
 Ez 10, 4 πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβεὶν δόξης ⁵
 κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ
 μέρος. ⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην ⁶
 σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες,
⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ ⁷

4. οντων των ιερων των προσφερ. | κατα τον νομον 5. μωυση |
 ποιησης 6. τετευχε 8. αυτους: αυτοις 9. μου: σε 1624. om 10. επι
 καρδιας αυτ. 11. πολιτην: πλησιον | απο μικρου: add αυτων 12. αμαρ-
 τιων αυτων: add και των ανομιων αυτων

IX, 1. η πρωτη: add σκηνη 2. ε, non σε, ἁγία 5. κ χερουβιν,
 ε χερουβιμ | εστιν: κ* ενεστιν

- χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
 8 μάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφα-
 νερωῖσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης
 9 στάσιν, ⁹ ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ^{5, 1}
 ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνεί-
 10 δησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ
 πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιοῦματα σαρκὸς μέχρι
 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
- 11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα- ^{10, 1}
 θῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτον,
 12 τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων
 καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ
 13 ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων
 καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ἠντιζόνσα τοὺς κεκοινωνήμενος
 14 ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ
 αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
 ἁμωμον τῷ θεῷ, καθαριεὶ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν
 ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι. 1 The 1, 9
- 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανά- ²⁴
 του γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παρα-
 βάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κλη-
 16 ρονομίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
 17 διαθεμένου· ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε
 18 ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθεμένος. ¹⁸ ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος Ex 24, 3ss
 19 ἐνκεκαίνισται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον
 ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ Nm 19, 6
 τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσώπου, αὐτό
 20 τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· τοῦτο τὸ Ex 24, 8
Mt 26, 28
 21 αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. ²¹ καὶ τὴν
 σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
 22 ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν Lv 17, 11
 23 νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. ²³ ἀνάγκη
 οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τοῦτοις καθαρί-
 ζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττουςιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
 24 ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποιήτα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν
 ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ
 25 προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ
 ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν
 26 ἐν αἵματι ἄλλοτριῷ· ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ

9. καθ' ον 10. βαπτισμοῖς: add και | δικαιωμασι 12. 5^c 1624. ευρο-
 μενος 13. ταυρων κ. τραγων 14. αιωνιου: κ^c αγιου 17. μηποτε:
 κ* μη τοτε 18. ενκεκαιν. 19. κ^c κατ. τον νομ. | μωσεως | και των
 (5 om) τραγων: κ^c om | ερραντισε 21. ερραντισε 24. αγια εισηλθεν
 ο χριστος 25. εις τ. αγια: κ^c add των αγιων

καταβολῆς κόσμου, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἀμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ καὶ ²⁷ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ ²⁸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθῆσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X.

Lex umbra novi foederis. Piacula legis et verum piaculum Christi. Sacrificia abolita. Defectionis grave crimen. Constantis fidei laus.

^{8, 5}
^{1 2, 17}
^{9 ss} **Σ**κιὰν γὰρ ἔχον ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν ¹ τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις αἷς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκὲς οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένουσ τελειῶσαι· ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ ² τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ κεκαθαρισμένους; ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν ³ κατ' ἐνιαυτόν· ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ⁴ ἀμαρτίας. ⁵ διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· θυσίαν καὶ ⁵ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι, ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἠδόκησας· ⁷ τότε εἶπον· ἰδοὺ ἤκω, ⁷ ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι ὁ θεὸς τὸ θέλημά σου. ⁸ ἀνώτερον λέγων ὅτι θυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ⁸ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ ἠδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν· ἰδοὺ ἤκω τοῦ ⁹ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου. ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ, ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν διὰ τῆς προσφορᾶς ¹⁰ τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

^{2 etc}
^{13 etc}
^{2s 109}
^{110), 1} **Κ**αὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ ¹¹ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύναται περιελεῖν ἀμαρτίας· ¹² οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσε- ¹² νέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ ¹³ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ μίᾳ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς ¹⁴ τοὺς ἁγιαζομένους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ¹⁵ μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι· ¹⁶ αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς ¹⁶ αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος· διδοὺς νόμον μου ἐπὶ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, ¹⁷ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ ¹⁷

^{8, 10}
^{1er 31}
^{18), 33}
^{8, 12}
^{1er 31}
^{18), 34}

26. νυνι : νυν | om της ante αμαρτ. 28. om και post ουτως

X, 1. θυσιας : κ add αυτων | αις : ε κ ασ | δυναται : κ δυνανται
2. ουκ : ες om | κεκαθαρισμενους 4. κ τραγ. κ. ταυρ. 6. ε κ ευδοκησας
8. θυσιαν κ. προσφοραν | ε κ ευδοκησας | κα. τον νομ. 9. τον ποιησαι :
add ο θεος 10. εσμεν οι δια | του ιησου χριστ. 11. κ λειτ. καθ ημε.
12. ουτος : αυτος 15. προειρηκεναι 16. επι των διανοιων
17. ου :

- 18 μὴ μνησθῆσμαι ἔτι. ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορά
περὶ ἁμαρτίας.
- 19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων Eph 3, 12
- 20 ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ
ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἐστὶν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,
- 21 22 ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχόμεθα
μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι 4, 16
- 23 τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς ²³ καὶ λελουσμένοι τὸ
σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχουμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος
- 24 ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλή-
λους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλεί-
ποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ
παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν
ἡμέραν.
- 26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν 6, 4 53
ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,
- 27 ²⁷ φοβερὰ δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλλον-
τος τοὺς ὑπερναντίους. ²⁸ ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς Dt 17, 6
- 29 οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ πόσω δο-
κεῖτε χεῖρονος ἀξιοθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ κατα-
πατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγήσάμενος, ἐν ᾧ
- 30 ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ Dt 32, 35 a
τὸν εἰπόντα· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· κρινεῖ Ro 12, 19
(135), 14
- 31 κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ
ζῶντος.
- 32 Ἀναμνησέσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτι-
σθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν
ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν
- 34 οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς δεσμίοις 13, 3
συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ
χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὑπαρξίν
- 35 καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρησίαν ὑμῶν, ἥτις
36 ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρειάν ἵνα
- 37 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσθησθε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ ἔτι Es 26, 20
Hab 2, 3 a
- 38 γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει· 38 ὁ δὲ Ro 1, 17 etc
δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ
- 39 ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμέν ὑποστολῆς εἰς ἀπώ-
λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

17. μνησθαι 18. κ* om τουτων 22. ερραντισμενοι | πονηρᾶς· ²³ καὶ
23. λελουσμενοι | ἐλπίδος : κ* add ἡμων 25. κ ἐγκαταλιποντες | εαν-
των : κ* αυτων | κ* οσον 28. μωσειωσ 30. ανταποδωσω : add λεγει
κυριος | κυριος κρινει 32. ημερας : κ* add νμων 34. ε κ τ. δεσμοιοσ
μου | εαυτουσ : εν εαυτοις | κρειττονα | υπαρξιν : add εν ουρανοιοσ
35. μισθαποδ. μεγαλ. 36. κ* χρει. εχετ. 37. χρονιει 38. om μου
post δικαιοσ

XI.

Fidei ratio et exempla: Abel, Enoch, Noah, Abraham, Sara; patriarchae, Ioseph, Moses atque alii.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος 1
οὐ βλεπομένων. ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 2
Gn 1, 3 ³ Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ 3
n 4, 4ss μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγονέναι. ⁴ Πίστει πλείονα θυ- 4
σίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ
Jn 5, 24 δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. ⁵ Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ 5
ιδεῖν θάνατον, καὶ οὐκ ἠγρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός.
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστικῶς τῷ θεῷ.
⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν 6
προσερχόμενον θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθα-
n 6, 8ss ποδοτήσ γίνεσθαι. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω 7
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκευάσεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ
οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν
n 12, 1ss δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. ⁸ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ 8
ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κλη-
ρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ πίστει 9
παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συνκληρονόμων τῆς
ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοῦ θεμελίους 10
n 17, 19 ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. ¹¹ Πίστει 11
καὶ αὐτὴ Ἰσὰκ δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ
παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγελάμενον.
Jn 15, 5 ¹² διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένον, καθὼς 12
22, 17 τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ
χεῖλος τῆς θαλάσσης ἢ ἀναρίθμητος.
Jn 23, 4 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς 13
38(39), 13 ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.
¹⁴ οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 14
¹⁵ καὶ εἰ μὲν ἐκείνησ μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν 15
καιρὸν ἀνακάμψαι. ¹⁶ νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν 16
Ex 3, 6 ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός θεὸς ἐπικαλεῖ-
σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

XI, 3. τα βλεπομενα 4. του Θεου: κ* τω Θεω | λαλεται 5. ενρι-
σκετο | διοτι: κ* οτι | κ* μετετεθηκεν | μεταθεσεως: add αυτου 6. τω
Θεω 8. τον τοπον | κ* ημελλ. κληρονομιαν λαμβ. 9. την γην | συγκληρ.
11. ηλικιας: add ετεκεν 12. και ωσει αμμος 13. κομισαμενοι: λαβον-
τες | ιδοντες: add και πεισθεντες 15. εμνημονευον | εξεβησαν: εξηλ-
θον 16. νυν δε

- 17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ Gn 22, 1 ss
 18 τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς Gn 21, 12
Ro 9, 7
 19 ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος
 ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν
 20 παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ Gn 27, 28
 21 τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ²¹ πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον Gn 48,
15 ss
47, 31
 τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς
 22 ῥάβδου αὐτοῦ. ²² πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν Gn 50, 24
 υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὁστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.
 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέ- Ex 2, 2 s
 ρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστείον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν
 24 τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος
 25 ἡρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος
 συνακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας
 26 ἀπόλαυσιν, ²⁶ μίζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαν-
 ρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθα-
 27 ποδοσίαν. ²⁷ πίστει κατέλειπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν Ex 12, 41
 28 τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησεν. ²⁸ πίστει Ex 12,
11 ss
 πεποιήκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ
 29 ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. ²⁹ πίστει διέβησαν τὴν Ex 14,
22 ss
 ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἥς πεῖραν λαβόντες οἱ
 30 Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ πίστει τὰ τεῖχη Ἰερεικῶ ἔπесαν Ios 6, 20
 31 κυκλωθέντα ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας. ³¹ πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ Ios 2, 1
6, 17
 συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ'
 εἰρήνης. Ia 2, 25
 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος Iud 6, 4, 13
11 etc
 περὶ Γεδεὼν, Βαράκ, Καμψών, Ἰεφθάε, Δανεὶδ τε καὶ Καμουήλ
 33 καὶ τῶν προφητῶν, ³³ οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας,
 ἡργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα Dan 6, 22
3, 27
 34 λεόντων, ³⁴ ἔσβесαν δύναμιν πυρός, ἔφρυγον στόματα μαχαίρης,
 ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,
 35 παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ³⁵ ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστά- 1 Rg 17, 17
 σεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσ- 2 Rg 4, 17
 36 σιν· ³⁶ ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ 2 Mac 6,
18 ss
7, 7
 37 δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν,
 ἐν φόνῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις
 38 δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ³⁸ ὧν οὐκ ἦν
 ἄξιος ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσιν καὶ σπη-

17. 18. 20. κ ισακ 23 sq. μωσης 25. συγκακ. 26. των εν αιγυπτω
 29. om γησ 30. ιεριχω | επεσε 31. κ* η επιλεγομενη πορνη 32. επιλ.
 γαρ με | βαράκ τε και σαμφ. και ιεφθ. | δαβιδ 33. ειργασαντο
 34. μαχαιρας | ενεδυναμωθησαν 35. κ* γυναικας 37. επρισθησ.
 επειρασθ. | μαχαιρας 38. επι : εν

λαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. ³⁹ καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρη- 39
θέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ 40
θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένον, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν
τελειωθῶσιν.

XII.

Christus fidei dux. Castigatione dei paterna proficit pietas. Sinai et Zion.
Novi foederis egregia dignitas.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν 1
νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον 2
ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχουμεν τὸν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα, 3, 1
² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, 2
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνῃς 8, 1 etc
καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκράθικεν.
³ ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρ- 3
τωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν 8
ἐκλυόμενοι.

Οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν 4
ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέλυσθε τῆς παρακλήσεως, ἣτις ὑμῖν 5
ὡς νίοῖς διαλέγεται· νιέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίᾳ κυρίου, μὴδὲ 6
ἐκλύον ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, 6
μαστιγοῖ δὲ πάντα νιόν ὃν παραδέχεται. ⁷ εἰς παιδίαν ὑπομέ- 7
νετε, ὡς νίοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ νιδὸς ὃν οὐ παι- 7
δεύει πατήρ; ⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδίᾳς, ἥς μέτοχοι γεγόνασιν 8
πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐκ υἱοὶ ἐστε. ⁹ εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς 9
ἡμῶν πατέρας εἶχμεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολὺ 9
μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαί- 10
δενον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος 10
αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα μὲν παιδία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς 11
εἶναι ἀλλὰ λύπησ, ὥστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς 11
γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

Εἰς 25, 3 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα 12
Provn 4, 26 ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα 13
μὴ τὸ χολὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. ¹⁴ εἰρήνην διώκετε μετὰ 14
πάντων καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὕψεται τὸν κύριον, 14
Dt 29, 18 ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ 15
τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύτης μιανθῶσιν
Gn 25, 31 ss οἱ πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ 16
βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι 17

XII, 1. τοσοῦτον : κ* τηλικουτον 2. κ om του θεου | εκαθισεν
3. ε εἰς αυτον, κ* εἰς εαυτουσ, κς εἰς αυτουσ 5. παιδεις 7. εἰς
παιδιαν : εἰ παιδειαν | τις γαρ : add εστιν 8. παιδεις | εστε και ουχ
υιοι 9. πολν : πολλω 11. πασα δε παιδεια 13. ποιησατε 15. om
οι ante πολλοι 16. εαυτου : αυτου

καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· Gn 27, 30 ss
μετανοίᾳς γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας
αὐτήν.

18 Ὡς γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένοι καὶ κεκαυμένοι πυρὶ Dt 4, 11
19 καὶ γνώφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θυέλλῃ 19 καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ Ex 19, 16
ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς
20 λόγον· 20 οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· κὰν θηρίον θίγῃ Ex 19, 12·
21 τοῦ ὄρουσ, λιθοβοληθήσεται· 21 καί, οὕτω φοβερόν ἦν τὸ φαντα- Dt 9, 19
22 ζόμενον, Μαῦσῃς εἶπεν· ἔκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· 22 ἀλλὰ
προσεληλύθατε Σιών ὄρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλὴμ
23 ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων 23 πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ
πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάν-
24 των, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, 24 καὶ διαθήκῃς νέας
μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν 9, 15
25 Ἀβελ. 25 βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι
οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺν
26 μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπὸ οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, 26 οὗ ἢ φωνῇ
τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· ἔτι ἅπας ἐγὼ Hagg 2, 6
27 σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. 27 τὸ δὲ ἔτι
ἅπας δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετὰθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα
28 μεῖνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. 28 διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παρα-
λαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ
29 θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέουσ· 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ Dt 4, 24
καταναλίσκων.

XIII.

Admonitiones variae. Christus unus et idem. Piaculum Christi valet;
deserenda Iudaeorum ara. Vota et salutationes.

1 2 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε·
3 διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 μιμνήσκεσθε Gn 18, 3
τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ 10, 34
4 ὄντες ἐν σώματι. 4 τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαν-
5 τος· πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 ἀφιλάργυρος ὁ
6 τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν· οὐ μὴ ^{Ios 1, 5}
σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, ^{Dt 31, 6} ὥστε θαυροῦντας ἡμᾶς
λέγειν· κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄν-
θρωπος;

18. ψηλαφωμενω : add ορει | ζοφω : σκοτα 19. μη : κ* om 20. λιθο-
βοληθησεται : add η βολιδι κατατοξευθησεται 21. μωσση | κ εκτρο-
μος 22. 5^ο αγγελων 23 πανηγυρει και 23. εν ουραν. απογεγραμμ. |
δικαιων τετελειωμενων : κ* τελιων δεδικαιωμενοισ 24. κρειττονα
25. εφυγον τον επι της γης παραιτησ. χρηματιζ. | πολλω μαλλ. | κ απ
ουρανον 26. σιωα 27. των σαλευο. την μεταθ. 28. κ εχομεν et
λατρευομεν | μετα αιδους και ευλαβ.

XIII, 2. κ* την φιλοξενίαν 4. γαρ : δε 5. εγκαταλίπω 6. και
ου φοβηθήσο.

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν 7
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστρο-
φῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον 8
ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδασκαίῳ ποικίλαις καὶ ξέναις 9
μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιουῖσθαι τὴν καρδίαν, οὐ
βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες.

^{Lv 4, 12} ^{Mt 27,} ^{32 etc} Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ 10
τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ 11
ἀμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ 12
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοί- 13
νυν ἐξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμὸν
αὐτοῦ φέροντες· ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσιν πόλιν, ἀλλὰ τὴν 14
μελλουσιν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ Αἱ αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν 15
ἀνέσσεως διαπαντός τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολο-
γούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας 16
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

^{Ps 49, (50)} ¹⁵ ^{Hos 14, 3} Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπαίετε· αὐτοὶ γὰρ 17
ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσαντες· ἵνα
μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ
ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνεί- 18
δησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ πε- 19
ρισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατα-
σταθῶ ὑμῖν.

^{1 Th 5, 23} Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν
^{2 Th 2, 17} κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς 21
τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
^{Ro 16, 27} αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
etc αμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς πα- 22
ρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχείων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε 23
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον
ἔρχεται ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους 24
ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας.

^{Eph 6, 24} Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.
etc

25

8. χθες 9. περιφερεσθε | περιπατησαντες 15. ουν: κ* om 17. υπει-
κετε: κc add αυτοις 18. πεποιθαμεν 21. αγαθω: praein εργω |
ποιων: κ* praein αυτω | εν υμιν 22. κ* om γαρ 23. om ημων
25. ημων: add αμην

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

I.

Evangelii simplicitas tuenda. Lex et Christi gratia. Hymenaeus et Alexander.

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σω- Tit 1, 1 etc
 2 τῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ² Τιμοθέω 2, 3
 γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ; πορευόμενος Act 20, 1
 4 εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ Tit 1, 14
 προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις
 5 παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ τὸ δὲ τέλος
 τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδή-
 6 σεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχήσαντες
 7 ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι,
 μὴ νοοῦντες μήτε ἃ λεγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.
 8 ⁸ οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, εἰάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, Ro 7, 12.
 9 ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπο-
 τάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρο-
 10 λώις καὶ μητρολώις, ἀνδροφόνοις, ¹⁰ πόρνοις, ἄρσενοκοίταις,
 ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπίορκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγίαι-
 11 νούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης
 12 τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ. ¹² χάριν ἔχω τῷ ἐνδυνα- Phil 4, 13
 μώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο
 13 θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην
 καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ,
 14 ¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ 4, 9
 15 ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης Mi 18, 11
 ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον
 16 ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο
 ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν
 ἅπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτέπνωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν
 17 ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, Ro 16, 27
 ἀφθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
 τῶν αἰώνων· ἀμήν.
- 18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε,
 κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν

* ε η προσ τιμοθεον επιστολη πρωτη, εε παυλου του αποστολου η προσ τιμοθ. επιστ. πρωτ.

I, 1. αποστ. ιησου χριστου | επιταγην : κ επαγγελιαν | ε κ και κυριον ιησου χριστου 2. πατρος : add ημων 4. ζητησεις | οικονομιαν : εε οικοδομιαν 9. πατραλω. κ. μητραλω. 12. και χαριν εχω | κ* ενδυναμουντι | κ* om με 13. τον προτερον | αλλ 15. κ om τον 16. πασαν 17. μονω : add σοφω 18. στρατευη

αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχον πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί- 19
 δησιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν· ²⁰ ὧν 20
^{2 Ti 2, 17}
^{1 Co 5, 5} ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα
 παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

II.

Preces publicae. Deus unus et unus mediator. Decor precantium. Mulier
 in ecclesia.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσ- 1
 ευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ 2
 βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ
 ἡσύχιον βίον διαγῶμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι· ³ τοῦτο 3
^{2 Pe 3, 9}
^{2 Ti 3, 7} καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάν- 4
 τας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.
^{Ga 3, 20} ⁵ εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
^{Tit 2, 14} Χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὁ δὸς ἐάντὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ 6
^{2 Ti 1, 11}
^{Ro 3, 1} μαρτύριον καιροῖς ἰδίους, ⁷ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστο- 7
 λος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει
 καὶ ἀληθείᾳ.

Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ 8
^{1 Pe 3, 3ss} ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ· ⁹ ὡσαύ- 9
 τως γυναικας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφρο-
 σύνης κοσμεῖν ἐάντας, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις
 ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὁ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις 10
 θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μαθανέτω ἐν 11
 πάσῃ ὑποταγῇ· ¹² διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεν- 12
^{1 Co 11, 9}
^{Gn 2, 7.22} τεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, 13
^{Gn 3, 6} εἰτα Ἐῦα. ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα 14
 ἐν παραβάσει γέγονεν, ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν 15
 μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

III.

Episcopi et diaconi. Mystrium pietatis.

^{1, 15} ¹ ² ³ ⁴ ^{5, 8} ¹ ² ³ ⁴ ⁵
^{Tit 1, 6ss} ¹ ² ³ ⁴ ⁵
 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργον ἐπι- 1
 θυμεῖ. ² δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναι- 2
 κὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, 3
⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ 4
^{5, 8} μετὰ πάσης σεμνότητος, — ⁵ εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστεῖναι 5

II, 3. τουτο γαρ 6. κ* (κς praemisit το) μαρτυριον 7. λεγω : ε κ*
 add εν χριστω | πιστει : κ* γνωσι 8. κς διαλογισμων 9. ωσαντως και
 τας γυν. | κς κοσμιως | πλεγμ. η χρυσω 12. γυναικι δε διδασκειν
 14. απατηθεισα

III, 2. ανεπιληπτον | ε (non ες) νηφαλεον 3. μη πληκτην : add
 μη αισχροκερδη | αλλ 4. κς προϊστανομενον

- 6 οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; — ⁶ μὴ νεόφυτον,
 7 ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ
 μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ^{2 Ti 2, 26}
 8 ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνοντος ὡσαύτως σεμνοῦς,
 μὴ διλόγους, μὴ οἶνον πολλῶν προσέχοντασ, μὴ αἰσχροκερδεῖς,
 9 ⁹ ἔχοντασ τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρόᾳ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ
 οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι
 11 ὄντες. ¹¹ γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, ^{Tit 2, 3}
 12 πιστάς ἐν πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες,
 13 τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ οἱ γὰρ
 καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ
 πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 14 ¹⁵ Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἔλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον. ¹⁵ εἰ
 δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
 ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας.
 16 ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὃς
 ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις,
 ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

IV.

Falsi doctores venturi. Timotheo iuveni dantur praecepta.

- 1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστή- ^{2 Ti 3, 1 ss}
 σονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ
 2 διδασκαλίαις δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκανστη- ^{Tit 1, 15}
 3 ριασμένων τὴν ἰδίαν συνειδήσιν, ³ κωλύόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι
 βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸς ἐκτίσεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας
 4 τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα
 θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανό-
 5 μενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγον θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.
 6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔσῃ διάκονος
 Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς ^{2 Ti 3, 10}
 7 καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας· ⁷ τοὺς δὲ βεβήλους καὶ
 γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν.
 8 ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος· ἡ δὲ
 εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς ^{2 Ti 1, 1}
 9 τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀπο- ^{1, 15}
 10 δοχῆς ἄξιος. ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ^{Col 1, 29}
 ἡλίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
 μάλιστα πιστῶν.

7. δεῖ δε: add αυτον 8. κ* om σεμνονο 9. κ και καθαρας συνειδησεωσ
 11. ε (non σε) ιηφαλεουσ 16. οσ: θεος

IV, 2. κεκαντηριασμενων 3. μεταληψιν 6. ιησου χριστου 8. κ*
 om προσ ante ολιγον 9. κ* om πασης 10. και κοπιωμεν και ονει-
 διζομεθα οτι

Tit 2, 15. 7

Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεό- 11 12
 τητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν
^{4, 16} ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι πρὸς- 13
 εἶς τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμέλει 14
 τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέ-
 σεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις 15
 ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ¹⁶ ἔπρεχε σεαυτῷ καὶ 16
^{4, 13} τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν
 σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V.

De admonitionibus. De viduabus eligendis, presbyteris, peccantibus.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεο- 1
 τέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς 2
 ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. ³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ 3 4
 δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
^{2, 3} οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο
 γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ 5
 μεμονωμένη ἥλπιεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ
 ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ⁶ ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα 6
 τέθνηκεν. ⁷ καὶ ταῦτα παράγγελλε ἵνα ἀνεπίλημπτοι ᾦσιν. ⁸ εἰ 7 8
 δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκειῶν οὐ προνοεῖται, τὴν πίστιν
 ἥρνηται καὶ ἐστὶν ἀπίστον χεῖρων.
^{3, 2} Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, 9
 Tit 1, 6 ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνο- 10
 τήσῃ, εἰ ἐξενδοδόχησεν, εἰ ἀγίῳ πόδας ἐνιψεν, εἰ θλιβομένοις
 ἐπήρηκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέρας δὲ 11
 χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γα-
 μεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· 12
¹³ ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ 13
 μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ
 μὴ δέοντα. ¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἶκο- 14
 δεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας
 χάριν· ¹⁵ ἥδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. ¹⁶ εἰ 15 16
 τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ
 ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκεσῇ.

1Th 5, 12ss

1 Co 9, 9
 Dt 25, 4
 Lc 10, 7
 Mt 10, 10

Οἱ καλῶς προσετιῶτες πρεσβύτεροι διπλῶς τιμῇς ἀξιούσθω- 17
 σαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ λέγει 18
 γὰρ ἡ γραφή· βούη ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης

12. εν αγαπη : add εν πνευματι 14. κ* πρεσβυτερου 15. εν πασιν
 16. κ* om σου

V, 1. κ* om ως πατερ. 4. εστι καλον και αποδεκτον 5. επι τον
 θεον | θεον : κ* κυριον 7. κς om και | ανεπιλημπτοι 8. των οικειων |
 προνοει 16. πιστος η πιστη | επαρκειτω

- 19 τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-
 20 δέχον, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοὺς ἀμαρτάνον-
 21 τας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. ²¹ Di 19, 15
 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ ²² τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος,
 22 μηδὲν ποιών κατὰ πρόσκλισιν. ²² Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτί-
 23 θει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει.
 24 ²³ μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἶνον ὀλίγον χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ
 24 τὰς πυκνὰς σου ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι
 25 προδήλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦ-
 25 σιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως
 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

VI.

De servis, falsis doctoribus, avaris; de certamine hominis dei; de officiis divitum.

- 1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης ^{Tit 2, 9}
 τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δι- ^{etc}
 2 δασκαλία βλασφημῇται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ
 καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτω-
 σαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβα-
 3 νόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ³ εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ καὶ
 4 μὴ προσέχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 4 Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν
 ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν
 5 γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπαρα-
 6 τριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ^{2 Ti 3, 8}
 6 ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ
 7 πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ ἀνταρκειᾶς. ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰση-
 8 νέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
 8 ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμε-
 9 μεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν
 10 καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίαν πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτι-
 10 νες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.
 11 ¹⁰ ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἧς τινὲς
 11 ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἐαυτοὺς περιέ-
 πειραν ὀδύνας πολλὰς.

- 11 ¹¹ Cὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δώκε δὲ δικαιοσύνην, 2 Ti 3, 17

18. τον μισθου (et. κα) : κ* της τροφης 21. και κυριου ιησου χριστου
 23. αλλ | στομαχον : add σου 25. τα καλα εργα προδ. εστι | ε κ
 δυναται

VI, 2. κ* om οτι αδελφ. εισιν 3. προσερχεται 5. παραδιατριβαι |
 τ. ευσεβειαν : add αριστας απο των τοιουτων 7. οτι : praem δηλον
 10. πολλαις : κ* ποικιλαις 11. τον θεου

- ἐνσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦτητα. ¹² ἀγωνίζου ¹²
τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς
ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολ-
Ro 4, 17 λῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωογονούντος ¹³
τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου
Πειλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρεῖσά σε τὴν ἐντολὴν ἁσπίλον ¹⁴
Ti 2, 13 ἀνεπίληπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στοῦ, ¹⁵ ἣν καιροῖς ἰδίῳ δειξεί ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ¹⁵
ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευνόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ ¹⁶
μόνος ἔχων ἀθανασίαν, πῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
2 Ti 4, 18 ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὃ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν.
Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλὰ ¹⁷
φρονεῖν, μηδὲ ἡλπιεῖν ἐπὶ πλούτῳ ἀδηλότῳ, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ
τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργ- ¹⁸
γεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,
¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ¹⁹
ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.
2 Ti 1, 14 Ὁ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς ²⁰
2, 16 βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,
2, 18 ²¹ ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστούχησαν. ²¹
Ἦ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

I.

Cohortatio et laus Timothei. Lois. Fides strenue servanda. Onesiphori domus.

1 Ti 1, 1s
2 Co 1, 1
etc
Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ ¹
κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ² Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ ²
τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Act 24, 14
Ro 1, 9
Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ ³
συνειδήσει, ὥς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσε-
σίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου ⁴
τῶν δακρύων ἵνα χαρὰς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαβὼν τῆς ἐν σοὶ ⁵

11. πραῦτητα : πραοτητα 12. εἰς ἣν : add καὶ 13. παραγγέλλω
σοι | του θεου | ε καὶ ζωοποιουντος | κ ιησου χριστου | πιλatu 14. αν-
επιληπτον 16. καὶ το κρατος 17. αιωνι : κ* καιρω | νηηλοφρονεειν | αλλ
εν τω θεω τω ζωντι | πλουσιως παντα 19. οντως : αιωνιον 20. παρα-
καταθηκην 21. μεθ υμων : μετα σου. αμην.

* ε η προς τιμοθεον επιστολη δευτερα, εc παυλου του αποστολου
η προς τιμοθ. επιστ. δευτερ.

I, 1. ιησου χριστου | κ επαγγελιας 2. κ* καὶ κυριου ιησου χριστου
του κυριου ημων 5. λαμβανων

ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνέγκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου
 Δωίδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.
 6 ⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησκῶ σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ ¹ Ti 4, 14
 7 θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ οὐ
 γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ^{Ro} 8, 15
 8 ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. ⁸ μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον
 τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ σνκακοπά-
 9 θησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς
 καὶ καλέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ^{Ti} 1, 2 s
 ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 10 πρὸ χρόνων αἰώνιων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν
 θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,
 11 ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος· ¹² δι' ¹ Ti 2, 7
 ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅ
 πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου
 13 φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων
 λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ ¹ Ti 6, 20
 14 Ἰησοῦ· ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φυλάξον διὰ πνεύματος ἁγίου ^{Ro} 8, 11
 τοῦ ἐνοικούντος ἐν ἡμῖν.
 15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ^{4, 10. 16}
 16 ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ ^{4, 19}
 Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν καὶ τὴν ἁλυσίν μου
 17 οὐκ ἐπαισχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαιῶς ἐζήτη-
 18 σέν με καὶ εὗρεν. ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυ-
 ρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἑφέσῳ διεκόνησεν, βέλτιον
 σὺ γνώσκεις.

II.

Corona militum Christi. Boni doctoris mores. Contra Hymenaeum alios-
 que vana docentes.

1 ¹ Cὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ
 2 Ἰησοῦ, ² καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα
 παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
 3 διδάξαι. ³ σνκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰη- ^{1, 8}
 4 σοῦ. ⁴ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγμα- ^{4, 5}
 5 τίαῖς, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ εἰὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις,
 6 οὐ στεφανοῦται εἰὰν μὴ νομίμῳ ἀθλήσῃ. ⁶ τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
 7 δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ νόει ὃ λέγω· δώσει

5. ε (non εc) ευνικη 6. χαρισμα : κ* θελημα 8. κ* om ημων | σνκα-
 κοπαθησον 9. αλλα κατ 10. ιησου χριστου 11. διδασκαλος : add
 εθνων 12. κ* om και pri | εc 1633. παρακαταθηκην 14. παρακατα-
 θηκην 15. φυγελλος | ερμογ. 16. ε κ* επησχυνθη 17. σπουδαιοτερον

II, 3. συ ονν κακοπαθησον | ιησου χριστου 4. πραγματειαῖς
 6. κ* προτερον 7. α λεγω | δωη

1 Co 15, 12 γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πάσιν. ⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ⁸
 Ro 1, 3 etc ἐγγεγεμεμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον
 Act 28, 30s μου, ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακούργος, ἀλλὰ ὁ ⁹
 λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ ¹⁰
 τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ
 1 Ti 4, 9 Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε- ¹¹
 Ro 6, 8 θάνομεν, καὶ συνζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· ¹²
 Mt 10, 33 εἰ ἀρνησόμεθα, ἀκαθεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖ- ¹³
 νος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

Ταῦτα ὑπομίμησκει, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ ¹⁴
 λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων.
¹⁵ σπούδαςον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ¹⁵
 ἀνεπαίσχυντον, ὁρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ τὰς ¹⁶
 Tit 3, 9 δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο· ἐπὶ πλείον γὰρ προκόψουσιν
 3, 13 ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάργαρα νομὴν ἔξει. ὧν ¹⁷
 1 Ti 1, 20 6, 21 ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστό- ¹⁸
 χησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν
 τινων πίστιν. ¹⁹ ὁ μὲντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ¹⁹
 Nm 16, 5. 26 ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί·
 ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ ἐν ²⁰
 1 Co 3, 12 9, 21 μεγάλη δὲ οἰκία οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
 ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς
 ἀτιμίαν· ²¹ ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται ²¹
 σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν
 1 Ti 6, 11 ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας ²²
 φρεῦγε, δώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
 1 Ti 4, 7 ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς ²³
 καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας·
²⁴ δούλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάν- ²⁴
 τας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραύτητι παιδεύοντα τοὺς ²⁵
 ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δόξῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπί-
 1 Ti 3, 7 γνῶσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψουσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ²⁶
 ἐξωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνιν θέλημα.

III.

Temporis ultimi malitia ac miseries. Scriptura inspirata.

1 Ti 4, 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται και- ¹
 Ro 1, 29ss ροὶ χαλεποί. ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ²
 ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,
 9. ἀλλ 11. συζησομεν 12. συμβασιλ. | αρνουμεθα 13. om γαρ
 14. Θεου : κυριον | εἰς οὐδεν 17. φίλητος 18. την αναστασιν | κ*
 ανατρε. την πιστ. την τινων, κς ανατρ. την πιστιν τινων 19. του
 Θεου : κ τ. κυριον | κ* παντας τους οντας | το ονομ. χριστου 21. και
 ευχρηστον 24. ἀλλ 25. πραοτητι | δω

III, 2. κ om οι

- 3 ³ ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφι-
 4 λάγαθοι, ⁴ προδύται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
 5 ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς
 6 ἡρημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπον. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύ-
 7 μένα ἁμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μαν- ^{1 Ti 2, 4}
 8 θάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν δυνάμενα.
 9 ⁸ ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως ^{Ex 7, 11}
 10 καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν ^{1 Ti 6, 5}
 11 νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ' οὐ προκόφουσιν ἐπὶ πλείον· ^{5, 24}
 12 ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.
 13 ¹⁰ Ὡς δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ ^{1 Ti 4, 6}
 14 προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ^{Act 13, 50}
 15 τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ,
 16 ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάν-
 17 των με ἐρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν
 18 εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι
 19 καὶ γόητες προκόφουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώ-
 20 μενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθῃς, εἰδὼς παρὰ ^{Act 16, 1}
 21 τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ
 22 δυνάμενά σε σοφίαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ
 23 Ἰησοῦ. ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδα-
 24 σκαλίαν, πρὸς ἐλεγμὸν, πρὸς ἐπαιθῆσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
 25 δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ^{1 Ti 6, 11}
 26 ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρισμένος.

IV.

Contra malos standum. Mortem proximam praesentens de sociis rebus-
que suis refert. Salutationes.

- 1 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ ^{1 Ti 5, 21}
 2 μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ ^{Tit 2, 13}
 3 καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως
 4 ἀκαίρως, ἔλεγχον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
 5 καὶ διδαχῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαίνουσης διδασκαλίας
 6 οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐναντιῶς ἐπισω-
 7 ρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς
 8 ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτρα-
 9 πήσονται. ⁵ σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον ^{2, 3}
 10 εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ Ἐγὼ γὰρ ᾗδῃ ^{Phi 2, 17}

3. ο om αστοργοι 6. αιχμαλωτευοντες | τα γυναικαρ. 10. παρηκολου-
θηκας 11. ερρυσατο 12. ευσεβως ζην 14. παρατινος 15. τα ιερα
γραμμ. 16. ελεγχον | παιδειαν

IV, 1. διαμαρτυρ. ουν εγω | του κυριου ιησου χριστου | και την :
κατα την 2. επιτιμησον παρακαλεσον 3. τας επιθυμ. τας ιδιας
5. ο* om κακοπαθησον

- σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. ⁷ τὸν 7
 1 Ti 6, 12 καλὸν ἀγῶνα ἡγῶνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετή-
 ρηκα. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν 8
 1a 1, 12 ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτὴς,
 οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
 αὐτοῦ.
 Col 4, 14 Σπούδασον ἔλθειν πρὸς με ταχέως. ¹⁰ Δημᾶς γάρ με ἐγ- 9 10
 κατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλο-
 Col 4, 14 νίην, Κρήσκης εἰς Γαλλίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκᾶς 11
 Col 4, 10 ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ.
 ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα 12
 εἰς Ἑφeson. ¹³ τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ 13
 Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
 1 Ti 1, 20 ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει 14
 Act 19, 33 αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσον· λίαν 15
 γὰρ ἀντίστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπο- 16
 λογίᾳ οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ
 αὐτοῖς λογισθεῖν. ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν 17
 με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα
 3, 11 τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύ- 18
 ριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
 ἀμήν.
 1, 16 Ἀσπασαί Πρόσκην καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρον οἶκον. 19
 Act 18, 2 εἰς
 Ro 16, 23 ²⁰ Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μι-
 Act 21, 29 λήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἔλθειν. ἀσπάζε- 21
 ταί σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλανδία καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ πάντες.
 Phil 25 Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. 22
 Phil 4, 23

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

Ad Titum dilectum filium. Tito Cretae agenda. Cretenses mendaces.
 Puris pura omnia.

- Ro I, 1 etc Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ 1
 πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν
 2 Ti 1, 9s ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ 2
 6. της εμης αναλυσεως 7. τον αγωνα τον καλον 10. γαλλιαν: γαλα-
 τIAN 13. ε (non se) φαιλονην 14. αποδωη | κ* om αυτου 15. αν-
 θεοτηκε 16. συμπαραγενετο 17. ακουση | ερρυσθην 18. και ρυσεται
 21. παντες: κ* om 22. ο κυριος: add ιησουσ χριστος | μεθ υμων: add
 αμην

* πανλου του αποστολου η προς τιτον επιστολη

Nov. Test. ed. Tf.

- 3 χρόνων αἰώνων, ³ ἐφανερώσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν 1 Ti 1, 11
- 4 θεοῦ, ⁴ Τίτῳ γησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη 1 Ti 1, 2
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. 2 Ti 1, 2 2 Io 3 etc
- 5 Τοῦτόν χάριν ἀπέλειπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπι-
διορθώσῃ καὶ καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι Act 14, 23
- 6 διαταξάμην, ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μίας γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα
7 ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ
τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ ἀνόμητος, 1 Ti 3, 2ss
- 8 μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ
9 φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντ-
εχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασκίαν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ
10 παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγον-
11 τας ἐλέγχειν. ¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ
12 φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομί-
ζειν, οἷτινες ὅλους οἶκον ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἅ μὴ δεῖ
13 αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἰπὲν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προ-
14 φήτης· Κρήτες αἰεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ¹³ ἡ
μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτό-
15 μως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς
μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.
15 ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμένοις καὶ Ro 14, 14. 20
ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ
16 ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦν-
ται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
ἀδόκιμοι.

II.

Senibus, anibus, iuvenibus, servis. Gratia salutaris.

- 1 2 Cὺ δὲ λάλει ἅ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσ-
βύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει,
3 τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτειδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι
ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἷνω πολλῷ δεδουλωμένους καλοδι- 1 Ti 2, 9
4 δασκάλους, ⁴ ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φι- 3, 11 5, 14
5 λοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγάς, οἰκουροὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσο-
μένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται. 1 Pe 3, 1
- 6 7 ⁶ Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν ⁷ περὶ πάντα,
σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ 1 Ti 4, 12

I, 4. και εἰρηνη : ελεος εἰρηνη | και κυριου ιησου χριστου 5. κατε-
λιπον 10. πολλοι και ανυποτακτ. | εκ περιτομης 12. κ* ειπεν δε τις
13. κ* om εν (suppl κ*) 15. παντα : add μεν | μεμιασμενοις 16. κ*
om και ante προσ | κ* om αγαθον (suppl κ*)

II, 2. μη οινω 4. σωφρονιζωσι 5. οικουρους 6. σωφρονειν,
περι πάντα σεαυτον 7. κ* τυπον παρεχομ.

ἀφθορίαν, σεμνότητα, ⁸ λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναν- 8
¹ Ti 6, ¹ τίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. ⁹ Δούλους 9
¹ Pe 2, ¹⁸ ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσασθαι, ἐν πάσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ
 ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυ- 10
 μένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ
 κοσμῶσιν ἐν πάσιν.

Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώ- 11
 ποις, ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς 12
 κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν
 ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ 13
 ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χρι-
¹ Ga 1, ⁴ στοῦ Ἰησοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσεται 14
¹ Ti 2, ⁶ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,
 ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

Ταῦτα λόλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης ἐπι- 15
 ταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

III.

Regeneratos Christi quae decent. De haeretico. Mandata varia.

Ῥυπαρίσθη αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσασθαι, πειθ- 1
² Ti 3, ¹⁷ 2, ²⁴ αρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμοὺς εἶναι, ² μηδένα βλασφη- 2
 μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικτεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραῢτητα
 πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, 3
 ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικί-
 λαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισούντες ἀλλή-
², ¹¹ λους· ⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ 4
² Ti 1, ⁹ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιή- 5
 σαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λου-
 τροῦ παλινγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ οὗ 6
 ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶ- 7
¹ Ti 4, ⁹ 2, ³ μεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τού- 8
 των βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζῃς καλῶν ἔργων
 προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέ-
¹, ⁴ etc λημα τοῖς ἀνθρώποις· ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ 9
 ἔριν καὶ μάχας νομικὰς περιῖτασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ
 μάταιοι. ¹⁰ αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθε- 10
 σίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπτai ὁ τοιοῦτος καὶ ἄμαρ- 11
 τάνει ὡς αὐτοκατάκριτος.

7. ἀδιαφθορίαν | σεμνότητα : add ἀφθαρσίαν 8. ἔχων περι νμων λεγ. φαυλ. 10. πιστιν πασαν | om την post διδασκαλιαν | ημων et. 5^c : 5 νμων 11. η σωτηριος 13. ιησου χριστου 14. εαυτον : κ^c αυτον

III, 1. αρχαις καὶ ἐξουσιαις. 2. πραοτητα 3. κ^c εν επιθυμιας 5. α : ὡν | τον αυτον ελεον | παλιγενεσιας 7. γενωμεθα 8. τω θεω | τα καλα 9. εριν : ερεισ

- 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμῆν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, σπούδασον 2 Τί 4, 9
 ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
 13 ¹³ Ζηναῖν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα Act 18, 24
 14 μηδὲν αὐτοῖς λίπη. ¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν
 ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν
 ἄκαρποι.
 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦν-
 τας ἡμᾶς ἐν πίστει.
 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ro 16, 24
etc

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

Philemoni, Appiae, Archippo. Laudat Philemonem et orat ut Onesimo
 servo fugitivo veniam det. Praenuntiat se rediturum.

- 1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός 9
 2 Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀπφίᾳ τῇ
 ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιῳτῇ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν Col 4, 17
 3 σου ἐκκλησίᾳ. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Ro 1, 7 etc
 καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησίαν σου ποιούμενος Eph 1, 15 s
 5 ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πί-
 στιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
 6 ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώ-
 7 σει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστόν. ⁷ χαρὰν γὰρ πολ-
 λὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα
 8 τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. ⁸ Διὸ πολλὴν ἐν Χρι-
 9 στῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσει σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγά-
 πην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτερος, νυνὶ
 10 δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ I
 11 τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹¹ τόν ποτέ σοι 1 Co 4, 15
 ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι,
 12 ¹² αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα. ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην
 πρὸς ἐμμαντὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς
 14 τοῦ εὐαγγελίου, ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα
 ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἦ ἀλλὰ κατὰ
 15 ἐκούσιον· ¹⁵ τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὦραν, ἵνα αἰώ-
 16 νιον αὐτὸν ἀπέχησ, ¹⁶ οὐκ ἔτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον,

13. πολλων | λειπη 15. παντων υμων : add αμην

* παυλου του απροστολου η προς φιλημονα επιστολη

2. αδελφη : αγαπητη | συστρατιωτη 3. κ* om ημων 6. κοινωνια :
 κ* διακονια | εις χριστον : add ιησουν 7. ε (non se) χαριν | γαρ εχομεν
 πολλην | κ om και παρακλη. 9. ιησουν χριστον 10. δεσμοις : add μου
 11. και σοι : om και | σοι tert : om 12. αυτον : praem συ δε | σπλαγχνα :
 add προσλαβον 13. κ ηβουλομην | διακονη μοι 16. αλλ υπερ

ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ· ¹⁷ εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ ¹⁷ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ εἰ δέ τι ἡδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλ- ¹⁸ λόγα. ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα ¹⁹ μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ ναί, ἀδελφέ, ²⁰ ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαντόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ.

Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ²¹ αὐτοῦ λέγω ποιήσεις. ²² ἅμα δὲ καὶ ἐτοιμάζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ²² ὅτι διὰ τῶν προσενχάν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Col 1, 7 Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρόας ὁ συναιχμαλώτός μου ἐν Χρι- ²³
Act 12, 12 στῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λονκάς, οἱ συν- ²⁴
27, 2 εργοί μου.

2 Ti 4, 10 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ²⁵
Col 4, 14
Phil 4, 23
etc ὑμῶν.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

I.

Iohannes septem ecclesiis dicit salutem. Patmi divinitus tactus. Visio filii hominis cum septem candelabris et stellis.

22, 6 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖ- ¹
ξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ αὐτῷ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ²
ἀποστείλαις διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ³
⁹ ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ ²
^{6, 9} Χριστοῦ, ὅσα ἶδεν. ³ μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες ³
^{22, 10} τὸν λόγον τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν ⁴
καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὄντος καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ⁵
ἑπτὰ πνευμάτων αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ ⁵
Col 1, 18 Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ⁶
ἄρχων τῶν βασιλείων τῆς γῆς. τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ⁷
^{5, 10} ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ⁶ καὶ ἐποίησεν ⁶
Ex 19, 6 ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα ⁷
Es 61, 6 καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

16. κ* om ἀδελφον 17. εμε 18. ελλογι 20. χριστω : κυριω 21. υπερ ο λεγ. 23. απασζονται 25. του κυριου : add ημων | πνευμ. υμων : ε κ add αμην

* αποκαλυψις ιωαννου του θεολογου.

I, 1. δουλοις : κ* αγιοις | κ* ιωανει 2. οσα : add τε | ειδε 3. τουσ λογουσ 4. κ ιωανησ | απο του ο ων | α εστιν ενωπιον, κ των ενωπιον 5. ο πρωτ. εκ των | τω (κ* om) αγαπωντι : τω αγαπησαντι | λυσαντι : λουσαντι | ημασ sec : κ* om | εκ των : απο των 6. ημασ βασιλεισ και ιερεισ | κ* εις τον αιωνα

- 7 Ἴδον ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ^{Zach 12, 10 ss}
ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόβονται ἐπ' αὐτὸν ^{Dan 7, 13}
- 8 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ, ἀμήν. ⁸ ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ^{21, 6 etc}
λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ^{Es 41, 5}
- 9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνὸς ἐν τῇ ^{22, 8}
θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νύσῳ ^{2 The 3, 5}
τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν ^{2 etc}
- 10 μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁰ ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, ^{4, 1 s}
- 11 καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹ λεγούσης· ^{2, 1. 8. 12.}
ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐπτά ἐκκλησίαις, ¹⁸
εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Ζυρὺραν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θνάτειρα ^{3, 1. 7}
καὶ εἰς Cάρδεϊς καὶ εἰς Φιλαδελφίαν καὶ εἰς Λαοδικίαν. ¹² καὶ ^{3, 14}
ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
13 στρέψας εἶδον ἐπτά λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνίων ^{Dan 7, 13. 9}
ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον ^{10, 5}
- 14 πρὸς τοῖς μασθοῖς ζῶντην χρυσαῖν· ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ ^{2, 18}
τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ^{Dan 10, 5}
ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ ὡς ^{2, 18}
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένῳ, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων ^{Dan 10, 5}
- 16 πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἐπτά, καὶ ^{Ez 1, 24}
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὅξεια ἐκπορευομένη, ^{Es 49, 2}
- 17 καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ^{2, 8}
ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ^{2, 8}
ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ ^{Es 48, 12}
- 18 πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός καὶ ^{2, 8}
ἰδὼν ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς ^{2, 8}
19 τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἄδου. ¹⁹ γράψον οὖν ᾧ εἶδες καὶ ᾧ εἰσὶν ¹¹
- 20 καὶ ᾧ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα, ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἐπτά ¹⁶
ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτά λυχνίας ¹⁶
τὰς χρυσαῖς. οἱ ἐπτά ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτά ἐκκλησιῶν ¹²
εἰσὶν, καὶ αἱ λυχναὶ αἱ ἐπτά ἐπτά ἐκκλησίαι εἰσὶν.

7. κ οψονται | αυτον sec : κ* om | κ* om επ ante αυτον 8. το Α και το Ω | και το : κ* και εγω το | ω : s κ* add αρχη και τελος | κυριος ο θεος : ο κυριος 9. κ ιωαννης | ο και αδελφ. | συγκαινων. | και εν τη βασιλεια | εν ιησου : ιησου χριστου | μαρτυρ. ιησου χριστου 11. ο βλέπεις (haec ipsa κ* om) : praem εγω εيمي το Α και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος, και | κ εισ το βιβλιον | κ* om και ante πεμψον | επτα : om | εκκλησιας : add ταις εν ασια | σμυρναν | κ* om κ. εισ σαρδ., κς suppl post λαοδικ. | φιλαδελφειαν | λαοδικειαν 12. ελαλησ 13. εν μεσω : κ μεσον | των επτα λυχνιων | νιω | μαστοις | χρυσην 14. λευκαι ωσει 15. πεπυρωμενοι 16. και εχων : κ* κ. ειχεν | δεξια αυτου χειρι | φαινει : κ ante ο ηλιος 17. κ εισ τους ποδας | κ ωσει νεκρ. | s κ επεθηκεν | την δεξ. αυτ. χειρα | λεγων : add μοι | κ* om μη φοβου 18. κ* om και prim | αιωνων : add αμην | του αδου και του θανατου 19. om ουν | κ* δει μελλειν | γινεσθαι 20. αστερων ων | κ* om εισιν prim | s κ και αι (κ* om) επτα λυχναι, tum s pergit ας ειδεις

II.

Epistula I. ad Ephesios. Nicolaitae. II. ad Smyrnenses; III. ad Pergamēnos. Antipas. Bileam. Nicolaitae. IV. ad Thyatirenos. Isabel.
Instat poena nisi resipiscant.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· τὰδε λέγει ὁ 1
1, 16. 13 κρατῶν τοὺς ἐπὶ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν
μέσῳ τῶν ἐπὶ λυχνίων τῶν χρυσῶν· ² οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν 2
κόπον καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν,
καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας 3
14, 20 διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακας. ⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι 4
τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. ⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν πέ- 5
πτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή,
ἔρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς,
15 ἐὰν μὴ μετανόησῃς. ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν 6
11 etc Νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μισῶ. ⁷ ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 7
22, 2 λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ζυρῶνι ἐκκλησίας γράψον· τὰδε λέ- 8
1, 17 s etc γει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἑσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· ⁹ οἶδά 9
2 etc σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν
βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς, καὶ οὐκ
εἰσὶν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ. ¹⁰ μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις 10
πάσχειν. ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν
1a 1, 12 ἵνα πειρασθῇτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς 11
7 etc ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ ὁ ἔχων 11
20, 6 οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ
μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγᾶμῳ ἐκκλησίας γράψον· τὰδε 12
1, 16 λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίτομον τὴν ὀξεῖαν· ¹³ οἶδα ποῦ 13
κατοικεῖς· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντεΐπας
4, 20 ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῶν, ὅπου ὁ
Nm 25, 2 21, 16 σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ 14

II, 1. ἐν ἐφέσῳ : ἐφεσηνισ | δεξιά αὐτοῦ : κ* add χειρὶ 2. κοπον :
ς κ add σου | ἐπειρασῶν | λεγοντας : φασκοντας | εαυτοὺς εἶναι ἀποστολ.
3. υπομ. εχεις (κ* add καὶ θλιψις πασας) κ. εβαστ. : εβαστ. καὶ υπομ.
εχεις | καὶ δια το ὄνομ. μου κεκοπιακας καὶ οὐ κεκμηκας 4. ἀλλ ἐχω |
αφηκας 5. ἐκπεπτωκας | ἐρχομ. σοι : σ* add ταχυν, σ τάχει 7. κ om
αὐτω | ἐν μεσω του παραδεισου 8. της ἐκκλησιας σμυρναϊων 9. οἶδα
σου : σ κ add τα εργα καὶ | ἀλλ. πλουσ. : πλουσ. δε | ἐκ (κ praem την)
των : om ἐκ | κ* ιουδαιων 10. σ βαλειν, κ* βαλλειν βαλειν (sic) | σ κ
ἐξ ὑμων ο διαβ. 13. οἶδα : add τα εργα σου καὶ | κ* το ὀνομ. σου | ἐν
ταις : praem καὶ | ημεραις : σ add ἐν αἰσ, item κ* ἐν ταις | σ κ* ἀντιπας |
om μου post πιστος | κατοικ. ο σατ. 14. κ* om κατ. σου

- κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν
 σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ 20
 15 πορνεῦσαι. 15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν
 16 Νικολαϊτῶν ὁμοίως. 16 μετανόησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχὺ 6
 καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου.
 17 17 ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ 3, 3. 7 etc
 νικοῦντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ
 ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ 8, 12
 οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. 19, 12
 18 Καὶ τῷ ἁγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε
 λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόξ 19, 12
 19 πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ· 19 οἶδά σου τὰ 2 etc
 ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν
 ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλεονά τῶν πρώτων.
 20 20 ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφείς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα 1 Rg 16, 31
 αὐτὴν προφητὴν καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους
 21 πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον 14
 ἵνα μετανόησῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.
 22 22 ἰδοὺ βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
 εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς.
 23 23 καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γνώσονται πᾶ- Ps 7, 10
 σαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐραντῶν νεφροὺς καὶ καρδίας,
 24 καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς
 λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην,
 οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθεῖα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω
 25 ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος· 25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν 3, 11
 26 ἦξω. 26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου,
 27 δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν Ps 2, 8 s
 ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ὡς καὶ γὰρ 12, 5
 28 εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἄστέρα 22, 16
 29 τὸν πρωῒνόν. 29 ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 7 etc
 ἐκκλησίαις.

14. τω (σε τον) βαλακ : κ* om 15. ομοιωσ : ο μισω 17. νικωντι |
 δωσω αυτω (κ om αυ.) : add φαγειν | κ εκ του μαννα, ε απο του μα. |
 δωσω αυτω sec : κ om | οιδεν : εγνω 18. φλοξ : φλογα 19. και τ. αγαπ.
 και τ. διακ. (κ. τ. διακ. om κ*) κ. τ. πιστ. | υπομονην : add σου | και τα
 εσχατ. 20. κατα σου : κ add πολυ, item ε ολιγα | αφεισ : εας | κ* ιαζαβελ,
 ε ιεζαβηλ | την λεγουσαν εαυτην | προφητην : κ add ειναι | και διδ. και
 πλανα : διδασκειν και πλανασθαι | τουσ : om | ειδωλο. φαγειν 21. και
 ου θελ. μετ. εκ τ. πο. αυτης (κ ταυτης) : εκ τ. πορν. αυτης, και ου
 μετενοησεν 22. ιδου : add εγω | κ βαλω | μετανοησωσιν | εργαυ αυτων
 23. ε κ ερευων 24. και λοιποισ | και οιτινες | ε κ βαθη | ε κ βαλω
 25. αχρισ 26. κ* om επι

III.

Epistula V. ad Sardianos; VI. ad Philadelphenos. Hierosolyma nova.
VII. ad Laodiceños. Tepidi.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Cάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε 1
1, 4, 16 λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπὶ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπὶ ἀστέρας·
2, 2 etc οἰδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῇς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου 2
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
εὐρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ μνη- 3
μόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
^{16, 15}
^{1 Th 5, 2} ἔάν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἥξω ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν
^{Mt 24, 42} ὥραν ἥξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Cάρδεσιν ἃ 4
οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοι εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις 5
λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς
^{Mt 10, 32} ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου
^{Lc 12, 8}
2, 7 etc καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ 6
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· 7
Esb 22, 22
Iob 12, 14 τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυεῖδ, ὁ
ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει· ⁸ οἰδά 8
2, 2 etc σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἡνεωγμένην, ἣν
2, 13 οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
2, 9 ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοὺ 9
διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἐαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεῦδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς
Es 43, 14 ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ
γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἡγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς 10
ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς
μελλούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς
22, 7
2, 25 κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἐρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα 11
μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στῦλον 12
Es 56, 5 ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω
ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ
21, 2
2, 17 θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλὴμ ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
Ga 4, 26

III, 1. 5 (non se) om επτα prim | το ονομα : 2. κ* ερηγορων |
στηριζον | μελλει | om μου 3. κ om ον pri | γρηγορησης : κ* μετανοη-
ση | ηξω pri : 5 κ add επι σε | γνωσ | κ οιαν 4. om αλλα | και εν σαρδ.
5. οντως : οντος | εξομολογησομαι | ενωπιον pri : κ εμπροσθεν 7. φιλα-
δελφεια | κ ο αληθιν. ο αγιος | κ* om την | κλειδα | δαβιδ | ο ανοιγων :
κ και αννων | κλεισει : κλειει | και κλειων : και κλειει | ανοιξει : ανοιγει
8. ανεωγμενην | ην ουδεις : και ουδ. | αυτην : κ om 9. διδωμι, κ δεδωκα |
ηξωσι | προσκυνησωσι | γνωσιν : κ γνωση 10. τηρησω : κ om 11. ερχο-
μαι : praem ιδου 12. κ ποιησω αυτω στυλ. τω ναω | ναω : 5 1624. λαω |
ετι : κ om | 5c η καταβαινει, κc της καταβαινουσης

- 13 ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 2, 7 etc
- 14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς 19, 11
Col 1, 15
- 15 κτίσεως τοῦ θεοῦ· ¹⁵ οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε 2, 2 etc
- 16 ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ᾗς ἢ ζεστός. ¹⁶ οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστὸς οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
- 17 μου. ¹⁷ ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς
- 18 καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλύριον ἔγκρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα
- 19 βλέπῃς. ¹⁹ ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν Heb 12, 6
Prov 3, 12
- 20 καὶ μετανόησον. ²⁰ ἰδοὺ ἕστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσω- Cant 5, 2
- μαι πρὸς αὐτόν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
- 21 ²¹ ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς Mt 19, 28
- καὶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ
- 22 αὐτοῦ. ²² ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ- 2, 7 etc
- κλησίαις.

IV.

Aperitur theatrum caeleste. Dei thronus cum XXIV presbyteris et IV Cherubim.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἴδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἡνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ 1, 10
1, 1. 22, 6
- 2 ταῦτα. ² εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο Et 1, 26ss
- 3 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³ καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ὀράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ 21, 11
10, 1
- 4 θρόνου ὅμοιος ὀράσει σμαραγδίνῳ. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας 11, 16
- πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, 3, 4 s
- 5 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ

14. τῆς ἐκκλησίας λαοδικεῶν | κ* καὶ ὁ μαρτυς | κ καὶ ὁ ἀληθιν. | κ καὶ ἡ ἀρχὴ | κτίσεως : κ* ἐκκλησία 15. κ* om εἰ | ἡσ : εἰησ 16. οὕτως ὅτι : κ ὅτι οὕτως | κ* χλιαρὸς | ψυχρ. οὐτε ζεστ. | ψυχρὸς : κ* add εἰ, quod κc post ζεστ. transp | μελλω σε ἐμέσαι ἐκ τ. στ. μου : κ* πανσε του στομ. σου 17. ὅτι sec : κ om | κ ουδενοσ | κ* ὅτι ταλαιπ. εἰ 18. κολλουριον | ἐγκρισον 19. εαν : κ αν | κ ζηλωσον 20. κ ανοιξω | om καὶ ante ελενο.

IV, 1. ειδον | η φωνη : κ praeim ιδον | κ λαλουσαν | λεγουσα 2. καὶ ευθεως | επι του θρονου 3. καθημενος : add ην | σαρδινω | κc ομοιος, sc ομοια 4. θρονους : θρονοι | εικοσι καὶ | κ. επι τ. θρονους ειδον τους εικ. καὶ τεσσ. | κ om ἱματιοις | καὶ εσχον επι τας | κ χρυσεους

^{8, 5} θρόνον ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἐπὶ τὰ
^{11, 19} ^{5, 6} λαμπάδες πυρὸς καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αἱ εἰσὶν τὰ ἐπὶ τὰ
^{15, 2} πνεύματα τοῦ θεοῦ· ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνῃ ⁶
^{Ex 24, 10} ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου
⁷ τέσσερα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἐνπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ καὶ ⁷
^{Ez 1, 10} τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον
⁸ μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ
⁸ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. ⁸ καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, ⁸
^{Ez 3, 3} ἐν καθ' ἐν αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἑξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν
^{1, 8} γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ
⁹ νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-
⁹ τωρ ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹ καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ⁹
^{21, 5} ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ
^{15, 7} τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ εἴκοσι ¹⁰
¹⁰ τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου,
¹¹ καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ
¹¹ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
^{5, 12 s} ¹¹ ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν ¹¹
^{10, 6} τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ
¹¹ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

V.

Liber VII sigillorum aperendus traditur agno. Agnus celebratur caelestibus canticis.

^{Ez 2, 9 s} Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ¹
² βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφρα-
³ γίσιν ἐπτά. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ ²
¹³ μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας
⁴ αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ³
⁴ ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ⁴
^{4, 4} ἔκλαιον πολὺ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὐρέθῃ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον οὔτε
⁵ βλέπειν αὐτό. ⁵ καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖε· ⁵
^{Gn 49, 9 s} ἰδού ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυεὶδ,
⁹ ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἐπτά σφραγίδας αὐτοῦ.

5. βροντ. καὶ φων. | αἱ εἰσι 6. om ὡς | τέσσαρα | ἐμπροσθ. 7. εχον |
 κ ὡς ὅμοιον ἀνθρώπου, ε ὡς ἀνθρώπου | πετωμένῳ 8. om τα | κ ἐν
 ἑκαστὸν αὐτῶν, ε ἐν καθ' αὐτο | εχων : ε κ εἶχον | γεμοντα | λεγοντα |
 κ* om ὁ post κυριος et ante παντοκρ. 9. κ δώσωσιν | κ om δόξαν | ἐπι
 του θρονου | αιωνων : κ add αμην 10. κ καὶ πεσουνται | εικοσι καὶ |
 προσκυνουσι | αιωνων : κ add αμην | ε κ* βαλλουσι 11. ο κυρ. κ. ο θε.
 ημων : nil nisi κυριε | κ om την ante τιμ. | ησαν : εισι

V, 1. εσωθεν : κ ἐμπροσθεν 2. ισχυρον : κ post κηρυσσ. | om ἐν |
 αξιος : prae m εστιν 3. ηδυνατο | ουδε επ. τ. γης | ουδε υποκατω τ. γ.,
 quae verba κ om | ουδε βλέπ. 4. καὶ εγω εκλ. πολλὰ | κ* ευρεθησεται |
 ανοιξει : add καὶ αναγνωναι 5. ο λεων ο (κ om) : add ὡν | δαβιδ | τας
 επτα σφρ. : ε κ prae m λυσαι

- 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, οἳ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἰκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἑκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. ⁹ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγησιν καὶ ἡγόρασας τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἑαῖαν καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιός ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχύν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ἤκουσα λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἁρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

VI.

Solvit agnus sigilla priora VI. Significat primum victoriam Christi, ea quae sequuntur caedes et calamitates, sextum rerum omnium conversionem.

- 1 Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ βροντῆς· ἔρχου. ² καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.
- 3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ

6. καὶ εἶδον : add καὶ ἰδον | ἐσθηκος | ἔχον | τοῦ Θεοῦ πνεύματα | τα ἀπεσταλμ. 7. εἴληφεν : add τὸ βιβλίον 8. τεσσαρα | καὶ ἑκαστος ἔχον-
τες | κιθάρας | καὶ χρυσέας | αἱ εἰσιν | κα* om αἱ ante προσευχ. 9. τῷ Θεῷ :
ε καὶ add ἡμᾶς 10. αὐτοὺς : ἡμᾶς | βασιλείαν : βασιλεῖς | βασιλευσόμεν
11. om ὡς | κύκλῳθεν | ε (non se) om μυριάδες μυριάδων καὶ 12. ε καὶ
ἀξιόν 13. κτίσμα ο (καὶ το) : add ἐστιν | ἐν τῇ γῇ | κα om καὶ υποκατ. τ.
γῆς | ἐπὶ τῆς θαλ. (καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ) : add α ἐστιν | πάντα, ἤκουσα
λέγοντας | ε καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου 14. τεσσαρα | καὶ οἱ : add εἰκοσι τεσ-
σαρες | προσεκύνησαν : add ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων

VI, 1. εἶδον | om ἑπτα | καὶ λέγοντων | ὡς φωνῆς, καὶ ὡς φωνῆν |
ἐρχου : add καὶ βλέπε, item καὶ καὶ ἰδε 2. ε καὶ εἶδον | ἐπ' αὐτῷ 3. τὴν
δευτέρῃ. σφραγ.

δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁴ καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρ- ⁴
ρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην
ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάζουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα
μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρί- ⁵
του ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ
Εz 5, 1 ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ⁶
ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῦνιξ
σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοῖνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ
ἐλαίον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν ⁷
τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁸ καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος ⁸
20, 14 γλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ θάνατος,
Es 14, 21 καὶ ὁ ᾄδῃς ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ
τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, ἶδον ὑποκάτω τοῦ ⁹
20, 4
1, 9 etc θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ ¹⁰
3, 7 λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρῖνεις
καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
¹¹ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ¹¹
11, 7
13, 7 ἀναπαύσωνται ἕτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδου-
λοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενεσθαι ὡς
καὶ αὐτοί.

Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμός ¹²
16, 18 μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
Es 34, 4
Mt 24, 29 ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ¹³
ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλουσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ
ἀνέμου μεγάλου σειομένη, ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βί- ¹⁴
βλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν
Es 24, 21
2, 10 ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστάνες καὶ οἱ ¹⁵

3. ερχου : add και βλεπε, item κ και ιδε 4. κ και ιδον και ιδου εξηλθεν |
επ αυτω | κc om αυτω post εδοθη | εκ της : απο της | σφαξωσι 5. την
τριτην σφραγιδα | ερχου : add και βλεπε, item κ και ιδε | και ειδον | επ
αυτω 6. om ωσ | κριθησ 7. λεγουσαν | ερχου : add και βλεπε, item κ
και ιδε 8. και ειδον | ο θανατος | ακολουθει | μετ αυτου : κ αυτω |
αποκτειναι ante επι το τετ. τ. γ. 9. ειδον | των εσφαγμ. : κ praeм των
ανθρωπων | κ ην εσχον 10. εκραζον | και ο αληθινος | κ εκδικησει |
εκ των : απο των 11. εδοθησαν et στολαι λευκαι | αυτοις εκαστω :
εκαστοις | κ ερεθη | επι : κ επι | εως ου πληρωσονται | αποκτεινεσθαι,
addit vero κ* υπο αυτων 12. ε κ ειδον | και ιδου σεισμος | γεγενετ.
μελας | om ολη 13. εισ την : κ επι την | βαλλουσα : βαλλει | υπο : κ απο |
μεγαλου ανεμου 14. om ο ante ουρανος | ειλισσομενον, κ ειλισσομενος |
νησος : κ βουνος | κ* εκινησαν

χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἐκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας
 16 τῶν ὀρέων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ
 17 τῷ θρόνῳ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

Hos 10, 9
 Lc 23, 30

VII.

Eximuntur universa miserie CXLIV milia de tribubus Israel. Pii exteri in albis celebrantes deum et agnum.

- 1 Καὶ μετὰ τοῦτο ἶδον τέσσαρας ἄγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης
 2 μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. ² καὶ ἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἄγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι
 3 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους
 4 τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσαεράκοντα τέσσαρες χι-
 5 λιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ· ⁵ ἐκ φυλῆς
 6 Ἰουδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ρουβὴν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς
 7 Μανασσῆ δώδεκα χιλιάδες, ⁷ ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Λευεὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσασαχάρ δώδεκα χι-
 8 λιάδες, ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
 9 Μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐ-
 10 τὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσίν
 11 αὐτῶν· ¹⁰ καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ καὶ

Zach 6, 5

Ez 9, 4

14, 1

Gn 49, 8

5, 9

13

19, 1

15. και οι πλουσι. κ. οι χιλιαρχ. | και οι (κ om) ισχυροι : κ. οι δυνατοι | και πας ελευθερος, κ* ista plane om 16. κ κρυπεται | επι του θρονου 17. της οργ. αυτου

VII., 1. μετα ταυτα } ειδον | πνεη : κ πνευση 2. ε κ ειδον | αναβαντα | κ τοις τεσσαρεσ 3. κ αδικησεται | κ μηδε τ. θαλ. μηδε τα δενδρ. | αχρισ ου | σφραγιζωμεν 4. ρμδ' χιλιαδες 5—8. δωδεκα ubique : ιβ' | εσφραγισμενοι bis tantum : add ubique i. e. duodecies post χιλιαδ. 6. κ νεφθαλι 7. λευι | ε ισασαχ, εε ισασαχ 8. κ transp ιωσηφ et βενιαμ. | ε κ βενιαμιν 9. ειδον | ηδυνατο | περιβεβλημενοι | φοινικες 10. κραζοντες } εε τω θεω ημ. τω καθημ. (κ* om τω καθ.) επι του θρονου, ε τω καθημ. επι του θρονου του θεου ημων | αρνιω : κ* add εις τουσ αιωνας των αιωνων αμην

11, 16 πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυ-
 τέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπесαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου
 5, 12 ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· 12
 ἀμήν, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ
 ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας
 9 τῶν αἰῶνων, ἀμήν. ¹³ καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων 13
 λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκὰς τίνας
 10 21, 15 εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. 14
 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλάψεως τῆς μεγά-
 λης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ
 αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ 15
 θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ,
 καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ οὐ 16
 Es 49, 10 πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
 ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ¹⁷ ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου 17
 21, 4 ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὁδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὕδατων,
 Es 25, 8 καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

Sigillum VII. Angeli VI cum VII tubis calamitatum.

Καὶ ὅταν ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο σιγὴ 1
 Tob 12, 15 ^{1, 4} ἐν τῷ οὐρανῷ ὥς ἡμίωρον. ² καὶ ἶδον τοὺς ἐπτά ἀγγέλους οἱ 2
 Lc 1, 19 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτά σάλπιγγες.
³ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων 3
 λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ, ἵνα δώσει
 5, 8 ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυ-
 σοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμια- 4
 μάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν 5
 αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν·
 4, 5 ^{11, 19} καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.
 Ex 9, 24 καὶ οἱ ἐπτά ἀγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπτά σάλπιγγας ἡτοί- 6
 Es 28, 2 μασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. ⁷ Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ 7
 ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν
 γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων
 κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

11. κ* om οι | ἐστήκεισαν | ἐπесαν | ἐπὶ προσωπον αὐτων 12. κ* om η
 ante ευχαρ. 13. κ om εκ 14. om μου | κ om μοι | ελευκ. αυτας : ελευκ.
 στολας αὐτων 15. σκηνωσει επ αὐτους : κ* γνωσκει αὐτους 16. ετι
 pri : κ om | κ διασουσιν | ο ηλιος : κ* add ετι, sed ipse * punctis notavit
 17. ζωησ : ζωσας | κ* δρακυνον | εκ των : κ κ απο των

VIII, 1. οταν : οτε | κ ημωριον 2. ειδον 3. ἐπὶ το θυσιαστη-
 ριον | ινα δωση | κ om το ante ενωπ. 4. κ om ο ante καπν. 5. κ (non κ*)
 το λιβανωτον et αυτο | φωναι κ. βροντ. κ. αστραπ. 6. κ κ om οι ante
 εχοντες | εαυτους 7. ο πρωτ. αγγελος | μεμιγμενα | om εν ante αιματι |
 om και το τριτ. της γης κατεκαη

- 8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ Ier 51, 2
καιόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς
9 θαλάσσης αἷμα, ⁹ καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν
ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχὰς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διε-
φθάρησαν.
- 10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρα- Es 14, 12
Dan 8, 1
νοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον
11 τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδά-
των εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.
- 12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων,
ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον Am 8, 9
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. ¹³ καὶ ἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ 14, 6
πεζομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ
οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

IX.

Tubae quinta et sexta. Locustae ex abysso, indicantes hostium copias cum rege Abaddon. Soluti angeli IV cum exercitu homines perdituro.

- 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ 8, 10
οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ 20, 1
2 φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ Ioe 2, 10
3 ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ καὶ
ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
4 ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴ καὶ ἐρρέθη 7, 2 s
αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν
οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν
5 τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας
πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν
6 παίσῃ ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ Iob 3, 21
ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυ-

8. κ om αγγελ. | κ εγεννηθη 9. το τρίτον : κ add μέρος | κ ψυχήν | διεφθάρη 10. om των ante υδατ. 11. ο αψινθος : κ om ο, κ* habet αψινθιον | γινεται | κ (non se) om των υδατ. | κ εἰς αψινθιον | om των ante ανθρωπ. 12. μη φανη 13. κ εἶδον | κ om εἶδον | αετον : αγ- γελου | πετωμενου | τοις κατοικουσιν

IX, 1. κ εἶδον | κ* αστερας et πεπτωκοτας 2. κ om και ηνοιξ. το φρε. τ. αβυσσ. | κ εἰς σκοτισθη 3. αυταις 4. αυταις | κ εἰς ἀδικη- σοσι | κ om ουδε παν χλωρ. | ανθρωπους : add μονου | κ σφραγιδαν | μετωπων : add αυτων 5. αυταις | βασανισθωσι 6. ου μη : ουχ

Isa 2, 4 μῆσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. ⁷ καὶ τὰ 7
ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον,
καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσοῦ, καὶ τὰ
Isa 1, 6 πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸ καὶ εἶχαν τρίχας ὡς 8
τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹ καὶ 9
Isa 2, 5 εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερυγῶν
αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.
¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς 10
οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας
πέντε· ¹¹ ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, 11
Job 28, 22 ὃ ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα
11, 14 ἔχει Ἀπολλών. ¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδὼν ἔρχεται ἔτι δύο 12
οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ 13
τῶν τέσσαρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον
16, ^{7, 1} 12 τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· 14
λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ
τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ 15
ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα
ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν 16
στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δις μυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν
ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως ἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει 17
καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ
Isa 2, 3 λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ 18
τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ
θεῖου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία 19
τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν·
αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐ-
ταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάν- 20
θησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
16, 11
Ps 134
(135), 15
etc
τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ

6. φεύγει : κ φυγη, ε φευζεται 7. ομοια 8. ειχον 10. ομοιας : κ
ομοιοις | κεντρα, και εν : κεντρα ην εν | εν ταις ουρ. αυτων : add και
11. και εχουσιν | επ αυτων βασιλεα : κ εαυτων τον βασ., ε εφ αυτων
βας. | om ω | κ ελληνιδι | κ εχει ονομα 12. η ουαι η μια : κ* ουαι μια,
κς ουαι η μια | ερχονται | κ μετα ταυτα ad seqq trahit omissio Και
13. κ* om μιαν εκ τ. τεσσ. κερατ. 14. λεγουσαν | ο εχων : οσ ειχε |
κ τους τεσσαρες 15. κ om οι post αγγελοι | κ om και ημεραν 16. om
αυτων | ε κ δυο μυριαδες μυριαδων (κ μυριαδων μυριαδας) | ηκουσα :
praem και 17. ε κ ειδον | κ επανω αυτων 18. απο : υπο | κ om τριων |
om πληγων | και εκ του καπν. | και εκ τ. θει. 19. αι γαρ εξουσαι αυ-
των et εισιν | om και εν τ. ουραις αυτων | κς εχουσαις 20. ουτε
μετενοη. | προσκυνησωσι

τὰ εἶδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἄργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα
καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περι-
21 πατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν
φαρμακίων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμ-
μάτων αὐτῶν.

X.

Angelus cum libro. Mysteriorum perfectio instat. Iohannes devorat librum
angeli.

- 1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρα- 5, 2
νοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ ἱρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, 4, 2
καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς
2 στῦλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἡνεωγ-
μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης,
3 τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ
λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς
4 ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, ἔμελλον
γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφραγίσον Dan 8, 26
5 ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ καὶ ὁ
ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, Dan 12, 7
6 ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιάν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὤμοσεν
ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανόν 14, 7
καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν
7 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις
τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἔτε- Am 3, 7
λέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δού-
8 λους τοὺς προφῆτας. ⁸ καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρί-
9 διον τὸ ἡνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς
θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, Ez 2, 8 ss
λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ 2, 1 ss
κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σὺ τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στό-
10 ματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ
τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στό-
ματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ

20. om τα ante ειδωλ. | κ και τα ξυλιν. κ. τα λιθιν. | δυναται 21. ε κ
φαρμακειων | πορνειας : κ* πονηριας

X, 1. om η ante ιρις (κ* θριξ) | ε κ επι της κεφαλης | om αυτου prim
2. και ειχεν | ανεωγμενον | επι την θαλασσαν et επι την γην 3. κ* post
εκραξ. add ωσ | κ* om αι | κ ταις εαντ. φωναις 4. κ. οτε : κ κ. οσα |
αι επτ. βρονται : add τας φωνας εαντων | λεγουσαν : add μοι | κ οσα
ελαλ. | μη αυτα : μη ταυτα 5. om την δεξιαν 6. εν τω : κ* om εν |
κ* om και τ. θαλ. και τα εν αυτη | ουκ εσται ετι, κ* ουκετι εστιν 7. αλλα
εν | τελεσθη | τους ε. δουλους (κ add και) τους προφ. : τοις ε. δουλοις
τοις προφηταις 8. λαlouσα et λεγουσα | om του ante αγγελου 9. απηλ-
θον | δοσ μοι | κ βιβλιον | κ* λαβε αυτο και καταφαγε 10. βιβλιον |
επικρανθη : σγemiσθη

κοιλία μου. ¹¹ καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ 11
λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

XI.

Metiendum templum. Duo testes necati a bestia reviviscunt et caelum
ascendunt. Tuba VII. Hymnus. Templum dei.

^{21, 15}
^{Ex 40, 3} Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· ἔχεις καὶ 1
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσ-
κυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ² καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε 2
ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν
πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαρὰντα δύο. ³ καὶ 3
^{15, 3} δώσω τοῖς θυσίαν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύουσιν ἡμέρας χιλίας
^{Zach 4, 2ss} διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. ⁴ οὗτοί εἰσιν αἱ δύο 4
ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες.
^{2 Rg 1, 10} ⁵ καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στό- 5
ματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις
θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ οὗτοι 6
^{1 Rg 17, 1}
^{Ex 7, 19} ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς
ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν
ὕδατων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ
^{12, 1}
^{Dan 7, 7} πληγῇ ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν. ⁷ καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυ- 7
ρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ'
αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ καὶ 8
τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις
καλεῖται πνευματικῶς Ὁδομα καὶ Αἶγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος
αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ 9
γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἥμισυ, καὶ
τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίσουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ καὶ οἱ 10
^{Esth 9, 22} κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται,
καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἔβασά-
^{Ex 37, 5} νισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ καὶ μετὰ τρεῖς 11
ἡμέρας καὶ ἥμισυ πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν

11. λεγεις

XI, 1. λεγων (κ* λεγει : ε^c (non ε) praem και ο αγγελος εισιτηκει |
εγειραι 2. κ* της αυλης της | εξωθεν ante του ναου : ε κ εσωθεν |
εκβαλε : κ* praem και | εκβαλε εξω | τοις εθν. : κ* praem και | τεσσαρακ.
3. κ* περιβεβλημενους 4. εισιν αι : κ* εισ. οι | αι sec : ε κ* om | κ* om
αι ante ενωπ. | κυριου : θεου | εστωσαι 5. θελει (κ ante αυτουσ pon) :
θελη | θεληση (κ θελ. adi. αυτ.) : θελη idque post αυτουσ pon 6. βρεχ.
υετος εν ημεραισ αυτων της προφ. | κ* om και ante παταξ. | om εν ante
παση 7. το ante αναβαινον : κ* τοτε | πολεμ. μετ αυτ. 8. ε κ τα
πτωματα | om της ante πολεωσ | αυτων sec : ημων, κ* om 9. βλεπου-
σιν | κ εκ των φυλ. κ. λαων | το πτωμα : τα πτωματα | αφησουσι | μνη-
ματα 10. χαρουσιν | ευφρανθησονται | πεμπουσιν | κ οι προφ. οι δυο
11. μετα τας τρεις | εν αυτοις : επ αυτουσ, κ εισ αυτουσ | ε κ επεσεν

- 12 ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτοῦ. ¹² καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγομένης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροί αὐτῶν.
- 13 ¹³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πύλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ^{16, 18} ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ
- 14 ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ. ^{9, 12}
- 15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου ^{10, 7} τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς ^{12, 10} αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁶ καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ^{Dan 2, 44} ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, οἳ κάθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν
- 17 ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες· ^{4, 8} εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας,
- 18 ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς ^{19, 2} προφῆταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλους, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείρον-
- 19 ¹⁹ τας τὴν γῆν. ¹⁹ καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ^{8, 5} ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα ^{16, 16} ^{16, 21} μεγάλη.

XII.

Mulier Messiam pariens et draco. Draco victus a Michaelae persequitur mulierem eiusque semen.

- 1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη ³ ^{15, 1} τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
- 2 κεφαλῇς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ ^{Mich 4, 10}
- 3 ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ ὤφθη ¹
- ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ^{Ez 29, 2}
- ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ^{13, 1}
- 4 ἑπτὰ διαδήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων

12. ηκουσαν : κς ηκουσα | φωνην μεγαλην et λεγουσαν | αναβητε 13. εμφοβοι : κ εν φοβω 14. κ παρηλθεν | ερχεται : κ post ιδου 15. εγενοντο : κ* εγενετο | λεγουσαι | εγενοντο αι βασιλειαι | αιωνων : κ add αμην 16. κ* om οι ante εικοσι | εικ. και τεσσαρ. | οι (κς om) καθηνται : καττημενοι | κ και επεσαν 17. κ κυριος ο θεος παντοκρα. | ο ην : add και ο ερχομενος | και οτι : om και 18. κ* ωργισθη | κ om τοις ante φοβουμ. | κ* τους μικρους κ. τους μεγαλους 19. ο εν τω : κς om ο | ουρανω : κ* add ανω | αυτου pri : κ του θεου | κ* εγενετο

XII, 1. κ* την σεληνην 2. και εν : om και 3. μεγας πυρρος | διαδημ. επτα

τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων
 ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν
 2, 21 ^{19, 15} τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς 5
 Ps 2, 9 μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη
 τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.
 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἥτοι- 6
 Dan 12, 11 μασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφουσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας
 Dan 12, 1 διακοσίας ἐξήκοντα. ⁷ καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὃ 7
 Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος.
 καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσαν, 8
 οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ καὶ ἐβλήθη ὁ 9
 20, 2 ^{Gn 3, 1} δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφιοις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ
 ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὄλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
 καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ καὶ ἤκουσα φωνὴν 10
 11, 15 ^{19, 1} μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ
 δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χρι-
 στοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατη-
 γορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ 11
 αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον
 τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι
 18, 20 θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς 12
 σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διά-
 βολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.
 4 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν 13
 τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσεν. ¹⁴ καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ 14
 Es 40, 31 ^{Dan 7, 25} αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν
 ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ
 καιροὺς καὶ ἡμῖν καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφρεως. ¹⁵ καὶ 15
 ἔβαλεν ὁ ὄφιοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ
 17, 15 ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ καὶ ἐβόήθησεν 16
 ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν
 τὸν ποταμόν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ 17
 ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον
 14, 12 ^{19, 10} μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντο-
 λὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

5. ε κ αρρενα | κ ηρπαγη | om προσ sec 6. εκει sec : om | τρεφωσιν
 7. επολεμησαν | μετα : κατα 8. ισχυσαν : κ add προσ αυτον | ουτε
 τοποσ, κ* ουδε τοτε 9. κ ο μεγασ οφιοις | κ om και post διαβο.
 10. λεγουσα. εν τ. ουρ. | κατεβληθη | ε κ κατηγοροσ | αυτουσ : ε κ αυτων
 12. κ οι κατοικουντες εν αυτ. | την (κ εισ την) γην etc : τοις κατοικουσι
 την γην και την θαλασσαν 13. αρρενα 14. om αι ante δυο | καιρον :
 κ* om (κς suppl και καιρον) 15. εκ τ. στομ. αυτ. post οπισω τ. γυν. pon |
 αυτην : ταυτην 17. κ πολεμ. ποιησαι | κ επιλοιπων | ιησου : του ιησου
 χριστου, κ* του θεου

XIII.

Monstrum impietatis surgit, deum spernens, sanctos debellans. Monstrum alterum suadens prioris cultum. Numerus monstri 666.

- 18 1 XII. ¹⁸ Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. ¹ καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἐπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. ² καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λεόντων· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὅπισω τοῦ θηρίου, ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο. ⁶ καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ εἴ τις ἔχει οὗς, ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.
- 11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἁγίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

XII, 18. κ εσταθη XIII, 1. κεφ. επτ. κ. κερατ. δεκ. | κ επι τ. κερ. αυτου (κ* αυτων) διαδη. δεκ. | ονομα 2. αρκτου | λεοντος | κ om ο ante δρακ. 3. και ειδον μιαν των κεφ. | ε (non εε) εθανμασθη εν ολη τη γη 4. τον δρακοντα ος εδωκ. εξουσιαν | προσεκ. το θηριον | om και ante τις 5. κ* om εξουσια | ποιησαι : εε πολεμον ποιησαι, κ ποιη. ο θελει | τεσσαρακοντ. 6. εις βλασφημιαν | το ονομ. αυτου : κ* αυτον | και τους εν 7. πολεμ. ποιησ. | om και λαον 8. προσκ. αυτω | ου ου : ε κ ων ου | αυτου : κ* αυτων, ε κc om | τα ονοματα | εν τη βιβλω | om τον ante εσφαγμενον 10. ει τις εις αιχμαλ., εις αιχμαλ. (κ om εις αιχμ.) υπαγει : ει τις αιχμ. συναγει, εις αιχμ. υπαγει | εν μαχαيرا | κ αποκτεινει 12. τους κατοικ. εν αυτη | ινα προσκυνησωσι, κ προσκυνν

- 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, 8, 13
 ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ 13, 7
 τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
 7 ἔλεγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δό-
 ξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
 ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγάς
 8 ὑδάτων. 8 Καὶ ἄλλος ἄγγελος δευτέρος ἠκολούθησεν λέγων· 18, 2 s
 ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς Es 21, 9
 9 πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. 9 Καὶ ἄλλος ἄγγε- Dan 4, 27
 λος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις Jer 51
 προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα (28), 7
 10 ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, 10 καὶ αὐτὸς Ps 74(75),
 πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκρά- 9
 του ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ
 11 καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἀγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου. 11 καὶ Es, 34, 10
 ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει,
 καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπανσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες
 τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα 13, 10
 12 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 12 ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀγίων ἐστίν, οἱ 12, 17
 13 τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. 13 καὶ
 ἦκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγουσῆς· γράψον· μακάριοι οἱ 19, 9
 νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα,
 ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν
 ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
- 14 Καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλῃ λευκῇ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλῃν καθή- 1, 13
 14 μενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφα- Dan 7, 13
 15 νον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. 15 καὶ ἄλλος
 ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθη- Iohel 3, 13
 15 μένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι (18)
 16 ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. 16 καὶ
 ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
 17 γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. 17 καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
 18 ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. 18 καὶ
 ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἑξουσίαν ἐπὶ

6. κ* om αλλον | πετωμενον, κ πεταμενον | ευαγγελισαι (κ -λισασθαι)
 τους κατοικουντας | om επι ante παν 7. λεγοντα | om την ante θαλ.
 8. om δευτερος, κ* om αγγελ. | κς om alterum επεσεν | βαβ. η πολισ η
 μεγαλη οτι εκ του | om τα post παντα 9. τριτ. αγγελ. (sine αλλοο) |
 το θηριον προσκυνει | κ επι τω μετωπω 10. των αγιων αγγελων
 11. κ των αιωνων | αναβαινει : ante εισ αιω. pon 12. om η ante υπο-
 μονη | οι τηρουντες : κ των τηρουντων, s praem ωδε 13. λεγουσας :
 add μοι, κ ante εκ τ. ουρ. pon | αναπανσωνται | τα δε εργ. 14. και
 ειδον, κ om | καθημενος ομοιος | υιω | κ* εχοντα 15. ναου : add αυτου |
 εν μεγαλη φωνη | ηλθεν : add σοι | του θερισαι, κ του θερισμου 16. επι
 την νεφελην

τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξυ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.

19, 15 ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ¹⁹ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

XV.

Victorum bestiae hymnus. Angeli VII cum VII phialis irae.

13, 1 Καὶ ἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, 1
17, 1 ἄγγέλους ἐπὶ ἔχοντας πληγὰς ἐπὶ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς
12, 11 ^{4, 6} ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. ² καὶ ἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην 2
μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
εἰκόνοσ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας
ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ καὶ 3
5, 8 ἄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν
Ps 111, 2 τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλη καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε
145, 17
16, 7 ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν· ⁴ τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ 4
Jer 10, 7 ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσῖος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ
προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώ-
θησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἡγοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ 5
μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐπὶ ἄγγελοι οἱ ἔχον- 6
19, 8
Ez 9, 2 ² τες τὰς ἐπὶ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν
1, 13 λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. ⁷ καὶ 7
Ez 22, 31 ¹ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἐπὶ ἄγγελοις ἐπὶ φιάλας
4, 9
Es 6, 4 ⁴ χρυσαῖς γεμουσὰς τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας
Ez 40, 35 ⁸ τῶν αἰώνων. ⁸ καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ 8
θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν
εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπὶ πληγαὶ τῶν ἐπὶ ἄγγέλων.

18. φωνή: κραυγή | κ το δρεπα. σου | ε (non σε) om της αμπελου 19. εις ante την γην: επι | ε κ την μεγαλην 20. ε κ εξω της πολ. | εξακοσιων: κ* διακοσιων

XV, 1. ειδον 2. ειδον | κ om εκ sec | εκ του αριθμου: praem εκ του χαραγματος αυτου | του θεου: κ praem κυριου 3. κ αδοντας | μωσεως | om του ante δουλου | κ* βασιλευ | εθνων: αγιων, κ* αιωνων 4. ου μη φοβηθ. σε, κ σε ου φοβ. | ε κ δοξαση | κ οτι δικαιομ. ενωπιον σου εφαν. 5. ε κ ειδον | και ιδου ηγοιγη 6. ε κ om οι ante εχοντ. | κ ενδ. καθαρουσ λινουσ λαμπρουσ | και λαμπρον 7. κ* om εν, item κ om επτα sec | αιωνων: κ add αμην | ε κ ηδυνατο | κ εις τ. ναον εισελθ.

XVI.

Effunduntur phialae irae septem; totidem in terris plagae fiunt.

- 1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς Ex 7-10
 ἐπτά ἀγγέλοις· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἐπτά φιάλας τοῦ θυμοῦ 15, 7
 2 τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν
 φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν
 ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ 13, 17
 τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.
 3 Καὶ ὁ δεῦτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν,
 τὰ ἐν τῇ θαλάσῃ.
 4 Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς
 5 καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ καὶ ἤκουσα 11, 6
 τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ 6, 10
 6 ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ⁶ ὅτι αἵματα ἀγίων καὶ προφητῶν ἐξέ-
 7 χεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πεῖν· ἄξιοί εἰσιν. ⁷ καὶ ἤκουσα
 τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, 19, 2
 ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. 15, 2
 8 Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον,
 9 καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. ⁹ καὶ
 ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ 13, 6
 ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύ-
 τας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
 10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον 13, 2
 τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἔμα-
 11 σῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασφήμησαν
 τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν
 αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.
 12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν 9, 14
 μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ Es 11, 15 a
 13 ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. ¹³ καὶ ἶδον ἐκ
 τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου
 καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκά-
 14 θαρτα ὡς βάτραχοι· ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα

XVI, 1. ε κ φωνησ μεγαλησ | εκχεατε | om επτα sec 2. επι την γην | κ* πονηρον και κακον | εισ τους ανθρ. | τους τη εικ. αυτ. προσκυνουντ. 3. δευτερος : add αγγελος | κ ωσει νεκρον | ζωησ : ζωσα | ε κ om τα | κ επι της θαλασσης 4. τριτος : add αγγελος | κ επι τους ποταμ. | και εισ τας 5. δικαιος : add κυρις | και ο οσιος 6. αιμα | κ εδωκας αυτοις | ε κ πιειν | αξιοι γαρ εισι, κ οπερ αξι. εισιν 7. αλλου εκ του θυσιαστ. 8. τεταρτος : ε κ add αγγελος | κ om εν 9. om την 10. πεμπτος : add αγγελος | εμασσωντο | κ απο του πον. 11. κ om και εκ τ. ελκ. αυτων et εκ τ. εργ. αυτ. 12. εκτος : add αγγελος | ευφρατην : praem τον | ανατολων 13. ειδον, κ εδοθη | κ* ωσει βατραχους, ε ομοια βατραχοις 14. δαιμονων

1Rg22,21a σημεία, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁵ ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· 15
Lc 12,37 μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ συνήγαγεν 16
Zach12,11 αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.

Καὶ ὁ ἑβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα· καὶ 17
ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγο-
21, 6 18 *nen.* καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμός 18
4, 5 etc ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐπὶ
τῆς γῆς, τηλικαῦτος σεισμός οὕτω μέγας. 19 καὶ ἐγένετο ἡ πόλις 19
14, 8
17, 5 ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ
Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ
14, 10
Es 51, 22 ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 20 καὶ πάντα 20
νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. 21 καὶ χάλαζα μεγάλη ὥς 21
ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ
ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλᾶζης,
ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

XVII.

Meretrix vehens bellua septem capitum et decem cornuum, ebria sanguine,
nomine Babylon.

15, 1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς 1
 Jer 51, 13 ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι
 τὸ κρίμα τῆς πόρνῃς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων
 Nah 3, 4 πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμε- 2
 18, 9 θύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας
 21, 10 αὐτῆς. ³ καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον 3
 Es 21, 1 ⁴ γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασ-
 13, 1 φημίας, ἔχοντα κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ καὶ ἡ γυνὴ ἦν 4
 18, 16 περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ
 Jer 51, 7 καὶ λίθῳ τιμῷ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ
 χειρὶ αὐτῆς γέμων βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας

14. α εκπορευεται (etiam sc) : ε κ* εκπορευεσθαι | επι : κ εισ | της γης
και της οικονουμένης ολης | εισ πολεμον | τ. ημερας : add εκεινης 15. κ*
ερχεται | κ* ο τε γρηγορων 16. κ συνηγαγον | κ om τον pri | αρμαγεδ-
δων 17. εβδομος : add αγγελος | εισ τον αερ. | εκ του : απο τον | ναου :
add του ουρανου | κ om απο τ. θρον. 18. φωναι κ. βρουτ. κ. απετραπ.
| ε κ οι (κ om) ανθρωποι εγενοντο 19. κ* η πολις τ. εθν. επεσεν |
κ τον δουναι | κ om το et τον sec (ante οινου) et αυτου 21. κ* om ως
(sed ipse * suppl)

XVII, 1. κ om εκ pri | λεγων : add μοι | επι των υδατ. των πολλ.
 2. κ επουσιαν πορνιαν | οι κατοικ. τ. γην post πορνειας αυτης ρον
 3. γεμον ονοματων et εχον 4. η γυνη η περιβεβλ. πορφυρα κ. κοκ-
 κινω | χουσι. ποτηρ. | γεμον βδελ. και ακαθαρτητος

- 5 αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστή-
 ριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυ- 14, 2 etc
 6 μάτων τῆς γῆς. ⁶ καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος
 τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ ἐθαύ-
 7 μασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. ⁷ Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διατί
 ἐθαύμασας; ἐγὼ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ
 8 θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτά κεφαλὰς
 καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ 11
 μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ
 θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ 13,
 ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόν- 13, 18
 9 των τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται. ⁹ ὧδε ὁ νοῦς 13, 1
 ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπτά κεφαλαὶ ἐπτά ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ
 10 κάθεται ἐπ' αὐτῶν, ¹⁰ καὶ βασιλεῖς ἐπτά εἰσιν· οἱ πέντε ἔπεσαν,
 ὁ εἷς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν 20, 2
 11 δεῖ μείναι. ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὄγδοός 8
 12 ἔστιν, καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹² καὶ
 τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν Dan 7, 21
 οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἔξουσιν ὥς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι
 13 μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν 17
 14 καὶ τὴν ἔξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ
 ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος 19, 16 etc
 κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ
 15 καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵ καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ Es 8, 7
 ἡ πόρνη κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι.
 16 ¹⁶ καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν
 τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ
 τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν πυρὶ· 18, 8
 17 ¹⁷ ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
 αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν 10, 7
 18 τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ καὶ ἡ γυνὴ 16, 19
 ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν
 βασιλέων τῆς γῆς.

4. αυτης sec : κ add και της γης 6. ειδον | κ* τω αιματι, κς του αιμα-
 τοσ (sine εκ) | κ θανμ. μεγ. ειδων αυτην 8. om το ante θηριον | ε κ τα
 ονοματα | βλέποντες | κ* και παλιν παρεσται, ε καιπερ εστιν 9. ορη
 εισιν επτα 10. κ επτα βασ. εισιν | και ο εισ | κ δεi post μειναι pon
 11. κ ουκ εστιν, ουτος ο ογδ. ευτ. 12. αλλ 13. αυτων : αυτων |
 διαδιδωσουσιν 15. τα υδατα : κ* ταυτα α | κ* οπου πορνη | λαοι :
 κ praeem και 16. και το θηριον : επι το θηριον | εν πυρι 17. αχρι
 τελεσθη τα ρηματα τ. Θεου 18. κ om η ante εχουσα | κ επι τ. βασι-
 λεων

XVIII.

Babylonis meretricis magnae lapsus nuntiatur. Pii inde exire iubentur.

Lugentes et laetantes de lapsu. Execratio angeli.

10, 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ 1
οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτισθή ἐκ τῆς
δόξης αὐτοῦ. ² καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν 2
14, 8 Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ
Es 1, 11 ss φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου
13, 21 s ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς 3
14, 8 πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
17, 2 Ier 51, 7 μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως
Neh 3, 4 τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴ καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ 4
Ier 51, 6.9 τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· ἐξέλθατε ὁ λαὸς μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ
συνκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς
ἵνα μὴ λάβητε, ⁵ ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ 5
Ps 137, 8 οὐρανοῦ καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ ἀπό- 6
δοτε αὐτῇ ὥς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ
Es 47, 7-9 διπλοῦν· ⁷ ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστηρνίασεν, τοσοῦτον δότε 7
αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι
κάθημαι βασίλισσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω,
⁸ διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ 8
πένθος καὶ λιμὸς, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς
κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

Es 26, 16
27, 30 Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς 9
γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηρνιάσαντες, ὅταν βλέπω-
σιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες 10
16, 19 διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ
πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλῶν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἤλθεν
Es 27, 36 ἡ κρίσις σου. ¹¹ καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν 11
Es 27, 5 ss ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, ¹² γόμον 12
17, 4 χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσί-
νου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον
θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου
τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, ¹³ καὶ 13

XVIII, 1. Καὶ μετὰ ταυτ. | om ἄλλον 2. ἐν (κ om) ἰσχυρὰ φωνῇ :
ἐν ἰσχυρῇ φωνῇ μεγάλη | κ om alterum επεσεν | δαιμονων 3. κ πεπτω-
κασιν, ε πεπωκε 4. ἐξελθῆτε | εξ αὐτῆς ante ο λα. μου | συγκοινω. | ἐκ
των πλ. αὐτῆς post ἵνα μη λαβ. pon 5. ηκολουθησαν 6. απεδωκ.
υμιν | και (κ om) διπλωσατε αὐτῇ διπλᾶ 7. εδοξ. εαυτην | om οτι sec
8. κ* ο θεος ο κυριος | κρινων 9. κλαυσ. αὐτην | επ αὐτῇ | κ* om και
στηρνιασ. | κ ιδωσιν pro βλεπ. | πυρωσεως : κ* πτωσεως 10. ἐν μια ὥρᾳ
11. τῆς γῆς : κ add σου | επ αὐτῇ 12. μαργαριτου | βυσσου | σιρικοῦ |
κ om και μαρμαρον

- κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ
οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα,
14 καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων, ¹¹ καὶ
ἡ ὀπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι
15 οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' ^{Ez 27, 3}
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ
16 αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ^{10, 19}
ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ, ὅτι ¹⁹
17 μιᾶ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. ¹⁷ καὶ πᾶς κυβερνήτης ^{Ez 27, 27}
καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
18 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸ καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν ^{Ez 34, 10}
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ
19 μεγάλῃ; ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον ^{Ez 27, 30}
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ^{10, 16}
ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ ¹⁶
20 τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾶ ὥρᾳ ἡρημώθη. ²⁰ εὐφραίνου ἐπ' ^{Es 44, 23}
αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι
ἔκριεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὥς μύλον μέγαν, καὶ ^{Ier 51}
ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὀρμήματι βληθήσεται ^{(28), 63}
22 Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. ²² καὶ φωνὴ ^{Es 24, 8}
κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ^{Ier 25, 10}
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ ^{Es 23, 8}
23 ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ^{Ier 16, 9}
²³ καὶ φῶς ^{Es 23, 8}
λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ ^{Ier 16, 9}
μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες
τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη,
24 ²⁴ καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἀγίων εὐρέθη καὶ πάντων
τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

13. κινναμωμον, κ κινναμωμον | om και αμωμον 14. σου pri : pon
post ψυχης | απωλοντο : απηλθεν | ου μη ευρησῃς αυτα 16. και λε-
γοντες | κ κεχρυσωμενον | μαργαριταιαις 17. ο επι τοπ. πλεων : επι
των πλοιων ο ομιλος 18. βλέποντες : ορωντες 19. κ επι της
κεφαλῃς | κ οναι tantum semel | om τα 20. επ αυτην | om και οι
ante αποστολ. 21. κ* λιθον ισχυρον, item κ ως λιθον μεγαν | ετι :
κ add εν αυτη 22. κ om και ab initio | κ σαλπιγγων | κ om πασης
τεχνης | κ om και φω. μυλου ου μη ακ. εν σοι ετι 23. φαρμακεια
24. ε κ αιμα

XIX.

Hymnus caelestium de deo iusto iudice. Agni nuptiae parantur. Christus cum suis vincit bestiam eiusque cultores. Epulum avium.

12, 10
Ps 104, 35

Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν 1
τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλούϊα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ 2
16, 7 δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις 2
αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν τὴν 3
γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων 4
Dt 32, 43 αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³ καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἀλληλούϊα, καὶ 3
Es 34, 10 ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴ καὶ 4
ἐπεσαν οἱ προσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα ζῶα, 5
Ps 106, 48 καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες· 5
Ps 134, 1 ἁμὴν ἀλληλούϊα. ⁵ καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξηλθεν λέγουσα· 5
αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι 6
14, 2 αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου 6
Es 1, 24 πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν 6
ισχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλούϊα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς 7
Ps 118, 24 ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιωμεν, καὶ δῶμεν τὴν 7
δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ 8
14, 5 ἡτοίμασεν εαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον 8
λαμπρὸν καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων 9
14, 13 ἐστίν. ⁹ Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ 9
21, 5 γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι 9
22, 6 ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ 10
12, 17 προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ 10
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἔχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ 11
θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστίν τὸ πνεῦμα τῆς 12
προφητείας.

6, 2 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεφωμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, 11
καὶ ὁ καθημένος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ 12
ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ 12
12, 3 πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα 12
2, 17 γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος 13
Es 63, 1 ἱμάτιον περιβεβλημένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ

XIX, 1. Καὶ μετὰ ταυτ. | ε (non εε) om ὡς | ὄχλου πολλοῦ μεγάλην |
λεγοντος | καὶ ἡ δοξα : add καὶ ἡ τιμὴ | κυρίω τῷ θεῷ ἡμῶν 2. ἐκ τῆς
χειρὸς 4. ἐπεσον | εικοσι καὶ τέσσαρ. | τέσσαρα | κ* om ζῶα | ἐπὶ τὸν
θρόνον 5. κ* φῶναι et ἐξηλθον λεγουσαι | τὸν θεόν | καὶ οἱ φοβούμε. |
καὶ οἱ μικρ. 6. λεγοντας, κ λεγουσων | κ ο θεος ο κυριος | ἡμῶν : om
7. ἀγαλλιωμεθα | κς δωσομεν 8. καθαρὸν καὶ λαμπρὸν | ἐστι τῶν
ἁγίων 9. τοῦ γάμου : κ* om | κ* om καὶ λέγει μοι loc sec | λόγοι : κ*
add μου | ἀλη. εἰσι τοῦ θεοῦ 10. ἐπεσον | κ* om σου post ἀδελφ. | τοῦ
ἰησοῦ bis 11. ἀνεωγμένον | κ πιστος καλούμενος 12. ὡς φλοξ
13. περιβεβλημ. : βεβαμμένον | καλεῖται, κ* κέκλητο

- 14 λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει
 αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. ⁸
 15 ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν ^{1, 16}
 αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ ^{2, 12}
 σιδηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ^{12, 5}
 16 ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον ^{14, 19}
 καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων ^{17, 14}
 καὶ κύριος κυρίων.
 17 Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν ^{Ερ 39,}
 φωνῇ μεγάλη λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσου- ¹⁷⁻²⁰
 ρανήματι· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ,
 18 ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρ-
 κας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν,
 καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ
 19 μεγάλων. ¹⁹ Καὶ ἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ^{17, 13}
 τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ ^{16, 14}
 τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.
 20 ²⁰ καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ^{16, 13}
 ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόν- ^{20, 10}
 τας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι
 αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς
 21 καιομένης ἐν θείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομ- ^{Ερ 30, 33}
 φαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξεληθούσῃ ἐκ τοῦ στό-
 ματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν
 αὐτῶν.

XX.

Dracone ligato resurgunt ad regnum mille annorum. Gog et Magog.
 Diabolo perduto fit iudicium extremum.

- 1 Καὶ ἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν ^{18, 1}
 2 κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ^{9, 1} ² καὶ
 ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὃ ἐστίν ὁ διάβολος ^{12, 9}
 3 καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ^{Ερ 24, 22}
 εἰς τὴν ἀβύσσον, καὶ ἐκλείσεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα

14. ^ε τα στρατ. τα εν | κ* ενδεδυμενοις | ε κ λευκ. και καθαρ.
 15. πατασση, κ παταξει | του θυμου : κ post της οργ. pon | και της
 οργ. 16. κ om επι sec | το ονομα 17. κ αλλον pro ενα | om εν post
 εκραξ. | πετωμενοις | και συναγασθε | το δειπν. τον μεγαλου θε.
 18. κ επ αυτοις | om τε | κ των μεγαλ. 19. ειδον | om τον 20. μετα
 τουτου | κ* την εικονα | την καιομενην | εν τω θειω 21. εξελθουση :
 εκπορευομενη

XX, 1. ε κ ειδον | κ* om εκ του ουραν. | κλειδα | κ εν τη χειρι
 2. τον οφιν τον αρχαιον ος εστι διαβολ. και σατ. 3. εκλεισεν : add
 αυτον

μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα
 11, 10 δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

Καὶ ἴδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα 4
 ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρ-
 6, 9 etc τυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οὔτινες οὐ προσεκύ-
 νησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ
 χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν
 καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. 5 οἱ λοιποὶ τῶν 5
 νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστα-
 σις ἡ πρώτη. 6 μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστά- 6
 σει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν,
 Es 61, 6 ἀλλὰ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν
 μετ' αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ 7
 τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν 8
 ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συνα-
 γαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὃν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος
 τῆς θαλάσσης. 9 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύ- 9
 κλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημέ-
 21, 2 νην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς·
 10 καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ 10
 19, 20 πυρὸς καὶ τοῦ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,
 καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων.

Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐ- 11
 τόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος
 οὐκ εὐρέθη αὐτοῖς. 12 καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ 12
 τοὺς μικροὺς ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἡνοιχθη-
 σαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἡνοιχθή, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν
 Mal 3, 16 οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
 τῶν. 13 καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ 13
 6, 8 θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκεν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ

3. κ πλανησει | ετι : post τα εθν. pon | και μετα 4. ε κ ειδον | κ ει
 τινες ουν ου | τω θηριω | ουτε | ετ τη εικονι | μετωπον : add αυτων |
 ε (non εε) om του ante χριστ. | τα χιλια 5. οι δε λοιπ. | ανεζησαν |
 αχρι : εως 6. ο θανατ. ο δευτ. | αλλ εσονται. | κ και του θεου | om τα
 8. κ παντα τα εθνη | κ om τα sec | κ τετρασι | κ* om της γης | κ* om
 τον ante γωγ | και τον μαγωγ | συναγαγειν : κ prae και | om τον ante
 πολεμ. | om αυτων 9. ε κ εκκυλωσαν | εκ τ. ουρανου : prae απο του
 θεου 10. om του sec | ε κ om και post οπου | κ και οπου ο ψευδ.
 11. λευκον μεγαν | επ αυτου, κ επανου αυτου | om του ante προσωπ.
 12. τ. νεκρους : κ* add και | τ. νεκρ. μικρ. και μεγαλ. | κ* εστωτ. επι
 του θεου | ηνεωχθησαν, κ ηνεωχθη (sed κ* om κ. αλλ. βιβ. ηνεω.) | αλλο
 βιβλιον | ε κ ηνεωχθη | κ εν ταις βιβλοις 13. τους εν αυτη νεκρους |
 τους εν αυτοις νεκρους

- 14 ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ^{21, 8}
 15 ὁ δευτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ καὶ εἴ τις οὐκ εὗρέθη ^{3, 5 etc}
 ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

XXI.

Novum caelum, nova terra, nova Hierosolyma. Novae urbis, sponsae agni, splendor caelestis. Duodecim portae ac lumen caeleste.

- 1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος ^{Es 65, 17}
 οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ^{66, 22} ^{2 Pe 3, 13}
 2 ² καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνου- ^{3, 12}
 σαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε- ^{He 12, 22}
 3 κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ^{Ez 37, 27}
 θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ^{2 Co 6, 16}
 καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ ^{2 Co 6, 16}
 4 αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ^{7, 17}
 ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε ^{Es 25, 8}
 πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ^{Es 43, 19}
 5 ἀπῆλθαν. ⁵ καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ^{2 Co 5, 17}
 ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ ^{19, 9}
 6 καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. ⁶ καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ ^{22, 6}
 τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς ^{16, 17}
 7 πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ ὁ νικῶν κληρονομήσει ^{3 etc}
 8 ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸ τοῖς δὲ ^{22, 15}
 δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις ^{22, 15}
 καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ ^{20, 10}
 μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστιν ὁ ^{20, 14}
 θάνατος ὁ δευτερός.
 9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιά- ^{15, 1}
 λας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ^{17, 1}
 ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου.

13. κ κατεκριθῆσαν 14. οντος : κ praem και | εστιν ο δευτερ. θανατ., κ ο δευτ. θαν. εστιν | om η λιμνη του πυρ. 15. κ* ευρεθησεται

XXI, 1. παρηλθε 2. και : add εγω ιωαννης | ειδον : ante την πολιν pon | απο του θεου εκ τ. ουρ. 3. κ* και φωνη μεγαλη et λεγουσα | θρονου : ουρανον | κ* σκηνωσεν | κ om και ante αυτοσ | μετ αυτων : add θεος αυτων 4. εξαλειψει : add ο θεος | κ* δρακν (ut iam 7, 17) | απο των οφθ. | ο θανατος | κ ουτ. κραυγ. ουτ. πενθ. omissis ουτ. πονος | ετι sec : in κ ex ετι factum οτι (ab ipso * ut vdr). Iam igitur deest ετι. 5. επι του θρονου | καινα παντα ποιω | και λεγει : add μοι | αληθιν. και πιστοι 6. ειπεν : κ λεγει | γεγοναν : γεγνε, κ* γεγονα | εγω ειμι το Α | αυτω : om | κ* δωρεας 7. ταυτα : παντα | ο υιος 8. τοις δε δειλοις : δειλοις δε | φαρμακευσι | ο δευτερ. θανατ. 9. ηλθεν : add προς με | om εκ | φιαλ. τας γεμονσας των | την νυμφ. του αρνι. την γυναικα

19, 7 10 καὶ ἀπὴννεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ 10
 17, 3
 Ez 40, 2 ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἀρίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ
 3 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, 11 ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ 11
 φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλ-
 Ez 48, 31ss λίζοντι· 12 ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώ- 12
 δεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα
 ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.
 13 ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, 13
 καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.
 14 καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐ- 14
 Ez 40, 3 τῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. 15 καὶ 15
 ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ
 Ez 41, 21 τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. 16 καὶ 16
 ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
 πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾷ ἐπὶ σταδίων
 δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς
 ἴσα ἐστίν. 17 καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσεράκοντα 17
 Zach 2, 5 τεσσαράων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. 18 καὶ 18
 ἡ ἐνδῶμησις τοῦ τεύχους αὐτῆς ἰασπισ, καὶ ἡ πόλις χρυσίον κα-
 Es 54, 11ss θαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. 19 οἱ θεμέλιοι τοῦ τεύχους τῆς 19
 Ex 28, 27ss πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος
 ἰασπισ, ὁ δεῦτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος
 σμάραγδος, 20 ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἑβδόμος 20
 χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος
 χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
 12 21 καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται· ἀνὰ εἰς ἕκαστος 21
 τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτον. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως
 χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. 22 καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν 22
 αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν,
 22, 5
 Es 60, 19 καὶ τὸ ἀρνίον. 23 καὶ ἡ πόλις οὐ χρειαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς 23
 σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν
 Es 60, 3ss αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. 24 καὶ περιπατήσουσιν τὰ 24
 22, 5 ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν
 τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν, 25 καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ 25

10. επ ορος | την πολιν : add την μεγαλην 11. και ο φωστηρ 12. εχου-
 σαν τε | εχουσαν πυλ. | κ επι τους πυλωνας | ονοματα : κ add αυτων |
 κ γεγραμμενα | των υιων 13. απ ανατ. | και απο ter : om και ter
 14. εχον | επ αυτων : εν αυτοις | om δωδεκα ante ονοματ. 15. om
 μετρον 16. οσον : τοσουτον εστιν οσον και | 5c επι σταδιους 17. τεσ-
 σαρακ. | κ πηχεων 18. και η : και ην η, κ* και ην | ενδομησις | ομοια
 19. ε κ* και οι θεμελ. | ο πρωτος : κ ο εις 20. σαρδιος | εννατος |
 κ* τοπαδιον | κ* αμεθυστινος, κc αμεθυσος 21. κ και οι ιβ' πυλ.
 (κc add ιβ') μαργαρεται | διανγη : διαφανησ 22. οτι ο κυρ. ο θεος
 23. φαινωσιν εν αυτη 24. και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι
 αυτης περιπατησουσι | την δοξαν και την τιμην αυτων

26 κλεισθῶσιν ἡμέρας, νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν
 27 δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ ^{Es 52, 1}
 εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδελυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ
 οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

XXII.

Flumen arborque vitae. Beatitas aeterna. Iohannes testis fidus. Pro-
 missa et comminationes dei. Verba fida et sancte tuenda. Christi reditus
 certus.

- 1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλ- ^{Ez 47, 1}
 2 λον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. ² ἐν
 μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ^{2, 7, 7}
 ξύλον ζωῆς ποιῶν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδι-
 3 δόνς τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν ^{Zach 14, 11}
 τῶν ἐθνῶν. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος ^{21, 3}
 τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ
 4 λατρεύσουσιν αὐτῷ ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ
 5 ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, ^{21, 23, 25}
 καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι
 κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς
 6 αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁶ καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ^{Dan 7, 27}
 ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν
 ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ ¹
 7 γενέσθαι ἐν τάχει. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν ^{3, 11}
 τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
 8 Καγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα
 καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ
 9 ἀγγέλου τοῦ δεικνύντος μοι ταῦτα. ⁹ καὶ λέγει μοι· ὄρα μὴ· ^{19, 10}
 σὺνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν
 τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύ-
 10 νησον. ¹⁰ καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφη- ^{10, 4}
 11 τείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ ὁ ἀδικῶν ^{Dan 12, 4}
 ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος ^{1, 3}
 δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ^{Dan 12, 10}

27. κ εἰσελθῶσιν | κοινουν και ποιουν | κ* ωσει βδελυγμ. | αρνιου :
 κ ουρανου

XXII, 1. καθαρὸν ποταμὸν | κ om του ante θρονου 2. εντενθεν
 και εντενθεν, κ ενθεν και ενθεν | ε κ ποιουν | μηνα : add ενα | αποδι-
 δουν | κ τουα καρπουα et των ξυλων | κ om των ante εθν. 3. κατανα-
 θεμα | κ* om ετι | κ om ο 4. επι των : κ praem και 5. εσται ετι :
 εστ. εκει | χρεϊαν ουκ εχου. | om φωτος ante λυχνον | φωτιζει | om επ
 6. om ο ante κυριος | τ. πνευματ. των : των αγιων | απεστειλεν : κ*
 add με 7. om και | κc ερχονται 8. και εγω | ο βλεπ. ταυτα κ. ακου. |
 επεσον | δεικνυνοντος 9. εμι : praem γαρ 10. οτι ο καιρος 11. και ο
 ρυπαν ρυπωσάτω | ο δικ. δικαιοθητω

Es 40, 7 Ἰδὸν ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι 12
ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. 13 ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ὁ 13
1, 8
21, 6 πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. 14 μακάριοι οἱ πλύνον- 14
7, 14
21, 8
Phil 3, 2 τες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. 15 ἔξω οἱ 15
κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδω-
λολάτραι καὶ πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. 16 ἐγὼ Ἰησοῦς 16
5, 5
Es 11, 1 ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλη-
2, 28 σίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυείδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ
Es 55, 1 πρωϊνός. 17 καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ 17
ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω
ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

Dt 4, 2 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφη- 18
τείας τοῦ βιβλίου τούτου. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει
ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ
15, 1 ss τούτῳ· 19 καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς 19
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων
ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

7, 17 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου 20
κύριε Ἰησοῦ.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

21

12. και ιδον | κ* αποδοθηναι | εργ. αυτου εσται 13. εγω ειμι το Α και
το Ω, αρχ. κ. τελ., ο πρωτ. και ο εσχ. 14. μακαρ. οι ποιουντες τας
εντολας αυτου 15. εξω δε | πας ο φιλων και ποιων 16. του δαβιδ |
ο πρωϊνος : και ορθρινος 17. κ om το et η | ερχου bis et ερχεσθω :
ελθε bis et ελθετω | και ο θελων λαμβανετω το υδ. 18. συμμαρτυρου-
μαι γαρ παντι ακουοντι | επιθη : επιτιθη, κ επιθησει | προς ταυτα |
ο θεος επ αυτον | om τω 19. εαν (κ αν) τις αφαιρη | λογων (κ add
τουτων) βιβλου | αφελει : αφαιρησει | απο βιβλου της ζω. | και των
γεγραμμ. εν βιβλιω 20. ταυτα : κ* add ειναι | ταχυν· αμην. Ναι ερχου
21. του κυριου ημων ιησ. χριστου μετ. πα. υμων. Αμην.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

Annahme.

Symbole der alten Ringe. Letztes nennt Zeichen mit einem
Kreuz auf dem Rücken. Letztes nennt Zeichen eines
Schiffes. Das von dem ersten gefaltete, nennt das zweite
Schiff. (Schiff als Darstellung auf dem geschlossenen Schiff)
oder auf dem flammenden der Wunden gebildet in der ersten
Hälfte der Monogrammenbildung der ersten. Annahme
des Schiffes (X P), dann Briefbuchweise den Text
Tysons Xpistos (H) so v. v. d. S. 20 1/2 p. beifügt.
Das Monogramm des Namens Christi die ersten Anfangs-
Briefbuch X P, wobei das X (als bestimmtes Zeichen)
jüngere und von den Briefbuch a & w Offb. 1, 8 umfasst.

